

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

VAK'A-İ HAMİDİYYE
MEHMED SÂDİK ZÂİM-ZÂDE
(TENKİDLİ TRANSKRİPSİYON)

101581

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
Mustafa ÖĞE

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Ahmet AKGÜN

BALIKESİR, 2001

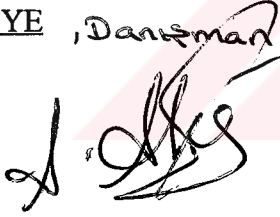
T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalında hazırlanan Yüksek Lisans tezi jürimiz tarafından incelenerek, aday Mustafa ÖGE, 30/03/2001 tarihinde tez savunma sınavına alınmış ve yapılan sınav sonucunda sunulan tezin kabul..... olduğuna oy .....birliği..... ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Adnan ŞİŞMAN
ÜYE, Başkan

Yrd. Doç. Dr. Aynur ÜNÜYOL
ÜYE

Yrd. Doç. Dr. Ahmet AKGÜN
ÜYE, Danışman

ÜYE

ÜYE

ÖZET

“Vak’a-i Hamidiyye” Mehmed Sâdık Zâim-zâde tarafından yazılmış olup Süleymaniye Kütüphanesi Esat Efendi Kitaplığı 2171 numarada olup el yazması ve tek nüshadır. Eserde Sultan I. Abdülhamid Han döneminde (1774-1789) meydana gelen olaylardan bahsedilmektedir. Bu dönem içerisinde de özellikle 1202 (1787) yılında meydana gelen Osmanlı-Rus-Avusturya seferi üzerinde durulmuştur. Vak’a-i Hamidiyye’nin transkripsiyonu yapılarak ilmi değerinin tespit edilebilmesi için 1774-1789 yılları arasında vak’anüvislik görevinde bulunan Sadullah Enverî (Tarih-i Enverî) ve Ahmed Vâsıf Efendi’nin (Vekâ’i-nâme ve Mehâsinü’l Âsâr ve Hakâikü’l Ahbâr) eserleri ile ve daha sonraki dönemlerde yazılmış olan Osmanlı Tarihi (İsmail Hakkı Uzunçarşılı), Mufassal Osmanlı Tarihi (Heyet) ve Tarih-i Cevdet (Ahmet Cevdet Paşa) ile karşılaştırılmıştır.

ABSTRACT

Vak'a-i Hamidiyye was written by Mehmed Sâdık Zâim-zâde. The only manuscript copy is in Esat Efendi Kitaplığı in Süleymaniye library. Military and political events of Sultan Abdülhamid I era (1774-1789) were the main subject matter of the book. The war of 1787 between Ottaman; Russia and Austria was dealt with in details. In this study, in order to do transcription of this Ottaman manuscript and to show it's literal importance, we compare it with the other cotemporary books such as Sadullah Enveri (Tarih-i Enverî), Ahmed Vasıf Efendi (Veka'i-nâme, Mehâsinü'l Asâr ve Hakâikü'l Ahbar), Osmanlı Tarihi (İsmail Hakkı Uzunçarsılı), Mufassal Osmanlı Tarihi (Heyet), Tarih-i Cevdet (Ahmet Cevdet Pasha)

ÖNSÖZ

Sultan II. Murad döneminden itibaren kültür faaliyetleri ile paralel olarak Osmanlı tarihçiliği de gelişme göstermiştir. Gerek anonim ve gerekse müellifin adı ile zikredilen birçok Tevârîh-i âl-i Osman'lar XV. Yüzyıl sonuna kadar yazılmıştır. XVI. Yüzyıldan itibaren ise belli bir seferi veya bir padişahın hayatını ve seferlerini konu edinen tarih kitapları mevcuttur. Osmanlı tarihinin aydınlatılması açısından bu eserler hiç şüphesiz ana kaynaklardır. Yüksek Lisans tez konusu olan Mehmed Sadık Zâim-zâde'nin Vak'a-i Hamidiyye isimli eseri de bu çalışmalardan biri olup Sultan I. Abdülhamit Han dönemi olayları anlatılmaktadır. Bu dönem içerisinde de genel olarak Avusturya ve Rusya seferleri üzerinde durulmaktadır. Eser tek nüsha olduğundan dolayı ilmi değerinin tespit edilebilmesi için çağdaşı vak'anüvislerin yazdığı eserler (Ahmed Vâsıf Efendi ve Sadullah Enverî) ve daha sonra yazılmış tarih eserleri ile (İsmail Hakkı Uzunçarşılı'nın Osmanlı Tarihi, Ahmet Cevdet Paşa'nın Tarih-i Cevdet ve Heyet tarafından yazılmış olan Mufassal Osmanlı Tarihi) karşılaştırılmıştır. Ayrıca bütün çabamıza rağmen Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde yapmış olduğumuz çalışmalarda yazarın hayatı ile ilgili bir bilgiye rastlanamamıştır. Yazarın hayatı ile ilgili diğer kaynaklarda verilen bilgiler ise yetersizdir.

Transkripsiyonda dilin ağırlığı sebebi ile teferruattan kaçınılmış, hemze “ ’ ” ve ayın “ `` ” harfleri kelime içinde gösterilmiş kelime başında yer alan ayın harfinin işareti konulmamıştır. Kaf ve gayın harflerinden sonra gelen uzun seslilerin ince ve yanlış telaffuzunu önlemek için bu harfleri takip eden sesli harflerin üzerine düz çizgi konularak ince telaffuzlu uzun seslilerden tefrik edilmiştir.

Bu çalışmanın hazırlanmasında büyük yardımlarını gördüğüm danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Ahmet AKGÜN'e teşekkür ederim.

Mustafa ÖĞE

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1-4
I-YAZARIN HAYATI	5
II-ESERİN KARŞILAŞTIRMASI	6-44
A-Çağdaş Eserler ile Karşılaştırılması	6-16
1) Mehâsinü'l-Âsâr ve Hakâikü'l-Ahbâr(Ahmed Vâsıf Efendi) ile Karşılaştırılması:	6-10
2)Vekâ'inâme(Ahmed Vâsıf Efendi) İle Karşılaştırılması :	11-13
3) Tarih-i Enverî (Sadullah Enverî) İle Karşılaştırılması:	14-16
B-Çağdaş Olmayan Eserler İle Karşılaştırılması	17-44
1)Osmanlı Tarihi (İsmail Hakkı Uzunçarşılı) İle Karşılaştırılması:	17-31
2)Tarih-i Cevdet (Ahmet Cevdet Paşa) İle Karşılaştırılması:	32-37
3)Mufassal Osmanlı Tarihi (Heyet) İle Karşılaştırılması:	38-44
III-VAK'A-İ HAMİDİYYE (Metin)	45-153
SONUÇ	154-155
EKLER	156-253
KAYNAKÇA	254
İNDEKS	255-266

GİRİŞ

Sultan I. Abdülhamid 1725 (5 Recep 1137) yılında doğmuş ve 1774 (8 Zilkade 1187'de) yılında tahta geçmiştir.¹1774-1789(11 Recep 1203) yılları arasında Osmanlı tahtında kalmıştır. Sultan III. Mustafa döneminde başlayan Osmanlı-Rus savaşı I. Abdülhamid döneminde imzalanan Küçük Kaynarca Anlaşması ile sona ermiş ve bu anlaşma ile Kırım Hanlığı Osmanlı devletinden ayrılarak müstakil hale gelmiştir. Rusların asıl amacının Kırım'ı Rus topraklarına katmak olmasından dolayı Kırım meselesi sık sık Osmanlı Devleti ile Rusya'yı karşı karşıya getirecek ve Osmanlı Devleti 9 Ocak 1784 (15 Safer 1198) senesinde Kırım, Koban ve Taman'ın Rusya tarafından işgal edilmesini kabul etmek zorunda kalacaktır.²

I. Abdülhamid döneminde bir kısım askeri ıslahatlar yapılmıştır. Donanma nispeten ıslah edilmiş ve eski ağır gemilerin yerine İngiliz ve Fransız sistemine göre modern gemiler inşa edilmiştir.³ Sürat topçuları teşekkül ettirilerek ilk Riyaziye mektebi açılmıştır. Ayrıca Mühendishane'nin açılması da önemli ıslahatlardan biridir.

Bu dönemde mali açıdan devlet oldukça zor durumda idi. Bu zorlukları aşmak için saraydaki altın ve gümüş eşyalardan sikke kesilmesi ve altın ve gümüş eşyanın dinen haram olduğuna dair bir fetva alınarak ekonomik sıkıntının aşılması için tedbir olarak düşünülmüştür.⁴ Mali zorluklar yanında devletin iç durumu da pek iyi değildi. Mısır'da İbrahim ve Musrad beylerin isyanları, Suriye, Hicaz ve Irak'taki karışıklıklar ve Anadolu ve Rumeli'deki bazı vali ve ayanların meydana getirmiş oldukları olaylar devleti uzun süre uğraştırmıştır. Ayrıca

¹ M. Cavid Baysun, (1964), İ.A., "I. Abdülhamid" maddesi, (İstanbul: Milli Eğitim Basımevi), c.I, s.73.

² İsmail Hakkı Uzunçarşılı, (1988), **Osmanlı Tarihi**, (Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları), c.III, s.489

³ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, a.g.e., s.476.

⁴ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, a.g.e., s.601.

levendler de donanmadaki bozulmadan istifade ederek isyan etmişler Bunun üzerine 1776 senesinde levend teşkilatı ilga edilmiştir.⁵

Bu dönemde İran ile Osmanlı Devleti arasında savaşlar meydana gelmişse de Osmanlı devletini zor durumda bırakan en önemli olay Osmanlı-Rus-Avusturya savaşıdır. Rusların Özi kalesini alması Sultan I. Abdülhamid'i çok üzmüş ve bunun sonucunda hastalanarak vefat etmiştir.

“**Vak'a-i Hamidiyye**” Mehmed Sadık Zâim-zâde tarafından yazılmış olup Süleymaniye Kütüphanesi Esat Efendi kitaplığı numara 2171 de olup el yazması ve tek nüshadır. Rik'a yazı türüyle yazılmış olan eser 98+2 yapraktır. Bazen der kenarlar vasıtasıyla düzeltmeler ve eklemeler yapılmıştır. Cildi sağlam ve fazla yıpranmamıştır.

Vak'a-i Hamidiyye Sultan I. Abdülhamid Han döneminde(1774-1789) meydana gelen olaylardan bahseden bir eserdir.⁶ Eserin içeriğine baktığımız zaman ise bahsedilen konular itibarıyla daha farklı dönemi kapsadığını görmekteyiz. Kısaca Kaynarca Antlaşması ve daha sonra Ruslarla Kırım meselesi hakkında yapılan görüşmelere yer verilmiştir. Bu arada hükümet merkezinde meydana gelen sadrazam değişiklikleri konusunda bilgiler mevcuttur. Burada önemli bir eksiklik ise bu değişikliklerin hangi tarihlerde meydana geldiğinin belirtilmemiş olmasıdır. Eserde esas olarak üzerinde durulan konu 1202 (1787) yılında meydana gelen Osmanlı-Rus-Avusturya savaşlarıdır. 07/04/1789 yılında Sultan I. Abdülhamid Han vefat etmiş ve yerine III. Selim padişah olmuştur. Eser burada bitirilmemiş Zıştovi ve Yaş Anlaşmaları imzalanıp ordu İstanbul'a dönünceye kadar devam ettirilmiştir. Eserde savaşın gidişatı ve savaş esnasında meydana gelen olaylar konusunda geniş bilgiler mevcutken bu dönemde İstanbul'da meydana gelen olaylar konusunda herhangi bir bilgi mevcut değildir. **Vak'a-i Hamidiyye**'de bahsedilen konular 1774-1792 yılları arasını kapsamakla birlikte 1774-1788 yıllarına dair kapsamlı bir bilgi mevcut değildir. 1774-1792

⁵ M. Cavid Baysun, a.g.e., s.74.

⁶ Franz Babinger, (1992), **Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri**, Çeviren, Coşkun Üçok (Ankar: Kültür Bakanlığı Yayınları), s. 373.

yılları arasında vak'anüvislik görevinde bulunanlar ise Sadullah Enverî ve Vasıf Efendi'dir. Bu dönemde Edip Mehmed Emin Efendi vak'anüvis vekilliği görevinde bulunmuştur. Tarih-i Edip adı ile yazdığı tarihi İstanbul olaylarını ihtivâ eder.⁷ Bu eser Viyana Milli Kütüphanesindedir.⁸ Ahmed Cavid ve Süleyman b. Samdânîzâde bu dönem vak'anüvislerinden olmamakla birlikte yazmış oldukları eserler az da olsa bu dönemi kapsamaktadır. Ahmed Cavid'in yazmış olduğu iki ciltlik eseri 22/09/1636 dan 17/12/1787 yılına kadar gelmekte ve bu eserlerin nerede olduğu bilinmemektedir.⁹ Süleyman b. Şamdânîzâde daha çok Fındıklılı diye anılmaktadır. Merî ül-tevârih adını vermiş olduğu eseri 1777 Ocak'ına kadar gelmektedir.¹⁰ Eserin ilmi değerinin tespiti açısından Vâsıf Efendi ve Sadullah Enverî'nin eserleri ile karşılaştırmanın uygun olacağı kanısındayız.

Ahmed Vâsıf Efendi pek çok önemli devlet görevlerinde bulunmuştur. 1772 yılında Bükreş'te barış görüşmelerine mükâleme katibi olarak tayin edildi.¹¹ Daha sonra 1783 yılında Enverî'nin yerine vak'anüvis tayin edildi.¹² Bundan sonra İspanya sefaretine tayin edilmiş daha sonra 1787 seferine katılmıştır. III. Selim tarafından 1794'te sürgüne gönderildi.¹³ 1213 senesinde tekrar vak'anüvislik verilmiştir. Daha pek çok önemli görevlerde bulunduktan sonra 7 Şaban 1221 de (21 Ekim 1806) vefat etmiştir.¹⁴ Vâsıf'ın dört resmi kroniği vardır.¹⁵ Mehâsinü'l-Âsâr ve Hakâikü'l-Ahbâr adıyla basılmış olan eseri 1201(1786) yılına kadar gelir. Ayrıca Ankara Türk Tarih Kurumu Kütüphanesinde Vekâ'i-nâme adıyla bir eseri bulunmakta ve 1187(1773) yılından başlayıp daha sonra 1202(1787) Osmanlı-Rus-Avusturya savaşlarından bahsetmektedir.

⁷ Bursalı Mehmed Tahir, (1975), *Osmanlı Müellifleri*, (İstanbul: Yaylacık matbaası), c. III, s.51.

⁸ Franz Babinger, a.g.e., s.374.

⁹ Franz Babinger, a.g.e., s.341-342.

¹⁰ Franz Babinger, a.g.e., s.334.

¹¹ Ahmed Vâsıf Efendi, (1994), *Mehâsinü'l-Âsâr ve Hakâikü'l-Ahbâr*, Yayınlayan, Mücteba İlgürel (Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları), s.XXIII.

¹² Ahmed Vâsıf Efendi, a.g.e., s.XXVIII.

¹³ Ahmed Vâsıf Efendi, a.g.e., s.XXXIII.

¹⁴ Ahmed Vâsıf Efendi, a.g.e., s.XXXVI.

¹⁵ Franz Babinger, a.g.e., s.368.

Sadullah Enverî Trabzonludur. Doğduğu yıl bilinmemektedir.¹⁶ 1182 sonunda (1769) vak'anüvis tayin edilmiştir. Sekiz yıl kadar bu görevi yürüttükten sonra bu görevden ayrılmış daha sonra tekrar bu göreve atanmıştır. 1202 (1787) yılında üçüncü defa bu göreve atanarak Osmanlı-Rus-Avusturya seferine katılmış ve 1209(1794) da hemen hemen 60 yaşında iken vefat etmiştir. Yazmış olduğu kroniklerden beşincisi 1202(1787) Avusturya-Rus-Türk savaşını anlatmaktadır.¹⁷ Bu kronik, Süleymaniye Kütüphanesi Esat Efendi numara 2089'da yer almaktadır.

---

¹⁶ Franz Babinger, a.g.e., s.348.

¹⁷ Franz Babinger, a.g.e., s.349.

I-YAZARIN HAYATI

Eserin mukaddime kısmında verilen bilgiler eserin yazarı hakkında hiçbir şüpheyeye yer bırakmamaktadır.¹

Aslen İstanbul'lu olan Mehmed Sâdık Zâ'im-zâde pek çok önemli devlet görevlerinde bulunmuştur.² Abdullah Berrî Efendi'nin kızıyla evlenerek Abdullah Berrî Efendi'ye damat oldu. İlk önce serdârlar kâtibi ve 1209 Şevvâlinde(Mayıs 1795) kethüdâ kâtibi, daha sonra Beyhan Sultan kâtibi kethüdası oldu. 1210 Cemaziyel Ahir'inde (Aralık 1795) kitâbetden azl edildi. Daha sonra tekrar göreve atanarak 1222 de (1807) Tophâne Nâzırı, sonra Cizye Muhasebecisi ve nihayet 1226 da (1811) Anadolu ve 1227 de Haremeyn Muhasebecisi olduktan sonra 1237 de Humbarahane Nâzırı ve 1238 de (1823) süvari mukâbelecisi olup 1238 Zi'l-hicce'sinin beşinde ölmüştür.³ (13/08/1823).Öldüğünde oldukça yaşlı idi. Üsküdar'da Selimiye'de defn edilmiştir. Kayınpederi Abdullah Berrî Efendi'nin yazılarını iyi muhafaza etmediği ve bu nedenle bu eserlerin perişan olduğu iddia edilmektedir.⁴ Oğlu es-Seyyid Abdullah Efendi 1228 de vefât etmiştir.⁵

---

¹ "Bu takdîrce bu hakîr-i pür taksîr ya'ni kalîlî'l- bikâ'a Zâ'im-zâde Mehmed Sâdık mektûbî-i sadr-ı âlf hulefâsından olduğuna binaen bin ikiyüz iki senesi devr-i Sultân Abdülhamid Hân hazretlerinin zaman-ı saltanatlarında vukû'-yafta olan fütûhât ve tebdîlât ber-vech-i icmâl zabt olunduğundan başka"

² Franz Babinger, (1992), **Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri**, Çeviren, Coşkun Üçok (Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları), s.373

³ Mehmed Süreyya, (1308) **Sicill-i Osmanî**, (İstanbul), c.III, s.193-194

⁴ Ahmet b. Resmî, (1296), **Sefinetü'r-rüesa (Halifetü'r-rüesa)**, (İstanbul: Takvimhane-i Amire), s.135

⁵ Mehmed Süreyya, a.g.e., s.194

II-ESERİN KARŞILAŞTIRILMASI

A- Çağdaş Eserler ile Karşılaştırılması

1)Mehâsinü'l Âsâr ve Hakâikü'l-Ahbar (Vâsıf Efendi) ile Karşılaştırılması:

Yeğen Mehmet Paşa'nın sadarete getirilmesi konusunda verilen bilgiler birbirine benzemektedir.

Vak'a-i Hamidiyye, s:6-b

İktizâ-yı sevk-i ilâhi Rum ili vâlisi
Yeğen Mehmet Paşa hazretleri
mesned-ârâ-yı rütbe-i sadârete
tebdîlen teşrîf buyurup...

**Mehâsinü'l Âsâr ve Hakâikü'l-
Ahbar, s:6**

Vaktâ ki Yeğen Mehmet Paşa
hazretlerine rütbe-i vâlâ-yi sadâret
teveccüh edüp...

Şehzade Sultan Mehmed'in ölümü konusunda verilen bilgiler **Mehâsinü'l
Âsâr ve Hakâikü'l-Ahbar**'da daha detaylıdır.

Vak'a-i Hamidiyye, s: 6-b

Yeni Türbe hâricine defn olunduğu
gün şehzâde-i civân-baht Sultan
Mehmed hazretleri dahi ol gün azm-i
dâr-ı cinân itmeleriyle...

**Mehâsinü'l Âsâr ve Hakâikü'l-
Ahbar, s:292**

Bin yüz doksanaltı senesi
şevvalinin onikinci Cum`a günü sulb-
i pâkize-i hazret-i tâcdârîden kımât-
ârâ-yı vücût olan Şehzade Sultan
Mehmet Nusret hazretleri bu esnâda
illet-i cederîden ser-nihâde-i bâlîn-i
bîmârî olup illet-i mezkûreden bi-
emrî'l-lahi te'ala ifâkat bulmadığına
binâen işbu şeh-i Zilhicenin
ondokuzuncu sebt günü mürğ-i rûh-ı
bâhirü'l-fütûhu sûy-i dil-cû-yi behişt-i
berîne tayerân eyledi.

İzzet Mehmet Paşa'nın Belgrad muhafızlığı ve bu görev esnasında vefatı konusunda görüş birliği mevcuttur. **Vak'a-i Hamidiyye**'de bu konuda daha detaylı bilgi bulmak mümkündür.

Vak'a-i Hamidiyye, s:11-b,12-a

Bu sûretde mühr-ü hümayûn ve vekâlet-i uzmâ hâlâ Erzurum vâlisi sadr-ı esbak İzzet Mehmed Paşa'ya tekrâr teveccüh idüp vusûllerine kadar kapûdân-ı deryâ Hasan Paşa kaimakam nasb olunup kzrk elli gün zarfında kapusu halkıyla Üsküdar sarâyına vusûl ve ber-mu'tâd tertîb olunan ziyâfetden sonra sandallarına süvâr ve fer u haş-met(?) vezirâne ile huzûr-ı fâizü'n-nûr-ı mülûkâneye rah-sûde ve nâ'il-i iltifât-ı şâhâne olarak semmûr-ı mûcibü'l sürûr ile bâb-ı âliye teşrif buyurup müşârün-ileyh ashâb-ı hilm ü iffet ile ma'rûf bir vezîr-i âsaf-nezîr olmakla sadârete ku'ûdlarında biraz eyyâm mürûr eyledikde bi-kazâullahi te'âlâ harîk-i kebîrin zuhûru azillerini mûcib olup ancak sadr-ı sâbık-ı müşârün-ileyh muktezâ-yı şîme-i kerîme ve âdet-i me'lûfeleri i'lâ ve ednâ (12-a) hakkında nevâziş ve ikrâma ve nev-ummâ ri'âyet-i hukûka mâil idi. Belgrad muhafâzasına ta'yin olmalarıyla lede'l-vürûd ecel-i mev'ûdiyle azm-ı semt-i dâr-ı bekâ eylemişlerdir.

Mehâsinü'l Âsâr ve Hakâikü'l-Ahbar, s: 124

Ameden-i haber-i vefât-ı muhâfız-ı Belgrad sadr-ı esbâk İzzet Mehmet Paşa

.....
Vezîr-i müşârün-ileyh birkaç gün (108-a) dârü'l-cihâd-ı Belgrad'da gunûde-i pister-i bîmârî vü renc ve evâil-i Rebi'ülevvelde terk-i saray-ı sipenç edüp Belgrad muhafâzasına bu esnâda bir vezîr-i sûtûde-tedbirin ta'yini...

Reisü'l-küttâb Mustafa Efendi'nin ölümü ile ilgili olarak verilen bilgiler her iki eserde de paralellik göstermekte, ancak atanan kişinin ismi **Mehâsinü'l Âsâr ve Hakâikü'l-Ahbar**'da kısaltılarak verilmiştir.

Vak'a-i Hamidiyye, s:14-a

...ol vakt reisü'l-küttâb bulunan Abdi Efendi yeğeni Hacı Mustafa Efendi cümlelerin hüsn-i zan eylediği bir pir-i mübârek olup muktezâ-yı me'muriyeti her ne kadar düvel maslahatı ol man-sıbın umûr-ı memzûmesinden ise de tekmîl-i sened ve tecrîd-i ahid-nâme olacak günlerde sûrî ve ma'nevi temennî-i mût idüp dergâh-ı icâbet-penâh-ı refî'ü'shân-ı ilâhîde du'âsı kabûl ve birkaç gün mürûrununda bi-hikmetullah nâ-mizâç olup âzim-i dâr-ı bekâ ve müteveccih-i selâmet-i ukbâ oldular. Zâtında ashâb-ı leylden ve sır-ı sülûk ricâlinden azizü'l-kavm bir zât idi. -Hak Te'âla rûhunu takdîs eyleye-- Amin. Münhal olan reisü'l-küttâb mansıbı defterdâr-ı sâbık Seyyid Feyzullah Efendi'ye tevcîh...

Mehâsinü'l Âsâr ve Hakâikü'l-Ahbar, s: 129

Birkaç gündün beru illet-i mesâne ve ırkû'n-nesâ ile ser-nihâde-i bâlîn renc ü anâ olan Re'isülküttâb Elhâc Mustafa Efendi'nin marazı yevmen fe-yevmen müştedd, ...

...me'âlinden gâfil olan huzzâk-i etibbâya ebvâb-ı mu'âlece münsedd olup işbu şehri Cumâdelulânın onbeşinci günü menşûr-ı hayâtı dest-i ecel-i nâgeh-resîd ile pîçîde-i kise-i inkızâ ve âlem-i gaybdan gûş-ı hûşuna vâsıl olan misâl be-misâl irci'îye gerdân-dâde-i tav' u rıza olup münhal olan hizmet-i celîle-i riyâset bir müddetten beru defterdâr-ı şikk-ı evvel ve umûr-ı mîriyyede mâlik-i zimâm-ı akd ü hall olan Feyzi Efendi hazretlerine çespân u mahall görünmekle...

Halil Hamid Paşa'nın sadareten azledilerek Gelibolu'ya sürgün gönderilmesi ve yerine Özi muhafızı Hazinedâr Ali Paşa'nın sadrazam olması konusunda verilen bilgiler her iki eserde de büyük benzerlik göstermektedir.

Vak'a-i Hamidiyye, s:6-b

...bu esnâda iktizâ-yı irâde-i Hak müşârün ileyh mesned-i sadâretten azl ve Özi muhafızı olan vezîr-i mükerrrem Hazinedâr Ali Paşa nâil-i merâtib-i mesned-ârâ-yı sadaret-i uz mâ olup müşârün-ileyh umûr-ı serhaddâta vâkîf ve seksen iki seferinde Özi kal'asında müddet-i

Mehâsinü'l Âsâr ve Hakâikü'l-Ahbar, s: 231

Sadriazam-ı müşârün-ileyh hazretleri ikibuçuk seneye karîb mühr-i hümâyûnu hâmil ve bu esnâda kevkeb-i rahşân-ı ikbâli âfil olup aynı i'tibâr-ı mülûkânedden sâkit ve evc-i rif'atden hazîz-i tenezzüle hâbit olduğuna binâen İşbu Cumâdel-ulânın yirminci Perşembe günü

vâfire muhâsara çekmiş düşman karşusunda esbâb-ı vücûd eylemiş erbâb-ı şecâ`at ve ashâb-ı gayretten mesbûkü'l-hizme emekdâr bir vezîr olup öteden berü sebkâat iden hizmetine mükâfât bu vechile taltifine bârî olmağla sadr-ı sâbık-ı müşârün-ileyh Gelibolu'ya nefy ile...

mirahor-ı evvel Abdi Bey vâsıtasiyle müşârün-ileyhden mühr-i hümâyûn ahz olunup Balikhâne'ye îsâl ve birkaç sâ`at mürûrunda bi-tarîki'n-nefî Gelibolu..

...ma`lûmun ola ki veziriazam Halil Paşa ocaklu kullarımın hayatda olanlarının esâme husûsu ve ba`zı nâ-hemvâr harekât ü sekenâtı tab`-ı şâhâneme helecân verdiğinden azli iktizâ itmekle hâlâ Özi muhâfızı olup Haleb vâlisi Hazinedâr Ali Paşa taşra ve serhadler ahvâline vâkıf ve sefer ü hazarda gayret- i dînî olduğu nezd-i mülûkânemde ma`lûm-ı hümâyûnum olduğundan nâşî mühr-i sadâretim irsâliyle...

Mora muhassılı Yusuf Paşa'nın sadrazam olması ve Cezayirli Hasan Paşa'nın kaimakam tayin edilmesi konusunda verilen bilgiler iki eserde de paralellik göstermektedir. Anlatımda **Vak'a-i Hamidiyye**'de daha sade ifadeler kullanılmıştır.

Vak'a-i Hamidiyye, s:15-a-b

...hâlâ Mora Muhassılı olan Cezâyirli kapudân-ı deryâ hazinedârlığı ba`dehu kapu kethüdâlığından nâil-i vezâret ile kadri terfi` kılınan Yusuf Paşa hazretlerine mühr-ü hümâyûn ihsân buyurulmağla icâleten Mora'dan der-aliyyeye vurûdu isti`câl ve müşârün-ileyh kapudân (15-b)paşa hazretleri kaimakam nasb olunup...

Mehâsinü'l Âsâr ve Hakâikü'l-Ahbar, s: 231

...kapudan-ı deryâ Vezir Gazi Hasan Paşa hazretleri bu daf'a dahi kâimakâm nasb u ta'yîn ve bundan akdem zât-ı huçeste-sıfatlariyle memleket-i Mora tezyîn olunan Vezîr Yusuf Paşa hazretlerinin akl u fetânetleri mücerreb erbâb-ı idrâk ü yakîn ve rüşd ü reviyetleri gıpta-fermâ-yi ukalâ-yi mütekaddimîn olduğundan gayri Âsitâne-i sa`âdet'de tûl-i meks ü ikâmetle serâir-i saltanat-ı aliyyeye vâkıf ve dâna ve bâ-husûs cemî` erbâb-ı elbâb fark u temyîzinde arak-rîz-i acz ü ıztırâp oldukları nabz-ı nezd-i ferd-i mülûkânede zâhir ve multelifü'd-darabât devlet-i seniyyeye

âşinâ bir vezîr-i Felâtun-ârâ olduğu
hüveyda olup berîd-i beşâret-i
sadâret-i uzmâ alâ-cenâhü'l-isti`câl
savb-ı vâlâlarına isrâ ve irsâl olundu.

2) Vekâ'i-nâme (Vâsıf Efendi) ile karşılaştırılması:

Ordu kadısı Tatarcık-zâde Abdullah Efendi'nin azli konusunda verilen bilgiler büyük benzerlik göstermektedir.

Vak'a-i Hamidiyye, s:34-a

Bu esnâda ordu-yı hümâyûn kadısı faziletli Tatarcık-zâde Abdullah Efendi'nin ötedenberü ricâl-i devlet ile ülfeti ve zâtında cümle indinde fazl ile şöhretli ve bi'l-vücûh cümle mevaddın hüsn ü kubhuna(?) liyâkatı olduğundan vâki` olan ordu-yı hümâyûnun ba`zı husûsâtına vâkıf olmaklığı hafî kendülere tenbîh olmasında bu hâlet refte refte serdâr-ı müşârün-ileyhin infi`âlini mûcib olduğundan bî-vech azl...

Vekâ'i-nâme, s:12

...kadı-i ordu-yı hümâyûn olan elhâc Abdullah Efendi ötedenberi hayırhah-ı devlet ve dâ'i-i dirin-i saltanat olup...
...umur-ı hayriyeye sevk ü delâletde kusuru yoğiken azm-i şân u mezellet...

Boza Suyu Vak'ası'nda reisü'l-küttâb Hayri Efendi'nin ölümü ve yerine Divân-ı Hümâyûn Beylikçisi Zellid Abdullah Efendi'nin atanması konusunda her iki eserde de verilen bilgiler büyük benzerlik göstermektedir. Ancak Vak'a-i Hamidiyye'de tarih verilmemiş olması önemli bir eksikliktir.

Vak'a-i Hamidiyye, s:80-b

...reisü'l-küttâb-ı vakt olan erbâb-ı hünerden seyyid Hayri Efendi Boza Suyu'nda iktizâ-yı takdîr mümteni`ü t-tağyîr-i ab-ı rahmet-i Hakk'a ve lücce-i bahr-ı eltâf-ı ilâhiyeye müstağrik olarak rütbe-i şehâdete nâil olup Beylikçi-i divân-ı hümâyûn ashâb-ı ma`ârifden Hâcî Mustafa Efendi-zâde Seyyid ve Abdullah Berrî Efendi ol mansıb ile bir kat dahi isbât-ı vücûd eyledi.

Vekâ'i-nâme, s:46

Re'isü'l-küttâb olan Es-seyyid Mehmed Hayri Efendi Boza Nehri'nden ubûr iderken bi-takdirullahi Te'ala zulâl-zîrâb şehâdet olup...
...olmağla hâlâ divân-ı hümâyûn beğlikçisi olan Es-seyyid Abdullah efendi'nin ehliyet ve istihkâk-nümâyân olduğuna binâen Muharremü'l-haramın dördüncü pençsenbe günü....

Ebu Bekir Ratîb Efendi'nin elçi olarak Nemçe tarafına gönderilmesi konusunda verilen bilgiler benzerlik göstermektedir.

Vak'a-i Hamidiyye, s: 94-a

Yeniçeri efendisi Ratib Efendi Nemçe tarafına te'kîd-i müvâneset için ilçi ta'yîn ve irsâl kılındı.

Vekâ'i-nâme, s:159

...devlet-i aliyye ile Nemçelü meyânında akd-i sulh vâkı' olup ahd-i hümâ ve ahre ilçi götürmek de'bi dîrîn olmakdan nâşi Nemçelünün ilçisi yola çıkub devlet-i aliyye tarafından dahi ilçi irsâli tasmîm ve hizmet-i mezkûre ile Yeniçeri kânimâ(?) olan Ratîb Ebu Bekir Efendi...

Ziştovi'de yapılan görüşmelere katılan delegeler konusunda **Vak'a-i Hamidiyye'** de daha detaylı bilgiler mevcuttur.

Vak'a-i Hamidiyye, s: 85-a

...muraahas-ı evvel reisü'l-küttâb Abdullah Efendi ve muraahas-ı sâni Mekke pâyesiyle âsitânedan İsmet Beğ efendi ve muraahas-ı sâlis Mektûbî-i sadr-ı âli Dürri Efendi ve ma'iyetlerine me'mûr divân kisedârı Avni Efendi ve mektûbî hulefâsından ve hâceqân-ı divân-ı hümâyûndan mukaleme kâtibi Seyyid Galib Efendi ve Beylikçi Kisedârı seyyid Muhib Efendi ve mükâleme defterdârı hâcegândan Hasan Efendi karîben varmak üzere olmalarıyla...

Vekâ'i-nâme, s:147

...muraahas olan re'isü'l-küttâb Abdullah Efendi...

Avusturyalılar ile yapılacak barış görüşmeleri için Ziştovi kasabasının seçilmesi ve elçilerin buraya gelmesi konusunda verilen bilgiler benzerlik göstermektedir.

Vak'a-i Hamidiyye, s: 84-a

hâsıl-ı makâl arâzî-i devlet-i
Osmaniye'de vâki` Zıştovi kasabası
mahall-i mükâlemeye (84-b)tahsîs
ve...

Vekâ'i-nâme, s:146

Devlet-i aliyye murahhasları Zışto-
vi'de ikâmet ve bir müddeden
sonra...

Ruslarla barış görüşmeleri için Yaş kasabasının seçilmesi ve murahhasların Potemkin tarafından karşılanması konusunda verilen bilgiler birbirine benzemektedir.

Vak'a-i Hamidiyye, s: 84-a

...muraħhas efendiler hazerâtı Yaş
kasabasına vusûllerinde Potemkin
dedikleri mel'ûn tarafından
mu'âmele-i dostâne ile...

Vekâ'i-nâme, s:174

Devlet-i aliyye tarafından
mükâlemeye me'mûr olan
muraħhaslar Yaş kasabasına duħûl ve
Rusya muraħhaslarıyla mükâlemeye
me'mûr oldukları halde...
...Mareşâl olan Potemkin ki devleti
tarafından nazara umûr...

3)Tarih-i Enverî (Sadullah Enverî) ile karşılaştırılması

Şahin Giray'ın Osmanlı Devleti'ne sığınması ve Rodos cezâresine gönderilmesi konusunda verilen bilgiler büyük benzerlik göstermektedir.

Vak'a-i Hamidiyye, s:16-b

Şahin Giray Han dahi nehr-i Tuna'yı mürûr eylediği haberi vâsıl oldukda bi'z-zarûr dergâh-ı âlî kapucu başlarından Mehmed Ali Aga mübâşîr ta'yîn ve Rodos cezâresinde vürûdunda ve esnâ-yı râhda...

Tarih-i Enverî, s: 6

...mahall-i ikâmet ta'yîn buyurulan Rodos cezâresine irsâl olundu.

Şahbaz Giray'ın Koban Hanlığına getirilmesi konusunda verilen bilgiler benzerlik göstermekte ancak **Tarih-i Enverî**'de daha detaylı bilgiler bulmak mümkündür. Ayrıca **Tarih-i Enverî**'de tarih belirtilmiş olması verilen bilgilerin önemini daha da arttırmaktadır.

Vak'a-i Hamidiyye, s: 26-b

Bu esnâda perâkende olan tâ'ife-i Tatar'a bir ser-asker lâzım gelmekle Kuban Hanlığı ta'bîtiyle selâtin-i nesl-i Cengiziye'den birinin kadr-i terfi ve Boğdan tarafına cem`idebildiği kadar kabâil-i Tatar ile me'muriyeti vâkı`â-i tabî'at maslahat-ı vakitden görünmekle Bahr-i siyâh civârında Vize sarâyında mukim Şahbaz Girây Sultân intihâb ile âsitâne-i sa`âdete da`vet olunup huzûr-ı hazret-i cihândârîde kalpak...

Tarih-i Enverî, s:63

Şahbâz Giray Sultan hazretleri bundan mukâddemce ya'ni evâ'il-i şehri şevvâlde cânib-i sadâret-i destegâhiden asitâne-i aliyye'ye da`vet ve şahzâde civârında kâ'in Selim Paşa konağında ikâmet itdirilmişdi. Müşârün-ileyhin kavm-i Tatar'a yarlıg rân-i hükümet olması tasâmim ve huzûr-i fâ'izü'n-nûr-ı hüsrevâniye duhûl ile mazhar-ı iltifât-ı padişahî...

Rusya'ya sefer ilanından sonra Rus elçisinin Yedikule'ye hapsedilmesi benzer şekilde ifade edilmiştir.

Vak'a-i Hamidiyye, s: 26-b

...devletce Yedikule'ye kadimleri misüllü gönderilmek icâb eylemekle ve'l-hâsıl devlet-i aliyyenin şânına lâyük mu'âmelât ne ise bundan sonra ri'âyeti münâsib olmağla esnâ-yı seferde mahall-i ikâmetleri olan Yedikule'ye irsâli fermân olunduğunda...

Tarih-i Enverî, s: 63

...a'dâ-yı din ilçisi Yedikule mahbusuna kaldırıldığı haberi...

Beylerbeyilerinden Ahmed Paşa'ya vezirlik verilmesi konusunda verilen bilgiler benzerlik göstermekle birlikte Ahmed Paşa'nın me'mûr kılındığı yer konusunda **Tarih-i Enverî**'de daha detaylı bilgiler bulmak mümkündür. Ayrıca iki eserde Ahmed Paşa'nın soyu konusunda farklı bilgiler mevcuttur.

Vak'a-i Hamidiyye, s: 27-a

...vezîr-i mükerrem-i Mikdâd Ahmed Paşa ve mir-i mirândan Cûde-zâde Ahmed Paşa fermân olunduğu üzere mûmâ-ileyh Cûde-zâde'ye vezâret ihsân ve icâleten ve müsâre'aten Eflak ve Boğdan taraflarına me'mûr kılındı.

Tarih-i Enverî, s: 53

Haydarpaşa sahrâsına tevârüd iden Vezîr Mikdâd Ahmed Paşa ve mîr-i mîrân Ceze-zâde Ahmed Paşa'dan herbirinin ma'iyetlerinde olan mîrî asâkir ile kapuları halkı ikişer bin beşer yüz süvâri askere karîb olmağla mûmâ-ileyh Ceze-zâde'ye bir tuğ dahi ihsân ve rûtbe-i vâlâ-yı vezâretle İsmâ'il ser-askeri sadr-ı sâbık Ali Paşa ordusuna ikâmete me'mûr...

Sadaret Kethüdası Hasan Efendi'nin azledilerek yerine kethüda kâtibi Abdullah Efendi'nin atanması her iki eserde de benzer şekilde ifade edilmiştir.

Vak'a-i Hamidiyye, s: 27-a

...azl-i kethüdâ-yı sadr-ı âli
Hasan Efendi ve nasb-ı Doğra-
macı(?) -zâde Abdullah Efendi Efendi-
i mûmâ-ileyh kethüdâ beğ kâtibi iken
mesned-ulyâ-yı kethüdâlîğa nâ'il
olması...

Tarih-i Enverî, s:81

...azl-i kethüdâ-yı sadr-ı a'zamî
HasanEfendi ve nasb-ı kâtib-i kethüdâ
Abdullah Efendi...

Sefer başlangıcında ordu kadılığı görevinde Tatarcık-zâde Abdullah Efen-
di'nin bulunduğu konusunda verilen bilgiler iki eserde de paralellik
göstermektedir.

Vak'a-i Hamidiyye, s: 34-a

Bu esnâda ordu-yı hümâyûn kadısı
faziletlü Tatarcık-zâde Abdullah
Efendi'nin...

Tarih-i Enverî, s: 81

...olan Tatar-zâde Abdullah Efendi
ordu-yı hümâyûn kadılığına intihab...

B-Çağdaşı Olmayan Eserler İle Karşılaştırılması

1)Osmanlı Tarihi (İsmail Hakkı Uzunçarşılı) İle Karşılaştırılması:

Sadrazam değişikliği konusunda verilen bilgiler iki eserde de birbirine paralellik göstermektedir.

Vak'a-i Hamidiyye, s:6-a

.... sadr-ı a`zam-ı müşârün-ileyh pîrliği hasebiyle kendüye ârız olan illeti müştedd(?) olarak Hintû ile Karîn-âbâd menzilîne gelûr iken esnâ-yı râhda ecel-imev`ûdiyle semt-i bekâya revân ve vaz`-ı tâbût-ı tahtı-revân olup...

Vak'a-i Hamidiyye, s:6-b

... oldukda birkaç mâh mukaddem şehre emânetinden rütbe-i kaimakamiye su`ud îden sa`âdetlü İzzet Mehmed Paşa hazretlerine mühr-ü hümâyûn ve vekâlet-i mutlaka revîş-i himmetine tecemmül ve müsâre`aten ordû-yı hümâyûnun gelmesiçün hatt-ı hümâyûn ısrâ kılınup...

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:425

... vezir-i azamın hastalığı yolda ağır-laştığından Karinâbâd kasabasına tahtırvanla getirilirken vefatı vukubulmuştur.

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:425

Muhsin-zâde'nin yerine sadaret kaymakamı bulunan İzzet Mehmet Paşa sadr-ı a`zam oldu.

Şahin Giray'ın Kırım Hanlığına getirilmesi ile ilgili bilgiler benzerlik göstermektedir.

Vak'a-i Hamidiyye, s:8-b

...nesl-i Cengîziye'den Şahin Girây nâmında birini intihâb ve zâhiren Kırım serbesiyeti vâdisiyle mûmâ-ileyhi cümle ittifakile hân nasb ve selefi hânı def eyledikleri ve bu

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:446

Ruslar, Kırım işlerine müdahale için ilk olarak tatarları Kırım Hanı Devlet Giray aleyhine tahrik ile kendisine şikayet ettirdikten sonra güya Kırım Hanını Mevkiinde tutmak

tebdilât ahâli-i Kırım'ın ittihâd ve ittifâkından olup...

üzere Kırım'a asker sokmuş, bunun üzerine Devlet Giray kaçarak deniz yoluyla İstanbul'a geldiğinden Kırım Hanlığına da Rusların istediği Petersburg'da Katerina'ya yaverlik etmiş olan Şahin Giray getirilmiştir.

Lehistan'ın taksim edilmesi ve bu taksimata katılan devletler konusunda her iki eserde de verilen bilgiler birbirine benzemektedir.

Vak'a-i Hamidiyye, s:9-b

Ve'l-hâsıl â`kıbetü'l-emr devleteyn-i mezkûreteyn müttefikan mukâvele ve bir vefk-i merâm Moskov Çarıçesi Kırım'ı istîlâ ve bundan başka Nemçe kralıyla olan ahdlerinin iktizâsına göre bukonine(?) ta`bîr olunur Boğdân kıt'asını istihsâle ictirâ ve aralıkda kalacak Leh memleketini beynlerinde taksim eylemek ve bu maddeye Prusyalu dahi müşterek olup sefer-i sâbıkdan berü perîşân ve bi-tâb tûvân olmuş Leh arâzîsinden münâsib olan mahallinden Prusyalu'ya i`tâ olunmak ve gerek İsveç ve gerek Lehlü devletlerinin bu mertebelerde külli za`f ve fütûrlarından Nemçelü ve Moskovlu'ya âsâyiş ve tevsî'i mülk eylemek netice-i maksûdları olup...

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:362

Osmanlı Devleti Lehistan'ı Ruslardan kurtarmak için harbe girip mağlup olduğu sırada Rusya-Prusya-Avusturya arasında 1772 Temmuzunda Petersburg'da Lehistan'ın ilk taksimi kararlaştırılmıştır. ...Bu taksim mucibince Rusya Lehistan'ın bir kısmını, Prusya Danzig ile Toren hariç olarak Lehistan Prusyasını ve Avusturya da Galiçya ile Zips kontluğunu aldılar.

Şahin Giray'ın Osmanlı Devletine sığınması ve akıbeti konusunda verilen bilgiler benzerlik göstermekte; ancak Uzunçarşılı Şahin Giray'ın akıbeti konusunda daha detaylı bilgiler vermektedir.

Vak'a-i Hamidiyye, s:16-b

Şahin Giray Han dahi nehr-i Tuna'yı mürûr eylediği haberi vâsıl oldukda bi'z-zarûr dergâh-ı âlî kapucu

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:495-497

...nihayet Şahin Giray'ın Rodos'a getirilirken boğulması muvafık görülerek onu Rodos'a götürmeğe

başlarından Mehmed Ali Aga mübâşîr ta'yîn ve Rodos cezîresinde vürûdunda ve esnâ-yı râhda levâzım-ı râhiyesine bakılarak hezâr itmînân(?) hâsıl idecek nevâzişlice tahrîrât irsâliyle te'lîf olunarak cezîre-i mezkure lede'l-vürûd kâdı-i belde bulunan Vehbi Efendi sa'y u ikdâmına binâen sudûr iden emr-i aliyyenin ibtinâen fevti haberi vürûd idüp bu tekevvün iden münâza'anın külliyyen bâ'isi hân-ı mûmâ-ileyh olduğundan...

memur edilen sabık Kıbrıs Muhassılı Kapıcıbaşılardan Mehmed Ağa'ya yolda emir verilmiş ise de gemide Şahin Giray'ın yanında zırhlı olarak otuz kadar adamı olduğundan Mehmed Ali Ağa yolda idama cesaret edememiştir.

...ikinci bir kapıcı başı ile Şahin Giray'ın katli hakkında ferman gitmiş olduğundan derhal idam olunmuştur.

Sefer hazırlıkları konusunda verilen bilgiler hemen hemen aynıdır.

Vak'a-i Hamidiyye, s:25-b

...sardr-ı esbak müteveffâ Halil Hamid Paşa zamânına ber-vechi'l- ihtiyât Sofya ve Vidin câniblerine kifâyet mikdârı zahîre tertîb ve andan mâ'adâ habbe-i vâhide zahîre olmadığı ve ol dahi vâfi olmayacağı her ne kadar meczûm ise de ber-vechi isti'câl semt ve münâsib olan kaza ve kurâlardan zahîre mübâya'asına ikdâm derece-i vücûbda olmağla derhâl evâmîr-i aliyyeler ısdâr ve irsâli husûslarına ikdâm-ı tâm olundu.

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:525

Bundan başka kalelerdeki zahire kâfi derecede değildi; Halil Hamid Paşa sadaretinde ihtiyaten Sofya ve Vidin taraflarına konan zahireden başka zahire olmadığından zahire tedarikine başlandı.

Vak'a-i Hamidiyye, s:26-b

Bu esnâda perâkende olan tâ'ife-i Tatar'a bir ser-asker lâzım gelmekle Kuban Hanlığı ta'bîriyle selâtin-i nesl-i Cengiziye'den birinin kadr-i terfi' ve Boğdan tarafına cem' idebildiği kadar kabâil-i Tatar ile me'muriyeti vâkı'â-i tabî'at maslahat-ı vakitden görünmekle Bahr-i siyâh civârında Vize sarâyında mukim Şahbaz Girây Sultân intihâb ile...

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:519

...asıl hedef Kırım'ın istirdadı olduğundan burasının Koban tarafından işgaline karar verilip Koban tarafların-da Vize kasabasında oturmakta olan Kırım Hanzâdelerinden Şehbaz Giray Koban Hanı tayin edildi.

Vak'a-i Hamidiyye, s27-a

. Zâtında bu iki düşman-ı din üzerine devlet-i aliyyenin seferi mütehakkık olduğuna binâen memâlik-i islâmiyeye i'lânı muktezâ-yı tabî'at maslahatdan olmakdan nâşî hânân-ı Dağıstan ve Kürdistan ve İran taraflarına cânib-i (27-b)sadr-ı a'zamîden mekâtib-i seniyye irsâlinde şu vechile derc ü tastîr olunmuşdur ki devlet-i aliyyenin a'dâsı olan Moskovlu keferesi bu esnâ-da naks-ı ahd eylediğine binâen bu def'a dahi virilen fetvâ-yı şerife mûci-bince üzerine sefer olunmak icâb ve iktizâ idüp lâkin Nemçelü keferesi Moskovlu ile müttefik olduğun beyân ve sulhlerini mübeddel ayân-ı adâvet eylemekle i'lân-ı harb ideceği âşikâr eylediğinden ya'ni bu iki düşman-ı din üzerine müsta'inen billahi te'âlâ ordu-yı hümâyûn-ı nusret makrunun ihrâcı musammem olunmağla bundan böyle Moskovlu'lardan bir vechile emniyet câiz olmadığı ma'lûmunuz olduk-da dâr u diyârlarına hücum ve tahrîb olunmak vesâyâsı emr ü fermân buyurulup Tatar sadr-ı a'zamı ile etrâf u eknâfa ba's u isrâ kılındı.

Zahire ve mühimmat eksikliği dolayısıyla Sofya'da ikamet edilmesi her iki eserde de ortaktır.

Vak'a-i Hamidiyye, s:35-b

...askerî arasında havâdis tehadüsüne bâri ve bir nev' isti'dâd gelmeğe başlanmağla hemen bu husûsları cümle ile otâğ-ı hazret-i serdâr-ı ekremîye ricâl-i devlet-i aliyye ve ocaklar ağavâtı ve sâir iktizâ idenler da'vet olundukda zahîre ve

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:520

Osmanlı Hükümeti Kafkas taraflarından da Rusları vurmak isteyerek verilen emir üzerine Çıldır valisi Süleyman Paşa vasıtasıyla Dağıstan ve Azerbaycan Hanlarını ittifaka almağa teşebbüs etmiş ve Dağıstan Hanlarının en kavisi olan Amme Han'dan istifadeyi düşünmüş ve Kabartay ümerasına ve hatta Buhara Hanına da Rusya'ya akın için hükümler ve nameler gönderilmiştir.

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:529

Sofya'da bulunduğu sırada elli gün geçmesine rağmen harp mühimmatının hâlâ gelmemesinden dolayı beklemekten bıkan yeniçeriler arasında firar başlayıp ...

mühimmât ve asker maddelerinden bahs olunarak netice vâkı`â ber-vech-i dil-hâh levâzımâtlar her ne kadar tekmlî değil ise de mevcûd olan askerî makûlesine fûtûr îrâs idüp düşmân-ı dîn dahi bizim Sofya'da bu kadar meksimizi maslahatına menfa'at ittihâz ideceği zâhir...

Boğdan'ın kurtarılması ile ilgili bilgiler birbirine benzemekle birlikte Boğdan Voyvodasının akibeti konusunda görüş ayrılığı mevcuttur.

Vak'a-i Hamidiyye, s:36-a-b

Voyvodası bulunan ha'in-i dîn abâ an-cedd devlet-i aliyyenin ni`metiyle perverde olup Boğdan memleketi gibi bir diyâra cânib-i saltanat-ı seniyyeden milletleri arasında intihâb ve voyvodalığına mâlik olmuş iken mutlaka küfran-z ni'am olduğunu izhâr ve merkûz-ı zamîri olan hıyânet-i asliyesini âşikâr idüp memleket-i mezkûreyi ber-vech-i suhûlet bilâ-harb ve kıtâl (36-b) Moskovlu tarafına teslim ve hâin-i mezkûr güyâ esnâ-yı muhârebede ele geçmemek vesâyesini firârını san`at ittihâz eylediği vârid olan tahrîrâtdan müstebân olmağla bu maddenin me`mûrlar hakkında bir nev` tebirye-i(?) zimmet mütâla'ası dahi haffi ma'lûm ise de rikâb-ı hümâyûn tarafından bundan akdemce orduya gelen Manuel Beğ voyvoda nasb olunup...

Vak'a-i Hamidiyye, s:39-a

... nâm menzile vusûl ve ol esnâda Kuban Hanı Şahbaz Giray Han tarafından vürûd iden tahrîrâtda

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:528

...bu sırada Avusturylıların Yaş kasabasını basıp voyvodası Aleksandri'yı esir ettikleri haber alındı; bunun hali hükümetçe şüpheli olduğu için makamında bırakılması hata idi, ...
...filhakika devlete sadakatıyla ma`ruf olan eski Boğdan voyvodası Manulaki Bey tekrar Boğdan Voyvodası tayin olunup...

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:529

...gerek onun ve gerek Zihneli Hasan Paşa ile Koban Hanı olup Baserabya'da bulunan Şahbaz Giray

istîlâya giriftâr olan Boğdan memleketini bi-inâye-tûllahü te`âlâ yedd-i a`dâdan tahlîs olunduğu haberi münfehim oldukda derhâl tob ve tüfenk şenlikerile i`lân-ı meserret olunarak...

kuvvetlerinin gayretleriyle Yaş istirdad olundu.

Yeniçeri Ağa'sı Kelleci Osman Ağa'nın azledilmesi ile ilgili bilgiler şu şekilde ifade edilmiştir. Ancak Uzunçarşılı Yeniçerilerin nekedildiği kale konusunda Mehmet Sadık Zaimzade ile aynı görüşte değildir. **Tarih-i Cevdet**'te verilen bilgiler de Uzunçarşılı ile aynı doğrultudadır.

Vak'a-i Hamidiyye, s:39-a,b, 40-a

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:529

...sahrâ-yı vâsi`ada müheyyâ olan haymelerde istirâhat olunup ondört gün meks ü ârâm olduğundan ba`zı vuku`ât zabt ve işbu mahalde zikri münâsib görüldü. Azl-i yeniçeriyânî dergâh-ı âlî (39b) Kelleci Osman Ağa ve nasb-ı kul kethüdâsı Mehmed Emin Ağa...

...ortalarında terbiye ve yol ve erkân görmemiş birkaç neferden ibtidâsı zuhûr idüp ulûfemizi almadıkça Tuna'yı mürûr itmeyüz deyü gûyâ bu zu`mla etvâr-ı küstâhâneye ictisârları mümâyân oldukda o makûleler ortalarıyla derhâl Ada Kal'ası`na ocak ma`rifetiyle nefiyleri fermân buyuruldu.

...bunların maksadlarının ulufe bahanesiyle hazineyi yağmalamak olduğu anlaşılacak...

Yeniçerileri böyle iki defa ayaklanmaya sevk eden otuzbirinci bölük olduğundan o bölük halkı ordudan çıkarılarak Yergöğü muhafazasına tayin edilmiş ve Yeniçeri ağası Kelleci Osman Ağa da azl olunarak kul kethüdâsı Emin Ağa Yeniçeri Ağası olmuştur.

Lazarethane'nin fethi şu şekilde ifade edilmiştir.

Vak'a-i Hamidiyye, s:45-a

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:530

...bâ-husûs evsâfi mezkûr Lazarete cemî` emvâl ve eşyâsıyla asker-i islâma nasib olduğundan başka...

...serasker Hasan Paşa'nın Lazarethaneyi zabt ettiği haberi gelir gelmez...

Memiş Paşa'nın seferdeki başarıları ve ödüllendirilmesi konusunda verilen bilgiler benzerlik göstermektedir.

Vak'a-i Hamidiyye, s:55-b

Hatta bundan akdem İrşova'nın fethinden sonra Memiş Paşa nehr-i Tuna'nın küşadıyla Belgrad'a doğru me'mûr olup bu me'mûriyetden maksûd-ı aslı Koçu nâm mel'ûn ile avanâtının çâresini görmek fikrinden ibâret iken mel'ûn-ı mesfûr bu maddeden haberdâr oldukda külliyyetlü adam tedârik ve etrâf u eknâfa evvelkinden ziyâdece îsâl-ı hasâr ve re'âyâyı ber-takrîb celb-i da'iyyesiyle alem-i şekaveti gün be-gün müzdâd eylediği haberleri bir müddetden berü ordû-yı hümâyûna tevârüd eylemekte idi. Paşa-yı mûmâ-ileyh refte refte muktezâ-yı me'mûriyeti üzre ol havâliye takarrüb esnâsında hâ'in-i mesfûr mukâbele ve muhârebeye teşmîr-i gayret eylemiş ise de evvel emirde başında olan re'âyâ perîşân ve Koçu didikleri mel'ûnu yetmiş kadar kendüsüne mu'în asker-i menhûsesiyle cümlesini hayyen ahz ve bakıyyesini dahi esnâ-yı muhârebede galîte-i hak-ı mezellet olup Belgrad havâlîsi lütf u inâyet-i yezdânîyle avs-ı çirkâb-ı kefereden tathîr ve bu zikr olunan esîrler...

Vak'a-i Hamidiyye, s:56-a

Hizmeti meşkûr olan Memiş Paşa'nın rütbe-i vezâret kılıcı ekmeği olduğundan terfî-i sâni ile lâyıkiyle ikrâmına sarf-i bezl-i himmet kılındı.

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:531-532

Yine bu esnada Nemçe hizmetine girmiş olan Koçu, Memiş Paşa'yı basmak isterken Memiş Paşa anı basarak esir etmiştir; Koçu Semendire ile Niş arasında ve İpek taraflarında pek çok erkek, kadın ve çocuk öldürmüş olduğundan gerek kendisi ve gerek avanesi Tuna sahilinde muhtelif yerlere asılmak suretiyle temizlenmişlerdir.

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:532

Koçu'yu yakalamaya muvaffak olan Memiş Paşa'ya vezirlik verilmiştir.

Şebeş galibiyeti konusunda verilen bilgiler **Vak'a-i Hamidiyye**'de daha detaylı belirtilmiştir.

Vak'a-i Hamidiyye, s:58-b,59-a

Vezîr Çerkes Hasan Paşa ve Kara Osman-zâde atlara süvâr ve sadr-ı a`zam hazretleri müte`âkiben mevcûd ma`iyeti olan asâkir-i şecâ`at-karîn ile ilgâr ve a`dâ ordûsuna bir uğurdan gül-beng-i nara-i Allah Allah sadâsı peyvend-i âsmân olarak küffâr-ı müşrikîn üzerine sel-i seyf hücûm bedreka-i tevfik-i hazret-i meded-kârî ile tabûr-ı menhûseleri bir anda kahr u perişân ve tob ve araba ve mühimmâtları ve çarhaflık âlâtları ve katı küllî üserâ ve devâbb ve mevâşî ve sâ`ir ism-i mâl ıtlâk olunur ganâime evvel ve âhir gınâ derecelerine nâil olduklarından başka bu def'a nesneye (59-a) bakılmayup hemân a`dânın bakıyyetü's-süyûfları cây-ı selâmet fikr-i fâsidiyle Sebeş derûnunda olan kenisâlara tahassun eylemeleriyle tob ve tûfeng ile tazyîk olunduklarından mâ`adâ kasaba-i Sebeş'in dört etrâfına âteşler virilüp yaka yakaya asâkir-i muvahhidîn a`dâ ile Sebeş'e duhûl ve derûn birûnunda tecemmü` iden kefereyi emvâl ve eşyâlarıyla ihrâk-ı bi'n-nâr ve bâkileri etrâf cibâllere başlarının çâresine bakmak fikriyle ihtifâ idüp hülâsa-i makal ol havalı yedd-i a`dâdan âverde-i feth ü teshîr olundukdan sonra asâkir-i celâdet-semîr Sebeş kasabasını iki üç sâ`at ilerüye mürûr ile Logoş şehrine takarrüb eylemekde oldukları ve krâl-ı hezelân-karîne ye`s-i küllî gelmekle ber-vech-i ta`cîl hintüyuna süvâr ve ric`at-ı kahkarî ile terk-i ahmâl iderek Arabacı karyesi nâm mahalle güç belâ vusûle şitâb idüp eğerçi birkaç sâ`at dahi hareket

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:534

Şebeş'den kaçan düşmanın peşini bırakmayan Çerkes Hasan Paşa, arkadan yetişen serasker Hasah Paşa kuvvetleri Şebeş kasabasına yakın bir mahalde Nemçelileri sıkıştırıp mağlup ederek onları Şebeş kasabasının içine tıkmışlar ve sonra da kasabaya ateş vererek bir çok Nemçeliyi kılıçtan geçirmişler ve kaçmağa muvaffak olanlar Lagoş tarafına can atmışlardır. Bu harpte bin esir, birkaç top, cephane arabaları ve bir hayli silah ve mühimmat elde edilmiş ve imparator ile yeğeni Arşidük Fransuva esir olmak tehlikesi geçirmişlerdir.

eylemese beher-hâl ele gireceği emr-i mukarrer idüğü...

Vak'a-i Hamidiyye, s:71-b

Pançova tarafında olan Vezîr Memiş Paşa'ya Selanik sancâğı tevcihle Muhadiye muhâfazasına ta'yîn ve...

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:535

Pançova taraflarını zabt ederek büyük gayreti ve kahramanlığı görülmüş olan Memiş Paşa Muhadiye muhafızlığına ta'yin olunup...

Vak'a-i Hamidiyye, s:73-b

...bir gice baġteten Pançova'ya hücum Vezîr Memiş Paşa ile yedi sekiz sâ'at muhârebe ve mukâtele idüp nice dîn-i islâmı şehîd ve katı külli kefere dahi âzim-i nâr-ı cahîm olup ancak bu muhârebede bulunan asâkir-i muvahhidîn cân-siperâne çalışmışlar ise de aralık aralık imdâd geleceği melhûz olmadığı mülâhazasıyla bundan akdem zikr ü beyân olunduğu siyâk üzere lâyıkiyla asker bırakılmadığından anlara dahi ye's gelmekle ol hengâmda düşmân-ı dînin civârda olan taburundan katı külli sultât tevârüd idüp ve'l-hâsıl vezîr-i müşârün-ileyh zâtında ashâb-ı gayretten ve yararlığı zâhir bir zât ise dahi ne çâre mukâbeleye vâfi mühimmât ve asker mefkûd olduğu kendülere azîm telâşî mûcib olup hemân bir keder veyâhûd şâyed bir nakiza gelmeden evvelce bi'l-fasl kendüleri cenk iderek esîr olmaklığı ihtiyâr eyledikleri...

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:535

Pançova taraflarını zabt ederek büyük gayreti ve kahramanlığı görülmüş olan Memiş Paşa Muhadiye muhafızlığına tayin olunup gelirken kuvvetli bir düşman fırkası kendisini karşılayarak elindeki cüz'i kuvveti ile çarpışmış ve birkaç adamı kalıncaya kadar döğüşükten sonra esir düşmüştür.

Özi kalesinin düşmesi ve Sultan Abdülhamid Han'ın vefatı şöyle ifade edilmiştir.

Vak'a-i Hamidiyye, s:78-b,79-a

Binâen-aleyh leyl ü nehâr Özi kal'asının hâl ü keyfiyetini su'âl ve tecessüden hâlî olmadıkları âşikâr olduğundan bu def'a kal'a-i mezkûr ber-takrîb yedd-i a'dâya giriftâr olduğuhaber-i dehşet-eseri ber-takrîb ma'lûm-ı şâhâneleri olmağla azîm keder ve te'essüf buyurdularından nâ-mizâc-ı-i tab'-ı hümâyûnlarını mûcib olduğundan günden güne müştedd olmak takrîbi iş bu bin ikiyüz senesi Receb-i şerîfin on üçüncü günü müşârün-ileyh Sultan Abdülhamid Han hazretleri...

...(79-a) cenneti sadâ-yı hoş-âvâzını kûş iderek...

...kurb-ı Hüdâ ve âzîm-i gülşen sarây-ı dâr-ı bekâ olup şevketlü mehâbetlü Sultan Selim Han bin Sultan Mustafa Hân hazretleri cülûs buyurdıkları haberiyle...

Vak'a-i Hamidiyye, s:79-b

...tebdîl hasekisi Emin Ağa gelüp işbu bin iki yüz üç senesi Ramazan-ı şerîfin dokuzuncu günü müşârün-ileyh Yusuf Paşa'dan mühr-i hümâyûnu istirdâd ve Vidin ser-askeri Hasan Paşa hazretlerine ihsân-ı hümâyûn olduğundan

Boza Suyu vak'asında Reisü'l-küttâb Hayri Efendi'nin ölümü konusu her iki eserde de benzer şekilde anlatılmıştır.

Vak'a-i Hamidiyye, s:80-b

...reisü'l-küttâb-ı vakt olan erbâb-ı

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:543-546

Birinci Abdülhamid Rus harbinin ibtidasından itibaren Özi kalesinin müdafaası ve muhasara edilmesinden sonra da kaleye yardım edilmesi hakkında müteaddid hattı hümayunlar göndermiş olduğundan buranın düşman eline geçtiği bildirilince bu hal kendisine pek ziyadece dokunmuş ve hasta olmuştur.

Özi kalesinin düşman eline geçmesinden sonra kederinden hasta olan I. Abdülhamid az bir müddet sonra nüzul isabetiyle yatmıştı. ... 11 receb 1203 ve 7 Nisan 1789 da vefat ederek yerine biraderi III. Mustafa oğlu III. Selim hükümdar olmuştur.

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:548

Sultan III. Selim sadarete ibkasından takriben elli gün sonra sadr-ı azam Yusuf Paşa'yı azl eylediği gibi....

Muharebelerini kazanmış olan kethüda Hasan Paşa sadr-ı azam ve serdar-ı ekrem olmuştur.

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:553

Ertesi günü nehrin üç yerinden

hünerden seyyid Hayri Efendi Boza Suyu'nda iktizâ-yı takdîr mümteni'ü't-tağyîr-i ab-ı rahmet-i Hakk'a ve lücce-i bahr-ı eltâf-i ilâhiyeye müstağrik olarak rütbe-i şehâdete nâil olup...

geçit bulunup asker buralardan geçerken düşman takip eder korkusuyla telaş edildiğinden bu lüzumsuz aceleden bir kısım asker boğulduğu gibi bunlar arasında reisü'l-küttab Hayri Efendi de vardı.

Sadrazam değişiklikleri ile ilgili bilgiler şu şekilde ifade edilmiştir.

Vak'a-i Hamidiyye, s:80-b

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:548

...birden bire kış basup nâçâr derûn-ı şehre duhûl ve bir haftadan sonra sadr-ı a'zam hazretlerinden mühr-i hümayun İsmâ'il ser-askeri Cezâyirli Hasan Paşa hazretlerine sarf ve tahvîl olunup...

Padişah istiharesinde üç defa İsmail seraskeri Gazi Hasan Paşa'yı gördüğünü beyan ettiğinden sedettiği şartların kabulüyle mühri hümayun ona verildi.

Vak'a-i Hamidiyye, s:82-a

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:562

İş bu vukû'atdan sonra mühr-i hümayûn ayâ kimde karâr ider, fikrinde iken iktizâ-yı sevk-i ilâhî Rahova muhâfızı vezîr-i Şerîf Hasan Paşa hakkında zuhûr idüp...

Rumeli'de bulunan vezirlerin isimleri birer kağıda yazılarak sarayda Hırka-i Şerif Odası'nda ortaya konup padişah bunlardan birisini alıp açınca Rahova muhafızı Rusçuklu Şerif Hasan Paşa'nın ismi çıkmakla mühr-i hümayun ona verildi.

Vak'a-i Hamidiyye, s:82-b

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:568

...Yergöğü kal'asını bundan akdem seksen iki seferinde Gazi Vezîr Ahmed Paşa muhâfız iken Moskov muhâsara idüp müşârûn-ileyhin mevkuk olduğu gazâ el-yevm Yergöğü ahalîsinin bâis-i

...kalenin müdafaası ve muvaffakiyeti sebebiyle Yergöğü muhafızı Abdullah Paşa vezirliğe terfi ettirilip Cengiz Mehmed Giray ve diğer hizmet edenlere atıyye ve çelenkler verilerek...

iftihârlarıdır. Bu Nemçelü muhâsarası dahi ol gazâyâ ban başı külliyyen münhezim olmalarıyla bu müjde-i azîmenin haberi geldiği anda bî-nefsihi sadr-ı a'zam hazretleri üç dört yüz enderûn ağavâtı istishâbıyla hareked ve lede'l-vusûl muhâfız paşaya vezâret ve sultân-ı müşârûn-ileyh kalgâyılık fermânı ve birâderine çavuşbaşılık ve sâir sergerdelere hil'at ve atıyye ile taltif idüp...

Ziştovi'de yapılan görüşmeler ve katılan delegeler ile ilgili verilen bilgilerdeki benzerlik Uzunçarşılı'nın bunları **Vak'a-i Hamidiyye**'den aldığını göstermektedir.

Vak'a-i Hamidiyye, s:85-a

...vârid olan tahrîrâtda murahhas-ı evvel reisü'l-küttâb Abdullah Efendi ve murahhas-ı sâni Mekke pâyesiyle âsitânedan İsmet Beğ Efendi ve murahhas-ı sâlis Mektûbî-i sadr-ı âli Dürri Efendi ve ma'iyetlerine me'mûr divân kîsedârı Avni Efendi ve mektûbî hulefâsından ve hâceqân-ı divân-ı hümayûndan mükâleme kâtibi Seyyid Galib Efendi ve Beylikçi Kîsedârı seyyid Muhib Efendi ve mükâleme defterdârı hâcegândan Hasan Efendi karîben varmak üzere...

...mükâleme tercümânı nasb olunan Konstantin oğulları Aleksandır'ı ve karındaşı Yorqaki...

Vak'a-i Hamidiyye, s:86-a

...olan Prusyalu tarafından Luke Zini

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:571

Ziştovi mükâlemesine Osmanlılar tarafından Reisülküttâb Abdullah Berri Efendi birinci, Mekke pâyelilerinden Raif İsmail Paşa-zâde İsmet Bey ikinci ve Sadaret mektupçusu Mehmet Dürri efendi üçüncü murahhas tayin olunarak bunların maiyyetlerine iki mükâleme (zabıt) katibi ile bir vekayi katibi verilerek esbak Boğdan voyvodası Kostantin Beyzâde Aleksandır Bey tercüman tayin olunarak ...

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:571

Prusya hükümeti tarafından Lehistan

nâm murahhas ve sır kâtibi
mâkamında birkaç mu`teber
adamlarıyla...

fevkalade orta elçisi ve kralın gözdesi
Lukezin (Luchessin) ile İstanbul'daki
Prusya elçisi Lüzi murahhas tayin
edilmiştir.

Rus ordusu ile yapılan savaşlara dair verilen bilgileri karşılaştırdığımızda
iki eser arasında benzerlikler göze çarpmaktadır.

Vak'a-i Hamidiyye, s:88-a

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:576

...bir gece İsmâ'il kal`asının Moskovlu
tarafından istîlâsı haberi gelmekle...

...hücumda kırılan Rus askerine
bakmıyarak arkadan yetiştirilen
kuvvetlerle İsmail kalesi düşmüştür.

Vak'a-i Hamidiyye, s:90-b

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:581

...birkaç gün sonra yeniçeri ve cebeci
ve tobcu ve tob arabacı orduları ve
verâlarından Tepedelenli Ali Paşa ve
Cabbar-zâde Süleyman Beğ Kara
Osman-zâde ve sâir me`mûrlar Tâye
köyünden nâm mahalle azîmetlerinde
fermân buyuruldu ve Şumnu'dan
ilerüye me`mûr olan Rum-ili
vâlisi Za'im-zâde Mustafa Paşa ve
Vezîr Seyyid Ulüv Paşa dahi Macin'e
varup Ağa Mehmed Paşa hazretleriyle
bi'l-müzâkere İsakçı tarafını ve Kalas
karşularını hıfz u hırâset ve etrâfa
tar-nazâr(?)basîret ve münâsibi
vechile karagol ta'yîn eylemeleri
fermân buyuruldu.

...düşmanın Maçın tarafına geçmek
üzere olduğu haber alınması üzerine
Rumeli valisi Mustafa Paşa ileri
sevk edilmiş ve düşmanla temasa
geçmiştir; fakat Rus kuvvetleri daha
evvel gelip Maçın tarafına geçmiş
olduğundan Mustafa Paşa'nın yardım
istemesi üzerine yeniçeri
kuvvetleriyle Ağa Paşa, Tepedelenli
Ali Paşa, Çapanoğlu Süleyman Bey
ve Kara Osman oğlu Hacı Mehmed
Ağa kuvvetleriyle süratle yardıma
gönderilmiştir.

Vak'a-i Hamidiyye, s:92-a

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:581

...adamı gelüp a`dânın münhezimen
Macin'den Kalas yakasına rahne ve
der-semt-i idbâr olduğu haberini
getirdi.

Fakat Rus kuvvetleri de bu Maçın
muharebesinde epey zayıt
verdiklerinden Osmanlı ordusunu
takip edemiyerek tekrar Kalas tarafına
çekilmişlerdir.

Ratib Efendi'nin elçiliği şöyle ifade edilmektedir.

Vak'a-i Hamidiyye, s:94-a

Yeniçeri efendisi Ratib Efendi Nemçe tarafına te'kid-i müvâneset için ilçi ta'yîn ve irsâl kılındı.

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:572

Osmanlı hükümeti tarafından padişahın mutemedi olan Ebu Bekir Ratib Efendi büyük elçi olarak Viyana'ya gönderilmiştir.

Yaş Anlaşmasına dair verilen bilgiler birbirine büyük benzerlik göstermektedir.

Vak'a-i Hamidiyye, s:94-b

...mesfûr Potemkin hasta olup giderek illeti müştedd olduğundan mukâlemeye faysal virilmekle birkaç gün içinde hemân helâk olup...

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:574

...fakat Potemkin, müzakere mahalline geldikten sonra hasta olduğundan Yaş'ta kalamayarak Petresburg'a avdet ettiği sırada yolda öldüğünden...

Vak'a-i Hamidiyye, s:95-b

Moskovlu bu tazmîn maddesinden ber-vech-i suhûlet kendü hüsn-i rızâlarıyla fâriğ olduklarını mahall-i mukâlemede beyân eylemeleriyle...

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:591

Koban hududu meselesinde bir anlaşmaya varılması üzerine Besboradho bizzat müzakere odasına kadar gelerek tazminattan vaz geçtiğini söylemiştir.

Vak'a-i Hamidiyye, s:96-b

...gayrı Hotin ve Bender ve Akkerman ve İsmâ'il ahâlîsinden gerek ricâl ve gerek nisvân katı vâfir ehl-i islâmı birer takrîb kayd-ı esîrlikden halâs...

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:592

...sağ taraf memleketleri yani Bender ve Akkerman Kili ve İsmail ve diğer o tarafta Rusların işgal ettikleri kale ve şehirler Osmanlılara iade olunuyordu.

Vak'a-i Hamidiyye, s:95-b

Ve sâlifü'z-zikr gerek Moskovlu ve Nemçeli mukâlemelerinin tafsîlen

Osmanlı Tarihi, c:IV, s:591

Ziştovi ve Yaş muahedelerine dair Mehmed Said Galip Efendi (Paşa) nın

ahvâlini zabt ile mukâlemeye me`mûr
olan hâcegân-ı divân-ı hümâyûndan
Seyyid Galib Efendi hazretleri
mazbataları müceddeden tebyîzine
himmet buyurup bir eser olmak için
divân kalemine vaz` itdirmiş olmağla
zâtında bir eser-i azîm olduğu...

Revabıta ül ukud isimli mükaleme
mazbataları vardır ve matbudur.

2) Tarih-i Cevdet (Ahmet Cevdet Paşa, 1309) ile Karşılaştırılması:

Şahbaz Giray'ın sultanlığı Tarih-i Cevdet'te daha teferruatlı ifade edilmektedir.

Vak'a-i Hamidiyye, s:26-b

Bu esnâda perâkende olan tâ'ife-i Tatar'a bir ser-asfer lâzım gelmekle Kuban Hanlığı ta'bîriyle selâtin-i nesli-i Cengiziye'den birinin kadr-i terfi' ve Boğdan tarafına cem' idebildiği kadar kabâil-i Tatar ile me'muriyeti vâkı'â-i tabî'at maslahat-ı vakitten görünmekle Bahr-i siyâh civârında Vize sarâyında mukim Şahbaz Girây Sultân intihâb ile...

Tarih-i Cevdet, c:IV, s:30

...Şahbaz Giray Sultan mukîm olduğu Vize kasabasından der-sa'âdete celb olunmağla Şehzade Camii civârında vâkı' Selim Paşa konağına Çend-rûz ikamet ittirildikten sonra sene-i merkûme zi'l-ka'desinin yirmi yedinci günü huzur-ı hümâyûna celbile uhdesine Koban Hanlığı ünvanıyla müceddeden hanlık tevcih buyuruldukda...

Yeniçerilerin meydana getirdiği olay ve bu olay sonucunda olayın meydana gelmesine sebep olan orta, kale muhafazasına gönderilmiştir. Ancak bu kalenin ismi konusunda Cevdet Paşa ve Mehmet Sadık Zaimzade aynı görüşte değildir. Uzunçarşılı da Cevdet Paşa'nın görüşünü paylaşmaktadır.

Vak'a-i Hamidiyye, s:40-b

...ortalarında terbiye ve yol ve erkân görmemiş birkaç neferden ibtidâsı zuhûr idüp ulûfemizi almadıkça Tuna'yı mürûr itmeyüz deyü gûyâ bu zu'mla etvâr-ı küstâhâneye ictisârları mümâyân oldukda o makûleler ortalarıyla derhâl Ada Kal'ası'na ocak ma'rifetiyle nefiyleri fermân buyuruldu.

Tarih-i Cevdet, c:IV, s:62

...mezkûr ortanın içlerinde bulundurulmaması ocaklar tarafından istid'â olunduğuna binaen hemân mezkûr orta Yergöğü muhafazasına ta'yin ve irsâl kılınmıştır.

Memiş Paşa'nın Koçu üzerine gönderilmesi ve Koçu ile yapılan çatışmalar Vak'a-i Hamidiyye'de daha ayrıntılı anlatılmaktadır.

Vak'a-i Hamidiyye, s:55-b

Hatta bundan akdem İrşova'nın fethinden sonra Memiş Paşa nehr-i Tuna'nın küşadıyla Belgrad'a doğru me'mûr olup bu me'mûriyetden maksûd-ı aslı Koçu nâm mel'ûn ile avanâtının çâresini görmek fikrinden ibâret iken mel'ûn-ı mesfûr bu maddeden haberdâr oldukda külliyyetlü adam tedârik ve etrâf u eknâfa evvelkinden ziyâdece îsâl-ı hasâr ve re'âyâyı ber-takrîb celb-i da'iyyesiyle alem-i şekaveti gün begün müzdâd eylediği haberleri bir müddetden berü ordû-yı hümâyûna tevârüd eylemekte idi. Paşa-yı mûmâ-ileyh refte refte muktezâ-yı me'mûriyeti üzre ol havâliye takarrüb esnâsında hâ'in-i mesfûr mukâbele ve muhârebeye teşmîr-i gayret eylemiş ise de evvel emirde başında olan re'âya perîşân ve Koçu didikleri mel'ûnu yetmiş kadar kendüsüne mu'în asker-i menhûsesiyle cümlesini hayyen ahz ve bakıyyesini dahi esnâ-yı muhârebede galtîte-i hak-ı mezellet olup Belgrad havâlîsi lütf u inâyet-i yezdânîyle avs-ı çirkâb-ı kefereden tathîr ve bu zikr olunan esîrler...

Vak'a-i Hamidiyye, s:56-a

Hizmeti meşkûr olan Memiş Paşa'nın rütbe-i vezâret kılıcı ekmeği olduğundan terfi`-i sâni ile lâyıkıyla ikrâmına sarf-i bezl-i himmet kılındı.

Tarih-i Cevdet, c:IV, s:74

Koçu nam zâbit Memiş Paşa'yı basup esir itmek ve ba`dehu orduyu basmak sevday-ı hâmıyla ol havalide cem` ve tertîb-i asker itmekde olduğu haber virilmekle Memiş Paşa andan evvel davranup ve seher-i belâ-yı nâgehâni gibi başlarına konup ağaz cenk ü cidâl itmekle bir iki saat kadar muharebe olunurak Koçu'nun refâkatinde bulunan haydutların ekseri kılıçdan geçdikten başka kendüsü dahi bir hayli refikleri ile beraber esir olmuştur.

Tarih-i Cevdet, c:IV, s:75

Memiş Paşa'nın bu hizmetine mükafat olmak üzere derhal uhdesine rütbe-i vezâret tevcih buyurulmuştur.

Şebeş galibiyeti de **Vak'a-i Hamidiyye'**de daha ayrıntılı anlatılmıştır.

Vak'a-i Hamidiyye, s:58-b,59-a

Vezîr Çerkes Hasan Paşa ve Kara Osman-zâde atlara süvâr ve sadr-ı a`zam hazretleri müte`âkiben mevcûd ma`iyeti olan asâkir-i şecâ`at-karîn ile ılgâr ve a`dâ ordûsuna bir uğurdan gül-beng-i nara-i Allah Allah sadâsı peyvend-i âsmân olarak küffâr-ı müşrikîn üzerine sel-i seyf hücum bedreka-i tevfik-i hazret-i meded-kârî ile tabûr-ı menhûseleri bir anda kahr u perişân ve tob ve araba ve mühimmâtları ve çarhaflık âlâtları ve katı küllî üserâ ve devâbb ve mevâşî ve sâ`ir ism-i mâl itlâk olunur ganâime evvel ve âhir gınâ derecelerine nâil olduklarından başka bu def'a nesneye (59-a) bakılmayup hemân a`dânın bakıyyetü's-süyûfları cây-ı selâmet fikr-i fâsidiyle Sebeş derûnunda olan kenisâlara tahassun eylemeleriyle tob ve tüfeng ile tazyîk olunduklarından mâ`adâ kasaba-i Sebeş'in dört etrâfına âteşler virilüp yaka yakaya asâkir-i muvahhidîn a`dâ ile Sebeş'e duhûl ve derûn birûnunda tecemmü` iden kefereyi emvâl ve eşyâlarıyla ihrâk-ı bi`n-nâr ve bâkileri etrâf cibâllere başlarının çâresine bakmak fikriyle ihtifâ idüp hülâsa-i makal ol havali yedd-i a`dâdan âverde-i feth ü teshîr olunduktan sonra asâkir-i celâdet-semîr Sebeş kasabasını iki üç sâ`at ilerüye mürûr ile Logoş şehrine takarrüb eylemekde oldukları ve krâl-ı hezelân-karîne ye`s-i küllî gelmekle ber-vech-i ta`cîl hintüyuna süvâr ve

Tarih-i Cevdet, c:IV, s:81

...cenge giriştiği esnada ser asker paşa dahi kuvve-i kafıyye ile verâdan yetişdikte Nemçelüler Şebeş kasabasına girmeğe mecbur oldular. Lakin asâkir-i İslamiye enselerinden ayrılmayup hemân kasaba içine hücum ve duhûl ile a`mâl seyf ü sinân itmeğe bir taraftan dahi kasabaya ateş urup ihrâk eylemeğe mübâderet itdiklerinde kâmilen Şebeş kasabası ihrak olunmağla Nemçelü asâkirinin birçoğu kılıçdan geçdikten başka nicesi dahi kasabadan hurûc ve firâr idemeyüp yanmış ve bakıyyetü's-süyûfu Logoş tarafına firar itmişdir. ....

... ve Nemçe imparatoru hîn-i firârında giriftâr-ı pençe-i İslâmiyân olmağa az kaldığını ba`dehu muhârebe-i merkûmede bulunan tercümanlar ihbar eylemişdir.

ric`at-ı kahkarî ile terk-i ahmâl iderek
Arabacı karyesi nâm mahalle güç belâ
vusûle şitâb idüp eğerçi birkaç sâ`at
dahi hareket eylemese beher-hâl ele
gireceği emr-i mukarrer idüğü...

Boğdan voyvodasının ihaneti her iki eserde de ortak görüştür. Ancak iki eserde Boğdan voyvodasının akıbeti konusunda görüş ayrılığı mevcuttur.

Vak'a-i Hamidiyye, s:36-a,b

Voyvodası bulunan ha`in-i dîn abâ
an-cedd devlet-i aliyyenin ni`metiyle
perverde olup Boğdan memleketi gibi
bir diyâra cânib-i saltanat-ı
seniyyeden milletleri arasında intihâb
ve voyvodalığına mâlik olmuş iken
mutlaka küfrân-ı ni`am olduğunu
izhâr ve merkûz-ı zamîri olan hıyânet-
i asliyesini âşikâr idüp memleket-i
mezkûreyi ber-vech-i suhûlet bilâ-
harb ve kıtâl (36-b)Moskovlu tarafına
teslîm ve hâin-i mezkûr güyâ esnâ-yı
muhârebede ele geçmemek vesâyesini
firârını san`at ittihâz eylediği vârid
olan tahrîrâtdan müstebân olmağla bu
maddenin me`mûrlar hakkında bir
nev` tebiriye-i(?) zimmet mütâla`ası
dahi hafî ma`lûm ise de rikâb-ı
hümâyûn tarafından bundan akdemce
orduya gelen Manuel Beğ voyvoda
nasb olunup...

Tarih-i Cevdet, c:IV, s:55

İşte bu esnada Boğdan
voyvodasının esâretine dair ol
tarafdan tahrîrât gelmiş idi. Şöyle ki
Boğdan Voyvodası Aleksandırı Beg
müddet-i vâfire Eflak voyvodası
olduğu esnâda Nemçelüler ile ülfet ve
ihtilât itmiş olmasıyla bu kere Nemçe
asâkirinin makarr-ı hükümet Boğdan
olan Yaş kasabası üzerine hücumları
hengâmında vuku`bulan muharebede
kendisinden me`mûl olduğu vechile
yararlık ibrâzına ihtimâm
itmediğinden ve ittifakâ Boğdan
başbuğu Bekir Paşa dahi bu
hılâlde vefât itmiş bulunduğundan
Nemçelüler bilâ-mâni` mezâhim
hemân Boğdan'a hücum ve
maclubları olan bir takım
re`ayanın delâletiyle Yaş kasaba-
sına duhûl birle merkûmu esir
itmişler...

(56)...der sa`adetde bir münâsibinin
voyvoda nasb ve irsâline değin ol
tarafın emr-i idâresi dahi Eflak
voyvodası Mavriyanı Bey'e ihâle
olundu.

İnlik kalesinin fethinde, olay Vak'a-i Hamidiyye'de daha ayrıntılı ele
alınmıştır.

Vak'a-i Hamidiyye, s:52-b,53-a

Memiş Paşa her ne kadar tazyîk eylemiş ise derûn-ı mağarada tahassün iden küffâra zerre kadar zarar gelme-diği hasebiyle madem ki zahîreleri vardur bu madde netice bulmaz, deyü maslahatın terki dahi câ'iz olamaz deyü esbâb-ı fütûru müstelzim ba'zı mülâhazadan sonra nihâyet mağaranın verâsından ba'zı âlât ile lağım almağa mübâşeret esnâsında derûnunda olan küffârın bi-hikmetu'llahi te'âlâ zahîreleri kalmadığından telef derecesine vâsıl olmaları ve kendülere dahi bu muhâsaradan halâsı fikri adimü'l-imbân olup ye's-i küllî gelmekle binefsîhi sadr-ı a'zam efendimiz bizlerin mâl ve canlarımıza zarar gelmeyeceğine i'timâd virir ise mağaradan çıkaruz, deyü haber virmeleriyle binden ziyâde sultat ve iki kapudân ve bir mâyûd(?) cümlesi istimân idüp ammâ cânib-i serdâr-ı ekremîden istimân eylediklerini mübeyyen virilen kâğıdda gerek âlât-ı harbiyye ve gerek cemî` mühimmâtı bize teslîm eylemeleri ve hemân ne mikdâr keferre var ise fakat canlarına bir gûne zarar gelmeyerek sâlimen hudûdlarına irsâli münderic olunarak cebeciler (53-a) kâtibi Raşid Efendi ol mahalde buyuruldu tahrîr ve Hazine baş yamağı sadr-ı âlî bu husûsa ta'yîn kılındı. Ve avn-ı hazret-i Bârî ile mağara-i mezkûre zabt olunup derûnunda olan bin dört yüz aded tüfenk ve biraz timûrlu esbâb ve bayrak-ı menhûseleri ve yel tüfengleri ve on üç kıt-a tob ve mühimmât külliyyen zabt olunduğunu muhbir...

Tarih-i Cevdet, c:IV, s:73

...müjdecî gelüp a'da vire deyü istimân itmekde oldukların haber virdi. Meğer lağımlardan a'daya dehşet gelüp zahireleri dahi kalmamış ve berren ve bahren tarîk imdad ve i'aneleri münsedd olmuş olduğundan istimâne mecbur olmuşlar. Binaen aleyh içerdüden bir zâbitleri istenilüp ve içlerine me'murlar gönderilip yalnız canlarına aman virilmek şartıyla İnkilâp kal'asını teslim ittiklerinde zâbitlerini serdâr-ı ekrem huzuruna celb ile bunda te'essüf ve endişe itmeyin. Bu hâlet Allah'ın emr ve adetidir. Kah size ve kah bize olagelmıştır deyü cümlesini taltif ve te'min itdikten sonra bin bu kadar neferleri ve ikiyüz elli kadar salimen memleketleri canibine i'ade ve isâl eylemiştir. Kal'a derûnunda olan on bu kadar kıt'a tob ile binden mütecaviz tüfenk.....

Ordu kadısı Tatarcık-zâde'nin azli konusunda verilen bilgiler aynıdır. Ancak atanan kişi konusunda **Vak'a-i Hamidiyye**'de Şani-zâde, **Tarih-i Cevdet**'te ise Mehmet Sadık Efendi ismi zikredilmektedir.

Vak'a-i Hamidiyye, s:34-a

Bu esnâda ordu-yı hümâyûn kadısı faziletlü Tatarcık-zâde Abdullah Efendi'nin ötedenberü ricâl-i devlet ile ülfeti ve zâtında cümle indinde fazl ile şöhretli ve bi'l-vücûh cümle mevaddın hüsn ü kubhuna(?) liyâkatı olduğundan vâki` olan ordu-yı hümâyûnun ba`zı husûsâtına vâkîf olmaklığı hafî kendülere tenbîh olmasında bu hâlet refte refte serdâr-ı müşârûn-ileyhin infi`âlini mûcib olduğundan bî-vech azl ve Mağnisa'da ikâmete me`mûr (34-b)kılındı. Rikâb-ı hümâyûndan gelecek Şâni-zâde Efendi'nin vürûduna değin efendi-i sâbık mûmâ-ileyhin nâ`ibi Vehbi Efendi vekalet eylemesi fermân-ı âlî ile tenbîh kılındı.

Tarih-i Cevdet, c:IV, s:58

Anadolu pâyesiyle ordu-yı hümâyûn kadısı olan Tatarcık Abdullah Efendi âzıl bî- bir zât fetânet samîr olduğu halde kendüsünün vekâr ve mekânet ve herkes nazarında derkâr olan şân ve şöhreti serdâr-ı ekreme girân gelerek azlini der-sa`âdete tahrîr ve inhâ itmekle Abdullah Efendi bâ-işaret şeyhü'l-islami şehri-şâ'banın on üçüncü bazar irtesi günü ordu-yı hümâyûn kadılığından azl ile Mağnisa'da ikamete me'muren irsâl kılınmış ve yerine Galata kazasından ma`zûl Tarakçı-zâde Mehmed Sadık Efendi İstanbul payesiyle ordu-yı hümâyûn kadısı ta'yin buyurulup anın vusûlüne dek ordu-yı hümâyûn ahkâmı bil'l-niyâbe idare olunmak üzere şâ'ir-i meşhur Vehbi Efendi'ye ihâle olunmuşdur.

3) Mufasssal Osmanlı Tarihi (Heyet, 1962) ile Karşılaştırılması:

Şahin Giray'ın akıbeti ve Osmanlı Devletinin savaş için yapmış olduğu hazırlıklar benzer şekilde ifade edilmiştir.

Vak'a-i Hamidiyye, s:16-b

Şahin Giray Han dahi nehr-i Tuna'yı mürûr eylediği haberi vâsıl oldukda bi'z-zarûr dergâh-ı âlî kapucu başlarından Mehmed Ali Aga mübâşîr ta'yîn ve Rodos cezâresinde vürûdunda ve esnâ-yı râhda levâzım-ı râhiyesine bakılarak hezâr itmînân(?) hâsıl idecek nevâzişlice tahrîrât irsâliyle te'lif olunarak cezâre-i mezkûre lede'l-vürûd kâdı-i belde bulunan Vehbi Efendi sa'y u ikdâmına binâen sudûr iden emr-i aliyyenin ibtinâen fevti haberi vürûd idüp bu tekevvün iden münâza'anın külliyyen bâ'isi hân-ı mûmâ-ileyh olduğundan...

Mufasssal Osmanlı Tarihi, c:V, s:2622

Şahin Giray Rusların ağır muamelesine dayanamayıp nihayet 1786 yılında Osmanlı memleketine gelince yakalanıp Rodos'a sürgün ve orada idam edilerek cezasını bulmuştur.

Vak'a-i Hamidiyye, s:26-b

Bu esnâda perâkende olan tâ'ife-i Tatar'a bir ser-asker lâzım gelmekle Kuban Hanlığı ta'bîriyle selâtin-i nesl-i Cengiziye'den birinin kadr-i terfî ve Boğdan tarafına cem` idebildiği kadar kabâil-i Tatar ile me`muriyeti vâkı`â-i tabî`at maslahat-ı vakitden görünmekle Bahr-i siyâh civârında Vize sarâyında mukîm Şahbaz Girây Sultân intihâb ile...

Mufasssal Osmanlı Tarihi, c:V, s:2636

Vize'de oturmakta olan Kırım hanzadelerinden Şahbaz Giray Kuban Hanı tayin edildi.

Vak'a-i Hamidiyye, s:25-b

...sardr-ı esbak müteveffâ Halil Hamid Paşa zamânına ber-vechi'l- ihtiyât Sofya ve Vidin câniblerine kifâyet mikdârı zahîre tertîb ve andan mâ`adâ habbe-i vâhide zahîre olmadığı ve ol dahi vâfi olmayacağı her ne kadar meczûm ise de ber-vechi isti`câl semt ve münâsib olan kaza ve kurâlardan zahîre mübâya`asına ikdâm derece-i vücûbda olmağla derhâl evâmîr-i aliyyeler ısdâr ve irsâli husûslarına ikdâm-ı tâm olundu.

Mufassal Osmanlı Tarihi, c:V, s:2638

Sofya ve Vidin müstesna, diğer kalelerde zahire noksanlığı vardı. Bunların tamamlanması için emirler gönderildi.

Boğdan Voyvodasının ihaneti iki eserde de ortak görüştür. Ancak voyvodanın akıbeti konusunda görüş farklılığı mevcuttur. **Mufassal Osmanlı Tarihi**'nde muhtemelen bu bilgiler **Tarih-i Cevdet**'ten alınmadır.

Vak'a-i Hamidiyye, s:36-a,b

Voyvodası bulunan ha`in-i dîn abâ an-cedd devlet-i aliyyenin ni`metiyle perverde olup Boğdan memleketi gibi bir diyâra cânib-i saltanat-ı seniyyeden milletleri arasında intihâb ve voyvodalığına mâlik olmuş iken mutlakâ küfrân-ı ni`am olduğunu izhâr ve merkûz-ı zamîri olan hıyânet-i asliyesini âşikâr idüp memleket-i mezkûreyi ber-vech-i suhûlet bilâ-harb ve kıtâl (36-b) Moskovlu tarafına teslim ve hâin-i mezkûr güyâ esnâ-yı muhârebede ele geçmemek vesâyesini firârını san`at ittihâz eylediği vârid olan tahrîrâtdan müstebân olmağla bu maddenin me`mûrlar hakkında bir nev` tebirye-i(?) zimmet mütâla`ası dahi hafî ma`lûm ise de rikâb-ı hümâyûn

Mufassal Osmanlı Tarihi, c:V, s:2639

...bu sırada Avusturyalıların Boğdan'ın merkezi olan Yaş kasabasını basarak voyvoda Aleksandri'yı esir ettikleri duyuldu. Aleksandri'nin ötedenberi devlete sadakati şüpheli olduğu için esasen daha seferin başında azli icab ederken bu iş ihmal olunmuştu. Avusturyalıları Yaş'a onun davet ettiği muhakkaktı. Bunun üzerine resmen azl olundu ve yerine eski Boğdan voyvodası olup devlete sadakati bilinen Monolaki Bey tayin edildi.

tarafından bundan akdemce orduya gelen Manuel Beğ voyvoda nasb olunup...

Yeniçeri ağasının azli ve yeniçeri ortasının sürgünü konusunda hem fikir olmakla birlikte sürgün yeri konusunda görüş ayrılığı mevcuttur.

Vak'a-i Hamidiyye, s:39-a-b, 40-b

Azl-i yeniçeriyânî dergâh-ı âlî (39b) Kelleci Osman Ağa ve nasb-ı kul kethüdâsı Mehmed Emin Ağa...
...ortalarında terbiye ve yol ve erkân görmemiş birkaç neferden ibtidâsı zuhûr idüp ulûfemizi almadıkça Tuna'yı mürûr itmeyüz deyü gûyâ bu zu'mla etvâr-ı küstâhâneye ictisârları mümâyân oldukda o makûleler ortalarıyla derhâl Ada Kal'ası'na ocak ma'rifetiyle nefiyleri fermân buyuruldu.

Mufassal Osmanlı Tarihi, c:V, s:2641

Ancak bu fitnenin yeniçeri ağasının mensup bulunduğu otuzbirinci ortadan çıktığı anlaşıldığından ağa azledilip yerine kul kethüdâsı Emin Ağa tayin edildi. Aynı zamanda ocağın da arzusuyla otuzbirinci orta ordudan ayrılarak Yergöğü muhafazasına gönderildi.

İnik kalesinin fethi Vak'a-i Hamidiyye'de daha detaylı anlatılmıştır.

Vak'a-i Hamidiyye, s:52-b

Memiş Paşa her ne kadar tazyîk eylemiş ise derûn-ı mağarada tahassün iden küffâra zerre kadar zarar gelmediği hasebiyle madem ki zahîreleri vardır bu madde netice bulmaz, deyü maslahatın terki dahi câ'iz olamaz deyü esbâb-ı fütûru müstelzim ba'zı mülâhazadan sonra nihâyet mağaranın verâsından ba'zı âlât ile lağım almağa mübâşeret esnâsında derûnunda olan küffârın bi-hikmetu'llahi te'âlâ zahîreleri kalmadığından telef derecesine vâsıl olmaları ve kendülere dahi bu

Mufassal Osmanlı Tarihi, c:V, s:2643

...müjdeciler koşup kalede vire bayrağının sallandığını haber verdiler. Her tarafları sarılmış olan müdafiler, lağımın durmadan atılacağını da sanarak teslim olmaya karar vermişlerdi. Vire kanunu gereğince içinde bulunanlara aman verilip salimen memleketlerine gitmeleri temin olunduktan sonra...

muhâsaradan halâsı fikri adimü'l-
 imkân olup ye`s-i küllî gelmekle bi-
 nefsihi sadr-ı a`zam efendimiz
 bizlerin mâl ve canlarımıza zarar
 gelmeyeceğine i`timâd virir
 ise mağaradan çıkaruz, deyü haber
 vormeleriyle binden ziyâde sultat ve
 iki kapudân ve bir mâyûd(?) cümlesi
 istimân idüp ammâ cânib-i serdâr-ı
 ekremîden istîmân eylediklerini
 mübeyyen virilen kâğıdda gerek âlât-ı
 harbiyye ve gerek cemî` mühimmâtı
 bize teslîm eylemeleri ve hemân ne
 mikdâr keferi var ise fakat canlarına
 bir gûne zarar gelmeyerek sâlimen
 hudûdlarına irsâli münderic
 olunarak...

Muharebeler ve bu esnada meydana gelen olaylar da **Vak'a-i Hamidiyye**'de daha detaylı anlatılmıştır.

Vak'a-i Hamidiyye, s:58-b,59-a

Mufassal Osmanlı Tarihi, c:V,
 s:2644

Vezîr Çerkes Hasan Paşa ve Kara
 Osman-zâde atlara süvâr ve sadr-ı
 a`zam hazretleri müte`âkiben mevcûd
 ma`iyeti olan asâkir-i şecâ`at-karîn ile
 ılgâr ve a`dâ ordûsuna bir uğurdan
 gül-beng-i nara-i Allah Allah sadâsı
 peyvend-i âsmân olarak küffâr-ı
 müşrikîn üzerine sel-i seyf hücum
 bedreka-i tevfiik-i hazret-i meded-kârî
 ile tabûr-ı menhûseleri bir anda
 kahr u perişân ve tob ve araba ve
 mühimmâtları ve çarhâflık âlâtları ve
 katı küllî üserâ ve devâbb ve mevâşî
 ve sâ`ir ism-i mâl ıtlâk olunur
 ganâime evvel ve âhir gınâ
 derecelerine nâil olduklarından başka
 bu def'a nesneye (59-a) bakılmayup
 hemân a`dânın bakıyyetü's-süyûfları
 cây-ı selâmet fikr-i fâsidiyle Sebeş
 derûnunda olan kenisâlara tahassun

Bu sırada serasker de kâfi kuvvetle
 arka tarafda belirlediği için
 Avusturyalılar çaresiz kasabaya
 girdiler. Lakin, Osmanlı askerleri
 peşlerini bırakmayıp Şebeş'e girerek
 bir taraftan kasabayı ateşe verdiler, bir
 taraftan düşmanı buldukları yerde
 tepelemeye başladılar. Düşmanın
 büyük kısmı ya Osmanlı kılınçlarıyla
 ya ateş tesiriyle mahvolarak pek azı
 Lugoş taraflarına kaçabildi.

eylemeleriyle tob ve tûfeng ile tazyîk olunduklarından mâ`adâ kasaba-i Sebeş'in dört etrâfına âteşler virilüp yaka yakaya asâkir-i muvahhidîn a`dâ ile Sebeş'e duhûl ve derûn birûnunda tecemmü` iden kefereyi emvâl ve eşyâlarıyla ihrâk-ı bi`n-nâr ve bâkîleri etrâf cibâllere başlarının çâresine bakmak fikriyle ihtifâ idüp hülâsa-i makâl ol havali yedd-i a`dâdan âverde-i feth ü teshîr olunduktan sonra asâkir-i celâdet-semîr Sebeş kasabasını iki üç sâ`at ilerüye mürûr ile Logoş şehrine takarrüb eylemekde oldukları...

Vak'a-i Hamidiyye, s:56-a

Hizmeti meşkûr olan Memiş Paşa'nın rütbe-i vezâret kılıcı ekmeği olduğundan terfi`-i sâni ile lâyıkiyle ikrâmına sarf-i bezl-i himmet kılındı.

Vak'a-i Hamidiyye, s:73-b

...bir gice bağıteten Pançova'ya hücum Vezîr Memiş Paşa ile yedi sekiz sâ`at muhârebe ve mukâtele idüp nice dîn-i bu muhârebede bulunan asâkir-i muvahhidîn cân-siperâne çalışmışlar ise de aralık aralık imdâd geleceği melhûz olmadığı mülâhazasıyla bundan akdem zikr ü beyân olduğu siyâk üzre lâyıkiyle asker islâmî şehîd ve katı küllî kefere dahi âzim-i nâr-ı cahîm olup bırakılmadığından anlara dahi ye`s gelmekle ol hengâmda düşmân-ı dînin civârda olan taburundan katı küllî sultât tevârüd idüp ve'l-hâsıl vezîr-i müşârün-ileyh zâtında ashâb-ı

Mufassal Osmanlı Tarihi, c:V, s:2643

...Memiş Paşa'ya ise mükâfat olarak vezaret verildi.

Mufassal Osmanlı Tarihi, c:V, s:2645

Pançova taraflarını zapteden Memiş Paşa muhafızlığına tayin olduğu Muhadiye'ye doğru yola çıkmıştı. Yolda kuvvetli bir düşman birliğine rastlayıp savaşa tutuştu. Lakin, yanında pek az kimse bulunduğundan bunların hemen hepsi kırılıncaya kadar döğüşükten sonra esir düştü.

gayretten ve yararlığı zâhir bir zât isedahi ne çâre mukâbeleye vâfi mühimmât ve asker mefkûd olduğu kendülere azîm telâşî mûcib olup hemân bir keder veyâhûd şâyed bir nakîza gelmeden evvelce bi'l-fasl kendüleri cenk iderek esîr olmaklığı ihtiyâr eyledikleri...

Vak'a-i Hamidiyye, s:80-b

...reisü'l-küttâb-ı vakt olan erbâb-ı hünerden seyyid Hayri Efendi Boza Suyu'nda iktizâ-yı takdîr mümteni'ü't-tağyîr-i ab-ı rahmet-i Hakk'a ve lücce-i bahr-ı eltâf-ı ilâhiyeye müstağrik olarak rütbe-i şehâdete nâil olup...

Ziştovi'de yapılan görüşmelere katılan delegeler konusunda verilen bilgiler birbirine benzerlik göstermektedir.

Vak'a-i Hamidiyye, s:85-a

...vârid olan tahrîrâtta murahhas-ı evvel re'isü'l-küttâb Abdullah Efendi ve murahhas-ı sâni Mekke pâyesiyle âsitânedan İsmet Beğ Efendi ve murahhas-ı sâlis Mektûbî-i sadr-ı âlî Dürri Efendi ve ma'yyetlerine me'mûr divân kîsedârı Avni Efendi ve mektûbî hulefâsından ve hâceqân-ı divân-ı hümâyûndan mükâleme kâtibi Seyyid Galib Efendi ve Beylikçi Kîsedârı seyyid Muhib Efendi ve mükâleme defterdârı hâcegândan Hasan Efendi karîben varmak üzere...

...mükâleme tercümânı nasb olunan Konstantin oğulları Aleksandır'ı ve karındaşı Yorqaki...

Mufassal Osmanlı Tarihi, c:V, s:2689

...arkadan düşman geliyor telaş ve endişesi ile birbirlerine girip bir kısmı suya dökülerek boğuldu. Reisü'l-küttâb Hayri Efendi de bunların arasındaydı.

Mufassal Osmanlı Tarihi, c:V, s:2729

Osmanlılardan reisü'l-küttâb Abdullah Berri Efendi baş delege, ulemadan ve Mekke kadılığı payelilerden İsmail Raif Paşa-zâde İsmet Beyefendi ikinci delege sadaret mektupçusu Mehmet Dürri Efendi üçüncü delege, divan kalemi kesedarı Mehmet Avni Efendi Mükâleme katibi, beğlikçi kesedarı Abdürrahim Muhib Efendi mükâleme katibi yardımcısı, sadaret mektupçuluğu hulefâsından Halife-zâde Mehmed Said Galip Efendi vekayi katibi, cebeciler katibi Hasan Efendi mükâleme defterdârı ve eski Boğdan voyvodası Konstantin Bey-zâde

Aleksandri Bey mükaleme tercümanı
tayin olundular.

III-VAK'A-İ HAMİDİYYE

(1-b) Fâtiha-i hilkat-i ma`mûde-i âlem ve sâyiha-i debdebe-i mülûk-i benî Adem'den berü nev be-nev zuhûra gelen havâdisât ve ahbâr-ı rûzgâr zabt u tahrîr olunageldiğinden selefde geçen ahvâl ve evzâ` ve harekâta kesb-i ıttılâ ve tahsîl-i vukûfa bâ`is olunduğu ve bu husûsa ri`âyet ve rağbet iden zevât-ı kirâm-ı zûl-ihtirâmın dâimâ kâ`ideden hâlî olmadıkları cümle indinde mahall-i iştibâh değildir. Bu takdîrce bu hakîr-i pür taksîr ya`ni kalîli'l- bikâ'a Zâ'im-zâde Mehmed Sâdık mektûbî-i sadr-ı âlî hulefâsından olduğuna binaen bin ikiyüz iki senesi devr-i Sultân Abdülhamid Hân hazretlerinin zaman-ı saltanatlarında vukû`-yafta olan fütûhât ve tebdîlât ber-vech-i icmâl zabt olduğundan başka işbu gâilelerin sebebi bilinmek için illet-i küberâsı olan seksen iki senesi Moskovlu üzerine vâki` olan sefer ahvâlinden dahi nev-nümâ bahs u beyân olunmağla ashâb-ı mûrûvvetten ma`müldür ki sehv ü hatâsını hîn-i mütâla`ada tashih ve kusûrunu afv buyurmaları vâbeste-i lütf-u himmetleridir. Mukaddemâ bundan akdem devlet-i (2-a) aliyye ve saltanat-ı seniyye hudûduna Moskovlunun arâzi-i mülkiyesi ba`îd olup otuz tarihinden berü sulhleri müebbed olarak mâil-i ceng ü cidâl olmaları lâzım değil iken hüdâvendigâr-ı esbak merhûm cennet-mekân sultân Mustafa Hân – aleyhi'r-rahmeti ve'l-gufrân- hazretlerinin vakt-i saltanatlarında bilâ sebep böyle bir müstahkem olan sulhün feshiyle cânib-i devlet-i aliyyeyi akıl ihâta eylemeyecek derecelerde masârıfa giriftâr ve re`âyâ ve berâyânın envâ`-i meşâkka dûçâr ve pâymâl-i hasâr olması ve bu kadar serhaddâtın ve cemî` bilâd-ı Osmâniye'nin şîrâze-i umûrları muhtel olmasının esbâbları biraz hükümetden lâbüd olup evvelâ kabâ'il-i Tatar'ın hâl ü şânları ve bunca selâtin-ı mâziye zamanlarında etvâr ve evzâ` ve harekâtları ve selâtin-i selef zamanında Hülagu Hân'ın ef`âl ve akvâl-i fâsidesi ve bu kadar tevârih-i müte`addidde mestûr ve mezkûr idüğü ve bu tâ'ifenin diyâr-ı küffâra çapul gibi ya`ni akın ta`bir olunur umûrdan gayrıya yaramayup oldahi vakt-i şîtâya mahsûs bir madde olduğu ve her ne kadar usûl-ü maslahatlarından işe de oldukça devlet-i Aliyye'ye âid bir hizmet-i müstakile makûlesinden ve hem def'leri için olup

muhâfaza-i bilâd veyâhûd muhâsara-i kılâ` gibi hidemâtda istihdâma bîr-vechile
 liyâkat ve kudretleri olmadığı keyfiyet ve kemiyetleri böyle ise dahi yine devlet-i
 aliyye askerinden ma`dûd ve müttehid olarak aralık aralık memleketlerini tağrîb
 eylemekden halî olmadıklarından bununla(?) beraber(?) bir hayli fi`illeri
 olduğunun az kadîm mârzî(?) manâ(?) sefer zuhûrunda bu hâlef(?)ve devlet-i âlî
 kalacak(?) ancak gâh Rûsyalu ile imtizâç ve gâhice adem-i imtizâçlarıyla (2-b)
 devlet-i aliyyeyi Rûsyalu tarafından mücerred ta`cîze bâ`is olduklarından ve
 bundan başka Lehlûnün tamam fesâdı ve havâdisâti düvel-i âhirden dahi etrâfa
 neşr oldukça Kırım ikliminin dahi dercîyle serâ`zen(?) arzûsundan illeti(?)ârız
 olmaklığı bedîhî ve bedîdâr ve tahsîs hareketleri(?) mugâyir musâlemet evzâ` u
 hareketleri mîbr(?) Moskovlunun tahrîr ve tasdî` günâgün takdîm eyledikleri
 tahrirâtları ve sâniyen devlet-i aliyye cânibine Lehlü nâm hilekârların bi`d-defa`ât
 elçileri vâsıtasıyla takdîm eyledikleri arızalarında Leh devleti aslından şöyle idi
 böyle idi. Sâye-i devlet-i aliyyede âsûde olup düvel-i âhirden nizâm-ı
 mülkiyemize ve umûr-u mahsûsamıza müdâhale ve tüccârımıza mûmâne`at
 olunmaz idi. Hatta bundan akdem Moskovlu ile müsâlaha oldukda bu maddeler
 dahi îzâhen derc olunmuş iken bir müddetden berü Rusyalu bu husûslara ri`âyet
 eylemeyüp re`âyâmızı iğfâl fikrinde olduğu hasebiyle inâyet ve i`âneye muhtâcız.
 Ve bundan başka asıl niyetleri civâr olan serhaddâd-ı hakâniyeye su-i kast
 fikrinde olduklarından bir taraftan hafî ve celfî icrâ eylemek dâ`iyesinde
 ru`bları(?) ve sâlisen bizler sâye-i devlet-i islâmiyede âsûde oldukça hem-civâr
 olduğumuz Eflâk ve Boğdân re`âyâsı min külli`l-vücûh cemî` ta`addiyâtdan ve
 mezâlimden vâreste olmaları tabî`iyyet-i vakt ü hâle muvâfık bir keyfiyettir. Zirâ
 böyle ihtilâlli vakitte re`âyâ-yı merkûmenin ve gerek bizim tüccâr tâifесinin
 te`lif ve te`mînleri vücûhla lâzıme-i hâldendir binâen-aleyh Eflâk ve Boğdân
 içinde kâ`in zümre-i yeniçeriyândan (3-a) yamâkân tâ`ifesi bu âvânda ziyâde
 ta`addî eylediklerinden re`âyâ-yı mezkûreler kendülerinden dilgîr ve tarafımıza
 iştikâ eyledikleri ve aralıkda Moskovlu ve Nemçelü taraflarına firâr kaydında
 oldukları cihetiyle muktezâ-yı sadâkat ve ubûdiyetimize göre lâzımü`l-inhâ
 mevâdd ne ise ihtâr ve ifâde eylemeğe mecbûruz diyerek Polonki nâm mel`ûn
 zümre-i yamâkânın külliyyen ihrâclarını iltizâm idüp ve nice nice hayır-hâhlık
 yüzünden devlet-i aliyyeyi mutlakân sefer gâ`ilesine tergîb için ekâzib ve

durûgdan ibâret ısrâr-güne ifâdeleri ve bundan mâ`adâ Estevran(?) oğlu nâm mel`ûn gördüğü itibâre mağrûren havâli-i Boğdân'a koyun tüccârlığı münâsebeti ve sâir cihet-i âhir ile Lehlüyü tasdik eylesesini mûcib olmağla bunların keyfiyet ve kemiyyeti mücerred ifsâd dâ`iyyesi olduğu etrâfiyla ma`lûm ve meczûm ve Ragıp Paşa merhûmun sadâretinde Yöremitlere(?) Lehlü mübâşeret idüp envâ` gûnâ devlet-i aliyyeyi iğfâl ve encâmında mer`î (?) tertîbine dahi razî olup Prusyalu devleti ittihâd eylesesiyle Âl-i Osmânî askerinin ru`blarıyla(?) labt inhâ(?) maslahatımıza hayli derâc-ı tezellüd(?) nakz-ı(?) ceza-yı(?) olunan bu iltimâslarına i`âne(?) müsâ`ade husûsuslarında mülâyimet rû-nümâ olacağı tekerrür eyledikçe meyv`(?) olmuşlar(?) ise dahi rüzgârın bu makûle şivesi nizâm-ı mülkiyesi mütâla`asına muvâfik görüldüğünden Lehlü keferesinin bu mertebe izhâr-ı ubûdiyet ve ibrâz-ı sadâkatı tamamca mülâhazaya mutâbık ve sûret-i hâlde gûyâ kendü hâllerini muhafâza ü muhâreseye adem-i iktidârlarından nâşî olup himâye olundukça hem nizâm-ı mülkleri tavrından çıkmayup ve hem Eflâk ve Boğdân beğlerinin nüfûzuna bir kat daha terakkî geleceği ve Leh re`âyâsı devlet-i aliyye re`âyâsından ma`dûd olup ve Rusyalunun bu bâbda i`lân-ı harb eylesesi lâzım gelür ise Leh Cumhûru dahî vüs` mertebe devlet-i aliyye tarafına iktizâsına göre re`âyâsıyla (3-b) hizmet ideceği beyânıyla takdîm eyledikleri takrîrleri ve gerek bi`l-müşâfêhe ifâdeleri beher-hal aklın kabûl ideceği bir ma`nâ olup lâkin ba`zı zevât indinde adem-i kabûlü karâ'in-i hâliye ile ma`lûm ve bir müddetden berü sefer terk olunduğundan Lehlünün bu da`vâsı tekzib dâ`iyesinde olmak münâsib olduğundan bu maddeler zâtında devletce cümleye bir emr-i nâ-ma`kûl ise dahi olvakitde evliyâ-yı umûr bulunanlar bi`z-zarûr mûmâşât göstermişler vaktâ ki ibtidâ yamâkânın cemi`ahvâl ve eşyâ ve bu kadar süre dedikleri hayvânatlarıyla diyâr-ı âhire nakl ve îskânları husûsuna irâde-i aliyye ta`alluk idüp bu husûsların nihâyeti sefer olunmaklığı icâb ideceği âşikâr olduğundan mâ`adâ Tûna havâlisine bu hâdise-i azîm bir güft ü gûyu müstevcib olup bu mikdâr külliyyetlü ashâb-ı servetden askerî tâifesinden ehl-i islâmın civâr düşmandan tard ve teb`îdleri bir münâsib şey olmayup bu madde Lehlünün resîse ve hilkatlerinden hâsıl olmuş bir madde olmağla kendü kârlarına aklen revâç mülâhazasından ibâret olup ancak bundan böyle Eflâk ve Boğdân ve Tûna câniblerini muhafâza farz derecesinde olmuş iken hazm ve ihtiyâda dahî ri`âyet

olunmayup hemen Lehlü mel'ûnlarının sözlerine i'timâd olunarak sarf-ı inzâr olunmuş idi. Hikâye cemi` zamanda inde'l ukalâ tecrübe olunan mevaddandır ki bî-vech taraf-ı âhirden fesh-i dostluğa îcâb ider ya`ni miyânedede mü'ekked olan müsâlemeti lağva ser-mû (4-a) bi'l-illet veyâhûd bir cihetle îcâb ider bir hâlet yoğiken bilâ-gadr öyle dost olan devlete mu`âmele-i âhir veyâhûd müsâ'ade kabûlüyle dostluğun mü'ekked olmasına ve bî-tahsîs memleketin şîrâze-i nizâmına mukayyed olmak kâr-ı akl olduğundan selefde kalem-rû-i hükümet olanlar bu husûsa ri`âyet eylediklerinden fâ`ide gördükleri güneş gibi âşikâr kaldığı ba`zı ârizât bahânesi cüstcüsünde olmak adâvete tergîb ve hem yatur belânın kuyruğuna basup esbâb-ı harbiyeye dâir ve nizâm-ı mülkiyeye mütedâir mesâlihlerini ihtâra bâ'is olmaklık vücûhla gafletden îkâzına mücerred sebep olup ve bi-tahsîs bir düşmanın âhirden tahlis zımnında mülk gavgasına karışmak ol düşmanı refte refte kendü mülküne da`vet idüp ta`biyetiyle ol gavganın mürûr-ı ezmân ile âkıbeti münteç-i adâvet olageldiği edille-i kâti`a ve berâhin-i akliye ile umûr-ı vâzihadandır. Ve selâtin-i selef zamanlarında bu makûle keyfiyetin vukû'una binâ`en zuhûr iden havâdisât tevârih mütâla`asına rağbetiden zevat-ı muhteremin ma`lûm ve manzûrları olmuşdur. Devr-i Sultân Mustafa Hân – aleyhîrrahmete ve'l-gufrân- da vâki` Moskovlu seferinin icmâl-i ahvâlidir. Bâlâda derc ve beyân oluna gelen mukaddemâtın siyâk ve sibâkı ve ba`zı zuhûr iden ârizât ve Avrupa devletlerinden bir taraftan neşr ve tevârûd iden havâdisât şu sûrete karâr virdiği devlet-i aliyye bir müddetden berü egerçi bir tarafa (4-b)sefer fikrinde değil idi. Lâkin şimdiki hâlde Moskovlu üzerine sefer ideceği görünür. Zirâ tekevvün iden maslahatlardan münfehimdir, diyerek bu makûle gazete havâdisleri düvel-i âhirde gitdikçe şüyû` bulup ve Rusyalu mel'ûnu dahi bu mâddenin teskini ya`ni devlet-i aliyyenin hilâf-ı rızâsı olan husûsları iltizâm eylemese belki düvel-i âhirin tavassutuyla bir müddet daha sefer gâ'ilesi irtikâb olunmayacağı melhûz idi. Velhâsıl Moskovlu keferesi i`lân-ı harbi hemen âşikâre idüp bâlâda tafsîli mürûr eylediği üzre yamâkândan tehî dest kalan Eflâk ve Boğdân'a su-i kâsd üzre idüğünü ve buraları peyderpey arızalarında devlet-i aliyyeyi ihtâra ikdâm eyleyüp nihâyetü'l-emr zuhûr idecek işbu hâdisenin menşe'-i müstakil Lehlü keferesinin fesâdı olup sefer tetimmâtının müzâkeresine haff ve celf mübâşeret esnâsında sadâretde bulunan Muhsin-zâde Mehmed Paşa ve şeyh

ül islâm Veliyyüddin Efendi bu husûsun karîn-i te'hir olmasıyla vakt-i âhire ta'lik dâ'iyesinde olmalarıyla azl olunup Tevkî'î Mehmed Emin Paşa kâimkâm olarak Aydın vâlisi Silahdâr Hamza Paşa'ya mühr-ü hümâyûn ihsân olunmağla ancak müşârün-ileyh dahi bu mâddeye rızâ sûretini göstermediğinden mizâçsızlığı özrüyle karîbü'l ahdde azl ve müşârün-ileyh Tevkî'î Mehmed Emin Paşa'ya mühr-ü hümâyûn vekâlet-i mutlaka uhde-i liyâkatına tefvîz ve Osman Monla Efendi'ye (5-a)dahi ferve-i beyzâ iksâ olunmağla bir müddetden sonra livâ-i şerifin ihrâcı mütehakkık oldukda serdâr-ı sipehsâlârlık hutûb-ı cesîmesi dahi revîş-i düstûrânesine ihâle kılınarak az kadîm de'b-i dîrîne-i devlet olageldiği üzre livâ-i sa'âdeti serdâr-ı müşârün-ileyhe teslîm ve sâir olaylar dahi ber-mûcib-i teşrifât îler(?) olarak bu vechile savb-ı maksûda azîmet itmiş idi. Karîbü'l-vakitde sefer olunmadığından gerek ricâl-i devlet ve gerek ocak ağaları ve cemî' ocaklı neferâtı bir derecelerde muntazam ve kesr-i asâkir bir vakitte görülmemiş nesneden olmadığını Ada ve Belgrad seferini görenlerden istimâ olunmuş idi. Ol hengâmda sarây-ı hümâyûna ve mahall-i sâireye bî-mehâbâ âmed-şed iden Kevkeb-zâde beyne'n-nâs meşhûr ve meczûb-ı ilâhî bu maslahat için söylediği vâridât cümleinin ma'lûmu olmuş ise dahi muktezâ-yı hükm müsbet ba'zı esbâbda kusûr olunduğundan bir eyyâmdan sonra azl ve Edirne'de şehîden vefât eyleyüp mühr-ü hümâyûn Moldovancı Ali Paşa'ya ba'dehu İvâz Paşa-zâde Halil Paşa ve ba'dehu Silahdâr Mehmed Paşa birer nöbet iktizâ-yı sevk-i ilâhî nâ'il-i mühr-ü sadâret olmuşlaridi. Sa'y u ikdâmları muvâfık-ı kader olmayup vaktâ ki bi-hasebi't-takdir Muhsin-zâde Mehmed Paşa'ya tekrâr mühr-ü hümâyûn tevcih eyledikde bâlâda iş'âr olunduğu üzre her bir husûsa vukûfu olup vâkı'â tecrübe-i âlem eylemiş ıslah-ı vücûd bir vezîr olduğundan her mâddede teemmül ve ricâl-i (5-b) devlet ile ittifâk iderek düşman-ı dînin inhizâmı esbâbına ve bir taraftan bu gâilenin bir sûret-i hasene ile râbıta-i karârını vakt-i hâle nazaran farîzadan ittihâz eylediğinden hüdâvendigâr-ı sâbık müşârün-ileyhin vefâtına karîb bi'd-defa'ât gerek ordû-yı hümâyûnda ve âsitâne-i sa'âdetde vakit vakit mükâlemeye şürû olunmuş ise de bir kabûl-ü tamâm olacak sûretle hitâmı müyesser olamamış idi. Ve'l-hâsıl ordû-yı hümâyûnun Şumnu cânibinde olduğu hengâmda sulh mâddesiçün ricâl-i devletden birkaç zevât iktizâsına göre ta'yîn ve husûs-ı mezkûrun müzâkeresine şürû esnâsında bin yüz seksen yedi senesi Sultân

Abdülhamid Hân hazretlerinin cülûs-ı meymenet ve me'nûsları vâki` olup cemî` bilâd-ı Osmâniye'de vâki` ibâdullahın bir derece mesrûriyet hâsıl oldu ki ta`rîfi imkân olmamağla tamam tefâil bi'l-hayr add olunduğundan başka cülûs-ı hümâyûnlarına tesâdüfât-ı hayrîyeden olarak "Abdülhamid Gâzî" târihleri düşmüştür. Serdâr-ı Ekrem müşârün-ileyh sulh mâddesinin yakasını boşlamayup cânib -i hilâfet-penâhîden me`zûn olduğu anda cümlelerin ittifâkıyla bu fırsatı mahfen ganîmet bilerek cemî` ibâdullâhı bu meşakkatden vâreste kılmak ve bu gâilenin illet-i kübrâsı olan Kırım mâddesi şimdilik serbestiyet üzere kalmak ve sâir teferrû`âtından lâyıkı vechile vakte münâsib sükût eylemek ile nihâyet senedât mübâdele olunup bu maslahat -ı cesîmenin (6-a) böyle vakt-i karîbde indifâ kesb eylemesi mutlakâ avn-ı inâyet-i Samedânî ve yümn ü ikbâl-i hazret-i cihândârî idüğü bâhir ve teveccühle ise gâ'ile-i adâvet mübeddel sulh-ı salâh olduğu zâhir olup Kaynarca müsâlahası demek ile meşhûrdur. Beyt:

Süpürsün(?) harem-i seniyye gubâr-ı gamdan

Keyf dirler deli(?) bir tafralı mühimmât geliyor

Fehvâsınca ordû-yı hümâyûn bir kadîm-i akdemdir. Bâr-ı şevket-karâra vürûdu matlûb-ı mülûkâne olunduğundan icâleten isti`câl olunmakda olup lâkin sadr-ı a`zam-ı müşârün-ileyh pîrliği hasebiyle kendüye ârız olan illeti müştedd(?) olarak Hintü ile Karîn-âbâd menziline gelür iken esnâ-yı râhda ecel-i mev`ûdile semt-i bekâya revân ve vaz`-ı tâbût-ı tahtı-revân olup na`şî Edirne'ye îsâl olunmuş iken bu haber der aliyyeye vâsıl oldukda müteveffâ-yı müşârün-ileyhin zevceleri olan hemşîre-i muhtereme-i hazret-i tâc-dârî ismetlü Esmâ Sultân'ın iltimâsına binâen müşârün-ileyhin na`şî âsitâneye götürölüp Hazret-i Hâlid civârında müheyyâ olunan mahalle defn olunmuşdur. Müteveffâ-yı müşârün-ileyh hak bu ki devlet-i aliyyeyi ve ümmet-i Muhammed'i her ne vechile ise biraz eyyâm sefer gâilesinden tahlîs ile pîrliğinde muvaffak olmuşdur. Hak Te`âla rahmet eyleye. Amin. Bu sûretde ordû-yı hümâyûnda bir kâimakâmın vücûdu lâbüdd olmağla yeniçeri ağası bulunan vezîr-i mükerrerem Yeğen Mehmed Paşa'yı ittifâk -ı ârâ ile kâimakâm nasb olunduğunu mübeyyen takdîm huzûr-ı fâizü'n-nûr-ı mülûkâne kılınan takrîr-i mefhûmundan (6-b) müstebân oldukda birkaç mâh mukaddem şehre emânetinden rütbe-i kâimakâmiye su`ûd iden sa`âdetlü İzzet Mehmed Paşa

hazretlerine mühr-ü hümâyûn ve vekâlet-i mutlaka revîş-i himmetine tecemmül ve müsâre`aten ordû-yı hümâyûnun gelmesiçün hatt-ı hümâyûn ısrâ kılınup el-hâletü'l-hâzâ kat`-i menâzil ve tayy-ı merâhil iderek İncirli nâm menzile vusûlünde rikâb-ı hümâyûnda olan ricâl-i devletin ekserisi asl olup fakat Tezkere-i evvel Abdi Efendi yeğeni el-Hâc Mustafa Efendi ve birkaç zevât oldukları mansıplarında îkâ ve mâ`adâsı azl ve bu vechile kâimakâm paşa livâ-i sa`âdeti sadr-ı a`zama teslim ve bilâ-mansıb olan zevât

Savulun dîvâneler çün kaldı dîvân irteye

ifâde eylediklerinde anlar dahi Beyt:

Bu vaz`-ı nâ-pesendin rüzgâr ile mükâfâtın

Mukaddem itdiği küstâhlık ma`zûr olur bir gün

Terânesini yâd u tezkâr iderek herkes tebdîl-i hey`et-hânelerine nüzûl ve bir müddet arası geçdikde birer birer aslına evzâ` eylemişlerdir. Sâlifü'l-beyân İncirli nâm mahalle de`b-i dîrîn saltanat-ı seniyye üzre şevketlü veliyyû`n-ni`am-ı Alem Paşa-ı âlem-penâh hazretleri o gece teşrif ve livâ-i şerîfe rahmet dirîgi bi`n-nefs sâhib-i devlet hazretleri yed-i müeyyed-i mülûkâneye teslim ve ba`dehu müretteb alay ile Davûd Paşa'ya gelinüp anda bir mikdâr tevakkuf ve tamam alay tertîb olundukda cânib-i seniyyü'l-menâkıb-ı hüsrevânîden tekrâr livâ-i sa`âdet-mağfîret tırâzı yine sâhib-i devlet-i müşârün-ileyh vedî`a ve cenâb-ı cihândârî hazret-i Hâlid tarafından bahren sandalına süvâr ve sarây-ı hümâyûnlarına teşrif (7-a) himmet buyurdular. İş bu alay ma`iyetiyle bu def-a ehîl olan erkân-ı devlet ve ricâl-ı saltanat kâide-i kadîme-i dîrîne üzre mahall-i mezkûrdan hareket ve âsitâne-i aliyyeye azîmet eyleyüp bu vechile gâile-i sefer ber- taraf olduğundan cemî` bâlâda vâki olan asâyîş ve ibâdullahın refâhiyyetlerini mûcib olmakdan nâşî biraz eyyâm efzâyîş eyyâm-ı umûr ve devlet-i pâdişâhî du`âsına müvâzebet ve müştegil olarak vaktâ mine`l rûfât(?) sebeben mine`l-esbâb hilâf-ı şerâ`it-i mu`âhede ve mugâyir-i harekât-ı nâ-münâsebe vukû`uyla fesh-i dostluk olacak hâdis ne ise memâlik-i Osmâniye`de tekevvün eylememesi hâlâtına kemâl sa`y-ı belîg(?) olunup şân-ı saltanata lâyıq dostluğun tezâyüd ve te`ebbüdü

mu`âmelesine ve gerek sulh mâddelerinin vikâyesine ihtimâm ve dikkat olunmakta tecvîz tesâmüh ve bu usûle ri`âyetde kusûr gösterilmedi. İşbu hâdisenin ibtidâ-yı emirde münşî Lehlü keferesi mel`ûnların iğfâlinden ve sâniyen iddi`â-yı gayret ve şecâ`at olanların sefer olmayup ne dimekdür deyü tafarâtları ve râhatlarını bi`l-külliyeye terk eylemelerini temennî eylediklerinden idi. Olacak olur çâr nâ-çâr kelâmı bu bâbda zuhûra gelüp ve`l-hâsıl bir müddetden sonra kâide-i kadîme-i devlet üzre taraf-ı saltanat-ı seniyyeden ilci olarak ricâl-i devletden Abdülkerim Efendi ve Nahifî Efendi ta`yin ve Moskovlu ilcisi ile Hotin cânibinde mülâkât ve mübâdele-i sened olunmak üzre karâr virilüp ve ilci-i mesfûrun Hotin tarafına gelmesi muhâfiz bulunan sa`âdetlü Melek Mehmed Paşa hazretlerinin vaktine (7-b) tesâdüf edüp ötedenberü hıdemât-ı azîmede ibrâz-ı meşkûre ve ibrâz-ı mebrûre itmiş bir vezîr olmağla müktezâ-yı şime-i kerîmleri üzre ilci-i mesfûrun levâzımât-ı ikrâm ve ri`âyetine ve şân-ı saltanat-ı seniyyenin tekmîl ve tezâyüdüne vücûhla ihtimâm ü dikkat ve İstanbul misillü huddâm dâiresinin nizâm-ı kisvelerine ve ilç-i mesfûrun dahi ziyâfeti ve hedâyâsı husûslarında mübâlağa ile tekellûf idüp ancak mesfûrların esnâ-yı alayda takaddüm gavgâları mu`tâdları olduğundan bir sûret-i iltifât-ı dostâne olduğundan andan dahi fârig iderek mahcûb ve mükerrem olduğu hâlde âsitâne-i aliyyeye azîmet eylemişidi. Lede`l-vürûd biraz vakitden sonra divân-ı müşîrû`l-erkân-ı mülûkânede nâmesini takdîm eyleyüp bu makûle düvel ilcilerine te`bîd-i dostluk mu`âmelesi zımında iltifât kânûnî bir keyfiyet olduğundan bu husûsun icrâsı Derviş Mehmed Paşa'nın hengâm-ı sadâretinde olmağla ilci-i mesfûru bâb-ı âlîye da`vet buyurduklarında müşârün ileyhin meftûr ve mecbûr oldukları ulüvv-i mizâcına göre ikrâm ve ihtirâm-ı dostânesine kemâliyle ri`âyet ve icrâ -yı resm-i müvâlâta mürâ`ât eylediklerinden başka ricâl-i devlet ve erkân-ı saltanat dahi iktizâsına göre münâsib olan mahallerde ziyâfet ve izhâr-ı merâsim-i dostî olunur ikrâm ve ihtirâma mezîd ihtimâm ve gayret ile itmâm ri`âyetine bu tafsîl olunageldiği siyâk üzre bezl-i makderet eylemişlerdir. İş bu seferin vukû`undan nihâyetine gelince sûret-i (8-a) karârı bi-hasebi`l-vüs` beyân olunup lâkin her ne kadar böyle netice vermiş ise külliye emniyet câiz olduğu ve mâdâm ki Kırım mâddesinden sükût olunmuş idi. Elbetde bir gün olur ki Moskovlu bu husûsdan söze başlar deyü

Hâzır ol bizim mükâfâta âyâ-mest gurur

mısra'ını dâimâ yâd u tezkâra müvâzebet eylemeden hâlf olunmayarak güzârende-i evkât ve ezmân olunup vâkı`â sadr-ı a`zam-ı müşârün-ileyhin muktezâ-yı tâli`aları ve cümlelerin hakkında olan an samîmü'l-kalb zemîn ve zamandan arî ri`âyet ve icrâ-yı hukûka mürâ`âtı ve bu takdirde cemî` nâsın kendülere olan teveccüh-i derûniyesi ve müte`âkiben vilâdet-i şehri yârînin zuhûru ve'l-hâsıl ibâdullahın refâh-ı hâl ve ârâmiş-i bâlîna bârî olup ne hâl ise efzâyiş-i eyyâm umûr-ı devlet-i hazret-i zı'l-lullah da`vâtına müvâzabet ve müdâvemet olundu. Saltanat-ı Sultân Abdülhamid Hân hazretlerinin evâhirlerine yakîn Moskovlu ve Nemçelü kefereleri üzerlerine hareketi vâkı` olan seferlerin ahkâm ve tetimmâtı bâlâda beyân olunageldiği minvâl üzre bir müddet geçmeden devlet-i aliyye tarafına ba`zı havâdisât ve arâzî-i Osmâniye'nin re`âyâlarının bir nev`i ifsâdlarını müstelzim olacak kâğıdları neşr ile kendü mülkünü gûyâ muhâfaza eylemek mukaddemâtına şürû` veyâhûd cemî` hudûdlarını teftîş bahânesinde olarak tedârik nîyetinde olduklarını serhaddâd-ı hâkâniye muhâfızları taraflarından bu haberler tevârüd eylemekte olup ve bundan başka nizâ-ı mülkiyenin birer takrîb-i sûret-i ihtilâline (8-b)hafî ve celî sû-i kasdlerini imâ ve Kırım mâddesinin keyfiyeti karâr bulmuş husûsâtdan olup serbesiyeti Moskovlu ile bi'd-defa`ât müzâkere ve kaleme alınup faysal virilen mevâddın cümleden elzemi bundan ibâret ve tarafeyne verilen ahid-nâmelerde şerâit-i adîde ile mezkûr ve mestûr iken hin-i müsâlahada gerçi Kırım maddesini Moskovlu böylece kabûl eyledi. Lâkin ne vakit olur ise bu serbesiyet maddesinden nükûl idecektir deyü evliyâ-yı umûr olanlar ve cümlelerin derûnlarında muzmerr idi. Ve az kadîm Rusyalu Tâtâr tâifesinin hâl ve ahvâllerine gereği gibi muttali` olduğunda dâimâ bir taraftan fesâd virmek ile Kırım'da hân bulunanlara ve gerek ahâlî-i tüccârın ahz u i`tâsı husûslarına ve cihet-i âhir ile mesâlihlerinin icrâsında gûnâgûn zâyî` ile mûmâna`at ve cümleden akdem şerf`at-ı Muhammediye'yi men` dâ`iyesiyle hıyânetlerini izhâr ve bu hâletden kat`â fâriğ olmadıkları her ne kadar meşhûr ise derc ve tahrîr olduğuna üzre dostluğa halel târî olmasun mülâhazasıyla vâfir eyyâm bu meslekde taraf-ı devlet-i aliyyeden ri`âyet olunmuş iken giderek nesl-i Cengîziye'den Şahin Girây nâmında birini intihâb ve zâhiren Kırım serbesiyeti vâdisiyle mûmâ-ileyhi cümle ittifakile hân nasb ve selefi hânı def` eyledikleri ve bu tebdilât ahâlî-i Kırım'ın ittihâd ve

ittifâkından olup güyâ medhalî olmadığını ve her hâlde hilâf-ı şerâit-i tekâlîfden mücânebet üzre idüğünü ilci nâmında (9-a)müceddeden irsâl itmiş olduğu nâmerâsı(?) pelîd-i anîd i'timâd vîrnek dâ'iyesine düşmüş ise de bu mukaddemâtları mücerred emrâr-ı vakt için olup hakikat olmadığını kazâyâ-yı müsellemeden bir ma'nâ ve etvârları hareketleri vücûhla su-i kasddan ibâret olduğu zâhir ve hüveydâ ve âşikâr olup bu husûsât-ı acîbe ashâb-ı dirâyet ve erbâb-ı kıyâsetin indinde meczûm bir mevâdd olmağla bir sûret-i makbûle ile indifâ'ı hâlâtına bezl-i mevâdd olmağla bir sûret-i makbûle ile indifâ'ı hâlâtına bezl-i mâhasal kudret lâzım geldiğine binâen cânib-i hazret-i cihândârîden ib'âs ve irsâli mu'tâd olan teşrîfât-ı hümâyûn sâbıkları misillü isâli bir emri müstahseneden farz mesâbesinde olduğundan oldukça bir mu'teber zât vesâtatıyla tesyârı enseb olmağla dergâh-ı âlî kapucu başlarından birkaç def a divân-ı hümâyûnda çavuşbaşılık rütbesine nâil olan Rûhî Süleyman Ağa ile ısrâ olunup bundan maksûd teskîn-i gavâil fikrile nâmus-ı saltanatı vikâye ve hem devletce mu'âmele olunarak biraz vakit her ne hâl ise kil u kâl eksilmeyerek güzârende-i eyyâm olunup lâkin giderek tesâmûh kabûl eylemeyecek derecelerde etvâr ve tekâlîfleri gün be-gün tezâyüde resîde ve gâh be-gâh ifâde ve matlûbları olan husûsâta ısrâr ve gâhîce nizâm-ı mülkiyenin ihtilâlini mûcib harekete tasaddî ve ba'zen i'lân-ı harbi nev-ummâ izhâr idecekleri mülâhazadan ba'îd olmayup bu kadar ısrâr ile devlet-i ebedü'd-devâmı ta'cizlerine bâ'is (9-b) bu vechiledir ki Moskovlu ahvâl-i mülkiyenin bu vechile tebdîl ve tağbîrini igtinâm idüb Leh Cumhuru ve İsvec devletine irâs-za'f ve fütûra mübâderet ve herhâlde emri ticâreti men` kaydında olarak İngiltere devletine dahi ticâretine dâir müceddeden ba'zı esbâb-ı müfideyi(?) takdîm birle devlet-i mezkûreyi celbe mübâşeret eyledi. Ve'l-hâsıl â'kıbetü'l-emr devleteyn-i mezkûreteyn müttefikan mukâvele ve bir vefk-i merâm Moskov Çarıçesi Kırım'ı istilâ ve bundan başka Nemçe kralıyla olan ahdlerinin iktizâsına göre bukonine(?) ta'bîr olunur Boğdân kıt'asını istihsâle ictîrâ ve aralıkda kalacak Leh memleketini beynlerinde taksim eylemek ve bu maddeye Prusyalu dahi müşterek olup sefer-i sâbıkdan berü perîşân ve bi-tâb tüvân olmuş Leh arâzisinden münâsib olan mahallinden Prusyalu'ya i'tâ olunmak ve gerek İsveç ve gerek Lehlü devletlerinin bu mertebelerde küllî za'f ve fütûrlarından Nemçelü ve Moskovlu'ya âsâyîş ve tevsî'i mülk eylemek netice-i

maksûdları olup bi-tahsîs esfâr-ı sâbıkda ba`de`l hitâmü`l-maslahat sûret-i zâhirde gubâr-ı muhâsama mübeddel dostluk olmuş ise ol vakitden işbu takrîr ve tafsîl kılınan Kırım gavgasına gelinceye değin ta`dâd ve beyân olunagelen niyetlerini dâimâ icrâyâ cüst-cu fikrile kât`a fâriğ olmamışlar idi. Muktezâ-yı kader Derviş Mehmed Paşa hazretleri mesned-i sadâretten azl ve kethüdâ-yı sadr-ı âlî Darendeli Hacı Mehmed Ağa müşârün-ileyhin yerine nâil-i vekâlet-i kübrâ olup ve böyle (10-a) azl ve nasb vukû`unda tâife-i Efrenc`in de`b-i kadîmleri beher hâl ifâdelerinde mugâlata göstermek kâ`idelerinden olduğundan Moskovlunun dahi bir müddetden berü kabûlünden isrâr eylediği mevâd-ı adîde ber-vech-i tafsîl zikri mürûr idüp bundan mâ`adâ kangı vakit bir mükâleme olursa Kırım mâddesinden söze başlayup ol husûsu mevâdd-ı uhrâyâ siper ittihâz kılacağı iş`âr kılınmışdı. İlcisi vesâtatıyla ba`zı umûrların rû`iyetinde tesâmüh bahânesine düşüp gün be-gün mugâyir-i dostluk ifâde ider evzâ`a ibtidârları her vechile ma`lûm ve bundan mâ`adâ dost olmaları nâ-me`mûl ve devlet-i âhirin dahi ihbâr ve inhâlarına göre vakt-i karîbde ba`zı bahâne ile o naks-ı ahd eyleyeceği tevâtüre resîde olduğundan memâlik-i islâmiyeyi şer-i a`dâdan muhâfâza lâzım değil belki derece-i farîzadan görünüp ve bu maddenin def`aten etrâf ve eknâfa i`lân ve işâ`atı münâsib olmayup hemen bir hüsn-i ta`bîr ile re`s-i hudûdlarda(?) bulunan vüzerâ-yı izâma ve mîr-i mîrân-ı kirâma ve sâir iktizâ idenlere hitâben mütebessirâne hareket eylemeleri evâmîr-i aliyye ve tahrîrât-ı seniyye ile tenbih olduğundan başka müzâkerât-ı maslahat için küberâ-yı ricâl-i devletden birkaç zevât ta`yîn olunup ve kat`-ı ser-rişte-i dostluk olunmayarak gâh be-gâh Moskovlu ilcisiyle iktizâsına göre mükâlemeden münfekk olmayup her ne kadar mâddelerin nihâyet derecelerine sûret kesb ideceği edille-i kâtî`a ile beher hâl meczûm ise de bu bâbda (10-b) tecâhül-i ârifî kâ`idesine zarûrî ve mecbûrî mürâ`at olunmak lâzıme-i hâlden farz derecesinde olup lâ-cerem sûret-i hubb u dem olur dostluğun te`kîdine her ne kadar ikdâm ve Hak buna tecvîz-i tesâmüh gösterilmeyerek zamân-ı saltanat-ı tâcdârî-i merâhim-kârîde bir müddet istirâhat olunmalık an samimü`l-kalb murâd olduğu cümlelerin indinde âşikâr olan keyfiyet vâzıhadan iken mısra`:

Nigeh nazâra-i hayretde hâtır gayr-ı sevdâda mısdâkınca

bu asûdelik fakat sadr-ı sâbık-ı müşârün ileyhın vaktinde bir mikdâr müşâhede olunup ibâdullahın âsâyışını mûcib olunmuş idi. Lâkin sâlifü'l-beyân Moskovlu'nun bu hareketini taraf-ı devlet-i aliyye'den dahi hazm ve ihtiyâtı icâb eylediğine binâen Sadr-ı a'zam Darendeli Mehmed Paşa'nın ibrâm u ikdâm-ı hamiyetle Rûm ili vâlisi vezîr-i mûkerrem Silahdâr Abdullah Paşa'ya İsmâ'il cânibi ser-askerliği ve ma'iyet-i müşârün-ileyh külliyyetlü cebehâne ve tophâne mühimmâtı ve yeniçeri odaları ve bundan başka sipâh ve silahdâr terakkülûleri ve mîrîlü asker ve zü'amâ ve erbâb-ı timârlu ta'yîn ve levâzımât-ı ser-askeriye bu vechile ihtimâm ve dikkat olunduğundan başka Cânîk muhassılı Vezîr Ali Paşa'ya kezâlik Soğucak ser-askerliği ve ol havâlide kâin zu'amâ ve erbâb-ı timâr ma'iyetine me'mûr kılındığından sonra deryâ kapudânı olan vezîr-i mûkerrem Cezâyirli Hasan Paşa dahi mükemmel gerek kebîr ve gerek ince donanma sefâini (11-a) ile bahren harekete mübâderet ve müşârün-ileyh Ali Paşa bi'l-ittifâk varup emr-i muhâfaza-i bilâd-ı islâmiyeye berren ve bahren kıyâm ve iktizâ ider ise muhârebe ve mukâteleye ikdâm eylemeleri vesayâsı(?) tenbîh ve telkîn olunup bu derecelerde hazm-ı ihtiyâta ri'âyet olunmuş idi. Lâkin sadr-ı a'zam hazretlerinin zâtında merkûz olan gayreti ve öteden berü hıdemât-ı devlet-i aliyyede isbât-ı vücûd iderek nâil-i sadaret olmuş bir vezîr olmağla bu kadar ihtimâm ve ikdâmıyla bu tertibâtlara mübâşeret ve sarf-ı gayret ve bezl-i mâhasal-ı himmet olunmakda iken bi-hasebi'l-takdîr müşârün-ileyh azl ve yerine yeniçeri ağası Mehmed Ağa nâil-i vekâlet-i mutlaka olup bir sene idâre-i umûruna i'âne ve hüsn-i himmet ile tekmîl-i vaktinden sonra silahdâr-ı hazret-i şehri yârî Mehmed Ağa'nın her hâlde kudret ve liyâkatı ve esbâb-ı dirâyet ve fetânetden ve her etvârı makbûl-i padişâhî olması hasebiyle müşârün-ileyh Mehmed Paşa'nın yerine rütbe-i âlî-i mesned-i sadârete su'ûd idüp fi hadd-i zâte müşârün-ileyh gayet kerîmü'l-tab` ve âlî-himem ve cânib-i hazret-i hilâfet-penâhi kendülerine her vechile müteveccih olup vakt-i sadâretde kesret-i mükâlemeyi def` ve ba`zen iktizâ ider ise dahi imrâr-ı zamana ta'lîk ile güzârende-i eyyâm eyleyüp mesâlih-i sâireyi düvel-i Nasârî umûruna tercîh ve mer'ıyyü'l-hâtır bir zât-ı sûtûde-sıfât olduğundan ve beyne'n-nâs haklarında kabûl-ı âmme ve taraf-ı şehin şâhînden ruhsat-nâme (11-b) virilüp ibâdullahın cüz'î küllî vukû'-yâfte olan umûruna vakt-i tam eylemişleridi. Bir seneyi tecâvüz esnâsında iktizâ-yı takdîr mümteni'ü't-

tağyîr ecel-i mev`ûdiyle dâr-ı bekâya rihlet ve Bağçe Kapusu'nda Yeni Türbe hâricine defn olduğu gün şehzâde-i civân-baht Sultan Mehmed hazretleri dahi ol gün azm-i dâr-ı cinân itmeleriyle namâzları bir anda kılınup olgün cümleye bâ'is-i hüzn ü elem olmuş idi. Müteveffâ-yı müşârün-ileyh Mehmet Paşa hazretleri zâtında taşrada her ne kadar müstahdem olmamış ise de bir mâddenin fark ve temyîzine ikdâm eylemeleri himmet-i müşîrîleri idi. -Hak Te`âla rahmet eyleye- Amin. Bu sûretde mühr-ü hümâyûn ve vekâlet-i uzmâ hâlâ Erzurum vâlisi sadr-ı esbak İzzet Mehmed Paşa'ya tekrâr teveccüh idüp vusûllerine kadar kapûdân-ı deryâ Hasan Paşa kâimakâm nasb olunup kırk elli gün zarfında kapusu halkıyla Üsküdar sarâyına vusûl ve ber-mu`tâd tertîb olunan ziyâfetden sonra sandallarına süvâr ve fer u-haşmet(?) vezirâne ile huzûr-ı fâizü'n-nûr-ı mülûkâneye rah-sûde ve nâ'il-i iltifât-ı şâhâne olarak semmûr-ı mûcibü'l sürûr ile bâb-ı âliye teşrif buyurup müşârün-ileyh ashâb-ı hilm ü iffet ile ma`rûf bir vezîr-i âsaf-nezîr olmakla sadârete ku`ûdlarında biraz eyyâm mürûr eyledikde bi-kazâullahi te`âlâ harîk-i kebîrin zuhûru azillerini mûcib olup ancak sadr-ı sâbık-ı müşârün-ileyh muktezâ-yı şîme-i kerîme ve âdet-i me'lûfeleri i`lâ ve ednâ (12-a) hakkında nevâziş ve ikrâma ve nev-ummâ ri`âyet-i hukûka mâil idi. Belgrad muhafâzasına ta'yin olmalarıyla lede'l-vürûd ecel-i mev`ûdiyle azm-ı semt-i dâr-ı bekâ eylemişlerdir. İktizâ-yı sevk-i ilahi Rum ili vâlisi Yeğen Mehmed Paşa hazretleri mesned-ârâ-yı rütbe-i sadârete tebdîlen teşrîf buyurup henüz ihrâk-ı mezkûr külliyyen mündef olmamış idi. Böyle bî-hengâm-ı müşârün-ileyhin icâleten münzel ile vürûdu fi'l-asl yeniçeri ocağından zuhûr ve seksen iki senesi Moskovlu üzerine vâki` olan seferde kul kethüdâlığı ve ba`dehu ağa paşalık ile beyne'l-akrân mümtâz olup ordu-yı hümâyûnun âsitâne-i aliyyeye vürûdunda kâimakâmlık ile gelmiş idi. Bu esnâda kesret-i ihrâk sebebiyle erbâb-ı gayretten ve hem kendüye fütûr gelmemiş bir vezîrin vakte göre öyle mesnedde bulunması muhessenât-ı vakitden mülâhaza olunup ve bu arada bir dahi muvâfık-ı kader olmağl ancak müşârün -ileyhin sadârete teşrîfinden bir gün mukaddem tersâne emânetinden kethüdâ-yı sadr-ı âli mansıbına nakl iden Halil Hamid Efendi kâr-güzâr ve umûr-ı devlete vâkıf bir zât olup âkîb-i ihrâkda vâkı`â umûr-ı nâsın kemâyen-bagî husûslarına ikdâmı ve giderek bu sa'y-i gayreti müşârün-ileyh hazretleriyle miyânede birûdet sûretini kesb idüp nihâyet vâki` olan münâfeseleri

zaman-ı karîbde nâil-i mesned-i sadârete netîce virmekle ol makâm-ı celîleye teşrîf eyleyüp sadr-ı a`zam-ı sâbık Vidin muhâfazasına me`mûr ve ta`yîn kılındı. Sadr-ı a`zam Halil Hamid (12-b) Paşa hazretleri sıgarisinninden berü hidemat-ı devlet-i aliyyede müstahdem ve esrâr-ı devlete vâkıf bir zât-ı memdûhü'l-hisâl olup bâ-husûs amedcilik ve riyâset ve birkaç def'a kethüdâ-yı sadr-ı âlî mansıblarıyla terfî-i rütbe eylediğinden cümleden ziyâde cemî`düvelin ahvâline vâkıf ve cânib-i saltanat-ı seniyyeyi dâimâ tasdî`den hâli olmayan Moskovlunun harekât ve evzâ`ı mû-be-mû ma`lûmları olduğundan bu gâilenin bir hüsn-i sûrete iblâğı mütâla`asından kat`â münfekk olmazlar idi. Vaktâki Kırım maddesi sadrları tekrâr meydâna çıkup hüdavendigâr-ı sâbık merhûm Sultân Mustafa Han hazretlerinin vakt-i saltanatlarında sadr-ı a`zam Muhsin-zâde'nin re`y ve ma`rifetleriyle Kaynarca'da akd olunan müsâlaha ki Resmî Ahmed Efendi ve Mûnîb Efendi ma`rifetleriyle netice bulmuş mevâdden idüğü ahidnâmelerde mezkûr iken ba`zı elfâzın hakîkat ma`nâsı inkâr ve isti`âre ma`nâsını tercih ve ba`zı mahalle Konsolos vaz`ını ısrâr ve ber-vechi îzâh bi'l-küllîye kabûlden imtinâ`eyledikleri gerek takrîren ve gerek şifâhen ta`rifine verilen kat`îce beyân-nâmede teklîfleri olan husûslar devlet-i aliyyenin kabûlü olduğu halde başkaca iddi`â ve nizâmını istid`â idecekleri ve mevâdd-ı âhirden fâriğ olacakların îmâ ve Rusyalu ilcisi devleti tarafından bu makûle maddelerin cevâbına müntazır olduğunu inhâ idüp mes`ûllerine göre müsâ`adeye cevâz gösterilmez ise (13-a) hemen i`lân-ı harbe müteallik def'aten beyân-nâme takdîm eylemeye ruhsat-ı kâmile olduğu işrâb itmiş idi. Ve'l-hâsıl nihâyetinde naks-ı ahdi cânib-i saltanat-ı seniyyeye isnâd idüp bu keyfiyet tamâm mülâhaza getürecek mevâdd-ı cesîmeden olmağla meclis-i vâhidde(?) şöylece karâr verilsin diyecek nesneden olmadığından başka fi'l-asl dahi Moskovlu'nun ekâlim-i Kırım'ı ber-takrîb mülküne inzimâm maksûdu ve bu ahvâl cümleinin ma`lûmu olduğundan binâen-aleyh def'aten istid`âlarına cevâb virilmesi bir emr-i müşkül ve muktezâ-yı hâle nazaran sefer sadedini hayâl ve hâtıra getirmek dahi mütâla`a-i vakte mevkûf olduğu müstagni-i beyân kabîlinden olup esfâr-ı sâbıkdan berü mesned-ârâ-yı vekâlet-i kübrâda bulunan vüzerâ-yı izâm hazerâtı vaktimizde bu emr-i düşvâr vukû`bulmasun fikriyle güzârende-i eyyâm eylemişler ise de fakat maslahatın bir müddet karîn-i te`hir olması kaldı zâtında zuhûra gelecek şîve-i hak ve irâde-i

hikmet-i mutlak hükmünü icrâ eyleyüp bir güne takaddüm ve te'hîr kabûl eylemeyeceği mahall-i iştibâh değüldür. Netice-i hâl bu maddelerin evvel ve âhîrine vukû fu olan ricâl-i devletten reisü'l-küttâb-i sâbık Abdülrezzak Efendi ve kezâlik Münib Efendi ve Na'ili Paşa birâderi Bekir Beg efendi bundan akdem murahhas ta'yîn ve umûr yerinde ve iktizâsına göre mahall-i âherde Moskovlu ikisi ile her ne kadar meclis olundu ise bir kâideyi münteç olmayup hemân ilci olacak mel'ûn bir anûd-ı pelîd olmağla güzêrân eyleyan (13-b) kelâmını tekrâr be- tekrâr i'âde ve ısrâr eylediği maddelerin sermû cevâbı talebinden fâriğ olmayup bir kat dahi inâd ve ısrâr eyleyüp ber-vechile kabûle şâyân olmayacak rütbelerde vaz' ictisâr eylediğinden beher-hâl iskât sûretleri mütesavvar olmadığı ve müşârün-ileyh efendilerin me'mûriyetlerinden kat'â bir semere hâsıl olmayup ol zaman mükâleme gâilesine bir zaman faysal virilmiş idi. Bu def'a ilcinin tekrâr mükâlemeye tâlib olması cihetfyle nâcâr sadr-ı a'zam-ı müşârün-ileyhin re'y ve ma'rifetleriyle cümle ulemâ-i fihâm ve ricâl-i devlet ve erkân-ı saltanat ve ocak ağaları ve sâir iktizâ idenler da'vet olunup ber-vechi tafsîl bu gâilenin evvelinden ilâ-hâzâ keyfiyeti ve elcinin muntazır-ı cevâb olduğunu ve bu hâdisât-ı müstakil Kırım maddesinden ibâret idüğünü cümleye ifâde ve tefhîm ve hissiyât ve kubhiyyâtına dâir etrâfile müzâkere ve nihâyet bu vechile karâr virildiği Moskovlu'nun istid'âsına müsâ'ade olunmak muhessenât vakt ü hâle nazaran istihsân olacak mesâlih-i hayriyyeden ise cevâb virelim, yok cihet-i âhîr ile mu'âmele olunması münâsib görülmüş ne a'lâ öyle meclis hitâm bulup ba'dehu sefer lâzım olacak esbâbın tedârikine bakalım deyü cümle huzzâr meclise hitâb olundukda ibâdullâh hakkında vakte göre vücûhla bu gâilenin bu hengâmda def'i derece-i vücûbdadır ve şer-i küllîden(?) hayr-ı cüz'i enfa' olduğu nice delâil-i serdile (14-a) ve bi-tahsîs sibâk sibâk karfinesiyle ezher olduğundan başka bu takdîrce Kırım ahâlîsinin min-küllî'l-vücûh ser-niyyet üzre olması ve fakat mesned-i hânîde(?) bulunanlar teşrifât-ı hümâyûn mu'tâdı vechile der-aliyyeden irsâli ve nefsi Kırım ve âna tâbi` memâlik sekenesi ve Moskovlu tüccârlarının umûr ve husûsları kemâ-fi's-sâbık hân tarafından rü'yet olunması ve âna teferrüg iden mevâdd-ı adîdeyi mübeyyen şurût derciyle iktizâsıyla icrâsının tanzîmine karâr virilüp lâkin bu şürû olunan hâlet bir emr-i nâ-ma'kûl gibi olup inde'n-nâs kabûl-ı âmme olmadığı meczûm ve bu keyfiyet bi'z-zarûr iktizâ-yı vakte göre

icâb eylemiş maddeden neş'et eylediği ma'lûm olup bi'l-küllîye müsterih olunarak emniyet hâsıl olunamayacağı her ne kadar zâhir ise de ol vakt reisü'l-küttâb bulunan Abdi Efendi yeğeni Hacı Mustafa Efendi cümlenin hüsn-i zan eylediği bir pir-i mübârek olup muktezâ-yı me'muriyeti her ne kadar düvel maslahatı ol mansıbın umûr-ı memzûmesinden(?) ise de tekmîl-i sened ve tecrîd-i ahid-nâme olacak günlerde sûrî ve ma'nevi temennî-i mût idüp dergâh-ı icâbet-penâh-ı refî'ü's-şân-ı ilâhîde du'âsı kabûl ve birkaç gün mürûrunda bi-hikmetullah nâ-mizâç olup âzim-i dâr-ı bekâ ve müteveccih-i selâmet-i ukbâ oldular. Zâtında ashâb-ı leylden ve sır-ı sülûk ricâlinden azizü'l-kavm bir zât idi. --Hak Te'âla rûhunu takdîs eyleye-- Amin. Münhal olan reisü'l-küttâb mansıbı defterdâr-ı sâbık Seyyid Feyzullah Efendi'ye tevcîh ve işbu tafsîl olunan maslahatın imzâ ve tekmîli (14-b) maddesi efendi-i müşârün-ileyhin vaktine müsâdif idüp sûret-i zâhirde ammâ el-hâletü'l-hâzâ bu netice bulan husûsâtın bu kalıba ifrâğına sadr-ı a'zam hazretleri bu derece sa'y u gayreti ve tanzîm ve tesviyesine dâir ikdâm ve ihtimâmı bî-vakt devlet-i aliyyeyi meşâkk-ı seferden vâreste kalmakniyyetiyle bir hizmet eyledim fikriyle olup lâkin verâ-yı berde-i hafiyede nev-be-nev zuhûra gelecek hâlâtın bi'l-küllîye men ve def'i ve sa'y-ı ins ü beşerden hâriç olduğu ednâ-i a'mâl fikr ile müberhendir. El abdü(?) yedbirü'l-kazâ-i yezhakü(?) me'alince kazâ ve kader beher-hâl lem bezlihi(?) tağbîr kesb eylemeyeceği hâcet-i ta'rîf degüldür. Manâberîn(?) sûret-i hâlde Moskovlu gâilesi külliyen def' oldu deyû i'timâd câiz olmayup elbette hazm ve ihtiyâta kemâl mertebe ri'âyet-i lâzimedden olduğundan Rûm ili'nin ba'zı mahalerine zahîre cem'î ve kılâ'-ı hâkâniyelere mühimmât irsâli elzem olup mukaddemâ iş'âr oluna geldüğü mütâla'aya göre Nemçelünün dahi elbette mugâyir-i me'mûl harekâtı me'mûline binâen ol tarafın dahi oldukça tedârîki muktezî olmağla müşârün-ileyhin kemâl-i mertebe sa'y ve hamiyetle Sofya ve Vidin câniblerine külliyetlü zehâyir celbine ve cem'ine mübâşeret ve bundan başka İsmâil ser-askeri misillü Sofya cânibine bir ser-asker nasb ve ta'yîni lâbüdd olmağla vezîr-i mükerrerem sa'âdetlü Eğribozlu Mehmed Paşa bu husûs için intihâb ve mükemmel kapûsu halkıyla gelüp umûr-ı ser-askeriye ve ol havâliye dâir lâzımü'l-rûye(?) olan hidemât-ı aliyyeye kıyâm (15-a)eylemesi husûsuna irâde-i seniyye ta'alluk eylediğinden başka zikri sebkât eylediği üzre der-

aliyyeden serhaddâd-ı şâhânenin mühimmâtları ve sâir malzemeleri ne ise icâleten ve müsâre'aten îsâl ve irsâllerine kemâyen-bagî sarf-ı makdûr olunup bu vechile sadr-ı a'zam-ı müşârûn-ileyhin gice ve gündüz ikdâm ve ihtimâmı tamam vakte göre vâcib menzelesinde olduğu müstagni-i ani'l-beyân ileyh(?) dahi bu esnâda iktizâ -yı irâde-i Hak müşârûn ileyh mesned-i sadâretten azl ve Özi muhâfızı olan vezîr-i mükerrerem Hazînedâr Ali Paşa nâil-i merâtib-i mesned-ârâ-yı sadaret-i uzrnâ olup müşârûn-ileyh umûr-ı serhaddâta vâkıf ve seksen iki seferinde Özi kal'asında müddet-i vâfire muhâsara çekmiş düşman karşusunda esbâb-ı vücûd eylemiş erbâb-ı şecâ'at ve ashâb-ı gayretten mesbûkü'l-hizme emekdâr müşen(?) bir vezîr olup öteden berü sebkât iden hizmetine mükâfât bu vechile muharrîr(?) taltifine bârî olmağla sadr-ı sâbık-ı müşârûn-ileyh Gelibolu'ya nefy ile biraz vakitten sonra şehiden vefât eylemiştir. Fî-hadd-i zâte derc(?) subât(?) olunmaktan sı'ru gayreti ve her vechile zuhûra gelen hizmeti mahal-i inkâr olmayup selefleri Ali Paşa dahi o usûle ri'âyete bezl-i mâhasal kudret iderek gerek mühimmât ve gerek asker maddelerinde tecviz-i kusûr eylemeyüp ammâ şive-i kader hâlâ Mora Muhassılı olan Cezâyirli kapudân-ı deryâ hazinedârlığı ba'dehu kapu kethüdâlığından nâil-i vezâret ile kadri terfî kılınan Yusuf Paşa hazretlerine mühr-ü hümâyûn ihsân buyurulmağla icâleten Mora'dan der-aliyyeye vurûdu isti'câl ve müşârûn-ileyh kapudân (15-b)paşa hazretleri kâimakâm nasb olunup lede'l-vusûl biraz eyyâm arası geçdikden sonra Moskovlu aralıkda arâzi-i İslâmiyeye câsuslar sevk ile muhârebe sadedini neşr ve bu havâdis etraftan peyder-pey devlet-i aliyyeye tevârüd eylemekte olup ve bundan akdem Kırım'ın ahvâli ve serbesiyeti i'lân zımnında teşrifât-ı hümâyûn irsâlinin zikri sebkât eylemiş idi. Ve ne sûret ise Kırım'da Hân bulunmasıyla ol havâlîde kâin bu kadar ibâdullah tesliyet ve emniyet der-kâr iken bu esnâda ahâlî-i merkûmeyi kendü idarelerine havâle ile mahall-i âhara veyâhûd nefsi-i Kırım'da ikâmete mücber(?) idüp ekserisi evlâd u iyâliyle ve imkânı derece-i ahvâl ve eşyâlarını alup Soğucak ve Ana'ya(?) Bahr-ı Siyah taraflarına ve kimisi mahall-i kadîmlerinde bi'z-zarûr ikâmete mecbûr oldukları mütehakkık olduğuna mebni bu keyfiyet cümleye mûcib-i istigrâb olmağla derûnlerinde muzmer olageldiği usûle göre dostluğu adavete tebdîl süyûl(?) ve icrâsına karîbü'l-vakitde ta'cîl gösterecekleri ma'lûm ve Kırım'da mukîm olan Şâhin Girây Hân'ı def'aten arâzi-i İslâmiyeye

murâdları(?) meczûm olup biraz vakt güzâr eyledikde tıbk-ı melhûz olduğu siyâk üzere elcinin takrîren ifâdesine çünkü ibtidâ hân-ı mûmâ-ileyhin nasbı devlet-i aliyye ma`rifetiyle ve ahâlî-ittifâkıyla nizâm virilüp serbesiyet maddesinde (16-a) tekevvün iden kil u kâl ve zuhûr iden mûnaza`a ahvâl-i mutlak hân-ı mûmâ-ileyhin ikâmetinden bir keyfiyettir(?) mûnâfi müsâvât(?) taraftardan(?) zuhûra gelmesi cânib-i devlet-i aliyyeye olan ri`âyete binâen ahâlî-i Kırım'ın istid`âlarına ittibâen Rum ili tarafına ubûruna müsâ` ve ruhsat ve bu cihetle lâzım gelmiş idi. Bunda olan mülâhaza budur ki hemciv âretimiz hasebiyle zuhûra gelecek fesâd tarafımıza isnâd olunur ise ri`âyetimize mugayir bir karâr latihâ(?) diyerek bî-âr ve hîle kâr ilcinin böyle takrîr takdîmi dıhk(?) zarûrî icâb eylemiştir. Bu Moskovlu'nun cemî` kelâmları gezîden(?) ibâret ve her ne kadar devletce bir maddeye faysal virilse dahi nihâyetde hîcâb eylememek cümle tâife-i Efrenci'n ve bâ-husûs Rusyalu'nun âdet-i me'lûfesi olup meclise su'âline mahall geldükde, filân madde şu sûretle karâr virmişidi, şimdi muhâlifvârîleri istişmâm olunur demek lâzım gelse kat'an i'tizâr eylemeyerek belî ol zaman maslahatımızın iktizâsı kabûlü mûnâsib idi. Ammâ sonradan devletimize muzırr mutâba`asını iledmek(?) dimelerinde(?) zerre füturları(?) tağbîr(?) hülâsalarında ârizâmız düvel-i evâsıtta bu usûlümüz mu`teberdir dimelerinde fütûrları olmayub ve her ne kadar mukâbele olursa teslîm eylemezler binâen-aleyh hân maddesinden dahi asıl murâdları iki şıkkdan ibâret olup şıkk-ı evveli çünkü hân-ı mûmâ-ileyhin hakkında vâki` bir eyyâmdan berü tekevvün iden beyne'n-nâs havâdisât hasebiyle bu hân devlet-i aliyye tarafındandır. (16-b) kimesnenin iltizâmında değildir deyü etrâfa i`lân ve hem işte hânı devlet-i aliyye azl eylemiştir ve Rûm ili'nde bir mahalle îskân itdirecekdir fîma-ba`d hânlık merfû`dur. Ve şıkk-ı sâni bi'l-külliyeye Kırım ikliminin nizâm-ı mülkiyesi bize müfevvezdir ve tâife-i Tatar'a cânib-i devlet-i islâmiyeden zâbit lâzım olmayup kendü rızâlarıyla mukîm olacaklardır. Ve tüccâr tâifesinin umûr-ı şer`iye ve ahz u i`tâları husûslarında vechen mine'l vücûh mâni` ve mezâhim yokdur demek için olup asl ahâlî-i sekîneyi gereği gibi ye`is hâsıl virmek ve devlet-i aliyye hakikat bu iklim-i mezkûru Moskovlu tarafına hey`et-i asliyesiyle terk eylemiş deyü i`tikâd itdirderek ba`dehu herkesin hâl ve şânına göre emniyet ve te'lifleriçün olduğu mû-be-mû ma'lûm-ı âlemiyân olup bu hâl-i acîbe bu sûretle resîde olduğundan sâlifü'z-zikr Şahin Giray Han

dahi nehr-i Tuna'yı mürûr eylediği haberi vâsıl oldukda bi'z-zarûr dergâh-ı âlî kapucu başlarından Mehmed Ali Aga mübâşîr ta'yîn ve Rodos cezîresinde vürûdunda ve esnâ-yı râhda levâzım-ı râhiyesine bakılarak hezâr itmînân hâsıl idecek nevâzişlice tahrîrât irsâliyle te'lîf olunarak cezîre-i mezkûre lede'l-vürûd kâdı-i belde bulunan Vehbi Efendi sa'y u ikdâmına binâen sudûr iden emr-i aliyenin ibtinâen fevti haberi vürûd idüp bu tekevvün iden münâza`anın külliyyen bâ'isi hân-ı mûmâ-ileyh olduğundan sûret-i zâhirde her ne kadar (17-a)gâile bertaraf oldu zan olundu ise beher-hâl Karadeniz havâlisinin emr-i muhâfazası vâcib-i menzelesinde olduğundan dergâh-ı âlî kapucu başlarından sâbıkâ sipâhiler agası Bekir Beğefendi mücerreb ve kâr-âşinâ bir mîr-i muhterem olmağla rütbe-i âliye-i vezâret ile kadr ü şâni terfi` Bahr-i Siyah kapûdânlığı uhde-i vezîrânelerine tahmîl ve ma'yyet-i müşârûn-ileyh kapudân beğ dahi bâ-emr-i âlî me'mûr ve iktizâsına göre sefâin-i hümâyûn ta'yin ve savb-ı maksûda irsâl ve sevâhil-i merkûmeyi keyd-ü mekr-i düşmandan muhâfaza ve muhârese ve îcâb eylediği hâlde mukâbele eylemeleri tenbîh olunmuş olup ancak, mısra`:

Küşâd gonca-i dil kaldı bedihâda dahi

fehvâsınca herbir irâde-i matlûb kadr-ı eltâf-ı ilâhiyyeye menût olageldiği vâreste-i kayd-ı beyân ve bu sûretde dilhâh üzere maksûd hâsıl olmadığı ayân ve mevsim-i deryâ güzerân eylemezden mukaddem der-alıyyeye avdetleri fermân buyurulmağla sâlifü'l-beyân kapudân beğîn ba'zı mütekâsilâne hareketi isnâdıyla birkaç gün habs ve tertîb-i cezâsı irâde olunmağla uyuzdan rahmet-i Hakk'a vâsıl olmuşdur. Mîr-i merkûmun fen-i deryâda mahâreti ve ilm-i hendesede ve sâir ma'arife âşinâlığı derece-i tahkîke reside olup zümre-i şühedâya iltihâka ta'cîl olduğundan rahmet-i gufrâna vâsıl olmuşdur. Bâlâda derc ü beyân oluna gelen minvâl üzere Moskovlu'nun adâveti (17-b) memâlik-i islâmiyyeye gün be gün zâhir olmak mülâbesesiyle müte`âkıben meclis mazbataları huzûr-ı mekârim-i mevfür-ı şâhâneye arz u takdîm oldukda beher-hâl meşâgil-i sefer lâzım geleceği terkîm olup bu hâdisâtın avn-ı inâyet-i Samedânî ile ümmet-i Muhammed üzerinden ref ü def'îyle sâye-i saltanatlarında âsûde hâl olunmağlık min küll-i vücûh e'azz metâlib-i mülûkâne idüğü bedihiyyâtdan olup lâkin iklim-i mezkûr Moskovlu zabtna geçüp Akdeniz sevâhiline külliyetlü donanma tertîbi ve hilâf-ı dostluk

naks-ı ahdi müstelzim harekâta mübâşeret ideceği rütbe-i tevâtüre resîde olduğundan der-aliyyede mukîm elçiden meclisde bu tedârikâtın hikmetinden vakit vakit münâsebet geldikçe su'âl sadedinde oldukça muhâfaza-i mülk içündür bir gayr-ı mülâhaza yokdur ma'lûmâtım kadarını ifâde iderim diyu başı örtülü cevâblar ile def -i meclis ve ba`zen dahi devletimize tahrîr eylemedikce takrîr ve beyân idemem, kaldı ki birkaç sene mukaddem İsmâ'il ve Sofya câniblerine külliyetlü asker ile birer vezîr ta'yîn olunmuşiken ol zamân su'âl oldukça ahvâl-i mülkiye ve bâ-husûs serhadlerin ihtilâli hasebiyle bu tekellûfât îcâb eylemişdir. deyü cevâb eylediniz ve'l-hâletü'l-hâzâ Moskovlu donanması eğerçi dâimâ hâzır olup bu def a ancak Akdeniz sevâhilini ve Kırım ve Özi taraflarını muhâfaza kaydıyla olduğu ve Kırım tüccârlarının âsitâne-i sa`âdete amedşedlerine (18-a) bir mâni` olduğundan ekseriyâ Karadeniz'in havâdisi şüyû` bulup ve benim anladığım devlet-i aliyyenin âhir bir mu`âmelesi zuhûra gelmedikçe Rusyalu devletinin dahi bir gûne hareketi akla gelmez ve birkaç meclis ilçinin bu cevâbları tamâm mahall-i mütâla'a idecek nesneden olup Reisü'l-küttâb Süleyman Feyzi Efendi derhâl şu vechile mukâbele-i cevâba âğâz eylemişdir ki ey ilçi beğ ibtidâ birkaç sene mukaddem bağıteten Hotin ve Bender karşularına bî-hengâm külliyetlü askeriniz ile birkaç cenerâliniz geldi. Âna binâen vâkı`â iki tarafa askerler ta'yîn olunup hattâ mazbatalarda muharrer olduğu vechile Nemçelü ile müttefik olduğunuz ve Eflak ve Boğdan memleketlerine birer konsolos nasbı kaydına düştüğünüzden bi-hasebi'l-vakt Sofya ser-askeri nasbı bu maddeler için idi. Sâniyen Akdeniz muhâfazasından murâd Kırım iklimi ise şurût-ı mu`tebere ile serbesiyet üzre olduğundan başka esnâ-yı muhârebede tarafınıza geçmiş bir mahalden olmadığından ba`zı ârizât ile ahâl-i Kırım'ın ittifâkile faysal virilmiş olduğundan muhâfazası husûsu sizden lâzım gelmeyeceği âlemlerin ma'lûmudur. Ve sâlisen arâzî-i mezkûreye bir gayr-ı devletin kurbiyyeti olmayup ve bir taraftan asker cem`ine zâhiren bir sebep akla gelmez bu su'âllere devletce cevâb matlûb olunacağı sebkat iden meclisde ber-vech-i tafsîl zikri mürûr eylediğinden mâ`adâ mazbatalarda dahi muharrer olduğu had (18-b) ma'lûmunuzdur. Ve'l-hâsıl bizim sa'y u gayretimiz ve sizin dahi fikriniz iki devletin beyninde bu makûle ârizâtın def iyle te`kîd-i dostluğa ikdâm münfehim olur, didikde hemân ilci-i mesfûr dahi belî, beynimizde böyledir. Lâkin tatvîl-i kelâma bu meclisde

hâcet yokdur. Çünkü devlet-i aliyye bizden cevâb talebindedir. Altmış bir gün kadar her bir maddenin teferru`âtıyla cevâbları getirülüp takdîm iderim deyü ta`ahhüd sûretini ifâde idüp bu vechile meclise hitâm virildi. Lâkin bu gelecek cevâblar ne sûretde tahrîr olunacağı ma`lûm olduğundan iş yolundan çıkacağı etrâfıyla zâhir ise dahi ol meclisde mukâbele-i cevâb her ne kadar mümkün ise de ilcinin huşûneti hasebiyle meclis-i âhire ta`lîk ile iktifâ olunup ve`l-hâsıl iş bu meclisin keyfiyeti ifâde lâzım gelmekle nihâyet meclis neye karâr vermiş ise devletlü sadr-ı a`zam ve semâhatlü şeyhü`l-islâm Müftî-zâde Ahmed Efendi hazerâtı ve kuzzât-ı asâkir ve sâirlerine zikri sebkât eylediği minvâl üzre ifâde ile yevm-i merkûme kadar haberi tevarüd ideceği ve netîcesi yine müncerr olacağı ve ilci-i mel`ûnun kemâl-i hıyânetinden cevâb gelmesine ta`lîk eylemesi ve yevm-i mezkûr tamâmında ne mu`âmele ideceği meczûm oldu. Vaktâ ki yevm-i merkûm nihâyet buldukda kangı vakit mükâlemeye şürû` idelim deyü reis efendi tarafından Moskovlu tercümânına söylendikce on gün mikdârı geçüp bugün ilcinin postası çıkacak şöyle olacak diyerekden haberini îmrâr ve mütâla`a olunan (19-a)etvârı nev-be-nev zâhir olup ve gelen cevâb ne sûretde olduğu münfehim olmuş ise de nihâyet Aynalı Kavak Sarayı'nda birkaç def'a dahi olacak mükâlemenin bir hafî mahalden rü`yeti ve ilci ile olan mükâleme ve münâkaşa ve mesfûrun evzâ`ını ve bunca eyyâm vâki` olan münâza`a bir nesneyi müfid olmadığı vebeher-hal sefer gâilesi iktizâ ideceği mülâbesesiyle bi'n-nefs cenâb-ı âlî Aynalı Kavak Sarayı'na teşrîf ve meclise tahsîl-i vukûf buyurmaları kaziyyesinden ibâret olup lâkin bu husûs mülâhaza olsun ki pek de bir tahsîn olacak nesneden olmayacağı zâhir ve ilcinin ma`lûmu olduğu gibi evzâ`-ı nâ-bercâ ile meclise hitâm verileceği zâhir iken akla şu sûret geldi ki çünkü Rusyalu'nun bir müddetden berü etvârı mû-be-mû(?) meczûm ve sefer gâilesi zuhûrunda mesned-i ulyâya devr-i zaman münâsebetiyle kesb-i merâtib olageldiğinden cenâb-ı hilâfet-penâhînin bulunmalarıyla elbette mizâc-ı hümayûnlarına kelâl âriz olacağı ve sefer olunmağlık icâb eyledikde merâma vâsıl ve ol vechile maksûd hâsıl olunmasına zâhiren bir mukaddemât için olduğu a`mâl fikrile ma`lûm idi. Lâ-cerem ol gün tasmîm olageldiği vechile sarây-ı merkûmede meclisde Reisü'l-küttâb Süleymân Feyzî Efendi tarafından mu`âmele-i dostâne ve inhâ-yı sûret iblâğıyla istisfâr-ı hâtırdan sonra vürûd iden haber gelecek cevâblara

dâir su'âllere (19-b)mübâşeret olundukda ilci-i mesfûr güyâ bu kaziyyelerden tecâhül ve henüz istimâ'ı olmuş gibi tegâfûl iderek bir müddet sükût eyleyüp efendi-i mûmâ-ileyh kelâmını tekmîl eyledikde ilci bu vechile söze başlayup bundan akdem vâki` olan meclisde bunlara cevâb eğerci virilecek idi. Ammâ devletimize tahrîr idelim ta`cîl olunmasun didi. Vâki`â cevâbları geldi.Ben devlet-i aliyyenin ikrâmını gördüğümünden miyânede dostluk sebât bulsun diyu isterem. Âna binâen ol vakit gelecek cevâbların me`âlini ketm itmiş idim. Şimdi söylemek îcâb eyledi. Moskovlu devleti bi`d-defa`ât takrîr ve beyân eylediği Kırım ikliminin sekenesinin serbesiyet olmasıyla bundan böyle devletimize ittikâ ideceklerdir. Ya`ni bilâ-cebr hüsn ü rızâlarıyla imparâtor devletini isterler ve bundan mâ`adâ Akdeniz'in mâddesine gelelim. Az kadîm kâ'idemiz üzre donanmamızın bir an techîz ve tekmîlinden hâlf olunmaz bunun böyle olmasıyla devlet-i Osmâniye'ye adâvet lâzım gelmez ve mukaddem beyân eylemiş idim ki imparator tarafından teklîf olacak mevâdd-ı adîdeden fâriğ olup ammâ şu Kırım mâddesi hâli üzre terk olunmasına mevkûfdur. Zirâ ba`zı mahallerde tüccârımız olduğundan birer konsolos ve liman ve bir mu`teberce yerde âyin-i İsâ için kilise binâsı birkaç meclisdir ifâde olunmuşidi. Ammâ bu ta`dâd olunan şeylere müsâ`ade olunmadığı ma`lûm bi'l-âhare Kırım mâddesinin min külli-i vücûh ahvâl-i (20-a)mülkiyesine kemâyen-bagî tasarrufuna münhasır olacağı mukaddem ve mu`ahher tevârüd iden kâğıtlar da tasrîh olduğundan bu meclisden mâ`adâ müzâkereye hâcet olmayup biz dostunuza ihâle eylemişdür deyü hatm-ı kelâm(?) eyledi. Müşârün-ileyh reis efendi ilcinin bu mu`âmelesinden bir mikdâr sükût sûretini gösterip ilci-i mel`ûnu evvelki meclislerden ziyâdece huşûnet ile cevâb virdiğinden ve müşârün-ileyh reis efendi dahi mukâbele eylemekde olmağla güzêrân iden meclislere makîs olmadığı hasebiyle hâzır bi'l-meclîs beğlikci-i divân-ı hümâyûn Mehmed Râşid Efendi hemân cevâba şu vechile şürû` eyleyüp "elçî beğ cenâbları devlet-i aliyyenin dostu olduğunuzdan devletinizden murahas olduğunuza hatt olundu. Bunca eyyâmdır haber gelmesine menûtdur diyu nâfile intizârın bir semeresi olmadı. Bu maddelerin tarakkub olunan cevâbları bu değil idi. Bu meclisimiz başka oldu. Çünkü ruhsat-ı kâmiliniz var imiş. Devletin beyninde bu makûle mevâdd-ı cesîmeyi ketm bir münâsib şey olmayup bundan akdem güzêrân iden mecâlisde tarafeynden devletce muntazır olunan

cevâblar böyle müşhilî(?) değil idi. Sizin kelâmınızda bu vechile tenâktis vâki` olmağla tamâm mahall-i te`emmüldür. Bu dahi mâni` değil zîrâ Avrupa devletinde az kadîm bunlar âdetdir. Siz de teslim idersiniz. Gelelim imparator cenâbları bu husûslara siz dostunuzu murahhas eylemiş mukaddem ki mükâlemelerde katı`an ifâde olunmayup ruhsatım (20-b)mertebesini beyânda kusûr eylemedüm. deyü dinilmişidi. Ve bizlerin bir yere gelüp cem` olmamızdan maksûd iki devletin beyninde bilâ-gadr(?) kabûl olacak mevâddın tanzîm ve tesviyesiyle te`yid-i dostluk içündür ve kaldı ki devlet-i aliyyenin hilâf-ı surût-ı irâdeye ibtidârı ve irtikâbı olmadığı yegân yegân bildiğiniz mevâddandır. Tekrâra hâcet yoktur dâimâ mu`teber ve mergûb uhûd ve şürûta ri`âyetde tecvîz tesâmüh olmayarak vikâyesine ihtimâm olunmaktadır ve adem-i kabûlü âşikâr olan tekâlifât dahi akla gelmez. Eğerçi muhâfaza-i mülk için olduğu ifâdenizden ma`lûm olup bu takdîrce devlet-i aliyyenin dahi gerek Akdeniz ve gerek Karadeniz sâhillerine mükemmel donanması çıkmasında kat`an mahzûr yokdur ve Kırım ve ikliminin külliye istîlâsı ve şürût ve uhûdun feshi kat`an tecvîz olunmayacağı ve Kaynarca müsâlahasının mevâdd-ı mu`tenâsından olduğundan keyfiyeti mazbatalarda mezkûr ve tarafeynde mergûb ve mu`teberdir. Ve iş bu takrîr ve ifâdelerimizde imparator cenâbları size eğerçi virdikleri ruhsat-ı kâmileye binâen sizin mu`teref olacağınız mevâddın meclis-i âhire tevkîfi lâzım gelmez ve bundan başka beyne`d-düvel kabûlü câiz olan şerâitin zerre kadar hilâfi esbâbı imparator tarafından dahi me`mûl olunmaz. Hemân ma`lûmât ve mülâhazanızı îrâd eylemeniz münâsibdir ve bundan kat`-i nazar tarafeynden i`timâd olunan bir devletin mütevassıtlığı câiz (21-a) görülür ise bu makûle mesâlih-i hayriyede vukû`u sebkat eylemiş husûsdan olmağla uhdenize muhavveldir. Gerek bizler ve sizlerin böyle azîmü`l-iktidâr iki devletin işinde bulunmamız ne derecelerde iftihâr idüğü mahall-i inkâr değildir deyü efendi-i mûmâ-ileyh hatm-ı kelâm itmekle ilci-i mesfûr dahi şu zemîn ile cevâba başlayup mukaddem ve mu`ahhar üzerimize lâzım olan husûsâtı ta`dâd eyledim ve donanma mâddelerinde iki taraftan vâki`â mülâhaza yokdur ve Kırım mâddesinin hâl ve ahvâlinde kat`-i nazar olunmak ve bâ-husûs tavassut kabûlüne Moskovlu devleti i`tibâr eylemeyeceği hasebiyle ondan dahi bi`l-külliyeye fâriğ olunmak ve bu mükâlememiz ve bundan böyle olacak müzâkere siyâk-ı mezkûrden kat`â ziyâde

ve noksan olmadığından devletimiz tarafına birkaç gün içinde mu'tâd olduğu vechile kûdır(?) çıkarmak mühîm olmağla bir müddet meclis tevkîf olunsun zîrâ umûr-ı mahsûsamız olmağla rü'yeti lâzım gelmiştir deyü kat`-i kelâm itmekle bu meclis dört sâ`at mikdârı mürûr eyleyüp hülâsa-i me`âl kâti`â bir nesneyi mûcib olmayup hemân itlâf-ı vakitden gayrı bir şey hâsıl olmayacağı ve ilcinin huşûneti zâhir olup nihâyetinde gelmiyeceğini dahi tasrîh eyledi. Cenâb-ı hilâfet-penâhînin zikri sebkat eylediği üzere cümlesine ittîlâ`-ı mülûkâneleri muhît ve şâmil olup mübârek tab`-ı kerâmet bahşâ-yı safvet-nihâdlarına kelâl hâsıl ve saray-ı mezkûrdan doğruca hazret-i Hâlid'in türbe-i şerîflerine ve ândan Kutbü'l-ârifin Gavsü's (21-b) sâlikîn Kaşgarî Abdullah Efendi tekyesinde şeyhü'l-şüyûhü'l-kâmil Aynî Efendi hazretlerinin ziyâretlerine teşrîf ve muktezâ-yı i'tikâd-ı hulûs i'tibârları üzere ta'bîr ve teselli müzâkeresinden kesb-i rûhânî ve zûr-ı vicdânî hâsıl iderek inşirâh-ı derûn ve inbisât-ı meşhûn ile avdet buyurulmuşlardır. Ber-vech-i tafsîl mevâdd-ı mezkûre bu dereceye resîde olduğundan esvâk ve bazarda sefer olacak imiş sadırları söylenmeye başlayup ve zâtında dahi iş nâ-çâr kendüyü gösterüp lâkin def'aten livâ-i şerîf-i sa'âdet dirîğîn ihrâcına rızâ-yı hümâyûn olmadığından bu senelik kâr-güzâr seçi`ü'l-etvâr vüzerâdan bir ser-asker nasbı ve ma'iyetine külliyyetlü asâkir ve mühimmât ve iktizâsı vechile levâzım ve mukteziyâtına kemâl mertebe i'âne olunmağlık ve kendüsüne vücûhla istiklâl virilmeklik murâd-ı kat`i-i tâc-dârî olup sadr-ı a`zam ve şeyhü'l-islâm Ahmet Efendi hazerâtı ve işbu maddeye vukûfu olan erkân-ı devlet ve mukarrebân-ı saltanat vâkı`â bu irâdeye tahsîn idüp lâkin Moskovlu elçisinin virdiği cevâb-ı ma'lûm ve kendi devletinin nizâmı haberîne dîde-rûz intizâr ve dikkat-ı fursata müterakkıb üzere idüğü derkâr ise dahi şu nefis-i ahd maddesi devlet-i aliyye tarafına râci` olmasın için bir def'a dahi bâb-ı âlîye gelüp müzâkereye şürû` ve sadra mübâşeretde yine huşûnetini kemâ fi's-sâbık izhâr ve cevâblarını i`âde ider ise hemen devletce mukâbele ve nihâyetinde (22-a) kat`ice cevâb ile seferi icâb idecek hâlâtlara rağbet olunması birkaç zevât beyinde söyleşilüp vukû` bulacak meclisin muktezâsını cenâb-ı hazret-i şehriyâriye arz u ifâde eylemişler idi. Vâkı`â mülâhaza olunsâ henüz ilci bâb-ı âlîye gelüp mülâyemetü'l fazla sükûneti mütâla`ası erbâb-ı vakte fikr-i hafî olmuşdur. Netîce-i sühân musammem olduğu siyâk üzere bin ikiyüz bir senesi mâh-ı şevvâlü'l-mükerremin yirmi sekizinci günü

bâb-ı âlîde tertîb olunan şûrâda ilci-i mesfûru dahi getürülmesi irâde buyurulmağla yevm-i mezkûrda elci meclise geldikde ibtidâ resm-i dostâne icrâsı tekmîlinden sonra bahse şürû` ve bir mikdâr kil u kâlden sonra sâlifü'z-zikr mukaddemât ile ve giderek şiddetlice kelâm güzâr ve tekmîlinde mesfûr dahi etvâr-ı gayr-ı lâyika izhâr ve bundan akdem bi'd-defa`ât murahhaslıktan kendümü azl ve istifâ eylediğimi ifâde eylemişidim diyerek arz odasından çıkup biraz tevakkufdan sonra kethüdâ-yı sadr-ı âlî Hasan Efendi ile tekrar meclise gelmesi hasebiyle bu def'a ibtidâ-yı cevâbı Nemçelü ile müttefik oldukların ifâde ve bu sâ'atden sonra devlet-i aliyyeye i`lân-ı harb ideceğini izhâr eylemesiyle mesfûrdan bu şiddet zuhûru beher-hâl musammem olan mukaddemât ile mukâbele lâzım gelmekle bu derecelerde müte`âkiben mesfûru meclise getürmek muktezâ-yı meşreb-i Fireng'î şirreti mûcib olacağı zâhir ve beher-hâl (22-b) maslahat usûlünden tecâvüz ideceği bâhir olup ammâ ba`de harâbü'l basara medlûlünce bu keyfiyet-i acîbe eğerçi bu sûrete gelmemeli idi. Çünkü bâb-ı âliye gelmesi murâd olundu. Beher-hâl bu cem`iyetten tekrar mahalline i`âde eylemeyüp devletce Yedikule'ye kadîmleri misüllü gönderilmek icâb eylemekle ve'l-hâsıl devlet-i aliyyenin şânına lâyık mu`âmelât ne ise bundan sonra ri`âyeti münâsib olmağla esnâ-yı seferde mahall-i ikâmetleri olan Yedikule'ye irsâli fermân olundukda ba`zı tahkîrâne îrâd olunduğunun îrâd eylemesiyle bâb-ı âliye geldiği takımla mahall-i mezkûra îsâl olundu. Bu esnâda Nemçelü tercümânı olan topal-ı lâ`în dört ayağını bir yere getürüp Moskovlu ile ittihâdları olduğundan bahisle ilcisi tarafından takrîr takdîm ve bunca eyyâm mu`teber olan sulhlerini bu bâbda feshe âğâz birle küfrân-ı nân ü nemek olduklarını âşikâr idüp müşkül bir iken güzelim oldu iki medlûlünce bu makûle iki emr-i kasîmanın meclis-i vâhidde(?) böyle sûret kesb eylemesi her ne kadar bâ`is-i telâş olacak hâlât ise de mütevekkilen ale`llahü'l-kadir sefer niyetine Fatiha olundu. Nemçelü'nün def'ten fesh-i sulh eylesininin tetimmâtı çünkü devlet-i aliyye-i ebedi'd-devâm ile Nemçelü'nün sulhleri ötedenberü bir mu`teber ve mergûb sulh olup ya`ni Moskovlu misüllü ba`zı maddeleri tebdîl ve tagyîr kabûl eylemeyerek devâm ve sebât üzre iken bilâ-mûcib (23-a) i`lân-ı harb sûretine rağbetlerinden maksûd şu sûrete akl mütebâdir olur ki karibü'z-zamânda Sultan Mahmûd Hân Gazi aleyhî rahmeti'l-Bârî hazretlerinin vakt-i saltanatlarında Nemçelü üzerine vâki` seferin

hitâmında kat`-i sınıır maddesine Reisü'l-küttâb Tavukcu-başı-zâde Mustafa Efendi ta`yîn olunup Nemçelü'nün Lazarâte dedikleri mahallin verâsında irşova deyü ma`rûf bir küçük karyeden tahrîr-i hudûda irâde olundukda şu vechile tanzîm olunmuşdur ki mahall-i merkûmun verâsından cevânib-i erba`ası mezfûrlar tarafında kalmak ve nefsi İrşova kırk elli hâne ve birkaç dükkândan ibâret olup devlet-i aliyye tarafından zabt olunmak ve kat`â hâricine bir medhal kalmamak ve bundan başka karavul hânelerini bilâ-izn tecâvüz ile toprağına ta`addî olunmamak kuyûd ve şurûtu dercîyle mahall-i mezkûrun tahrîrine ne vechile ise nizâm virilüp ahd-nâmelerde mestûr ve bu hakîr dahi mahallini bi`l-mu`âyene müşâhede eylediğinden ma`lûm olmuşdur. Ancak İrşova'nın önü Tunâ`ya nâzır olmak mülâbesesiyle bir iskeleden ibâret olup Palanga misillü hin-i iktizâda bir tahassün veyâhûd tevsi`-i kabûl idüp muhâfaza olunur mahalden olmadığı ve hemen devlet-i aliyyenin Nemçelü tarafından bir iskele mesâbesinde bir mahalli bulunsun mülâhazasıyla olup zâtında devlet-i aliyyenin gâlibiyeti hasebiyle verâsından tahrîr mümkün (23-b) olacak iken kat`-i sınıır maddesi ta`cîl olduğundan mahall-i merkûmun verâsından bir su yolu hafr ve ol mahalle su cereyân idinceye değîn sâ`at i`tibârıyla bilâ te`emmül nizâm virilmiş lâkin ol tarihten berü ba`zen taraf-ı saltanat-ı seniyyeye iltimâs zımmında şu vechile ifâde iderler idi ki hin-i tahrîr-i sınıırda Bosna palangaları kıt`asından semt ve münâsib olan mahalden İrşova'ya mukâbil birkaç palanga Nemçelü tarafına heyet-i asliyesiyle mübâdele olunması şurûtu müsâlahaya derc ve tahrîr olunan maddelerden ma`dûd olup ol ecilden hin-i kat`-i sınıırda İrşova'dan fâriğ olmuş idik. Bunca eyyâmdır ba`zı avârizât hasebiyle pesmânde-i ukde-i tehîre giriftâr oldu. Biz devlet-i Osmaniye'ye kadîmî dost olup murâdımız hakîkat-ı maddeyi beyân eylemekdir ve mukâlevemize ri`âyet olunmasıyla istirdâdını iltimâs ideriz deyü kil u kâl münkati` olmayup dostluk mu`âmelesiyle ifâdeden hâlf olmazlar idi. Bi-hasebü'z-zamân sadr-ı a`zamların azl u nasbından bir müddet arası geçdikde nice nice mugâlata gûne mukaddemât îrâdıyla tasaddî` eylemek Nemçelü'ye bir nev` tabî`at-ı sâni olmuş olmağla vaktâ ki nevbet-i sadâret sadr-ı esbâk Darendeli Mehmed Paşa'ya geldikde mesfûrlar mu`tâdları üzre ta`cîze başlayup nihâyet Topal tercümân hânesi harâb olmuş Yahûdi gibi ikide birde elçi şöyle dedi böyle dedi diyerek ziyâdece tasaddî` ve ta`cîze cesâreti ve aralıkda

iskât zımında güzerân iden kelâmın aksiyle (24-a) harekâtı vâkı`â bir sûrete geldi ki güyâ Nemçelü'nün devlet-i aliyye ile bundan gayrı bir mevâdları olmayup buna münhasır olmuş gibi olduğundan hemân iskât ve ref-i maslahat sûretinde isti`lâmı havî Bosna vâlisi Silahdâr Abdullah Paşa'ya hitâben sâdır olan emr-i âlî zu`amâdan Karadeniz-zâde Ahmed Ağa ile irsâl ve iktizâsı ağa-yı mûmâ-ileyhe telkîn olunarak bu vechile ta`yîn kılınmağla el-hâletü'l-hâzâ ağa-yı merkûm ol tarafa lede'l-vürûd ahâlî-i serhadd-ı Bosna'nın gayret-i zâtiyeleri ve şecâ`at-ı asliyeleri cümle indinde mû-be-mû meşhûr ve bundan kat`-ı nazar palanga mutasarrıfları kapûdânları öteden berü ecdâdlarından göre geldikleri siyâk üzre kendülerine mülk ittihâz eylediklerinden kırâat-ı fermân şöyle dursun istimzâç sûreti dahi câiz olmayup âbu zâim ağa acaba niye gelmiş" deyü ne hâl ise bu havâdis pek de neşr olmadığından mâ`adâ Bosnalı dilâverleri Palanga değil bir karış yer virmeyecekleri ve belki hudûdlarını tecâvüz ile tahrîb bâlâde kâdir olduklarını ve a`z kadîm Nemçelü'nün ra`nâ ma`lûmu olduğundan Bosnalı ile hem-civâriz aramızda mugâyir dostluk olacak hâlâta mesâğ yokdur deyü ol zaman zarûfî fâriğ olmuşlar idi. Sâniyen gerek Nemçelü ve gerek Macarlu tâifesi selâtîn-i mâziyeden cennet-mekân firdevs âşiyân Sultan Süleyman Hân Gazi hazretlerinin zamanında kâffe-i memleket ve bu kadar mümtâz serhadleri devlet-i aliyye mülküne inzimâm olunmasıyla taraf-ı cihândârîye bi'l-küllîye istimân eylediklerinden merhameten münâsibi üzre oldukları mahalden şûrût-ı adîde ile tahrîr-i hudûd olunarak kendülere şân ve şükûh-ı saltanat ve her hâlde gâlibiyet üzre kat`-ı sınır olunup bu kadar mümtâz serhadleri arâzî-i Âl-i Osman'a inzimâm olunmuş olduğu ve Macarluya dahi kezâlik bu vechile mu`âmele ile Uşerya(?) hânedânı mağlûb ve münhezim kılındığı ve ba`zı âsâr ihdâ vezîr-i sâye-i hümâ-vâye-i Âl-i Osmanide mahmî ve mefheret üzre oldukları tevârih-i müte`addidede mezkûr ve mu`teber olduğundan başka karibü'l-vakitde Sultân Mahmud Hân Gâzi -aleyhi rahmete'l-Bârî- hazretlerinin hengâm-ı saltanatlarında vukû`- yâfte olan seferde serdâr-ı Ekrem İvaz Paşa ve Yeğen Mehmed Paşa gibi gâzi vezîrlerden yediği kılıç ve zabt olunan Belgrad kal`ası ve Ada kal`ası hısn u hasîn kal`aları olup ve bu kadar asker-i menhûselerin kahr u tedmîri devletlerinin perişâniyeti ve bâ-husûs Hisârcık cengi deyü ilâ-hâzîhi'l-ân dillerde meşhûr ve târihlerde mestûr olan muhârebe misillü gerek devlet-i Osmaniye'de ve gerek

düvel-i sâirede zabt u tahrîr olunduğundan düvel-i âhir beyninde Nemçelü sefer idemez zîrâ falan vakt şöyle münhezim oldu. Sulh-ı ebedi ile kâni`dir deyü ma`rûf olunduğundan fin-nefsü`l-emr ol vakitden berü tezâyüd-i dostluk olur hâlâta dikkat eylemiş idi. Kat`â i`lân-ı harbe müte`allik bir sözleri yok iken mahzen iş bu def`a Moskovlu`ya bir nev` müdâhene ve bundan akdem ber-vech-i tafsîl (25-a) bâlâda tahrîr olunageldiği üzre Lehlü mülkünden beynlerinde ahd ü misâk ile bir müddetden berü karar virilüp Moskovlu tarafından ta`ahhüd olunan mukâseme maddesi tafsîl olunduğu üzre selâtin-i mâziye-i Âl-i Osmân- eskene`llahü fi darü`l-cenân vakitlerinde müşâhede eyledikleri celâdet Nemçelü`nün derûnunda hançer-i hicrân misillü müstemirr olup bunca eyyâm ahz-ı intikâm hafî eylemek murâdları olduğundan bir nev` bahâne cüstü-cûsunda idiler. Lâ-cerem Moskovlu ile gâile-i adâvet zuhûra yüz gösterdikde Nemçelü keferesi dahi muktezâ-yı tasmîmleri üzre kuvveden fi`le getürmek dâ`iyesine düşüp iş bu derc olunan esbâbları dergîş iderek beyne`l-düvel mergûb ve mahfûz olan müsâlaha ve dostluklarını bu vechile feshine mübâşeretleri bu sebebe mebnî idi. Bâlâda derc ve beyân olunduğu üzre bu def`a Moskovlu elçisinin Yedikule`ye îsâli günü Nemçelü`nün dahi zikri mürûr eylediği evsâf ile i`lân-ı harbi her ne kadar nâsa bâ`is-i te`essüf ve teşvîş olmuş ise de cenâb-ı hayrû`n-nâsırînin imdâd-ı eltâf-ı sübhâniyyesine tevessül ile ol tarafa dahi sefer niyetine Fatiha dinilüp meclis-i mezkûr ferdâya ta`lik olunmayarak Nemçe elçisi birkaç gün içinde kalyona süvâr ve diyârına azîmet eylemesiyle iktifâ ve mu`âmele-i âhir ile tekdîrden sarf-ı inzâr oldu. El-hâletü`l-hâzâ bu Nemçe keferesinin bağıteten bu hareketi nev-umma mülâhazayı mücib idiğünün hikmeti bu ki Moskovlu ile bunca vakt beynehümâda münkâti` (25-b)olmayarak bu kadar kîl u kâl cihetle aralık aralık bilâd-ı islâmiyede vâki` serhad-nişînin ma`lûmları bir keyfiyet ve her bir madde tekevvün eyledikde dahi mütebessirâne hareketden hâlî olmamaları vesâyâsından münfekk olunmamış idi. Lâkin bu gûne Nemçelü`nün hilâf-ı me`mûl hareketi nehr-i Tuna`da vâki` kılâ`-i hâkânîden Belgrad ve Ada ve Vidin misillü muhâfazaları muktezâ serhadlerin muhâfazaları va ahâlîlerinin kat`ân me`mûlleri olmadığından bu hadise icâleten i`lân olunmak ve bâ-husûs cebehâne ve tophâne mühimmâtı ve cümleden elzem zehâir keyfiyeti isti`lâm ile bunca vakitdir hem-civâr mesâbesinde olup kat`an mugâyir-i dostluk olacak bir hâlet yoğiken şimdi böyle

oldu diyerek ol havâliye işâ`at olunmağlık muktezâ-yı maslahatdan ve bi-tahsîs işbu kılâ`-ı hâkânîyenin zahîre maddeleri gerek kaleminde ve gerek mahallerinden tahkîk olundukda sardr-ı esbak müteveffâ Halil Hamid Paşa zamânına ber-vechi`l- ihtiyât Sofya ve Vidin câniblerine kifâyet mikdârı zahîre tertîb ve andan mâ`adâ habbe-i vâhîde zahîre olmadığı ve ol dahi vâfi olmayacağı her ne kadar meczûm ise de ber-vechi isti`câl semt ve münâsib olan kaza ve kurâlardan zahîre mübâya`asına ikdâm derece-i vücûbda olmağla derhâl evâmir-i aliyyeler ısdâr ve irsâli husûslarına ikdâm-ı tâm olundu. Moskovlu ve Nemçelü elçilerinin bundan böyle ikâmetlerini mûcib bir maslahat olmadığından emin(?) ve sâlimen memleketlerine gitmelerine ruhsat virildiğini nâtk etrâf u eknâfa evâmir-i şerîfeler ısrâ ve tâtâr-ı âsafî ile kol kol tesyâr kılındı (26-a) ve tiz elden Anadolu ve Rum ili`nin yemîn ü yesârında kâin elviye alay beğlerine bayrakların küşâdile neferâtların cem` ve matlûb olduğu mahalle isnât-ı vücût eylemeleriçün (Şıbka ?) ve Kütahya ve Aydın havâlisinde tahrîr-i askere kâdir a`yânân ve müte`ayyinân-ı beldeye tedârik idbildikleri mertebe süvârî ve piyâde asker tecyîz ve istishâb ile nevrûz-ı firûzdan mukaddemce Rum ili cânibine ubûr ve ordu-yı hümâyûna bir-kadem-i akdem iltihâk eylemeleriçün Şıbka ve yeniçerilik iddi`âsında olan Dalkılıç ve Alemdâr ve ağavât-ı ocak cümlesi hidemât-ı lâzımede kıyâma müsâre`at eylemeleriçün ocak tarafından ağa mektûbıyla kul çavuşları ta`yîn olunmuş olduğundan başka sipâh ve silahdâr ve dört bölük terakkîlûleri ve cebeci ve topçu ve top arabacı neferâtları ve bi`l-cümle sâhib-i esâme olanlar vilâyetlerinden ihrâcıyla icâleten ocaklarına gelüp hizmetlerinde kıyâm ve sebât eylemeleriçün iktizâsına göre evâmir-i aliyyeler ısdâr ve tesyâr kılınup bu vechile leyl ü nehâr levâzımât-ı seferiyeye sa`y u gayret ve iki tarafa i`lân-ı harb muhakkak olduğunu beyân ve ifâdeye mübâşeret olundu. Azl-i şeyhü`l-islâm Müfti-zâde Ahmed Efendi ve nasb-ı sadr-ı Anadolu semâhatlü Seyyid Kamil Efendi Hazretleri efendi-i sâbık müşârün-ileyh gâyet pir ve ihtiyâr ve zâtında ehl-i ilm bir zât olup esfâr-ı sâbıkada ordu-yı hümâyun kadısı olmak hasebiyle ahvâl-i sefere vâkıf gibi idi. Lâkin ihtiyarlığı vesîlesiyle (26-b) azl ve Beğlerbeği nâm mahalde sâhil hânelerinde ikâmete me`mûr oldular. Bu esnâda perâkende olan tâ`ife-i Tatar`a bir ser-asker lâzım gelmekle Kuban Hanlığı ta`bîriyle selâtin-i nesl-i Cengiziye`den birinin kadr-i terfi` ve Boğdan tarafına cem` idbildiği kadar

kabâil-i Tatar ile me'muriyeti vâkı'â-i tabi'at maslahat-ı vakitden görünmekle Bahr-i siyâh civârında Vize sarâyında mukîm Şahbaz Girây Sultân intihâb ile âsitâne-i sa'âdete da'vet olunup huzûr-ı hazret-i cihândâr îde kalpak ve müzeyyen tırkeş ve mükemel esb ve semmûr kürk elbâs ve bunlardan başka atâya-yı mülûkâne ve iltifât-ı şâhâne hakkında erzânî ve sadr-ı a'zam hazretleri dahi kemâliyle levâzım-i ikrâm ve ihtirâmına ri'âyet idüp ba'dehu mahall-i kadîmine ve andan savb-ı me'mûriyetine azimeti fermân olundu. Rum-ili cânibinde olan ser-askerliğe lâıyk olanlardan umûr-ı ser-askeriye ihâlesi elzem olmağla ez-cümle Sâkız ceziresinde müttekâ-pirâ-yı ikâmet olan Melek Mehmed Paşa hazretlerinin Vidin muhâfızlığı âvânında kethüdâları ba'dehu rütbe-i vâlâ-yı vezârete nâil ve müşârün-ileyhin yerine kâimakâm olan vezîr-i mûkerrem sa'adeti Hasan Paşa hazretlerine Vidin ve ol havâlî ser-askerliği emr-i cesîmesi uhde-i liyâkatlarına ihâle ve tefvîz kılındığından mâ'adâ Anadolu tarafından dahi kuvvet-i askere mâlik vüzerâdan bir kaçının âsitâne-i aliyyeye gelüp Rum-ili cânibine me'mûriyetleri ve mir-i mirân-ı kirâmdan rütbe-i vezârete elyak olanlar vezâret (27-a) virilmesi irâde buyurulmağla vezîr-i mûkerrem-i Mikdâd Ahmed Paşa ve mir-i mirândan Cûde-zâde Ahmed Paşa fermân olunduğu üzere mûmâ-ileyh Cûde-zâde'ye vezâret ihsân ve icâleten ve müsâre'aten Eflak ve Boğdan taraflarına me'mûr kılındı. Azl-i küthedâ-yı sadr-ı âli Hasan Efendi ve nasb-ı Doğramacı(?)zâde Abdullah Efendi Efendi-i mûmâ-ileyh kethüdâ beğ kâtibi iken mesned-ulyâ-yı kethüdâlığı nâ'il olması esfâr-ı sâbıkada ordu-yı hümâyûn ile baş-halifelik hizmetinde olup bu sûrette güyâ sefer umûrunu ber-vech-i matlûb te'diye ve ikmâline ve irâde-i umûra kâdir olur mülâhazasından olmağla münhal olan kethüdâ beğ kitâbeti sipâh kâtibi Hasan Efendi-zâde kâtib efendi hulefâsından Mehmed Râşid Efendi herhalde erbâb-ı liyâkatden olduğundan zikr olunan kitâbet mansıbı efendi-i mûmâ-ileyhe tevcîh ve ilbâs-ı hil'at olundu ve küthedâ-yı sâbık mûmâ-ileyh Rum-ili'nde mübâya'acılara nâzır ta'yin olunmağla bir gün akdemce hareketi isti'câl olunmuşdur. Sâlifü'l-beyân Kuban Hanı Şahbaz Giray Hân ikâmeti olan kabâil-i Tatar'a yarlıg ta'bîr eyledikleri kâğıdlar neşriyle cem'lerine ikdâm ve müsâre'at ve bir an evvel mahall-i me'mûriyetine azîmet ideceğini mübeyyen tahrîrâtı vârid olmuşdur. Zâtında bu iki düşman-ı din üzerine devlet-i aliyyenin seferi mütehakkık olduğuna binâen memâlik-i islâmiyeye i'lânı

muktezâ-yı tabî`at maslahatdan olmakdan nâşî hânân-ı Dagistan ve Kürdistan ve İran taraflarına cânib-i (27-b)sadr-ı a`zamîden mekâtib-i seniyye irsâlinde şu vechile derc ü tastîr olunmuşdur ki devlet-i aliyyenin a`dâsı olan Moskovlu keferesi bu esnâda naks-ı ahd eylediğine binâen bu def`a dahi virilen fetvâ-yı şerîfe mûcibince üzerine sefer olunmak îcâb ve iktizâ idüp lâkin Nemçelü keferesi Moskovlu ile müttefik olduğun beyân ve sulhlerini mübeddel ayân-ı adâvet eylemekle i`lân-ı harb ideceği âşikâr eylediğinden ya`ni bu iki düşman-ı din üzerine müsta`inen billahi te`âlâ ordu-yı hümâyûn-ı nusret makrunun ihrâcı musammem olunmağla bundan böyle Moskovlu`lardan bir vechile emniyet câiz olmadığı ma`lûmunuz oldukda dâr u diyârlarına hücûm ve tahrîb olunmak vesâyâsı emr ü fermân buyurulup Tatar sadr-ı a`zamı ile etrâf u eknâfa ba`s u isrâ kılındı. Bu Nemçe keferesi bağteten hilâf-ı melhûz naks-ı ahde ibtidâr eylediğinden Rum-ili`nin orta kolundan kuvvet-i asâkire mâlik ashâb-ı nüfûzdan ve erbâb-ı liyâkatden bir vezîrin vücûdu lâzımeden olmağla hâlâ Reisü`l-küttâb Süleyman Feyzi Efendi öteden berü devlet-i aliyyede isbât-ı vücûd idüp esfâr-ı sâbıkada mektûbi ser-halîfesi ve ba`dehu mektubculuk ve manâsıb-ı sâireyi zabt iderek ol vakitden berü mesned-i kethüdâlîğa ve riyâsete birkaç def`a nâ`il olup zâtında kâr-güzâr ve müstakîmü`l-etvâr esâtîn-i ricâlden ma`dûd idüğü zâhir bu sefer maddelerinin evvel ve âhirine ve mukaddemâtına kemâyen-bağî vukûf-ı tâmmesi bâhir olmakdan (28-a) nâşî bin ikiyüz bir senesi mâh-ı rebîu`l-evvelinin on beşinci günü mevlûd-ü şerif avdetinde Bâb-ı âlî`ye gelindiği anda Rum-ili eyâleti inzimâmıyla ser-askerliği uhde-i vezîrânelerine ihâle ve tefvîz ve ol vechile kadr ü şânı terfi` olunup karîbü`l-vakitde mükemmel dâiresiyle savb-ı me`mûrine azîmete şitâb vâdileri ilâvesiyle fermân buyuruldu. Bu sûretde münhal olan mesned-i riyâset-i bâhirü`l-mefharet mansıbı hâlâ divân-ı müşîrî`l-erkân beğlikçisi olup herhâlde olan Mehmed Raşid Efendi`ye ve zikr olunan beğlikçilik dahi bundan akdemce birkaç def`a mektûbi-i sadr-ı âli ve bir def`a beğlikçi olan ashâb-ı liyâkatden Seyyid Abdullah Berrî Efendi`ye tevcîh ve ilbâs-ı hil`ât olunmuşdur. Bu esnâda levâzım-ı seferiyeden deve ve katır ve badgir mübâyâ`ası mu`tâd olmağla Anadolu ve Rum-ili taraflarına derkâr-ı âlî gediklülerinden ta`yin ve nevrûz-ı firûzdan mukaddemce Dâvut Paşa Sahrası`na vürûdlarıçün evâmir-i şerifeler isdâr ve irsâl kılındı. Bir müddetden sonra tûğ-ı zafer-nümûn-ı hazret-i

serdâr-1 ekremînin ihrâcî takarrüb eylediğinden nâşîü'l-yevm mansıbdâ olup seferber olacak ricâl ve rikâbdâ kalacaklar bilinmek lâzımeden olmağla de'b-1 dîrîn-1 saltanat-1 seniyye üzre tevcîhât-1 hümâyûn olup cümlesine ilbâs-1 hil'at me'mûr olan zevât-1 kirâm malzeme tedârikine ikdâma mübâderet eylemişlerdir. (28-b)iş bu tevcîhâtın zuhûrundan sonra vakt-i hareket refte refte yakın olmakda olduğundan herkes sipâh ve çadırcılar ve Sarachâne çarşularına müdâvemete başlayup tevfiik-i Bârî ile bir taraftan levâzımât-1 râhiyye hallu hâlince tanzîmine gayret ve ikdâm ve vakitte sarf-1 mâhasal-1 kudret eylemişlerdir. Nasb-gerden-i tuğ-1 zafer-nümûn bâlâda tahrîr ve iş'âr olunduğu üzre ber-vech-i kânûn tuğ-1 hazret-i serdâr-1 ekremînin ihrâcî vakti gelmekle işbu bin iki yüz iki senesi mâh-1 cumâde'l-ülânın ikinci günü de'b-1 kadîm üzre ordû-yı hümâyûnun hareketinden kırk gün mukaddem mahalline vaz`u te`sîsin kânûn olmağla binâen-aleyh yevm-i mezkûrdâ da`vet olunan ricâl ve bâ-husûs Ayasofya şeyhi -zâde Efendi ve Salâhatlû(?) şeyhü's-şüyûhü'l-kâmil Dülger-zâde Efendi hazret-i Hüdâyî âsitânesinde post-nişîn olan Rûşen(?) Efendi ve Özbekler Şeyhi siyâdetlü es-seyyid Yahya Efendi ve bunlar emsâli zevât-1 kirâm re-is efendi odasında cem` olunup ve muktezî olanlar dahi bir taraftan tevârüd eylemekte idüğü esnâda vakt-i muhtâr olduğundan ol sâ`ate bir mikdâr intizâr olunup tamâm vakti geldikde sipâh ve silahdâr ve dört bölük ağavâtı ve kapu ricâli ve küthedâ-yı sadr-1 âlî tuğu alup önünce cümle i`âne iderek Binek taşı pişgâhında mahaline vaz` olunur iken sâlifü'l-beyân meşâyih-i izâm hazerâtı birer nevbet-i dergâh-1 refî`ü's-şân-1 ilâhiyye (29-a)dest bir dâşte-i hayr du`âya mübâşeret ve ol gün dahi bâb-1 âlî gâyet zihâm olmağla kibâr u sığâr dikkat-âmîz hüzn-i derûn-1 safvvet-meşhûniyle âmîn sadâsı âsumâna peyveste olarak tekmîlinde tuğ-1 zafer-nümûnı mahalline vaz` eylemeleriyle iş odur ki hemân Allah ezkâre evrâdı yâd u tezkâr olunarak herkes hânelerine azimet eylediler. Bundan akdem hüdâvendigâr-1 sâbık merhûm ve mebrûr Sultan Mustafa Hân -aleyhirrahmete ve'l-gufrân- vaktinde livâ-i şerîf-i mağfîret-dirîğîn Moskovlu hareketinde esnâf ve ocaklar alayları ve ba`dehu serdâr-1 ekrem alayı ber-mûceb-i teşrifât müzeyyen ve müretteb olduğundan bu husûs cümleye bir bâr-1 külfet ve hem masârıfı müeddî olup bir nev` alâyiş cihetiyle nice ademler gayret akrân ve yoldaş diyerek kendülerini hasâra dûçâr eylediklerini ve ba`zen dahi fesâd-1 nâsı mûcib idüğü âşikâr olmak mülâbesesiyle

bu mülâhazaya mebnî bu def'a vukû' bulacak alaylarda ibtidâ esnâaf alayının bi'l-küllîye terki ve gerek livâ-i sa'âdet ve ocaklar alayında fakat destâr-ı âri ve kaputlar ile ve ulemâ-yı zü'l-ihtirâm hazerâtının ark(?) ve üst kürki esbâb-ı ârîlerinden olduğundan bu zikr olunan tertîb üzere vakti geldikde alay gösterilmek husûsu mübârek rikâb-ı kamer-tâb-ı mülûkâneye arz u takdîm olundukda bu tertîb üzere olan alay münâsibdir bi-aynihi teşrîfât kalemine kayd (29-b) olunsun deyü mübârek hatt-ı hümâyûn-ı kerâmet-makrûn şerefrîz sudûr buyurulmakdan nâşî bundan sonra dahi düstûrû'l-amel tutulması cümleye ifâde ve i`lân olundu. İşbu seferin bu def'a bî-hengâm zuhûrunda bir nev` seferber olanlar acaba ne vechile hareket idelim, deyü kimisi ashâb-ı dâireden mensûb oldukları zâtın himâyesinde olmak ve yâhûd kimisi ne hâl ise kapuyu kırar odun ideriz birâder. Hüdâ-yı müte`âl Kerîm ve Rahim, padişahdır başlu başumuza gidertüz, diyerek herkes bi-hasebi'l-vüs` mülâhazasına göre kendüsüne bir râbîta virmekde olup ve bundan başka ordu-yı hümâyûn ma`iyetiyle azîmet idecek sığar ve kibârın masârıflarına güyâ medâr mülâhazasıyla ekl ve şurba maddesine güyâ bir râbîta virilmesiyle yevm-i hareketden i`tibâr ile iki nev` ta`âma kanâ`at eylemek ve dahi lahm-ı kadîr misillü ta`yîn lahmından kavurma ve diğêr pilav olmak üzerine beyaz üzerine iktizâ idenlere hitâben evâmir-i aliyye ısdâr kılınup bundan maksûd hakîkatde ahmâl u eskâl makûlesine hiffet(?) irâdesinden ibâret iken garâbet bunda ki. Beyt:

Derdin kime acsan sana dir hikmeti vardur

Öldürdü bizi ah bilinmez mi bu hikmet

mısdâkınca kesret-i ekl ü şurba mübtelâ olanlara hayli endîşeyi mücib olmuş idi. Ve'l-hâsıl bu irâdenin sebâtı inde'n-nâs akla ba`îd görünmekle bu ahvâlin vukû'u cümle indinde bir emr-i acîb görünüp lâkin mihen ü meşâkk-ı sefere (30-a) tahammül ne sûretde olur ise olsun kadr-i ilâhiyyeye havâle ile hâsıl olan hâlâtdan olur. Ancak gurbetde bu makûle halkın me`kûlâtlarına ihtimâm-ı lâzımeden iken evvelâ bu kat`-ı erzâk gibi vâdîye sülûk ve bundan mâ`adâ ekl ü şurb maddesi kişinin kendü umûr-ı lâzımesinden olup bir târihde âhirin emr ü nehy ideceği nesneden olmadığı haysiyyetle gâyeti birkaç merhale gidildikde hey`et-i asliyesine rücû` ideceği katî zâhir bir ma`nâ olduğu cümle indinde ezher ise dahi

ne çâre ber-mûceb-i fermân şimdilik karavana tedârikine mübâşeret olundu. Bâlâda ber-vech-i tafsîl zikri mürûr eylediği üzre işbu bin ikiyüz iki senesi mâh-ı cumâde'l-âhirinin dokuzuncu günü livâ-i şerîf-i rahmet-dirîğ ve bir gün mukaddem kânûn üzre ocaklar hareketi ve evsâfi sebkat iden üslûb üzre alay gösterilmesi karar virilmiş olmağla yevm-i mezkûrda serdâr-ı ekrem müşir-i muhterem devletlü Yusuf Paşa ve Şeyhü'l-islam selleme's-selâm samâhatlü Kâmil Efendi hazirâtı ve ulemâ-yı kirâm ve ricâl-i devlet ve erkân-ı saltanat ihtiyâr-ı vakt-i sa'dda Hırka-i şerîf Odası'na cem` olunup şevketlü kudretlü veliyyü'n-ni'am-ı âlem Sultân Abdülhamid Han hazretleri bi'n-nefs yedi mü'lûkâneleriyle serdâr-ı ekrem-i müşârün -ileyh hazretlerine livâ-i sa'âdeti teslîm ve du'â-yı hayr iderek ba'de'l-hitâm olunan müretteb alay ile Davud Paşa Sahrâsı'na (30-b) vusûl ve müheyâyâ olunan çadırlara nüzûl olunup yeniçeri ağalığından birkaç gün evvel nâil-i vezâret ve kâimkâmlık ile namzed olan Hasan Paşa hazretlerine serâsere kaplu semmûrdan kürk elbâs olunup kapu ricâlî Reisü'l-küttâb Nahifi Efendi ve çavuşbaşı Hamza Paşa kethüdası Mehmed Aga ve sâirleri kâimkâm-ı müşârün ileyh hazretlerinin Kebeci Câmî'inden önlerine düşüp bâb-ı âlfîye ol vechile vürûd eylediler. Ve ordu-yı hümâyûnda olan ricâl-i devlet ahşam yakîn aralıkda hânelerine ve kimisi istisân eylemeyerek Davud Paşa sahrâsından kalkıncaya değin âmed-şed eylemeden hâli olmadılar. Ve sahrâ-yı merkûmda müddet-i ikâmetinde beher gün kâ'ide-i saltanat-ı seniyye üzre Galata'da mukîm düvel elçileri ve sâbıkı misillü devletlü serdâr-ı ekrem hazretlerine ba'zı hedâyâ takdîmiyle vedâ'a geldiklerinde rütbelerine göre icrâ-yı resm-i dostâne ile iltifât buyurmuşlardır. Bundan akdem mürettebât-ı seferiyyeden olan gerek hayvânât ve gerek asâkir-i matlûbenin her ne kadar te'kid ve isti'câlleri zımnında evâmir-i aliyye ısdâr ve irsâl olunmuş ise de bu def'a ordu-yı hümâyûnun Davud Paşa Sahrâsı'na ihrâciyla darb-ı hıyâm-ı meserret-encâm olduğunu mübeyyen birkat dahi mübâşirlerine isti'câli muktezî olunmağla bir taraftan ekîd ü şedîd evâmir-i şerîfe ısdâr ve Tatarlar ile mahallinde olan mübâşirâne ba's ü isrâ kılındı. Sahrâ-yı merkûmede sekiz gün ikâmet ve mâh-ı mezkûrun on yedinci günü

Gider ol dem ebr dânem (31-a)

mehterhâne ağzasından istimâ` iderek, beyt:

Ne sendendir ne bendendir ne çarh-ı kîne derdindir

Bu derdi ser-hûmadi neş'e-i câm-ı kâderendir

fehvâsınca vedâ` ehibbâ-yı kirâm olunarak incirli nâm mahalle vürûd olundukda cenâb-ı hazret-i hilâfetpenâhî ol mahalle teşrif ve livâ-i sa`âdeti musammem olan vakitte yed-i müeyyed-i mülûkâneleriyle serdâr-ı ekrem-i müşârün-ileyhe teslim hînında(?) müşâhede olunan hâlâtın bir vechile hak-ı ta`rifî mümkün değildir. Hak budur ki böyle bir padişah-ı ma`delet-nişânın teveccüh-i kalbî ve hulûs ile du`â-yı hayriyesi cümleye aks itdikde hüzn-i derûn ile hâk pây-ı hümâyûnlarından iftirâka bir vechile tahammül olunmadığı muntazırânın meşhûdları olmuştur. Ve'l-hâsıl iş bu evsâf-ı mezkûr ile icrâ-yı resmîden sonra, mısra:

Gitdi tûbâ bir yana sürûr-ı hırâmân bir yana

mefhûmuna doğru hintû ile Hazret-i Hâlid'e ve ondan şevket-i iclâl ile sandallarına süvâr ve sarâ şevket-i iclâl ile sandallarına süvâr ve sarâ-ı hümâyûnlarına teşrif buyurmuşlardır. Ol gün Çekmece-i sağır menziline nüzûl ve ferdâsı Çekmece-i Kebire vüsûl ile ol sahrâ-yı vasî`aya darb-ı hiyâm olunup ol esnâda Kütahyalı nâm kimesne mîrî sârbânlarından olup ordu-yı hümâyûna vürûd eylemiş bulunmağla tekâsül hizmeti hasebiyle köprü başında tertîb-i cezâsı fermân buyurulup güyâ bundan sonra tevârüd ideceklere ibret kasdıyla zümre-i şühedâyâ mülhak olunmuştur. Ve işbu mahalden dahi hareket ve kat`-ı menâzil ve tayy-ı merâhil iderek yirmi birinci günü mahrûsa-i Edirne'ye mashûben (31-b)bi'l-âfiye vusûl Sark(?) Meydâmı nâm sahrâ-yı dil-fezâyâ nüzûl haymezenistirâhat-ı ikâmet olunmağla nefsü'l-emirde mahrûsa-i mezkûre dârü`s-saltanat-ı kadîme olduğundan başka bilâd-ı islâmiyede meşhûr bir şehr-i azîm olup bâ-husûs Kutbü'l-ârifin mürşidü`s-sâlikîn Hazret-i Sezâyî Efendi -kuddüse sırrahu- gibi bir zât-ı şerîfin türbe-i münîfe ve hânkâh-ı latîfesi ve bundan başka nice a`izze-i kirâmın merkadleri olmasıyla bir rûhâniyetlice İstanbul'a şebîhe bir latîf belde-i cesîme olduğu cümlelerin indinde ma`lûmdur. Vakta ki mahrûsa-i merkûma vusûlde çarşu ve bazarı temâşâ olundukda ekl ü şurb makûlesinin envâ`ı mevcûd

olduğundan bâlâda tafsîl ve şerh ü beyân olunan iki nev' ta'âmdan olmahalle değın câr nâ-çâr kemâlile istifâ-yı hat olunmuş olduğundan nâşî giderek vücûd-ı insâna dahi illet-i za'f müstevlî olmağa başladığından ne olmak ihtimali ola deyü herkes etibbâ'ına var falan şeyi al tabh idelüm deyü şöyle olsun böyle olsun diyerek iş yoluna girmeye başlayup ya'ni "durûb-ı arab üzre tağrîb-i hayvan bilâ fâide" kâ'idesi bunda cârî olmuştur. Mürettebât-ı seferiyyenin mahallerinden bu ana kadar ahmâl ve eskâle vâfî tevârüd eylememesi beher hâl bir müddet tevkîfî îcâb itmekle müddet-i ikâmetde zuhûr iden tebdîlât ve ba'zı zuhûrâtın îcmâline tahrîri münâsib olmağla işbu mahalle tahrîr ve iş'âr olundu (32-a) kethüdâ-yı sadr-ı âlî bulunan Abdullah Efendi hazretlerinden me'mûl olan rütbede gayret ve iktizâ iden umûrda ikdâm ve dikkat melhûz iken hilâfî zuhûruna binâen azli irâde olunup hâlâ çavuşbaşı olan Ruhi Süleyman Ağa esfâr-ı sâbıkada dahi ordu-yı hümâyûn ricâlinden ma'dûd ve birkaç def a çavuşbaşılık rütbesini ihrâz idüp bu def a dahi ol mansıb ile ordu-yı hümâyûnda bulunmak hasebiyle hizmet-i sâbıkası kethüdâ-yı sadr-ı âlî mesnedine su-ûduna bârî ve münhal olan çavuşbaşılık rûz-nâmçe-i evvel Seyyid Feyzullah Efendi'ye ve ânın mansıbı bundan akdem zahîre sevkine me'mûriyetle Edirne'ye vürûd iden kethüdâ-yı sadr-ı âlî-i esbak Hasan Efendi'ye tevcîh ve cümlesine ilbâs-ı hil'at olunup kethüdâ-yı sâbık efendi Niş cânibine me'mûr kılındı. Hâlâ ordu-yı hümâyûn konakçısı mir-i mirân-ı kirâmdan Zaralı-zâde Abdullah Paşa icâleten İsmâil cânibine me'mûr kılındığından çend-rûz zarfında perişân dâiresiyle ordû-yı hümâyûna iltihâk iden mir-i mirândan Çelik(?) paşa zâde Paşa'ya konakçılık için ilbâs-ı hil'at olundu. Mirîlü binbaşılardan birkaç gün evvelce vürûd iden nâm kimesnenin ma'iyetinde olan askeri dûn olmak hasebiyle tertîb-i cezâsı irâde olunup ol yüzden rahmet-i Hakk'a vâsıl olmuştur. Mahrûsa-i mezkûrede onaltı gün ikâmet ve ba'dehu Receb-i şerîfin (32-b)onuncu günü harekete karar virilüp ancak bu mahalle gelince değın kangı tarafına azîmete niyet olunduğu ma'lûm olmayup el-hâletü'l-hâzâ bundan böyle cümleye i'lânı lâzım gelmekle bu hareket müsta'inen billahi te'âlâ doğruca Nemçelü üzerine olduğundan Sofya'ya varılmak tasmîm olunmağla yevm-i merkûmede harekete mübâderet olundu. Bundan akdem birkaç def a gerek zehâir ve gerek hayvânât-ı mürettebenin birgün evvelce ordu-yı hümâyûna vurûdiçün evâmîr-i aliyye mahallelerine irsâl ile isti'câl olunmakdan kat'an müfekk

olunmadığı tahrîr olunmuşdu. Ancak her ne kadar bir taraftan tevârüd eylemiş ise de kifâyetden dûn olduğundan ricâl-i devletden bir zâtın Edirne’de tevkîfile vürûd iden matlûbâtı ve asâkiri verâdan îsâli müsaade’at eylemesi lâzıme-i hâl ve muktezâ-yı tabî’at-ı maslahatdan olup binâen-aleyh hâlâ mâliye tezkirecisi sadr-ı esbak Emin Paşa kaynı Çelebi Mustafa Reşid Efendi ol husûsda me’mûren bir eyyâm-ı tevkîfî emr ü fermân buyuruldu. Mâh-ı merkûmun yirmi birinci günü Filibe’ye bir konak mahalde yeniçeri ocağına tahsis kılınan habbâzân firunları kazaen hedm olunup bu husûs yeniçeri ağası Kelleci Osman Ağa tarafından muktezâ-yı meslekî şiddetlice tahrîr olunmuş olduğundan nüzl emîni olan hâcegân-ı divân-ı hümâyûndan Çablarastlı(?) damadı Süleyman Efendi ordu-yı serdâr-ı ekremîden ilerüde olan yeniçeri ordusuna lede’l-vusûl her ne vechile ise ber-vechi suhûlet vâkı’ olacak hâlâtın sûret-i indifâ’ı ile el-hamdülillahi te’âlâ karar buldu. Ol menzilde (33-a) Boğdan memleketinin Moskovlu tarafından istîlâsının haberi Kuban Hanı Şahbaz Giray Han tarafından ordu-yı hümâyûna tahrîr olunmağla bu madde ba’s-i fikr ve endişe olmuş ise de avn-ı inâyet-i perverdigârî ile karîben hayr-ı tahlîse intizâr olundu. Mahrûsa-i Filibe gâyet latîf bir şeh-i azîm olduğundan başka bâ-husûs mevsim-i baharda sahrâsı ziyâde eltaf idüğünden devletlü serdâr-ı ekrem hazretleri mutlaken teşvîk ve taltîf mülâhazasıyla enderun ağavâtıyla delîl neferâtını karâne(?) ta’limine irâde buyurdıklarından iktizâsına atayâ ve ihsân buyurmuşlardır. Bundan akdemce ordû-yı hümâyûn tevcîhâtında baş muhâsebeci olup inhirâf-ı mizâcına binâen der-i aliyyede tevkîf ve ba`dehu gelmek üzere mahrûsa-i Edirne’ye vusûl ile bu esnâda âzim-i semt-i bekâ olan Kesdiyeli(?)–zâde Seyyid Numan Beğın münhal olan mansıbı Anadolu muhâsebecisi Selim Ağa-zâde Emin Efendi’ye ve Anadolu muhâsebeciliği nüzl emîni Süleyman Efendi’ye tevcîh ve cümlesine ilbâs-ı hil’at olundu ve mâh-ı merkûmun yirmi birinci günü sahrâ-yı Filibe’den hareket ve ol gün Bazarcık nâm mahallin sahrâsına vurûd ve darb-ı hıyâm olunmağla dergâh-ı âlî kapucu başlarından Kavanos-zâde Ahmed Ağa öteden berü hanedân-ı Kırım olup dâimâ âyende ve revendeye bezl-i ta’âm ve ikrâm ile ma`rûf ve aban anceddin devlet-i aliyyenin mer`iyyü’l-hâtır hademesinden ma`dûd olduğu cümlelerin ma`lûmu olmağla müddet-i ikâmet de gerek serdâr-ı ekrem-i müşârün-ileyh hazretlerinin dâire-i devletlerine ve kâffe-i ricâl-i devlete (33-b) ve ocak ağalarına

üç gün sabah ve ahşam tablalar ile ta`âm irsâliyle bu vechile dahi hakkında olan evsâfın te`yîdine hak bu ki himmet eylemişdir ve mâh-ı şa`bân-ı şerîfin birinci günü mahall-i merkûmeden fekk-i râbîta-i karâr ve dördüncü günü Soyfa cânibine nüzûl ve kırk dokuz gün ikâmet olunup ancak bu kadar tûl müddet ikâmete sebep bu vechiledir ki çünkü Edirne'de tekmîl-i mühimmât ve zehâir ve askerın gelmesine bakılmayup bir ayak ilerüde bulunmak fikriyle hareket ve doğruca Nemçelü keferesi üzerine varılıp ahz-ı intikâm niyyet-i hâlisesiyle karâr bulduğı kaziyyesine mebnî idüğü bundan akdem derc ü beyân olunmuş idi. Ve'l-hâsıl levâzımât-ı seferiyenin eczâ-yı a`zamı zahîre maddesi olduğundan oldukça keyfiyeti bilinüp ol vechile hareket münâsib olmağla bir müddet bu cihetden mekse bârî olduğundan mahall-i mezkûrede vâki` olan tebdîlât ve zuhûrâtın bu mahalde iş`ârı münâsib görüldü. Azl-i kethüdâ kâtibi Mehmed Raşid Efendi ve nasb-ı Ahmed Tevfik Efendi asitâne-i sa`âdetden ordu-yı hümâyûna hareket üzre olan cizye muhâsebecisi Seydâ Efendi'nin rikâb-ı hümâyûnda çavuşbaşı olduğü haberi vürüd itmekle münhal olan mansıbı hâlâ sipâh kâtibi Hasan Efendi'ye ve ânın mansıbı Edirne'de sevk-i mühimmâta me'mûr Çelebi Efendi'ye ve onların üzerinde olan cebeciler kâtibi Kethüdâ Beğ kâtibi sâbık Mehmed Raşid Efendi'ye tevcîh ve cümlesine ilbs-ı hil`at olunmuşdur. Hâlâ kethüdâ-yı sadr-ı âlî kâtibi Efendi (34-a) mektûbî-i hazret-i sadr-ı âlî hulefâsı emekdârlarından ve hâcegân-ı divân-ı hümâyûndan olup mukaddemâ kethüdâ Beğ hazretlerinin kîsedârlık hizmetlerinde olduğundan ta'allukı olup rikâb-ı hümâyûnda mektûbî-i sadr-ı âli ser-halîfeliği ile kalmış iken bu def a Sofya'ya götürülüp icrâ-yı hukûk zımında hizmet-i kitâbetlerinde istihdâm buyurmaları bu idi. Hâlâ İsmâ'il ser-askeri sadr-ı esbak sa`âdetlü Ali Paşa'nın ihtiyarlığı hasebiyle umûr-ı ser-askerîde tekasülü özrüyle ol hizmet-i cesîmeden afv ve bundan akdem İsakçı Köprüsü binâ emîni iken rütbe-i vezâretle kadrfî terfi` olunan Zihneli Hasan Paşa'ya umûr-ı ser-askerî hutûb-ı cesîmesi Anadolu eyâleti inzimâmıyla uhde-i müşîrânelerine ihâle ve tefvîz ve selefi müşârün-ileyh fakat şimdilik ismâ'il kal`ası muhâfazasına ta'yîn olunup halef ve selefın hesâbı çün ve kal`a-i mezkûrenin ahvâlini tahkîk eylemek zımında cizye muhâsebecisi Hasan efendi ta'yîn ve irsâl kılındı. Bu esnâda ordu-yı hümâyûn kadısı faziletlü Tatarcık-zâde Abdullah Efendi'nin ötedenberü ricâl-i devlet ile ülfeti ve zâtında cümle indinde fazl ile şöhretli ve bi'l-vücûh cümle

mevaddın hüsn ü kubhuna(?) liyâkâtı olduğundan vâki` olan ordu-yı hümâyûnun ba`zı husûsâtına vâkıf olmaklığı hafı kendülere tenbîh olmasında bu hâlet refte refte serdâr-ı müşârün-ileyhin infî`âlini mûcib olduğundan bî-vech azl ve Mağnisa`da ikâmete me`mûr (34-b)kılındı. Rikâb-ı hümâyûndan gelecek Şâni-zâde Efendi'nin vürûduna deĝin efendi-i sâbık mûmâ-ileyhin nâ`ibi Vehbi Efendi vekâlet eylemesi fermân-ı âlî ile tenbîh kılındı. Niğbolu müte`ayyinânından dergâh-ı âlî kapucu başlarından Varnalı-zâde Selim Aĝa'nın ba`zı ricâl-i devlete ta'allukından mâ`adâ ashâb-ı servetden olmasıyla vezâret ihsânıyla terfî`-i rütbesini ma`iyyetinde bulunmak üzere me`mûr kılındı. Ve bu esnâda vezir-i mûkerrem Çerkes Hasan Paşa ve birkaç gün sonra mîr-i mirân-ı kirâmdan Tepedelenli Ali Paşa dahi ordu-yı hümâyûna tıbk matlûb üzere katı vâfir piyâde ve süvâri ile mehterhâne ve boru çaldırarak alay gösterüp otâĝ-ı hazret-i sipehsalârîda ilbâs-ı hil`ât ve vücûhla ikrâmına ri`âyet olunmuşdur. Bu esnâda muktezâ-yı takrîr Belgrad defterdârı hâceĝân-ı divân-ı hümâyûndan Hüsnü Yusuf Efendi ordû-yı hümâyûna çıkagelüp lâkin gelmesinin aslı hâlâ Belgrad muhafızı vezîr-i mûkerrem Abdi Paşa'nın efendi-i mûmâ-ileyhin hakkında kaleme olup tahrîr eylediĝi müftereyâtın hakîkat ve sıhhatini ifâde ve vâki` olan cürmün niyâzıyla afvı me`mûl iken birkaç gün bi`z-zarûr ba`zı ricâl haymesinde misâfir olup serdâr-ı ekrem hazretlerinin infî`âlleri olduğundan tekrâr afvını iltimâsa cesâret olunmamış ise dahi bu makûle husûsiyâtın lâyıkiyle tahkîki hâkim-i vakt üzerine elzem iken kat`â bu kâ`ideye (35-a) ri`âyet-i lâzıme dikkat muktezâ-yı müşîrîleri olmadığından hemen kelâm ve uhde-i i`timâd ve cümleye muhâlefet ve inâd müşîrîleri ve re`yleri olmakdan nâşî bi-hasebi` t-takdîr hemen bir gece efendi-i mûmâ-ileyhin tertîb-i cezâsına fermân-ı kazâ-cereyân idüp vâsıl-ı rahmet-i semt-i ilâh olmuşdur zâtında Belgrad'ın hânedânından alâyişlice ashâb-ı nüfûzdan ve ol beldenin kadîmi hânedânı olup bi`d-defa`ât efendi-i mûmâ-ileyhin tecrîm ve tekrîr ve giderek adâvet derecelerine vâsıl olduğundan mâ`adâ paşa-yı müşârün-ileyh ordu-yı hümâyûnun hareketinden mukaddem ve mu`ahhar tahrîrden şu vechile hâlî olmazdı ki bu adam Belgrad'da sağ oldukça fitne ve fesâd eksik olmaz. Hemân vücûdu kalkmaĝa muhtâcdır, dimesi nihâyetü'l-emr bu vartaya giriftârına ba`s ve bârî olmuşdur ve bu hengâmda Sofya mübaya`acısı Silâhşör Hâce Mustafa Beĝ ba`zı umûr-ı lâzımede tekâsülü isnâdıyla birkaç hafta habs olunub ol bî-

çârenin habsi bu def'aya tesâdüf eylediğinden yakasını güçle halâs ile selâmet tarafına ber-takrîb vâsıl oldu. Çend rûz akdemce vürûd iden Ankaravî vezîr-i mükerrem Hacı Abdi Paşa Belgrad tarafına icâleten me'mûr kılındı. Levâzımât-ı seferiyenin tekmîl ve tetmîm kılınmasıçün ziyâdece ikâmeti mûcib olduğundan her ne kadar ma'lûm ise de böyle tûl ikâmetde bizim askerî ta'ifesi bir nev' kâr kesb arzûsuyla düşüp fütûr(?) hâsıl eyleyecekleri ve sâniyen (35-b) mahall-i maksûda varulup ber-vech-i matlûb işe vakt kalmayacağı cümle indinde(?) vâzih bir keyfiyet ve fi'l-hakîka bu mahalle kadar a'dânın hareketi ne vechile ve netice ne sûret kesb ideceği henüz kimsenin ma'lûmu olmayup ve bir taraftan zâtında vakt kalmadığından askerî arasında havâdis tehaddüsine bâri ve bir nev' isti'dâd gelmeğe başlanmağla hemen bu husûsları cümle ile otâğ-ı hazret-i serdâr-ı ekremîye ricâl-i devlet-i aliyye ve ocaklar ağavâtı ve sâir iktizâ idenler da'vet olundukda zahîre ve mühimmât ve asker maddelerinden bahs olunarak netice vâkı'â ber-vech-i dil-hâh levâzımâtlar her ne kadar tekmîl değil ise de mevcûd olan askerî makûlesine fütûr îrâs idüp düşmân-ı dîn dahi bizim Sofya'da bu kadar meksimizi maslahatına menfa'at ittihâz ideceği zâhir ve sefer demek ne hâl ise bir sâ'at evvelce düşmân mukâbelesine varilup bi-hasebi't-takdîr herkes vüs'î mertebe şecâ'at ve gayretini îbrâz ve din-i devlet-i aliyye uğurunda can ve baş ile çalışmağa menût idüğü katı ezherdir. İnşallahü te'âlâ karîben hareket ve Niş cânibine varilup andan ne mahalle gidilmek enseb ise öylece amel ve hareket olunur deyü karâr virildi. Bundan akdem tavâif-i asker-i nusret-esere ârız olan fütûr-ı kesret meks cihetinden taltîf olunmaları lâzım gelmekle yeniçeri ordusuna biniş(?) sûretinde kapu ricâli ve birkaç yüz enderûn ağavâtıyla devletlü sadr-ı a'zam ve serdâr-ı ekrem hazretlerinin teşrîfleri (36-a) musammem olup vâkı'â yeniçeri ağası Kelleci Osman Ağa'nın çadırına nüzûl ve bir mikdâr teneffüsten sonra yeniçeri neferâtını tûfeng ta'limine emr buyurup bir taraftan atâyâ-yı vezîrâne ile cümlesine ikrâm olunmak esnâsında nâsın zihâmından bir vechile tevakkufa vakt olmayup ve bu madde mutlakâ ocaklunun taltîfinden ibâret iken bu rütbe-i tazyîk nâ-münâsib bir hâlet olmağla hemen birkaç sâ'at içinde avdet ile bu kadar tertîb olunan ziyâfet bahş kılındı olmuştur. Bu vukû' bulan harekât ba'zı mülâhazâta göre tasannu'ât kabîlinden olduğu ma'lûm ve ağa-yı mûmâ-ileyhin meslek ve etvârına nazar ıgmâz ve ruhsatdan ibâret bir madde idüğü meczûm

oldu. Bundan akdem yedd-i a`dâya giriftâr olan Boğdan memleketinin karîben istihsâline Kuban Hanı ve ma`iyetinde olan vüzerâ eğerçi dâmen-i der-miyân-ı gayret üzre olduklarından bahisle memleket-i merkûmenin düşmân-ı dîn-i hezimet-karîn tarafına geçmesinin keyfiyeti ber-vech-i icmâl tahrîr eylemiş olduklarından iş`ârı münâsib görüldü. Voyvodası bulunan ha`in-i dîn abâ an-cedd devlet-i aliyyenin ni`metiyle perverde olup Boğdan memleketi gibi bir diyâra cânib-i saltanat-ı seniyyeden milletleri arasında intihâb ve voyvodalığına mâlik olmuş iken mutlakâ küfrân-ı ni`am olduğunu izhâr ve merkûz-ı zamîri olan hiyânet-i asliyesini âşikâr idüp memleket-i mezkûreyi ber-vech-i suhûlet bilâ-harb ve kıtâl (36-b)Moskovlu tarafına teslîm ve hâin-i mezkûr güyâ esnâ-yı muhârebede ele geçmemek vesâyesini firârını san`at ittihâz eylediği vârid olan tahrîrâtdan müstebân olmağla bu maddenin me`mûrlar hakkında bir nev` tebiryeyi zimmet mütâla`ası dahi hafî ma`lûm ise de rikâb-ı hümâyûn tarafından bundan akdemce orduya gelen Manuel Beğ voyvoda nasb olunup lâkin a`dânın yedinden nez` ve tahlîs oluncaya değin tevkîfi ve ba`dehu hareket eylemesi fermân buyuruldu. El-yevm meks ü ikâmet olunan Sofya'nın derûn-ı şehri her ne kadar sefil ise sahrâsının baharlığı gâyet latîf olup çadırların nihâyeti Sofya'ya tahmînen bir sâ`at mesâfe tarîk-i Halvetiyye ricâlinden Şeyh Bali Efendi -kuddüse sırrahü'l-âlî- hazretlerinin türbeleri olan mahalle karîb olmağla zâtında rîz-ı hazar mevsimine tesâdüf eylediğinden mahalli ve gerek âb u havası gâyet hoş bir mesiregâh olduğundan başka ahâlî-i Sofya müte`ayyinânının sayfiye-hâneleri olup ve bâ-husûs düvel-i nasârâ beyninde mu`teber ve mergûb Konuş Dağı didikleri cebel Rum-ili'nde adîmü'l-misl ve hükemâ-yı selef zamanında o voyvodaya(?) dâir katı çok şeye mâlik oldukları ba`zı Yunânî tarihlerinde mezkûr ve mu`teberdir. El-kıssa- Böyle mahalde bu derecede tevkîf olduğundan beher-hâl mizâc-ı nâs tahsîl-i esbâb-ı istirâhate meyill ü rağbet idecekleri bedîhî bir keyfiyet olup bi-tahsîs serdâr-ı ekrem-i müşârün-ileyh hazretlerinin dahi esnâ-yı rahda müferrih sahrâya müsâdif eyledikce kesret-i ârâm gâret-i me`lûfelerinden olduğu vâreste-i kayd-ı beyân (37-a) kabîlinden ve âdet-i me`lûfelerinden olup hattâ Sofya'da sevk-i mühimmâta ve zehâir için te`hîr olunan rûz-nâmçe-i evvel Hasan Efendi müşârün-ileyh hazretlerini evsâfi güzêrân iden Konuş Dağı'na da`vet idüp lâkin bu da`vetden murâd-ı aslı şu vechiledir ki çünkü Tepedelenli Ali Paşa bu

def a ordu-yı hümâyûna gelmesi hezâr teklîfât ile olduğundan başka bu vakte gelince memleketden çıkup böyle bir me'mûriyetde bulunduğu olmadığından zâtında dahi beyne'n-nâs meşhûr olması mülâbesesiyle birden bire gelüp ordu-yı hümâyûnda ricâl-i devleti ve zihâm-ı nâsı görüp ve bundan başka sadr-ı a'zam hazretlerinin mizâcına vukûfi ve etvâr ve evzâ'ına dâir ma'lûmâtı olduğu hak bu ki etrâfin hayli işine yaradı. Ve'l-hâsıl aslından Türkçesi her ne kadar yok ise oluncasını gâyet eylediğinden min cihetü'l-mizâç ba'zı istimâlât ve nevâziş ve iltifât olunarak te'mîn ve te'lif olunmaklığı vâkı'â lâzım gelmiş idi. Zîrâ muktezâyı hâl ba'zı istimâ' eylediği hâlâta nazaran fi'l-cümle tevahhuşı derkâr olup hattâ birkaç gün mukaddem Belgrad ve Mora'da Kıbrîsi(?) taraflarına me'mûriyeti işrâb olundukda kendünün zâhib olduğu mülâhazâtına tamâm muvâfik bir teklîf görülmüş olduğundan, ben Rum-ili vâlisi ma'iyetine giremem ve nûr-ı Ali hakkıçün seferden yüz çevirmem –Livâ-i serîf ordusu ma'iyetinden münfekk olamam. Padişâh uğruna baş ve can fedâ eylemeğe geldim ve kendümden başka birkaç mîr-i mirân berâber getürdüm. Bu vechile mahall-i âhire gidemem deyü kat'ice (37-b) hemân cevâb virmiş idi. Bu sûretde efendi-i mûmâ-ileyhin tertîb eylediği ziyâfet maddesi musammen bir mukaddem olduğuna mebnî bu da'vette paşa-yı mûmâ-ileyhin bulunmasıyla sadr-ı a'zam hazretleri bi'n-nefs kendülerine müteveccih olduğundan ve her hâlde umûrlarına mu'âvenet ve i'ânet ile ikrâm ve ihtirâmları husûslarına bir vechile diryiği kılınmayarak hemân ri'âyetden gayrı bir mülâhaza olmadığını müşârün-ileyh hazretleri lisân-ı selâsetleriyle ifâde ve bir taraftan efendi-i mûmâ-ileyh dahi hâtırına gelen ta'birât ile ta'mîr ve müşârün-ileyh hazretlerini tasdîk iderek oldukça te'lif sûreti rev-nümâ olduğu esnâda “paşa oğlum, cevâbınız gibi böyle külliyetlü askere kâdir mîr-i mirân değil el-yevm bir vezîr dahi gelmedi. Sizin ol tarafda bulunmanız ile ol havâlinin gâ'ilesinden müsterih oluruz. Du'â-yı padişâhîye mazhar olacağınızda iştibâh yokdur. Nükûl eylememenizi recâ iderim. Zîrâ vezîr-i mûkerrem Abdi Paşa dâimâ bize envâ' gûne ta'rîz kaleme alır. Senin gibi kuvve-i askere mâlik bir zâtın ol havâlîye me'mûr kılınması ile vezîr-i müşârün-ileyhin bundan sonra bize diyeceği kalmaz” diyerek gâyet iltimâs eylemeleriyle nefsü'l-emirde paşa-yı mûmâ ileyh dahi ol anda “fermân efendimizindir. Birkaç gün içinde tıbkı emriniz üzere hareket iderim” deyü meclisde cevâb virmesiyle ferdâsı ilbâs-ı hil'at olunup tasmîm

eylediği gün savb-ı me'mûrîne azîmet eylediler. Ve işbu mâh-ı Ramazân-ı şerîfin yirmi ikinci günü sahrâ-yı merkûmeden ne hâl ise harekete karâr virilüp (38-a) ancak verâdan icâleten zehâir tesyâr için mûmâ-ileyh Hasan Efendi ma'iyetine zu'amâdan birkaç ağa ta'yîn olunduktan sonra kat`-ı menâzil ve tayy-ı merâhil iderek Niş cânibine bir konak kala Musa Paşa Palangası nâm menzile nüzûl ve vusûlde hâlâ Rum-ili vâlisi ve ser-askeri Süleyman Feyzi Paşa'nın ma'iyetinde mirî arabacı başısı Mehmed Beğın hakkında müşârün-ileyh tarafından vârid olan "câmûs fûrûht eyledi" deyü nifâkı mübeyyen tahrîr eylemiş olduğundan mîr-iz merkûm dahi birkaç gün akdemce kendü ayağıyla gelmiş bî-çâre makûlesi olup henüz bu keyfiyet vâki` midir? ve zâtında sahîh ise bile siyâset lâzım gelür mü? Bilâ-isti`lâm bu mazlûmun kanına girmek sâire ibret olur diyerek haber ve ahd ile ökün altında buzağı tefîşine ri`âyet eylediğinden tertûb-i cezâsına fermân-ı kazâ cereyân idüp bu mahalle değın şühedâ rütbesiyle ikrâm olunanlara bu bî-çâre dahi birkaç câmûs töhmetiyle ilhâk olundu. Ta'accüb bundadır ki ma`a-hâzâ tahkîk-i madde olunmak her bir maddede husûsuyla katl-i nüfûsda ne derecelerde ehemm ve elzem idüğü mevâdd-ı müsellemeden olup lâkin meşhûr meseldir "bir pire için ba`zen bir yorgan yanar" dinür amma insaf olunsa şer`en ve kânûnen acele olunmayarak taharrî ve bi-tahsîs katl-i nüfûs maddesinde makrûzadan idüğü ashâb-ı basîret indinde müberhendir. Hâl bu ki İstanbul'dan hareketden berü böyle bî-vech müte`annid-âne hükm-i çerkesî ve bilâ-temyîz zuhûra gelen (38-b)hâlât-ı acîbe erbâb-ı insâfa dâimâ mûcib-i istiğrâb hâsıl eylediği mahall-i inkâr değildir. Ve'l-hâsıl palanga-i mezkûrdan hareket ve mâh-ı merkûmin yirmi yedinci günü Niş sahrâsına vusûl ve haymezen-i ikâmet olundu. Ferdâsı müşârün ileyh Rum-ili vâlisi Feyzi Süleyman Paşa kezâlik Niş muhâfızı Sarı Selim Paşa ve Çerkes Hasan Paşa icrâ-yı merâsim-i kudûm-i serdâr-ı ekremiçün otağ-ı sipehsalârîye gelüp ba`dehu ordularına azîmet eylemişlerdir. Ve ferdâsı günü cümle vüzerâ-yı izâm ve ricâl-i devlet ve erkân-ı saltanat ve ocaklar ağavâtı otağ-ı hazret-i serdâr-ı ekremîye da`vet olunup şu vechile müzâkereye mübâşeret olundu ki bu mahalle gelinceye değın bir taraftan zahîre ve asker ve mühimmât ve levâzımâtın isti`câlınden münfekk olunmadığı ma'lûm kaldı ki zikr olunan levâzımât-ı seferiyeden mümkünü mertebesi tevârüd eyledi. Bu mahalle kadar düşmanın revîş ve refâtılarından ve hâl ve ahvâline dâir ma'lûmâtınız var mıdır? Zirâ bu keyfiyet

elzem-i levâzımâtıdır ve esnâ-yı râhda lüzûmünden ziyâdece kesret-i ikâmet olunduğundan izâet-i vakte sebep oldu. Şikeste vü beste gerçi bu mahalle gelindi. Ancak bir kadem ilerüde bulunmak ensebdir ve şimdi gideceğimiz Vidin olup henüz kal'anın zahîresi dahi cümlelerin ma'lûmudur. Müceddiden bu Nemçe için derhâl tertîb olunamadı bi-minhi te'alâ oraya varıldıkda mevcûd zahîreyi sarf eylemek ba'zı mülâhazâta göre câiz değüldür. Hemân Vidin tarafına azîmet ile (39-a) düşmanın ahvâline muttali' olduğumuzda tûl müddet ikâmet olunmayarak Tuna tarafına varılıp iktizâsına göre esbâb-ı muhârebeye kıyâm bir an akdem vâcib menzilesindedir. Zîrâ civâr-ı a'dâda verâdan levâzımât gelmesine intizâr bilâ-mûcib bir mülâhaza olup belki mazarratı mü'eddi olur diyerek bu evsâf-ı mezkûr üzre meclise hitâm ve faysal virildi. Mâh-ı şevvâl-i mükerrermin dördüncü günü da'b-ı dirîn-i saltanat-ı seniyye üzre tevcîhât-ı hümâyûn olup Rum-ili vâililiği ile ser-askerliği Feyzi Paşa'ya kemâkân ikâ ve dündarcılık vezîr Sarı Selim Paşa'ya ve çarhacılık Vezîr Çerkes Hasan Paşa'ya ve Niş muhâfızlığı Vezîr Arslan Paşa'ya tevcîh ve cümle ricâl-i devlet ve ocak ağavâtı mansıplarında ikâ kılındı. Mahall-i merkûmede sekiz gün ikâmet ve şevvâ-i şerîfin beşinci günü hareket ve Gırlan(?) nâm menzile vusûl ve ol esnâda Kuban Hanı Şahbaz Giray Han tarafından vürûd iden tahrîrâtda istîlâya giriftâr olan Boğdan memleketini bi-inâyete-tûllahü te'âlâ yedd-i a'dâdan tahlîs olunduğu haberi münfehim oldukda derhâl tob ve tüfenk şenlikerile i'lân-ı meserret olunarak bu ahbâr bir mukaddime-i hayriye ittihâz olduğundan iç çukadârî-i hazret-i serdâr-ı ekremî Mustafa Beğ icâleten Der-sa'âdet'e tesyâr kılındı ve mâh-ı merkûmun dokuzuncu günü Vidin sahrâsına vürûd ve Mesâmûniye(?) dedikleri sahrâ-yı vâsi'ada müheyyâ olan haymelerdeistirâhat olunup ondört gün meks ü ârâm olduğundan ba'zı vukû'ât zabt ve işbu mahalde zikri münâsib görüldü. Azl-i yeniçeriyânî dergâh-ı âlî (39b) Kelleci Osman Ağa ve nasb-ı kul kethüdâsı Mehmed Emin Ağa ve kul kethüdâlığı dahi Edirne'den gelen Salih Ağa'ya tevcîh ve cümlesine ilbâs-ı hil'at olundu. Ağa-yı sâbık-ı mûmâ-ileyhin ahvâl ve evzâ' ve hareketi bundan akdem derc u tatayyur olunmuşdu. Cûd ve sarb nutk ashâbından olup lâkin televvün-i mizâcî hasebiyle etvâ' ve etvârında ve vakit vakit ba'zı ârizâtı mü'eddi olduğundan başka taraf-ı sadr-ı a'zamîden her ne güne fermân olunur ise isgâ sûretini tecvîz eylemeyüp dâimâ söz benim olsun diyerek bu mahalle gelinceye kadar esnâ-yı

râhda nâ-bercâ etvâra sâlik olunmasının hikmeti mülâhaza-i âhire zâhib olup ya`ni sefer demek ser-gerde-i asker demektir deyü hilâf-ı ma`mûl nice nice fesâdı ve beyne'l-asâkir kıl u kâli müstelzim hareketi vukû` bulduğundan mâ`adâ hafî ve celî istirkâb vâdisi bir kat dahi serdâr-ı ekremle burûdetini mûcib olmakla nihâyetü'l-emr bu makûle hareketi azlini mü`eddî olup bir müddet sonra rütbe-i mîr-i mirân ihsân olundu. İштиğrâb bundadır ki ağa-yı mûmâ-ileyhin azlinin ferdâsı yeniçeri ordusunda def`aten bir cem`iyet müşâhede olundukda acaba bu ne olacaktır dirken livâ-i şerîf ordusuna doğru azîmetleri mûtehakkık oldukda bu husûsun evvel ve âhiri ma`lûm olduğundan böyle bî-hengâm bu hareketin sebebini ayâ neden icâb eyledi ki deyü tefahhus olunmak için muhızır bulunan Ahmed Ağa-zâde Çelebi Ağa irsâl olundukda ol dahi def`-i şübhe idemeyüp avdet eylediğinden vâkı`â (40-a) civâr-ı a`dâda bu vechile askerî tâ`ifesinin hilâf-ı rızâ bu etvârı serdâr-ı ekreme ve cümleye bir fikir olduğundan ba`zı mütâla`aya binâen otağ pişgâhında olan topların nizâmına bakılmak ve sipâh ve silahdâr ocakları livâ-i şerîf obası önünde cem` olmaları derhâl fermân buyuruldu. Ancak bu sûretin vukû`u her ne kadar bir emr-i nâ-ma`kûl görülmüş ise de selâtin-i selef zamanlarında bundan eşna`ı mesbûkü'l-mesel olduğundan nâşî müdâfa`aları husûsu i`lân-ı harble olması tecvîz olunur hâlâtdan olmayup, beyt:

Derdin kime açsak sana dir hikmeti vardır

Öldürdü bizi ah bilinmez mi bu hikmet

medlûlünce ibtidâ-yı emirde askerî zümresini küstürmekde ne fâ`ide olur? Bir taraftan a`dâya takarrüb üzre olduğumuz ma`lûm ve işi hîn-i iktizâda ânlar ile göreceğimiz meczûm ve bu esnâda Vezîr Çerkes Paşa esfâr-ı sâbıka sunûf-ı askeriyenin mizâcına vukûfu hasebiyle önlerine gelüp oğullar şöyle olur böyle olur didikde ânlar dahi baba paşa baş üste diyerek i`âdelerine hak bu ki müşârün-ileyh sebeb olmuşdur. Zâtında yeniçeri tâifesi asâkir-i sâ`ire misillü olmayup zâbitânına itâ`at ve kâ'idelerine ri`âyet ve te`lif olundukça ziyâde inkıyâd ider makûleden oldukları ve selâtin-i mâziye zamanlarında nice nice fütûhat-ı celîle de buldukları mahall-i inkâr olmayup ve aralık aralık ednâ-i iltifât ve ikrâm ile tatyîb olacakları ve esâslarında himmet-i ehlullah ile tertîb olunmuş oldukları dahi mevâdd-ı müslimeden netîce-i sühan bu keyfiyet kendülerine mûcib-i âr (40-b)

olmakdan nâşî cüst-cû eylediklerinde serdâr bayrağıyla henüz gelüp ortalarında terbiye ve yol ve erkân görmemiş birkaç neferden ibtidâsı zuhûr idüp ulûfemizi almadıkça Tuna'yı mürûr itmeyüz deyü gûyâ bu zu'mla etvâr-ı küstâhâneye ictisârları mûmâyân oldukda o makûleler ortalarıyla derhâl Ada Kal'ası'na ocak ma'rifetiyle nefiyleri fermân buyuruldu. Ta'accüb bundadır ki bu vak'anın zuhûru ağa-yı sâbıkın azlinin ferdâsına tesâdüf eylediğinden vâkî' gayr-ı vâkî' hakkında su'î zannı mûcib bir keyfiyet olmuşdur. Belgrad muhâfızı Abdî Paşa'nın şiddet-i mizâcî öteden berü ma'lûm-ı sığâr u kibâr olduğundan başka bi-tahsîs bunca eyyâm mutasarrıf olduğu eyâlet ve elviyelerin muhâfazalarında sâ'irlerinden ziyâde tecrîme mâil ve bir beldede ashâb-ı nüfûzdan her kim olur ise olsun bî-vech tekdîr ve iktizâsına göre ifk ü iftirâ ile devlet-i aliyyeye gamz ve nifâk âdet-i me'lûfesi olduğu ve muktezâ-yı pîrliği mevcûd bulunan vüzerâ-yı izâm meyânında kîdemî olduğundan ashâb-ı şöhretten ve erbâb-ı liyâkatden mer'iyü'l-hâtır ve şecî'ü'l-etvâr idüğü Belgrad defterdârı vak'asında ber-vech-i icmâl evsâfî tastîr ve tezkîr olunmuş idi. Ve'l-hâsıl bu sefere çıkıldıkda müşârün-ileyh muhâfız-ı Belgrad bulunması hasebiyle Nemçelü keferesi tertîbine dâ'ir imkânı derece levâzımâtına ikdâm ve irsâl olunmakda zerre kadar tecvîz-i kusûr yoğiken bir taraftan maglata(?) âmîz takım takım birbirlerini müte'âkib tahrîrât irsâliyle lüzûmu var yok matlûbâta (41-a) başladı. Hikmeti bu ki çünki ahâlî-i serhad ile beynlerinde münâferet olduğundan bir hâdise zuhûr ider ise ol zaman ben tahrîr eylemiş idim. Isgâ eylediler dimek için olduğu ve esfâr-ı sâbıkada işe yarar vüzerâdan ma'dûd iken nâ'il-i âmâl olduğundan dâ'imâ infi 'âlâta hareketi ma'lûm ancak Rum-ili valisi ve ser-askeri vezîr-i mükerrerem Feyzi Süleyman Paşa Mora ve Kıbrîsi(?) taraflarında olduğundan mecbûr olageldiği mizâcına göre münâza'aya başlayup henüz ordu-yı hümâyûnda müstakîl Nemçe seferi için tertib olmayup her ne kadar def'aten vukû' bulmuş bir madde ise cemî' mühimmâta kemâliyle gayret olunarak gerek Abdî Paşa ve ser-asker paşa ol havâlinin muhâfaza ve muhâsesesi husûslarına mütebessirâne ve müteyakkızâne harekete gereği gibi bezl-i mâhasal-ı kudret iderler me'mûliyle vâkî'â ol tarafların gâ'ilesinden emîn olunmuş idi. Bu takdîrce müşârün-ileyhümânın beynlerinde tekevvün iden hâlât ve peyder-pey birbirini müte'teâkib ve mugâyir tevârüd iden tahrîrâtın mefhûmundan müstebâh oldu ki cümle husûsdan akdem bunların

te'lifleri ve serhadlunun te'minleri esbâbı vakt ü hâle göre derece-i vücûbda olup iki tarafa iktizâsına göre nush ve te'liflerini müş'ir cânib-i serdâr-ı ekremîden kavâim-i tahrîr tesyâr olunduğundan mâ'adâ Abdi Paşa'ya bir nev'ikrâm-ı ma'rızında kethüdâlık hizmetlerinde olan Mîr-i mirân Osman Paşa'ya avâtıf-ı aliyye-i cihândârîden rütbe-i vezâret ihsânıyla kadri terfi` kılınup müşârün-ileyh Abdi Paşa'nın bu vechile (41-b) dahi o ri`âyet-i hâtırlarına sarf-ı himmet olundu. Ve mâh-ı mezkûrun dördüncü günü zikri sebkat iden Mesâmuniye(?) sahrâsından ve Vidin kal'asına yakın nehr-i Tuna sâhiline darb-ı hıyâm olunmağla bu hareketden murâd-ı aslı hem yurd değışmek ve hem dahi bir ayak ilerûda olunmağla bu hareketden murâd-ı aslı hem yurd değışmek ve hem dahi bir ayak ilerüde bulunmak kaziyyesine mebnî olup ve Vidin a`zam-ı serhad olup tekml-i malzemeye dâ'ir her ne ki matlûb olursa bilâ-ta`ab tahsîli ve bâ-husûs askerî tâ'ifesine bir nev` suhûleti mûcib olacağı mütâla`asından ibâret olduğundan kat`-i nazar bundan sonra a`dâ-yı dîn-i hezimet-karîn olan Nemçelü keferesi üzerine mevsim güzêrân eylemeden akdem ve askere fütûr ârız olmazdan mukaddem hareket olunmaklık derece-i vücûbda olup ancak evvel emirde etrâf me'mûrlardan cümleye teşvîk olacak bir mukaddemât-ı fütûhâta dîde-güşâ-yı intizâr olunmakta iken ittifâkiyâtdan olarak ol gün Eflak voyvodası Mavriyani Nikola tarafından vürâd iden arızasında Nemçelü ile muhârebe idüp a`dâya gâlib olduğundan bahisle ahz eylediği yirmi beş dil ve iki aded avrat ve bir kıt'a top ve bir bayrak-ı menhûse ordu-yı hümâyûna vürûd eylediğinden başka diğêr şukkasında şu vechile arz u beyân ider ki Nemçelünün askeri derme çatma ve ekserisi Franca'dan akçe ile getirülmüş makûlesi olduğundan asâkir-i islâma mukâvemetde aczleri âşikâr ve bu def'a mesfûr tarafından muhârebe eylediği askeri a`dâya nazaran kalîl iken herhâlde düşmana (42-a)gâlib oldukları ve bir gün evvel ordu-yı hümâyûn düşman üzerine azîmet ve hüçûm eylemesinde kat`â bir mütâla`a olmadığından meks ü ârâm münâsib olmayacağını tarafından diyâr-ı a`dâya irsâl eylediği câsûslardan ve iş bu îsâl eylediği dillerin takrîrlerini tercüme idüp takdîm itmiş olduğu arızasından münfehim olduğundan mâ'adâ voyvoda-i mezkûrun bu gûne tahrî ve gerek irsâl eylediği diller cümleye azim inbisâtı mü`eddî bir keyfiyet olup çadırlarda be hey cânım nice meks idelim tamâm mahall-i fırsattır. Hattâ Eflak voyvodası Nemçelü'yü bozmuş. Hiç bizde gayret yok mudur? Kelâmları Ali Beşe

Mehmed Beşe'den istimâ` olunmağa başladı. Ve hakikat-ı hâl bu ihbâr bir mukaddime-i nusret farz olunup kulub-ı muvahhîdine inşirâh-ı küllî hâsıl olmuşdur ki tahrîri imkânda değildir. Zîrâ bu bir gayr-ı mesrûriyete makîs olmuyor. Fakîr bulunmadığımdan ra'nâ-i meşhûdum olmuşdur. Safâ-yı rûhânî ve zevk-i vicdânî dedikleri fi-hadd-i zâta bu misillü fütûhâtta olan bir hâlet olup derhâl zikr olunan diler rikâb-ı hümâyûna irsâl ve düşman üzerine bir bir kadem-i akdem harekete karâr virildi. Nemçe keferesi az kadîm Macar himâyesinde olduğundan selâtin-i selef zamanlarında seferlerde bulunanlardan istimâ`a nazaran askerın kuvvetinden bahs olundukça teşvîş-i derûn ve akla ba`zı hâlât gelür idi. Voyvoda-i mesfûrun beyân eylediği siyâk üzre tahrîri ve ordu-yı hümâyûnun (42-b) hareketini isti`câl itmiş olduğu hemân meşveret olunup ilerüde bulunmaklığı icâb itmiş olup hemân icâleten Vidin ser-askeri vezîr-i mükerrerem Hasan Paşa Tuna'nın karşusunda Eflak toprağında Kalafat nâm mahalle ubûr ve ma`iyyetine asker-i mürettebe ve mühimmât-ı lâzimesi tekmîli müzâkere ve bir taraftan imkânı derece levâzımâtına ikdâma mübâşeret olunup ancak ser-asker-i müşârûn-ileyh külliyetlü asker ber-vefk-i matlâb-ı mühimmât ve zehâir olmadıkça azîmetin ne fâ`idesi olur dinmesi her ne kadar vâkı`a mutâbık bir keyfiyet ve aklın teslîm ideceği temâm bir maslahat ise de hikmet tedârik olabildiği kadar umûruna i`ânet esnâsında serdâr-ı ekrem ordusunda hademe makûlelerine(?) hikmet-i Hüdâ bir gayret gelüp kimi efendilerinin izniyle ve kimi Eflak yakasına niyyet-i gazâ ile bilâ-izn sefer ordusuyla bir kadem akdem fevc fevc geçmeğe başladılar. Me`mûlden ziyâde asker peydâ olmağla ser-asker-i müşârûn-ileyhin icâleten Eflak tarafına ve ândan Çernes nâm menzile hareketi taraf-ı serdâr-ı ekremîden ziyâdece te`kîd olduğundan bu evsâf-ı mezkûr üzre mekâbele-i niyyet-i hâlise ile azîmet idüp ve halkın bu derecelerde cenge arzukeyş oldukları tamâm mütâla`aya muvâfık alâmet-i hayriyye olduğuna kat`â iştibâh kalmamışdı. Ve ma`iyyet-i ser-askerîye evlâd-ı fâtihân ve eyâlet askeri Sivas terakkilüleri ve yeniçeri ve cebeci ve arabacı ortaları ve mühimmât-ı cebehâne ve sur`at topları tertîb olduğundan mâ`adâ zikri mürûr iden katı küllî (43-a) gönüllü askeri terfîk olunup mütevekkilen ale`llahi te`âlâ bu vechile hareket itmiş olduğu ol gün Fethü'l-islâm muhâfazasında olan Memiş Paşa'ya ve Eflak voyvodasına icâleten tahrîr olundu. Bu hengâmda dergâh-ı âlî kapucu başlarından ve Yergöğü

müte'ayyinânından Çadırcı-zâde(?) bundan akdem inşâ ve techîzine me'mûr olduğu Tuna donanması tekâmîl ve iktizâ iden neferâtını tahrîr ve hâzır ve âmâde olduğu haberi gelüp ordu-yı hümâyûn Vidin sâhilinde iken bir sâ'at akdem bâdbân-güşâ-yı azîmet ve lede'l-vusûl irâde-i aliyyeye muntaziren lenger-endâz ikâmet eylemesi ve bir sâ'at evvel gelmesi isti'câl olduğundan birkaç gün mürûrunda tıbk-ı irâde üzre ordu-yı hümâyûn sâhiline istihsâb eylediği ince donanma-yı zafer-nümûnun ve çete kayıklarının bayraklarının küşâdıyla top ve tüfeng şenlikleri icrâsıyla müretteb ve müzeyyen alay gösterüb lenger-endâz ikâmet ve bundan sonra ne gûne emr-i âlî sudûr ider ise âna göre amel ve harekete müterakkıb üzre olmağla kendüsüne semmûr kürk ve kapudâna ve sâirine ilbâs-ı hil'at ile ikrâm olunup bu alay ile Tuna'da böyle donanmanın ikâmeti bir kat dahi cümleye mûcib-i inşirâh ve tezâyüd-i inbisâtı mü'eddi bir keyfiyyet olmuştur. Bâlâda derc ü tastîr olduğuna üzre ser-asker-i zafer-rehber ve asâkir-i şecâ'at eser Eflak yakasından Çernes'e ve ândan dahi Şanes tarafına (43-b) doğru askeri tertîb ve toplara nizâm virerek küffârın hudûduna harekete niyyet üzre olduğunu ser-asker-i müşârün-ileyh Memiş Paşa'ya tahrîr eyledikde ol dahi Fethü'l-islâm'dan tobları olup bundan akdem yedd-i a'dâya giriftâr olan İrşova'nın karşusunda Tekye Burnu dedikleri mahalle getirüp ondan evvel topların İrşova'yı dögeceğini hâvî mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin cevâb olarak irsâl eylediği tahrîrâtında tasaddî' eylemiş olduğu İrşova'da mütemekkin olan küffâr-ı müşrikîn sebât idemeyeceği ve bundan başka zikr olunan Şanes'in verâsı hudûd-ı Osmanlı civârında sâhil-i Tuna'ya nâzır Nemçelü'nün gümrüğü olan mahall ki Lazarate deyü meşhûrdur. Tekye Burnu tarafından bendeleri ve Şanes tarafından dahi cenâb-ı düstûrâneleri mütevekkilen ale'llahi'l-kadîr küffâr-ı müşrikînin üzerine varmakda bir gûne mülâhaza akla gelmeyüp muktezâ-yı gayret ve şecâ'at-ı hidivâneleri üzre bu maslahatı ukde-i te'hîre giriftâr eylememek pek münâsibdir, deyü ser-askeri müşârün-ileyhin tahrîrâtına tekrâr cevâb tahrîr eylemiş olduğundan paşa-yı mûmâ-ileyhin tıbk-ı tahrîri üzre dergâh-ı refi'ü's-şân kadıyyü'l-hâcâtdan temennî-i fevz-nusret niyyet-i hâlisesiyle zikri güzerân iden Şanes ki Tuna'nın karşı yakasında Ada kal'ası karşusunda bir küçük palanga mesâbesinde olup hemân ser-asker paşa hazretleri mevcûd-ı ma'îyyeti olan cünûd-ı muvahhidîn ile hareket ve ol hâlde iktizâsına göre tabları ve askeri tertîb ve kendüleri kalb-i (44-a)

askerde etrâfa gayret ve cenge tergîb esnâsında mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh dahi tasmîm ve tahrîri vechile Tekye Burnu'ndan İrşova'ya doğru tob endâhtına ikdâm ve verâdan dahi tertîb üzre ser-asker paşa hazretleri hücum idüp Karar Bağçesi pişgâhında olan tâbur-ı menhûsesini mukaddemetü'l-ceyş makâmında olup tahminen yarım sâ`at ilerüde olan leşker-i islâm ve dilâverân-ı gâziyân müşâhede eyledikleri anda bir uğurdan hamle ve hücum ve ân-ı münkasımada tâbûr-ı menhûsesini perâkende ve perişân eyledikleri ve mukâbele kasd-ı fâsidesiyle saf-ı islâma doğru verâdan imrâdları çün ta`kîb iden kurenâsı dahi bi-vechile tâb-âver kıyâm idemediği haberi ordu-yı ser-askeriye vâsıl oldukda der-akab Bukerke sala(?) önlerine gelen tâbûr-ı menhûsalarına sel-i süyûf hücum ve a`dâ-yı din münhezim ve perişân olduğu hâlde sâlifü'z-zikr Lazarate'ye şece`ât karma karışuk ibtidâ Kara bağçesi'ni zabt eyledikleri ve bu aralıkda İrşova'nın derûnunda olan kefare dahi Tekye Burnu'ndan müte`âkiben endâhte olan tablardan gâyet tazyîk olunduklarından canlarının halâsı fikrinde iken asâkir-i islâm-ı gayret şî`ârın saf-be-saf kemâl-i şecâ`at ile âlemleri küşâd ve cengi harbi çaldırarak Lazarate'ye vusûllerini gördükde bir vechile İrşova'da ikâmete mecâlleri kalmadığından cümlesi birden firâra yüz gösterdiklerini (46-b) cânib-i gâziyânın ma`lûmları olduğu anda bi'l-cümle tığ-ı dilâverândan geçdiği ve zikr olunan muhârebe eğerçi aklın idrâk ideceği mevâddan olmayup zîrâ mecmû'u üç dört sâ`atden ibâret bir keyfiyet iken mutlakâ imdâd-ı cunûd-ı gaybiyye-i ilâhî i`ânesiyle hâsıl olmuş bir fûtûhât-ı azîme olduğundan ve mücerred avn-ı inâyet-i samedânî ve hayr-ı kudüm-ı hazret-i cihândârî idüğü katı ezherdir. Bundan başka havâdisât-ı garîbedendür ki Nemçe kralı Lazârate tarafına ta'yîn eylediği cenerâline ol vakt şu vechile tenbîh ve te`kîd ve ba`dehu tahrîren ifâdesi şu sûretle mesmû` olmuşdu ki bu def-a ser-asker paşanın geleceği Şanes ve ondan ilerüsü bizim toprağımızdır, ve bu kadar asker ol yollara sığmaz bu sûretde sana lâzım olan Osmanlı askerinin ibtidâ geçecek yollarını sedd ü bend itmektir. Zîrâ senin ma'iyetine bu kadar sultât ve tab ve humbara virdim toprağımıza ayak basdırmamasına sa'y ile gerek süvârî ve piyâde Osmanlu askeri tarafımıza tecâvüz ider ise eslâfra gördüğünüz vâkı`âta döner ibtidâ onları gerü itmez isen üzerimize gâlib olurlar ve askerinin mizâcı böyledir. Zîrâ Oğuz Mehmed Paşa Belgrad altına bir gice içinde geldi ve bizim askerimiz ol vakt kal`aya tahassün itmiş bulundular

idi. Öyle iken Osmanlu gâlib olduğu mazbûtumuzdur. Şimdi bu mahalde kal'amız olduğundan hâl müşkül olur diyerek hîn-i me'mûriyetinde lisânen ve ba`dehu bu üslûb üzere tahrîren tenbîh ve te`kîd idüp zikr olunan mahall tahmînen Tuna (45-a) kenârında bir araba geçecek kadar fakat bir yol olup bu askerın bilâ-ta`ab ubûrlarında kefere-i müşrikînın kemâl mertebe ihtimâmı var iken bâ-husûs kıralları olan pelîd-i anîdın tenbîhât ve ikdâmı kat`â bir fâ`ideyi müntec olmadığı ve hamden sümmehamden gerek Kral Bağçesi ve bâ-husûs evsâfı mezkûr Lazârete cemî` emvâl ve eşyâsıyla asker-i islâma nasîb olduğundan başka Kazârete ta`bir olunur tüccârın eşyâ hıfz eyledikleri mahallerde ve hâricinde katı külli ganâime ve hayvânâta mâlik olunduğu ve işbu fütûhât-ı celîlenin haberiyle ser-asger paşa hazretleri ikinci çûkadârı ile en kıt`a tab ve on üç kıt`a mühimmât arabası ve ikiyüz kırk altı nefer dil ve iki nefer mu`teber kapûdân ordu-yı hümâyûna lede`l-vurûd der-akab tob ve mehterhâne şenlikleriyle rûsûm-ı sâdmânî icrâve tetmîm kılındıktan sonra ağa-yı mûmâ-ileyh bir kubûr sincâb(?) kürk ve bir celeng ve beşyüz gurus atıyye ve tîmâr tevcîh ve bu vechile levâzım ikrâmına mübâderet olunup ferdâsı ahz olunan eşyâ ve diller rikâb-ı hümâyûn tarafına irsâle müsâde`at kılındı. Üserâ hikmet-i ilâhiyedendir ki bu makûle sürûr ve fevz ü nusret haberi ordu-yı islâma vurûdunda hâsıl olan sürûr ve memnûniyet bir tarîkle ta`rif kabûl itmez zîrâ lezâizin cümlesinden hak bu ki bu e`azz ve ahrâ olup cismânî ve hem ruhânî bir hâlet idüğü mutlâkan salâbet-i islâmın şerefiyyetine ve dahi zaman-ı cehâletde kefere-i müşrikîn ile vukû`-yâfte olan muhârebât ancak islâmı kabûl eylesünler için olduğundan sipehsâlâr-ı asfiyâ (45-b) ve kâbe kavseyn âvârnî-i hazret-i Muhammedü'l-Mustafa efendimizin ashâb-ı hazeratıyla bunca gazavâtları ancak ehl-i islâmın tebessürüychün olduğundan el-hamdülillahi te`âlâ bu ümmet eşref-i mahlûk olup salâbet-i islâmın dâimâ fecere-i müşrikîn haklarında her hâlde gâlibiyeti ve eşrefiyeti mutlakâ bu ümmet-i merkûme haklarında mahsûs bir keyfiyet idüğü evvelen(?) kâtı`a ve berâhîn-i akliyye ile müberhendir. Ve`l-hâsıl bu meserret-i azîmenin îfâ-yı teşekkürü kâbil-i imkân ve ifâdesi husûsu bir vechile tahrîr ü beyân mümkün değildir. İş bu fütûhât-ı celîleden sonra gerek ordu-yı serdâr-ı ekremîde ve gerek ocaklu ordularından gice ve gündüz bir taraftan bilâ-izn asker Kalafat yakasına imrâra başlayup behey kafadâr niçün durmalı? Elhamdülillahi te`âlâ ser-asger

paşa Nemçelü'nün tobrağına girdi. Lazarata'sını bi'l-külliye zabt idüp bu kadar mâl-ı ganâime mâlik oldular, diyerek bir dürlü zabtları mümkün olmayup hattâ üç adamı olanın iki etbâ'isi gidüp birisi güçle kaldı. Bir rütbe havâhiş geldi ki elinden sâret-i zâhirde bir şey gelmek me'mûl olmayanlar dahi berükünün olsun bu da el viririr diyerek vâkı'â bu derecelerde nâsın arzusu derünlerine zerre kadar havf u heşyet gelmemesi mahzâ cenâb-ı Hakk'ın inâyeti idüğü mahall-i iştibâh değildir. Sunûf-ı asker-i gayr-i teş'ârın bu derecelerde gazâ ve cihâda meyl ü rağbetleri mû-be-mû ma'lûm ve bundan böyle dahi müsta'înen (46-a) bi'llahi te'âlâ mansûr ve muzaffer olacağı meczûm olmak hasebiyle hemân ordu-yı hümâyûnda olan vezîr-i mükerrerem Çarhacı Hasan Paşa ma'iyetine Bozok binbaşları ve iktizâsına göre cebehâne ve birkaç tob ve mühimmât-ı sâire virildiğinden başka zikri mürûr iden gönüllü asker olarak gazâ ve cihâda kemâliyle rağbet idenlerden katı külli asker cem` olup ve fi'l-asl müşârün-ileyh esfâr-ı sâbıkda nik-nâm sâhibi bir vezîr olduğundan öteden berü zâtında her ne kadar ashâb-ı servetden değil ise de düşman içinde sârı cenerâl deyü kesb-i iştihâr eylemiş olmağla mâh-ı zilkâdenin on üçüncü günü ser-asker-i müşârün-ileyh tarafına azîmet eylemeleri irâde buyurulmağla ol gün Eflak yakasına mürûr ve bir an akdem mahall-i maksûda vusûle müsâde`at buyurmuşlardır. Bu hengâmda âsitâne-i aliyyeden birkaç yüz nefer ile ordu-yı hümâyûna vürüd iden dergâh-ı âlî kapucubaşlarından duhân gümrükcüsü Seydilân(?) Beğ'in bu fütûhâtlar ma'lûmu oldukda izn-i serdâr-ı ekremîyle mîr-i mûmâ-ileyh dahi birkaç gün tevkîfinden sonra ser-asker paşa hazretleri tarafına azîmet eyleyüp bir taraftan irsâl-i asker leyl ü nehâr ve gerek mühimmât ve gerek zahîre husûslarında ve esbâb-ı muhârebenin takviyet ve istihkâmında mezîd ikdâm ve gayretde ednâ mertebe tecvîz-i kusûr olunmamıştır. Ber-vech-i tafsîl bâlâda zikri sebkat idüp bundan akdem yedd-i a`dâya giriftâr olan ve bu muhârebede nez` ve teshîr olunan İrşova'dan (46-b) ahz olunan mühimmât vâridât-ı silahdâr hazret-i ser-askerî ağa ile ordu-yı hümâyûna vusûlünde mûmâ-ileyh bir yaldızlı çelenk ve semmûr kürk ve beşyüz guruş atıyye ihsânıyla ri'âyet ve sâyiki üzre bu eşyâlar dahi icâleten rikâb-ı müstetâba ba`s ve isrâ kılındı. Peyder pey düşman-ı düzeh-karârdan zabt-ı mâl-ı ganâim ve ahz olunan diller tevârüd eyledikçe Tuna havâlisinde olan serhedâd ahâlîlerinin ve be-tahsis-i a`zam-ı serhadd-i hâkâni olan Vidin ağavât ve

neferâtlarının gün-be-gün Ordu-yı hümâyûn tarafına meyl ve muhabbetleri ziyâde olup zehâir ve sâ'ir celbî muktezî umûr-ı mühimmenin tesviye ve tanzîmi emrinde kemâyen-bagî bezl-i mâhasal kudret eylemişlerdir. Bâlâda zikr ü beyân olunan Tuna kapûdânı Çadırcı-zâde ma'iyyetinde olan donanma ile nehr-i Belgrad'a doğru avn-ı inâyet-i hayrî'n-nâsırîn ile bâdhân-güşâ-yı azîmet ve düşmanın sefâin-i menhûsesine rast geldükde mukâbele ve muhârebe eylemesi tenbîh ve te'kîd olunup ol vechile azîmet eylemiş olup ve mâh-ı mezkûrun beşinci günü serdâr-ı ekrem hazretleri yedd-i a'dâdan zabt u teshîr olunan Kral Bağçesi ve Lazarate ve İrşova'yı temâşa ve hem müşârûn-ileyh ser-asker paşanın dahi ordusuna varup kendi yediyle mücevher çelenk ve iktizâ idenleri tatyîb ve gerek çarhacı vezîr Çerkes Hasan Paşa ve Memiş Paşa'nın nefsü'l-emr levâzım-i ikrâm (47-b) ve ihtirâmları lâzımeden idüğü ve bu orduların mühimmât ve cebehâne ve zahîresi husûslarında kusûrları nedir bakılmak ve düşmanın bundan sonra üzerine varılması ne sûretle olacağı bilinmek ve'l-hâsıl ol havâlînin keyfiyeti ne vechiledir ve bundan böyle Vidin sahrâsında livâ-i şerîfin tevkîfiyle bi'l-fi'il kendülerinin ol tarafâ azîmetleri tertîbi tasavvurunda olur. Müşârûn-ileyhümâ ile müzâkere olunmaklık mütâla'asıyla mâh-ı mezkûrun beşinci günü serdâr-ı ekrem hazretleri onbeş mikdârı enderûn ağavâtıyla ve birkaç gedüklüleriyle bahren azîmet idüp nefsü'l-emr bu akîb fütûhâtta o cânibe teşrifleri vüzerâ-yı izâm hazretlerine ve guzzât-ı muvahhidînin celb-ı kulûblarına bârî ve etrâf u eknâfin ve düşmanın harekât ve sekenâtlarına tahsîl-i vukûf ve bundan başka müteyakkizâne ve mütebessirâne dâ'imâ harekete mübâderet eylemeleri tenbîhi ahvâl-i düşmanın hücûmu evvel emirde kangı tarafına olacağı cüst-i cûsundan bir an münfekk olmamaları vesâyâsı ve bâ-husûs sunuf-ı askeriye'nin ta'yînât ve cihet-i âhir ile muktezî mevâddan ifâdesinden ibâret idi. Netîce-i suhan beş gün arası geçdikde ordu-yı hümâyûn tarafına avdet buyurdular. İrşova dedikleri mahallin verâsı Belgrad'a doğru sâhilde ya'ni a'dâ toprağı olarak takrîbi olan Nemçelü'nün Ceneviz vaktinden kalma İnkilap ta'bir eyledikleri sa'bü'l-mürûr bir kayadan ibâret ve içi mucevvef ya'ni (47-b) gerçi palanga şeklinde lâkin bir kapûdan ibâret andan dahi bir adam güçle girdiğini tahkîk iderler ve etrâfına top veyâhûd humbara ile tazyîk fâide vermeyeceği inhâ olundukda hemân İrşova'dan Memiş Paşa şebhûn idüp zikr olunan mahallin etrâfını zabt ve taşrada bulunan kefereyi

ahz eylediği ve mâ`adâsı derûnuna tahassun eylediklerinden sa`bü`l-mürûr bir kaya olmağla beher-hâl lağım alınmasına muhtâc idüğü ve bir an muhâsarasından münfekk olunmayup her kaç güne kadar zahîre ve mühimmâtları tekmi̇l olur ise nihâyet ol vakte kadar teshîri müyesser olacağı âşikâr ve taşradan bir ferd imdâdları gelemeyeceği bedîdâr ve karîben lütf-ı Hak ile cümlesi ahz olunacağı derkâr olup bu ma`reke de ahz olunan elli nefer dil ve biraz sultât tüfengi şimdilik savb-ı müşîrânelerine takdîm olundu deyü ser-asker paşa hazretleriyle mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhden tahrîrât ile ser-asker tarafına bu haber-i behcet-eser vürüd eylemekden nâşî zikr olunan diller ile ser-asker-i müşârün-ileyhin baş çukadârı ordu-yı hümâyûna vâsıl oldukda bir sincâb kürk ve üçyüz guruş atıyye ve bir çeleng ve sâbıkı misillü bir timâr ihsânıyla ağa-yı mûmâ-ileyh taltîf olunup getirdüğü üserâ rikâb-ı müstetâba ba`s ve tesyâr ve isrâ kılındı. Bu esnâda Eflak hudûduna karîb a`dânın metîn ve müstahkem olan Vama(?) kal`asında Eflak voyvodası tarafından ta`yîn olunan me`mûrlar bir müddetden berü muhâsara ve tazyîk üzere oldukları haberi vurûd (48-a) eylemiş idi. Ancak mâh-ı mezkûrun onikinci günü zikr olunan Vama kal`ası bi-hamdihi te`âlâ yedd-i islâma nasîb olup derûnunde olan keferenin kimisi firâr ve ekserisi mecrûhen helâk olduklarını muhbir tahrîrâtla ahz eylediği bir kıt`a müsenna` tab ordu-yı hümâyûna vürüd eylemiştir. Cenâb-ı hayrû`n-nâsırînin avn-ı inâyet-i samedânîyesiyle karîbü`z-zamanda a`dâ-yı bed fercâmdan bir tarafdan ahz-ı intikâm alınmakda ve müte`âkiben ordu-yı hümânîyesiyle karîbü`z-zamanda a`dâ-yı bed fercâmdan bir tarafdan ahz-ı intikâm alınmakda ve müte`âkiben ordu-yı hümâyûna peyâm-ı meserret-encâm gelmekte olup ancak bu mahalden fethü`l-islâm cânibine hareket olunması lâzımeden ve bâ-husûs orduda olanların ve ocaklunun memnûn olacakları ve me`mûr olan vüzerâ-yı izâmın takviyyetlerini mücib olacağı müstağnî-i ta`rîf olup vâkı`â otağ-ı hazret-i serdâr-ı ekremîde cümle hâzır oldukları hâlde fethü`l-islâm tarafına azîmete müzâkere şu vechile karâr bulup müsta`înen bi`llahi`t-tevfik bir gün evvel diyâr-ı a`dâya varılmak ensebdır hemân fâtiha olunsun dinmekle ol gün Vidin muhâfızı Şerif Hasan Paşa hazretleri livâ-i şerîf kâimakâmı nasb ve serâsere kaplı semmur kürk ilbâs ve çavuşbaşı bulunan Seyyid Feyzullah Efendi huzûrunda zu`amânın mevcûd ve nâ-mevcûd olanları yakalanup ve öteden berü âdet-i kadîm üzere sipâh ve silahdâr ağaları ve ocaklusu

ile livâ-i şerîf obasının etrâfına iskân ve bir mikdâr zu'amâ ve küttâbın ekserîsi dahi tevkîf olunması ve me'mûr olanların gâyet hafifü'l-mû'ne(?) gidimleri irâde buyurulduğu esnâda (48-b) vezîr-i mûkerrem Sarı Selim Paşa dahi ordu-yı hümâyûnun verâsından birkaç gün sonra gelmiş olmağla serdâr-ı ekremin hareketinden evvelce müşârün-ileyh fethü'l-islâm tarafına varup iktizâ iden Tuna açıklarını celb eylemesi fermân buyuruldu ve bu vechile ordu-yı hümâyûnun hareketi mûsammem oldukda birkaç gün akdemce mu'tâdları vechile sadr-ı a'zam hazretleri havâss-ı ittiba'lariyla fethü'l-islâm tarafına azîmet buyurup ba'dehu kethüdâ-yı sadr-ı alî hazretleri ordu-yı hümâyûnu istishâb ve mâh-ı zi'lka'denin onaltıncı günü hareket ve tayy-ı merâhil iderek vukû'-yâfte olan fütûhât ve fevz ü nusret mesrûriyetiyle safâ-yı hâl ve ârâmiş-i bâl ile mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı günü Fethü'l-islâm nâm mahalle vüsûl ve Tuna sâhilinde müheyâ olunan haymelere nüzûl müyesser olup ancak kethüdâ-yı sadr-ı alî bulunan Ruhî Süleyman Ağa esnâ-yı râhda nâ-mizâç olduğundan başka serdâr-ı ekrem hazretleri bir müddetden berü hafî kendülere münfa'il iken bu def'a fethü'l-islâm nâm mahalle vüsûlünde sadr-ı a'zama mahsûs olan oba gelmeyüp fakat yatak çadırı gelmiş bulunmağla vâkı'â bu maddeyi hîn-i hareketde ağa-yı mûmâ-ileyh birkaç def'a istîzân eylemiş ise de mukaddem olan infi'âllerin izhâr zımında bu ordûnun çadırları nizâmları kethüdâ beğlerin lâzîme-i umûrlarından iken henüz benim çadırıma bakacak hâli yok deyü azl idüp mûmâ-ileyh dahi hasta olduğu hâlde Fethü'l-islâm derûnunda bir hâneye nüzûl (49-a) itmekle bu sûretde mûnhall olan kethüdâ beğ mesnedi defter emîni olan Nazif Efendi'ye ve mûmâ-ileyhin mansıbı rûznâmçe-i evvel olub Sofya'da kâffe umûr-ı mühimmeye me'mûr Hasan Efendi'ye ve anları mansıbı yeniçeri efendisi Ali Raif Efendi'ye ve kezâlik ol mansıb dahi Çelebi Reşid Efendi'ye ve andan mûnhall olan sipâh kâtibi sadr-ı a'zam hazretlerinin mukaddemâ Mora'da kethüdâları olan Halil Beğ'e tevcîh ve cümlesine ilbâs-ı hil'at olunup bu tevcîhâtdan birkaç gün sonra kethüdâ-yı sâbık mûmâ-ileyhin illeti müştedd olduğundan ecel-i mev'ûdile âzim-i dâr-ı bekâ ve ol mahalde teveccüh-i menzilgâh-ı ukbâ olunmuşdur. Bu âvânda serasker-i müşârün-ileyh hazretleri tarafından vürûd iden tahrîrât me'âlinde ma'îyyetinde olan asâkir-i gâziyânın ilerüye varup a'dânın dâr u diyârını tahrîb menvî-i zamîrleri idüğü ve aralık aralık çapul bahânesiyle Muhâdiye Boğazi

etrâfında olan karyelere girüp esir ahz eylediklerini ve lâkin böyle tertîbsiz varılmakta mahzûr mülâhaza olunduğu “oğullar vakti vardır cümlemiz inşaallahü te`âlâ berâber gider Muhâdiye’yi zabt ideriz” diyerek avk ideyorum. Bu husûsda ne vechile irâde buyurulur ise bu tarafın takviyesine ve düşmandan ahz-ı intikâm esbâblarının istihsâline ne güne emr ü fermânları şeref-rîz sudûr buyurulur ise tıbkı irâde-i aliyyeleri üzre bezl-i vüs`-i kudret ideceğini ser-asker-i müşârün-ileyhin vârid olan tahrîrâtından (49-b) müstebân olmağla ol gün bu husûslar iktizâ idenlerle müzâkere olunup ser-asker-i müşârün-ileyhin tahrîri ve ol havâlinin muhâfaza ve istihkâmı derece-i vücûbda olmakdan nâşi kul kethüdâsı bulunan Salih Ağa ma`iyyetine birkaç aded yeniçeri ortaları tertîb ve sâir ocakların kethüdâları dahi ağa-yı mûmâ-ileyhin ma`iyyetine mühimmât-ı külliye ve cebehâne-i vâfiye ile ta`yîn ve nehr-i Tuna’yı imrâr itdirilüp icâleten ser-asker paşa hazretleri cânibine azîmet eylemeleri emr ü fermân buyurulduğu esnâda cânib-i sadr-ı a`zamiye müşârün-ileyh ser-asker paşanın vârid olan tahrîrâtına derhâl cevâb olarak bu vechile tahrîr olunmuşdur ki çarhacı vezîr-i mükerrem Çerkes Hasan Paşa’nın ma`iyyetine külliye tli piyâde ve süvârî ve Seyyid Numan Beğ dahi Muhadiye Boğazi’na doğru ta`yîn olunduğu ve iktizâ iden tob ve mühimmâtları kifâyet mikdârı virilmiş idüğü mefhûm tahrîrâtlarından ma`lûm-ı hâlisânemiz olup ancak cenâb-ı düstûrânelerinden me`mûl ve meczûmumuz olan gayrât ve ibrâz eyledikleri secâ`at muktezâsınca müşârün-ileyh Hasan Paşa ve gerek sâir me`mûrların te`lifleri husûslarına her ne kadar ri`âyet buyuracakları ta`rifden müstağni ise dahi bu def`a kul kethüdâsı ağa dahi taraf-ı sa`âdetlerine lede`l-vürûd birkaç gün istirahat eylediklerinde ta`yinât ve sâir malzemeleri tekâmîlinden sonra ağavât ve neferâta nevâziş buyurularak müşârün-ileyh çarhacı paşa ma`iyyetine bir kadem-i akdem îsâl ve irsâllerine ihtimâm u dikkat ve bugünlerde dahi ol taraftan ne havâdis zuhûr eylemişdir ele geçmiş dillerden muhârebenin (50-a) ahvâli ne sûretde tahkîk olunmuşdur. Ve`l-yevm a`dânın cem`iyeti ne mikdârdır eğerçi bu maddeler cüst-cu eyledikde kemâl ihtimâ ve ikdâmları mû-be-mû meczûmumuz olup ancak muktezâ-yı dirâyet ve fetânetleri vechile sıhhat ve hakîkatini düz-seb(?) peyder-pey taraf-ı meccânemize tahrîr ve bizi âgâh eylemeniz pek matlûbumuzdur deyü cânib-i serdâr-ı ekremîden tahrîr olunmuş olmağla cevâb olarak vârid olan tahrîrâtlarında Muhadiye didikleri

Nemçelü'nün kilidi mesâbesinde olup ancak tahmînen bir sâ'at sa'bü'l-mürûr mahallerinden sonra muhârebeye takarrüb olunacağı ve zikr olunan boğazın yemin ü yesârına müte`addid toprak palangalar inşâ ve üzerine tablalar vaz` itmiş olduğundan gayrı birkaç meterisler hafırlarıyla boğaz-ı mezkûrenin metâneti kaydında olduğu ve ol havâlîde külliyyetlü karâne(?) ve piyâde asker-i menhûsesi ile bir mu`teber cenerâl ta'yîn eylediği ahz olunan bir nefer Türkçe bilir dilden etrâfiyla tahkîk olunup her ne kadar böyle ise zikr olunan Muhadiye Boğazı'nın etrafında palangaların ibtidâ-yı emirde zabtı ve derûnunda asker dûz-hakzârın(?) tenkîl ve istîsâlleri farizadan olduğuna binâ`en bir taraftan piyâde asker meterislere derece-i kifâyetde vaz` ve aralarından süvârî dahi ta`kib eylemekte olduğu ve boğaz-ı mezkûre nâzır cebele vezîr-i mükerrerem Çarhacı Paşa hazretleri kemâl-i gayret ve ikdâmlarıyla iki kıt`a balyemez tabu çıkarup ve vâkı`â ol mahalle balyemez tab çıkması akla ba'id bir mâdde iken mutlakan tevfiik-i samedânî ve yümn-i himem (50-b) hazret-i cihândârî olup uğur-ı dîn ü devlet-i aliyyede ez-dil ü cân sarf-ı tâb u tuvân ideceğim müstağnî-i ta`rif ü beyân olmağla palanga ve germe bu sene-i mübarekede feth ü nusrete mazhar olacağına iştibâhım yokdur. Zîrâ cünûd-ı muvahhidîn ve guzât-ı müsliminde olan hâhaş u gayret gün be gün tezâyüde reside olduğu mutlaka veli ni`met-i alem ve şâhin-şâh-ı mu`azzam olan şevketlü kerâmetlü efendimizin nan u ni`meti helâl olsun leyl ü nehâr gerek meterislerden ve cibâlde tahassün iden kefare-i müşrikîni toblar ile tazyîk eylemeleriyle vakt-i kalilde inşaallahü te`âlâ dergâh-ı ahadiyyetden me`mûl ve muntazırımıdır. Ve'l-hâletü'l-hâzâ Muhadiye'nin teshîri husûsunda şöyle mülâhaza iderim ki himmet-i ehlu'llah ile küffâr-ı müşrikîn tâb-âver sebât olamayup bir mertebe derûnlarına ru`b ü hırâs müstevli olmudur ki kat`â bir mahalden firâr eyleyemeyeceği meczûmdur. Bu bendeleri dahi işbu arife-i çakerî tarihinden iki gün sonra bilâ-çâdır yeniçeri dilâverlerinden dalkılınç ve piyâde ve süvârîleri alup ilerüye kalkmak üzereyim. Ancak inâyet buyurup bir taraftan tecemmü' iden arabalar ile irsâl olacak peksimâdın isti`câli husûsuna gereği gibi me`mûrlara te`kîd ile bir gün evvel bu tarafına isâline himmet-i kâmile-i veliyyü'n-ne`mâneleri niyâzımıdır deyü mâh-ı mezkûrun yirmi dördüncü günü vürûd iden tahrîrât cümleye bir kat daha mûcib-i mesrûriyet olmuşdur. İş bu tafsîl olunan muhârebenin netîce-i hâline muntazır üzre olunacağı (51-a) bâlâda zikri

güzerân iden Muhadiye Boğazı'nın yemîn ü yesârında olan palangaların zabt u teshîri husûsuna teşmir-i sâk-ı hamiyetleri ve gerek vüzerâ-yı izâm ve asâkir-i nusret-fercânın sa`yu gayretleri yegân yegân ma'lûm olup ve'l-hâsıl bulunan zâbitân-ı ocak gayr-ı teş`ar ve gergerde-i(?) süvârîyan-ı hamiyet-âsâr -ı ser-asker paşa hazretlerinin nezdinde beher-hâl bu mel`ûna yürüyüş olmaklık münâsib idüğünü ve cünûd-ı muvahhidînin recâ ve niyâzları olduğunu ısrâr ve iş`âr ve bâ-husûs hıfz-ı asker-i piyâde için çarhacı paşanın muktezâ-yı şecâ`ati üzere mukaddemâ cibâllere vaz` eylediği balyemez toblar endahte ve süvârî enderûn agavâtını ve sâir me`mûrları i`mâlde ne rütbe ikdâm ve himmeti masrûf olacağı mû-be-mû ma'lûmunuzdur. Ancak devletlü efendimizden ruhsat talep olunur dergâh-ı icâbet-penâh Hak'dan mansûr olacağımızı recâ idüp gâlib olacağımıza iştibâh yokdur, deyü cümlesi ser-asker-i müşârün-ileyhe bir ağızdan ifâde-i hâl itmeleriyle mütevekkilen ale'llahî te`âlâ ol gün niyâzlarına müsâ`ade idüp “oğullar göreyim sizi cümlelerinizi Hakk'a emânet eyledim. Ben dahi yarım sâ`at mikdârı mahalde tevakkuf ider etrâfin ahvâline ve iktizâ iden levâzımâtın îsâline ikdâm iderim” deyü haklarında du`â-yı hayr eyleyüp anlar adhi tahrîr olduğu vechile boğaz-ı mezkûre doğru azîmete karâr ve beynlerinde güyâ tertîb müzâkeresini idüp ba`dehu küffâr-ı hâksârın üzerine (51-b) varmak niyyetlerinde iken ilerü giden biraz piyâdenin iktizâ-yı selâbet ve şecâ`atleri bir vechile tevkîf ve ârâmlarına mecâlleri kalmayup hemân sell-i sikîn hücum ve ol esnâda na`ra-i Allah Allah sadâsı gerüden gelenlerin mesmû`ları oldukda hemân anlar dahi bir ağızdan “fütûhât bizimdir yoldâşlar kardaşlar” diyerek a`dâ-yı le`amet karînin tabûr-ı menhûsesini def`aten perâkende ve bu kadar küffâr galtaniyye hak-i mezellet ve perişân ve gerüye i`âde eylemeğe kasd idenler dahi yedd-i islâma geçüp külliye dil ve ruûs ahz olunduğundan başka boğaz-ı mezkûr külliye tathîr ve palangaları teshîr ve Muhadiye'ye doğru münhezimen firâr eyledikleri haber-i behçet-eseri mâh-ı merkûmun yedinci günü Çarhacı Hasan Paşa'nın mehter başısı ile vürûd idüp mûmâ-ileyh yediyüz gurus atıyye ve bir hil`at ve asker paşanın Tatar ağasına dahi beşyüz gurus atıyye ve bir hil`at ve ahşama karîb kul kethüdasının gelen çukadârına üçyüz gurus atıyye ve bir hil`at ilbâsıyla cümlesine ikrâm ve taltiflerine ri`âyetden sonra orduda tob ve mehterhâne şenlikleri ve be-tahsis fethü'l-islâm kal'asından tob ve tüfeng endahtıyla bu

meserret-i azîme ve fütûhât-ı cesîme i`lân olunduktan başka icâleten rikâb-ı kamer tâb-ı hazret-i Hüsrevânîye ve etrâfda olan cemî` serhaddâd-ı şâhâneye tahrîr ve Tatarlar ile ba`s ü tesyâr kılındı ve yevm-i mezkûrda serdâr-ı ekrem hazretleri birkaç yüz enderun ağavâtı ve çavuşbaşı Feyzullah Efendi ve tezkere-i sâni Dürri Efendi'yi bi'l-istishâb ve iki tob dahi (52-a) ma'iyetlerine alup İrşova'ya nâzır Tuna'nın berü yakasında olup zikri mürûr iden Tekye Burnı nâm mahalle teşrîf buyurmuşlardır. Erbâb-ı dikkat indinde aralık aralık ilerüye ve gerüye gitmek sadr-ı a`zam ve vekîl-i mutlak bulunanlara göre hakikatü'l-hâl bir etvâr-ı mustahseneden olmayup ve her ne kadar ordu-yı hümâyûnda ricâl-i devlet mevcûd ise de iş sâhibi bulunmadığından her bir maslahat lâyıkıyla rü`yet olunmayup iktizâsına göre sekte ve ba`zen dahi ârâcife bârî olacağı katı zâhirdir. Ancak müşârün-ileyh hazretlerinin muktezâ-yı mizâçları her şeyde bulunup maslahatın iktizâsına göre ta`yîn hâsil eylemek ve bundan kat`-ı nazar me`mûr olunanların akval ve ef`âline dâir umûr ve husûslarını dâimâ cüst-cu ve taharrî kılınmak kendülere bir emr-i lâzımeden ittihâz eylemiş olduklarından vâkı`â bu tabî`atları gerek asâkir ve me`mûrların haklarında vakte göre fâ`ideden hâlî olmayup ve bâ-husûs noksan virilmesi âdet olan ordularda ta`yinât maddesine ve cihet-i âhir ile mevâdd-ı adideye ziyâde dikkat olunuyor havâdisini mûcib olduğu mahall-i iştibâh değildir. Ber-vech-i ahmâl İnik mağarası deyü meşhûr olan mahallin bundan akdem evsâfı güzêrân idüp bu def`a avn-ı samedâni ile kabza-i yedd-i islâma geçmekle etrâfıyla tafsîl olunması münâsib görüldüğünden bu vechile beyân olunur ki mahall-i mezkûr bir mağaradan ibâret ve hakikat-i hâlde gâyet musanna` ve metîn Cineviz vaktinden kalma kaya ile ihâta olunmuş fakat bir kapudan gayrı mürûr ve ubûra kat`â bir mahalli olmayup (52-b) önü nehr-i Tuna'nın ensiz tarafına tesâdüf eylediğinden ol tarafa dahi a`dâ-yı bed-fercâm toblar vaz`ıyla istihkâmına veyâhûd yürüyüş tarîkıyla ele geçer fikri gâyet eb`ad idüğü ve asker usanup nihâyetde hâlî üzre terk olacağı dahi mülâhazadan ba`id olmayup hattâ mukaddemce dahi Memiş Paşa her ne kadar tazyîk eylemiş ise derûn-ı mağarada tahassün iden küffâra zerre kadar zarar gelmediği hasebiyle madem ki zahîreleri vardur bu madde netice bulmaz, deyü maslahatın terki dahi câ`iz olamaz deyü esbâb-ı fütûru müstelzim ba`zı mülâhazadan sonra nihâyet mağaranın verâsından ba`zı âlât ile lağım almağa mübâşeret esnâsında derûnunda

olan küffârın bi-hikmetu'llahi te'âlâ zahîreleri kalmadığından telef derecesine vâsıl olmaları ve kendülere dahi bu muhâsaradan halâsı fikri adimü'l-îmkân olup ye`s-i küllî gelmekle bi-nefsihi sadr-ı a`zam efendimiz bizlerin mâl ve canlarımıza zarar gelmeyeceğine i'timâd virir ise mağaradan çıkaruz, deyü haber virmeleriyle binden ziyâde sultat ve iki kapudân ve bir mâyûd(?) cümlesi istimân idüp ammâ cânib-i serdâr-ı ekremîden istimân eylediklerini mübeyyen virilen kâğıdda gerek âlât-ı harbiyye ve gerek cemî` mühimmâtı bize teslîm eylemeleri ve hemân ne mikdâr keferi var ise fakat canlarına bir gûne zarar gelmeyerek sâlimen hudûdlarına irsâli münderic olunarak cebeciler (53-a) kâtibi Raşid Efendi ol mahalde buyuruldu tahrîr ve Hazine baş yamağı sadr-ı âlî bu husûsa ta`yîn kılındı. Ve avn-ı hazret-i Bârî ile mağara-i mezkûre zabt olunup derûnunda olan bin dört yüz aded tüfenk ve biraz timûrlu esbâb ve bayrak-ı menhûseleri ve yel tûfengleri ve on üç kıt-a tob ve mühimmât külliyyen zabt olunduğunu muhbir cânib-i sadr-ı a`zamîden vârid olan tahrîrât mâh-ı mezkûrun yedinci günü ordu-yı hümâyûn tarafına vârid olmağla derhâl der-aliyyeye bu meserret-i azîme tahrîr ve iktizâsına göre zikr olunan eşyâlardan tesyâr kılındı. Bundan akdem ber-vech-i icmâl tahrîr ve beyân olunan Muhadiye Boğazı'nı ser-asker-i müşârûn-ileyh Hasan Paşa çirkâb-ı kefereden tahlîs eylemek niyyet-i hâlisesiyle azîmet eylemiş idi. Boğaz-ı mezkûr gâyet ensiz ve iki tarafı sa`bü'l-mürûr cibâl olup her bir taraftan birer palanga olduğundan evvel emirde ol palangalarını ne hâl ise zabt eylemek boğazın teshîrini mûcib olup boğaz-ı mezkûr bir kere lütf-ı Hak ile müyesser olacağı mülâhazadan ba`îd olmamağla bu husûsun keyfiyet-i sühûleti ser-asker paşanın çadırında kâffe-i me'mûrlar ile markûde(?) esnâsında ilerüye giden bir mikdâr askerden hemân şu gûne haber zuhûr eyledi ki "elhamdülillahi te'âlâ palangaları ve boğazı zabt eyledik, sizler dahi yetişesiz" denildikde Vezîr Çerkes Hasan Paşa ve Numan Beğ ve sâ'ire sergerde-i asâkir hemân hareket ve boğaz-ı mezkûrdan geçüp atın başını Muhadiye didikleri şehrin kenârında çeküb (53-b) ol hinde karşı gelen küffâr tâburlarını bi'l-cümle münhezim iderek kelle ve dile bakılmayarak derûn-ı şehre vusûl ve müsta`înen billahi`t-takdîr ber-vech-i suhûlet telef-i cebehâne olmayarak zabt u teshîri müyesser olduğunun haberi dahi mağara-i mezkûrun feth olduğu gün i`amü't-tesâdüf sadr-ı a`zam hazretlerine ve andan Fethü'l-islâm cânibinde ordu-yı hümâyûna vâsıl oldukda derhâl sürûr ve

sâdumanî icrâ ve tetmîm ve hamd ü sipâs-ı Cenâb-ı Rabbü'l-âlemîn kılındı. Gün be-gün sâ`at be-sâ`at fütûhât-ı celîlelerin müte`âkiben zuhûru ve bâ-husûs bir taraftan tâkım tâkım mîrîye â`id olandan başka gerek nisvân ve gerek ricâl-i üserânın tevârüdü ashâb-ı hâhiş-girânın ve gerek sâirlerin haymeleri esir bazârından nişân virdiği mevcûd olanların ra`nâ-ı ma`lûmlarıdır. Ser-asker paşanın tahrîrâtında bu Muhadiye muhârebesinde keyfiyeti ve gelen âdemînin takrîri bir vechiledir ki Muhadiye şehri Tuna'ya karîb ve Nemçelü'nün baş serhaddi mesâbesinde olup Lazarate gümrüğünden emti`a ve sâ`ir eşyâ ol mahalde hıfz ve tüccârları dâimâ amed-şüdden hâlî olmadıkları ve gâyet hâneleri tekellüflü v ekazarate ta`bîr eyledikleri cesîm hânlar olup tahmînen Lazarate yedi sekiz sâ`at bir mahaldir. Binâen-aleyh bu muhârebeden birkaç gün geçdikde bir taraftan gâziyân-ı yoldaş ve sâirlerden ganâime mâlik ve çelenglere nâil olduklarından mâ`adâ küffâr hânelerinde emti`a ve tuhaf ve kıymetlü eşyâ ve altun ve evânî-i sim (54-a) ve bunun emsâli ganâime mâlik oldukları(?) mefhûm-ı tahrîrâtdan müstebân ve peyder -pey bu havâdisler ordu-yı hümâyûna vürûd eylemeğe başladıkda askerî zümresine bir mertebe arzu düşdü ki bundan sonra bir sâ`at Fethü'l-islâm'da ikâmet emr-i muhâl ve belki mahzûr-ı uhrâyı mûcib olacağı hafî ve celî bedîdâr olup ittifakan ol gün Eflak civârında Nemçelü'nün ihdâs eylediği Toprak Kal`asını Mavriyan Nikola voyvoda cemî` asker ve tob ve mühimmâtla zabt idüp bu tob ve bayrağ-ı menhûse dahi gelmekle zümre-i asker gayr-ı teş`ara birkat dahi hâhiş gelüp velev ordu Tuna'yı geçsün geçmesün bizler gideriz" havâdisleri derece-i tahkîke resîde olmağla fi nefsi`l-emr nâfile tevkîfin bir ma`nâsı olmadığından hele Tekye(?) Burnu'ndan sadr-ı a`zam hazretleri Fethü'l-islâm'a avdet ile bilâ-küberâ ordu-yı hümâyûn karşı yakaya hareketi mütehakkık oldu. Garâib-i ahvâldendir ki bi-hasebi'l-beşeriyye ve bâ-husûs min-ciheti`r-rütbe hasedî îmâ ider meslek nev`-i benî ademde kimisi hafî ve kimisi celî olarak her ne kadar sûret-i teslimde ise de beher-hâl nüfûz bende olsun demek ve bâ-husûs böyle muhârebelerde ez kadim nîk-nâm benim olsun iddi`âsı her sunûfda eskiden cârî bir adet olduğu sâlifü'l-mesâlihîn vaktlerinde dahi mesbûku`l-mesel olan ahvâl ve evza`dan olduğu tevârih tetebbu` na`t(?) iden zevâtın mübe-mû ma`lûmlarıdır. Binâen-aleyh aralık (54-b) ordû-yı hümâyûnu bırağup münâsebetli olsun gerek olmasun sipeh-sâlâr olanların böyle hareketi tafsîl olunan

vakî`adan(?) ibâret olduğu ezher lâkin bu etvâr pek de mu`ayyebâtdan olmayup her bir maddenin içinde ve vâki` olan gazavâtın cümlesinde mevcûd idi, diyerek elsine-i nâs beyninde bir kesb-i şerefden ibâret idüğü beyândan varestedir. Netice-i sühan mâh-ı mezkûrun yirmi dokuzuncu fethü`l-islâmdan hareket ve Tuna'nın karşı tarafına ordâ-yı hümâyûnun mürûruna karâr ve vezîr Sarı Selim Paşa verâdan mühimmât irsâline me'mûren tevkîf olunup Yevm-i mezkûrun ferdâsı çiharşamba günü sadr-ı a`zam hazretleri tebdilen azîmet buyurup yevm-i merkûmda Muhadiye'nin fethü teshîri ahbâr-ı meserret-eseriyle silahdâr-ı sadr-ı a`zâmî der-aliyyeye me'mûr kılınmıştır ve pen`şenbe günü mu`tâd üzre konakçı tuğu fethü`l-islam'dan hareket ve Eflak yakasından ubûr ve Geçid Köyü ta`bir olunur mahalde ol gice beytûtet ve ferdâsı ricâl-i devlet ve bi'l-cümle ocaklu ve sâ`ir me'mûrlar âçıklara(?) süvâr ve bir taraftan karye-i mezkûreye imrâr olunmağla lâkin tertîb olunan âçıklar(?) mikdâr-ı kifâyeden dûn olmak mülâhesesiyle birkaç gün nakl-i ahmâl ve eskâlde halyi zahmet çekildi. Hâsıl-ı kelâm mashûben bi'l-âfiye Lazarate dedikleri ordu mahalline vusûl ve safâ-yı hâtır ile haymelere nüzûl olunmuştur. Güzerân iden işbu Lazarate sâhil-i Tuna'da vâki` bir mahall-i vasî'a ve bâ-husûs Muhadiye Suyu ta`bir eyledikleri nehr o mahallin ortasından cârî olduğundan mâ`adâ (55-a) bir müddetden berü arâzî-i düşman olan mahallere muktezâ-yı şîve-i Bârî dest-res olunamadığından keyfiyyet ve kemiyyeti ferâmûş derecelerine varup bu takdîrce ehl-i imâna bir vechile mesrûriyet ve bir derece memnûniyet hâsıl oldu ki ta`rifî kâbil-i derece-i imkân olamaz netice-i hâl birkaç gün kemâyen-bağî istirahat olunduktan sonra karşı tarafa köprü inşâsına irâde-i aliyye ta'allûk idüp bu husûs için mi`mâr-ı sâbık Tahir Ağa ordû-yı hümâyûnda bulunduğundan her ne kadar pir ve ihtiyâr ise dahi bu fenne intisâbı olmak mülâbesesiyle ber-vech-i isti`câl bir taraftan iktizâ iden malzemesi tedarikiyle mübâşereti sâdece tenbîh ve fermân buyuruldu ve mâh-ı merkûmun on altıncı günü sadr-ı a`zam hazretleri ve müte`ayyinân-ı ricâlden birkaç zevât ile muhârebeye ser-asker paşanın ordusuna teşrif ve ferdâsı günü ağayân-ı enderûn ve hâhişgirûn-ı şecâ`at-şî`âr gönüllü ta`biriyle iç çukadâr-ı serdâr-ı ekremî başbuğ olup bu gerek alemdâr(?) bayrağını küşâd ve ordu Şeyhi Efendi ol hinde du`a cümle muvahhidîn dest-küşâ-yı tazarru` ve niyâz olarak kurbanlar zühb ve gaza-u cihâd niyyet-i hâlisesiyle mâh-ı merkûmun on

yedince bazâr irtesi günü Muhadiye ser-askeri ma'iyetine azîmet ve sâhib-i devlet hazretleri dahi ol tarafda olmağla ne vechile emr ü fermân buyuracaklar ise öyle hareketleri kethüdâ-yı sadr-ı âlî Nazif Efendi tenbîh eyledi. Bundan akdem devlet-i aliyye re'âyâsından ve nân u ni`met-i âl-i Osmanî ile (55-b) perverde olan Cuku(?) didikleri hâin-i bed-ayîn birkaç seneden beri Nemçelüye tabi'iyet ve ol havâlide kâ'in Sırb ve sâ'ir re'âyâyı iğfâl ile nehr-i Tuna ile Belgrad yolunun sedd ü bendiyle nice nice ehl-i islâmı telef idüp gerek berren ve gerek bahren ol tarafları zabt eylemeğe müte'ahhid olduğundan Nemçelü tarafından kapudanlık rütbesiyle la'in-i mesfûre güyâ ikrâm zmnında sergerde-i asker nasb eylemiş idi. Hatta bundan akdem İrşova'nın fethinden sonra Memiş Paşa nehr-i Tuna'nın küşadıyla Belgrad'a doğru me'mûr olup bu me'mûriyetden maksûd-ı aslı Koçu nâm mel'ûn ile avanâtının çâresini görmek fikrinden ibâret iken mel'ûn-ı mesfûr bu maddeden haberdâr oldukda külliye tli adam tedârik ve etrâf u eknâfa evvelkinden ziyâdece îsâl-ı hasâr ve re'âyâyı ber-takrîb celb-i da'iiyesiyle alem-i şekâveti gün be-gün müzdâd eylediği haberleri bir müddetden berü ordû-yı hümâyûna tevârüd eylemekte idi. Paşa-yı mûmâ-ileyh refte refte muktezâ-yı me'mûriyeti üzre ol havâliye takarrüb esnâsında hâ'in-i mesfûr mukâbele ve muhârebeye teşmîr-i gayret eylemiş ise de evvel emirde başında olan re'âyâ perîşân ve Kocov didikleri mel'ûnu yetmiş kadar kendüsüne mu'în asker-i menhûsesiyle cümlesini hayyen ahz ve bakıyyesini dahi esnâ-yı muhârebede galtîte-i hak-ı mezellet olup Belgrad havâlisi lütf u inâyet-i yezdânîyle avs-ı çirkâb-ı kefereden tathîr ve bu zikr olunan esîrler (56-a) hayyen gelmek üzere olduğu haberi Memiş Paşa tarafından Lazarate'de ordû-yı hümâyûna vâsıl olup Belgrad ve havâlisinin bu sûretde kefer-i müşrikînden tathîriyle bi'l-külliye emniyet hâsıl olduğu meserretinden cümlelerin kemâliyle memnûniyetlerini mûcib olmuşdur. Bâlâda beyân olunduğu üzre enderûn ağavâtı Muhadiye'den mâh-ı mezkûr sekizinci Salı günü Çarhacı Vezîr-i mûkerrem Gazi Çerkes Hasan Paşa Nemçelünün i'tinâ eylediği Sebeş Boğazı üzerine doğru hareket ve dokuzuncu pencşenbe günü dahi ser-asker-i zafer-rehber asker-i vafire ile verâlarından fakat bir çadır ile terk-i ahmâl ve eskal iderek müte'âkiben azîmet buyurup ve serdâr-ı ekrem hazretleri ordû-yı ser-askerîde olduğundan re'is-i vakt Raşid Efendi ve çavuşbaşı ağayı ve birkaç gün sonra yeniçeri ağası ve sâ'ir ocak ağalarını bîlâ-

çadır hafifü'l-me'ne olarak gelmelerini fermân buyurmuşlar olduklarından ol vechile azîmet eylemişlerdir. Hizmeti meşkûr olan Memiş Paşa'nın rütbe-i vezâret kılıcı ekmeği olduğundan terfi`-i sâni ile lâıyıkıyla ikrâmına sarf-i bezl-i himmet kılındı. Zikri mürûr iden hâdîn(?) din ü devlet anûd-ı pelid-i millet Kocu ve avanâtıyla zencîr-i bend-i esîr olarak ordû-yı hümâyûna vürûd ve ferdâsı Lazarate'nin karşı yakası ki Tekye Burnu tarafıdır. Serâpâ kazıklara hıncır gibi dizdirilüp cün-ı habâset-âlûdları esfel-i sâfilîne şitâb ve ülke-i nâr-ı cahimde karâr eyledi. (56-b)ve ol gün Eflak voyvodası tarafından vürûd iden arızasında Nemçelü tarafında olan Hakana(?) kal`ası voyvoda-i mesfûr tarafından zabt olunduğu haberiyle kırk beş aded dil ve iki törenbite(?) ve beş tob ve birâz ru`us -ı menhûse tevârüd eylemekle iktizâsına göre götürüp âdemîyesine ilbâs-ı hil`at ve atıyye i`tâ olundu. Muktezâ-yı irâde-i sübhâni ve iktizâ-yı yümn-i kadem-i hayr taçdârı bu vakte değin vukû`bulan fütûhât ve taraf-ı islâmiyândan gâlibiyet ve asâkirde gün be-gün tezâyüd üzre bi`d-defa`ât tecrübe olunan hâhiş ve yerlerine geçen mâl-ı ganâim ve safâ-yı hâtır ya`ni ta`rif ve tavsîfi ademü`l-îmkân ve i`lâ-yı gulâm ve gerek cariye seksen doksan guruşa ve koyun nihâyet otuz pâreye ve sığır on guruşa fûrûht olunduğu meşhûr ve tevâtürdür. Nemçe Seferi demek alâmât-ı düşmanı dimekdir. Sadırları mukaddemâ hengâm-ı ma`rakede bulunanlardan herkesin istimâ`ı olan havâdisâtдан olup bu def`a iş bu vukû` bulan seferde Macarlu kadîm-î dostluğa ri`âyet idüp bî-taraf olduğundan kat`â Nemçelüye i`âne sadedinde olmadı. Ve bir rütbe-i gulâm ve civârı rahîs(?) bahâya resîde oldu ki falân Efendi'nin falân ağanın saka ve harbinde senin ellerinde fûrûht idecek esîrleri var alır mısız dinildikde bahâsına bakılmayarak bir taraftan Vidin'e ve andan arabalar ile herkes dâr u diyârlarına eline geçen esîr veyâhud hayvanât ve eşyâyı bir taraftan kayıklara tahmîl ve Tuna'nın karşı tarafına imrâr eylemesi (57-a) bir nev`i ordû-yı hümâyûnun râbıtasızlığına sebep-i hafî ise de bundan sonra tevârüd idecek askerî tâ`ifesine fûtûr ârız olmasun mülâhazasıyla bir müddet sükût olunması münâsib görüldü. Nehr-i Tuna'nın sevâhilinin mekâid-i a`dâdan Belgrad'a varınca değin hıfz u harâsetine me`mûr müşârün-ileyh Vezîr Memiş Paşa mukâbele ve mukâtele ve nehr-i mezkûr pişgâhında mutehassın küffârı bi`l-küllîye münhezim iderek Belgrad'a hem-civâr olan Ak palanga ta`bir eyledikleri mahalle karîb Motun'a Vinlas(?) kasabaları ki Nemçelünün nühâs

ma'deni çıkıldığı mahaldir. Mevcûd olan emvâl ve eşyâ ve âhen-i hâm ve külliyyetlü nühâs ve kezâlik bu kadar esîr ve yirmi beş nefer dil ve niceleri dahi muhârebe arasında telef olduğunun peyâmı mâh-ı mezkûrun onbeşinci Salı günü ordû-yı hümûyûna vâsıl olmuşdur. bundan akdemce Moskovlu keferesinin Özi kal'a-i mezkûreyi berren ve bahren hasr ve tazyîk idüp derûn ve bîrûnunda olan asâkir-i muvahhidîn herhâlde i`âneye muhtâc olduklarından bi-hasebi'l-vakt dil-hâh üzre külliyyetlü asker ordûnun ahvâline nazaran irsâl olunamayup ol tarafın gerek asker ve gerek zahîresi husûsları rikâbdan tanzîm olmak üzre nizâm ve râbta olunmuş iken ber-vech-i matlûb imrâr olunmayup bi'l-küllîye me'yûs oldukları hasebiyle hemân kal'a kapusunu küşâd ve sagîr kebîr güçleri yetdiği mertebe muhârebeye şürâ' ve nesîm-i fevz (57-b) ü nusret cânib- islâmiyândan vezân ve zuhûr eylemekle katı külli Moskovlu keferesi kahr u tetmîr ve içlerinden iki kapudan ve iki nefer mâyûd(?) ve bir nefer bûrdâl(?) başı zâbit olarak ele geçüp bakıyyeleri dahi rehîne ve der-semt-i idbâr olduklarının ahbâr-ı sıhhat-asarı İsmâ'îl ser-askeri ve Vezîr Zihneli Hasan Paşa tarafından bâ-tahrirât ordû-yı hümâyûn-ı nusret-mekrûna vâsıl olup bu keyfiyyet cümleye i`lân kılındı. Sadr-ı a`zam ve serdâr-ı ekrem hazretleri Sebeş Boğazi'na ordû tertîb eylediğine binâen tezkire-i evvel Enverî Efendi ile Mektûbî İbrahim Efendi ma'iiyyetlerine gelmelerini emr ü fermân buyurmalarıyla derhâl azîmet eylemişlerdir. Zikr olunan Sebeş'i teşhir için bundan akdem Vezîr Çerkes Hasan Paşa ve ba`dehu ser-asker paşa hazerâtı ve süvârî ve piyâdegân ve müceddiden dalkılınç tahrîr olunarak yeniçeri dilâverleri ve üç aded balyemez tob ile azîmet eylemiş oldukları tafsîlen olunarak yeniçeri dilâverleri ve üç aded balyemez tob ile azîmet eylemiş oldukları tafsîlen derc ü tastîr kılınmıştır. Kasaba-i mezkûr Muhadiye'ye sekiz sâ`at mikdârı bir cesîm ve müstahdem bir şehri azîm olup vaktâ ki şehri mezkûrenin karşısına vâsıl olduklarında der-akab iki tarafına bir başdan bir başa kemâl metânet ile meterisler hafr ve yeniçeri dilâverleri vaz'ıyla takviyesine mezîd-i ihtimâm olunup sağ kol tarafına müşârün-ileyh Çarhacı Paşa ve sol kol tarafına Kara Osman-zâde Ömer Ağa ve orta kol ser-asker paşa ve etrâfında vâki` cibâllere balyemez tobları ihrâcıyla kemâl secâ`atı meyân-ı gayrete bend iderek kâh tob ve humbara ve kâh tûfeng dâneleri ve aralıkda süvârî karânesiyle çarhalaşarak sekiz gün mikdârı (58-a) leyl ü nehâr bu hâl üzre muhârebelerden zerre kadar münfek

ve fütür gelmeyüp ve hamdü`llahi te`âlâ bu âna kadar avn-ı samedânîyle düşman-ı din kangı tarafdán hücûm eyledi ise münhezim ve makhûd olarak perişân olduğu ve bâ-husûs İrşova'nın tahliyesi ve Lazarate ve Muhadiye ve İnlık muhârebelerinde katı külli asker telef ve mühimmâtları zabt ve ol mahallerde dahi nez` ve tenhir olduğu ve herhalde gâlibiyet islâmiyândan ve mağlubiyet düşman tarafından zuhûra geldiği ve bu keyfiyetler a`dânın bazuy ve i`tinâ-yı menhûsesine gereği gibi fütür vermiş olduğundan krâlları olan la`in-i bed-âyin kemâl-sıyânetden Muhadiye üzerine mukaddemâ ta`yîn itdiği cenerâlini kemâl-i gazabından i`dâm ve bu def`a dahi Sebeş üzerine sergerde nasb eylediği diğer cenerâlinin selefîn tedbîrinde kusûr eyledi. Sana ibretdir. İşte telef eyledim ama eğerçi Sebeş yedd-i Osmâniyâna geçerse seni dahi böyle iderim, diyerek ekîd ü şedîd tenbîh ile tahmînen elli bin mikdârı asker-i menhûsesiyle beyne`l-düvel krâl ordusu(?) ta`bir eyledikleri ordûsunu Sebeş karşusuna kurup cemî` askerinde havf u haşyet derkâr ise tâbûr be-tâbûr cebren tertîb ve gûna-gûn çirhaflıklar îcâd ve tasannu`ât ile bir cebelden bir cebele ale`t-tahsîn iki buçuk sâ`at akl ihâta eylemeyecek derecelerde materisler hıfz ve inşâ ve kemâl gurûr ve i`tinâ ile vakit vakit cenge âğâz idüp ve cânib-i islâmiyândan dahi cîbâllere vaz` olunan balyemez tobları her kangı vakt edâhte olunmuş ise fi`llahü`l-hamd ve`l-minne (58-b) küffâr mahall-i cemî`yetlerini perişân eylediğinden bu keyfiyetler bir kat dahi kralı perişân eylediğinden tecennün derecesine resîde olup iş bu mâh-ı mezkûrun yirminci bazar gicesi sâ`at altıya karîb karakollar düşman tarafından iki nefer dil ahz eylediklerinde keyfiyet-i a`dâdan tefahhus olundukda Moskovlar takrîrlerinde beher-hâl bu gece krâl Sebeş'i külliye boşaldup kararı firâra tebdîl eylemek üzredir. Lazarat fütuhâtından sonra Muhadiye Boğazı'na azîm istihkâm virmiş iken kat'an bir nesneyi mugayyer olmayup Osmanlu askerinden Nemçelü'ye gâyet havf u haşyet gelmekle krâl el-yevm askerinin içinde mevcûd olup eđer Sebeş zabt olunur ise Tameşvar'ı bi`l-külliye boşaldup gidecekdir diyü ifâde eylediği anda derhâl taraf-ı sadr-ı a`zamîden ser-asker paşaya icâleten tahrîr ile ol onda Vezîr Çerkes Hasan Paşa ve Kara Osman-zâde atlara süvâr ve sadr-ı a`zam hazretleri müte`âkiben mevcûd ma`iyeti olan asâkir-i şecâ`at-karîn ile ilgâr ve a`dâ ordûsuna bir uğurdan gül-beng-i nara-i Allah Allah sadâsı peyvend-i âsmân olarak küffâr-ı müşrikîn üzerine sel-i seyf hücûm bedreka-i tevfiik-i hazret-i

meded-kârî ile tabûr-ı menhûseleri bir anda kahr u perişân ve tob ve araba ve mühimmâtları ve çarhâflık âlâtları ve katı küllî üserâ ve devâbb ve mevâşî ve sâ'ir ism-i mâl itlâk olunur ganâime evvel ve âhir gınâ derecelerine nâil olduklarından başka bu def'a nesneye (59-a) bakılmayup hemân a`dânın bakıyyetü's-süyûfları cây-ı selâmet fikr-i fâsidiyle Sebeş derûnunda olan kenisâlara tahassun eylemeleriyle tob ve tûfeng ile tazyîk olunduklarından mâ`adâ kasaba-i Sebeş'in dört etrâfına âteşler virilüp yaka yakaya asâkir-i muvahhidîn a`dâ ile Sebeş'e duhûl ve derûn birûnunda tecemmü` iden kefereyi emvâl ve eşyâlarıyla ihrâk-ı bi`n-nâr ve bâkîleri etrâf cibâllere başlarının çâresine bakmak fikriyle ihtifâ idüp hülâsa-i makâl ol havali yedd-i a`dâdan âverde-i feth ü teshîr olunduktan sonra asâkir-i celâdet-semîr Sebeş kasabasını iki üç sâ`at ilerüye mürûr ile Logoş şehrine takarrüb eylemekde oldukları ve krâl-ı hezelân-karîne ye`s-i küllî gelmekle ber-vech-i ta`cîl hintüyuna süvâr ve ric`at-ı kahkarî ile terk-i ahmâl iderek Arabacı karyesi nâm mahalle güç belâ vusûle şitâb idüp eğerçi birkaç sâ`at dahi hareket eylemese beher-hâl ele gireceği emr-i mukarrer idüğü ilerüde olan sınıf-ı askeriyeden Muhadiye'ye baş halifemiz Emin Efendi ve hulefâdan Arabacı başı-zâde İbrahim Efendi ile vardığımızda tahkîk olunmuş idi. Firârî cümle düvel indlerinde her ne kadar kendüsüne bâ'is-i âr ise de kayd-ı esîrlikten ehven görünmekle ictisâr eylemiş idi. Bu peyâm-ı ferah-encâm sadr-ı a`zam hazretlerinin gavvâs başlarıyla ordû Lazarata'ya vürûd idüp gerek ordûda ve Ada ve Şanes ve Fethü'l-islam kılâ'ında tob endâhtı ve mehter-hâne şenlikleriyle (59-b) etrâfa i`lân ve işâ`at kılındı. Ba`dehu kethüdâ-yı sadr-ı âlî ve Tevki`i Hayri Efendi ve rûznâmçe-i evvel ve başmuhâsebe ve Beğlikçi Seyyid Abdullah Efendileri müşârün-ileyh hazretleri Sebeş'e istemiş olmalarıyla ol gün azîmet buyurdular. Ve bu fütûhât haberiyle iç çukadâr-ı sadr-ı âlî âsitâne-i aliyyeye âzîm olmuşlardır. Ve Sebeş'den ahz olunan yüz seksen dokuz dil Cânikli müteveffâ Ali Paşa'nın kethüdâsı Kapucubaşı Abdullah Ağa ile ordû-yı hümâyûna vürûd eyledi ve yine ol gün iki tob ve iki mühimmât arabası ve onbeş dil ve biraz rû`üs-ı menhûse dahi Eflak voyvodası tarafından ordû-yı hümâyûn tarafına vürûd eyledi. Nemçelü diyârının mümtâz ve mu`tenâ arâzisinde vâki` olup inzimâm-ı mülk-i Osmanî kılınan ibtidâ Lazarate ve sâniyen Muhâdiye didikleri şehir, ki hâne ve dükkânları ve zokakları birbirine mülâsık ve gâyet tekellüflü hendese ile binâ

olunmuş ve kezâlik kenisâları dahi hezâr ziynet ile tezyîn olunduğundan mâ`adâ hânlerin etrâfı bir nev` siyah eşcâr ve derûn-ı şehrinden bir nehr akup ol surun kokoroz ya`ni mısır buğdayı bağçelerini irvâ iderler imiş. Ancak nev-ummâ iki cebel arasına tesâdüf eylemiş zâtında müntazımlı bir mahaldir, bu fakir yegân mu`âyene eylemiştir ve zıkr olunan Sebeş bu vechile olmayup resm-i âhir üzre râbitalu bir karyedir. Bâlâda sebt ü beyân ve bahs ü ayân olunduğu siyâk üzre (60-a) ricâl-i devlet Sebeş`de sadr-ı a`zam hazretlerine mülâki olduklarında ol gün meclis olunup a`dânın keyfiyyet-i inhizâmı ve asâkir-i mensûrenin gün be-gün gâlibiyetleri bahs olunarak bundan böyle ne vechile hareket eylemesi ensebdir, deyü müzâkere olunmak tabî`at-ı maslahatdan görülmekle evvelâ ser-asker paşa ve Dârendeli İbrahim Paşa Vezîr Çerkes Hasan Paşa ve ricâl-i devlet ve yeniçeri ağası ve sâ`ir ocak ağaları ve serdengeçdi ağavâtı ve sâir (?) sergerdegân asker cümlesi da`vet olunup hayme-i ser-askeriye lede`l-vürûd ibtidâ feth-i kelâm el-hamdülillahi te`âlâ inâ`yet-i ibâdî ve lütf-ı perverdegârî ve du`â-yı hayr-ı hazret-i zil`lu`llah ile bugüne kadar vukû`bulan muhârebelerde gâlibiyet ve zabt olunan mahaller ve ocaklu dilâverlerinde müşâhede olunan din gayreti ve sâir me`mûr-ı askerde dahi ikdâm ve hamıyyet cümlesi ma`lûm ve şevketlü kudretlü veli ni`met-i â`lem efendimize bir taraftan tahrîr olundukça anların dahi bi-aynî meczûm-ı hümâyûnları olup vürûd iden hutût-ı hümâyûnlarda cümleinizden hoşnudum yüzleriniz ak olsun nân u ni`metim sizlere helâl olsun. Hak Te`âlâ`ya emânet olasız, deyü du`â-yı pâdişâhâne ve iltifât-ı mülûkâneleri hakkımızda derkâr ve tezâyüd idüğü âşikârdır. Kaldı ki işbu cem`iyetden murâd akla gelen şey maslahata göre söylemek içündür. Zirâ bu umûr din ü devletindir. Bu meclisde kusûra bakılmaz, cümle ile beraberiz. Şimdiye kadar zuhûra gelen hizmetinizden gâyet memnûnum. Hizmet olsa olsa bu kadar olur (60-b) eslâfda bu kadar hizmet mesbûk değildir. Zirâ karibü`l-ahdde çok iş görüldü. Ben âciz adamım yalnız bir adam iş göremez cümlelerin ittifâk ve i`ânesiyle görülür. Cemî` vakitte böyledür. Cenâb-ı Hak küçük ve büyüğünüzden herhâlde hoşnûd ve râzı olsun, diyerek sadr-ı a`zam hazretlerinin cevâbı tekmîl olunduktan sonra şu sûretle cevâba âğâz olundu ki velî ni`metimiz padişâh-ı âlem-penâh efendimiz sağ olsun her ne kadar kasım takarrüb idüp bu havâfîlerde çadırlar ile ikâmet düşvâr ise de sefer dimek ne tarz olur ise olsun meşakkat dimekdür. Ocaklu kulları bu meşakkate alışıkdur.

B umaddede mütâla'a olunacak zahîre husûsudur. Bu âna deĝin fethü'l-islâm ve Eflak taraflarından zahîre gelmekte ve Tuna hamden sümme-hamden elimizde ve Nemçe diyârında mısır buĝdayı gâyet çoktur. O dahi zahîredir ve askerimizde kemâl derecede hâhiş der-kâr ve'l-hâsıl bu Sebeş ile iktifâ olunmayup esfâr-ı sâbıkada olunduĝu misillü Tameşvar'a varılmak münâsibdir. Ve a`dânın ahvâli mû-be-mû ma`lûmdur müstâginen bi'llahi'l-kadîr kangı tarafa askerimiz hücum eyler ise mansûr olacaĝımız emr-i âşikârdır. Bâki efendilerimiz a`lemdir deyü kat`-ı cevâb olundukda cenâb-ı serdâr-ı ekremin temâm mülâhazasına muvâfik askeri tarafından ber-vech-i matlûb bu misillü cevâbları istimâ` (61-a) itmiş olduĝu anda kat`â sâ`ir hezâr meclise havâle-i sem`-i i`tibâr eyleyerek vâkı`â ağaların dedikleri gibidir ve böyle olmalıdır. Nemçelünün diyârını tahrîb ve taht u târâcını bergeşte-i(?) harâb eylemek üzere külliyetlü süvâri ve piyâde ve münâsib başbuĝlar ile Lagoş üzerinden Tameşvar semtine ta`yîn olunmaları bu sâ`at elzemdir. Muhâfaza-i memlekete vakt müsâ`ade eylemez ise çapul misillü hasârete söz(?) yokdur. Eksik gedik(?) mümkünü mertebe tedârik olunmasıyla hareket olunmaklık münâsibdir. Bu niyyete fatiha olunsun, deyü kat`-ı cevâb buyurmalarıyla hemân Darendeli Vezîr İbrahim Paşa ve Kara Osman-zâde me`mûr kılındıĝından başka Muhadiye ser-askeri Hasan Paşa hazretleri dâ`ireleri halkı ve gönüllü ağavât ile verâlarından zikr olunan usûl üzere Tameşvâr ve Damon(?) taraflarına hareket ve tıbk-ı emr-i hazret-i sadr-ı a`zamî ile azîmete ikdâm buyurdular. Zâtında böyle vakt-i kalîlde Nemçe diyârını hem tahrîb ve hem bu kadar mümtâz kurâ ve kasabalarını cemî` mâl ve hayvânâtıyla zabt u teshîr Hak bu ki hayli maslahat-ı cesîmedendir. Eĝerçi selâtîn-i maziye –eskenna'llahü ile'l-yevmi'l-âhire- vaktlerinde Tameşvâr ve Budin kal`aları ve arâzîleri eĝerçi taraf-ı devlet-i aliyyeden âverde-i kabza-i teshîr olup ve bunca fütûhâtlar zuhûra geldiĝi izhârdır. Ammâ bu def a böyle askerin lâyıkiyla gelmesine bakılmayarak akça ve zahîre kadar kifâyesinden dûn olarak olduĝuna göre düzüp koşup da bu hâl ile bu mertebelerde iş görülmesi insâfâne mütâla'a olursa evvelki muhârebelerden (61-b) pek de aşağı olmadığı mutlakan avn-ı inâyet-i Bârî ve sâniyen yûmn-i himem-i hazret-i tâcdârî olduĝu kazâyâ-yı vâzihadandır. Zîrâ şu kadar bu abd-i âcizin ednâ mülâhazama gelür ki bir adam oldukça hüsn-i zan olunan bir zâta i`tikâd ve irtibât tâm eylese beher-hâl ol zâtın hüsn-i teveccühü

sevk-i takdîre bir esbâb-ı ma'nevî tahsîlini müstelzim olup ol adama bir feyz zuhûr eyledikde su'âl olunsa elhamdülillah ol zâta hizmetimi hora geçürdün deyü beyne'l-enâm tefâhür ider hâl böyle iken zill'ullah-ı âlem olan padişâh-ı âlem-penâh Sultan Abdülhamid Hân gibi bir padişâh-ı mahmûdü'l-hısâl-i mülkî'l-fi'âl dâimâ hırka-i şerîf olan mevki'-i rahmet- dirîğde dîn ü devlet-i aliyyeye hizmet idenlere ez-dil ü cân hayr du'â ide. Dergâh-ı icâbetgâh-i refi'ü's-şânda kabûle karîn olacağı halîfe-i rûy-ı zemîn- ebbed'allahü ilâ-yevmi'd-dîn- veli ni'metimiz efendimizin mahzan hüsn-i teveccühleri berekâtı olarak işbu bahs ü beyân eylediğimiz seferde kat'an bir zarûret çekilmeyerek bu kadar fütûhâta mazhar olduğu sığar u kibârın ma'lûmlarıdır. Ve'l-hâsıl ber-vechi meşrûh a'dânın dâr u diyârlarını zabt u tahrîbe me'mûrların hareketlerinden bir gün sonra serdâr-ı ekrem hazretleri fakat ricâl-i devlet ile şu sûretde tekrâr bir meclis idüp bu mahalle kadar bi-gâyeti'llahi te'âlâ her bir umûrumuzun kusûru afv olunarak düşman-ı dînden ahz-ı intikâm ve bu kadar mahallerini zabt iderek işte buraya değin gelindi. Ancak civârdan gelen asker mâl-ı ganâime nâ'il olduklarından (62-a) ve her birlerinin yanlarında esîr ve eşyâ olduğundan bir taraftan mahallerine nakle meşgûl olmalarıyla bu keyfiyeti Mahadiye vak'asında men'idecek idim lâkin beyne'l-asâkir başka bir şey zan olunur deyü izhâr olunmadı. El-hâletü'l-hâzâ bu madde sâ'ir askere dahi sirâyet eyledi ve bir taraftan asker gerüye gitmektedir. Bundan maksûd bu alınan yerleri muhâfaza ve muhârese ne tarîkle hâsıl olacaktır? Şimdiden bir kalıba ifrâz olunsa gâyet güzel olur. Zir bir müddet dahi geçer ise tedbîre çâre kalmaz. Refte refte kasım takarrüb eyledi. Bu etrâflarda kış ziyâdece olur dimeleriyle iktizâ-yı meclis biraz sigâr ve küberâdan sonra nihâyet karâr bu oldu ki bu sene-i mübârekede düşman-ı dînde olan ru'b u hirâs cümlelerin ma'lûmu ve Tameşvâr'ı dahi bi'l-küllîye boşaltdığı tahkîk olunmuş idi. Hakikat-ı hâl ve keyfiyyet böyle kaldı ki askerinin ahvâli efendimizin meczûmları olduğu sûrettedir. Mahall-i inkâr değildir. Ammâ veliyyü'n ni'am efendimizin murâdları şu Muhadiye'nin muhâfaza olunmasıyla iskelesi olan İrşova, ki arâzî-i Osmaniye'dendir. bir tarîkle tarafımızda kalmasını mülâhaza buyurmanız mahzan mevhibe-i ilâhiyedir ve muktezâ-yı maslahat tamâm budur. Ve emr ü fermânınızla esbâbına sa'y u ikdâm ideriz, dinildikde sadr-ı a'zam-ı müşârün-ileyh hazretleri dahi "vâkı'â bu kadar zahmet çekildi birağup gitmeği

istemeyorum”, buyurdularında Muhadiye bir serhâd misillü i'tibâr olunup kaviyyü'l-iktidâr bir vezîr ve biraz yamakân tahrîr ve etrâfına şarâbnû inşâsı tasmîm birle olgün meclise hitâm virilüp (62-b) müşârün-ileyh hazretleri kendü oldukları mahalde meks buyurup Reisü'l-küttâb Raşid Efendi ve çavuşbaşı ağayı dahi Muhadiye'ye zahîre irsâline me'mûr buyurdular. Yeniçeri kâtibi Çelebi Reşid Efendi ve cebeciler kâtibi Hasan Efendi-zâde Raşid Efendi ve ocak ağalarından mâ'adâ ricâl-i devlet cümle Lazarate odusuna avdet eylemişlerdir. Bundan akdem Sofya kolundan def-i gavâ'il-i usât iderek Belgrad caddesinin küşâdına me'mûr olan mîr-i mîrân-ı kirâmdan Tepedelenli Ali Paşa muktezâ-yı me'mûriyeti üzre tayy-ı merâhil ve kat'-ı menâzil iderek Belgrad dilâverleri ve müşârün-ileyhin kapusu halkıyla silâhdârı ve yerlü ağavâtından Deli Ahmed Ağa nâm kimesne dahi biraz yamak-ı yeniçeriyân ile Belgrad karşusunda yedd-i a'dâda olan Pañova ta'bir olunan kasabanın feth ü teshîr için karşı tarafa imrâr itmiş olduklarından başka Rûm-ili vâlisi ve ser-askeri Vezîr Süleyman Feyzi Paşa'nın dahi kethüdâsı olan Hâcegân-ı divân-ı hümâyûndan Mustafa Efendi ve Mâlik Paşa piyâde asker ile anlara iltihâk ve cümlesi Tuna'yı mürûr ve zikr olunan Pañova dedikleri mahalli du'â-yı hayr-ı cihândâri ile zabt eylediklerinden mâ'adâ Akpalanga üzerine azîmet iden Vezîr Memiş Paşa def'aten palanga-i mezkûreyi kabza-i teshîre (63-a) getürmüş idüğü ve küffârın mahall-i cem'iyetleri olan Korine kasabası ve Tameş Boğazı dedikleri mahall ki gâyet su'ûbetli ve Belgrad civârında Nemçelünün metânet ve istihkâmlarına bir müddetden berü sa'y eyledikleri meşhûr mahalleridir. Averde-i zabt-ı islâmiyân olup ve mîr-ı mîrân-ı mûmâ-ileyh Abdi Paşa Pañova'ya muhâfız nasb olunmuş olduğu ahhâr-ı behçet-âsârı zilka'denin yirmi altıncı günü ordu-yı hümâyûna vürûd ile bir başkaca mesrûriyeti mûcib olmuşdur. Azl-i Rûm-ili vâlisi ve ser-askeri Feyzi Süleyman Paşa ve nasb-ı Belgrad muhâfızı Vezîr Abdi Paşa ve münhâl olan Belgrad muhâfızlığı müşârün-ileyh Abdi Paşa'nın mukaddemâ kethüdâsı olup rütbe-i vâlâ-yı vezâret ile kadri terfî olunmuş olduğu bâlâda zikri mürûr iden Osman Paşa'ya ve ser-asker-i sâbık dahi Bozrokça muhâfazasına ta'yîn ile kapu kethüdâlarına ilbâs-ı hil'at olundu. Mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci günü Varnalı-zâde Selim Paşa ile rikâb-ı hümâyûndan çend mâh mukaddem nâ'il-i vezâret ile mazhâr-ı iltifât olunan Tayfur Paşa icâleten ve müsâre'aten Özi kal'asının

mukâyyed-i a`dâdan vikâyesi için ekîd ü şedîd evâmir-i aliyye irsâl ve bir gün akdem mahall-i maksûda vusûlleri isti`câl olunmuşdur. Ve İsmâ`il ser-askeri bulunan Zihneli Vezîr Hasan Paşa'nın dahi mümkün mertebe i`âne eylemesi başkaca kâ`ime-i seniyye ile tenbîh kılındı. Vüş`-ı beşerde (63-b) olan esbâb-ı tahaffuz ve iktizâsına göre serhaddâtlara istihkâm ve derûnlarında olan asâkir tâ`ifelerine mütebessirâne ve müteyakkızâne leyl ü nehâr kıyâm ve sebât eylemeleri husûslarına tenbîhât ve te`kîdât dan ve mühimmât ve asker sevkine sa`y u gayretten hâlî olmayup kusûru irâde-i Hakk'a tefvîz ile keyfiyyet-i a`dâ kahr-ı cenâb-ı ehâdiyyete havâle kılındı. Bundan akdem tafsîli güzerân iden Muhadiye ser-askeri Vezîr Hasan Paşa Sebeş kasabasından hareket ve ilerüye azîmet eylemesi taraf-ı serdâr-ı ekremîden eğerçi ta`cîl-i matlûb kat`î idüğün mübeyyen beyâz üzerine şedîdce fermân ısdâr ve bir taraftan hareketi isti`câl olunduğundan her ne vechîle esbâb-ı hareketini ifâde eylemiş ise ve'l-hâsıl havâle-i sem`-i i`tibâr olunmadığından kat`ü`n-nazar-ı cânib-i sadr-ı a`zamîden belki infi`âl vâdileri istişmâm olmağla binâen alâ-zâlik ser-asker-i müşârün-ileyh dahi mühimmât ve askerinin kusuruna bakmayarak azîmete şitâb göstermiş idi. Refte refte Sebeş'den kat`-ı menâzil iderek bir sahrâ-yı vâsi`a nüzûl ve ol gice anda ikâmet ve ferdâsı askerinin ve mühimmâtın vücûd-ı tobların keyfiyeti bilinmek lâzımeden olduğundan tefahhus olundukda mukâbele-i a`dâda ve hîn-i iktizâda derece-i kifâyetden dûn olduğu âşikâr olup ve diyâr-ı düşmanda verâdan imdad gelmez ise mahall-i muhârebede ma`azallahi te`âlâ taksîrât zuhûru derkâr olduğundan başka güzerân iden hizmet ve zahmet bî-vech hebâ olacağı mülâhazadan ba`îd olmadığını (64-a) teyakkun itmiş olduğu meczûm ve bu def`a dahi vârid olan kâ`imesinde her ne kadar azîmetimiz vukû`unda birkaç def`a bu husûsların tekmîli ifâde olunmuş ise rehâvetimize hamlı buyurulmuş idi. Şimdi bu mahalde iki gün meks olunup düşmanın hareketinden haber alınmak beher-hâl muktezîdir, diyerek vâkı`â casûslar irsâl olundukda hîn-i avdetlerinde külliyetinden haber vermeleriyle böyle nâkis edevât ile muhârataya dūçârda bir fâ`ide olmayup mahzan hakkımızda devlet-i aliyyeden mu`âteb olmamızdan gayrı bir şey hâsıl olmayacak ve mukaddem ki hâlât lar belki ferâmuş olması dahi muhtemeldür, deyü ser-asker-i müşârün-ileyh mülâhaza ve mütâla`a eyleyüp düşmana hamle olunmazdan mukaddem etrâfi çapul gibi tecessüs sûretinde Sebeş Boğazı'na âher

yoldan azîmet hayırluca bir keyfiyyet olacağını fehm ü iz`ân serâ`irine vâkıf olanlara hafi ifâde ile sâlifü`z-zikr kâ`imesinin cevâbına muntazır olarak ve hafi miyânede cüz`ice müşâhedesi olan ağavat sadr-ı a`zamîyi pek de ihbâr eylemeyerek bu üslûb-ı hakîmâne ile Sebeş'e vürûd eyledi. Bu esnâda Kandiye muhâfızı sadr-ı esbâk Silahdâr Mehmed Paşa'nın vefâtı haberi mâh-ı mezkûrun yirmi sekizinci günü rikâb-ı hümâyûn tarafından vurûd eyleyüp müteveffâ-yı müşârûn-ileyh selâtin-i selefden Sultan Osman Han -aleyhi'r-rahmeti ve'l-gufrân-ın silahdârlığından nâ'il-i vezâret ile ikrâm olunup ba`dehu hüdâvendigâr-ı esbak Sultan Mustafa Han saltanatında seksen iki seferinde Baba Dağı'nda serdâr-ı ekrem bulup devr-i zaman ile bir müddet sonraca Kandiye muhâfazasına kıyâm üzere iken ser-menzil âzim-i darü'l-karâr eyleyüp muhallefâtına mübâşir ta`yîn kılındı ve mîr-i mîrân-ı kirâmdan Karaboğa muhâfızı Kurd Paşa damadı İbrahim Paşa Nemçelü keferesinin Eflak hudûdu civârında Lazarate hânesini ba`de`z-zabt Boyar nâm mahalde inşâ eylediği Kebîr Toprak kal`asını dahi bi'l-küllîye âlât ve mühimmâtıyla ahz u hedm eylemiş olduğu haberi gelmekle iktizâsına göre çelenk ve atıyye ihsân olundu. Serdâr-ı ekrem hazretlerinin bundan akdem Mora muhassıllığı esnâsında dâ`irelerine ta'alluk kesb idüp sadârete teşrîflerinde küttâbcılık hizmetlerinde olan Mora müftîsi sâbık Mehmed Efendi her hâlde müşârûn-ileyhin mazhar-ı ikrâm ve iltifâtları olup bu def`a ordû-yı hümâyûn ile dahi dâ`ire-i veliyyü'n-ni`amı ile azîmet eylemiş idi. Lazarat'den Sebeş'e azîmetlerinde üzerine lâzım olmayacak umûra mütecâsir ve ihtilâl-i dâ`ireyi mûcib hareketi hasebiyle vatan-ı asliyyesi olan Mora'ya der-akab azîmeti fermân buyuruldu. Zâtında diyâr-ı düşman olan Lazarat ve Muhadiye dedikleri mahallin sahralarında müddet-i ikâmetimizde Hak bu ki âb u havâsı vahîm olmadığından cümleye hoş gelüp bir taraftan fütûhât ve meserretleri ve esir tevârüdü ve etrâfin temâşâsı ve'l-hâsıl a`lâ ve ednâya bâ`is âsâyîş ve istirâhat olduğu mahall-i inkâr değildir. Bundan akdem Eflak başbuğluğundan (65-a) azl ile Çernes nâm mahalle muhâfız ta`yîn olunup ser-askerî ma`iyyetine bâ-fermân-ı âlî me'mûr kılınan Vezîr Darendeli İbrahim Paşa'ya cânib-i serdâr-ı ekremîden ba`zı kesânın nifâkı hasebiyle infi`âlleri olduğundan ser-asker-i müşârûn-ileyhin ordusunda tertîb-i cezâsına fermân-ı kazâ-cereyân ve rahmân-ı Hakk'a revân olmağla böyle hengâm-ı fütûhâtda bu makûle hâdisenin hikmeti vukûfu olanlardan su'âl olundukda ser-

asker-i müşârtün-ileyhin Sebeş'den Lagoş'a hîn-i azîmetlerinde sâlifü'z-zikr İbrahim Paşa Lagoş'da bulunup taraf-ı ser-askerîden biraz süvârî terfikiyle a`dânın olduğu mahalle me'mûr olmasını ifâde eylediklerinde killet-i asker ve mühimmâtdan bahisle imtinâ` sûretinde olduğundan bu keyfiyet serdâr-ı ekrem tarafına aks eyledikde bi-hikmetu'llahi Te`âlâ bu esnâda cümle vüzerâya ve belki ser-asker paşaya dahi infi`âlleri dahi bâlâda tastîr olunmuş idi. Zîrâ tahrîri mürûr iden Sebeş Boğazı'ndan hîn-i avdetlerinde bir mikdâr lisâna götürüp niçün bî-hengâm avdet eyledi, dimeleri ser-asker paşaya dahi ta`rîz makâmında olup eğerçi bu İbrahim Paşa'nın sûret-i tekâsülü zâhiren kendüsüne sûret-i i`dâm ise de âherlerini dahi îkâz mülâhazasıyla idüğü cümlenin ma`lûmu olmuştur. Bu esnâda gâyet üserânın kesreti hasebiyle Pençik kâğıdı virilmesi fermân buyurulduğuna binâen asl-ı re`âyâ olanlar tahkîk olunmasıçün Vidin petro polidi ta`yîn kılındı ve serdâr-ı ekrem hazretleri (65-b) Re`isü'l-küttâb Raşid Efendi ile ordû-yı hümâyûna avdet buyurup ol gice hikmet-i Hûdâ ahşama karîb şark tarafından biraz yıldız gibi alâim müşâhede olunmağla tefâil-i hayr ittihâz olunmuştur. İşbu mâh-ı zilhiccenin onuncu çıkarşanba günü cebeciler çavuşu olan gözcü çavuşu Süleyman Ağa'ya cebeci başılık ve selefi Mehmed Ağa'ya Muhadiye ordusunda bulunmağla ordu-yı hümâyûna gelmesi fermân buyuruldu. Ve ol gün serdâr-ı ekrem hazretleri Reisü'l-küttâb Raşid Efendi ile birkaç yüz havâss ittibâ'ıyla tekrâr Muhadiye ordusuna azîmet ve mukaddemâ tertîb ve inşâsı fermân olunan Muhadiye kasabasının cevânib-i erba`asına şarâbnûları icâleten ve müsâre`aten bir an evvel tekmîli isti`câl buyurulduğundan mâ`adâ Lazarat'den karşı tarafa köprü inşâsı sâbık Mi`mâr Tahir Ağa me'mûr kılınmış idi. Matlûb üzre kerâste ve edevât-ı lâzimesi mevcûd bulunmadığından gâyet a`mâl ve inşâsında su`ûbet keşide olarak iş üremediğini her ne kadar ifâde eyledi ise kat`an havâle-i sem- u ısgâ buyurmayup bu def'a Muhadiye'den avdetimize köprüyü tekmîl ve bilâ-noksân isterem sonra cevâba kâdir olamazsın, deyü bu bî-çâre ihtiyârı tekdîr ve böylece kat`-ı kelâm idüp bu maddede ağa-yı mûmâ-ileyhin ifâdesi her hâlde usûl-i maslahata muvâfık ise bir güne tefhîm-i merâma müsâ`ade buyurmayup ve köprü temâm olmayacağı ricâl-i devlet ve cümlenin gereği gibi ma`lûmları ve henüz malzemesi meydanda yok ve nereden gelecek bu makûle (66-a) mesâlih birkaç mâh mukaddem etraftan tertîbe muhtaç bî-çâre ihtiyâr Allah encâmını hayr

eyleye diyerek mütevekkilen ala'llah inşâsına mübâşeret eyledi. Öteden berü tecrübe olunan mevâddandır ki tabi'at-i beşeriye ibtidâ bir husûsa mübâşerette kemâl usret ile mübâşeret olunup husûl-ı merâma değin sır u tahammül(?) olunmamak hemân bir kâ'ide gibi olmuştur. Bu takdîrce zikri mukaddemâ defa'atle sebkat eylediği üzre askeri zümresi bu fütûhâtlarda hakikatü'l-hâl katı vâfir ganâime nâ'il oldukları cihetiyle Anadolu ve Rum-ili taraflarında vatan-ı asliyelerine ba'zen İstanbul'a getürmek fikri ve refiki diyerek iki adama birkaç dahi katılıp zabtları kâbil-i imkân olmayacağı ve Kasım dahi takarrübe başlayup mülâhaza olunan mesâlih-i hayriye fi'le çıkamayacağı inde'l-nâs meşhûr-ı âlemiyen olduğundan nâşî vaktiyle kışla için asker tertîb olunmadığından her ne kadar sa'y u ikdâm ve sunûf-ı askere te'lif olunsa bile ikâmetleri mümkün olmayacağından bu keyfiyet azîm endişe ve tefekkürü mûcib olup, hele bakalım kasıma dahi vakit vardır, olmaz ise Muhadiye ve Lazarat muhâfazasına yerlü kulu ta'bîriyle nefer tahrîr ideriz ve ağa nasb olunur deyü karâr virilüp şarâbnû(?) üzerine me'mûr Anadolu muhâsebecisi Gürcü Mehmed Efendi'ye dahi tahrîr olundu. Bundan akdem Belgrad havâlisinde Nemçelü keferesiyle vukû'bulan muhârebelerde (66-b) ahz olunup Sırb keferesinin isyânları takrîb ile tevakkuf olunmuş idi. Bu def'a ikiyüz elli nefer dil ve iki tob ve iki humbara ser-asker Abdi Paşa tarafından mâh-ı merkûmun onuncu günü ordû-yı hümâyûna vürûd eyledi. Cend rûz akdemce cebeci başılık tebdîlinde ocak çavuşu ağa cebeci-başı nasb olduğu iş'âr kılınmış idi. Çavuşluk hâlî kaldığından ağa kapusu çavuşu bulunan Abdurrahman Ağa'ya ilbâs-ı hil'at olundu. Ve ol gün Bostancı-başı-i esbâk kapucu-başı Re'is-zâde Hüseyin Ağa dahi Muhadiye'nin cevânib-i erba'asına hendek inşâsına mûmâ-ileyh Mehmed Efendi ile ittifâk ve ittihâd iderek bir sâ'at evvelce tekmîline mûmâ-ileyh me'mûr kılındı. Bu aceleden maksûd serdâr-ı ekrem hazretlerinin murâdı arâzî-i islâmiyeye ilhâk idüp ve cevâmi` ve mesâcid ve sâ'ir levâzımât esbâb-ı muhâfazaya kemâl-i takviyyet virüp ve ol havâlî re'âyâlara emvâl ve eşyâlarına ve evlâd u ıyâllerine bir taraftan zarar ve ta'addî olunmayarak sâye-i pâdişâhîde âsûde-hâl olsunlar kaziyyesine mebnî idüğü ve keyfiyyet divân tercümânı vesâtatıyla re'âyâyâ telkîn olunmakda olup ve'l-hâsil muhâfazası bu sûretlerde müyesser olur ise bir cesîm eyâlet misillü mahall hâsil olur. (67-a) Ammâ eslâfda eğerçi Nemçelünün bunca yerleri zabt olunmuş ise de

muhâfaza ve muhâresesi husûsuna dimâğ olunmadığından ol vakt bir mddetden sonra aslına i`âde eylediği mülâbesesiyle bu def`a leyl ü nehâr bu kadar ikdâm ve ihtimâmdan maksûd bir arıza zuhûr eylemezden mukaddemce bu kadar himmet ve gayretin bir semeresi müşâhede olunsun için idi. Ammâ muktezâ-yı hâl ve evzâ`-ı adem-i inkiyâd meşreb-i rüzgâr sâbit ve üstivâr olmayacağı ve selefde dahi bu hâlet-i garîbe ve etvâr-ı acîbe zuhûru meczûm olduğundan terkini ûlâ görmüş oldukları tafsîl ve tastîr olunan mülâhazaya mebnî idüğü ashâb-ı dirâyetden olanların meczûmlarıdır. Bu esnâda ser çûkadâr-ı hazret-i şehri yârî Abdullah Ağa teşrifât-ı hümâyûn ile der-aliyyeden hareket ve Vidin civârına doğru vürûd eylediği ihbâr olduğundan serdâr-ı ekrem hazretleri ve Reisü'l-küttâb Raşid Efendi Muhadiye ordusundan hareket ve ordû-yı hümâyûna vusûlleri gicesi Muhadiye ordusunda olan çavuş-başı Seyyid Feyzullah Efendi guluvv idüp sebebi su`âl olundukda bizleri dalkılıç yazdınız idi. Henüz memhûrlarımız virilmedi. Mutlak senetlerimizi isteriz. Kasım takarrüb eyledi. Avdet vakti geldi. Meştâyâ kalmasun, didiklerinde hele bir takrîb Efendi-i mûmâ-ileyh ellerinden halâs ve ordû-yı hümâyûna vusûlü (67-b) bir mikdar telâşî mûcib olup henüz ol havâlinin muhâfazası kaydında iken bu misillü bî-vakt böyle hilâf-ı rızâ askerinin hareketi bâ`is-i fütûr olduğundan kat`-i nazar zikr ü beyân olunan evsâf-selefe tatbîk ve o hâletler kendüsünü göstermeğe başladı. Nihâyetü'l-emr teskîn-i hâdis vakte göre münâsib görülmekle memhûrların ı`tâsîçün yeniçeri efendisi ile başkapu kethüdâsı Çelebi Mustafa Ağa Muhadiye tarafına isâl ile iskâtları emrine akdem idüp cümlelerin kabûlünü mübeyyen memhûr kâğıtlarını bir iki gün zarfından getirüp takdîm olundu. Ve ol gün Belgrad ser-askeri vezîr-i mûkerrem Abdi Paşa'dan mükemmel bir re`s esb ve bir re`s badgir-i hoş-hıram hediyeleri gelüp birisinin gerek raht ve gerek gâşiyesi mercân ile müzeyyen ve birisinin gâyet tekellüflü müsenna` takımından başka diğeri bir re`s dahi çerkes takımı ta`bir olunur takım ile mükellef ve müsenna` ve bundan başka hayvânâtın üçü dahi biri birinden a`lâ ve tuvânâ kayd olarak ve takımları müzeyyen ve bunlardan başka bir adet mûrassa` ve gılâfî incilü tuhaf nev`inden iltifâta sezâ-beştû(?) lâ-ayn re`y(?) ve izn-i sem`at(?) kabûlinden idüğü meşhûd olarak taraf-ı müşârün-ileyhden cânib-i hazret-i serdâr-ı ekremîye takdîm ile şâyân-ı tahsîn ve kabûl olduğunun mutazammın savb-ı müşârün-ileyhden kâ`ime tahrîr ve hâmil olduğu

adamlarına ilbâs-ı (68-a) hil'at ile taltîf olunup birkaç gün zarfında i`âde olundu. Ser-çûkadâr-ı hazret-i şehriyârî ağa zikri sebkat eylediği üzre iş bu mâh-ı merkûmun on dördüncü günü Fethü'l-islam'dan çete kayığına süvâr ve İrşova pişgâhına lenger-endâz vusûlü esnâsında alay tertîb olunup kethüdâ-yı sadr-ı âlî Nazif Efendi ve çavuş-başı Seyyid Feyzullah Efendi ve Mektûbî İbrahim Efendi ve Teşrifâtî Na'im Efendi ve önlerinde divân çavuşları ve mehter-hâne ile İrşova'dan istikbâl ve otağ-ı sadr-ı a`zamîye yakın geldikde bi'l-cümle ricâl-i bâb-ı âlî âsitâne-i sa`âdetde olan resm misillü-tuğlar kapusundan istikbâl ve ağa-yı hümâyûn-ı şevket-mekrûnu re`is-i vakt Raşid efendi zîver-dest-i ta`zîm ile götürüp sadr-ı a`zam ve serdâr-ı ekrem hazretlerine teslîm ve otak önünde cümle huzûrunda hatt-ı hümâyûna kırâat ve serâsere dûhte semmûr kürkü sadr-ı a`zam hazretlerine iksâ ve murzı şimşiri dahi meyânına bend ve otağa avdetlerinde ağa-yı mûmâ-ileyhe semmûr-ı vâcibü`s-sürûr ve ma`iyyetinde olan ağavât-ı enderûne kâkûm kürkler ilbâsıyla levâzımât-ı ihtirâmları ba`de't-tekmîl halvet buyurdularında diğer hatt-ı hümâyûnu dahi yedd-i sadr-ı a`zamîye ol zaman teslîm ve ba`dehu müheyya olunan çadırlarına istirâhate ruhsat virildi. Bu aralıkda ocaklu ordularında ba`zen hasta zuhûr eylediğinden başka ekseriyâ dahi yedlerinde esir bulunanların ikâmetlerinden kat`â bir fa`ide olmayacağı (68-b) hasebiyle vidin tarafına i`âdeleri işbu bin iki yüz üç senesi mâh-ı Muharrem'in on dördüncü günü izin ü ruhsatlarına müsâ`ade-i aliyye erzâni kılındı ve mâh-ı mezkûrun on beşinci çiharşamba günü sadr-ı a`zam hazretleriyle ser-çûkadâr-ı hazret-i şehriyârî Abdullah Ağa Muhadiye ve havâlîsini ve meteris mahallerini temâşa için azîmet buyurup ve yevm-i mezkûrun ferdâsı yine ordu-yı hümâyûna avdet ve ol gün balyemez tobları İrşova'ya ve andan âcıklar(?) ile Tekye Burnu'na imrârı fermân buyuruldu ve yevm-i Cum'a mûmâ-ileyh Abdullah Ağa Ada kal'asının derûn ve birûnunu görmek için çete kayığıyla azîmete himmet buyurdular ve yevm-i merkûmun irtesi günü sadr-ı a`zam hazretleri ile ağa-yı mûmâ-ileyh bâlâda evsâfî güzerân iden İnlük havâlîsi mücerret temâşâ arzûsuyla azîmet buyurdular gün Hotin kal'asının nemçelü tarafından istilâsının haberi vürûd eyledi. Bu aralıkda Muhadiye tarafından refte refte bir iki üç diyerek askerin orduya ve andan Vidin tarafına imrârları bir vechile men' kabûl ider maslahatdan olmadığı hasebiyle her ne kadar zabt olunan mahallerin muhâfaza ve

muharesesiyçün bahşışât ve esâme virilecek dahi olsa zerre kadar bir nesneyi müntiç olmayacağı cümle sıgâr ve kibâr indinde vâzih olup bundan akdem dahi birkaç def'a vukû'a gelen etvâr ve evzâ'a nazaran sebât(?) ve karârları adimü'l-imbân (69-a) olacağı derkâr ve bir dürlü Muhadiye'nin muhâfazası mümkün olmayacağı âşikâr olup bu keyfiyet cânib-i serdâr-ı ekreme fütûru mücib olup zîrâ gerek Muhadiye ve Sebeş ve Lazaret'in kemâ hüve hakkıhi muhâfaza olunarak etrâfına şarâbnûlar(?) ve yerlü kulu ve ağavât ve zâbitân ve muhâfiz nasbı rikâb-ı hümâyûna etrâfiyla tahrîr olunduğundan şimdi zikr ü beyân olunan sûretler rev-nümâ olmağa başladıkda bu kadar çekilen emek ve zahmet ve bu kadar tedâbir ve mülâhazât abese sarf olunacağından zâtında sadr-ı a`zam-ı müşârün-ileyh hazretlerinin küllî inkisâr-ı hâtırlarını mü'eddî bir hâlet olmuş idi. Yevm-i mezkûrda Kara Osman-zâde'nin atluları Sebeş tarafında muhârebe idüp ahz eyledikleri otuzdan mütecâviz dil ve rûûs-ı menhûse tevârüd eyledi. Ademîsine ilbâs-ı hil`at ve ikrâmılarına ikdâm olundu ve ol gün Canikli Ali Paşa'nın kethüdâsı kapucu-başılardan Abdullah Ağa ordu-yı hümâyûnda bulunmağla rütbe-i mîr-i mîrân ile matlûbu olan Trabzon eyâleti ihsânıyla çırâğ buyuruldu ve bundan akdem cebeci-başılıktan azl ile orduda olan Mehmed Sadık Ağa'ya cebeci-başılık pâyesiyile İsmâ'il'e me'mûr kılındı. Ser-çukadâr-ı şehriyârî ağa dahi işbu mâh-ı Muharrem'in on dokuzuncu günü rikâb-ı hümâyûn tarafına azîmet buyurup levâzım-ı ikrâm ve ihtirâlarına mübâlağa dikkat ve ricâl-i devlet dahi vücûhla ta'zîmine mübâderet ve himmet buyurmuşlardır. (69-b) Bu âvânda İsmâ'il ser-askeri ve Anadolu vâlisi Zihneli Vezîr Hasan Paşa tarafından Kütahya mütesellimi olan Germiyân-zâde mütesellim iken âsitâne-i aliyyeden bir hadîsü's-sinn-i esâfil-i nâsdan oldukça kitâbete intisâbı olan bir çelebi kendü meşrebine muvâfik Tiryâki çarşusu'nda ülfet eylediği biraz çâr-ebrû ve birkaç ağa kıyâfetinde zümre-i süfehâdan cem' eylediği adamların kimini divân kâtibi ve kethüdâ ve sâ'ir mütesellimlere mahsûs hazinedâr ve duhâncı başı diyerek bir takım herze-gûyân makûlelerini kahve ve mahâll-i sâireden adamlar ta'yîn ve birer birer celb ve zikr olunduğu vechile bir hizmete ta'yîn eyleyüp za'mınca temâm dâiresine nizâm virdikden sonra kendü hattıyla mütesellimlik fermânı ve yol evâmirlerini tanzîm ve Üsküdar'dan âdet üzre esnâ-yı râhda vardığı mahallerde ilbâs-ı hil`at iderek ilerüye konakçı irsâliyle doğruca Kütahya'ya

vürûd ve fermânı kırâat ve birkaç gün kâ'ide-i belde üzre vücûh-ı belde kendüsüne ziyâfet tertîb idüp kâdı-i beldeye ve sâir iktizâ idenlere ilbâs-ı hil'at ve bir müddet sonra esvâk ve bâzârda tebdîlen geşt ü güzâra başlayup hükm-i karakuşu magâyir kânûn ve âdâb etvârını izhâr eylemiş ise de ta'accüb bundadır ki Kütahya dâ'imâ makarr-ı vülât bir belde-i azîme olduğundan başka İstanbul civârı olmak hasebiyle her bir maddeyi tasmîm ile bir maslahatdan olmuş iken bir müddet bu yâdigârın (70-a) kat`â harekât ve sekenâtına bakmayup ve aslâ a`mâl fikr dahi eylediklerinden katı vâfir adamları tecrîm ve kimisini nefy idüp kadı-i belde bulunan efendiye bu mütesellimin evzâ` ve harekâtı hafî fikr olmuş idi ki bu adam gerçi mütesellim olsun lâkin bilâ-mürâfa`a kat`-ı da`âvî ideyor. Acaba bu maslahatların kendüye fermânı gelür mü deyü azim endişe ezrû iken bir gün mahkemeye bir fermân irsâl idüp mütâla`a olundukda kat`an kânûn ve şurût ve hiç ser`-i şerîfe zerre kadar muvafakatı olmadığından başka tuğra ve sâir fermâna mahsûs alâmetler dahi lâyıkiyla olmayup gereği gibi teyakkun(?) idüp ve giderek şiddetlice buyuruldu ve etrâfa me'mûrlara virdiği ruhsat temâm mülâhazasına muvâfık gelmekle bu husûsu mütesellim ve vücûhdan olanlara hafî ifâde idüp rikâb-ı hümâyûnda ser-asker-i müşârün-ileyhin kapu kethüdâsı vekîli kethüdâ kâtibi kalemi ser-halîfesi Bekir Efendi'ye tahrîr eylemeleriyle gelen tahrîrâtı bir ka`imeye mevzû`an ihtimâl ki me'mûr olmuşdur diyerek ordû-yı hümâyûnda müşârün-ileyhin asıl kapu kethüdâsı olan Raşid Efendi'ye irsâl ol dahi tahkik olunmasıçün tekrâr rikâb-ı hümâyûna tahrîr ile Kütahya'dan icâleten istislâmı fermân buyuruldu. İş bu bin iki yüz üç senesi Muharremin yirmibirinci günü Muhadiye ordûsundan ocağ-ı âmire ağavâtı Lazarate ordûsuna meşveret içün da`vet olunup ol gün otâğ-ı âlî şu vechile (70-b) bast-ı kelâm olunmuş idi ki eğerçi bundan akdem teshîr olunan mahallerin hıfz u hırâseti ve ordu-yı hümâyûnun Tuna havâlisinde meştâ-nişîn olması bi'd-defa`ât eğerçi müzâkere olunup ve karâr virilmiş idi. Çünkü her ne dürlü ikdâm olursa dilhâh üzre muhâfaza olunamayacağı cümle indinde meczûm şu kadar var ki pek de tehî bırakılmayup oldukça bir taraftan esbâbına sa'y eylemek lâzımeden idüğü ma'lûmdur. Gelelim meştâ maddesine bu Nemçelü durmaz mâdem ki bu sene bu kadar kılıç yedi ve bunca mahalleri tahrîb olundu elbette ordu Tuna'yı mürûr eylediği anda ta`kîb ider hiç iştibâh yokdur. Ve'l-hâsıl bârî Tuna havâlisinde

münâsib mahalde meştâ olunması tasmiim idelim. Askeri çok az belki gele dinildikde bu güzerân iden kelimâtı tasdik birle vâkı`â kasım dahi takarrüb eyledi, münâsib olan Ruscuk'da meştâ-nişîn olmaktadır. Zîrâ her tarafa semttir. Lâkin bu husûs ifşâ olunmasun. Zîrâ şimdiden halkın önü alınmaz deyü haffi olarak gerçi meclise hitâm virildi. Fi nefsi`l-emr sadr-ı a`zam-ı müşârün-ileyhin zâtında kuvve-i bed-niyyesi olmak hasebiyle leyl ü nehâr bi`n-nefs gerek meteris ve gerek husûsât-ı sâirede mevcûd bulunarak gayret ü ikdâmı ta`rif ü beyândan müstağnidir. Ve`l-hâsıl eğerçi lâyıkıyla kışla askeri gelmiş olaydı şöyle zan olunurdu ki bir taşını bırakmayacağı ve belki olduğumuz mahalde o sene meştâ ideceği ihtimâl idi. Ancak muktezâ-yı hâl bu hâhişi etraftan müşâhede eylediğinden (71-a) müşârün-ileyhin küllî fütûrunu mûcib olup kışlak mahalline bir gün evvelce harekete ikdâm olunmasının hikmeti bu idi. Ferdâsı günü yeniçeri ağası bulunan Emin ağa azl olunup kul kethüdâsı bulunan Salih Ağa'ya ilbâs-ı hil`at olundu. Ağa-yı mûma-ileyhin azlini mûcib bir hâlet olmayup ancak Salih Ağa'nın ricâ-i devlete mensûbiyeti ve bâ-husûs Edirne'den ordû-yı hümâyûnun hin-i mürûrundan Edirne ağası bulunup inhilâl vukû`unda dâireye girmesi ol vakt va`d olunmuş idi. Vaktâ ki gelüp kul kethüdâsı oldukda bu def'a Nazif Efendi kethüdâ bulunmak hasebiyle ağalık mesnedine nâil olmasına sebep oldu. Bundan akdem ber-vech-i îzâh zikri mürûr iden ya`ni zabt olunan mahallerin muhâfazası kaydı vezîr-i a`zam hazretlerinin gâyet mültezimi olup her ne kadar etrâfiyla ikdâm ve gayret buyurmuşlar ise de etraftan hâhiş müşâhade eylediği ve hakikat dahi zemlik(?) olmadıkça ol havâlîde çadırda ikâmetin mevsimleri güzerân eylemekte olduğu bâlâda tafsîl kılınmış idi. Binâen aleyh hâli üzre dahi terki ülâ görmediklerinden vüzerâ-yı izâmdan bir muhâfız ta`yîn olunup ordâ-yı hümâyûn Tuna'yı ubûr eylediğinden sonra esbâb-ı muhâfazanın istihkâmı lâzım gelür ise bir kat dahi Vidin'den ol vakt asker irsâl olunur diyerek Muhadiye ser-askeri Vezîr Hasan Paşa ordû-yı hümâyûna da`vet olunup vürûdunda Sivas ve Karaman (71-b) eyâletleri inzimâmıyla kemâkân Vidin ser-askerliği li ecli`l-mülâhaza bir müddet Muhadiye'de bulunması irâdesiyle ilbâs-ı hil`at olduğundan başka ol gün Rum-ili ser-askeri sâbık Vezîr Feyzi Süleyman Paşa dahi gelmiş bulunmağla Köstendil sancâğı mansıbiyla Lazaret muhâfızlığı güyâ lütf yüzünden tevcih ve vezîr-i hamiyet-semir ve işbu fütûhâtlarda şecâ`atı zâhir ve bilâ-mansıb ordu

çarhacısı olup defa`âtle bâlâda evsâfi güzêrân iden Çerkes Hasan Paşa'ya va`d-i kemmûn(?) ilâvesiyle mükâfât mu`rizinde Rum-ili'nin orta kulundan şiddet-i şitâda Özi tarafına asker sürücülüğü(?) maddesine ta`yîn buyurulmağla bu mâdde-i nâ-revâ ahâlî-i orduya bir sâretde ta`accüb hâsıl eylemişdir ki ifâdesi derece-i imkân değildir. Vârbanûr(?) paşalarından Mahmud Paşa'ya ordu-yı hümâyûn konakçılığı ve cebeci-başı-i sâbık Sadık Ağa dahi İsakçı Köprüsü feshine me'mûr kılındı. Ve Pançova tarafında olan Vezîr Memiş Paşa'ya Selanik sancâğı tevcîhle Muhadiye muhâfazasına ta`yîn ve bir gün evvel ordu-yı hümâyûna gelüp ilbâs-ı hil`at olunması isti`câl olundu. İş bu vüzerâ-yı izâm tevcîhâtından sonra karşı yakaya ordu-yı hümâyûnun hareketi derece-i tahkîke resîde oldukda bundan akdem köprü inşâsına me'mûr bâ-çâre Tahir Ağa ne hâl ise kendü elinde keser hasbiya`llah diyerek acabâ kangı vakt bize gazab zuhûr ider, fikriyle meşgûl ve herkesi gördükde hasb-i hâl idüp (72-a) zâtında lisân-ı asr bilür etvârı kendüye mahsûs emekdâr-ı devlet bir âdam olup mukaddemâ güzêrân eylediği vechile âlem-i hayretde iken bir gün sadr-ı a`zam hazretleri köprünün başına varup “Behey Tahir Ağa! Bu köprü nice bir temâm olmaz. İstanbul binâsına ülfetin vardır. Birkaç def a mi`mâr oldun. Lâkin bunda kâr olmaz başka kâr olur. Aklını başına devşir, diyeyim” sadedinde iken ağa-yı mûma ileyh, çünkü ashâb-ı nâtıkadan olmağla “Be hey efendim! Kulunuz on iki yaşında iken devr-i Sultan Mahmud Hanî'de Moskov ve Nemçe seferlerinde pederim ile berâber idim. ve bu ze`âmetim Seyyid Mehmed Paşa'nın ol zamân inâyetidir. Böyle köprü irâde olundukda kerâstesı altı mâh mukaddem hâzır olur ve ordu gelmezden evvel cümlesi acele ile mevcûd bulunur ve üzerine uzamâdan biri ta`yîn kılınur. Ol vakit köprü temâm olunmaz ise mu`âteb olunur. Biz böyle bilirüz. Kaldı ki bu köprüyü efendimiz fermân ideli otuz gündür henüz bir icrâsı mevcûd olmayarak etrâf karyelerden müsta`mel kerâste celbiyle tanzîm ve tekmîle karîb oldu. İstîhkâmı var mı yok mu bilemem. Kulunuz fâideye kalmış bir âdemim ve cânımdan usandım ne vechile irâde ider iseniz, semi`nâ!” dedikde bu kelâmı haffi isti`câl eylediği anda mukaddem ki infi`âllerine bir kat dahi terakkî gelüp bu keyfiyeti derhâl kethüdâ-yı sadr-ı âlî Nazif Efendi istimâ`eyledikde teskîn-i harâretleri mu`rızında ağa-yı mûmâ-ileyhi sıyânet zımnında çavuş-başı çâdırına habs ile iktifâ ve ferdâsı kethüdâ Beğ ve sâir ricâlin i`âne ve iltimâsıyla emekdâr (72-b) ve

pirliğine hürmet lâzımdır, diyerek ne hâl ise güçle afv itdirilüp bir kaftan(?) ilbâsıyla tatyîb olunmasına ikdâm ve himmet buyurdular. Netice-i sūhan mâh-ı Muharremü'l-harâmın yirmi ikinci günü konakçı tuğu ve yirmi üçüncü gün ordu-yı hümâyûn köprüden ubûr ve Fethü'l-islâm tarafına hareketi günü Muhadiye cibâllerine kar yağdığı müşâhede olundu. Alay ile köprüden mürûr iken mûmâ-ileyh Tahir Ağa gicelik kavuğunun üzerine şal sarup ucûbe kıyâfet ile köprü başında elinde asâ nihâyet alaya kadar ayak üzerinde oturmağla Be hey cânım sadr-ı a`zam efendimizi bize infi`âli olduğunu bilirüm âna binâen kimse yüzümüze bakmaz ki hattâ kavuğumu görsünler hatta Beylikçi Seyyid Abdullah Efendi'den gayrı “yâhû Tahir Ağa hizmetin temâmdır. Verâdan gelürsün. Endişe eyleme” dir. Andan gayrı bir kimesne olmadı. Bu âna kadar ya ben ifâde edemedim. Yâhûd efendilerimiz meşgâle ile temâm saymadılar. Beyt:

Âlemde ne hem-râh ve ne hem-dem kaldı

Keşf-i zâr itmeğe lâyık ne bir adam kaldı

Ah sultânım ahvâl-i pür-melâl böylece

deyü müzhikâne kelâmı başlamaz idi. Bâlâda terkîm olduğu üzere ol gün Fethü'l-islâm'a vusûl ve muhâfızı bulunan Vezîr Sarı Selim Paşa sadr-ı a`zam hazretlerini alay ile karşılayıp Tuna sâhilinde Eski Ordu mahalline darb-ı hiyâm olundu ve Lazaret didikleri mahall Fethü'l-islâm'a dört sâ`at mesâfe olup ol gün müşârün-ileyh Selim Paşa'ya bundan akdemce münhal olan Kandiye eyâleti (73-a) tevcîh ve serâsere kaplı semmûr kürk ilbâs olundu. Mâh-ı mezkûrun yirmi altıncı günü küffâr-ı dûzeh-karâr Ak Palanga üzerine hücumu haberi vürûd eylemişdir ve Fethü'l-islâm muhâfazasına ağalıkdan münfasıl mîr-i mîrân Mehmed Paşa ta'yîn olunup yeniçeri ocağı dahi ol gün ta`kiben vürûd idüp Vezîr Çerkes Hasan Paşa dahi verâdan gelüp ordu-yı hümâyûna iltihâk eyledi ve ahşamısı sadr-ı a`zam hazretleri Tuna'dan çete kayıklar ile süvâren yirmi-otuz adam ile bahren Vidin tarafına azîmet buyurmalarıyla yevm-i mezkûrun ferdâsı günü ordu-yı hümâyûn dahi kethüdâ-yı sadr-ı Âlî Nazif Efendi ma'iyyetiyle hareket ve iki konağı bir iderek dördüncü günü sür`atle Vidin'e vusûl idüp ordu-yı hümâyûnda reisü'l-küttâb olan Raşid Efendi rikâb riyâsetine ta'yîn ve yerine

çavuşbaşı Seyyid Feyzullah Efendi nasb ve münhal olan çavuşbaşılık sipâh ağası Genç Osman Ağa'ya ve ânın mansıbı Re'is-zâde Kapucu başı Hüseyin Ağa'ya tevcîh ve cümlesine ilbâs-ı hil'at olundu. A`dâ-yı dîn-i hezelân-karîn ordu-yı hümâyûn Lazarete'den Vidin cânibine hareketini haber alup ve mukaddemâ mülâhaza ve müzâkere olunan esbâb-ı takviyyet merâm üzre Öye(?) mevki`inden bir taraftan sunûf-ı (73-b) askeriyenin keyf-i mâşiyen i`âdeleri ve me'mûrların yanlarında kadr-ı kifâye asker olmadığını ve bu kadar ihtimâm olundu ise bile bir kâ`ideyi müntic olamadığını câsusların ihbârı hasebiyle bir gice bağteten Pançova'ya hücum Vezîr Memiş Paşa ile yedi sekiz sâ`at muhârebe ve mukâtele idüp nice dîn-i islâmı şehîd ve katı küllî keferi dahi âzim-i nâr-ı cahîm olup ancak bu muhârebede bulunan asâkir-i muvahhidîn cân-siperâne çalışmışlar ise de aralık aralık imdâd geleceği melhûz olmadığı mülâhazasıyla bundan akdem zikr ü beyân olduğu siyâk üzre lâyıkıyla asker bırakılmadığından anlara dahi ye`s gelmekle ol hengâmda düşmân-ı dînin civârda olan taburundan katı küllî sultât tevârüd idüp ve'l-hâsıl vezîr-i müşârün-ileyh zâtında ashâb-ı gayretten ve yararlığı zâhir bir zât isedahi ne çâre mukâbeleye vâfi mühimmât ve asker mefkûd olduğu kendülere azîm telâşî mûcib olup hemân bir keder veyâhûd şâyed bir nakîza gelmeden evvelce bi'l-fasl kendüleri cenk iderek esîr olmaklığı ihtiyâr eyledikleri ve Tuna kapudanı Kapucu-başî Çadırcı-zâde Mehmed Ağa dahi çete kayıklarıyla bahren ol taraftan Lazarate'ye doğru hîn-i avdetinde keferi tarafından endâhte olunan tob güllesinin biri ağa-yı mûmâ-ileyhe rast gelüp şehâdete nâil ve rahmet-i Hakk'a vâsıl olduğu haberi bâ-tahrirât mâh-ı mezkûrun (74-a) ikinci günü tevârüd eyledi. Bu husûsda beher-hâl telâş olmamak kâbil-i imkân değildir. Ammâ çünkü mukaddemâtında beher-hâl düşman gelemes veyâhûd muhâreselerine ihtimâm u dikkat olundu, diyecek usûl-i maslahata nazaran hafî ve celî aklın teslim ideceği mevaddan olmadığından hemân kader-i ilâhîye havâle ile tesliyyet olunmuşdur. Ol gün ordu-yı hümâyûn nüzul emîni Çaprastlı Damadı dimekle ma`rûf hâcegândan Süleyman Efendi bir müddetden berü hasta olmağla dâr-ı bekâyâ rihlet ve kethüdâsı Hasan Ağa Kışla mahalline kadar ber-vech-i emânet nüzul maslahatını idâre eylemesi fermân buyuruldu. Fî nefsi'l-emr karibü'l-vakitte tevcîh-i hazret-i şehriyârî ile zuhûra gelen fütûhât ve bilâ-ta`ab bunca mahallerin zabtı cilveger-i burûz olan hizmet ve ikdâm ve ihtimâm ve gayret ednâ a`mâl fikr

ile maslahat-ı cesîmeden idüğü âşikâr olur ancak mevsimiyle diyâr-ı a`dâya varılmış olaydı dîn-i islâmın şerefi ve gâlibiyeti ve kefereden olan ru`b u hırâs ve bunlardan kat`-ı nazar Tameşvar`ı külliye terk idüp elbette bu Osmanlı askeri bu havâliye gelür fikrinde oldukları asker beyinde mütevâtir idüğü ahz olunan dillerin takrîrlerinden dâimâ istimâ` olunduğu bi`d-defa`ât ber-vech-i tafsil tastîr ve terkîm kılınmış idi. Lâkin her ne kadar nefsinde muhâfazası müyesser olmamış ise dahi tahrîb-i bilâd ve nâmus-ı devlete gelmek kışla mevsiminde müretteb alay ile avdet ve Vidin sahrâsında beş gün ikâmet ve muhâfızı bulunan ordu-yı (74-b) hümâyûn kâimkâmı Vezîr Şerif Hasan Paşa livâ-i şerîfi teslim ve ilbâs-ı hil`at olup beş sâ`at mesâfe Edcam nâm menzile vusûl ve müheyyâ olunan çadırlara nüzûl olunduğu gün Muhâdiye`de olan Vidin ser-askeri Hasan Paşa tarafından vârid olan tahrîrâtı mefhûmu şu vechiledir ki çünkü vezîr-i müşârün-ileyhin re`yi bi`d-defa`ât meclis-i şûrâda sûret-i isrârda ifâdesi bu vechile idi ki bu mahallerin emr-i muhâfazası kaydına düşülmeden ise çapul misillü bir taraftan tahrîb olursa her dürlü münâsib olup ve askrer dahi muqtenem olmasıyla keferenin dâr u diyârını harâb-ender harâb olur. Zîrâ emr-i muhâfazası iki kat tertîb olunarak askerin mevcûduna mütevakıftır, deyü bir taraftan bu maddeye sugrâ ve kibâr bahisle tefhîm eylediği cümle meyânında mütevâtiren ma`lûm vaktâ ki işbu kâimesinde bu iddi`âsını isnât ma`rızında Ak Palanga düşman tarafına geçdiğin haber aldıkda ol gün Muhadiye ve havâlisini ihrâk-ı bi`n-nâr ve esnâ-yı râhda dahi kurâlarını hedm iderek doğruca Lazarate`ye vusûl ve darb-ı hıyâm eylediği mâh-ı mezkûrun altıncı günü karye-i Otam(?) nâm menzile vusûlde İrşova`yı ve Lazarate`yi dahi bi`l-külliye hâke berâber idüp ve mühimmât ve gerek tobları alup gerek ser-asker-i müşârün-ileyh ve gerek Feyzi Süleyman Paşa ve Çerkes Paşa cümlesi Fethü`l-islâm tarafına gelüp verâdan dahi köprünün feshine adamlar ta`yîn bir nesnesi kalmayarak cümlesi tekmîlen Fethü`l-islâm`a geldiği haberleri dahi gelmişdir. (75-a) mâh-ı saferü`l-hayrın onüçüncü günü kat`-ı menâzil ve tayy-ı merâhil iderek Rusçuk nâm kasabaya vusûl ve sahra-yı vâsi`asına nüzûl olunduğu günü Feyzi Süleyman Paşa`nın vezâreti ref` ile emvâl ve eşyâsının zabtına gedüklüler mihteri Feyzi Ağa ta`yîn ve Anadolu azîmeti fermân buyurulup biraz eyyâmdan berü beynehümâlarında tekevvün iden ginâd münâferet kuvvadan fi`le getürmek cüst-cûsunda esbâb-ı zuhûruna fursât-yâb

olduğundan işbu Lazaret vak`asından i`âdeleri kat`a töhmeti veyâhûd bir kusuru icâb eylemeyeceği cümle nâs indinde müsellemler iken bu vaz`-ı nâ-revâ ile müşârün-ileyhin tekdîrine ez dil ü cân hak bu ki güzel himmet buyuruldu. Ve mâh-ı mezkûrun on altıncı günü serdâr-ı ekrem hazretleri Mektûbî İbrahim Reşid Efendi`yi ve teşrifât kîsedârı efendi ile elli altmış mikdârı enderûn ağavâtı ve biraz hil`at dahi istishâb ile Bükreş cânibine azîmet ve Yergöğü`de hâzır olan hintûlara süvâr ve on sekiz gün içinde avdet buyurdular ve gitmekden maksûd-ı aslı hakikat-ı hâl Bükreş voyvodası Mersum`un(?) bu muhârebede katı çok yararlığı zuhûra geldi ve Nemçelü tarafından bi-hasebi`l-iktizâ gerü çektiği cihetle Moskovlu üzerine me`mûrlara bir nev`i fütûr ârız olmasun kazıyyesine mebni olup Moskovlu mel`ûnun dâimâ mekr ü hilesi ve âdet-i kadîmesi mevsim-i şitâda baş gösterüp ve desîse ile bir mahalli istilâ eylemek olduğu (75-b) bi`t-tecrûbe zâhir olduğuna binâen eğerçi bu kış etrâfa îsâl-i hasâr eylemez ise bile evvel baharda bağıteten hücum eyleyeceği ve ol vakte değin re`âyâyı bir taraftan iğfâl ve tahrîk ideceğine hiç iştibâh olmadığından bu husûsları Bükreş voyvodasıyla müzâkere ve sene-i cedîdde ol tarafın takviyyet ve istihkâmı esbâbi ne vechile olur ve şimdiden ne keyfiyetle irâde olunması münâsibdir demek fikrinden ibâret olduğu iş`âr olunmuş idi. Zikri mürûr eylediği üzre serdâr-ı ekrem hazretlerinin Bükreş`den avdetlerinin ferdâsı Rusçuk sahrâsında iken bir mertebe kış zuhûr eyledi ki hayvanların ağızları kilidlenüp telef derecelerine vardıklarından mâ`adâ bir taraftan çadırların ibleri donup herkes mütehâyir olup Rusçuk şehri civârımızda hem izin olsun velev olmasun biz gideriz zîrâ derece-i telefe varıldı deyü güft u gû olunmağa başladı ve birâz âdem şehre nakl ve kimisi dahi hayvanlarına bir mahal bulup iskân eylemek fikrine düşüldü. Ve`l-hâsıl bu havâdis zuhûru esnâsında ricâl-i devlet ve ocak ağavâtı hayme-i serdâr-ı ekremîye da`vet olunup meştâ husûsu müzâkeresi şu zemin ile sebt olundu ki gerçi bu sene meştâ Edirne`de olması bundan akdemce karâr virilmiş gibi idi. Lâkin böyle şiddet-i şitânın birden bire zuhûru hasebiyle Edirne`ye varılmak emr-i mahall-i münâsib olan Rusçuk`da meştâyı çıkarmaktır, dinildikde cümlenin canına minnet hemân “münâsib” cevâbı tamam olur olmaz mahkeme tarafından hâne-yafteleri (76-a) ahz ve hezâr zahmet ve meşakkat çekilerek bir hâne tedârikine ikdâm ve sekiz gün bu vechile ızdırâb ile ikâmet olunup mâh-ı mezkûrun yirmi birinci günü

derûn-ı kasabaya duhûl ve Karış-zâde demekle ma`rûf kimesnenin konağı paşa kapusu tahsîs olunduğundan livâ-i şerîf dahi ol mahalde hâzır olan odaya vaz` olunup birkaç gün herkes güçle bir mahalle iskân ve birazı dahi nizâ`ı gözüne alup gücü(?) yetişdiği kadar mücâdele olarak iskân olunup mâh-ı mezkûrun yirmi beşinci günü kethüdâ kâtibi Tevfik Efendi azl olunup selefi olan cebeciler kâtibi Raşid Efendi'ye tekrâr tevcîh ve münhal olan cebeciler kitâbeti dahi mûmâ-ileyh Tevfik Efendi'ye tevcîh ve ilbâs-ı hil`at olundu ve yirmi yedinci günü Mektûbî-i sadr-ı âlî İbrahim Reşid Efendi âsitâneye me'mûren azîmet idüp güyâ Edirne'ye meştâ tahrîr olunmuş iken ne hikmete mebnî Ruşçuk'a girildi, dinür ise serdâr-ı ekremîyi vikâya ve her bir mâddede sa'y u qayretinden ve ordu-yı hümâyûnun keyfiyetinden lisânen etrâfiyla ifâde için ise de efendi-i mûmâ-ileyh kendüsünün meşakkat-i seferden bir nev` hafî halâsı fikriyle olup ammâ bu sefer husûslarını ifâde ecliçün ricâl-i devletden bir zâtın rikâb-ı hümâyûn tarafına gitmesini dâimâ tervîc(?) idüp nihâyetde kendüsünün azîmetini müntic olmağla karîbü'l-vakitde varup gelmesine gereği gibi i`timâd kesb itdirmiş olmağla vekâleti mektûbî baş halîfesi Emin Efendi'ye ihâle ve bu vechile icâleen âsitâneye azîmete şitâb ile "Bukerke salâ" fehvâsınca hareket eyledi. (76-b) Bundan akdemce ordu-yı hümâyûn Lazarete'de iken haberi gelüp bâlâda garâib ahvâlden deyü tahrîr ve ne sûretle Kütahya mütesellimi olduğunun keyfiyetini vukû`u üzre bilinmek için bâ-emr-i âlî isti`lâm emr-i şerîfiyle mahsûs âdem irsâl kılındığı derc ü beyân kılınmış idi. Vaktâ ki emr-i âlî ile ta'yîn olunan mübâşir ol tarafa lede'l-vürûd mütesellim bulunan Ahmed nâm kimesne hadîsü`s-sinn ve kethüdâsı makâmında olan Şakir nâm mel'ûn ve bir tâkım turrei alınmış bâd-kâr-ı sahte vakârların Kütahya'ya rikâb tarafdan me'mûr mübâşiri cümlesini âsitâneye getirüp muhzır ağa habsinde oldukları ve yanlarında mevcûd açık menzil evâmiri ve ba`zı kimesnenin izhâr ve kal'a-bend olmalarıçün başka ve i`dâm olmalarıçün kezalik başka ve arzihâl üzerine buyurulduklar katı vâfir evrâk bir torbaya(?) mevzû`an ordu-yı hümâyûna vürûd eylediğinden mâ`adâ ta'accüb bundadır ki meğer merkûm mütesellimlik maddesine sahte emr ile nizâm virdiğine kanâ`at itmeyüp ne cesâretidir ki etrâf-ı kazâ ve kurâlara oldukça ism ü şöreti ma'lûm olan adamlara "sizi ordudan istemişler asker techîz idin" deyü kimini piyâde ve kimisini süvâriye başbuğ idüp böyle böyle nice nice fesâd ile ahâlîyi tecrîm eyledikten sonra "afvınız geldi"

deyü emr-i âlî ibrâz eylediği ve bî-cürm kimesneleri taltîf yerine tekdîr ve tekdîrine müstehık olanları ikrâm ile böyle harekât kâziyyesini ve bâ-husûs bir gün içinde hem me'mûriyet (77-a) ve ferdâsı ânın muqâyir emr geldi, diyerek mahkemeye irsâliyle ahâlî kat'an bir ser-rişte olmadıkları şöyle dursun bu memlekete böyle mütesellim geldiği yokdur. Mâşâllah bu adâlet temâm giderek vezâreti mûsildir dimeleri kemâl hamâkatlarını îcâb eylediğinden dıhk-i zarûriyi müstevcib olmuşdur. Ve'l-hâsıl sâlifü'z-zıkr mütesellim-i merkûm habisinde iken mutlakâ bu cünhalarz mücâzât için orduya gelüp katl olunmasını sadr-ı a`zam hazretleri ısrâr eylemişler idi. Ancak hadîsü's-sinn olduğundan bu cesâret başına cem` olan süfehâ kavminden neş`et itmiş olduğu kâimakâm-ż âlî-makâm bulunan silâhdârlıktan muhrec Mustafa Paşa'nın gereği gibi tahkîk olduğundan bu makûleler mecnûn zümresinden ittihâz olunur. Eđerçi mecnûn olmasa bu mühlikeye olacak maslahata mütehâbb(?) olmaz idi. Şimdilik bîmâr-hâneye vaz` olundu. İnâyet buyurup tertîb-i cezâlarını afv buyurmalarını ve bu makûlelere bundan ziyâde cezâ olamaz, deyü cânib-i hazret-i sadr-ı a`zamîye iltimâs itmeleriyle kâimakâm-ı müşârün-ileyhin tıbk-ı tahrîri üzre müsâ`ade erzânî kılınmağla bu maddenin böyle afv olunmasından ve on dört âdemin tertîb-i cezâsından sarf-ı nazar buyurulması ordu-yı hümâyûnda bulunan sıqâr u kibârı memnûn ve mahzûz eylemekle devâm-ı ömr ü devlet-i pâdişâhî da`vâtına muvâzabet üzre olmuşlardır. Çünkü Rusçuk'da meştâ olunmaklığa karâr virilmesinin hikmeti bu sene-i mübârekede (77-b) livâ-i şerîf bu mahalde tevkîf olunup bükreş yakasına külliyyetlü asker ile bir muktedir ser-asker ta`yîn ve eflak voyvodası Mavriyani Nikola ile ittihâd iderek Veledyar'ın emr-i muhâfazasına ve Moskovlunun perişânetini kangı taraftan olacak ise o maddeye kemâl ihtimâm an-samîmi`l-kalb matlûb ve mültezim olduğu ve bu maslahat mukaddemce voyvoda-i mesfûr ile gerek sadr-ı a`zam hazretlerinin vardıklarında bi'l-müşafehe ve gerek muahharen bi'd-defa`ât bâ-tahrîrât râbita virilmiş idi. İş bu sene-i mübârekede Tuna havâlisinde müşâhede olunan kış yirmi seneyi mütecâviz ki kimesnenin meşhûdu olmamış idüğü ol havâlîde kâin ihtiyârlardan istintâk olundukda mu`teref olmuşlardır. Ve zâtında Tuna'nın bir derecelerde muncemid olmuşdur ki ta`rifi kâbil-i imkân değüldür. Hattâ yergöğü tarafına amed-şed olundukda bir garib sahrâ ve ba`zı mahalleri dağ misâli ve şekl-i ahz ile acîb

şeyler müşâhedesi ve bundan başka zikr olunan kışın keyfiyeti bundan dahi ma'lûm olur ki on dâne hataba mâlik olmak bir yük hazineye nâil olmuş kadar falan efendinin vekil-harcı gözüm ile gördüm on dâne hatab getirüp(?) diyerek etrâfdan selâm ile iki üç adet hatab isterler. Be hey cânım henüz gelen odun değildir evlerden ağaç aldık odur dimenin hiç fâidesi yok ve birine mâvered(?) olsa da virilse makbûle geçmeyeceği cümle indinde âşikâr idi. Bundan akdem derc ü beyân olunduğu (78-a) usûl üzere evvel baharda ordu-yı hümâyûnun hareketi husûsunun sûret-i karârı bu vechile oldu ki bu şiddet-i şitâ her n ekadar böyle zuhûr itmiş ise dahi asâkir ihrâcına dâir evâmîr-i aliyyeyi ukde-i te'hire giriftâr olmayarak taraf taraf neşr olunmak üzere karâr virilmekle ol vechile isti`câl olunmakta zerre kadar kusûr olunmadı. Bi-hikmeti'llahi Te'âlâ bu esnâda Özi kal'asının cevânib-i erba'ası Moskovlu tarafından muhâsara olunduğu haberi çıkageldi. Lâkin bu maddenin ser-zerre-i zuhûr olması cümlelerin me'yûsiyet ve mahzûniyetlerini ve hem azîm telâşu mûcib olup ancak bu yeni uzak mahal ve şiddet-i şitâ dahi ma'lûm terki dahi bir vechile câiz olmadığından sadr-ı a'zam hazretleri gâyet muzdaribü'l-hâl olup hemân cevâblarında "Efendiler bana bu kar ve kışın zerre kadar zarar ve mahzûru yoktur. Bir sâ'at akdem iç dâirem halkına koyun derisinden kocuk tedârik iderim" didikde birkaç ricâl-i devletden dahi gitmeğe hakikat-ı hâl niyyet idüp vakte göre tedârikâte mübâderet eyledikleri esnâda Ada muhâfızı Mîr-i mîrân Tahir paşa Nemçe Ada'yı teshîr ideliden berü anda mukîm olması hasebiyle bu def'a vürûd iden tahrîrâtıyla cenerâlin dahi rûmiyü's-sabâda kağıdı mefhûmunda Moskovluya tavassut ve ikisi dahi sulhe rağbet gösterdikleri eğerçi müstebân olup ancak sulh demek vâkı'a biraz şürût ve kuyûd ile hâsıl (78-b) olacak maslahat-ı cesîmeden idüğü müsellemmâ ammâ bu kadar ser-rişte dahi ele girmesi mukaddemâ sulh olacağı zâhir olduğuna binâen hemân bu kâğıdlar icâleten Tatarlar ile rikâb-ı hümâyûna takdîm olup ve Ada'dan dahi gelen tahrîrâta onbeş güne kadar cevâbı zuhûr ider diyerek gâyet hafî cevâb irsâl olup vukûfu olanlardan göz ile cevâbına müterakkıb esnâsında ba'zı zâtlardan ber-vefk-i matlûb cevâbı gelür hemân askere ve sâir husûslara fütûr virmeyesiz. Zîrâ keferenin envâ` desâisi mû-be-mû ma'lûm-ı enâmdır. Pek de(?) ağnaşılmasun karîben mükâleme için ruhsatı hâvi hatt-ı hümâyûn şeref-sudûr ider emniyyesinde oldukların Bi-takdiru'llahü'l-melikü'l-mu'în bâlâda

mürûr iden Özi kal`ası muhâsarası haberi şevketlü âlemlere merhametlü Sultan Abdülhamit Hân efendimiz hazretlerinin ma`lûmları olmuş idi. Binâen-aleyh leyl ü nehâr Özi kal`asının hâl ü keyfiyetini su`âl ve teccüssüden hâlî olmadıkları âşikâr olduğundan bu def`a kal`a-i mezkûr ber-takrîb yedd-i a`dâya giriftâr olduğu haber-i dehşet-eseri ber-takrîb ma`lûm-ı şâhâneleri olmağla azîm keder ve te`essüf buyurduklarından nâ-mizâcî-i tab`-ı hümâyûnlarını mûcib olduğundan günden güne müştedd olmak takrîbi iş bu bin ikiyüz senesi Receb-i şerîfin on üçüncü günü müşârün-ileyh Sultan Abdülhamid Han hazretleri –Yâ eyyetuhe`n-nefsü`l-mutmeinne.İrcî`î ilâ rabbiki râdıyeten merdiyye. Fethulî fi ibâdi. Ve`d-hulî cenneti.--

(79-a) cenneti sadâ-yı hoş-âvâzını kûş iderek “Fa`lem ennehu Lâ ilâhe illallah” diyerek hurrem-sadâ-yı(?) kurb-ı Hüdâ ve âzim-i gülşen sarây-ı dâr-ı bekâ olup şevketlü mehâbetlü Sultan Selim Han bin Sultan Mustafa Hân hazretleri cülûs buyurdukları haberiyle Nazif Efendi ve birâderi Emin Efendi`nin Der-aliyye`ye gelmesi haberi vürûd eylediğinden işbu vukû`at hasebiyle gerek tertîb-i ordu ve gerek Özi maddesi ve sâir husûsâta bi`l-küllîye bir nev` sekte ârız olup âlem ne sûret kesb idecekdir endişesiyle meşqûl olundu. Mûmâ-ileyh Nazif Efendi kethüdâ-yı sadr-ı âlî bulunmağla yerine defterdâr-ı esbak Hasan Efendi nasb olunup selefi birkaç gün içinde azîmet eylediler. Hüdâvendigâr-ı sâbık merhûmun sebep-i mevti bu vechile olmuşdur ki, müşârün-ileyh ashâb-ı merhametden sahîhü`l-i`tikâd bir pâdişah-ı mülkiyyü`l-hısâl idi. İbtidâ bu seferin zuhûru kendülerinin marzîsi olmadığından ibâdu`llahın ve cemî` re`âyânın rencîde olmamasını leyl ü nehâr iltizâm buyurup binâberîn bu özi maddesinden gâyetü`l-gâye müte`essir olup dâimâ ne vechile olduğunun haber-i sıhhatini matlûb buyurdukları sâik-i takdîr yedd-i a`dâya giriftâr olduğu haberi resîde-i sem`-i hümâyûnları oldukda hemân kendü lehine bir kat dahi keder ârız olup dâr-ı fenâdan gülzâr-ı rahmet-i rahîme revlın buyurdukları sebep-i müstakile olmağla cenâb-ı ziyet (79-b) bi-Hakk-ı kâinat rûh-ı pîr-fütûhların takdîs eyleye, âmîn-Mu`ahharen gelen Tatarlar ile tersâne emîni Selim Ağa`nın pîrliği âvânında rütbe-i şehâdete nâil olması mesmû` olduğundan mâ`adâ Galata`da kâin şerbethâneler sedd ü bend ve teferru`âtından tavşan ta`bir eyledikleri şeyler men` külli ile men` olduğu ve netîce erbâb-ı ibtilâyı zâhirde mekrden halâs ve bir nev` dahi ihtilâfdan

vikâya kâziyesi i`lân ve işâ`atı ibtidâ-yı emirde zuhûru zâtında şâyân-ı te`emmül ve tefekkürü mûcib olmuş idi. Ve bu aralıkda Kethüdâ-yı bevvâbîn-i hazret-i şehri-yârî Şemseddin Beğ-efendi mühr-i hümâyûnu îsâle me`mûriyetle vâsıl olup levâzım-ı ikrâmına kemâliyle ri`âyet olunup ahvâl-i orduyu ba`deât-tahkîk Der-aliyye`ye azîmete himmet buyurdular. Ve ordu-yı hümâyûnun dahi Rusçuk sahrâsına ihrâcı musammem olmağla kâ`ide üzre haymezen ikâmet esnâsında ale`s-sabâh tebdîl hasekisi Emin Ağa gelüp işbu bin iki yüz üç senesi Ramazan-ı şerîfin dokuzuncu günü müşârün-ileyh Yusuf Paşa`dan mühr-i hümâyûnu istirdâd ve Vidin ser-askeri Hasan Paşa hazretlerine ihsân-ı hümâyûn olduğundan ol tarafa azîmete şitâb idüp Yusuf Paşa dahi Niğbolu nâm menzilde tevkîf ve onbeş gün zarfında sadr-ı a`zam hazretleri ordu-yı hümâyûna teşrîf idüp birkaç gün sonra kethüdâ-yı sadr-ı âlî Hasan Efendi`yi bağteten azl ve şikk-ı evvel defterdârı Süleyman Raşid Efendi`yi kethüdâ nasb (80-a) ve münhal olan defterdârlık Seyyid Feyzulah Efendi`ye ve mûmâ-ileyh Hasan Efendi`ye dahi defter emâneti tevcîh ve cümlesine ilbâs-ı hil`at olundu. Muktezâ-yı hâl eğerçi bu sûrete karâr virildi. Ancak ashâb-ı vakt ve erbâb-ı basîret ve müdekkîkin fehmine göre mukaddemâ tertîb ve zikri mürûr iden usûlün bi`l-küllîye fesh olunacağı müteyakkın ve suver-i maslahat gün be-gün şekl-i ahz kesb ideceği meczûm olduğundan hak bu ki endişeyi mü`eddî olmağla vaktâ ki rikâb-ı hümâyûn tarafından cülûs-ı hümâyûn resmleri tamamdan sonra tekrâr seferin kemâl ikdâm ile tahakkukunu mübeyyen hutût-ı hümâyûn ve bir taraftan tahrîrât tevârüd eylemeğe başladı. “Bir vaz` ider ki âleme hayret-fezâ olur. Güyâ o şûh bildiğiniz dil-rübâ değil” medlûlünce şecâ`at ve celâdet envâ`i telâtum gibi kendüyü göstermeye başlayup evvelki karâr virilen sûretlerin cümlesinin tağyîrini îcâb etmekle nihâyetü`l-emr isti`câl olunması hasebiyle Rusçuk sahrâsından hareket ve sadr-ı a`zam Hasan Paşa dâima nâ-mizâç olduğundan âheste ve beste kat`-ı merâhil iderek ne hâl ise Macin karyesine vusûl ve sâhil-i Tuna`da müheyyâ olunan çadırlarımıza nuzûl olup biraz eyyâm meksden sonra İbrail tarafına mürûr ve andan Boza Suyu ubûr ile düşman üzerine varılmasına karâr virilüp muktezâ-yı kader bu fakîr sıtma illetine mübtelâ olup Macin`de livâ-i şerîf sâyesinde tevkîf eylemişdim. Ve`l-hâsıl (80-b) hîn-i mevrîdlerinde reisü`l-küttâb-ı vakt olan erbâb-ı hünerden Seyyid Hayri Efendi Boza Suyu`nda iktizâ-yı takdîr mümteni`ü`t-

tağyîr-i ab-ı rahmet-i Hakk'a ve lücce-i bahr-ı eltâf-ı ilâhiyeye müstağrik olarak rütbe-i şehâdete nâil olup Beylikçi-i divân-ı hümâyûn ashâb-ı ma`ârifden Hacı Mustafa Efendi-zâde Seyyid ve Abdullah Berrî Efendi ol mansıb ile bir kat dahi isbât-ı vücûd eyledi. Biraz eyyâm Maçin'de ikâmet ba`dehu divâna armân(?) içinde Şumnu cânibine mashû ben bi'l-âfiye vâsıl olup sahrâsında meks üzre iken Kasım esnâsında pek de vakt-i muhabbeti gibi vefâsı olmadığından birden bire kış basup nâçâr derûn-ı şehre duhûl ve bir haftadan sonra sadr-ı a`zam hazretlerinden mühr-i hümâyun ismâ`il ser-askeri Cezâyirli Hasan Paşa hazretlerine sarf ve tahvîl olunup Yeniçeri ağası bulunan Vezîr Hasan Paşa kâimakâm nasb kılındı. Ba`dehu ser-çukadâr -ı şehri yârî Küçük Hüseyin Ağa müşârün-ileyh sadr-ı a`zam hazretlerini İsmâ`il'den ordû-yı hümâyûna isâli me`mûriyeti mütehakkık olmağla biraz eyyâmdan sonra bin ikiyüz dört senesi rebi`ü'l-evvelinde Şumnu civârında de`b-i kadîm üzre ricâl-i devlet ve ocaklu ile alây tertîb ve Yemeklik mahalline şemsiye ve ta`âm âmâde olmuş iken bir mahalde ârâm eylemeyerek ve kimesneye selâm ve nigâh kılmayarak "âb-ı hayvân dolu dizgin girdi At bazarına" mîsdâkıncâ (81-a) tenmînin(?) Koşu Yolu ta`bîr eyledikleri mahalden doğruca Paşa Kapsusu tahsîs olunan konağa vaz`-ı kadem buyurdular. Sadr-ı a`zam-ı sâbık Hasan Paşa hengâ-ı ser-askerliği gibi muktezâ-yı takdîr her ne kadar bu def`a bir maslahata muvaffak olamamış ise de ashâb-ı insâfdan halimü`l-tab` bir vezîr-i pîri revîş-zamîr olduğundan mâ`adâ müddeti medîd umûrda istihdâm olunageldiğinden evzâ-ı vakte vukûfu olduğu cümlelerin ma`lûmudur. Netice-i makâl sadr-ı a`zam hazretlerinin ibtidâ-yı emrde bu vaz`-ı ibret-engîz i`lâ ve ednâya bir fikir olup bir müddet geçdikde gâyet bir sisli gün idi. Hemân divân yerine çıkup kethüdâ-yı sadr-ı âlî Süleyman Râşid Efendi ile mektûbi Emin Efendi bî-çârelerini bî-vech katl ve ol mazlûmları böyle hakâretle telef eylemeği hakkâniyet eyledim; fikriyle şehâdet rütbesine vâsıl eyledi. Güyâ Boza vak`asına sebep oldular, töhmetini isnâd zu`mıyla idi. Hikmet-i Bârî ol günün sis ta`bîr eyledikleri dumanın olması mutlakâ Hakk'ın inâyeti ve bu şühedânın kemâl hulûslarından olduğuna iştibâh olmayup zîrâ bir dereceye vardı ki iki adam karşı karşıya gâyet yakın gelmeyince fark olunamayup şühedâların cesedleri dahi bundan ma`lûm olur ki mahallinden nakline değin kimesnenin mu`ayenesi olmamışdır. Hazret-i Bârî rûh-ı pür-fütûhlarını sultân-ı şühedâ şefâ`atına nâil

eyleye. Amin. Kethüdâ-yı sâbık Hasan Efendi dahi meştâ-yı Meşmeni'ye(?) (81-b) gelmiş bulunmağla ânı ol mansıba ve tezkere-i sâni Seyyid Dürrî Efendi'ye mektûbculuk ve küçük tezkerecilik Firdevsi Efendi'ye tevcîh ve cümlesine ilbâs-ı hil'at olunup ancak böyle bî-hengâm etvâr-ı gayr-ı lâyika ile ve bâ-husûs silâhdârı olan haseb ü nesebden âtil pelîd-i bâtil vakt-i hacâletde muhâlifin olanlardan bakıyye şahs-ı mezkûreye bu maddeyi havâle eylediğinden bu hizmeti merkûm dahi kendüsüne zu'm-ı fâsidince Ma'azallahü Te'âlâ bir şeref bilüp bir ehl-i imâna olan hakârete makîs olmayarak bî-günâh ve bî-çürm bu zâtı vâki' hâlât Kerbelâ'dan nişâne virmişdir. İstiğrâb bundadır ki cümle ricâl ve ocaklu âlem-i hayretde ve ilbâ-ı hil'at eyledikleri ricâlin şu'ûrları münselib ya'ni selefde vukû' bulan mâtem vak'asına müşâbih olup ayâ ne olacaktır fikriyle bir eyyâm vakit geçüp bu hâlât-ı garîbe rikâb-ı hümâyûna aks idüp ve giderek şiddetlice hatt-ı hümâyûn geldikçe hilâf-ı me'mûl olduğundan ve pek de tecrübesi sebkât eylemediğinden bu muâmele-i me'mûlün hilâfi görünüp bir gün Koşu Yolu'nda inşâ eylediği tekyeye varup anda kendüsüne hastalık ârız olmağla derhâl kapuya i'âdesinde kendünün hekîmi keferesi getirdüp kan aldırma murâd eylemiş idi. Merhûm dahi bu kış eyyâmında kan almak illeti tezâyüd ider, didikçe musırr olup üç leğen mikdârı kan çıksın, deyü tehdîd ve kendüsü müsinn olmak hasebiyle birkaç gün ziyâdece illeti müstedd olup bir gice (82-a) teslîm-i rûh eyledi. Derhâl meş'aleler ile cümle ricâl ve ocaklu kapuya gelüp Ruscuk'da olan sâbıka yeniçeri ağası Hasan Paşa hazretlerine adam irsâl ve bu mâddeyi arz ve muhzır ile paşa-yı müşârün-ileyhin gelüp kâimakâm olacağı icâleten ve müsâre'aten vukû'uyla rikâb-ı hümâyûna tahrîr ve irsâl ve bundan akdem beyân olunan ve bâ-husûs Bender istilâsından çıkanlara olan hakâretin ifâsını hakîm-i mesfûr hazâkati hasebiyle icrâ eylediğinden cümleye tesliyyet bahs olmuşdur. Ve zâtında sadr-ı a'zam-ı müşârün-ileyh ashâb-ı servetden olup bunca eyyâm deryâ kapudânı olması cihetiyle kendüsünden külliyyet melhûz idi. Lâkin ne mikdâr malı çıktığı tahkîk olmamışdır. Zikri sebkât iden inşâ eylediği tekkesine defn olundu. İş bu vukû'atdan sonra mühr-i hümâyûn ayâ kimde karâr ider, fikrinde iken iktizâ-yı sevk-i ilâhî Rahova muhâfızı vezîr-i Şerîf Hasan Paşa hakkında zuhûr idüp alay ile meştâ-yı Meşmeni'ye teşrif ve çok geçmeden sahrâya hareket olunmak üzere iken Nemçelü keferesi Yergöğü kal'asını muhâsara eylediği haberleri peyder-pey

tevâriid eylemekle muhâfızı bulunan mîr-i mîrândan Çavuş-zâde Paşa'ya ve selâtin-i Cengiziye'den Cengiz Giray sultana bir taraftan levâzım-ı i'âne ve imdâda kemâl mertebe sa'y u gayret eylediğinden başka Rusçuk a'yânı Kapucu başı Çelebi Ağa birâderleri olması takrîbiyle (82-b) asâkir-i muvahhidîne zehâ'ir irsâlinde ve kaffe husûsâtta eylediği hizmet Hak bu ki ferâmuş olunur mevâddan değildir. Düşman muhâsara eylemiş iken lütf-ı Hak ile yergöğü kal'asını bundan akdem seksen iki seferinde Gazi Vezîr Ahmed Paşa muhâfız iken Moskov muhâsara idüp müşârün-ileyhin mevkuk olduğu gazâ el-yevm Yergöğü ahalîsinin bâis-i iftihârlarıdır. Bu Nemçelü muhâsarası dahi ol gazâyâ ban başı külliye münhezim olmalarıyla bu müjde-i azîmenin haberi geldiği anda bî-nefsihi sadr-ı a'zam hazretleri üç dört yüz enderûn ağavâtı istishâbıyla hareked ve lede'l-vusûl muhâfız paşaya vezâret ve sultân-ı müşârün-ileyh kalgâyılık fermânı ve birâderine çavuşbaşılık ve sâir ser-gerdelere hil'at ve atıyye ile taltîf idüp gerek bu fütûhât-ı celîle ve bâ-husûs sadr-ı a'zam hazretlerinin bu ikdâm ve himmeti ve hayr-ı kudûmu ahâlî-i orduya zerî'a-i ibtihâc u meserret olmuşdur ve yerlü ağavât ve neferâtına dahi ihsân-ı bî-gâye eylediklerinden hak bu ki inşirâh-ı derûnlerine bâis oldu. Bâlâda tafsîl olunan Lazarete fütûhâtıyla sâir vukû'atlardan mâ'adâ bu vak`aya kadar ahâlî-i ordû-yı hümâyûnun ba'zı ârizât hasebiyle bir gûne ebnisâtlarına haleltârî olup nice nice fütûr derûnu müstelzim bir taraftan hâletler müşâhedesi cümleye hacâlet virdiği tahrîrden müstagnîdir. Binâberîn ordu-yı hümâyûn Rusçuk tarafına varması emr-i müstahsene olduğundan fi'l-hakîka varılıp ba'dehu (83-a) Yergöğü cânibine ubûr ve biraz ikâmetden sonra Dâye bağları dedikleri mahalle tebdîl-i yurd olunup a'dâ-yı dînin dahi ordu-yı nekbet-i menhûsu üç mesâfe bir mahalde idi. Bir taraftan meterisler hafırına ikdâm olunmağa mübâşeret olunup hattâ ol esnâda duhân gümrükçüsü Kapucubaşı Nu`man Beğ Selanik'den biraz süvârî tahrîriyle gelüp zâtında reftar-ı şecâ'ate mâil olmağla mütâreke husûsuna bakmayup bir iki çoban kıyâfetinde Hırvat ahzi esnâsında hudûdda olan Nemçelü tarafından karakolları "Biz devlet-i aliyye ile mütâreke ideceğiz"dir. Böyle çapul olmaz, deyü mîr-i mûmâ-ileyhe ifâde ve hem ordûlarında dahi işâ'at eylemişlerdi. Fi'l-hakîka bir müddet sonra sır kâtibî ta-bîr eyledikleri mu'teber âdemisi gelüp gitmeğe başladı. Ammâ asâkir-i nusret-me'âsîr mâdâm ki meterislerdedir. Cihet-i âhir ile ba'zı mülâhaza

getürmekle reis-i vakt Seyyid Abdullah Efendi mütâreke maslahatını müzâkereye me'mûr ve karşı Rusçuk'da Çelebi Ağa'nın konağına gidüp gelmeye başladığı günlerde mütevassıt olan Prusya Kralı tarafından ta'yîn olunan mu'teber cenerâl pâyesinde biri dahi gelüp yirmi-otuz günde hele maslahat-ı mütârekeye rabt esnâsında Moskovlu tarafından Sulcu dedikleri şekl-i bahrîde la'in-i bed-âyîn sûret-i tecessüsde hemân zuhûr idüp çünkü mukaddemâ ittifak ile sefer eylediklerinden ayâ düvel-i âhirden (83-b) bir i'âne ile müntic müsâlaha olur mu? Şimdiden bir fesâd ilkâ fikrinden ibâret idi. Ve'l-hâsıl ba'de'l-mütâreke ordu-yı hümâyûn külliyyen Rusçuk tarafına ubûr eylemesi şöyle ki Nemçelü olduğu askerini mahalden gerü çekecek biz dahi Rusçuk tarafına geçeceğiz. Böyle mukâvele ve mu'âhede ve senedât mübâdele olundu. Sulcu didikleri mel'un bir müddet sonra Rusçuk'a ordunun hareketi günlerde ben isterem ki Moskovlu ile dahi sulhe bir mukaddime müzâkere olunsun idi. Çünkü olmayacak giderim, deyü ısrârına binâen i'âdesine ruhsat virildi. Bu hengâmda vürûd iden hatt-ı hümâyûn me'âlinde elbette Eflak toprağından İsmâ'il'e doğru hareket eylesin çünkü Nemçelü ile mütâreke olundu. Bu sûretde nâfile oturmayasız. deyü isti'câl olunmağa başladı. Hâl bu ki ol diyârların birisi Moskovlu'da ve birisi Nemçelü'de ne mümkün yol virmeleri. Henüz müsâlâhâ olmadı. Habbe fâide ağnâdması bir dürlü mutasavver olmayacağı rû-nümâ oldu. Asl mâdde mütâreke niçün oldu. demek idi. Merâm ve maksûd imtidâd-ı sefer ve biraz mevsime göre mütebassirâne mümâşâtları ve hâli bilmeyerek ve mülâhaza eylemeyerek müftereyâtın fakat tecrübe-i nüfûzları kasdından ibâret idi. Hülâsa-i makâl Silistre'ye varıldı. Ve kış dahi bir taraftan baş gösterüp vâkı'â İsmâ'il ser-askeri Vezîr Aydoslu Mehmed Paşa'dan gelen tahrirâtda katı (84-a) külli Moskov İsmâ'il'i muhâsara eylediği tahrîr olunmuş idi. Her ne kadar askere ikdâm olundu ise hiç netîce bulmayup birazı bir taraftan meştâ arzusuyla Şumnu'ya azîmet eylemeye başladılar. Zikri mürûr iden Nemçelü ile hitâm-ı mütârekeken sonra müzâkere-i sulha bir mahall ta'yîni lâzım olduğundan ol mahall devlet-i aliyenin arâzîsinden olduğu hâlde şân-ı şevket-i saltanat vekâyesi temâm mülâhaza getürecek maslahat-ı hafiyyeden olmakdan nâşî bir müddet tahsîsinde rikâb-ı hümâyûna istîzân ve Nemçelü tarafını dahi te'lîf-i mu'âmele-i dostâne ile terqîb içün Bükreş'de olan baş vekiline yazılmak vâkı'â lâzime-i hâlden olup ammâ şu

kadar ki bu Nemçelü fesh-i sulh eylediğinden Moskovlu ile müttefikan aleyh-i i'lân-ı harbi âşikâr eylediği bâlâda tafsilen derc ü beyân kılınmış idi. Binâen-aleyh ol hinde Yaş kasabası Moskovlunun tarafında bulunduğundan devlet-i aliyye tarafından ta'yîn olunacak murahhas efendilerin ve mutavassıt olan Avrupa devletlerinden me'mûrların Bükreş'de cem' olmalarında bir nev' mahzûr olduğu bedîdâr olduğundan Nemçelünün tarafına ordu-yı hümâyûnda bulunan sır kâtibi ve Prusyalu tarafından mutavassıt ile tahsîs-i mahal müzâkeresinden başka re'is efendi tarafından dahi baş vekîle tahrîr olunarak ve bir taraftan rikâb-ı hümâyûn cânibini iskât iderek hâsıl-ı makâl arâzi-i devlet-i Osmaniye'de vâki` Zîştovi kasabası mahall-i mükâlemeye (84-b) tahsîs ve etrâfa kurbiyyeti hasebiyle her vechile sûret-i eshel olacağı beyânıyla karâr virilüp mev'ûd olan vakitte devlet-i aliyye murahhasları ve düvel-i sâire ilcileri gelmeleri husûsu ve murâd-ı hazret-i şâhî üzre maslahat görüşmüş idüğünü ve devlet-i aliyyeden ve ordudan kimler murahhas ta'yîn buyurulacak ve ne vakit gelecekler ise düvel ilçilerine dahi bu taraftan tahrîrât ile ifâde idelim, deyü icâleten rikâb-ı hümâyûn tarafına tahrîr olduğundan başka ordu-yı hümâyûnun Rusçuk'dan hareketinden birkaç gün evvelce Reisü'l-küttâb-ı vakt Efendi bu fakîri çağırıp Sadık Efendi devlet-i aliyye ile murahhasları ve düvel-i sâire mutavassıtları Zîştovi'ye geleceklerdir. Her ne kadar Asitâne'ye istîzân olunmuş ise hele karâr böylecedir. İktizâ iden greek mekulât ve gerek konaklar tedârîki ve mefrûşâtına şimdiden ikdâm ve ihtimâm lâzımdır. Kethüdâ Beğ hazretlerini görüp fermânlar hâzırdır, buyurdıkları vâkı`â mülâhaza olup bu şiddet-i şitâda ordu ile bu zahmeti çekmekden ise bir müddet bu husûs ile gitmek hayırludur, diyerek fermânlar alınıp ferdâsı sadr-ı a`zam efendimizin birâderleri Çelebi ağa'nın konağında ikâmet ve andan hareketimizin üçüncü günü Zîştovi'ye vusûl ve yedimizde olan emr/i âlîyi kırâat ve maslahatın muktezâsına ikdâm ve gayret olup bir taraftan zehâ'îr cem`ine ve bir taraftan konaklar tedârîk ve nihâyesi husûslarına gice ve gündüz voyvoda ve hükkâm-ı vakt ile ihtimâm (85-a) olup ancak Zîştovi dedikleri mahal Rusçuk'a kıyâs olunmayıp ber-vech-i dilhâh konak tedârîki müte`essir olduğundan başka ekser re`âyâsı Eflak ve Boğdan civâreti hasebiyle bâzergân ve kâr ve kesb ashâbından olduklarından nev-ummâ hâneleri vüs`atlice olup bu sûretde re`âyâ hânelerini birbirine inzimâm ile tevsî` kabul ideceğine binâen amele tedârîk ile mübâşeret

esnâsında ordu-yı hümâyûndan Tatarlar ile vârid olan tahrîrâtta murahhas-ı evvel reisü'l-küttâb Abdullah Efendi ve murahhas-ı sâni Mekke pâyesiyle âsitânedен İsmet Beğ efendi ve murahhas-ı sâlis Mektûbî-i sadr-ı âli Dürri Efendi ve ma'iyetlerine me'mûr divân kîsedârı Avni Efendi ve mektûbî hulefâsından ve hâceqân-ı divân-ı hümâyûndan mukâleme kâtibi Seyyid Galib Efendi ve Beylikçi Kîsedârı seyyid Muhib Efendi ve mukâleme defterdârı hâcegândan Hasan Efendi karîben varmak üzere olmalarıyla bir gün evvel konakların ve malzemenin karîben müheyâ olması ve iş bu me'mûrların vürûdu akîbinde dahi Eflak yakasından düvel-i âher murahhas ve mutavassıtları müte'âkiben gelmek üzere oldukları cihetle bir gün evvel ber-vech-i matlûb tanzîm-i umûr-ı me'mûriyetine bezl-i mekdûr eylesün deyü emir-nâme tevârüd idüp ve'l-hâsıl ne hâl ise müşârün-ileyhima efendilere hâneler tedârik olunup teşriflerine muntazır olunup muahharen tevârüd iden tahrîrâtta dahi bu def'a mukâleme tercümâmı nasb olunan Konstantin oğulları Aleksandır'ı ve karındaşı Yorqaki ve gelecek ilçilerin (85-b) Frenk tercümânları dahi rikâb-ı hümâyûndan me'mûr olmalarıyla bunlar için dahi başka başka konaklar lâzımdır, deyü icâleten tahrîr olumuş olmağla zokak bezokak hâne be-hâne teftiş ve cüst-cû olunarak tedârik olunan hâneleri birbirine ilâve olunarak tahliye ve tedârik olunup lâkin gelecek düvel ilçileri ne sûrettedir deyü ordu-yı hümâyûna tahrîr olundukda ibtidâ mutavassıt olan Prusya kralı tarafından ilçi geleceği ba'dehu İngiltere ve Flemenk ve Macar ve muhârib olan Nemçelü devletleri taraflarından ve'l-hâsıl beş aded ilçi Eflak yakasından karîben Zîştovi'ye vürüd ve ol günden iktizâ iden ta'yînâtı verileceği ve konakları vüs'atlice olması mü'ekmeden tahrîren haberi geldi. Çâr nâ-çâr kırk elli gün bu maslahatların tanzîm ve tesviyesine meşgûl iken müşârün-ileyh reis efendi tarafından ahşama karîb bir çukadâr ile haber zuhûr eylediği yarınki gün inşaallahü Te'âlâ Zîştovi'ye duhûl olunacaktır. Kerem bizim ve gerek Dürri Efendi'nin ve ma'iyetlerimizde mevcûd efendilerin ve mukâleme defterdârı Hasan Efendi'nin konakları hâzır ve müheyâ mıdır deyü haber zuhûr eyledikten nâşi ferdâsı muhâfiz-ı belde bulunan mîr-i mîrândan Tahir Paşa ve hâkim-i belde ve serdâr bulunan ağa ve voyvodası Kapucu başı Abdullah Ağa ve ağavât ve sâir yeniçeri neferâtıyla selâmluk tertîb ve şehre duhûllerinde kal'adan tob endâht olunması ve zikr olunan evsâf üzere (86-a) mu'azezen ve mükerrermen tertîb

olunan konaklara duhûllerinden on beş gün sonra Mekke-i mükerreme pâyesiyle murahhas-ı sâni olan faziletli İsmet Beğ Efendi ve enişmeleri ve müderrisîn-i kirâmdan Hatmânî-zâde'yi dahi istishâb buyurup ve divân tercümânı bâlâda zikri mürûr iden Aleksandır'ı ve birâderi Yoğlarki (Yorqaki) evvelce Zîştovi'ye duhûl idüp ancak müşârün-ileyh beğ efendiye bir sâ'at mahalle geldikleri ihbâr olunmağla müşârün-ileyh murahhas-ı evvel efendi hazretleri bu hakîri çağırup bizim geldiğimizde ahâlî-i belde ne vechile bizi teşyî' eylediler ise mûmâ-ileyh beğ-efendiye dahi ol siyâk üzere alay tertîb eylemeleri lâzımdır, deyü tenbîh buyurdıklarından nâşî fi nefsi-l-emr gerek muhâfız paşa ve hâkim efendi ve sâir vücûh-ı belde ve abdi âciz ve murahhas-ı evvel efendi hazretleri tarafından mühürdârı Osman Efendi ile cümlemiz ilerüde bir değirmân içine kış şiddetinden güç ile dâhil olup ba`dehu önlerine düşüp kezâlik anlar dahi konaklarına isâl ile hizmetimizi temâm ve hânelerimize ne hâl ise vusûle şitâb olundu. Hâsıl-ı kelâm işbu devlet-i aliyye murahhasları efendilerin vürûdundan on beş gün mürûrunda ibtidâ mutavassıt olan Prusyalı tarafından Luke Zini nâm murahhas ve sır kâtibi mâkamında birkaç mu`teber adamlarıyla Eflak yakasına vusûlü haberi geldikde âsitâne tarafından gelen(?) tercümânı karşı tarafa (86-b) imrâr ile dostâne su`âl-i hâtırdan sonra çete kayığı ta'yîn ve gümrükden alay tertîb ile âsitâne misillü olduğu mertebe şân-ı saltanatı icrâ zımında çavuşbaşı makâmında Hasan Efendi ve teşrîfâtî makâmında bu fakîr ve ma'iyetinde bulunan iki nefer kapu kethüdâsı ve onbeş mikdârı harbeci ve yerlü neferâtından yüzden (ziyade) yeniçeriyân ilci-i mesfûrun hânesine değin ser-â-pâ dizilmeleriyle bu vechile şân-ı şevket-i devlet-i aliyye üzere icrâ-yı merâsim-i ri`âyet-kârîye ikdâm kılınup haftasında Nemçelü ve Macar ilçileri dahi gelmekle mihmândârı olan hâcegândan sadr-ı esbak Derviş Mehmed Paşa kaynı Salih Efendi ve sâirleri dahi usûl-i sâbık üzere mesfûrları hânelerine nüzûl itdirilüp ve sâlifü'z-zikr tertîb olunageldiği siyâk üzere İngiltere ve Flemenk ilçileri haklarında dahi bu vechile icrâ-yı resm olunarak cümlesi vürûdundan sonra ferdâsı tercümânlar vâsıtasıyla duhûllerini muhbîr murahhas efendiler taraflarına haberleri geldikde iktizâsına göre izhâr-ı mühr-ü müvâlât ve istifsâr-ı hâl ve hâtırlarını başka başka suâl ile ri`âyetleri husûslarına divân tercümânı olan Konstantin-zâde Aleksandır Beğ murahhas efendiler hazerâtı taraflarından irsâl olundu ve yedi sekiz gün mürûrunda mükemmel takımlar ile

ibtidâ Prusya ilçisi ve ba`dehu sâir elçilere varilup nevâziş ve taltifât ile bir nev` merâsim-i dehân-nevâziye (87-a) i`tinâ ve vakt buyurmalarıyla elçiyân-ı mersûmân dahi başka başka müşârün-ileyh murahhas efendilerin hânelerine gelüp izhâr-ı teşekkür ve istirâhatlerinden bahisle memnûn olduklarını ifâde ve takrîr eylediler. Ve biraz arası güzêrân eyledikde mahall-i mükâlemeye tahsîs kılınan voyvoda konağının mefrûşât ve malzemesi ba`de`t-tekmîl bir mübârek sâ`atde şürû`una ibtidâr olunması karâr virilüp ve cümlesini cânib-i mîrîden ta`yînâtları mûmâ-ileyh mükâleme defterdârı Hasan Efendi ma`rifetiyle tanzîm olunmuş olup ancak tâife-i Efrenc`in bir mahalle vardukda ne mikdâr ta`yîn olunacaktır ve alınan zahîrenin ol mahalde râyici nedür? Fûrûht olursa nâfile kaç quruş kalur ve mânde ahz olursa tefâvüt ider mi? Gâyet mesâriflerini taklîl ile mesâlihlerinin levmi ve levâzımı olup bu maddelerine nizâm virilmeden gayrı söz kulaklarına girmeyeceği meşhûd olduğundan iş bu gâile-i resm ve ta`yînâtları husûsu temâmından sonra mükâlemeye mübâşeret olunması enseb görülmüş idüğünü ihbâr zımında divân tercümânı Aleksandırı Beğ-zâde mutavassıt ilçî tarafına îsâl olunup iş bu sâretle ifâdesi telkîn ve tenbîh olunmuş idi ki şürû`-ı mükâlemenin ibtidâsı olmadığından hod-be-hod efendiler tarafından filân sâ`at deyü tahsîs olunmayarak mutavassıt taraflarından sâir ilçî beğleri dahi teşvîk ve onların talebi ile mahall-i mükâleme olan konağa cem` olundukda fakat mukaddemâta şürû`u ayâ münâsib midir? zımında (87-b) ve hem kemâl tendürüsti ve rahatların nafhî(?) ma`rızında bu zikr olunan üslûb üzre divân tercümânı mersûm dahi gâyet ifâde-i kelâma muktedir olduğundan lede`t-tefhîm ol hafta mükâlemeye bed olunmasına izhâr-ı hâhiş göstermeleriyle mütevekkilen ale`llahi`l kadr şürû`una ibtidâr ve birkaç mâh güzêrân eyledikde müşârün-ileyh murahhas-ı sâni İsmet Beğ-efendiye İstanbul payesiyle ordu-yı hümâyûn kadılığı dahi ilâve olduğuy rikâb-ı hümâyûn tarafından haberi vârid olmağla bu keyfiyet zâtlarında olan vakârlarına bir kat dahi ikrâm tezâyüdü mücib olmuştur. Balâda tafsîli mürûr eylediği siyâk üzre iken Kasım mevsimi hulûl eylediğinden hemen birden bire bir sûretle kış zuhûr eyledi ki bir çadırdan bir çareden mümkün olamayup hayvânât dahi derece-i telefe resîde olacağı cümle indinde mütehakkık olmağla Hacı-oğlu Bazârı`nda hezâr mihen ve meşâk ile azîmete ruhsat virilmekle lede`l vürûd serdâr-ı ekrem Şerif Hasan Paşa ol mahalde bir mikdâr ârâm ile tevakkuf ve

mâ`adâ Şumnu tarafına Bukerke Salâ(?) mısdakinca vusûl velev ki şedd-i nitâk-ı gayret eylediler. Bu aralıkda defterdâr-ı vakt Ali Raif Efendi azl olunup kîsedârları olan Şerif Efendi nasb ve murahhas-ı sâlis mektûbî-i sadr-ı âî Dürri Efendi Ruz-nâmçe-i evvel ve mektûbî bâş halîfesi Seyyid Sadık Efendi'ye mektûbculuk ve Haşim-zâde Ali Beğ'e halîfelik tevcîh ve cümlesine ilbâs-ı hil`at olundu ve üç dört gün sonra kethüdâ-yı sadr-ı âlî (88-a) Seyyid Feyzullah Efendi azl ber-muktezâ-yı hâl Rodos cezîresine me'mûr olmakla Kamil Ahmed Paşazâde Nişâncı-i divân-ı hümâyûn Hakkı beğ-efendi hazretleri ol mesned-i refî`a ile ikrâm kılındı. Bu tevcîhâtın akîbinde ordu-yı hümâyûndan Hacı-oğlu Bazârî'na mektûbî efendinin ve ba'zı erbâb-ı manâsıbdan birkaç zâtın gelmeleri sadr-ı a-zam-ı müşârün-ileyh emr ü fermân buyurmalarıyla nihâyet-i kelâm kendülerinin adem-i istiklâlî rû-nümâ olduğundan havfe tâbî` olup müddet-i vâfire oldukları mahalde meks ü ârâm eylemişler idi. Ve ikâmetlerinden maksûd İsmâ`il kal`ası imdâdına asâkir sevki kazıyyesi için olup muktezâ-yı esrâr-ı samedânî ve hikmet-i sübhânî bir taraftan ahkâmın icrâ idegeldiği ashâb-ı basîret ve erbâb-ı hakîkat indinde hafî değüldür. Ve her bir madde ki muvâfık-ı kader olmaya acz-i hâl ile nev`-i beşerîn vüs`inde olmayacağı edille-i kâtî`a ve berâhîn-i akliye ile ezherdir. Binâberîn Ziştovi'de aralık aralık beş on günde bir kere mahall-i mükâleme olan hâneye varıldığı esnâda bir gice İsmâ`il kal`asının Moskovlu tarafından istîlâsı haberi gelmekle böyle hengâm-ı mükâlemede bir takım frenkler mevcûd iken bu maddenin vukû`u teşvîşi mü`eddî bir hâlet olmuş ise de bu madde başka ol madde başka diyerek metânet-i zarûrî ile meclise faysal ve evzâ`-ı mu`âmelât kesel gelmemesine ihtimâm ve iltizâm olunmuş idi. (88-b) ba`zen gicelerde dahi müzâkere ve mübâhaseye kat`â hâlel virilmeyüp belki bir kât dahi germiyyet üzre izhâr-ı dostî resmine mürâ`ât ile işbu usûl-i maslahat ile henüz evvelerinde Bazarcık'dan Şumnu'ya sadr-ı a`zam-ı müşârün-ileyh avdet eylediği esnâda Mîr-âhûr-ı sâni Hüseyin Ağa'nın vusûlü hasebiyle muktezâ-yı me'mûriyeti üzre Şumnu'ya gelmiş bulunmağla Sadr-ı a`zam Hasan Paşa'nın ser-maktû`unu ahz ve müşârün-ileyhin birâderi olup Yergöğü fütûhâtında zuhûra gelen sa'y u gayreti ve kemâl sadâkati hasebiyle çavuşbaşılık virilüp ba`dehu Babadağı'na Baht Giray Sultan ma'iiyyetine me'mûr Çelebi Ağa dahi birâderi Mehmed Ağa'ya refîk olunmasıyla şerbet-i şehâdeti bir günde nûş ve halvet-serâ-yı gülzâr-i cinâna

revâne oldukları haberi ve mühr-i hümâyûn işbu ikiyüz beş senesi cumâde'l-ahirinin üçüncü günü sadr-ı esbak Yusuf Paşa'ya tevcîh ve Bosna'dan gelince kadar Ağa Mehmed Paşa kâimakâm nasb olduğu peyâmı vürûd itmekle mısra`:

Senin hak söyleyüp şer` ile bî-yâd(?) olduğun var mı

medlûlünce bu mütâreke akîbinde müsâlaha tertîbi sadr-ı a`zam merhûmun ma`nevi esbâb-ı telefine bâdî olmağla mahallinde beyân kılunur. İşbu tebdîlât hasebiyle bu mükâlemenin evvel ve âhirini bildirmek ve vukû`-yâfte olan maslahat-ı mukteziyenin istîzânına mütevakkıf mevâddan olduğundan (89-a) birbirini müte`âkib ordu-yı hümâyûna ve ba`zen bir aynı dahi rikâb-ı müstetâba tahrîr olunmakta iken Nemçe ilçisini Herbet didikleri ma`tûf bî-şu`ûr mükâleme konağından doğru Eflak yakasına mürûr idüp Gümrük tarafından ubûru tahkîk olmadıkça meclis-i mükâlemeden hareket olunmamağla mesfûrun bu etvârı baş vekil tarafına ifâde olunmuş ise dahi bir eyyâm mükâleme tevkîf olunup aralık Prusyalı ile müzâkereden hâlf olunmayup ancak bu madde azîm bir fikr olduğu izhârı dahi nâ-münâsib idüğü ma`lûm olmağla ve'l-hâsıl bir müddet sonra hânesine gelmekle tecâhül-i ârifî kâ`idesiyle mükâlemeye şürû olunup ammâ gerek ordu-yı hümâyûnda ve rikâb-ı müstetâbda gitmesi havâdisi ihtirâzen her ne kadar tahrîr olunmuş ise de nev-ummâ bir qâile-i hafiyeyi mûcib olmuş idi. Bâlâda derc ü tahrîr olduğu üzere sadr-ı a`zam merhûmun ve gerek birâderleri fi'l-asl Rusçuk hânedânından Çelebi Ağa dimekle ârif bir zâtın nesl-i necîbi olup seksen iki seferinde devr-i Sultan Mustafa Hanî'de müşârün-ileyh Hasan Paşa kendü bedeninden asker tahrîr ve Rusçuk havâlisinde ser-asker bulunan Cezâyirli Vezîr Hasan Paşa ma`iyyetinde katı vâfir yararlığı zâhir olduğuna binâen ol vakt sadr-ı a`zam bulunan Muhsin-zâde Mehmed Paşa mûmâ-ileyh avâtıf-ı aliyye-i mülûkânedan rütbe-i vezâretle kadrini terf (89-b) eylemiş idi. Evzâ` ve etvâr ve rüzgâr hasebiyle bir müddetden sonra Gümölcine'de merfû` alevzâra ikâmet eylediği esnâda işbu Nemçe ve Moskovlu seferleri vukû`unda vezâreti ibkâsıyla Karadeniz havâlisine ve ba`dehu Vidin muhâfazasına ve ba`dehu livâ-i şerîf kâimakâmlığına ve sadârete geldiği esnâda Rahova muhâfazasında bulunmuş idi. Hüsn-ü ahlâkla mevsûf ve sığar sinninden berü fukarâ ve dervîşân ile ülfet üzere ve oldukça umûr aşınâ ve gayretlüce bir vezîr idi. Hattâ zikri güzerân iden

Yergöğü fütûhâtında ve Nemçelü ile müsâlahanın mukaddemâtında kemâyen-bagî ikdâm ve ihtimâm hak bu ki derkâr idi. Sebeb-i vefâtı akîb-i mütârekece çapul arzusuyla bilâ-izn gidüp hîn-i avdetinde lüzûmsuzca bir da'vâ olduğundan iktizâ iden ashâb-ı himmetden ba'zı zevâtın iftirâ ve nâ-hak yere ömrü şuyû'undan nişân eylediği havâdisi ol vakt orduda istimâ' olunmağla vâkı' gayr-ı vâkı' bu kader tashîh olundu. Birâderleri ile ru'ûs-ı maktû'aları Üsküdar'da Hazret-i Hüdâyî Tekyesi civârında defn olunmuşdur. Cenâb-ı Hak rahmet eyleye. Amîn. Sadr-ı a'zam ve serdâr-ı ekrem hazretleri kat'ı menâzil ve tayy-ı merâhil iderek fakat enderûn ağavâtıyla Bosna'dan hareket ve karîbü'l-vakitde Şumnu'ya vusûl birle cümle erbâb-ı manâsiba (90-a) ilbâs-ı hil'atler ihsânından sonra Teşrifâtî Na'im Efendi'yi azl ve yerine kethüdâları olan Hacı Mustafa Efendi'yi nasb idüp ve biraz arası mürûr eyledikde rikâb-ı hümâyûn kethüdâsı olan Çelebi Reşid Mustafa Efendi'yi bâ-hatt-ı hümâyûn ordu-yı hümâyûn kethüdâlığı ile vürûd eylediği gün ilbâs-ı hil'at olunup selefleri Hakkı Beğ Efendi'ye nişâncılık tevcîh olundu ve etrâf u eknâfdan me'mûrların bir gün evvel gelmeleri husûslarına bir taraftan isti'câl evâmiri tasdîr ve irsâl olunarak mühimmât ve levâzımâtın kusûr ve kûsûru ne ise tekmîl ve tuğ sipehsâlâri nevrûza kırk gün kalarak ber-vech-i mu'tâd mahalline vaz' ve sahrâ-yı Şumnu'ya livâ-i şerîf-i rahmet-dirîğîn müretteb alay ile ihrâcî vakti takarrüb itmekle ve'l-hâsıl musammem olan vakit geldikde sahrâ-yı mezkûre hareket ve müheyyâ olan haymelere nüzûl olunup bir müddet sonra Za'im-zâde Mehmed Emin Paşa'ya livâ-i şerîf kâimakâmlığı ve baş muhâsebeci Hacı İbrahim efendi dahi cend-râz zarfında rikâb-ı hümâyûndan gelmiş bulunmağla ordu nâzırı ve sâir küttâb-ı kalem dahi tevkîf olunup Dobruca içinden Hırşova'ya ordu konâğıyla ve ba'zen dahi iktizâsına göre oturak iderek eğerçi vusûl müyesser olup ancak sadr-ı a'zam hazretlerinin mukaddemâ hüdâvendigâr-ı sâbık cennet-mekân Sultan Abdülhamid Han hazretlerinin zamânında ordu-yı hümâyûnun nizâmı ve kendülere olan nüfûzu (90-b) hasebiyle ol vat muvaffak oldukları gazâ kendülerine bâ'is-i fahr ü mübâhât olduğundan iş bu def'a sadârete teşriflerinde bıraktıkları gibi bulamayup usûl değışmiş ve bi'l-küllîye mugâyirin geldiğinden bir nev' fütûr âriz olduğu cümlelerin manzûr ve meczûmu olmuş idi. Vakta ki ferdâsı günü otâğ-ı sadr-ı a'zamde bi'l-cümle vüzerâ-yı izâm ve mîr-i mîrân-ı kirâm ve ricâl-i devlet ve ocaklı ile akd-i cem'iyet olundukda şu vechile

karâr virilir ki Hırşova Tuna kenârında bir mahall olup etrâfdan sefineler ile zahîre gelmesi sûret-i eshel olmağla Defterdâr Şerif Efendi ol mahalde kalmasıyla ma`nen bir küçük ordu bulunmuş olur. Ba`dehu ilerüsü Taye Köyü ve Maçın olmağla hemân sâdece birer çadır ve terk-i ahmâl ve eskâl ile gidilmesi münâsibdir diyerek karâr virilmekle fi nefsi'l-emr birkaç gün sonra yeniçeri ve cebeci ve tobcu ve tob arabacı orduları ve verâlarından Tepedelenli Ali Paşa ve Cabbar-zâde Süleyman Beğ Kara Osman-zâde ve sâir me'mûrlar Tâye köyünden nâm mahalle azîmetlerinde fermân buyuruldu ve Şumnu'dan ilerüye me'mûr olan Rum-ili vâlisi Za'im-zâde Mustafa Paşa ve Vezîr Seyyid Ulûv Paşa dahi Macin'e varup Ağa Mehmed Paşa hazretleriyle bi'l-müzâkere İsakçı tarafını ve Kalas karşularını hıfz u hırâset ve etrâfa basîret ve münâsibi vechile karagol ta'yîn eylemeleri fermân buyuruldu. (91-a) Bu hâl üzre bir hafta mürûr eyledikde Hırşova'dan hareket ve muhâfızı bulunan Kara Hisarî Vezîr Ahmed Paşa'ya verâdan asker sevki tenbîh ve te'kîd olunup müsta`inen bi'llâhi'l-kadir iki konakda Taye köyü karyesine vusûlün ferdâsı günü ki Maçın sahrâsına ordu tertîb olduğundan erkence çadırlar irsâliyle ol gün varılacak idi. Yemeklik mahalline nüzûlde Moskovlunun Kalas'dan Kız taşı nâm mahalle ve andan Maçın'e doğru tâbûr-ı menhûsesi zuhûr eylediği ve ordunun olduğu mahalde yay hâl tevkîafi münâsib idiüğünü Cengiz Girây Sultan ve Rum-ili vâlisi ve sâir vüzerâ-yı izâm tahrîr eylemişler ise de esnâ-yı râhda bulunduğu şöyle dursun Maçın'in civârına varılmış bulunmağla ne fâ`ide maslahatın netîcesi ne sûret kesb ideceği siyâk siyâk karinesiyle ma'lûm oldu. El-kıssa: hemen bir ayak ilerüye varılmadan gayrı bir çâre kalmamağla Soğanlık'ın ilerüsünde olan cebele çıkıldığı anda Moskovlu'nun giceden Maçın'e gelüp meterislerin önüne gelen tâbûr ile yeniçeri dilâverleri ve sâf-ı Cengiz Girây Sultan ve müşârün-ileyh Rum-ili vâlisi ve sâir vüzerâ-yı izâm tâbûr-ı menhûsesine hücum ile kefare-i müşrikîni perîşân eylemek derecelerine getürmüş olduklarından bir taraftan geldikleri mahaldan Kalas'a firâr üzre olup bi'l-cümle perîşânetleri muhârebede olanların ma'lûmları (91-b) olmayup zâtında kaziyye böyle iken sadr-ı a`zam ile tepeye varıldıkda mevcûd olan ricâl ve sâir ağavât ve bu fakir at üstünde âlem hayretde iken bu ahvâlin âkibeti ve emrin nihâyeti acaba niye müncerr olur? deyü tefekkürde iken Rum-ili'nin timâr sâhibleri avdet eyledikde bir-vechile i`âdeleri her ne kadar sa'y

olundu ise mümkün olamayup Sadr-ı a`zam Yusuf Paşa dahi bükâ iderek hemân bir kaba çâdır kurdurup asker cem` eylemek murâd eyledikde bir vechile tasavvur olmayacağı zâhir oldukda Vezîr Seyyid Ulüvv Paşa elinde kılınç-ı ilgar ile gelüp “Be hey efendim bizler a`dâyı perişân eylemiş iken bu menzile niçün geldiniz? Askerin önü alınmıyor. Girüde olsanız bir taraftan asker irsâlinde suhûlet var idi” didikde sadr-ı a`zam hazretleri ilerüye giderim deyü imrâr eylediği hengâmda kethüdâ-yı sadr-ı âli ağa ve gerek Teşrifâtî Hacı Mustafa Efendi “efendim mâdem ki sizde i`ânet vardır e askerin girüye dahi avdetleri muhaldir. Sizin mukâbele-i düşmana gidmeniz olmaz” didiklerinde müşârün-ileyh kethüdâ beğ hazretleri biraz süvâri ile ilerüye ilgar idüp meterise varup ve derhâl avdet eylemişler idi. Hülâsa-i kelâm çünkü muktezâ-yı kader bu yüzden rû-nümâ olduğundan gerek vüzerâ ve cemî` tavâif-i askeriye gerüye çeküp Hırşova’ya varılması ve ol mahalde iktizâsına göre bir müzâkere ve re’y u tedbir kılınması münâsib görülmekle lede’l-vürüd birkaç gün (92-a) sonra bu sûretin hüsniyyât ve kubhiyyâtından bahs olundukda “Elhamdülillahi Te`âlâ asker ve mühimmâtımız telef olmadı. Tekrâr Macin’e varılmak münâsibdir” deyü karâr virildi. Bu esnâda Rum-ili vâlisi hasta olup birkaç gün mürûrunda ecel mev`ûdiyle irtihâl-i dâr-ı bekâ eyledi. Vezîr-i celilü`ş-şân Silistre’ye Kurd Paşa damadı mîr-i mîrândan İbrahim Paşa dahi geçid başına ba`zı askeri tâifesinin i`âdelerine me`mûr kılındı. A`dâ-yı dînin perişân olarak geldiği mahalden Kalas’a i`âdesi zikr olunmuş idi. Vaktâ ki İbra`il muhafızı Vezîr Mahmud Paşa’dan çete kayığı ile adamı gelüp a`dânın münhezimen Macin’den Kalas yakasına rahne ve der-semt-i idbâr olduğu haberini getürdi. Ba`dehu gerüden gelen ser gerde-i askerden dahi tahkîk olundukda derhâl meşveret olunup çünkü düşman esnâ-yı cengde Macin’i bırakmış henüz biz ânın firârını haber almadık idi. İnşallahü Te`âlâ tekrâr hareket olunur deyü karâr virilmekle birkaç gün içinde icâleten azîmete şu sûretle nizâm virildi ki esnâ-yı râhda meterisler hafr ve ilerüye karagollar ta’yîn olundukda Macin’e lede’l-vürüd fi’l-hakika perişân olarak firarı gereği gibi ma’âlemiyân olmağla bir müddet meks ü ikâmet esnâsında bir gün Moskovlunun Sulcu didikleri iblis-i pür-telbîs Karagöz’ün at oğlanı gibi çıka gelüp me`âl-i hâl bu ki Potemkin tarafından mütâreke (92-b)maddesini ifâdeye me`mûriyetini haber virmekle Baht Giray Han ve vüzerâ-yı izâm ve ocak ağavâtıyla bu husûs

müzâkere oludukda ordu-yı hümâyûnda şimdilik bir adam gitmesi istisvâb görüldü reisü'l-küttâb kîsedârı olan Seyyid Hüseyin Efendi her ne kadar bu maddenin erbâbı değil ise de hemân mütâreke havâdisinin sıhhati var mıdır yok mudur bir cevâbını getürmek için karşı Kalas yakasına gidüp ferdâsı avdet eylemekle getürdüğü kâğıddan mütâreke havâdisi derece-i sıhhatde olduğu ma'lûm oldukda hemân Teşrifâtî Hacı Mustafa Efendi serdâr-ı ekrem hazretlerinin mu'temedi ve zâtında müstakim bir zât olduğundan divân tercümâmı Konstantin-oğlu Yorqaki Beğ-zâde ile Potemkin tarafına irsâl olunmalarıyla haberleri geldikde bundan akdem nâ-mizaçlığı hasebiyle âsitâneye gitmeğe me'zûn olan Hacı İbrahim Efendi'nin mansıbı Anadolu muhâsebecisi Vasıf Efendi'ye tevcih olunup binâen-aleyh bundan akdem dahi seksen iki seferinde Reisü'l-Küttâb bulunan Abdülrezzak Efendi ma'yyetinde müstahdem olduğuna binâen mukaddemât-ı maslahata ittılâ'ı olmak me'mûlüyle ve nev-ummâ bu makûle husûsların tanzîmine kudreti melhûzuna ibtinâen ta'yîn kılınup birkaç def'a Kalas'a varup müzâkere ve mütârekeye ne vechile ise bir sûret verüp hitâmından sonra ordu-yı (93-a) hümâyûnun Silistre'ye ve Moskovlu dahi Kalas'dan Yaş kasabasına hareket eylemesi karâr virilmekle bu husûs için icâleten rikâb-ı müstetâba arz u takdîm kılındı. Silistre vusûlde bu makûle maslahatın ukde-i te'hire giriftâr olmaması münasib bir keyfiyettir. Bir gün evvel netice bulması inde'n-nâs umûr-ı vâcibeden olmağla ve'l-hâsıl a'zam-ı ricâl-i devlet-i aliyyeden Nişâncı-i divân-ı hümâyûn Hakkı Beg Efendi murahhas-ı evvel ve Zıştovi'de İstanbul pâyesi ve ordu-yı hümâyûn kadılığı ile terfi' buyurulan murahhas-ı sâni İsmet Beg Efendi tekrar murahhas-ı sâni ve yeniçeri efendisi Ratib Efendi murahhas-ı sâlis ta'yin olunup ancak müşârün-ileyhümâ efendilere samûr kürkler ilbâs ve umûr-ı lâzımelerin derûn-ı şehre nakl için fermân buyurulmağla nakl ve icâleten hareket ve karşı Karlaş'a azîmetleri husûslarına irâde-i aliyye te'alluk eylemiş idi. Bâlâda tafsîlen derc ü beyân olunan Zıştovi'de Nemçelü ile akd olunan müsâlaha maddesi mahzâ gâyet perverdîkârı ile netice bulduğu murahhas-ı evvel efendinin mühürdârı Osman Efendi ile tarafeynden senedât-ı mübâdele olduğu peyâm-ı meserret-encâm vürûd ve andan rikâb-ı hümâyûna azîmet idüp kulûb-ı nâsa bir mertebe inşirâh hâsıl eylemiştir ki tahrîr kabîl ve ta'biri derece-i imkânda değildir. (93-b) Ve'l-hâsıl murahhas-ı evvel

Seyyid Abdullah Berrî Efendi ve murahhas-ı sâni İsmet Beğ Efendi icâleten ve müsâre'aten bir iki gün içinde Silistre'ye gelüp ordu-yı hümâyûna mülhak olmalarıyla fermân buyurulup fakat murahhas-ı sâlis Dürri Efendi ordu-yı hümâyûn tarafından ba'zı zevâtın sevkiyle Bosna tahrîrine me'mûriyeti fermânı kendüsüne irsâl olunmuş idi. Murahhas-ı evvel ve sâni efendiler serdâr-ı ekreme mülâkatlarının ferdâsı kemâ fi's-sâbık Moskovlu keferesi mükâlemesine dahi murahhas ta'yîn olmalarıyla kezâlik ma'iyetlerinde olan efendilere dahi ilbâs-ı hil'at olunup ancak Bosna'ya me'mûr olan sâlifü'z-zikr Dürri efendi dahi me'mûriyetden afv ve ânın dahi sâbıkı misillü murahhas-ı sâlis olmasını recâ eylemeleriyle derhâl Silistre'ye gelüp ilbâs-ı hil'at olunduktan sonra iki gün zarfında karşuya imrâr olunup savb-ı maksuda azîmet eylediler. İşbu Moskovlu mükâlemesi Nemçelü misillü olmadığından fakat murahhas efendiler ile ma'iyetlerine me'mûr mükâleme kâtibleri efendilerden mâ'adânın adem-i lüzûmu derkâr olduğundan tevkîfleri irâde buyuruldu. Hikmet-i Hüdâ ordu-yı hümâyûnda bulunan cünûd-ı muvahhidînin kulûbları müteveccih olduğundan bu müsâlahanın dahi avn-ı lütf-ı Samedânî ile vakt-i kalilde karîn-i temâm olacağı me'mûl olmağla fi hadd-i zâtihi i'lâ ve ednânın bu bâbda teveccüh-i derûniyyeleri tefe'ül-i bi'l-hayr (94-a) ittihâz olunmuş idi. Ve zâtında Moskovlu keferesinin huşûnet ve inâdları ve ber-muktezâ-yı hâl bir müddet vakitden berü etvâr ve evzâ'ları mû-be-mû meczûm olup ancak müşkil bu ki beher-hâl cemî' müzâkerât ve mübâheşât murahhas nâmında ta'yîn ideceği pelidlerden mâ'adâ Potemkin mel'ûnuna iktizâsına göre tahrîr eylemedikçe müstakil kat'-ı kelâm eylemeyecekleri her ne kadar sarûhaten âşikâr olmuş ise de işbu mükâlemede mutavassıf nâmında düvel-i âhirden bulunmaması ve bir takım kelb-i akûr gibi bed-ahlâk mel'ûnlar ile böyle husûsları müzâkere ve her bir maddeyi ber-vech-i suhûlet vikâye-i nâmus-ı saltanat-ı seniyye farîzasına dahi bir taraftan ri'âyet olunarak ne mertebelerde emr-i düşvâr idüğü inde'l-ukalâ bedîhî ve bedîdâr olmağla mutlak Mevlâ-yı müte'âlin lütf u inâyetine vâsıl Allah'ın ruhâniyetine tevessül olunarak Karaloş nâm mahalden Bükreş'e azîmet eyledikleri haberi geldikde ordu-yı hümâyûn dahi Silistre sahrâsından atf-ı inân-ı hareket ve Şumnu sahrâsına vürûd ve Yeniçeri efendisi Ratib Efendi Nemçe tarafına te'kîd-i müvâneset için ilçi ta'yîn ve irsâl kılındı. Ba'dehu derûn-ı şehirde tahsîs olunan

konaklara duhûl olunub sâlifü'z-zikr Murahhas efendiler hazerâtı Yaş kasabasına vusûllerinde Potemkin dedikleri mel'ûn tarafından mu'âmele-i dostâne ile istifsûr-ı hâl ve hâtır olunduktan sonra maslahatın mukaddemâtına şürû' ve Moskovlu Murahhaslarıyla her ne hâl ise birkaç gün meclis olup

leşker-i ağyârile dâ'im hâhuş itmekdin (itmeğin)

Resm-i devrâna benzetdim dil-i bî-pâkimi

(94-b) fehvâsınca bir gövde-i bî-mücâb ve ârâc-ı samson gibi bî-din mel'ûnlar ile işe mübâşeret olup ammâ mesfûr Potemkin Moskovlu çârîçesinin zâhiren asl ehli olmadığından âdet-i me'lûfeleri üzre ve vücûhla yakîni olmak mülâsebesiyle i'timâdü'l-devlesi ve cemâ' umûr-ı bâtılaları andan ibâret ve maslahatın netîce bulması dah ipek de mel'ûnun mültezimi olmadığı vukûfu olanların revîş ve refîtarlarından münfehim idi. Lâ-cerem bu haberin ahvâli mütâla'a olundukça maslahat beher-hâl su'ûbet kesb ideceği ve azâb-ı derûnun envâ'i zuhûra geleceği mülâhazadan ba'îd olmayacağından kat'-ı nazar tekâlif-i bârda ve ısdâr-ı fâsideden hâlî olmadıkları gün gibi âşikâr ve tafarât-ı bâtılalarına revâç vermeleriyle tûl müddet meks ü ârâm olunacağı mülâhazadan ba'îd değil idi. Ancak müşârün ileyhümâ Murahhas efendilerin ihlâs-ı derûniyyeleri ve du'â-yı hayriyeleri hasebiyle mesfûr Potemkin hasta olup giderek illeti müştedd olduğundan mükâlemeye faysal virilmekle birkaç gün içinde hemân helâk olup bir an akdem ve bir sâ'at mukaddem nâr-ı rûz-ı hıkdın âteş-gede-i cahîme vusûliçün âyîn-i bâtılaları üzre kâllerinin ikâmeti olan niyere-i bûga alay ile lâşesini göndermişler idi. Anûd kâfirin bu esnâda vücûd-ı hayâtı fi'n-nâr-ı cahîm olması muhassenât-ı vakt u hâlden ittihâz olunmağla hülâsa-i makâl tekrâr Çârîçe tarafından kendü Murahhaslarına ve hâlik-i (95-a) mesfûr yerine nasb eylediği baş ceneraline kemâ-fi's-sâbık mükâleme husûsunu tenbîh idüp ve işbu Moskovlu mükâlemesinde maslahat-ı müte'addidenin kat'ı ve güzêrân iden mecâlisin kararı Nemçelü müsâlahasına nazaran vakt-i kalilde tanzîm ve tesviyesi vakt ü hâle göre me'mûlün gayr-ı mevâddan idüğü beyân ve ta'rîfden vâreste bir emr-i azîm iken lütf-ı Bârî ile hitâma resîde olması ve mesfûr Potemkin'in ol esnâda maslahatı müsâlahanın karîn-i tekmîline esbâb-ı küllî olmağla mübâdele-i senedât olunduğunu muhbir Murahhas-ı evvel Reisü'l-küttâb Seyyid Abdullah Efendi

merhûmun haftâncısı Abdi Ağa ordu-yı hümâyûna ve andan rikâb-ı kamer-tâb-ı hüsrevânîye icâleten irsâl kılındı ve ordu-yı hümâyûnda bulunan sığar ve kibâra bir mertebe inşirâh ve bir derece inbisât hâsıl oldu ki ta`rif ve tahrîri hayyiz-i imkân olmayup hemân bu iki gâile-i uzmânın cemî`ümmet-i Muhammed üzerinden def`ü ref`leri ve bilâd-ı islâmiyede olan re`âyâ ve berâyânın bir müddet âsâyış ve istirâhatı mûcib olduğundan du`â-yı hayriye-i hazret-i cihândârî tekrârına müvâzebet üzre oldular. Fî-hadd-i zâtihi gerek Nemçe ve Moskov müsâlahaları için ve me`zûn oldukları maddelerden sarf-ı enzâr ve bi`hasebi`l-vüs` mücâdele ve hekîmâne iskâtları ve kat`-ı rişte olunmayarak muktezâ-yı vakt ü hâle râbitasına teşmîr-i sâk-ı gayret olunduğu ve bundan başka Moskovlu'nun (95-b) istirdâd-ı meblâğ husûsu ki mevâdd-ı adîdenin nihâyet mertebesi idi. Devlet-i aliyye tarafından tazmînî için müşârün-ileyhümâ murahhas efendiler me`zûn iken bu madde kralın talebi olup mükâlemelerin ibtidâsında ısrâr ideceklerini îmâ eylediklerinden bu maslahatdan fâriğ olacakları aklın bi`l-küllîye teslim ideceği nesneden olmayup be-tahsîs karâr virilecek mevâdd-ı adîde bu maddeye mütevakkıf iken Moskovlu bu tazmîn maddesinden ber-vech-i suhûlet kendü hüsn-i rızâlarıyla fâriğ olduklarını mahall-i mükâlemede beyân eylemeleriyle ol gün müsâlahanın hitâmını i`lân ile bu keyfiyyet dahi başkaca bir hizmet-i mu`tenâdan idüğü erbâb-ı insâf ve ashâb vukûf indinde maslahat-ı mu`teberedendir. Ve sâlifü`z-zikr gerek Moskovlu ve Nemçeli mükâlemelerinin tafsîlen ahvâlini zabt ile mükâlemeye me`mûr olan hâcegân-ı divân-ı hümâyûndan Seyyid Galib Efendi hazretleri mazbataları müceddeden tebyîzine himmet buyurup bir eser olmak için divân kalemine vaz` itdirmiş olmağla zâtında bir eser-i azîm olduğu binâberîn Moskovlu tarafından dahi mu`ahharen hitâm-ı maslahat âhbârıyla Şira nâmında bir beğ-zâde ordu-yı hümâyûna gelmekle taraf-ı serdâr-ı ekremîden levâzım-ı iltifât ve ikrâmına himmet ve icrâ-yı levâzım-ı mühimmâtını ve hâker-sâzîsine(?) dikkat ile birkaç gün içinde i`âde itdirildi. (96-a) Ordu-yı hümâyûnun Şumnu'dan hareketi ve Edirne'ye doğru azîmeti ve müşârün-ileyh murahhas efendiler gelinceye değin Edirne'de ikâmet olunması ve andan âsitâne-i sa`âdete teveccüh olunması mübârek rikâb-ı kamer-tâb-ı hazret-i hüsrevânîye ba`de`l-arz ruhsat virilmiş olduğundan tayy-ı merâhil ve kat`-ı menâzil iderek "Gider oldum ebrdânım" şarkısını terennüm-sâz ahenk-i

mehterhâne âgazesıyla safâ-yı hâtır birle mahrûsa-i Edirne'ye vürûd ve livâ-i şerîfi sâbıkları misillü Paşa Kapsu'nda olan mahalline vaz' ve herkes tahsîs kılınan hânelere nüzûl ve bir eyyâm tahsîl-i istirâhat olunmağla tahmînen yirmi beş gün geçdikde müşârün-ileyhümâ murahhas efendiler ile ma'iyetlerinde olan mükâleme kâtibleri efendiler dahi bi'l-yümn ve ve's-sa'âde meştâ-yı Edirne'ye dâhil olmalarıyla bir kat dahi cümleye mesrûriyet gelüp herkes vatan-ı asliyeleri arzûsu ve bir sâ'at evvel hareket ne vakt olacaktır? Bu ikâmete sebep nedir? endîşesi biraz adama hayli tefekkürü mûcib olmuştur. Beyt:

Çarha çıksa gamm-ı aşkınla n'ola devrânım

Dil-i meyâlimi zabt eyleyelim sultânım

diyerek bir taraftan hafice vir elin İstanbul diyerek azîmet itdiler. Devlet-i aliyye-i ebed-karâr ile bu ilci muhârib düvelin sulh-ı kadîmlerinde meşrût mevâdd-ı adîdeyi pek de tecâvüz eylemeyerek ahsen sûretle resîde-i itmâmı mesâ'î-i meşkûre ve istikâmet ve hizmet-i mebrûre mahz-ı dîn ü devlet-i aliyyenin (96-b) ve cemî' ibâdullah hakkında mahz-ı hayr olduğu ve me'mûrînin gayrı Hotin ve Bender ve Akkerman ve İsmâ'il ahâlîsinden gerek ricâl ve gerek nisvân katı vâfir ehl-i islâmı birer takrîb kayd-ı esîrlikden halâs ve cümlesine elbise ve harçlık ile ikrâm ve ihtirâmına kemâl mertebe ri'âyet ve müsâdifî cânib-i mûrîden olmayup mutlak reisü'l-küttâb ve murahhas olan müşârün-ileyh efendinin gayret ve yanından olmağla ibâdullaha bu derecelerde i'âne ve bâ-husûs bî-kes ve bî-çâre sıbyânları kefer-e-i müşrikîn yeddinden istihlâslarına ez-dîl ü cân sıdk-ı hulûs ile ikdâmı zâtında ve ârında mûcib-i selâmeti olacağı âşikâr bir keyfiyyet olmağla bundan kat'-ı nazar nâmûs-ı saltanatı ve derece-i mefrûzada olan şerî'at-ı Mustafaviye'ye ri'âyet ve vekâyesine dikkât ile zuhûra gelen hizmet-i mebrûre nice nice delâ'il-i akliyye ve berâhin-i nakliyye ile zâhir ve hüveydâdır. Öteden berü devlet-i aliyye-i Osmaniye'yi cümle düvel üzerine gâlib olup buncak kılâ' ve memâlik inzimâm-ı mülk-i islâmiyan olduğu müstağni-i ta'rifdir. Cenâb-ı merâm-bahşâ-yı kâ'inât cennet-i azamına Devlet-i âl-i Osmanî bundan böyle her hâlde ihdâsı üzerine gâlib idüp dâimâ düşmen-i(?) dini makhûr ve müdemmer eyleye. Amin. Ordu-yı hümâyûn-ı zafer-nümûnun edirne'den mahsûben bi'l-âfiye (97-a) derbâr-ı şevket karâra bir sâ'at evvelce vürûdleriçün mahsûs hazinedâr-ı hazret-i

şehriyâri Halid Ağa işbu bin ikiyüz altı senesi mâh-ı recebin on dokuzuncu gnü hatt-ı hümâyûn-ı mevhibet-makrûn ile meştâ-yı Edirne'ye vâsıl ve sadr-ı a`zam hazretlerine mülâkatından sonra sammûr kürk ve mükemmel takımlı esb-i sabâ-reftâr ve levâzım ikrâm ve ihtirâmına mübâlağa ile ihtimâm olunarak beş gün meks ü ârâmdan sonra i`âde olunup birkaç gün mürûrunda ordu-yı hümâyûn dahi Edirne'den hareket ve kat`-ı merâhil iderek bin iki yüz altı senesi mâh`ı şa`ban-ı şerîfin üçüncü günü Davud Paşa Sahrâsı'na vusûl ve şehinşâh-ı hazret-i hilâfet-penâhî şevket ve ikbâl ile ordu-yı hümâyûna teşrîf ve ber-vech-i mu`tâd Şeyhü'l-islâm Faziletli Mekki Efendi ve kâimakâm-ı âlî-makâm silahdâr Mustafa Paşa ve Kapudân-ı deryâ Hüseyin Paşa ve sudûr-ı fihâm ve mevâlî-i kîrâm ve ricâl-i devlet-i aliyye livâ-i hazret-i seyyidi`l-müslimîni de`b-i kadîm üzre teşyî` ve ba`dehu cenâb-ı hazret-i cihândârînin bi`z-zât yedd-i mülûkânelerine teslim ve icrâ-yı merâsimden sonra çadırlara nüzûl ve livâ-i şerîfi Davud Paşa'da mahsûs olan odalarına vaz` ve bir mikdâr tevakkufdan sonra şevketlü kudretlü velî-ni`met-i âlem pâdişâh-ı âlem-penâh efendimiz hazretleri saltanat-ı şâhâne ve vakâr-ı mülûkâne ile sarây-ı hümâyûnlarına teşrîf buyurduklarından tahminen iki sâ`at mikdârı (97-b) tevakkufdan sonra ordu-yı hümâyûnun hengâm-ı azîmetinde olduğu üslûb üzre destâr-ı âdî ve kaputlar ile musammem olduğu sâ`atde sahrâ-yı mezkûrdan hareket ve Tobkapu'dan müretteb alay ile âsitâne-i sa`âdete duhûl ve işbu alayda bu hakir dahi İstanbul mukâta`aczsı bulunmuş idim. Nihâyet sühan derc ü beyân olduğu siyâk üzre doğru sarây-ı hümâyûna vürûd ve serdâr-ı ekrem hazretleri livâ-i habîb-i Hüdâ'yı ve vedî`a-i cenâb-ı kibriyâyı yedd-i mülûkâneye teslim ve mahalline tevdî` ile du`â-yı hayr-ı zill`ullahîye mazhar olarak Bâb-ı âlî`ye teşrîf ve herkes bü müddet-i uzmâya teşekkür ve hezâr hamd ü senâ ve sipâs iderek hânelerine vusûle şitâb ile evlâd u iyâlleriyle ve akraba ve ehîbbâ-yı kirâmlarıyla mülâki olup ziyâde mesrûriyet hâsıl olmağla cenâb-ı müstakimü'l-kahhâr fahr-i kâ'inâtı ve Resûl-i Ekrem'i hürmetine bundan böyle devlet-i aliyyeyi cemî` a`dâsı üzerine gâlib idüp asâkir-i islâmı mansûr ve düşman-ı bed-fercâmı makhûr ile nice zaman ümmet-i Muhammed'e sâya-i padişâhîde emn ü râhat ve re`âyâ ve berâyâyâ istirahat ve âsâyış kerem eyleye. Amîn. Yâ Mu`în!

SONUÇ

Mehmed Sâdık Zâ'im-zâde tarafından yazılmış olan “**Vak'a-i Hamidiyye**” isimli eser 1202 (1787) Osmanlı-Rus-Avusturya seferlerinin aydınlatılabilmesi açısından önemli bilgiler içermektedir. Gerek çağdaşı ve gerekse sonradan yazılmış tarih eserleri ile karşılaştırılması sonucu, verilen bilgilerin genel olarak doğru olduğu ortaya çıkmaktadır. Özellikle daha sonra yazılmış tarih eserleri ile karşılaştırılmasında görüldüğü üzere bilgilerin büyük ölçüde benzerlik göstermesi her ne kadar kaynak belirtilmemiş ise de **Vak'a-i Hamidiyye**'den istifade edildiği izlenimini uyandırmaktadır.

Bu dönem ile ilgili araştırmalarda müracaat edilebilecek değerli bir kaynak olmasına rağmen özellikle 1787 yılına gelinceye kadar meydana gelen önemli olaylar (sadrizam değişiklikleri vs.) anlatılırken tarih verilmeden nakledilmiş olması önemli bir eksiklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Her ne kadar verilen bilgilerin doğruluğu konusunda şüphe yoksa da bu değişiklikler meydana gelirken tarih belirtilmesi elbette ki eserin ilmi değerini bir kat daha arttırdı.

Kırım meselesi ve bunun sonucunda meydana gelen Osmanlı-Rus-Avusturya seferi konusunda daha detaylı bilgiler mevcuttur. Ordunun Davut Paşa Sahrası'ndan itibaren hangi bölgelerden geçtiği, sefere hangi birliklerin katıldığı, nerede ve kaç gün konakladığı konusunda ayrıntılı bilgiler mevcuttur. Bu bilgiler vasıtasıyla ordunun sefer esnasındaki hareketlerini günü gününe takip etmek mümkündür. Buradan sefer yollarında daha önceki yüzyıllara göre değişiklik olup olmadığı tespit edilebilir. Bazı kasaba ve şehirlerin o günkü durumu hakkında kısaca bilgi verilmiş olması o dönemde bu şehirlerin durumu hakkında önemli ipuçları vermektedir. Bu bilgiler günümüzde sosyo-ekonomik tarihçilik açısından değerli bilgilerdir.

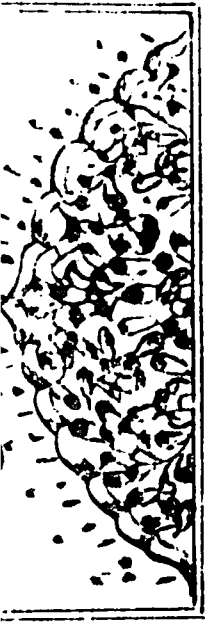

Sefer esnasında meydana gelen muharebeler ve sonuçları, sefer esnasında ordu ile ilgili verilen bilgiler Osmanlı ordu teşkilatının daha iyi anlaşılabilmesi açısından önemlidir. Ayrıca bu bilgiler Osmanlı ordusunun savaşı kaybetmesinin nedenlerini de ortaya koymaktadır. Seferde orduda gerekli disiplinin sağlanamaması, hazırlıkların yeterli olmaması en önemli sebepler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum orduda önemli ıslahatların yapılması gereğini ortaya koymaktadır.

1202 (1787) Osmanlı-Rus-Avusturya seferinin sebeplerinin daha iyi anlaşılabilmesi için Sultan III. Mustafa döneminde meydana gelen 1182 (1764) seferi üzerinde kısaca durularak ikisi arasında bağlantı kurulmaya çalışılmış olması modern tarihçilik anlayışında önemli bir gelişme olarak görülebilir.

Üzerinde durulması gereken konulardan birisi de yazarın olayları anlatmada kullandığı üsluptur. Anlatımda genel olarak sade bir dil kullanılmış ve nakledilen olaylardan bizzat şahit olmadıklarını da belirtmiştir.

Sonuç itibarıyla **Vak'a-i Hamidiyye** Osmanlı Devletinin kısa bir dönemini anlatmış olmasına rağmen (1774-1792) bu dönem olayları ve özellikle de bu dönemde meydana gelen Osmanlı-Rus-Avusturya seferleri konusunda istifade edilebilecek değerli bir kaynaktır. Bu çalışmanın tenkidli transkripsiyonunu tez olarak hazırlanmasının bu dönem olayları ve özellikle 1202 (1787) Osmanlı-Rus-Avusturya seferlerinin aydınlatılmasına katkısının olacağı kanısındayız.

فاقه صفت عمده عالم رسا که در به ملوک مجاد برود
 نوبت ظهوره کلاه مؤلفات و اخبار روزگار خط و تحریر
 اوده کلاه کندن سلفه کجی احوال و اوضاع و حکایت کسب
 اطبع و کفیل و قفیه باعث ادریغی و توضیح و رعایت و کسب
 اید ذوق کرام و رعایت مؤلفه و اغانا فائده و کمال ادریغی
 همه عندینه کلا شتاب و کلاه بر تفریح به برهت و تفریح
 یعنی تفریح البیاضه زعم زاده هر صادق کتوفی صدای
 خلفا سنده ادرینه بنا، بیک کیمزای که سندی دور
 سلطان مبدلیه خاندن تفریح زمان سلطانزده و تفریح
 مقبول و تفریح لوسفری ظهورند فائده و کیمزای تفریح
 اودون تفریح و تفریح بهجه احوال خط ادرینه تفریح
 اشرافانه ربه سبی جمله اجماع علت کیمزای ادرین
 کلاه کیمزای مقبول ادرینه واقع اوده سفره
 دخی تفریح و بیانه ادرینه احوال مزنده نامور کیمزای
 سهو و خطای سبب مطالعه و تفریح و تفریح و تفریح
 هر مدله و ابته تفریح هر مدله مقدمه بودند ادرین

بجه

علیه سلطان سینه صدوبه مقبولند ادرین مکتوب
 لیب ادرین اوتوز تادیکند بر صطوری صوب ادرین مان
 جمله و مجال اولدی روزم و کلا کیمزای تادیکند
 جنکمان سلطان مکتوب فائده علیه ادرینه و التفریح
 وقت سلطانزده بدسب بویجه تفریح اودون مکتوب تفریح
 جانب دولت علیه و مکتوب احوال علیه ادرینه ربه ادره
 معارفه کرام و رعایت و بر احوال ادرین فائده و رعایت
 و بیایان خاند اولدی و بوقدم سلفه و جمع بد
 فائیه فله شیرازه ادرین مکتوب اولسکه اسباب
 بر ادرین تفریح ادرین احوال فائده و رعایت و تفریح
 و بویجه فائده زمانزده احوال و اوضاع و مکتوب
 و بویجه مکتوب فائده احوال و احوال فائده و رعایت
 تفریح مکتوب و مکتوب و بویجه فائده و رعایت
 جانور کیمزای تفریح ادرین احوال ادرین فائده و رعایت
 ادرین وقت شتاب مکتوب بر ماده ادرین و تفریح
 اصول مکتوب ادرین ادرین ادرین ادرین ادرین
 بر همت مکتوب مکتوب و مکتوب ادرین ادرین
 و مکتوب و مکتوب مکتوب فائده کیمزای ادرین
 بر بویجه فائده و تفریح اولدی و مکتوب و تفریح
 بویجه ادرینه دخی فائده علیه مکتوب مکتوب
 ادرین کلاه و مکتوب و مکتوب مکتوب ادرین

در تفریح مکتوب

اوتوز

و مکتوب ادرین

از احوال مکتوب تفریح
 مکتوب و مکتوب
 مکتوب و مکتوب
 مکتوب و مکتوب

تفریح ادرین ادرین

همت ایره چی باخه نفیج ایلکری تقریری وکره بالثافه
 افاده لیه بهر حال عفاکه قبوله یره چی برضا اروج کن بعضی
 ذرّه عذره عم قوی ژانن حالیه ایه معلوم و برنده بنور
 تزه اولدنیقصره ریلونله بودعوسی کتیب داعیه سنده
 اولق شایب اولدنیقصره بوداده روژانه دوچمه جمیه برار
 نامعقول ایسه دخی اولوقزه اولیاهاصور بونانله بالضرور
 ماشاق کونستشد وفاق ابتدا بماقائله جمع اموال وشیئا
 دیوزدر سودله دیکری حیوانانکریمه دیادخره نفور وکلانکر
 ظهورنه ادازه عیبه تفاق اروج بودعومملکه نایج
 سفرالمتعلق ایجاب ایره جکاشکار اولدنیقصره ماهاطونه
 صوابینه بودعاده: غنیم برکفتوکی مستوجب اولوب
 بودعومملکه اموال شروتنه عسکری طائفه سنده
 اهل اسدملک حواد وشنده طرد و تشبیه لیه برضا
 شی اولوب بوداده لیلونله دسبه وعتقارزوت
 حاصل اولنی براده اولغنه کنوکارینه عفتد وراج ملاحظ
 سنده عبارت اولدنیقصره کیکله بوزن لیره اقدوق وبنده
 وطره جائیزی محافظه رضی دوچه سنده اولوقصره عزیمت
 دخی رعایت الینجه هان ریلو معلومیلک سوزلرینه اعتماد
 اولدوق صرفه انظار الینجه حکایه جمع زمانه عتلمقد
 تجریمه اوفات موددیزکر بوجه طرفا ضرورتنه فتح کونست
 ایجاب بود یعنی بازده شوکر اولدنی صالقی لغوه سروس

برعت دیاضود برجهسته ایجاب ایلر برحالت بیکت
 بودعوم اولیه دوست اولدنی دونه معامنه افریاضو
 ساعده قبولیه دوستدله شوکر اولونه وخصم
 ملکله شیرازه نظامه مقید اولوق کار عقل اولدنیقصره
 لفظه طرد حکومت اولدنی بوضوح رعایت ایلدنی
 فانه کوردکلی کونستکاشکار قالدیه بعضی ارضیه
 برانه سی جیجوسنده اولوق عداوته ترغیب وطم باطوره
 یونله قودوغنه باصوب آسباب حربیه وازد نظام
 مکیمه متاز معامله دخی اخطاره باعث اولدنیقصره
 بعهده غنیمت ایقافنه برر سب اولدنی وخصم سب
 ایلدنی قتلختمه ملک غوغاسنه فارسی اولدنیقصره
 رفته رفته کنوکارینه دعوت ایلدنی طبیعت اولدنی غوغاسنه
 مودد ازمان ایره عاتقی شیخ عداوت اولدنی کجکادانه قاطع
 وبرا هیبت عقلیه ایره امور وضو دود و سولطین سلف
 زمانلرزه بودعوم کیکله دوقنه نایظهور ایلدنی حوادنه
 تواریخ مطالب سنه وقت ایلدنی ذرّه عتلمملکه معلوم و نظور
 اولدنی دود سلطان مطلق خاکن عدالته و انفراده واقع مستوی
 سفرله اجمال اصولیله یادده دوج و بیان اولدنی حکومت
 قدامتک سیاق و سباق دخی ظرور ایلدنی عدولیا
 وادوم وولدن بر طرفون نشد و تقاریر ایلدنی حوادت
 شو صود قلد و بودیک دولت عیبه برمدتیزد اکر بر طرفه

سفر فخرگزده و کلا برای کون شمشیر کی حاله مسقولو اوزرینه
 سزایه یکی کورینور بزناکون این مسخردون مشهوره و در
 برعقول خزنه صوانده در افرده کنجه شمع بربوب
 دروسه لو معلوق دخی بوماده نله شکیفی یعنی دولت
 عبده نکه صوف و ضلای اولون غنوملهکی التام المیه
 بکجه دوله آخرک نویسیله برصت دخی سفرخانه ک
 اکتاب اولنجه بی محض ابری والیامن مسقولو کفره ک
 اعدت حربی هان اشکاره ابروب بلاده تفعلی مرود
 ایچی اوزره باقانون تهی وست قندت افدق و بغدادنه
 سفر نقد اوزره ایرونی و یوده لری بیوی کریفه لرته
 دولت عبیه فی فطاده اقام اییوب نایب الامر ظهرو
 ایع جله اشبه حاده نکه قشقی مستقل دلوکنوره نکه
 فادی اولنجه فرمتانکه مذکوره نه قشقی وجلی ماشرت
 اناسنه سداوزه بوناه کسد زاده کمدباشا و شیخ الاسلام
 دلاله بی افری بوضو صلیک فری ناخبره اولسیبه وقت
 افره نعلیق راجبه سنه اولدیر عزل اولنوب نوقی کمدباشا
 قانقلام اوله وقت اییوب و لیسکی کدر افره باشا مره هایوب
 اهسان اولغنه ایچی مشا رالیبه دخی بوماده، وضیا
 صودنی کوسه میکنند مزاجندنی عذریبه قریب الهیود
 عزل و مشا رالیبه نوقی کمدباشا مره هایوب
 دوکلات مطلق عهد یانه تفویض وقتان مند افسر

دخی خزده بیضا کما اولغنه برصت نفوره لوا: شریفه
 افری محقق اولدوره سردا سپهسالارین مطوب جیب ک
 دخی دولت دستورانه سنه امام قندرق اوزرم زاب
 دیرینه دولت اولد کدیکی اوزره لوا: سعادت سردان االه
 تلیم و ساز اولدیر دخی بر موجب شریفان اطر اولدوت
 بودجهه صوب مقصوده عزیت انجندی قریب اولوتد
 سفر اولغنه فیصد کرک دجال دولت و کرک او جاقاناک
 دیمج او جاقانقرانی بر دجه لره نظم و کترع ک
 بردفته کولش کنه ده اولدینقی اطر و بلغاد سفیر
 کور ندرده اشاع اولتی برای اول هنکاره سالی هایوب نه
 و حال سازه، فی مهابا آمدند ایرد کوب زاده بین التا
 مشهور و مجرب لای بوصلتی ایچونه سوبه و کی وارد
 عهد نکه معلومی اولتی بی دخی مفتضای صر کتبت
 دینا سباب فصور اولغنیفرد بر ایامده مکره عزل
 وادونه ده شهید و فاق اییوب مره هایوب مولدونی
 علی باشا به عهد عوف باشا زاده خلیل باشا و بصد کدر افره
 بر نوبت اقتضای سوز لای نای مر صدوت اولند ایرک
 سلی و اولدی موافق قدر اولیوب و قنک جیبانقر کس زاده
 محمد باشا، کدر مره هایوب نوقیه ایرکده باورده اشعار
 اولدینی اوزره هر بر خصوصه دوقی اولوب و نقا تجربه عالم
 ایچی اصل وجود بودیر اولغنیفرد هر ماده ده قائل و دجال

دولت ایبه اتفاق ایدرله دوشمن دینله انهنلی سبانه دره دوشمن
 بوغانه نلکه برصورت سنه ایبه دایله زادی وقت طارنظاً
 زیننه دن انخاز ایکنند هنزادکار سابق شادایله
 وفاتنه زین یادضاف کرده اوردی هایلوره و اتان نعله
 وقت وقت کلاه شروع اوتختی ایبه ده بقول تمام اوتختی
 صورتی خنای سید ادر طین ایدی و الاصل اوردی هایلونک
 شمنی جانشده ادرین هنگامه صلح مادیجه و حال
 دوندن برقع ذواته اقتضاسنه کوره قییم و ظهور
 مذکورله مذکورکنه شروع اتاننده بیک یوزکات
 بری سنه سی سلطان عیالجه خان عهدنزلک جلوس
 مینت ثانولدی واقع اولوب جمع بیدر عثمانیه ده واقع
 مبادایه برده کسرویت حاصل ادریک توفیق و کات
 اولاسنه تام نغال بالخر عهد اولتیننده بیغه جلوس
 هایلونکینه تعاقبات خیریه دن اوردق عهدینده غازی
 نادرخدی دوشمنده سردار کرم شادایله صلح مادیله
 بیغه سی بوشلیج جانب ضد قیاسیدر غادون ادرین ائمه
 جمعه نلکه اتفاقیه بوزوشی محضاً عینت به دن جمع
 عباد ایله بوشقدن وارسته شوق و برغانه نلکه عت کیدی
 اوردق قییم ماده سی شمد بیک سر بسیت اوزره قالد
 و ساز تفرعاتند بوقی و جیره دقه ناسب کتک امله
 ایبه نهایت سنذات مبادر املوب بوشمن جمعه نلکه

بویه وقت زینده انزع کبابلی مطلقاً عهد غایت
 صمدق وین و اقال طرفت جهاندادی اوردی باهر دنو جهاندادی
 خانه عداوت صلح صلح ادرین ظاهر اولوب قیاده
 مهالی سی دیکه ایبه مشهور دوشمن سوریسون حرم سنه
 غیاد خدیو کیف در در بر طرفه لورمه آن کلید فو اسنجه
 اوردی هایلونک برقع اقم دو بادش کتقراده و دروس
 مطلب ملوکا اولتیننده محال استیجال اولتقره اولوب
 لکن صدیظم شادایله بریک مسیبه کنده عارض اولوب
 عدتی شرف اوردق هنطوایه زین اباد منزلت کلور ایکی
 انای راهره اجن موعوبیه سمت بقایه دوان و وضع تاج
 خندوان اولوب نشی اودنه ایمالا اولتینک بوشه دوشمن
 و صل اودقره متوقای شادایله ذوجه لری اودنت
 همیره متمدنه طرفت تاجداری عصمتو اسما سلطانک
 القاسنه تا شادایله نشی استانه کتور دیلوب
 طرفت حال جهانداده رها اونان کله دق اولتشد
 متوقای شادایله حق بوکمه دولت عیبه بی وقت محمد
 هر زینیه ایبه برزایام سفر خانه سندن خدیو ایبه کتور
 موق اولتشد حق قالی وقت ایبه آمین بوشورت اوردی
 هایلوره برغانه نلکه وجودی لدر اولتیه کیدی غاسی
 بوناد ویز کرم کیم محمد باشای اتفاق ارایه قانقاص نصب
 اولتینک مین تقیم حضور خان انور ملوکا فنا کتقره موق

همت سودیدار شیواری همیشه بودند اصل اوون ارکاست
 دولت و دجال سلطان قاعده قریه درین ادرز و محل مذکور در
 حرکت و استقامت علیه بر عینت ایوب بود جمله غانه سفر
 اولین مرتبه جمع جوده واقع اوون اسایش و عباد اولیک فاهنیز
 موجب ایلقدن کلخی برازیام افزایش ایام عمر و دولت پادشاهی
 و عاونه مولین گشتن اولوق وقتا من اندوقات و سبباً
 من الاسباب ضروف شرایط معاش و معایر و کلمات نامناسبه
 و توجیه شیخ دولفق اولحق حادثه نه ایسه مالک عثمانیه
 کتوبه ایلماسی حادثه کالسی و شیخ اونچ شان سلطنته
 یوق دولفظله تریه و تاجیک معاشه سنه دکلک صلح ماده
 و قیام سنه اهتمام و دفع اولمغه بجز شیخ و بواسطه ولایت
 قنوق کورکوردی شیوه حادثه نلکه ابتدای مرده منشی لیلو
 کله سی ملولیکه اعتقالت و قاناً ادعای قیمت و جماعت
 اولدک سفر اولیج ن دیکور دیو طغرلردی و دریندلیج
 بالکلیه ترک ایلدی قنی ایلکوردت ایله اولحق اولور
 هیار تاجیاد کوردی بویله ظروره کلوج و الاصل بر مرتضیکور
 قاعده قریه دولت اوون طرف سلطنت سنیه در ایل اولور
 دجال دولتند عید کورق اقدی و قنی اقدی تعیین کورق لو
 ایلجی ایله خونین جایزه صدقات و مبادت سزا اوقوت
 اوون قرار و بیلوب و قنی سفورک خونین طرفه کلکی
 لحاظت بوزان ساداتو ملکه محمدباشا حفرینیک وقته

ستان اوون طرفه بر قیاح ماه مقیم شهر امانتده رتبه قاعده ای
 مصدود ایدک ساداتو غزوه محمدباشا حفرینیه مهرهایون و کلمات
 مطلقه دولتی هفته یکن و سادعه اوون مهرایونله کبکچوس
 خطهایون اسیر قنیج الحاقهده قطع منازل ملی مراهایونله
 ایلدی نام منتد و وصوله و کابهایونزه اوون دهکد دولیکه
 اکثری اصل اولوج فقط تزکرة اوله عسده اقدی کجی الخیاط مطبق
 اقدی و بر قیاح ذوات اوون طرفی منعیله ایضا و مایه سی غزل
 و دیو جهه قاعده باشا اولوا ساداتو صدخطه تسلیم و جزیف
 اوون ذوات صادق دیوانه لجهه قادی دیوان ایتنه
 اقدی ایلکورد اندر قیاح بیت بودوغ ناپسندک و در کار اید
 مکافله ۹ مضمون ایلکورد کتاتعلق مسند اولور بر کورک تراشقی
 یاد و تذکار اولورک هرکس خیل هیت خانه رینه نزل
 و بر صورت اولسی کجکوره بد بر اصلنه ایلخاج ایلشدور
 سالفایله ایلدی نام کجکوره زاب و بریت سرفست سنیه
 شکرکوردی و لایق عالم باشا عالمانه طرفردی اوکیجه تشریف
 اولور شریف و عمت و قنی بانقش ماهاب دولت طرفک
 بر مویز ملولانیه تسلیم و بعد مرتب اولی ایله داد و باشا به
 کلنج اده بر مقصد دفع و قیام اولی زویب اولدقه جانب
 سنی اتاقیه خسرو خلفه در کرد اولوا ساداتو منفردت
 طرازی یقه ماهاب دولت مشا ادا به و دیسه و جناب جها نایب
 قنوق خا به طرلردی بجز همداد سواد سزای مهرایونله قنوق

مصروف ایدوب اوتد دبدو صمدان عظیمه ده اراز مشگور
 و اراز صبروه افش بروز اولغه مقضای شینه کیمدی
 اوزده ایچی سفورده لوزنات اکرام و رعایتیه و شانت
 سلطت سینه نکه یکن وزاینه و جوسه اهتمام وقت
 و شانبول مثلو صدم و وزنه نکه نظام کومه رینه دلچی
 سفورده دخی ضیافتی و هدایای خوصودزه مایه ایه
 تکلف ایدوب ایچی سفورده اتای ایدوب نفع غوغارک
 متادری اولدینند برصورت انقادات و ستاز اولدینند
 ائده دخی فایغ ایدوب مجیب و کم اولدنی حاله اتانه :
 علیه و عزیت الیمیشی لری اولدودد براز وقت فکوه دیوان
 مشید ایدوکان ملوکا : ده ناسکخی تقیم ایچیب بدعقله
 دول ایچیدینه نایب دوستاق صامکسی خفته انقادات فایز
 برکیفت اولدینند بو خصوصله اجرسی دودیش کور شانه
 هنگام صددتزه اولغه ایچی سفوری باجیگی و دعوت
 بید و قدرزه مشاد ایلک مفضلور و مجبور اولدقدری علونجه
 کوره اکرام و احترام و ستاز سینه کالیده رعایت و اجرائگی
 دسم مولدغه مزعت اولکلرند بشعه دهال دودت و امکان
 سلطنت دخی اقتضاسه کوره شاب اولدده مملوره میناقت
 و نظراد رسم دخی اولدور اکرام و احترامه میناهتمام و بیعت
 ایه انعام رعایتیه بو تقصیل اولنه کلدوکی سیاق اوزده نکه
 مفرد ایچلدود ایشورفرله و قوعدن نایتنه کلنجی قور

قاری بسالوح بیان اولنج کون هفتدر بویه نیجه دیزر
 ایه کلا ایبت حاز: اولدنی و مادک کورم ماده سنده کور
 اولمشیدی ایتره بکود اولدوک سفورلو بو خصوصت سوزه
 بشله دویغ حاضر اولدیم کلانفاته ایامت فرد مصروف
 دغایا د تکراره مولیت ایله ده حال اولدیمه دق کوزونه اوقات
 و ازمان اولنج دافعا صدد عظم شاد ایلک مقضای طالعیدی
 و جبه نکه حفزه اولد کمن صمیم القب زینک و زمانت
 عادری رعایت و اجری صفد مزعانی بو تقصیر جمع نایله
 کوزره اولد توجیه دودینه سی و متعاقباً و دودف شید ایلک
 ظهوری و لخاص عباد ایلک رفاه حال و دانش باله باریک
 اولوب نه حالایسه ازانیش ایام کور دودت هفت نظر اولد
 دعوتیه مولیت و مودت اولدک سلطت سلطان مجلیدان
 هفت ایلک اولقرینه یقین بوی سفورده و نجه لور کوره ری
 اولدرینه هکشی واقع اولد سفورک احکام و تمام اولد
 بالاده بیان اولد کلدی متوال اوزده برصفت کجده و دلغیب
 طرف بعضی مودنات و رضی عقیانه نکه رعاب ایلک برنوع
 انشاد ری ستم اولدج کاعدر نشربه کند و مکنی کوربا
 محافظ ایلک مقضانه شروع دیافور جمع صدور لر نیج
 نقیش پانه سنه اولدوق تادله نیتده اولدقدنی برصورت
 خانانه محافظدی طرفیزه بو صبر ل نوادر ایچمه اولوب
 و بوزده بشعه نظام مکیه نکه بر تقرب صورت اختوتنه

ضعیف و جلیس: قند زنجیره ایما و قرم ماده سنگه کجی قند زنجیره ای
 خصوصیات آن اولوب سرسیتی سفید اولوب با اوصاف مذکوره و قنده
 انوج نیصل و بریزد موادک جمله دن الزمی بوزن عبارت
 و طریقه در بریزدن عهدنامه لره شفاف عسیره ایه مذکور
 و سطور ایکن حایه معامله ده کجه قرم ماده سفی سفید
 بویجه قبول ایدی کنن نه وقت اولوب بوسریت ماده
 کجول ایه جکورد دیر اولوب ایا سور اولور و جهه نله روز نرزه
 مضر ایدی و از قیوم روسیه لو قافار طائفه - نله حال
 و احوال دینه ککی کجی مطیع اولدیننده و انما بر طرفدن خار
 و برملک ایه زیمه خانه بو نفاظره و کله اهالی بخارده
 افند و اعطاسی خصوص دینه و جهت اخراجه مهالطریک
 اجرا سنه کوناکون ضایع ایه مانت و جهه دن افریت
 محمدیه قریم داعیه سیه ضیائی نظار و بو حالند
 نظار فارغ اولور قدری هرفند مشهور ایدیه بوج و کجوز
 اولور دو ستلفه ملل طاری اولور مدد طلبیه و از ایام
 بوسکجه طرف دون عیبه دن رعایت ایشکی کوروله
 نسل سکنیه دن شاهکارای نانه بریغایجاب و ظاهر
 قریم سرسیتی و ایدیه موقایه جهه اتفاقیه خان نصیب
 و سلفی ضایع دفع ایملکه و بو سیریت اهالی قریمک
 اغاد و اتفاق دن اولوب کوریا مدعی اولدیندی و هر حالده
 صدق شرایط تکالیفده مجابت اولور ایدیندی نامنده

چورد اول سال اتقی اولدیندی نامه لاسی پله عیند امتداد اولوب
 داعیه سنه دوشمن ایه ده بو مقدماتی چورد امر اولور
 ایکن اولوب حقیقت اولدیندی قضایای مسلمه دن برضا
 و اطوار لره کجولی و جهه سو: قصه دن عبارت اولدیندی
 نظار و هویدا و تشنگا: اولوب بو خصوصیات مجیه اصحاب
 و دینت و ادبای کیاسنلو عمنده چورم برمود اولغنه
 بر صورت مقبول ایه انفاق مانتنه بدل مامصل خدمت
 لدرم کلدیکنه نای: جانب طرف جهل ایدینه ایساف و اسلاف
 مناد اولور تشویقات همایون سابقه نملو ایساک
 بر سر سخنه دن فرض شاه سنه اولدیننده اولوب برینه
 زاده و سالتیه و نیاری انب اولغنه و کلاه عالی کجی
 با شایر دن برقع دفعه دیوان همایون جاوشا نیلوت
 دینه سنه نایل اولور و دی سجمان اغایله اسرافلیت
 بوزن مقصود سکیب غول کجریه ناموس مطنی و طایه
 و هم دولجه مسامه اولور و بر وقت هر نه حال ایه قیل نال
 اکلیه دن کجوزنه ایام اولوب کن کجورک ضایع
 قبول ایدیه ملک درجه لره اطوار و تکالیفی کون کون
 تریزه رسیده و کلاه بکاه افاده و مطلوب ایدی اولور
 اصداد و کاصیبه نظام مکیه نله اضلاع موجب حرکتی
 و بعضیا اصداد عربی نوز اولوب لره جکوری مدد طلب
 اولوب بو قدر اصداد ایه دون ایکن اولور قیوم زینه نیش

برود و به دو کس سفول اصرال مکیه نکه بود به به تیرا و تیرا
 افشام ایدوب له جهوری و اسبح و دونه ایدت صنف و فودیه
 مهر صاده امر بخدای شیخ قیزره اودوق انگنده و دونه و هم
 بخازنه دانه بخند بهنر ساج مینوی قنیم برله دونه مذکور
 هیبه مانتفا ایله و الخاصل عیانت ادر و دین مذکور تین
 متفقا معاد و بر دخی و رخ سفو جاریجه سی قرئی استند
 دینوی بشغه کجه زاییه اودون عهد زینک اقتفا سنه کور
 بوقزیننه نبیره اودون نینان قطعه شیخ تقصهاله اجته
 و اذ الفقه قالدیق له حکمتی بیلدنه تقیم املک و بولده
 برو سیالور شی مشتمله اولیچ سفو ساق بقدر بر پیشان
 و بی فای فزان اولشی له اذ ایندنه مناسب اولی محذرت
 برو سیالوی هیبه اعلا اوقوه و کرک اسبح و کرک رهد
 و دینلیک بورتیه رده کلی ضعف و فود لر زون عجه لو
 و سفولویه اسایش و توسع ملاح امله تیرا مضمود
 اولوب و تقصیر اسفاد سابقه بمذلتناح الصون صورت
 ظاهرده غبار ملامه مدول و دستناح اولشرا ب اولوقه
 اشو تقیه و تقصیر فزان قریم غوغاسنه کلوی و کلوت
 فناد و بیان اولد کونون خندقی و نا اجرا به جتو کوریکه
 فادغ اولما مشرایری منتفای فرد و دوشی محمد باشا فظرف
 سنه صد اوتون خزن و کتدای صدو عاک و ادره لی حاجی
 محمد افشار اولیک برینه نایل و کانت کبر اولوب و بویه

حرول و سبب و توسعه صامه اولجک داب و بیلری بهر حال
 افاده لرزه مغالطه کوسه ملک فاعده لرزه اولد فذرت
 سفولونک دنی بر مد زیند قبولد اصراد ایدر کج بود
 کدیبه بروجه تقصیر ذکمه مرود ایدوب بونون ماعد
 تنقی وقت بر مکاله اولسه قریم ماده نکه سوزده بانلیق
 اولد ظهوی مواد اخرایه سیر انخاد فو قنق اشناد قنقنری
 الجیمی و سالیطیه بعضی اصراد لرزه ذوقنده نایع بهانه
 دوشوب کون کونون مغایر دستناح افاده ایدر او صناعه
 ایدر لرزه هر دو هیله معلوم و بونون ماعد و دست اولد
 نامامول و دونه خرنک دخی انخاد و انزالینه کوره و قنق
 زبیره بعضی بهانه ایله نفس بند ایله یکی نوزده کسینه اولد
 مالهک اسلویه فی شاعادون محافظه بدوزم و کل بکد درجه
 ذوقنده دن کور سبب و بوماده نکه دفنا اطراف و کنا ذاعده
 و اشاعتی مناسب دل سبب همان برسن نبیره ایله لرزه هر دو
 بونون و زدی عطام و سیمیان کرانه و ساز اقتفا ایدر نده
 ظاننا ستمهرا هکت اهدوی ادر عبیه و کیران سنه ایزینه
 اولدیندن بشغه مذکوران معنی کیمه کبرای رحال و دونه
 بر قاع نوزده نبیره اولوب و قطع کور دشته و دستناح اولد
 کاه بگاه سفول الجیمیبه اقتفا سنه کوره مکاله و دست
 سفله اولوب هر قدر ماده رله نیا ت در کجه صورت
 کسب ایله کج دانه قاطع ایله بهر حال کجدم ایدر ده بویه

با هر عادی فاده سه ضروری و بیوری تراعات اوموس
 دوزخ صادره فرض درجه سه اونوب لاجم صورت حب و
 اولوب دوستانه تا کینه هفتاد اقام وصق بوکمه
 تجیز فاع کو تیر و لک زمان سلفت تاجداری
 راهکارین بر صفت استقامت اوتفان عن صمم القلب
 مراد اودنی همه نلک عندین اشکار اولوب کیمت و خفه
 اکن صمخ نکه نظاره صینه خاطر غیر سودده مهذخه
 بواسوده لک فقط صد سابق شانزدهک وقتنه
 بر مقدار شاهره اولوب عباد الهک ایا تیر و جب
 اولشیری کن سالفزایان مغولونک بو کتی طرف
 دوت عبیه ون دخی حزم و احتیاطی ایجاب ایدیکنه بنا
 صلحتم خدزه لک مده باشانله ایچ و اقام همتیه دوم ای
 وایه ویز کم طهر ویریه ایه باشا اسماعیل جانج
 عی کرکی و میت شانزده کیلو جه خانه و طوقا
 مهراق و بیوری او طری و بوزن بشقه سیه کخدار
 زقبوری و بیولو عکر و زما و ارباب تمار لو بقیت
 و لوا زمان عی کرکی بو وجهه اهتمام وقت اولشیر
 نجه جانک معلی ویز علی باشا کزله صوخت
 عی کرکی اخلواده کازن زما و ارباب تمار میتیه
 ظهور قند بینه صکره دریا قبودنی اولوب ویز کم خور
 حسن باشادنی مکمل کله کیر و کله ایجه و نمانه

ایه کرا حرکت مبادرت و شانزده علی باشا بادقتان و زوق
 امری نظره بلاد اسدیه به بزرگ قیام واقفنا ایدیه
 محاده و مقانته به اقام المهری و صیایاسی جنبه و تلقین
 اولوب بو درجه لوده حرم احتیاطه رعایت اولمیتیک
 لکن صلحتم طرفندیلک زانته مرکز اولوب غیره و اوز و
 خدمات دوت عبیه ده اثاث وجود ایدولک نال صدارت
 اولنی بر وزیر اولضه بو قدر اهتمام و اذایه بو تیر جانده
 باشق صرف غیبت و بزل ماحصل همت اولمقده اکن
 کب التقریر شانزده عزل ویریه یکیری غایبی محامدا
 نال و کانت مطلقه اولوب بر سنه اداره امورینه اعانه
 و من همت ایه کین وقتند نفکره کخدار هفت شریاری
 کرا غافلک هر صاده قوت و بیاتی و صواب و دین و وظائف
 و هر طوری مقبول بادشاهی اولی صیه شانزده
 محمد باشانله بر نه دینه عالی مسند صدارته صمود
 ایوب فصدانک شانزده غایت کرم الطبع عالی هم
 و جانب هفت صدقنا کخدار بر نه هر وجهه متوجه اید
 وقت صدوزده کتف کماله بی دفع و بیضا اقتنا ایدیه
 دخی مراد زمانه تلقین ایه کزانه ایام ایسوب صیاح
 سازه بی دول نهادی امورینه ترجیح و مری خاطر
 بر ذات ستوده صفات اولمیتیک و بین الناس
 صفدن قبول عامه و طرف شهر شاهید و هفت تامه

در بیلوب عباد الله جزوی و کلی و رعایه او بود امورینه وقت نام انجمن ایبری برهنه بی مجاوز آنسانه اقتضای قیام فتح القیام اجنحه موریه دار بقایه بصت و بقیه قیامه یکی تریه خارجیه ذخی او ذی قیام کون شجره جلاوت تحت سلطان محمد صفندی و خداد کون عزم و در جنان انده غازی برانده فنون او کون همه به باعث حزن و الم او شیری منوفی شادایه محمد باشا صفندی زانته طنز هفتصد مستخدم او طایفه ده بر ماده نیک فک و تیزه اقدام ایبری همت شیرینی ایبری حق نقای و کنت ایتمه بین بیوسدتره مرهمایون و دکات عطا حاله او ضرور و ایسی صدایق عزت محمد باشا تکرار نوبه ایوب و صودینه تند فودان دریا صی بانا قانقاع نغیب اونوب فرق الیکونه طرفه خمسی ضلیقه اسکاد سرائینه وصول در مسعود تریه اوناد مینانده مکره هندلایه سواد و زو همت ویزانه ایبه حضور قانقاع انود کلایه و ضروره و نا انقطاع شاهان او درق سمور موجب ایسدر ایبه باب عالی: تشدید بیوسوب شادایه صحاب صلح و مختایه صودف بر وزیر اصف نظیر اولیقه صودف قعود زنده برانجام مرور ایگره بقضایه تعالیه هر حق کیرک زودی غزلدی موجب اولو جاتی مستحق شادایه مقضای شمه کریمه و عادت مالتو ذریع او و اوتای

صفحه نوازش و کرامه و نوع رعایت صفوت مائل ایبرک بغداد حافظه سنه شپین اولدیرنه در قیام و در اجنحه و فرم سمت و ادبها انجمن اقتضای سوقای دور ای و ایسی و ایسی بکین محمد باشا صفندی ندرای دینه صدارت برینو تشدید بیوسوب هفتصد اهراق مذکور کلیا منقذ اولو ایبری بویه برینکام شادایهک مجاد مندرایه و دودوی قیام من کجی او با عفتد ظهد و سکاک ایگه سنه ک مسقولو او ذریه واقع او کون سفرده قول کتختی و بصدده انقاباتای ایبه بین ادوات شمار اولو ایبری هر ایبرک آستانه علیه و دودوتره قانقاع معلق ایبه کلیمتیک بو انشاده کتختی اهراق سبیه او باب غیرتد و کتند و قوت کتختی بر دوزک و قه کوره او به مستوره بونسی همنات قوتد موصوف و بو اوده و موصوف قد او صوب بکین شادایهک صدارت تشدید بر کون مقیم ترسانه اما خنده کتختی صدارت منعبه نقلایون فیل حدی اکتی کاد کتد و امور دوتنه ذقن بذاتی اولو ایبرک عقیب اهرازه واقعا امور ناسک کاینبی خصوصایه اکتی و کیده دلک بوسی مرغی شادایهک طهرایه میانه ده بر دوت صورتی کب ایوب نه بابت واقع اولو نوازه ری زمان قیامه نائل مستند صدارت نتیجه در مکه اولو ایبرک صیبه تشدید ایوب صدارت و درین محافظه سنه طلوع و تقییم قندی صدایق منین

باشا حضرتی صبر سندان بر ضد مات دوت علیه دستم
 و سواد دونه واقف بر ذاة صرع الفضال ادب با ظهور
 امه جليله و ریاست و رفیع دفعه کجای صدیال منبر
 ترنج و تبه ایکنند همه دن زیاد جمع دوله اهوانه
 واقف و حاجت و باطنی جانب سلطت سینه بی را غنا
 عالی او بیاد مستورند حرکت و او ضای میوه معلوم
 بود بوعانه نلو بر من صورتی ابوی ملاحظه
 قطعا منظره اول از لایبی و فکاک خیم ماده سی صدوی
 کرد میانه جیب و ذوزکاد سابق موصی سلطان مطفی
 فان حضرتیکه وقت سطرندزه صد اعظم کسی زاد
 ذی و سطرندزه قیاده ده عقداوند مصالحه که کسی
 احمدی و منیبی قتی سطرندزه نتیجه پیشی مواد
 ایوی عهدنامه لوده مذکور این بعضی الفاظک هجبت
 مناسی نکاو استعاره معنی ترجیح و بعضی کلمه قونلو
 و معنی صبراد و بر وجه ابضاح بالکلیه قولند استماع
 ایکندی کرک تقریراً و کرک شفاها طریقه و برودند
 قطعیه بیانام ده تکلیفی او دونه ظهوره دوت علیه
 قوی اولینی حاله بشقه به ادعا و نظا می است
 ابره حکماری بود اخرون فارغ اود هجرتی ایمانیکه لو
 ایجسی دوتی طرفه بود معلوم ماده لریه جزیبه نظر او
 انما ایوب مستورندزه کوره مساعده و جواز کونستاز ایه

همان اکنون بر به متعلق دفعه بیانامه تقریر اینکه وضعت کاسی
 اولینی اشیا کشیدی و الحاصل نهایتیه نفس غریبی جانب سلطت
 سینه به استاد ایوب بویکت تمام ملاحظه کتوره جله مواد
 جسمه دن اولفقه مجلسی و آمده شویه چه قرار و برلسی
 در جله ذنه دن اولفینند بشقه فی ادر و فی
 سفد لولک اقام قومی بر تقرب مکنه انضمام منسود
 و بر هوام جبهه نلک معلوم اولدیشین با بر علیه دفعه استعاره
 جواب و برسی بر شکل و مقتضای حال نظراً سفر صدوی
 حیا و ظاهر کتورمکه و فی مطالعه وقت موقوف اولینی
 مستحق بیان قیلند ادوب اسفاد سایقند بر مستورای
 و کالت کبراده بودنا و ذری عظام عفران و خزنده پور
 دشار و خوبوسونه فکریه کدازنده ایام ایتر ایه و
 مصطلق بر صفت قریه تاخیر اولی قالدی ذانته ظهوره
 که جله شیوه حق و داده کنت مطبق حکمی اجرا ایوب
 بکونه نغم و ناخر قبول ایبه کی محرا شتاه و کلد نتیجه
 حال بوداده لک اود و فرینه و قوی اودون دجال دوند
 شبا الحجاب سابق عبد الرزاق افندی و کونک منب افندی
 و ناخی باشا بر ادوی بکربک افندی بوزن ادر و جویبین
 دامود برزه واقفانسه کوره محرا خردده سفد لولک ایوب
 هر نقد مجلسی ادنی ایه بر فانه بی بیغ اولیب هران
 ایجی ادر حق معلوم بر عنود بلید اولفقه کدوان ایب

و تخمین سابق سابق زنبه سینه اطهر اولدیندن بنفحه
 بوقتیجه فرم اها ایستلله من کل الوجوه سریت اوزره
 اولی و فقط مسند ضایفه بوندانل تنقیحات هار یون مغای
 و جهده و عیبه دن اوسال و نفسی فرم و کانا نایع ماللو کونجی
 و مقبول خادریله امور و مضموملری کافق سابق خان طریزه
 روت اولمی و کانا نفع ابد مواد عذبه بی مبین شردط
 درجهه اقتضا طرازیله تنظیمه فراد وریلوب کنی بو شرح
 اوانا هات بارنا مقبول کوی اولوب عنایاسی قبول عامه دیندی
 مجرم و بیکیف بالظهور اقتضای وقت کوره ایجاب لیشمارده
 نشاند ایچک معلوم اولوب بالکلیه متبع اولنه وقت
 انیت حاصل اولمیجه هر قدر ظاهر ایه ده اولوت و کلام
 بونان عیبی کنی حایط طوفانی جهه نله صن ظن ایچک
 بری بارلو اولوب مفتضای طلایه هر قدر دول معلوم
 اول منفیک امور مضمومه سنه یسره نکل سنه و تجدی
 عهدنامه اولدق کوندره صدوی و معنی قنی موخا اولوب
 دوکاه اجازتاه یغ الشان کونجی دعای قبول و برقام کون
 مردوزه بکته الله نایزع اولوب عازم دار بقا و متوجه
 سومت عقبا اولدی زانده اهواب لیدن و سیر سلوک جازده
 عزیز القوم برزاق ابد حق قتالی و دهنی تقنین بیه امین
 سخن اولد و ریشا کتاب منسوب وقت اولد سابق سید ضیف الله
 اقدوب توجه و اشتوتقیل اوان معلوله امضا و کتیل

کونجی کزاد بیکر ارعاده و اصدرا اولدی ماده رله سرمد
 جوبی طیندن فارغ اولوب بر قاف دنی خاد و اصدرا
 ایچوب بروجهه قوله شایان اولدق وینه لوده وینه
 احتیاد ایدکنده بر حال اسکان صورتیجه مقهور اولدی
 و شاد ایه اقتیله طلوزیندن قطعا برمه حاصل اولوب
 اولنار مکانه خانه سنه بر زمان فیصل ورتکله بود
 ایچک کزاد مکالیله طالب اطمی جهته ناجار مستغ
 شاد اولیک زای و مرقدریه جهه علما قیام و رجاء
 دولت و ادکان سلف و اوجاه افکاره و سارا اقتضای لیل
 و معرفت اولدق بروجه تقصیل بدخانه نله اولدند
 الی هزه کینتی و ایچک نظر جوب اولدق و یوهادانات
 مستغریع ماده سنه عبارق ایوکف جهه افاده و یغ
 و صیات و قیامته داز الطایفه مذکوره و نبات بودجه
 فراد و بریدی مقبول نله اشرفا سنه مساعده اولموت
 محنت وقت و حاله نظراً اشخا اولدق مصالح خیر
 ایه جوب و بره یوق جهت افرایه معامه اولدی
 ناسب کونجی نه اعدا اویه مجلس ختام بودوب
 بیره سفر دوزخ اولدق اسبابک تزدکنه بقام بودجه
 صفاد مجله خطاب اولدق عباد الله حکمه دفته
 کوره و جهله بوقانه نله بوهنگامه دنی درم و جوب
 و شر کلید غیر جزوی نفع اولدق نیجه دندل سردیه

طبی، چنانچه از آن به نفع اینکند نیز درکی سبقت
 اولی آورده است و صدق شاهانه بلکه مهندسی و ساز مازم
 نه ایست مجاز و مساعدت ایصال و رسالینه کابینگی صرف
 مقصود اولیج بود و بدیهه صدق مازم اولیج که کون و ذرات
 اقام و هفتای نام و قته کوره واجب مزایسته اولیج
 مستغنی من ایستاد بر آنانند اقصای اداره حق مشارایه
 سنس موزون عین و ادوی مافقی ادون و در مکر فریندار
 عملیاتی نالی مراتب سنداوی صدق مازم اولیج مشارایه
 امور سمدانه واقف و کانه یکی سخرزه اودی قفسه
 مدت و اثره مایه مکن کلان قارندسته آماج چود
 المیش ایجاب شجاعت و امیجاب غیبتن سبوق الختمه
 امکار برودر اولیج لونه دند بقت این ضمنه مکافات
 بود و بدیهه خلیفه بادی اولیج سمد سبایف مشارایه کلیت
 تقابله براد و قفسه شریخ و خاق المند فی حد ذاته در هر مازم اولیج
 بخش و هفتای و هر چه زود کون قدمی عملی کارای
 صدق مازم اولیج و خاود اصول رعایت بل ماضی قدرت
 ابدک کرک مجات و کله عکس ماده لرزه کوز قفسه
 المیج اما شیوه قد حاصل بوده مفعول اولیج جزیلی قدر
 دریا فرینه دینی بیه فیکه الفتن نالی و زارت ایه قدر
 زرع فنات یوسف بانا مهندسی مراهبون مذهب ایستاد
 مجاز کله در مفعول و درودی سفعال و مشارایه قدر

ماده سقاری مشارایله وقت مصاد اولیج اول مهندسی
 امروزه جانشینان سمد اولیج اما الخاله هره بویه بود
 خصوصاً بوقاله افزاینه صدق مازم اولیج بود و بدیهه
 و نظم و نبویه در آن امور و هفتای فی وقت دوت عینه فی مضاف
 سفردن دادنه مفعول غینه بخدمت سجم کوبه اولیج کون
 دردی برده ضغیه ده نوبه زودره که جمله کارایله بالکلیه
 صنع دینی کس انی دندون خارج اولیج انا اعمال کراجه
 سمد سمد المیه بر انصاف بفعال ناخجه قضا و قدر در حال
 دقت مهندس اولیج ظهوره که جمله حکم ازیه و مثبت
 لم بزیه قته کباییه یکی هاجت تریف و کله مایه برین
 صورت صادره مفعول غایتی کلیت و فی ادوی دیر اعتماد
 جاز اولیج البته عزم و احتیاطه کمال مرتبه رعایت لزوم در
 اولیج سمد دوم ایله بعضی مملدینه و خبره مفعول خاقانیه
 مرفاق ارسال الم اولیج مفعول انصاف اولیج کله مملدینه
 کوره نجه نونق البته مفاصل مملدینه نامونه بای اولیج
 و خاود دردی نازک مفعول اولیج مشارایله کمال مرتبه سمد
 و غینه صوفیه و درین مایه کله زخایه جنبه و مهندسی
 و درین نفع اسماعیل سمد مملدینه صوفیه جازینه بر مکر
 نسیب و فیضی لری اولیج و در مکر سمد اولیج مازم اولیج
 بر مفعول کون انخاب و مکل مفعول خلیفه کلایه موزم مکر
 و در مکر به نازم مزم اولیج اولیج مضاف عینه به مفاع

در شرفی مخفون
اورینده صفت

باشا صهرتدی قانقام نهب اولوب دریاصول برانجام
اولی کی که نمکره سفولو اولقه ارضی اسلامیه به
جاسوسلر سوخته محاده صهدی نشد و بوسوادت
الرافند بیورک دوت علیه به نواد ایگوه اولوب
دوبند اقم قریلو اصدلی کربیتی اهدون خننه نلفان
هرابون اولسار ذکری سفت ایلمیدی دنه صورت
ایه زیمه خان اولویضه نله اولویلیک کان بقد
عیادالله شلیت وامنیت دکادایکین بوآنده هاهان
مرحمه بی کندو اراده زینه صولایه کلایزه دیانود
نفس قریه اقامه میر ایوب اکثریمی اولدو کلاییه
وامکانی درجه احوال وایشاریق اولوب صوفیجه زبان
دیگرسیه طرفینه وکیسی کل قریلرزه بالفرد و اقامه
مجبور اولوب بوکیفیت جمله به صعب استغراب اولونه
دورنلرین مضر اولدو کلایه صولایه کوره کورینی عداونه
تبیلا وایرلرینه قریلر اوقته قریل کورنده کلایه
معلوم ویرجه نظون ترکی سفت ایون قریل مفر
اولدو شاهکاری دفته ارضی اسلامیه اولدو
مجموع اولویضه برز دوت گزار ایوک طبع علیظ اولوب
سیاق اولدو ایچله تقریر افاده خورجه
محر صیغه ایضا فان صلیک نهبی دوت علیه
مویزه راهانای تقاضیه نظام ویرلوب سرت مانه

کون ایون قیل وقال ظهور ایون مذاغه احوال مطلق خان
دولمه مرف اقاقلله اطواد غیردیقه بلاخره ذهب
ایور و صططیب مابن دوت علیه اولون رعایه نا
اهان قریله استعماریه اتاقاً روم ای طرفه عبودیه
صا و درفت بوجهت لدم کلشکه بوزره اولون
خطاطه بودر که همگوز مسیه ظهوره کله جله خاد
ظوزه اسناد اولونرایه رعایانه خلق کورینور بویله
بیمار و صیه کار ایچله بوبه تقریر نقدی منجمله ضرورون
ایجاب ایلمد بوسقولونله جمع کلیدی کیزون عبارت
دهر نقد وایجه بر ماده بر فصل دوقی نایته می
ایمانه همه طائفه اولچله ویاخره روسیه نولله
عادت نالونسی اولوب محلی خواله کل کلکوره ضرور
ماده شور صورته فراد ویرشیدی شری مخالف واردی
استنمام اولونور ویکله دور کله قطعاً اقتدار ایچله
بیاد زمان صولونله اقبیل قول ناسا بوی اما صکره
حصه سله نوبی بیدرک رعایه نوز بترک بترک
دولتیه بله صولونله رهت لونی جمع دول اولونه جلدی
صفت دور بجهت منمونه صفت جکرک وهر نقد مقاب
اولونه نلبم ایلمز نا علیه خان ماده سند وحق
اصدر راری ایکی شقد عبارت اولوب شق اولوب
چونکه خان مویله صغه دوقی فرودغ بر ایام نوز
ایون بین اناس صودناف صیبه بوظات دوت علی لوز

مویله اناس افاضت
بر بقیه
مابان و لوز
کله ملاحظه

رعایانه
چهار فرار
در

رعایانه
در
در

گفته نکه انزانه و کله و بوی اطراف اعمد و هم اشته خانی
 دولت علیه عزز ایچند و درم ایچنه بر همه اسکان ایچنه
 بنامه خانان مرقوم و شق ثانی باکلیه قریم اقبیله نظر
 مکیکی بزه مفرود و طائفه قاناره جاب دولت اعمد
 ضابطه دفع اولیچ کند و طاریه معیم اوله جعفر و در
 طائفه سنله امور شریعه و اعزاز عطاء و مفرود
 و جها من الوجوه مانع و مزاج بقصد و ملک ایچون اولوب
 اصل هائی کینه کی کیک کی ناسی حاصل ویر ملک و دولت
 علیه طیفقت بر اقلیم شکوری مقول طرقت هفت اکیلیه
 ترله ایچی دیوانه قناده ایچده ملک بده هر کس
 حال و شایسته کوره انیت و نالیندیچون اولدی
 موی معلوم عالیات اولوب بوعال مجیه بومودته کیه
 اولدیننده سالفانکر شاهکارای خانه دخی ندر طرقت
 مود ایچی خدی و صل اولدزه بالقدرد دکاه عالی
 نوبی باشیزن محمد علی آقا باش نین و دروس جزیه کس
 و دروزنه و آتای زاده لوزم زاهیه سنه باقیه دخت
 هزار اطمینان حاصل ایه جلال نزار شیخه خیرات اربابه
 نالیف اولدورق جزیه مذکوره له اولدورق ناضی بده
 یونان و صیقلی سی و اقامت بنا، مودر این امر عالی
 ایچانه فوق خدی و درود ایوب بکون اولد نازم نلی
 کله باقی خان معولیه اولدیننده مودر ظاهرده هر

عنا

خانه بر طرف اولدی طمن اولدی ایسه بر حال زه ذکر اولدینده
 امر ملاحظه سی و اهب منزله سنده اولدیننده و دکاه
 قوی باشیزن سابقا ساهیدانغای کیه بله افک
 مجرب و کارا شتا بر میچتم اولغله رتبه عالیله و زاری
 ایه قدر و شایسته تیغ و کوسیه قودنلی بده و زیاده
 کیل و سبت مشا دایم قودنکه بله دخی با امر عالی مودر
 واقفانسته کوره سفاین هابینه منیب و صبح مقصوده
 ارسال و سواحل مرقومه بی کیه و مکر کسندون ملاحظه
 و محاربه و ایجاب ایچی حاله مقابله ایچری تیجه
 اولمتر اولوب ایچن مویع کشاد غنچه دل قادی بر باره دخی
 زبانه هر اذده مطلوب قدر الطاف ایسه یه
 منظر اوله کلدی و اوسته قیام و بومودت و خواه
 اولدزه مقصود حاصل اولدی عیان و موسم و ریاکوزان
 ایچون مقیم و علیه مودتلی زمان بیور لغت الفایلی
 قودنکله یعنی شکلاسه حرکتی سنادیده بر قاع کون
 صبی و زیت چوای اذده اولغله اولدورق دخت
 صفه حاصل اولدورق میر قونک قون و ریاده مارت
 و علم هندسه ده و ساز معارف اشنائی و در حقیقت
 کسیده اولوب زره شندای انجاز بچیل اولدیننده
 دخت غفرانه حاصل اولدورق باندزه دوع و یارن
 اولدزه کله سوال اولدزه مقول اولدورق عداوت

مایه اسلویه به کون کون ظاهر اولمن مدونیکیه متاجا
 محس مینله ری مغفور مکلام موفور شاهانه، عوفه و تقیع
 اولدوزه بهر حال مشاغل سفردنم کلونگی زخم اولوب
 بوهارتاقله عون عنایت صمدق ایه امت کوزوروزن
 وقع در فضیه سایه: سلطانوزه اسوده هالاولمغنیق
 من کل اولوجه اعز مطالب ملوکانه ایوکی برهاندن
 اولوب کون اقلع مذکور مقولوه فیننه کجوب اذکون
 کلنلو دونما زنجی وضوف در سلق تقعی عهد علمت
 حرکات مابندت ایله کجی دینه نوازته کسیده اولمغنیق
 در عینه ده بیغم مجید مجیده بدو لاقله کمنند وقت
 وقت ناست کلنکجه سوال صدوزنه اولنجه محافظه:
 مللو ایکندر بر غیردی مدعقل یقند معلومات قدرنج
 افاده ایرم دیوباشی اولونوی جوابله ایه دفع مجلس
 و بیضا دخی دونمه غیر ایچکجه تقریر دیاب ایه بر فای
 بر قاع سنه مقنع اسماعیل و صوفیه جانلرینه کلنلو ک
 ایه بر وزیر یقین اولمغنیق اولزمان سفال اولن
 اهوال ملکیه و باضموم سرمدلله افتدلی صبیبه
 یو کلکانات ایجاب میمند دیو جوب ایچکوزالما ده
 مقولوه دونما کجی کرجه دانما هان اولوب بودنمه
 ایچ اذکون صمدق و زخم و اوزی طرفلری محافظه
 فدیبه اولنجی و زخم بخار لبله استانه: سعاده امین

بر مان اولمغنیق اذکون دوزه دوزله هوادقی شیخ بودود
 و زخم اولدوزم دوت عبیه نله افر بر سعاده سی فروده کلونک
 روسیه نو دونلک دخی بر کونه کونک عغه کلز در قاع مجس
 ایچکله بو جوایدی تام کجی مطالعه ایه جلله ننه دت
 اولوب کجی کتاب سلیمان ضعیق اذی در حال خود وجهه
 نقابه جوایه آغاز میند که ای ایچکله ابتد بر قاع سنه
 مقدم بنفقه ضویب و بند قادشورینه ی هتکار کلنلو ک
 ایه بر قاع مندلک کلسه اکانا» و اضا ای طرفه کجی
 اولوب حق مینله لوده کور اولنجی وجهه کجه نو ایه
 متقی اولنکوز و امدق و نینان مکلنیه بر قونوسلوی
 نصیبی قینه دوشد کوزون کجی لوق صوفیه کجی
 نصیبی بوماده رایون ایوی نایا اوز کلنله سنند
 مراد قی اقلی ایه شدرط معتبره ایه سربیت اوزره
 اولمغنیق بنفقه انای مجایده طرفه کجی بر کلن
 اولمغنیق بجهن عاضات ایه اهالی قنله اتفاقیه
 فیصل و لژی اولمغنیق محافظه کجی کجی کجی
 بدوز کلنیه کجی عالیین معلومیر و نانا اذقی مذکور به
 بر فدیبه دونلک زنجی اولوب و بر طرفون کجی کجی
 بر سبب عغه کلز بر سناده دوزجه جوب معلوم
 اولنجه سبقت ایرد مجله بر وجه تقعی کجی
 صمد ایچکله ماعدا مقبله لوده دخی کور اولنجی خود

اطرازی نزیب ظاهر اولیج وکوت هواب نصورته اولیجی
 منظم اولیجیسه ده نبات اینه فی قراق سربزه برومه
 دخی اولیجی مکانه ذله برحقی کمدن دینی دلی ایبه اریک
 مکانه وناقته و سفدک او جهانی و بویک ایام واقع
 اولدک خارعه برنتنه فی صف اولیجی و بر حال سف
 خانه سی اقتضایه جکی مدیسه سبه فالغی چایک
 ایته فی قراق سربزه تشیف و کجه کجهی دقنق
 بومدی فنیسه سمدک عبادت اولیجی لکن بومدی
 سد صط اولیجی کجه برحقی اولیجی ختنه رت
 اولیجی ظاهر دلیک مددی اولیجی دلیجی خارجا
 ایبه کجه ختام و بیه جکی طاهر ایکن عقده سمدورت
 کلهک جیکه روسیه اولک برمدت بزد اطرازی کومدی
 کسرخ خانه سی خارونه سمدعیانه دور زمان خاسیه
 کتب مرات اولکده کفوت جناب صدقاً هیکه بوندریه
 ایته مرات هابوندریه کمدن عارض اولیجی کسرخ ایته
 ایجاب ایگره مرانه واصل و اولیجیه قصود حاصل
 اولیجیه ظاهر بر مقتضات ایکن اولیجی ایام فکر ایبه
 معلوم اری لایجی اولکون منیم اولکدی و جهل سرتی
 روزه ده کجهه رسی اولکون حیوان فیضیاتی لرزت
 سامنه دستانه و نهایی صورت ایجهه استغفار خوراک
 صکه وودو ایزت ض کله حله جو ایله و از سر اوله

مدونکوزور و الماصل بزم سی و غیرت و سرتک دخی فکر ایکی
 درتله بیته بومقور عارضانه ذنییه ناکر و ستمنه
 اقام منظم اولدک و بیکه هات ایلی سفور دخی بیجهز ده
 بویه در ککی نظیر کومه بویکده حاجت بوزهریکه
 دولت عیده بزوت هواب ظلیله در انقی بکوت قدر هر
 ماده ذله تقصایه جودایی کوزر بویک تقیم ایدم دیو
 نوس صورتی افاده ایوب بویکله کجه ختام بولیک
 ککی بویکله حله جو ایله نه صورتیه کوز اولیجی معلوم اولد
 ایته بولنت جیهه جی اولیجیه ظاهر ایبه دخی اولیجیه
 مشابه: هواب هر چند ککی ایسه اولیجیه حشقی سبیه
 کسرخه تقیق ایسه اکثرا اولیجی و الماصل شیم بیکله
 کسرخ ایفاده لایجی کلهه نبات کسرخ نه زار و جوشی
 دینلو سمدکظم و سماعلویجی اولیجی صفی زاده اولیجی
 هتراق و تقصایه عاکر و سارزیه ذکی سفت ایلیجی
 منوال اولدیه افاده ایسه بوم موقور قد ضیکه تقواد ایلیجی
 و بجهه سی نیه جی اولیجی ایلیجی سمدنک کاز جاسنته جناب
 کسرخه تقیق ایلیجی و بوم سمدق نامه نه حاصله ایلک
 کسرخ اولدی و شاکر بوم موقور نبات بولدیه قتی وقت مکالیته
 شروع ایلم دیو کسرخ ایلیجی طرفت سمدق و نه حاجتیه سوبیه
 اول کسرخ مقارزی کجهه بکوت ایلیجیه بوسه سی جیهه جی
 شویه اولیجی و بیه ککوت جیهه امرار و مطالبه اولقات

سائق اولتوره ایچی سفور کویط بوضیه لودن قاهر
 وهنوز استماعی اولتی کچی قطاق ابرله برمت سکوت
 ایوب افندی سوریله کویتنی تکیل ایله کوره ایچی بودجهده سوزده
 باشیبوب بوزن لوقم وقع اولون مجلهده بوزده صواد
 اوجهه درجه حله ایکی اما دونهزه کرایه لم فچول اولتور
 دیم واقضاجوابدی کلدی بن دولت عیبه نله اکرانیف
 کوردیکورده سانهزه دولتیق نایط بولسون دیواستم
 اکانا» اولوقت کوه حله جوابدیله نانیقتم انشمیم
 شمی سوبک ایجاب ایلی سفور دوی بالاضاف
 تقریر ویان ایله قریم خیمه کهنه نله بریت اولتور
 بوزن بویله دونهزه انکا ایره جکلر دوی بیجی بدجی
 رضایه ایله طور دولتیق استرا بوزن ماعدا اولتور
 ماده سنه کله ل اذیم قاعه مز اولتور دونهزه نله بون
 خیمه دیکلن حال اولتور بونله بویه اولسیه دولت عثمانه
 عداوت بوزن کلوز و مقدمات ایچیشکی ایله طر طرفدن
 تکلیف اولدین مواد عمیره دن فارغ اولوب اما شذیم
 ماده کی صال اولتورده نله اولمنه موزور زیرایه
 کلدره غارن اولدیننه بدقولوس ویان برمنجه
 بیه ایچن عیسا ایچون کلیمه نای برقاغ مجله افا
 اولتورده اما بونضاد اولان شدره مساعده اولتور
 معلوم بالدره خیم ماده نله من کل ایچره اصوات

مکله سنه کابینی تهرقه محمد اولتی مقدم و موزون اولدین
 کانداده نصیح اولدیندن بوجکورد ماعدا مذکره حاجت
 اولوب بزدوشنکره احار المندر دوی صغ کورن ادرک
 شادانه نین ازی ایچله بوسمانه سندن بر مقدار
 کمت صوفی کورته دج ایچی ملعوف اولکی کلدره
 زیاده جه شونت ایه جواب و برکندن و شادانه کس
 ازی دوی مقابله ایچره اولغه کوزان ایدن مجلهده
 مفیس اولدینی میسه حاضر بالجلس بیکی دیوان هیلد
 محمد اشد ازی هاد جوابه شجهه شروع ایچیلدی
 بله جنابدی دولت عیبه نله دوستی اولدیکورده
 دولتوزون مرضی اولدیکورده خط اولتی بویجه ایامرد
 خیر کلیمه منظر دوی نانه انتظاره برته خادادی
 بوباده لره رف اولان جوابدی بود کلیری بوجکورد
 بیغه ادری جوکنه رفعت کلامه کوزا بیستی دولتی
 بیزه بومقدوم مواد جیمه بی کیم برضایتی اولوب
 بونن اقم کوزان ایدن محاسنه طرفینت دویجه نظر
 اولان جوابدی بویه کلیمی دکلیری سزک کورکوزده بویله
 نانیق زاق اولغه قاع کل نامدر بوی دکلیری
 ادریه دولته اذیم بوندر عادتد سزده سلیم ایدرک
 کوه ایله طور جنابدی بوضیولره سزکوزی مرضی
 ایچن مقدی مکاله لره فقط افاده اولوب وضیم

کودیلواریه بوقصد مصالح خیریه و ترویج سیفنت
ایش حضورش اولفته عده کزه کورد کرله نزار و سزله
بوره عظم اوقشاراکی دولتو اینسه بولماز نه درجه لره
اقشار ابریک محارکار و کلد دیواقند سولایه ختم کدکم
الحی حضور دئی شوزیم ایله صوابه بشیج مقصد و مقدر
اوندره دوزم اولدو خصوصاتی تقدیر ایچم و درخمانانه
اکی طرفه واقعا مودخله بوقد دوزم ماده سنله حال اولدو
قطع نظر اوقن و باطنیه نوسط بقولنه مقبول اولدو
اعمار ایچمه کی صیبه اینه دئی بالکیمه فارغ اوقن دیومکلا
دورنه بویه اوجوق مذکور سبات مذکورده قطعاً زیاده
و نقهوان اولدیندو و لیز طرفه بتاج کون ایجه معناد
اولدنی و جوله قوریر عمارتق مهم اولفته بوقد مجلس
توقف اولسون بزا امور مخصوصه من اولفته ندی دوزم
کلتند دیوقع کوم انکله برکس دوت ساعت مقدر
مرد ایچب صدقه مال قطعاً برنه بی موجب اولیب
هران اوقد نقت گیری رش حاصل اولدیمی و اینجه نوت
ظاهر اوج نهایته کلیمکی دئی تفریح ایری خایب
صوقناصلو ذکی سفتا بیک اوزره جمه سنه اطراغ
ملکاتاری محط و شامل اولوب مدارک طبع کانتخای
صفتزاده اینه کورد حاصل و ساری نکودون طویرجه مقدر
خالدن تبه تدریفینه و اوزه قطعاً عمارتق غوث

دهستم مرتبه سنی یانه قهور ایچم دیو و تدریدی و بزلش
بیره کلوب جم اولان دوزم مقصود اکی دوقلو بنیه بدینه
قیون ادرجم مودله تنظیم و شویسیه قایید دوستاق
ایچوند و قارکله دوت عیبه نکه صوف شروه اولده بیه
ابتداری و ادتکاتی اولدنی یکات بکله بیچکوز مود دوزم
طایب بوقد دفا صفت و مرغوب عهود و شروه دعایه
کوز شام اولیه دق و قای سنه اهتمام اولفته در دمع
قبول اشکار اولدو تکالیفات دئی عفته کلر اوجه محافظه
مدله ایچوب اولدنی افاده کزدت معلوم اولوب بوقدریم
دوت عیبه نکه دئی کلک اذکر و کولک زره و کز احاطه
مکل دوقای جمه سنه قطعاً کمدر بوقد و قورم اوقن
کلیا استیدسی و شروه و عهودله شخی قطعاً کوز اوقن
دخایجه معاله سنله مود مناسنده اولدیند
کیفتی مضیبه لره مقود و طرفه مغوب و معنی در
وانسو نهر و افاده لرمده ایچلهود خیابیلرک سنه
اوجه و بر دکری مضت کامله بیه بنا: " سنله معنی
اولدینک مودرک مجلی فری تدریج دوزم کلر و دوزم
بنقه بیه الدول قیوک جائ اولدو شانظله نده قز
خودنی اسایی ایچلهود طرفه دئی خلون ایچره اوقن
معلومات و مودخله کزی ایراد ایچرنا سید و بوزنت
قطعی نظر طرفه اعتماد اولان بوقد نکه متعلق جائ

ک...

الساکنین فاشغری مبداهه افک کجه شخ شیخ الشیوخ
 الکامل عیبی قدی شهرتیزیک زیارتیزنه تزیف و مقنضای
 اعتقاد ظاهرا و عبادری اوزره بقیه و مشلی مذکره سدن
 کب روحانی و زودن و صلیتی حاصل ابرک اشخ درون
 و انبساط مشخون ایه عورت بوردن لارود بر وجهی
 مواد مذکورده بوردجه به کسیده اولدیندن اشوق و بازار
 سفرا و جوق ایتمی صددری سوبینکه باشلیوب و زانه
 دغی ایش ناچار کندی کوبتوب کون زلفه لوان شریف
 سعادت در بینه افراینه نهکای هایدن اولدیندن کوبتوب
 کارخان و شیخ الاطوار و زودن بر شکر نفسی و عینه
 طیلو عاکر و مهات و اتقاسی و جبهه لوزم و مقنضای تنه
 کلا مرتبه اعانه اولمغان کندی سنه و صولمه استمدول
 و بکلکله مراد قطعی تاهداری اولوب صدیظم شیخ الامام
 احمد ایشی طهراتی و اشو ماده به وقتی اولون اکلان
 دولت و مغربان سفت واقعا بوارده : کسین ابرویب
 لکن مقولون ایشیکه و بر دبی جوب صلوم کندی و دولت
 نظای عینه دیده و درانتظار و دقت فزیه متب اوزره
 ابرویب در کار ایدیه دغی شوق نفس عهد مادری دوت عینه
 طرفه رایع اولسون ایزد بر فیه دغی باشکجه کلوب
 مذکره به شروع و صوره باشتره بیه عشق کلا فایده
 اظهار و صوابی اعاده ایزدین هان دولجه مقابله و نتا

طبیعی جوادیه سفری اجاب ابره جله صادره و بیت
 اولسی بر قاع ذوقه بینده سوبینکجه دفع بوردجو
 جلیک مقنضای جناب طرفت شهرداری به عرض و ذوق
 ایشد ایدیه واقعا مدظله اولسه هنوز ای باب عالی به
 کلوب سعادت افاضه کونتی مطالعه انتم لوزم ایکن
 فتح محله داتر جوادیه مطالعه ای باب وقته فکری
 اولمش یخه سخن مهم اولدغی سیان اوزره بیک ایکنوز
 ماه خذال الکومله بیکمی کونتی کونق باب عالی به ترتیب
 اوفان خذوده ای مسغوری دغی کونوسی اوده بوردن
 بوم مذکرده ای جلیک کلکله ابتدا دسم دوستانه اجاری
 کیندزه مکره کجه شروع بر بعضی دین و قالد مکره افاندک
 مقنضای ایه و کیده دیک شنبجه کلام کزاد و کیندزه سعید
 دغی اطراف غنچه دینجه اظهار و بوند اقم باد فضاه و مقنضای
 کندی عهد و استیفا ایزد کیندزه ایمنیم و بر دله عرض
 اولم سندن جعوب بران توقصد مکره کونقای سعید
 صی ایزیله کزاد جلیک کسی جیسده بوردنمه ابتدا
 جوبی کجه لویله متفق اولدینن افاده و بد ساختن
 دولت علیه به امدد جوادیه کینتی ظراد ایمنیم مسغوردن
 بوشنت ظهردی به حال مهم اولون مقنضای ایه مقابله
 لوزم کلکله بوردجه لره متقا مسغوری جلیک کونون
 مقنضای مشرب و کتی شرف بوجب اولدجی ظاهر و بد حال

مصیبت اصولت بخاورد این یکی باهر اولوب اما بعد مراد
 ایسره مولوخیه بوکیف عجبه اکرجه بوصورته کلمه علی
 ابری چونکه باب عالییه کلمه مراد اولدی بر حال
 بوچیندن تکرار کلمته اعاده الیوب و لجه بری قبه و زیله
 شلو کوزرطک ایجاب لیکه والاصل دوت عبیه نلک
 شانته دینی معاصدت نه ایسه بوزنهکره رعایتی نایب
 اولسه انای سفرده کن فاندی اولون بری قبه اول
 زمان اولنده بعضی تخمینه ابراد اولدینلک ارا المیسه
 باجری کدی که خاتمه لانه کوره ایصال اولدی بواناه
 کجه لوزجانی اولون طوبال لعبی دوت ایغنی بره کوزوی
 سفردایه اتحادی اولدینده کجه ایسی لریندن
 نفر نفیم و بوجه ایام مبتادون صحیفی بویاره صفحه
 آغاز به کفران ناک و نلک اولدینلک شکار ایوان
 ع مشکل بریکی کوزوم اولدی ایکی مولوخیه بوصوله
 ایکی رصیه نلک مجلسی واحدده بیده صورت کسب
 ایسی هر قدر باعث تدویس اولجی حالده ایسه ده
 شکر علی الله القدر سرفرتیه فاعه اولدی بی لولنه
 دفته فتح صیر المثلک تمایف چونکه دوت عبیه
 ابرکادوم ایسه کجه لولنه صحیفی اوت دیند بر مبتادون
 صل اولوب یعنی مقولو شلو بعضی ماده لری بدیل
 و یعنی قبول ایسیه نلک دوم و ثبات اولزه ایکی بدوجب

معلوم هر چه صورتونه رعایتون مقصود شو بدونه کفر
 خاورد اولور که قیاسانمانده سلطان محمود خان نادف
 عبیه دعت الیادی حضرتینک رفت سلطاندره کجه لو
 اولدینه واقع سفرک قیامده قطع سنور ماده سنه
 نسی کتاب طبری باشی زاده معطفی اقدی نصیف
 اولوب کجه لولنه لوزانه و دکلی کلمه و داننده
 ایرشوه دیو مورد بر کوجله قیه دن خبر صدوره
 اوده اولنده شو جده نغم اولمشدرک کجی مرفولک
 و دانندن هوان اویسکی مسفور لر طرفه قاطق
 و تقویار شوه قزاقلی قیام و قیام دکازن عبادت
 اولوب دوت عبیه لر قن خط اولتی و قطعا خارجه
 برض قیامق و بوزن بنغه قزاق خانه لری بولادی
 بخاوردایه طرفانه ندی و نامق قیود کسرو ملی بدویه کج
 مذکورله خبرینه نوز لیکه نظام و بریلوب عهد نامده
 مسطور و بوصیفه دنی کنتی بلغانه شاهده ابریکندون
 معلوم اولدینلک ایرشوه نلک اوکی طونه به نظر اولوب
 مولوخیسه بلسکه دن عبادت اولوب بنغه شلو صی
 اقتضاده برخص و با خود توسیع قبول ابروب محافظه لایق
 کلدون اولوبی وهام دوت عبیه نلک کجه لوزون بلسکه
 ثابته سنه برگی بولندون موصطه سیه اولوب داننده
 دوت عبیه نلک غالبی مسیره و دانندن خبر لکن

اوجق ایکی قطع سندن مادکی قیچی اولنمیزدن کهر قورملک
 وراستون برصونلور صفر وادنگه صومریان ایرگیه وکین
 ساعت اعتباریه بدقامل نظام ورتشی کون اولنارنخندن بر
 بعضا طرف سلطنت سنیه، القاح صغیره شورویره افاده
 ایدرلر ایبرج صلی کدر سونورده بوسنه چنقری قطعه سن
 سمت وضاب اولورن کچون ایرشوه، قطار بر قاج بنقه
 نجه لوظقه هیته اصیه سهه ساردر اوقی شروط صهار
 دبع وکتر اذنان ماده رورن معدود اولوب اول اهلر نجه
 قطع سونوره ایرشوه دن فارغ اولش اولک بوجیه اهلر
 بعض عوارضات صبیبه سمانه عغه قاضیه کفار اولر
 بزدوت قنایه، قبی دوست اولوب مرادز صقیقت ماده لب
 یاون ایگدر عقاددیزه رعایت اولمیه استوداویجی
 اتقاسی ایروز دیوتوق وقال نقطع اولوب دوستلر ماکیه
 افاده دن عالی اولنر لرایی کیم الزمان سندن عطلرک عزل
 ونهیندن برصت اونی کچکده نجه نجه مضالطه کونه
 مضامق ایردیه نصیح امله نجه لویه برنوع طبیعت ناف
 اولش ولفغه وفتاک ذبت صدایق مهلسبق وازره فی کورن باشا
 کلکده مسعودر معناد لر اومده عقیده باشیبوب نیابت
 لویان ترجاه خاوسی ضرب اولش بودی کیم ایگده برده
 ایچی شویله دری بویه دری بر لولج زیاده جه نصیح لویج
 صارتی وادلقه اسکات صغیره کزادن ایرن کدرملک عکسده

حرلاق واقعا برصوره کلیم کویا کجه لولک دوت عبیه ایبه
 یوزن قبری برصوداری اولوب بونه صغیره اولش کیم اولنمیزدن
 هرهان اسکات ودفص صحت مودرتزه استمدوی حادی بوسنه
 والیبی سحرار عبیده باشابه خطایا صادر اولورن ارمعال
 زعمادن قوه بکیزده احمدانایه ادسال واقفاناس
 افای مولایه نصیب اولنورق بودویره نصیب قنغنه الحانه
 هذه انعام مفرم انظره لر اناورد اهلان سهر بوسنه
 عیفت ذایه لری وشجاعت اصیه ری همه عندنه موچونیز
 وبتدن قطع نظر جنقه مفرقکی قیوداند اونه دیند اهلر
 کورده کدرکلری سیاق اوزره کندرینه ملله آغاز ایدکلر
 قزانت زمانه شوییه طورسون استخرج مودف دخی جانز
 اولیبوب بودیم انعامیانه کلش بونه حالایه بود
 کچک نشر اولنمیزدن ماعلا بوسنه لو دودورکی جنقه
 دکل بقارش بر ویریه عکلی وکجه مودورکی قیادنازه
 کتیب بدوده قادر اولنمیزی وادقم کجه لولک رعناصلوی
 اولنمیزدن بوسنه لویه کجوراز اولنورده مغایر دوستلر
 اوجق صادفه مساع بوقد دیو اولنمات مودوری فارغ
 اولش ایبرک نایا کورک کجه لو وکولک یاروطا نفعه سی
 سلاطین ماهیه دن فننگان خردوسی اشیان سلطان جموده
 خان غازی مفرنرلک زمانه کاذر حکم بودورنمازده
 دوت عبیه مکفه انعام اولمیه طرف جهانزاری، بالکبه

یابوده نیز اولنه کلدی اوزره لهو مکنون بیلدزه عد
ویشاق ایله برمدنیز قزاق وریلوب سفولولوندن
قهر اولان مقاسمه مادکل تفصیل اولدی اوزره سول
ماضیه ال عثمان اکنه الله فی دار الخیات وقلاره شاهه
ایکلدی صدوق نجبه اولنه دودننه صبی حیران خللومر
اولوب بوجیه ایام اخذ انتقام حق الملک مراری اولدیندن
برنوع بانه جیحوننه ایملد دهرم سفولولایه خانه
عداوت ظهور یوز کورته دکده نجبه لوکلرکی دمی مقنهای
تعمیر اوزره قورده دمه کورملک دایمه سنه دوز
اشبه دوج بونان اسبابی بوش ایمله بیه اوله رفیق
و محظوظ اولدو مهاجته دودن سفولوقی بودجه شهخه
باشقلدی بوسیه بیچاره بلاده بیج بیان اولینی
اوزو بودفه سفولولجینلک بی قور ایصال کورف
نجبه لولک دمی دکره برود ایملی اوصاف ایله اعدون حرب
هرقدر ناسه باعث ناسف و تشویش اولتی برده خواجه
ضیاعه بیلک امداد الطاف سبحانه نه نولایه اطر
دعی سفزیننه نایمه بیلوب مجسی مکور قورایه تلیف
اولمه رف نجبه نجیبی بر قاج کون ایله قابیونه سوادیر
وقت ایسجه اکتفا و مسامحه افرایه کورون عرف اظلالرکی
الحاقه بوجیه کور سنله بننه بوجکی نولایه اطر
ایرکلک مکنی بوجک سفولولایه بوجیه دقت بینا د سنغ

استیانت ایملکلرکزه مرجه" مناسبی اوزره اولدوقی مکنون
شروط عمیره ایله مخرصدود اولنه دق کذوره شان و کور
سلفت و هر حاله غایب اوزره قطع سوز اولوب بوز
مناد سرصدری ارضی ان عثمانه انضام اولتولودنی مجاریه
دعی کورک بودجه مسامحه ایله اوشه خانانی سفولوب بوز
قتیقی بعضی تار اهل و بز سایه ها اولیه ال عثمانی مح
و محظوظ اوزره اولدوقی قزاق سفدرده مکنود و سفید
اولدیندن بنقه قریبالوقده سلطان محور خان غازی
علیه رحمه ابادی هفتدیلک هنگام سلطنتزه وزیرانه
اولدو سفدره سردار کورم عوض باشا و کین محمد باشا کین
غازی ویزلردن بیکی قلع و قبر اولان بلغراد قلعک
دالط صعلکای حصن و حصین قعه لر اولوب بودور
مخوسه لرین قور و تیسری و دوزیلک بریشانیق و باطون
صهارجی جنکی دیو لایه اذره اولدو و لدره شهر بود و تار خللا
سطور اولدو محاربه نلور کورک دودت عثمانیه ده کور
دول سازه ده قلع و کور اولدیندن و لایه بنینه کور
سفر ایله مر بیزلقدون وقت شویله منیم اولدی صلح ایله
ایله قاندر یو موروق اولدیندن فی نفسی لدر اولوقد بوز
تزار دوشناق اولور حالته دقت ایلمیشی قطلما اعدو
حربه متعلق بر سوزری بود ایلی محققا اشبو دمه
سفولوبه برنوع مدافنه و بوزونه اقرم برده تفصیل

ویتادون اناطولی دروم ایلیک عین ویدارزه کانت
 الیه اوی بکلنه بیاقدرین کشادیه نقراندی جمع وطلو
 اولدی قیلمده آنات دصود ایلیکون بشقه دکونایه دیرین
 صولینده قرعیکره قادی اعیانک ومنتیان بدویه زیله
 ایبه بکلرک مرتبه سوادری ویدارگیکر کیمده استصواب
 ایبه نوردوز فیصدوزون مقصدجه روح ایلی جاننه عبود وادری
 هرابونه بقرم اقوم انصاف ایلیکون بشقه دیکو بیلک
 او عاينه اولدون دایق قیچ دکلمدار زانغوت اوجلق جمعی
 خدمان وزمه ده قیامه سعادت ایلیکون اوجاق لر قی
 انفا کتوبیه قرله جادشدی قییه ایلختر ودریندن بشقه
 سیاه دکلمد ودرت بولک تیقلاری وبعیجه وطلو ک
 ولور بیهی نفراندی دلایله صاهبا ساعه اولور ودرت
 اخراجیه عیالته اوجاقلرینه کلوب خدمتدره قیام ونبات
 ایلیکون آققانسته کوره اولور علیه لاصداد وختیار
 مقصد بوجره یل ونباد لوزمات سفیه یسی وعبیت
 وایکی طرفه اعدود مرجعتق اولدیق یان وفاقده بیکر
 اولونک عتد شیخ الیسم مقصد زاده هادری وفضیب
 صد اناطوله سعادت سبب کاملاقک طرفری اقصی
 سابق مشاوریه غایت بر وغبیاد وذاسته الهولم برزت
 اولوجبا سفاد سابقه ده ادرودی هرابون قاضیهی اولوق
 صبیحه احوال سفره واقف کچی بری کون اختیار لکی کیمه

اولیه رف بوفرد قیل وقال جریته اولوق اولوق عبود اسودیه
 وقع سرصد شیکله معلودی برکیفیت هر بر ماده کونک اولوق
 دئی قیصرانه حرکت حال اولاملدی وصا بسند منقله ایلی
 کون بوکونه کجه لوندک صندق ظول حرکت ندر طوره ده واقع
 قیغ خاقانه دن بلغزاد واطر ودرین منلو ای نظاری منقلی
 سرحد لک می نظاری وها ایدر لک قطعاً ناموردی اولدیندن
 بو هاندن عیالته اعدود اولوق دیاوضوی میبه خانه وطلو جاننه
 هرماقی دجه دن الیز نظار بیقن استمد ایبه بوجه و قدر
 همجوار شایه سننه اولوق قطعاً سفار دوستاق اولوق ولت
 دیکون شمردی بویه ادری بیه رله اولوق ای اشاعت اولوق
 مقصدای معلومده و قیصران شرفیغ خاقانه نله وضمیمه
 ولک فلندک وکله کلندک کتیق اولوزره صد بسبق منقلی
 ضیق عید باشا زمانته بروجه اولویط صوبه ودرین
 جاندرینه کفایت مقصدی وضمیه ترتیب واذن ماعدا صوبه
 وضمیه اولوقی واولوقی وای اطیه جتی هر قند مجرم ایلی
 بروجه استیصال سمت ونباس اعدود سفار اولوزره وضمیه
 اولوق درجه ودرین اولوقه درطل اولور علیه لاصداد اولوق
 خصمدرینه اولوق نام اولوقی وبقول وضمیه لور ایلیکون بیزدن
 بویه اقاتدی مجیب بر معلون اولدیندن انشا وصال
 ملکدرینه کتوبیه وضمیت ودریکون ناطق اطراف وکنفاد اولور
 ترتیبه لراسر وفاق اصغری ایله قول قول سید قیصران

عزل و بگذرد نام جمله سالها خانه لرزه افاتمه طلار اودلر
 بو انااده برکنه اودن طائفه طراد به بر سر ک ددم کلکله
 قهریاد خانلق تبیمیه سوطلی ندر جیکزه دن بریلک
 قردی ترغ و بندار طرفه مع ابر بیکی قدر قائل نامادایه
 طوری واقعا طبیعت معوت وقتد کورنگله جریاه جوارو
 و بزه سرینزه معیم شاهزادگی سطات آخا بابه اسانه
 سعاده دعوت اوندن حضور حضرت جهازدیر قایاق
 وزیر برکنی و کل اسب و سورد کورک اباس و بونکر
 بشقه عطیای ملوکانه و انتفاق شاهانه هفتده
 اوزنی و صد عظم قهریاد دخی کایبه لوزم اکرام و جسته
 رعایت ابرو بجه محل قینه و نند و صوب طلارینه عزتی
 فرمات اوندی روم ایلی جایزیده اودن و وظیفه سر کورک
 لوزم اوندرد اهور عسکر به اهاد سالی اوندن ایزد
 ساز جریزه سنده متکابری اقامت اودن سده و سب
 حضرت بیلک و دین محافظی اوانده کختاری بده و ننه و نند
 وزارتت نالی و مشارایله بینه قائم اودن و در بر کرم
 سعادت و مسو باشا حضرت بینه و دین و آل اولی عسکر کلکی
 ارجیمه سی عهده باقر بینه اهاله و مغربین قیدینه
 ماعدا ناظوری طرفه دخی فوت عسکره ماله و وزارتت
 بر قابضله اسانه عیبه به کلوب روم ایلی جایزه طلار
 و میرین کرامدن و ننه وزارتت ایلی اوندن وزارتت

ویرسی اوده بیورلنده دیر مکر مقداد احمد باشا و میر میرین
 هوره زاده احمد باشا فرمات اوندن اوزره موغلیه جوده زاده
 وزارتت اهات و مجاله و مساعده افتد و بندان طرفه
 طلار قندی عزل نختی صدلان حسن اندی و نضب دگر
 زاده عبد الله اندی اقدی موغلیه کتخایله کاتی بکن
 مست عیای کتخایله نالی اسی اسفار سابقه و اودن
 هراون ایه باش خلیفه دلو خندنه اوج بوم صورت
 کویا سفرامودی بوجه مطلوب تادیبه و کاتنه و اوده
 اموره قادر اودن و مد نظر سنند اولمنه محی اودن کتخا
 بله کتاتی سپاه کاتی حسن اندی زاده کاتب اندی صفای
 محمد راشد اندی هر حال اوباج یا قدر ادریندن
 ذکر اوندان کتاب منبری اندی موغلیه بوجه و اباس خست
 اوندی و کتخی سابق موغلیه روم ایله بایمه جیلده
 ناظر بقیق اینه بکون اوقبه مرکب اسفال اوندن
 سالنایاد قهریاد خان شاهزادگی خان اقامت اودن
 قائل ناماره بادین تبیر بگذری کاغذ نشر بجه علمیه
 اوقم و مساعده و بران اول محل طلورینه عزتیار کتخا
 میان تحریر و اود اوندن زانده بو ایکی تخم و بر
 اوزرینه دولت علیه نلو سفری محقق اودینه ناراه
 اسلایمه بر امدن مستفای طبیعت معتمد اولقون نالی
 خانان طاعتان و کردستان و بران طرفه بانه جانب

صدر اعظمیوں مکاتب سنیہ ارسال شدہ شعور پر وہ روح و نظیر
 اوتھرو کہ دولت علیہ نیک اعدا سے اور وہ شعور کو کفر سے بوناد
 تقویٰ عہد ابدیکہ بنا۔ بود فہم دینی و بیرون قوی شریفہ
 موجبہ اور زینہ سفرائیق ایجاب واقفنا ابرو ب کمن فہم لو
 کفر سے شعور لویہ متفق اولیغلو بآن و کلمتی سبدل
 عیان عداوت ایگنہ اعدوں عرب ابرو کجا شکار ایگنہ
 یعنی برای دشمن دین اور زینہ مستینا بالہ تقاض
 ادوی ہمایون فقہ عقرو نیک اخراجی صوم اولغہ بوزن برہ
 مستور لرون بر و ہرہ امنیہ جائز اولیغی معلوم کرد
 دار و دیار زینہ نجوم و زینہ دلتی و صیایا سی اروزمان
 بیوریلوب قانار صدقنی یہ اطراف و کناخہ بستہ ابرا
 قندی بوجہ کفر سے بقہ قندف ملوظ تقویٰ عہد ہ
 ابتدای ایگنہ روم ایگنہ اور تہ فرنگ قوت عکرو
 مالک اصحاب نفوزوں و دیاب یاخذن بر وزیر لہ جو
 دوزنہ دن اولغہ حاد رئیس کتاب سیمان یعنی قند
 اوتہ ویزد دولت علیہ وہ اثبات وجود ایوب اسفار
 سابقہ وہ مکتوبی سفینہ سی و بعد مکتوبیاتی و مناصب
 سازہ فی خط ایرون اولو قند بند سندن کرائفہ و ریاستہ
 بر قاع دفعہ نائل اولوب زائتہ کاڈند و مستقیم اولوطوار
 اساطین و جالون مدور ابرو کی ظلم و کفر مادہ لرنیک
 اول و لغزینہ و عقمانتہ کجانی و قوف قاعہ باہر اولغہ

نہ

ناشی بلکہ ایگنہ بر سنہ سی ماہ بیج اولیغلو اولوشی
 کوفی مولود شدیف عودتن باجعی بکلنہ کاندہ روم لہ
 ایاتی انضامیہ سر ککر کی عہدہ وزیرانہ زینہ اعالہ
 و تقویٰ و اولو ہرہ قدر و شانی زینع اولوب فریب اولوغہ
 مکر دانہ سنیہ صوب ظورینہ زینہ شتاب و ایدیک
 عدا و کسبہ زمان سور لہ بوجہ وین مغل اولون سندیت
 باہر الخیرت منہی ہا دل دیوان شیب اولوکان بکلکلیاتی اولو
 ہوالح استحقاق و باقنی مجرم و دھولہ سزا دار اولیغی
 معلوم اولون محمد راشد اذنی، ذکر اولونان بکلکلیاتی
 بوزن اولغہ بر قاع دفعہ مکتوبی صدقانی و بر دفعہ بکی
 اولون صحاب یاقتن سید عبداللہ بری اذنی، توجیہ
 و باہر ہمت الامتد بونادہ لادیم سفیر دت و دہ قاطر
 و باریک باہمیہ سی متاد اولغہ ناطور و دود لیک
 طرفینہ و کاکالی ککلو لرون مین و نفوز خیزدرون
 مقربہ داود باشا صیاسنہ و دود لیکوم اولو شریفہ
 اصداد و ارسال قندی بر مرتفقہ طبع ظفر نمون عرفت
 سزا کو نیک اخراجی تقرب ایگنہ ناشی ایوم منہیدہ
 اولوب سفیر ادرج و حال و کابری قاجقہ بنگلہ دوزن
 اولغہ زاب برین سلطنت سنیہ اورہ توہیات ہیایوم
 اولوب مجہ ستہ اباسی ضلعت اولغہ ظور اولون
 ذوا کرام مالزمہ تادکنہ اقامہ مبادرت المثل در

اشبو نوصيانلكو ظوورنن صكره وقت حركت دفته دفته
 يقين اولفته اولديندن هرکس سياه جادوچيلر و گراچان
 جادو شورينه مداومته باشيويب نوزقن باري ايله بر طرف
 لوازماق راهيه حالو حاليفه تنظيره غنرت واقلم و دفته
 صهف ماصهل قورق الحشر در نصب کردن طوع اهل قوت
 بلوره حجر و اشما و اولدني اوزره بدجه قافون طوع
 طهرت سردا کورينلو اخري و قی طلمله اشوبله ايجوز
 ايجنه سی ماه جمادی اولدنيک ايجنی کونی ذاب قیوم اوزره
 اولدوی همایونلو حکمتن قرق کونن مقم گلنن طوع قلاب
 قافون اولغنه بنا علیه بوم مذکورده دعوت اولان
 دجلد و باضوی ایاصوفیه شیخی زاده افندک
 و صدقوا شیخ الشیوع الکامل و مکرمه افری و حضرت
 هدایا سنانه سنه بوست نشین اولدوی و شین افری
 و اولدنیکی سیاتو السیعی افری و بوندر اشاف
 ذوات کرام و شین قتی او طه سنو جمع اولنویب
 اولدوی بر طرفن توادد اجمک اسفک اتماده وقت نجاد
 اولدیندن اولعاعته بر مقدار انتظار اولنویب تمام قری
 کلدره سياه دکلمد و درتد بلولو اغراق و قورجهای
 و کندی سدوی طوغلانوب اوجمه همه اعانه ایدیلر
 نلک طاشی بشکاهنده گلننه وضع اولنورکی سالف
 شاع عظام حضرت بر نوبت دکلاه وضع الشاده ایه

دست برداشته خیر دعای مایشین و اولکون و فی باطل
 غایت ذمهم اولننه کبار و صناد رفت ایندیزن درون صفون
 ایه این صدهی سمانه بیوسته اولدوی کلمه طوع
 طهرتو گلننه وضع ایلریه ایندورک همان الله اولکاره
 اولدوی باد و تکرار اولننه رفت هرکس خانه لینه عزیمت ایدیلر
 بوندر اقم خداوند کبار سابق مرحوم و مبدد سلطان معنوفان
 علیه الرحمه و انقران دفته لوا شیف مغفرت دینلو
 مقولو حرکتن اصناف و او جواهر اولدوی و بدیه سردا کرم
 اولی بر موجب تشریفات مرتب و مرتب اولدینن بر حضرت
 جمعه بر باد کلفت و هم مصارف مودی اولوب بر نوزق اولدنی
 جیمه نیمه آدمی غنرت ازان و یولاشی و دولک کندولیک
 ضارده و جبار ایدلری و بعضاً دخی ضار دانی موجب
 ایدو کاشکار اولنن ملایمیه بومو صطریه منی بودننه
 و قیومدی اولدوره ابتدا اصناف اولدیک بالکلیه ترک
 دلکله لوا سعادت و او جواهر اینی فقط و شاد عادی
 و قیومدی ایه و علمای ذوی لاصتام حضرتلک عرف و دوست
 کورکی سباب عابدینن اولدیندن بوندر اولان ترتیب
 اولدوره و قی کلدره اولی کورستلمه خضوی مبارلو
 دکاب قرآب ملولانه و عرفن و تقیم اولنوزق بونرتیب
 اولدوره اولدوی اولی مناسبدر بینن تشریفات ظلمه خیر

اولسون ديو مارده خطهايون كرامتقرون شوزر صدد
 بويطهون نكشي بوزون مكره دني كسور العمل طوموش
 حبه به افاده واعود اوندي شويو سفره بوزمه
 في هتكام ظورون برنوع سفر او فندجيا نومه حركت
 اين لم ديوكسي ايجاد رازه دن منوجا اوندي زانك
 حياه سنه اولوق وياخوركي خالايه قوبه زار اورد
 ايره دز برادر خدي شمال كرم ورجم بادشاهدر باشو
 باشوخه كورد ديه ده هكس جيب الوع مدهظنه
 كوده كندونه برابطه ويكده اولوق وپوزن بشقه دروي
 ههايون مينيه عزت ايمعلك صفد وكدوك مهارظينه
 كويامداد مدهظنيه اكل و شبه ماده سنه كويارابطه
 وپريشه يوم مركند اعنارابه اكي نوع طعامه قانعايله
 داودخي لم قير شلو نيب لزون قاورمه وپكر يود اولوق
 اوزينه باض اوزينه اقنا اينده خطايا اوارميه صدد
 فخر بوند مقهور صفتده اعمال و انتقال مقوله سنه
 صفت اوده سنه عبادت اكن عزت بونه كه بيت
 دودك كيم اجاك كلا وركنتي وادرد به اولودي زكي
 آه بزمي بوكت مدهتفه كرت اكل و شمه به بند اولونه
 صيلي زيشه في مهب اولندي وخالص يوارده نك
 نيا في عناناس عقه بيه كودنكه بواموالله وقرع
 حبه عنده برامعيب كورينج ككن مكن وشفاف سفر

كل ز صوره اولدييه اولون قرآنيه؛ صلاه ايه
 حاصل اوردن حالوت اولونقي غوبه بومقوله خنقله
 فاكودقديه اهتمام دوزم دن اكن اولد بوقطع ازنق
 كبي دزي، سلولو وپوزن ماعدا اكل و شيب ماداك
 كيشه كندو امرد لدم سنون اولوق برناده خنه اخره
 امر دني برعجي وننه دن اولونقي مينيه غايي برجاج
 مرصه كودنك هيت اصيه سنه ورجع ايه جك
 قتي ظاهر برعنا اولونقي حبه عنده اظرايه دني زما
 برعوب زمان شم چله زه وانه ترازك باشون
 اولونق بالاده بوجه تفهين زكي مردايي
 اوزره اشوبيله ايموز اكي سنه سي ماه جهادي اولونق
 طفونقي كوني لوا؛ شريف دمت وديف وركون مضم قانك
 اوزره اوجا قوركتي وادصاني سفت ايدن السلوب
 اوزره اوي كوستلشي زار وپوش اولنه يوم منكودره
 سردا كرم مشركتم ووتلو يوسف باشا وشيع اولونق
 السلام سماهتو كامونقي طهراني دعلاي كرام ذوجا
 دولت وادكان سفت اضاودت صوره حرقه شريف
 اولونق سنه جمع اولونق شوتلو قوتلو واطم عالم سلطان
 عبادت خاد طهراني بالنفس به ملوكا اريه سردا كرم
 مشادايه طهراني لوا؛ سادتي تسليم ودعلاي خيرا
 معانام اولونق رب اوي ايه دادو باش صوا سنه

وصول وهریا اوفان جاودره نزل اولوب کجی اولغانلندن
 بتاج کون اول نال وزارت واقفانق ایه نامزد اولون
 صد باشا حضرتینه سره خوجو سموده کورلو اباس
 اولنج خودجالی نین کتاب نینقادی و جاوشناسی عریزه باشا
 کتدسی محمدنا و سائری قانقما شادیه حضرتلرنا
 کیه جی جامسند اوکلرینه دوشوب باجی : اولوجهده
 ایدیلر دادوی همایون اولون دهال دولت اجناس بقیت
 اولغنه خانه رینه وکی استیاد ایمه دله داود باشا
 صو استون قانقجه به وکی آمدنر ایلرله خالی
 اولیلر و کجی مرقوم صرت اقامنده بهکون قانده صلت
 سینه اوزره غلبره دفع اول یگیری و سابقی مثلود
 سرداکون حضرتینه بعض هدایا تقیمه و داعه کدکلرین
 رینه اینله کوره اجرای کسم دوستانه ایه اتفاق میگرد
 بوزن اقم مرتبات سفیردن اولون کولک صیدانک و کولک
 عاکو مطلوب بلکه هر قدر ناکد و شجاری صفت وار علیه
 اصدا و ارسال اولتخاب ده بودنه اودی هابونله رادنا
 صوانه اخرا صیه ضرب خیاب صرت انجام اولینی بیه
 بتقاد و فی باشترینه استجماع مقفی اولغنه بر طرفت
 اید و شیدر اولر شریفه اصدا و تاندار ایه علف اولر
 باشاننه بفت و سراقندی صواری مرقومه ده کز کونک
 اقامت دهام مذکورله اوده برقی کونف کیدر اولوم ابرومغ

برقی

همت خانه اعاده سندن استماع ایلر بیت نه سندن
 نه بن سندن جمع کینه و دوندن بودوی سرهاری نشنه
 جام قدوند خوججه و ذع اقبای کرام اولنه و کجی
 نام کله دود اولغنه جناب حضرت خدایتعالی اول محمد شفیع
 دلا : سعادت صوم اولد دفته پر مویز ملوکا لریه سرداکون
 شادیه نبع هینده شاهده اولان عادلانک بر وجه
 حق نرفی ککی رکدر حق بودرک بویه بر باد شاه سندن
 نوبه قلبی و خلوص ایه دعای خیر جی همه عکس بتکره
 حرم دود ایه خاکای همایونلرند افتاد بر وجه کس
 اولینی نظرانک مشهوری اولشد و لخاص اشبو
 اوصاف مذکور ایه اجرای کسمت هرکله صیر کندی طوبی
 بریکل سرور همانک بریکل مویزجه طوغری هفت ایه حضرت
 خاله وادن شوکت ابدال ایه صندلرینه سواد و سوری
 همایونلرینه تشرف بید مشرود اولکون کجی صفت مندن
 نزل و فریسی کجی کبیه و صوم ایه اول همایون وسیقه
 ضرب خیاب اولنج اولاناده کوتاهیه لی نام کسه میرک
 ساد بالدرند اولنج اودی همایون دود ایش بوننده
 حقی صیه کوری باشنده نرب جراسی فرما بیلوب
 کویا بوزن هرکله نواد ایه هرکله عدت قصیده زمره
 شریفه خلق بونشد و اشو سعادت دخی حرکت و قطع نارل
 دلی برخص ایلر کجی برقی کونف کورسه : ادرینه کجی

کتبی صدی علی بونان عبادسه افندی مهرتیزن طلوع
 اودون رتبه ده قیمت واقفان اودون اموده اقامت
 طلوع ایکن ضرفی ظهورینه بنام عزادارده اولنگ
 حاد جاوشناشی اودون دوقی سلیمان انا اسفار سابقه
 دوقی اودوی های اودون جهانندن مسعود ورفقاع رضه جادینه
 رتبه سخی اهران اودوب بودضه دوقی اولد متعبایه اودوی
 های اودون بلخو مسیه ضرت سابقه سی کتبی مدتی
 سندیته صوبینه بادی وکل اودود جادشانیست
 دودناججه اولد سپه قیانه اقدی، واکله منعی پوزن
 اقم رفیه سوتنه ظلویتیه اودونه به وودد اودون کتبی
 مدتی سی سی اقدی، توجیه وگه سته اباسی ضمت
 اودون کتبی سابق اقدی بیش جانجه طلوع قندک
 حاد اودوی های اودون قوناقیسی میریان کاردن زاده
 زاده عب الله باشا عالیله اسماعیل جانجه ظهور قندک
 هندودن ظرفنه برینان وانه سیه اودوی های اودونه
 اتفاق اودون میریاندن جلاله باشا زاده باشا
 قوناقی ایکن اباس خلعت اودنی میبو یله بیله
 برقع کون اولجه وودد ایدن نام کنه نله مینند
 اولون عسکری دودن اولون مسیه ترتیب جراسی اوداده
 اولون اول بودودن دقت صفه واصل اولندر کرده
 صدوده ده اودن ایکن کون اقامت دیمه وجب شریفلو

بالهانیه وصول وهرت میدتی نام صویای وقرآء نزول جعفر
 استراحت اقامت اولنگه نفس لامروده مگوده : مذکور
 دارالسلطنت قریه اودیندن بقیه بود اسلامیه ده شهر
 بر شرف عظیم اولوب با ظهوری قلبی امارتین مرشدان لکین
 حضرت سنی افندی قری سه کی بر ذلت شرفله ترتیب
 وفاقنامه لطیفی دوزن بقیه نیمه اخذ کراملو مرتوی
 اولسیه بر وروهاشیلجه استانبول شیه بر لطف بده جیه
 اولدنی همه نلو غمزه معلوم و تکرار کرده رفور و صول
 جادشود یازاری نماشا اودنن اول و شرف مغرور سنله اول
 موجود اودیندن باده نظیر و شرح دیان اودان ایگ
 نوع طعامت اولجه وکین جاد نهار کاتبه استغای خط
 اودنن اودیندن کلی کیده وکله وجود انان و قیامت
 ضعف مستد اوله باشیندن نه اولن اشغال اولد بود
 هرکس انانعه وادندن شحال طبع ایدم دیو شیه اولد
 بویه اودون دودلو اینی بونه کیرک باشوب یعنی
 ضروب عریادوزه قریب جیوان بد فازه قاهدکی بدن
 جادشود لندر مرتاب سفر نلو محلدنر بوانه قرعما
 و اشغال وانی توادد انجاسی بر همان برمت قیاتی ایجاب
 انگه صفت افاتنه ظهور ایدن بزودت و بعضی ظهوراتله
 اجمالی تجرری مناسب اولنگه اشوب کجه تجرر و اشغال اودنی

۵۰

اونی کوف حرکت قرار در بلویانجی بوجه کفیه دیکون
 نتی فرقه عینت بیت اونی می معلوم اویوبی الخاذه هغه بوزن
 بویه جمله ، اعدی لوزم کلکله بوحکت مستقیماً بالله طلال
 طوغریجه تخه لو اذینه اودیندن صوفیه ، وارطوف
 نفیم اذینده بوم فرقه ده حرکت مبادت اونی فون
 اذم برقاغ دفعه کلک ذخایر و کلک جهونات نله بکوه
 اذبه اودی هایونه و رویکون اوامریله کلاینه ارسال
 اینه استجال اذیندن قطعاً منفله اونیقی غیر اونیکی
 اخی هرقتور بر طرفون نوز اونیکی ده کفایتون دون اونیکی
 دجال دوتون بر ذلک اودنه ده توفیقیه و دور اونیکی
 مطلوباتی و عاکری و دادن ایصال مبادت اونیکی نوز
 حال و مقتضای طبیعت مستحقون اولوب ناره علیه باد
 مایه نکره بی صدیق ایمی باشا قاجی علی مطرفی نوز
 اول خصوص فلوز ابرایم توفیق مرو زمان سودی ماه
 مرفعلو بکری بقی کوف صینه به بر خوات عمده بکوی دهانه
 کفیس فغان جازان فردی قفا " هم اولوب بوضوین
 بکوی غلر کوه می غغان اغا طرفند مقتضای مسکی شریجه
 غیر اونیکی اودیندن نزل اینی اودده ضو جکان و بون همایون
 صیلاستی دغای سجاوت اونی اودی سردا کسید ایلوده اولوب
 بکوی اودکنده اولوب هر نوبه بر وجه بون واقع اونیکی
 مالدنک صورت انقادی اینه لوده نغانی قرار بوند اولوب

بندان ممکنه سفو طرفند استیسنک جهی تو باطلان
 شاهان کرای فان طرفند اودی هایونه غیر اذینده بواره
 باغت فکر و اذینه اولوب اینه ده کون غایت بردر کاد
 اینه ترنا ضب کفیه انتظار اونی کورده اینه غایت
 لطیف بر شد عظیم اودیندن بشقه باظهوی موسم پاره ده
 صوای زیاده اللف ابرو کوند و نوز سردا کرم طرفند
 مطلقاً توفیق و تحلیف مد نظر سیه اندرون اونیکی دله
 نغانی قذنه نفینه اوده بید قذند اقصانه کوه عطا
 و هسان بومشده بوند اوقبه اودی هایونه تو همتیه
 باشی مایه می اویوب اذاف مزاجه ناره " دعبیه ده توفیق
 و بده کلکله اوزره کورده اودنه ، و صولایه بو انا ده
 عازم سمت بقا اودده کورده قزاده سید غوان بکله محول
 اودون منهبی ناطیق مایه سیمی سیم اغا زاده ایمی اونیکی ؛
 و نا طریف مایه سیمی نزل اینی سجان اونیکی بر نوبه و کوه
 ایاسی صفت اونیکی دعاه مرفعلو بکری بر کوف صوای
 نینه دن حرکت و اذیندن باذریق نام محله صوایسه و دور بون
 صیلا اذینده بکله کوفی باشانندن فوانوس زاده مازا غا اودی
 خانان فریم اولوب دغا اینه و دوزن به نزل طعام و کرامتیه
 مرفوف و ایا کمن چید دوت علیه نله مری خاطر خدمه سنک
 مسدود اونیکی جمله نله معلوم اذینده مدت اقامته کوره سردا
 اکرم شاهان طرفند بکله دانه و دوتایه و کاذب دجال دوتنه

وادباق افارینه او جهکون صباح واطعام طیره را به طهارت
 ارسالیه بوجهه دخی صفته اوده ادصافله تایدینه حق
 هنت ایشد و ماه شبانه شریفه بری کوفت عمل فرمودن
 فله رابطه فراد ووردی کوفت صوفیه جاننه نرود ورف
 طغوز کون اقامت اونویختی بوقد طول مت اقامت سب
 بوجهه ورک جهکون اوده ده کمل مهاف ووزار جهکون
 کلمته باقیوب بریاق ایلوده بووق فکره حرکت
 وطرزجه عجه لوکفره خادزینه وایلوذ اضانتظام
 خالصه سیه فراد بوینی قضیه سنه بنیامدی بوزک افر
 بیج ویاک اونیشدی ولماصل لازمات سفره نله اجزای
 اعظمی زهره مادک اودینند اولقه کیفیتی بنویس
 اودوجه حرکت مناسب اولله برود بوجهت کتیم
 اودینند محل مذکوره ده واقع اوده بندیدت وظهور نله
 بوخده اشاری مناسب کردی عزل کتیم کاتیم
 محمد راند افری وضمیمه توفیق افری استام: حادثه
 ادوی همایونه حرکت اوده اوده جزیه عالیسی رسید
 اذینله دکاب هایونز جادوشاخ ادینی فیه ورونگ
 محل اودن منعی حاله سیه کاتی من افری: فانه منعی
 اوده ده سوف مهافه طود مصلی قوی: و نلله اوزن افر
 صیه میل کاتی کتیم کاتیم کتیم کتیم کتیم کتیم کتیم
 دجه سنه ایاسی خلفه ایشد جاد کتیم کتیم کتیم کتیم کتیم

کتیمی صفت صود عالی خلفه ای کتیم کتیم کتیم کتیم کتیم
 دیوان هایونز اولوب مقدمات کتیم کتیم کتیم کتیم کتیم
 خدمتوز اولدیندنه بقلی اولوب دکاب هایونز کتیمی صود
 عالی سر ضیفه کتیم کتیم کتیم کتیم کتیم کتیم کتیم
 اجری حقوق صغنه خدمت کتیم کتیم کتیم کتیم کتیم
 بویامی حاله اسماعیل کتیم کتیم کتیم کتیم کتیم کتیم
 باشانله اختیاری صغیه امور کتیم کتیم کتیم کتیم کتیم
 اول خدمت صغیه ده عفو دیونز افر ایام کتیمی
 با اینی کتیم دینه: و ذواته قوی زین اوزان و خدمت
 صن باشانیه امور کتیم کتیم کتیم کتیم کتیم کتیم
 ایاتی انضامیه عیده شیرانه رینه اهاف و تقوی و
 شادانیه فقط خدمتله اسماعیل قلمی کتیم کتیم
 نسی اولوب صغف و سلفه صایجون وقفه مذکوره
 اونی حقیر ایلک صغنی جزیه عالیسی صود افری
 نسی وادال خدمتی بو انا ده ادوی هایونز قاضی
 قضاوت قاناق صود زاده عیدالله اذینله اونه بند وصال
 دولت ایه العقی و زانده همه کتیم کتیم کتیم کتیم کتیم
 و با وجود همه موارد من و خجنه باقی اولدیندنت
 واقع اوده ادوی هایونز بعضی خصوصانته واقف اولدینتی
 صغ کتیم کتیم کتیم کتیم کتیم کتیم کتیم کتیم کتیم
 انضامی صوب اولدیندنه بوجه عزل کتیم کتیم کتیم کتیم کتیم

رعایت در وقت معضای شیرینی اولیفته همان شیرینی
 اعتماد در همه مخالفان دعای شیرینی و زایلرد اولیفته
 کباب تغییر همان یکجه اقدی موئی بلک تجب خزانة زمان
 قضا جریان ایدوب واصل رحمت سحت ال اولیفته دانسته
 بلزاوله خانزانه اولیفته اصحاب فقودزون و اولیفته
 قدی خانزانی اولیفته بالرضای اقدی موئی ایی یکیم و خبر
 و کیدیکه عدلوف و وجه زینه واصل اولیفته ماعدل
 بانا هشادایه ایدوبی هالیونله حرکتن مقم و مؤخر حرکتن
 شودجهه حلالان زیکه بودم بلزاوله و صاغ اولیفته
 قفه و فساد اکلوه اولیفته هادی قانقنه مجامد
 دیمی نهایت الامر بودول به کفادینه باعث و باوک
 اولیفته و بوهنگامه صوفیه باجمعیتی کوشود خرم
 مطیولک بعضی صمد لدم ده نکاسی نادیده بر قیاق
 هفتنه حسین اولیفته اولیفته بلک خبی بودقنه
 نقادف ایدیکند یقه سی کویجه ضدی ایبه سلامت
 طرفه بر تقرب واصل اولیفته هندو ز اولیفته و دود
 ایدوب انقروی و زیمکم صاعی کیدی بانا بلزاوله طرفه
 عیادة ظهور قدسی لوزمان تقربله کیم و نیم قنیمینی
 زیاده به اقامت موجب اولیفته هر قند معلوم کرده
 بویبه طول اقامتد زیم عکری طائفه سی برقع کلاب
 ارضوسیه و شوب قنول حاصل ایبه حکاری و نانیا

قدی دکایه ایوزن که بلک شاف زاده اقدنک
 در دینه دینی اقدی سابق موئی بلک نانی و قنوقی
 و کانت المسی زمان عیایه جنبه قند کیمو تینینک
 در دکاکیم قیومی باشنوزن و ادن لیزاده سیم اولیفته
 و جاد دونه منفردن ماعدل اصحاب زورت اولیفته و لا
 اصابتیه تریح رتبه سی مویجادوب بقدن طرفه
 و ادیق وضاد هر قدر بلک میننده بولمور اوزره ظهور قند
 دیوانزاده و زیمکم حرکتن سی بانا و بر قیاق کون کوه
 میدیکه کرامت جنبه و نانی بانا و قیاق و روی هالیونه
 طبق مطلوب اوزره قنیزا زیاده و سوارای ایبه مرتخان
 و عبوری جالیره رف اولیفته کوسترو باطن طغنه سباید
 اناس خلعت و وجهه کرامت رعایت اولیفته بوانایه
 مقنمای تقیر بلزاوله وقت داری ضاهنگان دیوانی
 صتی یوسف اقدی ایدوبی هالیونه صیفه کلوب کون کینده
 اصی حاله بلزاوله عیاقی و زیمکم عدی بانا بلک اقدی موئی
 صفنه قله اوج کیم ایدوبی نغنه بانک صیفیت و کتوف
 افاده و دایق اولیفته جرمکله نازیه عفری معلول اکبر
 بر قیاق کون بالعمود بعضی رعایا صیبه سنه سا اولیفته
 سرداکوم هر قدر بلک انقلا دی اولیفته کرام عفری
 انقلا هر قدر اوزمانی بر دمی بودم قنول خصوصانک
 در قیقه قنوقی صلک وقت اولیفته الزیم کین قنول با قاعده

رسم اوج و اضا کیوی غای که مختار انانکه جادیه
 نزول بر مقدار تنفس هر کیوی نفی نقله معینه
 امر بیورد بر طرف عطایا و بزانه ایه جمله سه کرام
 انور انانسه ناله زمانند بر وجه ترقه و تالی
 و بوماده مطلقا او جافونک تلطفند عبادت این بوسه
 نصیحت ناما سب بر حالت اولفه همان برقع ساعت
 ایجه عورت ایه بوقر تیب اونان ضیافت بخش خند
 اولشور بود و عبودون حرکان بعض ملاحظانه کوره تمهنا
 قیلند او بی معلوم و افای موی ایلک سلاک و اطو زیه
 نظراً اغراض و مضنون عبادت بر ماده ایه کی مجرم اولد
 بیوند افر بر اعریه کفاد اولون بیوند ممکنه زیبا
 استحصانه ذیاب خانق و میننده اولون وزرا اکره نامی
 در میان غیقه اوزره او در طرفون بخته مکت مرقوم نکه نامی
 دین هریت قرین طرزه کجه سنک کیفیت بر وجه اجمال کبر
 انجشی اولد قیلند اشغالی مناسب کوردی و بوردی
 بونان خانق دین ایاغی جد دوت علیه نکه نغینه برودره
 اولوب بیوند مکتی کبی بر باده جانب سلطنت سینه دوت
 مندی اولسنه انجاب و در بورد لفته مالک اولشون مطلقا
 کفران نوع اولدنی اهلاد و رکذ ضیری اولون جیات ایلته فی
 اشکال اوج مکت مذکوره بی بر وجه سهوت بدو جوقال

کل مقصوده و ادب بر وجه مطلوبیه وقت فالجی همه
 عنده واضح بر کفیت و فی الحقیقه بوجه ذرا عدله حکمی نهم
 و بیجه نه صورت کسایر ای حکم هنوز کسه نکه معلول اولد
 و بر طرف ذلته وقت فالجی عکس کار ایلند عبادت
 تحفته بادی و بر نوع استعداد کلیمه بشنفته همان بوضوح
 جمله ایه اوضاع طرف سدد اولد کجه و جاد دوت علیه
 و او جافان غواقی و ساز اقصا ایلند و عورت اولد و زخیره
 و بر هفت و هک ماده لزنه بحث اولون وقت بیجه واقعا بر وجه
 و خواه لوزمان هر نقد تکمیل و کلایه ده موجود اولد و ک
 مقول سنه قود ایلش اوج دشمن دین مکی بر صوبه ده
 بیوند مکتوی مهلتنه منتف اتخاذ ایه کی ظاهر و کفر
 دیکه نه حالایه بر ساعت اوله تخم مقابله سنه و ایلد
 کسب التقیر هر کسی وکی مرتبه شجاعت و غیره ابراز دوت
 دولت علیه اغوزره جاد و با شایسته جانشمنه منظر اید
 نقل اولد ان شامسه تقالی قریبا کورت دین جاجنه و ایلد
 ایزد نه محله کید لاله انبیا ایه عمل و حرکت اولد و ب
 ذراد بر لری بوزن افر طوائف عکس نصف اثره عادی
 اولد فو کز کز کت جهتند اولدنی نوعا اشاف کت
 یاغیه اولدجه بومله تطیف اولدی و در کلکله کیم
 اولدسنه بیستی صورتده قود جالی و بر قاصیوز اولدوت
 اغویته دوتلو صدق و سرد اولد کرم هر قدر بیک توفیق

قینه و عادت نالوف لرزیدن اولوب صوفیه ده سوف ره
 و خرابیون قاجار افغان روزنامه اولوس ایدی شایه
 طهری اوصافی کوزان این قوش طاقه دعوت اوج کون
 بودغوزن مراد صلی شجره دکر خذکه نه دنلی علی باشا
 بودغه ادوی هر ایون کلمی هزار تکلفات ایه اولدیند
 بشقه بدوقه کلجه مکتدن جیغوب بویه برطالوته بونلی
 اولدیندک زانده دنی باین اناس مشهور الحی مکتوبیه
 برون بره کلوب ادوی هر ایونره دجال دنی و خاتم ناسی
 کوروج بدوزد بشقه صد علم حضرتلک زاجنه دعوت
 و الطود و اوضاعنه دتر معدومات اولدنی حق بوک المراقبه
 صلی ایشنه برادی و لاصل صندون نور کیمکی هر قدر بون
 ایه اولدنی غایب اولدیند من جهت لایح بعض
 استمات و نوازش و اتفاق اولدوق نامین و تالیف اولدنی
 و قاصدیم کلمی زین مقضای حال بعضی تمام ایدیک
 حاله نظراً فی لجه نوحی و کار اولوب حق بر قاجار کون
 مقدم بلزد و موده کیریمی طرفینه طلور تی شراج اولدوق
 کند و لاج زاهب اولدنی صد عظایه تمام موفق بر تکلیف کون
 اولدیند من دوم ای وایی مینه کیمم و ندلی جمیع
 سفردن یوز جودم لوا شریف اولدی مقصدون منفک اولم
 بادشاه اولدینه باش و جات ذالجه کوم و کمودن بشقه
 بر قاجار مبعودن بر کتودوم بودجه کل اخوه کیمم دیویمه

مقبول طرفه نسیم و خاتون منکور کویا انای عماره ده المجله
 دسایینی فزاینه صنعت اعجاز ایدیک واره اولدک خیر اندک
 مستان اولمنه بوماده ملک طلور حقه بر نوع نیمه :
 زنت مطانکلی دنی صغی صدموع بر سه دکاب هر ایون طردن
 بوزن ادرجه اولدیه کورد مانول بلور و بوده نوب اولد
 کون اعظلم برون رخ و کلمی ادرجه کون نوقی و بیه
 حرکت ایسی قرطبه سعیدی البوم کت و فانت اولان صوفیه
 دودن شوی هر قدر تفصیل ایه صیانه بهادنی غایت لطیف
 اولوب جاد و لک نهایی صوفیه خیر ساعت مسافرت
 صلوتیه و جالنتیخ عالی ایدی فرس سه اعلا حضرتلک
 زبه لری اولدوک جمله قریب اولمنه زانده دوز صغیر موصنه
 نهادن ایدیکدن محلی و کله آب و لوسی غایت خوش بر سه
 اولدیند بشقه اهال عسجیه نینانک صیفیه خاز لک
 اولوب دیا صوفی و دل نهاری بینه مینه و روحیه قوتی
 طافی دیر کلمی جیب دم ایدیه عیب لکن و کهای صغیر زمانه
 اولدیه و زنتی صوفی شینه مالله اولدوری بعضی بونلی
 تار کلمه مکتد و مینه در القمه بویه کلمه بودجه ده
 نوقیف اولدیندک به حال فرام ناس تفصیل ساید استانه
 بیل و نیت ایه مکلری بری بکفیت اولوب تفصیلی سداد
 کوم شاهانه حضرتلک دنی زای و اهده مفع صیایه صهاد
 ایدیک کون اولم عادت نالوف لرزیدن اولدنی واسیه قید بون

همان صواب و بر مشیری بود صورتی افندی معانیله تریب ایگی
 میانیته مادی هم بر مضمون اولیینه جن بود و توره باشاک
 موطنیک بونیسه صد غلط مخرنوی بانفی کند و تریه متوجه
 اولیینه و هر حاله امور تریه معاذت دعانت ایبه اکرام و تریه
 ظهور تریه بدرجه بدیع تریه دق همان رعایت تریه
 بر ملاحظ اولیینی مشارایه مخرنوی لسان سدا تریه افا
 در طرفت افندی معنایه دخی خاطر تریه کبود تریه ایبه
 و مشارایه مخرنوی تریه ایبه اولیینه فایف صورت
 معنا اولیینی اناده باشا اولیوم جنایگی بودیه کلید و تریه
 قادر میمیدن دخی البع بر دوزخی کلیدی تریه اولیینه
 بدین تریه اولیینه خانه سندن متبع اولیونه دغای
 بادشاهی به مظهر اولیینه انشاه بودیه کلید ایما تریه
 بها ایدم ذرا و در مکر عبیدی باشا لان تریه اولیونه
 تریه دغه اولیونه کی تریه عسکره مالک بر تریه
 اولیونه مظهر تریه ایبه و در مشارایله بودیه مکره
 تریه دغه کلان دغای غایت التماس ایله تریه اولیونه
 باشای معنایه دخی اولیونه زمانه اولیونه بر قاجا کلید
 ایجه طبق اولیونه کلید ایدم دیو مکره جویاب
 در مریه فردسی ایس خلعت اولیونه تریه ایگی کلید
 صواب ظهور تریه عریف ایدم و استیو ماه رمضان تریه
 بگری ایگی کلید صواب و تریه نه حال ایسه مکره تریه اولیونه

ایقی و دادن مجاز ذخایر نیاید چون مویله صی اندک
 معینته زغادون بر قیاح اغایقین اولیونه مکره قطع منازل
 دخی مراحل ایدم نیش جانجه بر قیوق قان موی باشا
 پنجه سی نام سندن نزول و در وصوله هاد در موی ای و ایسی
 و تریه سیمان یعنی باشا تریه معینته موی تریه
 باشی مکره کلید مخرنوی مشارایه طرفت و در اولیینه
 جاموس تریه ایبه دیو تریه مین تریه اولیینه
 مخرنوی دخی بر قیاح کلید اولیینه کلید مجاز
 مخرنوی اولیونه هنوز بویکیفیت و تریه دغای مخرنوی
 بیبه سیاست دوزم کلیدی بدست موی مخرنوی قانته
 کلید سازه عبود اولیونه مکره مخرنوی اولیونه
 بوزخی تریه دغای ایگی تریه تریه تریه زمانه قضا
 جریان ایدم مکره دکی سندن تریه سیه اکرام اولیونه
 بویجه دخی بر قیاح جاموس تریه الحاق اولیونه تریه
 بوزم دگر مخرنوی تحقیق ماده اولیونه هر بر ماده مخرنوی
 تریه تریه نه درجه اولیونه مخرنوی مخرنوی مخرنوی
 اولیونه لکن مشهور مخرنوی بر تریه ایگی بعضی بر مخرنوی
 دینور اما انصاف ایس شریفاً و قانوناً ایجه اولیونه دخی
 تریه و تریه تریه مخرنوی ماده سندن مخرنوی مخرنوی
 اصواب بصیفت مخرنوی مخرنوی مخرنوی مخرنوی
 بر بویه بویجه مخرنوی مخرنوی مخرنوی مخرنوی

دشمنان اهلان طلع اولیون در طول مدت اقامت اوجیه رخس
 طونه طرفه واریلوب آفتخاسنه کوره اسباب محابیه بر قیام برانهم
 واجب نتمز سنده در زیر جوار اعداده و رآون لوازمات کلان
 انتظار بلاموجب بر مخطط اولوب بکر مضرف نمودی داور در ده
 بو اوصاف منکند اوده مجبه تمام و فصل و بر درک
 ماه شوال مکملک و در بی کوفی ذاب در بی سلطنه سینه اوده
 ترضیات همایون اولوب روم ایلی و ایلیکی ایله عسکرکی فنی بنام
 لککان ایقا و در نزد جیلو و بر سر ی سلیم بانام و جرفه جلیف
 و بر جرس مس بانام ویشی محافظی وزیر اوسلوه بانام و توجیه
 و جمه در حال دولت و اوجاق اخلاق منصلیزه ایقا فندی محوری
 سکوک اقامت و شوال شریفله ویشی کوفی حرکت و غریب نامند
 و همول و اول ائاده قوبان خان شاهان زرای خان طرفت
 و در و ایرین غیرتیه استبدیه کفراد اولون بغداد مکتی بنام الله
 بر اعداؤن تخلیص اولینی ضربی منظم اولدقه در حال طریب و تقاضا
 شکر لایحه اعداؤن صورت اولدوق بر اضاار بر مضرفه غیره اتخاذ
 اولدینفند ایج صورتی حضرت سردار کیری سلطانلیک عیال و لوازمه
 شیا و فندی و ماه مرفولک طوقوزنی کوفی و برین صواسنه و درود
 و سامونیه و دکلی صحرای واسعة ده برها اولون صبه لوده
 اولونب اولون در وقت کون مکت و ارام اولدینفند یعنی دفعات
 منظر و اشو محکم زکری مناسب کوردی عزیزی کلایه

صلوات بحیه اوابیا نهارف و اما موجب استغراب حاصل بودک
 محل انکار و کلد و لافصل بنقعه منکوردون حرکت و ماه مرفول
 بکری برینی کوفی بنشین صواسنه وصول و صبه زون اقامت
 اولدی فردسی مشادایله روم ایلی و ایلی فنی حجاب
 و کزله بنشین محافظی سوی سلیم بانام و جرس مس بانام
 اجری مراسم فرود سردار کیری کوفی اولطخ سربا لاری کلاب
 بعه اولدورینه عوفت المثلر در و فرای کوفی جمه و زری
 عظام در حال دولت و اذکان سلطنت و اوجاق اذکان
 اولطخ حضرت سردار کیری و دعوت اولدوق شود بده منکر
 جائزت اولدیکه بوجمه کلایه و کی بر طرفت زخم و کز
 و مهمات و لوازماتله استخاندن مظلوم الخفی معلوم
 قالدیکه زکرا و فکان لوازمات سفریه ده مکتی برینه سفر
 نؤارد ایجی بوجمه فرد و شتمک دوش و در قار لر زون
 و حال و اهوانه و اثر معلوما کز و اوسید زرا بویکینت انهم
 لوازمات زون و انای راهه لؤمندن زیاده جه کزت اقامت
 اولدینفند افیات و قته سبب اولدی شکرته و بسته کز
 بوجمه کلندی تخت بر فم ایله رده بلغور انبورد و شتمک
 کیده کز و برین اولوب هنوز قنعه فلک زخمه سی و قی کیده
 معلومیدر محمد ز بوجمه ایگوه در حال ترتیب اولنه مکت
 کینه نقالی و رایه و اولدقه موجود زخمه بی صفا ایملک
 بعضی موصطانه کوره جائز و کلد همایون و بر طرفت غریب

که می عثمان اغا و عقب قول نموده می گوید امین اغا و قول کند الف
 و می آورده ده کند صلح اغایه توجه و گنه سنه اباحت
 اوندی اغای سابق موصله احوال و ادعای و حرکتی بیزت
 اقم دیح و نظیر المیشدی جود و درج تعلق اصحابی از او
 کنی تون مزاجی صبیبه الطوع و الطرادزه و وقت و بعض
 عارضات موفی او دینند بشفه حرف صد غلبت هزنه کونه
 زمان او اندیش اصفا صورتی بخیر محبوب زغا سوز نام
 دیدند بگره کلغیه فرد آغای زاهد نابجا الطرادزه سالله
 او نسله حکمی موصلا اخره زاهد او بود یعنی سفرو بیکه بر کرد
 عسکر دیدند بوضوف فلان بجه فادی و بین اساکر
 قبل و قالی مستخدم حرکتی وقوع بودینند ماعد فقی و علی
 استجاب و اویسی بر تاق دمی سردار کرمه بر دینی جوب
 اولغه نهایت ادرم بوضوف حرکتی غزنی مودی اولج
 بر صفت صکره دینه میران اصاد او نندی استغراب
 بونده در کم اغای موی اهل غزنه فرانسوی کوی کسینه
 دغه بر جیت مشاهده او ندره عیبا بونه اوله بقدر
 دیگران لوا شریف او دونه طوغری فرمندی محقق
 او ندره بوضوف اوله و آخری معلوم او دینند بویه
 بی حکام بوزنگل سببی یا ندن اجاب بودی بوضوف
 اونی بکون محض بوند او ندره زاده جلی اغا ارسال
 او ندره او دمی دغ شبهه ای محبوب عورت او ندره و

صواد اعاده بیده عسکر طائفه سئلو ضروف وضا بوطوری
 سردار کرمه و گنه به برنگ او دینند بعض ملامه بنا اطاق
 چشکا هنده او دن طوبله نظامه بخلق رسا کسکس او دینند
 لوا شریف او سی او ندره مع او لدی و در حال زمان بوردی بخت
 بوضوف تک و قوی هر زقد بر امرنا مقبول کور شتاب ده
 سولین سلف زماندزه بوزن اشقی مسوق الل او دینند
 ناشی مدافعه ری خطوی اعدون حربیه اوسی بخیر او ندره
 اولیوب جیت و درک نیمه اصان سکا بر حکمی و اردو
 او لدی بزغاه بختری بوجت مولایم ابتدای مرده عسکر
 زور کخی کور سوز کرمه نه فانه او لدی بر طزون اعدا تقرب
 او ندره او دینند معلوم دایشد همین اقتضاده اندایه کوره بجز
 مخدوم و بوناده وزیر جوسی باشا اغا ساریفه ضروف عسکر
 مزاجه و قوی صبیبه او کلونه کلوب او غلا شریزه او لدی بویه
 او لدی دیگران او لدی بابا باشا باش او ندره برونه اعاده
 صق بودک مشادایه سبب او ندره زنده بکوی طائفه عسکر
 عسکر بارزه سئلو اولیوب ضابطانه اطاعت و قاعده زینه
 دعای و تالیف او ندره زیاده انقاد ابد مقبول دن او ندره
 و سولین ماضیه زماندین بجه نیمه قوفا جبهه ده بوند
 کل کار اولیوب و اذلق اولو او نا اتفاق و کرام ابه نظیب
 او دینند و سالدزه همت اهرانه ایبه ترتیب انکس او ندره
 دمی موصله دن نیمه سخن بوجت کند زینه موجب عار

اولین تنگی صبحی بود که در آن سردی بر آنجا هنوز کم بود
 او در آن روز تریه بود و در آنجا که در آنجا بود
 ابتدا ظهور آورد جلوه فرموده طوفان بود در آنجا
 کویا بود و در آنجا که در آنجا بود
 او در آنجا که در آنجا بود
 نغمه‌ای زمان بودی نغمه بودی که در آنجا بود
 آغاز سابقه غزله خوانده نهادن او بود و نغمه
 واقع صفتی سوختنی بودی که در آنجا بود
 عیبی با شانه شدت مزاجی او بود و معلوم صفا و کبریا
 او در آنجا که در آنجا بود
 والویه که در آنجا بود
 اعیان نفوذت هر یک از او بود
 نوره امله و افزاینده دهنده علیه بر نفس و نفاق عادت
 ثانوی سوادین و مقصدی بر یکی موجود بود و در آنجا
 میانه قوی او بود و اعیان شهرت و ادب و بافت
 در آنجا که در آنجا بود
 بوجه اجمال اعیان نغمه و تکرار نغمه و اعیان بود
 جملده مشاربه حافظ بلزاد بودی صبیحه نغمه که در آنجا
 نغمه و از اعیان بود و از زمانه اقدام و ارسال نغمه
 در آنجا که در آنجا بود
 بر این متنقاب کبریا و اعیان بودی و در آنجا که در آنجا

باز

بندی حکمی بود که در آنجا که در آنجا بود
 او در آنجا که در آنجا بود
 اصفا الجویبار و یکله ایون او بودی و اسفار سابقه ده این
 براد و در آنجا که در آنجا بود
 حکمی معلوم این دوم ای زبیدی و مسکری و در آنجا که در آنجا
 سیمان باشا موده و کبری طرفه او بودی که در آنجا
 او در آنجا که در آنجا بود
 هایدون منتقل نغمه سفری ایون نغمه اولیوب هر نغمه
 دفته و قویوشی بر ماده ایسه جمع مهانه کالیه نغمه
 او در آنجا که در آنجا بود
 و کادسی خصوصیه نغمه و متفهمانه نغمه که در آنجا
 بزل حاصل قدرت او در آنجا بود
 اعیان نغمه بودی که در آنجا بود
 این حالت و سیدی بر نغمه و نغمه نود او در آنجا
 کز آنجا که در آنجا بود
 بوتله نایفدی و سره لوله نایفدی اسباب وقت و نغمه
 کوره درجه و صورت او بود ای طرفه اقتضای کوره نغمه
 و نایفدی شمر جانب سردی که در آنجا بود
 ماعدا عیبی باشا بر نغمه اکرام مومنین که در آنجا بود
 میریزد عثمان باشا عواطف عیبی جهاد او در آنجا بود
 احسانیه قدری نغمه و مشاربه عیبی باشا نغمه بودی

دمی رعایت خاطرینه حرف هفت ادندی و ماه مذکورکه دوری
 کوفی ذوی سبقت این ماسومینه صحرانند و دوری
 قلعه سته یقین نوظونه ساحله ضرب ضلع ائمنه بوزنه
 مراد اصلی هم بوده و کشمکه وهدنی براتی ایلروده یونق
 تقیه سته نبی اولاد و درین اعظم سرحد اولاد یکل مازنه
 وازهرنه کم مطلوب اولنه بوقب قبلی و باضوح سکی
 طائفه سته برونج سهوتی موجب اولهتی مطالبه سند
 عبادت اولدیندن قطع نظر بوزن صکه اعزای دین هرت
 قرین اولون کجه لوکفرکی اوزنه موسم کزانی اجه دن
 افور و عکره قور عارض اولزون مقدم حرکت بلطفوت
 درجه و صوره اولج ائنج اول امرکه اطراف خلورده
 صجه به نشونق اولحق بر مقدمات فوجانه دیره کنشای
 انظار اولمنده یکی افضایات اولوق اولکون افوق
 و بودکی مادیاتی بقول طرفه و دور این عریضنده
 کجه لویه کادیه ابرج اعزایه غالب اولدینده کجه
 انذاریکی یکی شش دل و یکی عمد عمدت و برقم طوب و بر
 مخرسه اودی همایون و دور اوجکون جنگه و بر ششم سته
 شومعه عرض و بیان ابرک کجه اولله عسکری و دمه
 و کتریمی زانجه دن اجه اجه کتولش مقول و اولدیندن
 عسکریه مقادیمه عجزی انکار و بودیم سفود طرفه
 مجادیه ایکی عسکریه اعزایه نظراً قبل اکن هر جاده دشمنه

عزیز

غالب اولد قوری و برکون اول اودی همایون کمن اوزنه
 کونیت و هجوم ائمنده قطعا بر مطالب اولدینده کمت
 ورام مناسب اولیه صغری طرفه دیاد اعزایه اولدیندی
 جاسوسدن و بشو ایصال ایلیکی دلدیون تقریری ترجمه
 ابرج تقیم ائمن اولدی عریضه سندن منظم اولدیندن
 ماعدا و بوده مذکورکه بوکونه کتر و کرله اولسا ارایکی
 دلدیجه به عظیم انشالی مودی بر کفیت اولوب جادرو
 برای جام کجه کمت ایه لم تمام کل فرستدر حتی افوق
 و بودکی کجه لوب بوزنی هیچ بزه عینت بوقید کولوب
 علی بنه کدرنه دن استماع اولمنه باشدی و حقیقت حال
 بواحد بر مقتمه نصرت فرض اولوب قلوب برمدینه
 انشراح کلی حاصل اولند که تخریری امکانه و کلد و برا
 بو بر غیر مسرورینه مقیس اولیور تقیه بولند بوزنه و غنا شوم
 اولند و صفای روحانی و ذوق و جیدتی و دکاری فی حد ذات
 بومثلو فوجانه اولون بر حالت اولوب و دمهال ذکر اولدیندن
 دلدی کلاب همایون اولسال و کمن اوزنه بر رقم اخم کوزار
 کجه کفره عیان فرم کجاده سته اولدیندن سولطین صف
 زماندن سخرده بوناندون استماعه نظراً کیزیک توتون
 کمت اولد کجه نشونق دور و عقده بعض حالات کلور ابرک
 و بوده سفورده بیاد ایکی ساق اوزره تخریری واد و دله همایون

کونتی عسکری رفیق اولنوب متکد عملیه تقای بودجه صحت
 اتق اولدنی اولکون فتح لاسلام محافظ سنده اولون مشربان
 وافدوق دیوده سنه عیار "تور اولندی بوهضنامه دوکاه
 قیوی بایشلردن دیرکوک متیانک هاددی زاره بونون تم
 انشا وچهنینه طلور اولدنی طونه دوخاسی کیم واقفایرن
 تقاری تیزر وعاظه واماده اولدنی هنری کلوب ادروی هاید
 دیرین ساهلنده ایکن بر ساعت اقم بادیاختای عیبت
 ودیالوصول اوده علیه ؛ نظر لک انزاقامت ایتمک
 دیرساعت اول کسئی استیجال اولدیندن رقاچکون مردوز
 طبق اراده اوزره ادروی هایدونه ساهلنه استحصاب
 اولدی انجه دوغای ظفر نمونله وجهه قایقلدیک برافزیدیک
 کشایره طوب وقلله شتکلای اجرایسه مرتب ودرین
 ادوی کویستروب نکر انزاقامت دیرین عکره نه کونه
 امری صدور ایدایسه الاکوره عمل درکنه متقب اوزره
 اولغنه کندوسنه سمود کوردک وهدونانه وسائزینه
 ایاسی خدمت ایته اگرام اولنوب بولایایره طونه ده
 بویه دوغمانله اقامتی برقات دغی جمعه به موجب استیج
 وزیر انبساطی مؤدی برکیفت اولشد

بالاده دیر و نظیر اولدنی اوزره عکره ظفر هدیه عساکر
 شجاعت اثر افدوق بقعه سندن چرونه واندون فی شانسی طرفه

حرکتی استیجال اتق اولدنی هران مشورت اولنوب ایدوره
 بونمقلای ایجاب اتق اولنوب هرات مجالته دیرین عکره
 دیرمکرم حسن باشا طونه نله قادشوسنده افدوق طرفته
 خلفات نام کجه مسود وصیننه عکره مرتبه وهرات روزنی
 کجلی مذاکره و بر طرفن امکلاف درجه لوازمانه اقله ستر
 اولنوب ایتم عکره شادایسه کلبلو عکره وورونی مطلوب
 هرمان و زخایر اولدقیه غزیمکه نه فازه سی اولور ونسور
 هرقتدر واقعه مطابق بکیفت وقلله نسیم ایبه کجی تام
 بویتن ایسه ده هکت تارکله اولدی کجی قدر امورینه اعانت
 اتاسنده سردار کرم اوردوسنده همه مقدرینه هکت حد
 برعیت کلوب کجلی فدیایله ایزله وکی افدوق بقعه سنه خیر
 ایبه بداند سفاد کرسبله برقم اقم فرج فرج کجی بندیلر
 طلورده زیاده عکره سید اولغنه عکره شادایله مجالته
 افدوق طرفه واندن چریش نام نند حرکتی طرف سردار کرسبله
 زیاده جه ناکید اولدیندور بوداهلاف منکور اوزره مقابله
 خیت خالعه ایبه عزیت ایروب وقلله بدورجه لده جه
 ادرو کسئی اولدقی تام مطالعه به مدافق عدوت خیدیه
 اولغینه ظما اشتباه فالامشندی ومیت عکره کجی
 اولور فاقاتک دیالت عسکری و سیوس زقلوری وکجی
 وجهه می وخریبه می اور طرفه وهرات جبهه خانه ودرکت
 طلورده ترتیب اولدیندور مامدا زکری مرور ایون قنی کجی

کونتی

مسکونه اطراف عینت دهنکه زنجیر آنا سده میدیاد موزون
 دخی نهم و کیری دجه کته پورتنده ایشونه طوری
 طوب انداختنه اقام ووردون دخی زنجیر اوزره مسکر
 باشا طهری هم ایدوب خراب بجه کتی پنکا هنده اولده
 طابور مخوسه سی منته الجیش مقاصده اولوب قیام
 سات ایلدرده اولده لشکر اسدوم ووردون غازیات
 شاهه ایدکاری انه برغوردون همه دجوم وان منغمه
 طابور سخوسه کتی برکنه و برینده ایدکاری و مقابله تصد
 فاسه سیه صف اسدومه طوری ووردون امداد کونده تقیب
 ایدون قرناسی دخی بدجهه ناباود قیام اید مسکی خنک
 اوردوی مسکری و اصل اولدوقه دوکعب پورککه صد
 اولدورنه کورد طابور مخوسه زینه سلسیوف لجم وادی
 دین مدهم و برینان اولدنی حاده سانه انکر لادانه به
 طوری زاد و بقیه قندله کلایا مدهم و مرم اولدوق غازیات
 شجمان قادمه قارشی ایتا تزه بجه سی منط ایدکاری
 دیوار الفقه ایشونه نلک و دوتنه اولدونه کوفه دخی کته بود
 مناقا اذانه اولدونه طابورون غایت نصیب اولدوقد زینه
 جانلیک ضعیف کوزنه ایدون مسکر اسلام غیث شادون
 صف بمصف کاد شجامت اید عذری کشاد و جکی هر کس
 جانلردوق لندله برده صوری کوندوک بردهجه ایشونه
 اقامت جانلردوقه قالدینده همکیر برده خرابه بود کوندوک

طوری مسکی زنجیر و طوباره نظام دیره نلک کفادک هدر
 حرکت خیت اوزره اولدنی مسکر مشاد ایدو منباشا بجه
 ایدون اولدنی قیام اولدومدن طوبوری اولوب بوزون اقام
 کوفاد اولدونه ایشونه نلک زوشونده بجه بودوق و دکلیک
 کله کتوروب انده اول طوبورک ایشونه بی دوکجه کج
 حاوی میدیادک صوبایک اوله وق ارسال ایدیک
 کوزنیش نصیب الجیش اولدنی ایشونه ده منک اولد کفاد
 مشکیک نیاف اید به جکی دویرون بشفه زکرافان نلک
 دوسی صدور عثمانی جوداره ساحل طرفه به نازلیک اولد
 کوزی اولدونه کله لزدانه دیوشنور در کجه بودوق طرفه
 بنوری و شانس طرفون دخی جناب دستورانه لری متوکند
 علیانه الفیر کفاد مشکیک اوزینه وارمده بکونه ملامه
 عفه کلیدک متغای غیث و شجاعت هندواندوی اوزره
 بوسلوقی عقده ناهیه کوفاد ایلک بلک مناسبه دیکر
 مشاد ایلک کوزنانه کزاد جواب غیر الجیش اولدیندن
 باتای صوبایک طبق کوزی اوزره دکاد ریح انشان
 قاضی ایلداتدن قنی فوذ بفرمت خیت خالعه سیه زکریکند
 ایدون شانسکه طرفه نلک قارشیغه سنن اطرفه کدی
 زوشونن برکولون خشفه منابه سنه اولدو حمان مسکر
 باشا طهری موجود صیتی اولدونه موصود ایدو حرکت
 و اولدوه اقصانه کوره طوبوری مسکر زنجیر کندوی خب

خارنه برجه کج طله ذردفظ بربول اولوب کورکله بئوب
 عبورنده کفره شنگله کال برته اهنای وارداکن باختری
 ژاندرعاودون بید عینده تینهات واقای قطعا بر فاند ف
 بیغ اولینی و عذراغ عذراکله فراد بجه سی دباخهوس اولینی
 مذکور لزانده بیغ اموال دایشیا سیه عسکراسدمه نصیب
 اولیننده بشفه قهارنه شبر اولوب بخارله ایشیا حفظ
 ایملری محلاده و خادجهنده قتی کلی قنایه و حیواناته مانده
 اولینی دایشی قوهات جیهه نله ضیره عسکر باشا طرزه
 ایچی حوتودی ایه اون قطعه طوب دادله ایچ قطعه رهات
 قریسی و ایکیوز قزاقی قزود و ایکی قز متب قبودن اولوب
 هالیوز لعالورود و دعقب طوب و برته فانه شنگله برجه
 شادمانی اجرا و قیم قند قنکره اغای موسی ایه برجه سحاب
 کورک و بر جیلک و بشیوز غوش علیه و تیمار توجهه و بویول
 لوانغ اکرانه مبادت اولوب فرانسای قذاقوان ایشا و ولر
 و کاف هالیوز طرقة ارسال مبادت قندی اسرا هکت
 الیه مذکور بوصوله سورد و قوز و قهرت ضیری اولوب سورد
 و دروزه حاصل اولوب سورد و منویت بر طبقه ترفیف قبول تر
 نیز لزانک همه سورد حق بوک بوغز و ارا اولوب جماعت
 و هم و حاف برصان ایروکی مطلقاً صلابت اسوله شرفینه
 و قی زمان جهانه کفره شنگله ایه و قویافته بوکله ماریت
 ایچی اسدی قبول ایسولدا ایچونه اولینندن سرآورد امضا

لزانده

جانب غازیانک سلوروی ادرینی نزه بالجهه بیغ و لوانغ
 کجری و ذکر اولنده ماریه اکره عقله اولوب ایه کج
 مورد اولوب نیز مجوی ایچ ورت ساختده مجارت
 برحیبت ایکی مطلقاً امداد خنود غیبیه الی اعانه سیه
 حاصل اولوش بر قوهات عظیمه اولینندن و مرد کولت
 غایت صدفی و صفر قمر صفت جهاناری ایروکی قتی لاله و بر بون
 بشفه حودانات فریبه و مذکور کجه فراد لزانده طرفه بقیه
 ایچی صبرانه اولوق شو و صبه قینه و نایک و بیده قریتر
 افاده سی شومورته سموع اولشیکه بودفه عسکر ماریت
 کوه کی شافنی و ازون ایروکی بزم طرزه زود و بودور کور
 اول بودره سخاز به صورتزه کالدرم اولوب غمانلو کورکله
 ایشا کجه جله بودینی سد و بشا عسکر نیز اسله معینه بو
 سلطات و طوب و جبه و بدم طرزه ایاق بهود و ماریت
 سواجه کورک سوادوی و یاده غمانلو عسکر طرزه بخا و ز
 ایروکی اسوزده کورکیز و قضاقه و ورت ایشا لودی کیدوز
 ایسله اوزیزه غالب اولوب و عسکرک زواجی بویه بد
 نیز اولوب هم باشا بلزارانته بر کجه ایچنده کدی و بزم کور
 اولوق قسه به قسمن اقلش بوندر ایروکی اویه ایچونه
 غمانلو غائب اولینی معینه و سندی بر ککل قسه مزین
 حال مشکل اولوب بر بیده هاید و طاقین لسانا و بیل بویول
 اولوبه همیشا قینه و نایک ایچون ذکر اولوق کجی باختر اولوب

وقاب فوسلج اوزنى هرزف محمدالمطفي افترنگ اصهار
 هرزفنه بوجه خرداندرى باقى اله اسدملك كنه بخون اوزنى
 اوزنى قفلى بولت اشك محبوت اوجب صبوت اوليك
 دغا بخره شريك هفدن هرزاله غالبى وانترنق
 مطلقا بولت مرقمه هفدره نهمى بكيقت اركه
 اوله قاطمه وزيهين عقيه ايمه مدهند والامنى
 بوسرت عقيه نك اضافى تشكرى قان امكن اوله
 هوى بدينه كير ويان مكن وكلد انشوقعات
 صلبه وشكره كرك اوزنى سردار اوسيه وكرك اوله
 اودوزن كجه وكوزن بر طرفه بوزان عك قفله
 يقه سنه امراره بنسبج بهى قفاد نهم دورمالى
 اوله قفلى برك پاشا كجه اوله طراقمه كيردى
 لزانه سى بالكيه قط ايروب بوقر مال قايه مالله
 اودير ديه دك بر دلو قطلى مكن اوله بوقر
 اوى اوزنك ايك انا عيسى كيرد بوسى كجه قانك
 بر ديه هوش كلكه اذن صورت ظاهره بشي كلك
 اوله اوزنى برك اوله اوله بوره ايرد بركه واقفا
 بوردجه لره نالنه اوزنى دورننه ذره قدر
 هوش وحيث كطهسى مخافاب هفك فاني ايرد
 كراستاه وكلد هوش كجه خفاد اوله بوردجه لره
 جهاده ميل وديارى موقر معلوم وبقينه بويه دغى مستغنا

بايه قفلى مضمود وظهر او شفى بوم اوله بويه جهات
 اوزنى ها ايرن اوزن ويزم كم جرحه جوسى پاشا ميقن
 بوزانق بلك بايلدى واقفانه كوده بيه خانه وراغ
 طوب درهات سازه ويزم كيدن بشفه ذكى مرود اوله
 كولاغ ك اوزن خراجهاده كايه دغى ايرن قفلى
 عك جمع اوجب وقي وصل مشا اريه اخبار سابقه بليلى
 صاحب روزن اوزن اوزن اوزن ويزم ذنده هرزف اصهار
 وكلا بويه بويه ايزه مبلدى جنرال ويزم شهاد ايجى
 اوله ماه ذلحغه نك اوزن اوزنى كوفى شكر مشا اريه
 عويت ايرن اوزه بيلينه اوكون افق يقه سنه مرود
 ويران اوزن مضمود و وصوله صادق بود مشا
 بو هفكانه اسانه عليه دن بر قابضون فقرايه اوزنى
 هياون ووز ايرن وكلاه عال قوجي بايلنن وقات كركى
 سيدن بلك بو قفله مملو اوزن اوزن سردار اوزن
 ميرمولايه دغى بر قفلى كونه فوفينه مكره شكر پاشا
 هرزنى طرفه عويت ايسوب بر طرفه اوله مكره بوزان
 كركه هفاد وكركه خيره ظهوره واسباب كايه بويه
 نصيب واستكسانه ميزانق ويزن اوزن اوزن بويه
 بوجه تفصيل باوده ذكى بقت ايرن بوزن اوزن
 كوقاد اوله ويزم اريه دغى خيره اوزن ايرن اوزن

اخذ اوقات مهمات و اوقات سازگاری حضرت سکر
 اغانیه ادوی هایینه وصوله مویله بریالینک
 جمله کوه کورک و بیش از غرض علیه احایینه
 وسایق اوزده میانار و غی عیاد و کاج مستطابه
 و اسرافندی بیرون کیم روزی زادون غلط مال غلام
 و اخذ اوقات دهر نداد ایچیک طونه موایینه اولون
 سرمدت اهلایینک و تمیصه غلط سرخطان اولون
 و دین اوقات و فزاندینک کونکونه ادوی هایون لرون
 بین دجندی زیاده اولوب زخار و سازجیبی معنی
 امود همه نلک شویه و نظمی امرزه کایینی بند ملام
 قدرت ایتمار و
 یاده ذکر وسایه اوقات طونه خودی جاووبی زاره
 میخنده اولون و نما ایبه نهر بلزاده طهری کون غایت
 غیرالاصبرین ایبه باد باکشای غیبت و تخلف غایب
 محوسه نه دست کلدرکه مقابله و عیاد بی تبیه
 و تا که اولوب اولوجه غیبت ایتمار اولوب و عیاد نکرده
 و بیخی کوفی سرداکوم طهری بر عیادون غیبت و تبیه
 اوقات زیاد بیخی و نوزده و ایرشوه بی نماشا و هم
 نما دایه سکر باشانکه و غیاد کونه و ادوب کند
 بیبه کوه جیلو و افضا ایدندی نظیب و کله جرفی
 و دیر هر کسی باشا و نشی باشانکه نغیاد در اولون

و اخذ اوقات روزنه دن ادوی و جواد اولوب مهمات
 و جیه خانه و زخیره سی ظهور لرن قصود لری نه در
 باطنی و دشمنی بوزنه سکده اوزدینه و لایسی ز صود
 اولون غیتمک و خاص اولون ایچیک کیفیت نوزده در و بوزنه
 بیبه و دین صویاسته لوان شریفه و تحقیقه با نفس
 کند لرنک اولون غیتمدی بزیمی ظهور دیره اولون شاران
 ایبه مذکره ایچقی مطالعه سینه ماه مذکورده حتی
 کون فی سوزد اکوم طهری اولون حتی مقداری اندرون
 اخذ تبیه و برقع ککلور بیه بزای غیبت ایرو جیش اولون
 بوعیب فوجانه اوچاینه نشریفی و ذرای نظام
 و نظریه و غزاة موصلینک عیب قلوبلرینه باوکی
 و اطراف و کتافک و دشمنک حرکات و کتاتدینه نفس و خوف
 و بوزنه بنقه منقغانه و نهرانه دانا حرکت باو دت ایچیک
 تبیه سوال دشمنک لیری اولامرده حتی طرزه اولون
 جی کویسند بران منقله اولاماری و مساکلی و باطنی
 منقوف عسکر بیه نلک ضیق جهت اخرا بیه معنی موارده
 افاده سند عیاد ایچک حتی سکی بن کون اولون
 کی که اولون هایون طرزه حرکت بوذیلر ایرشوه بی
 و دکاری غلامه و دسی بنزاده طهری ساطره صیفا عیاد
 اولون نوزی اولون غیبه لوظه جیه و بز وقتن قلله ایچیک
 غیبه ایچیک صیفا لرون بر قیادت عیاد و لای جی بیف

کجه شغه شکله کن بر خود قیادت انده دنی بر اوم
 کوجه کیردکی فقیق ایرلد و اطرافنی طوب و یا خود حمد اینه
 نقیق فانه و ربه عی انما اولنقه هاد ایشوه دناشنایا
 شخوت ایوب ذکر اوفاد هلاک اطرافنی خط و هشده ده بر اوم
 کفره بیاضه و ایوبی و ما عیسی دودنه کهنن ایبکوزن صیبه
 برقا اولنقه بر حال لغ انمنه عیاق ایوبی و برک و صیبه
 منکله اولیوب هر قیاق کونه ذره زهیره و هر ما ذره کیم اولور
 نهات اولنقه ذره شخیری میسر اولورنی اشکاد لینه دون نزد
 امدادی کجه میگی بریزد و قریبا لطف حق بیه جمله خاقان
 و کار اولوب بر صحر کده افند اوفاد الی فردول و بران سطحات
 توخی شمیک صوره شیرانه زینه نقیم اولدی و بر شکر
 باشا هفتلرینه بر میبانه صعلایون کیزات اینه شکر طرینه
 بهیج بر بیت انردودو امکد کتلی ذکر اوفاد و دلایه شکر
 شادایک باشی جو قیادی اودی هر ایوبه و امن اولدونه بیجا
 کوردک و اوجیز عرض عیبه و بر صیله و سابقی ملاو بر عیاد
 اصاینه اغای صعلایه تطیف اولوب کتورکی امداد کاب
 مستطایه بمث و نیار و اسرا قندی

یونانده یخرف صودرینه زریبا منکله متور بر عیاق اولور
 و اینه خفتکند ایدرت و بد کتورکی طرفیم نهات اوفاد و ظهور
 بر صحر کتور و کلا صوره و نقیق اولدونه اولنقلی جیدی و ورد

المیندی ایجن ماه مذکورک اونه ایجنی کونی ذکر اوفاد و اظنه
 مجره نعالی بر اشدنه نصیب اولوب دودنه اولور کونه کونه
 کیمی زاد و کتورکی مجروفا همدک اولدورنی مجر کتورنه
 اخذ ایوبی بر قطعه معنی طوب اودی همایونه دودن لیدر
 جناب خیر انصاریک عون فیات صمدانه سینه زریبا انما
 اعدای بر زهامد بر طرفون اخذ انتقام انقده و متعاقبا
 اودی همایونه یلم سدف انعام کلکده اولور ایجنی بو کتور
 فتح الاسلام جاننه حرکت اولدی دودنه دن و باطن صحر
 اولدوره اولدورک و او جا قونولک منون اولدورکی و علور
 اولدور دزدی عظامله تقویتری موجب اولورنی مستغنی
 تعریف اولوب واقعا اوطاخ طهرت سردار کوسیه همه حاضر
 اولدورکی حادو فتح الاسلام طرفه عزیمه سزاکه شودرینه
 قرار بوجه مستینا باسه اتوفیق بر کون اول و یاد اعدایه
 و ایلور انشیدر همد فاقه اولنور و نیمکه اولکون
 دودن کافلی شریف صمد باشا هفتدی لوا: شریف فاقمائی
 و سارنه قیو سمور کورک اباسی و جا و نشانی بوندک سید
 فیض الله ایدی حضوره زعمانک موجود و نا موجود اولدورکی
 یوقنوج و اونه دیرد عادت قیم اندره سیاه کلر دار افارک
 و او جا قونولور اینه لوا: شریف اوبه سنک اطرافه اسکان
 و بر مقدار زعمای و کتابک کتورکی دنی نقیق اولدی و ظهور
 اولدورک غایب هفت المونه کید مددی اراده بیور دینی انانده

دوز محکم سری سلیم پاشا دخی اوردی همایونک وراستند بر قیام
 کهد صکره کلشی اولغده سردار اکرمک حرکتک اولجه مشا راه
 فتح اولدوسم طرفه واروج قنفا ابرون طونه آهقدی جلیب
 ایچی نرمان بیدری و بودجهده اوردی همایونک حرکت
 مهم اولدوزه بر قاجکون افرجه متادری و جهده صد اعظم
 حضرتی منوعلی باغدریه فتح اولدوسم طرفه تربت بیودوب بعد
 کتخرای صبر علیا حضرتی اوردی همایونک استعجاب و ماه
 نغلا لغده نکه اده ایچی کتخرای حرکت دخی راهل ایدری
 و قویافته اولدو قنمات فوژ و نهجهت مسدودیتیه صفای
 حال واداش بال ایه ماه مذکورک بکلی ایچی کتخرای فتح اولدوم
 نام کده وصول وطنه ساحلنه بریا اولدای همه لر
 نزول مسدود ایچی کتخرای مسدول بوفانک ددی
 سلیمان اغا انای واده ناضیح اولدینده بنقه سردار کیم
 حضرتی بر سر بند خفی کتخرای منقل ایچی بودیم فتح اولدوم
 نام کده وصوله مسدود غلظه کتخرای اولدو ایه کلیدوب
 فقط بتاق جادری کلشی بونقله واقعا بومادری هابه
 حرکتک اغای صویایه بقیاق دفعه استیذان ایچی ایدر
 معقم اولدو انقلا لریب اظهار منقن بومادری نکه جادری
 نظامدکی کتخرای کلرک لوزمه امور لرند ایچی هندیج
 جادرمه بقه جتی عالی یوق دیو عزل ایجب صویایه
 دخی حسته اولدنی حاله فتح اولدوسم دوزنه بر خانه بید

نقل

ایتمکده بوشوره محفل اولدو کتخرایک سنکی دتو ایچی
 اولدو نظیف افری به صویایلیک منقبی دوزناجه اولدو
 اولوب صویایه ده کافه امور مهمه به فلور صو افری
 وادریک منقبی کیری افریبی علی رائف افری و کتخرای
 اول منقب دخی جلیبی رشید افری و آزون محفل اولدو سباه کتخرای
 مسدود غلظ حضرتلریک مقدا صوده ده کتخرای اولدو خیل کیم
 توجیه وجهه سنه ایاسی ضلعت اولوب بونویصا ندرت
 بر قاجکون صکره کتخرای سابق صویایلیک علی شمش اولدینده
 اچن موعودیه عاتق دادیقا و اولجلاو توجیه ننگاه عفا
 اولدند
 بواوزه عسکر مشا راهیه حضرتی طرفه وورد ایوب
 کتخرای فانه مینده اولدو عسکر فادریانک ایدریه واروج
 اعلانک و دوز یاردی کتخرای مندی ضمیردی ایدری وادریانک
 جابول باهانه سیه مهادیه بوغادی طراوه اولدو زویه لر
 کیموب ایضا ایدر کلرکی وکن بویه ترتب سن وارلقه کتخرای
 مسدود اولدنی اولغدر وقتی وادری کجه مز ان شاهه نقالی
 بر یکیم مهادیه جلیب ایدری دیه دلم عوق ایه بیوم حضرتی
 توجیه اولدو بوردیوی بوزنک تقویه سنه کتخرای
 ایضا انقلم ایسایلیک استعجابنه نکه کونه امر اولدو
 ترتیب مسدود بوردیوی جلیب اولدو عیبه لر عا دوزه بلوغ
 قدرت ایه جلیبی عسکر مشا راهیه وادری اولدو کتخرای ندرت

سنان اولغه اولگون بوضوهره افقا ايندله مذکره اولدو
 عسکر شاد اولدک خیرک و اولولانک محافظه و تکلام
 درجه و صوره اولغون ناسی قول کونجاسی بونک صاخ افقا
 معینه برقع حدیکی اولطری ترب و ساز اولانلرک
 کتخاری دنی اغای موی اولدک معینه مهات کلبه و صبه خان
 وایه ایله یقین و نه طوفنه یامراد ایشدیولوب عیار عسکر
 یانا هتیری جاننه عیب ایدری امروزهک بوردلیغ
 اناده جاب صدغلی به شانیه عسکر یانا نکه و دود اولد
 خیرانه درحال جواب اولدق بوجوه خیر اولغونک جرحه
 ویزمکرم حکم صی یانا نکه معینه کتباو یاده سواد
 وید کفاح بله دنی مهاده بو عازنه طریقی یقین اولدی
 واقعا اید طوب و مهامدی کفایت مقداری ویشدی اولدک مفرق
 خیر اولدرون صلح فاعله از اولوب ایچ جناب دستورانه لزه
 طبل و یوزن اولون عیارت و ایز اولدک شجاعت مقننا ایچ
 شانیه صی یانا وکرک ساز اولدک نابندی ظهور
 همدرد رعایت بوره جملدی فریغون مستقی ایچ دنی بوری
 قول کتخاسی اغای طرف حادندینه لدا اولدو بر قاجکوت
 استادت ایلکزه نیلاد و ساز مازمه لری کتدند نکره
 اغوات و نقرانه فراتش بیدیه وق شانیه جرحه یانیا
 معینه برقع افرم ایهاد و اولدینه الهام وقت و یوکونلر
 دنی اولدرون نه صواد ظهور المجد الکشی و درود مهاده

اصولی نصوتزه کفایت اولغونر وایوم اعدانک جمعی
 نغدار دراکجه بوماده رجسجو ایله کاز اهتمام اولدولر
 موی یوزن اولوب ایچ مقننای دوات و فطانتک و جرحه
 صحت و صیغتی دوزب بیدری طرف مجاززه خیروزی کا
 ایچ بلک مطلوب بوزد دیوجاب سردا کوکسید خیر اولون
 اولغه جواب اولدق وارد اولد خیر اولد مهاده بر طر
 کجه اولدک کلبه ضایه سنه اولوب ایچ تمنا بر ساعت
 صعب الود مجاز نکره مهاده ب تقوب اولدق ذکر اولد
 بولانک بیله و سارینه سمد و طریق نغه انا شان اولد
 طوبله وضع اتشی اولدیندک عیبک برقع متدیر خضریه
 بوغاز مذکورک نکه متاتی قیزه اولدی و اولولانک کلبه
 قانه و یاده عسکر موی کتای به بر معینه جنرال معین
 ایچ ایچ اولد اولدق برقر نوکجه بلور دود اولد اولد کفایت
 اولوب همدرد بویه ایله ذکر اولدک مهاده بوغاز نکه
 اولدغه نغدارک انا اولد مرده صیغی و دودنزه عسکر دور
 کتیل و استمالدی ذیفه دد اولدینه نا، بر طرف یاده
 عسکر متدیره درجه کفایته وضع و اولدرون سواد
 دنی یقین ایله اولدی بوغاز مذکورک خاطر صبه ویزم
 جرحه یانیا هتیری کاز عیارت و اولدیه ایچ نطمه یانیا
 طرف جقادوب و واقعا اولدک یانیا طوب جقله صی
 معینه بیله بر ماده ایچک مطلباً ذوق صمدانی وین عم

طهرت جهانانوی اولوب اخور دین و دولت علیه ده اذولون
 صرف تاب و توان ایره جمع مستقی ترفیق و بیان اولغنه بنه
 و کومه بونه بادی که ده تیغ و نضرت نظر اذنه جنه اشتهام
 یوقند نیا جنود موصی و قرآه سلیمه اودون ضاهین
 و غیرت کون بکون تزیه کسبه اولینی مطلقا ملذت علامه
 مطغ اذله شاکو کاتماو اقرتله ناه و فی حدوا و لود
 یل و نداد کله تزیلردون و هیاره مقصود اید کفره شکی
 طوبه ایله تفسیق ایلدیره وقت قلیده ان شالله تعالی
 و دکاه اهیتدن طلول و نظرسد و الحانه هره مهاده نکه
 شغری ضهوسنده شویه مدفظ ایدم که همت اهل الله اینه
 کفاد مشکین نایدون نبات اولدوب بربرته و درلرینه
 و عب و هوس مستوی دلشدن ک قطعاً بر حمله تزیلرینه
 یزدند بوبره زی طی شو عریضه جا کوی تادینده اکی
 کون صکره بیهادر یکوی دودور لرند و اقیق و بیاده
 و سوادیری الهی ایلویه قالیق اوندوم ابقی غایت
 بیوجب بر طرف تیغ ایدن عریبه لایله ارسال اولدوب کسکاد
 استیاق ضهوسنه ککی کبی کلدره تا کتیر بر کون اول
 بو طرفه ایمانه همت کلامه و تیغ نمانه نکه نیازند دیوماه
 مذکورله یکدی دینی کوی و دودور ایدن تزیلرته جمیه بر قات
 دینی موجب سدریت اولشدن شو تفسیق اولدایم عاریله
 خبی: صانه منظر اوزره اولنه هفت

بالدره نوری کزایک ایدم مهاده بوغاز نیکه بیدن و بیارنده
 اودون بینه لره ضیغ و شغری ضهوسنه شمشیر سا کندی
 و کله و ذری عظام و عاکر نضرت زحاملک سی و غیرت لک
 یکان یکان معلوم اولوب و لخاص بونان ضابطاک اوجاق
 غدر شغاد و ککرده سوادیان همت آفاد سکرک با شاکه
 تزدن بر حال بو ملعونه بودیش اولغنی مناسبا یلیقی
 و جنود صمدیک و جا و نیازنی اودینغی صمد و اشعار
 و باضوس هفت عکر یاده ایون جرمیگ بانانک مقصداک
 شجاعتی اذنده مضما جالده و تیغ ایکی بالیز طوبلر اناضنه
 و سوادری اندرون اغوتی و سائر کلوروری اولاره نه رسته
 اقام و همتی مصروف اولغنی مویو معدوم کز دینق و قلوب تزدن
 وضعت طلب اولغور و دکاه اجانناه صفون مضمود اولغوری
 و جا ایدوب غالباً اولغور اشتهاه بو قدر دیویمه سی شکر
 مشا دایله بر اغزده افاده حال اولغیه متکون علی الله
 نغالی اولکون نیازینه مساعده ایدوب اولغور کوره عیسی
 جمیه کزی صغه امانت ایدم بنی یادم ساعت مقداک
 کلدره نوقف ایدر اطرافله اصلاننه و اقتضایین لوزانانک
 ایمانه اقام ایدم دیو مقدرن دعای غیر ایوب اولغوری
 غیر اولغنی و جمیه بوغاز مذکورده طوغری عریته تزیلرینه
 کویا تزیل مذکور ککی ایدوب بیه کفاد خاکسار کله اوزرینه

مستدینه اوجب ابرشوه به خاطر طونه نله برو بقیه سنه اولی
ذکر می شود اود کینه بودنی نام کله تشریف بودند در اول
وقت عذره اذائق اذائق ابرود و کیدوبه کله صدق و کول
مطلق بونانده کوده حقیقت الحال باطرا در سخنونه دن اوجب
دهفتقد اودی همایون بهال دلت موجود بوده ایشی
بولمیتند هر صحت لایقیه زویت اوجب اقتضاسته کوبه کنه
دیعینا دمی اوجیفه باوی و دمی قتلها هر در ابق نشان ارایه
مظنریک مقضای مزاجدی هر شیده بونیق مهم الحله اقتضا
کوده بقی حاصل ایلک دینوه قطع نظر طلود اولدرک اقول
واضانه دانه امد و حضور صبری و نا حاجتی و ترکی صفت
کنوره زمر دوزمه دن اتحاد ایش اولقازره واقعا طریقه
کرکه عاکر و طلود اولرک مقدرین وقفه کوره فانه دونه خالی
اولیوب و باضوی نقضان و برسی عادت اولون اوردوده
یقینان ماده سنه وجهت اخرایه صلا عمیره به زیاده قی
اولویود هوادنی موجب اولیقی کل اشتهاه و طقد بوجه
اینک مضادکی دیو مشهور اولون کله بوند اقم اولی
کزان اوجب برفقه کون صمدف ایه بقیه براسدنه کله
اطرافه نقیض اولی مناسب کیدیکند بیدجمله بان اولی
کل مرکوب بر مضاده دن عبارت و حقیقت حاده غایب
معنی و بیان جینه و بز وقتن فانه قیایه احاطه اولی
نقطه بر جوده عذری صمد و عبوده نظما بر کل اولیوب

و اذوق نیتلرزه ایکن ایلر و کون باز براده نله اقتضای صمدت
و بیجا عذری بروجهه زقیف و اذاندینه مجاری قلبیوب همانست
سل کجیف هجوم و اول اناده نقره الله صمدی کیدود کول
سموعرف اوردوه همان اذوقی بزغزوه قنوعات بزودر بولانده
قزاند دیر دله اذوقی لغات قزیکه طابو و نحو مستکفی دفعه
برکنده دیو قدر کفار غلطینه خاله منزلت و بر خانه و کیدوبه
اعاده ایکنه قصد بیدند دمی براسدنه کجوب کتلو دله و کیدوبه
اخذ اولتقیضونه بشقه بوغاز مزکود کتیا نظیر و بقیه لر
شقیه و مرادیه به طوقی منزه اذاز اولکلری خبر بخت ازی
ماه مرفومله برنی کوز جرحه بی صی بانانله مرتبیشی به
دور در ابروی موعلایه بریوز عذوق عطفه و بر خنت و کس
بانانله فاند اعاشنه دمی بزینون عذوق عطفه و بر خنت
واضانه زیب قول مخزنله کولون جوقزایه اوجیوز و
عطفه و بر خنت باسیبه کجه سنه اکرم و تطیفریه دعایه
صکره اوردوده طوب و مرتضانه شنگلاری و جعیض ضلال
قصه سنده طوب و قنقله اذاقینه بو سدت عطفه
و قنوعات صیبه امدود اولنقرون بشقه مجاز کلاب قزیا
حضرت خسرو دانیله و اذوق اولونه جمع سرمدات شاهانه
تخریق و فاند لایله بعث و تیسیر فندی دیوم منکود و کیدوبه
مظنری بر قاصیوز اذوقون خوانق و جواد شایسته خضر الله
ذکره فانی در می قزوقی بی بار استیجاب و یکی طوب دمی

اول جنبه قارشوگون کفار طابورزنی بلغمه منجم اوردنه
 کوه دور باقیه دق دوده شده وصوله مستقیماً باله نغیر
 برجه سهوت تلف صبه خاز ایدرت خله نغیرد میسوی
 اوردینک ضری دق مفاده مذکورک فتح ادنی کون نوانها
 صدغ طرفینه واندن فتح الاسع جانیه اوردی هابون
 واصل اولدن دوحاد سدد و ضاد اقا چرا دیمغ دهمسای
 ضای وج العالیب خندی کون کون سافت با عمت
 ضووات جیه لاه متعاً ظهوی و باضوی برزند
 طاق طاق میوی، غان اولوزن بنغه کله نون دکونک
 بهاد اولو نغردوی صواب خواهش کونک دکون سازک
 همه ری اسی با دزدن نشان دیدکی موجود اولرک
 دعاصد ملید رشک بانقله خزان بوهادیه
 محابه سنه کیفی رکود آدینک قیری برجه ده دک
 هادی شری طونه به زین دجه اوله باش سهک
 شابه سنه اولوب لردنه ککنده امته وساز اشیا
 اولمده حفظ و قادی دانا آمدن دده حال اولدورک
 دغایت خانه ری تکلفی و قناده نصیر ایدرکی حس
 خاندر اوج غنا لردنه ری سز ساحت برملد نا علیه
 بر محابه دن بر قاجکون کیکه بر طرفن غادبان بوداش
 وسازردن غنایه مالک و هیلکله نانی اولدورن ماهد
 کفار خانه لرنه امته وقف و قینوا اشیا و خورن و فی شم

دور:

دونه اشاطنامه مالک اولدی منجم خیران سنان
 دیدرک بوهادنله اوردی هابون دود ایتمک باشد قد
 عکری زمره نه برجه اوند دوشکله بوزن سهک
 بر سافت فتح الاسلامه اقامت امرکال و حکم مضمود افرای
 مویا دینی صفی و جی برادر اولوب اتفاقا اولکون امدت
 هابون کجه لوندک اهداث ایوی طریق قسکتی مادربان
 بنفول دیوده جمع عکر وطوب دهبانه فتح اربوب وطوب
 دیرغ مغمسه دق کلمه زره عکر غیر نشاده برقات دق
 فواش کلوب ولو اورد طونه بی کسود کسود بز کیده دز
 صودتکله درجه کشفه دسیه اولغه فی نفس لاور نافع
 توخنده بر معنای اللفظت همه که بوردن صدغ طرف
 فتح الاسلامه کورف ایتمه بولکرا اوردی هابون زشویقه به
 حرکتی محقق اولدی

غریب اهل اولدو دکیم جبیب الشیب و باضوی من جهت آرتیه
 صدی ایما ابر سلاله نوع بی ادمه کبسی صفی دکی هی
 اوردن هفتد صورت نصیر ایدره بهمال نفوذ بنه اولدی
 دیکله و باضوی بویه محابه لره اذقم نیک نام غم اولسون
 ادعای هرمنده اکیدن جادی بر عادت اولدی صفی المهابین
 و قدرین دق سبوت انقی اولدن اهداد و اضعاده اولدورک
 نواغ تصف اوردن دوندک مویا ملیدرید نا علیه اراق

اولی در وی همایون بر غیب مناسبتی در صورت کوه اوسون
 سراسر او نندک بویه حرکتی تقصیر او ناک دفعه در عبادت
 او یعنی اظهار کس بولود کس میبازد او بسبب هر چه ماده نله
 آنچه در وضع او در غزواتک همه سنه موهوبه بود و در لکه
 استه ناسی خسته یکس شرف در عبادت ابریکه بازند و در
 نتیجه سخن ماه منقده یکس طغوزنی فرخ اوسوسود حرکت
 وطنه نله قادتو طرفه او دوی همایونک مروینه زاد و روز
 سرفی سلیم بنیاد و داد در مهافت اوسانه غلوطاً موقوف او نوب
 بوم مذکورده فردوسی جهاد شسته کوف صد غلوط همزنی بریز
 عوینت بود بوم روزی مراد نله فتح و شجره عباد
 سخت آفادیکه طراد صد غلوطی در معیه به طوط قوتند و در
 کوفی مفاد او دزه قوناقی طوطی فتح اوسوسود حرکت و ادب
 یقه سنده عبود یکس کوفی بنیر او نوب محمد ابریکه بیوت
 و فردوسی در حال دولت و طایفه او جاقاد و سازه طوط ابقدره
 سواد و بر طرفت فریه منکوره به امراد بونف کس زینت او نله
 افسرد مفاد کفایه در دولت اوطن ملکبیره بقا کفوت
 نقی اعمال و افتاده جلی رنگ کفدی حاصل کس صحت
 بالمانه زنده و یکس اود و مکنه حصول و معنای خاطر
 ایه همه زه نزل او نند کزوان اید او نند زنده حاصل
 طونه ده واقع بر کل وسیع و باطن هر اید صوفی غیر
 ابعکله ندر اکل او در وسط سنت حای او درینند حاصل

بر مرتبه در ارضی دشمن او در مملده مضعی شیه باردی
 دست وی او در مینند کیفیت و کتی زاموش درجه زینه
 داد و بر تقصیر چه اهل ایمانه بدو چه سرودت و در
 محنوت حاصل او یکم تقریبی فای درجه امکان او در مان
 نتیجه حال بقا کفوت کاشنی استراحت او نند در مکره و در
 طرز کبریکه افتاشنه اوده عبیه نطق اید و بر بوضوح اید
 سراسر سابق طاهر نا امدی همایون بر نینست هر قدر بر
 و افتاد اید وی بوفته انساب اولی مویسیه بر و جلال
 بر طرفت افتاد اید مازندگی نازیکه شکله سادجه تنه
 و زمان بودیکه در ماه روزمکه اود انبی کوف صد غلوط
 و سنیان و جلد بر قاع ذوق ایه مراد به عسکر انا
 او در سینه تشیف و فردوسی کوف انبابه اید و در
 سخاوت سخاوت کوه کلای بنیمیه باع بوداد سر داد کوه با شیخ
 او در بیکس کوه عسکر بر زنی کفایه و او در زنی اید اول
 و عا لجه موصی دست کشای نطق و ناز او در در زیاد
 نزع در زان و جهادیت خالصه سله ماه روزمکه اود بیک
 با ناز اید کوف مراد سکرک مینت عوینت و صاحب نند
 همزنی وی او در طره او نند نوزده اید روزمات بود و در
 ایه اویه حرکتی کندی صد غلوطی تشیف اید خیمه
 بونند اقم دولت عبیه و عا با سنده و ناز و نعت اید عا با شیخ

برود و بودن صوتی و برکری خانه بر این برقع سینه دندو
 نجه نوبه بقیبت و اولیاده کانت صرپ و ساز و عایان ف
 اغفال ایه نه طونه ایه طفراد بونله سزینیه نجه
 اهلا سدی تنف ایدج کرله بزاکرله کرا اولار طرف
 طر ایگه مشهد اولیفته نجه لوطرفن خودلق دنیسه
 لعین سفوره کویا اکرام صفتی سکرده عکر نهیانی
 صفی بوته اقم ایشوه نله فخره مکره مش باشا نه
 طونه نله کتایره بلزاده طوری طاور اولوب بوطلایه
 مقصود اصلی قوجونام مضمون ایه عونانله جاولاخ
 کودملو فخره عیادت ایکه مضمون سفود بوماده و نه
 جنه داد اولوق کلیو ادم قداره و اطراف و کتافه اکن
 زیاده جه ایصال خساد و رعایای بر تقرب جلب و ایجه
 مع شفا کده کویون مرزا ایچی خندری بر سته بند اوردی
 هایونه قزاد ایگه اری باشای مولایه دفته دفته
 صفیای طوری اوزره اولولایه تقرب انا سته
 خان سفود مقابله و محابه بختیه عزیزت ایچی بزه
 اولارده باشنده اولد رعایا برینان و قوضو و برکری
 ملموف تیشی فد کزدونه معین عکر مخو کسینه
 جمه نی میا افند و باقیقی دنی انا ای محابه ده لایله
 فاله مزنت اولوب بلزاد مولایی لطف و غایت بدین
 لوتج جکاب کفرده نظیر و بودکر اولان اسیر

ضاکلاه اوزره اولدی خیری مشی باشا طرفن لرتنه
 ادوی هایونه و اصل اولوب بلزاد ده اولیللو بوسونده
 کفه شندکینده نظیریه بانکیه امینت حاصل اولدی
 سد شند جمه نله کالیبه منونتری مویا دلشدر
 باورده بیان اولینی اوزره اندون اخواق مهادیه دست
 ماه نکره سکرکی صلا کوف جوضه می دیز کرم غازی و کرسن
 باشا نجه لولنل اعنا ایچی سینی بوغانی اوزره طوری
 حرکت و تقوی نجه کینه کینه دنی عکر طرف بهیر ککر دینه
 ایه و رازنده فقط بر جاده ایه ترکه اعلال ذغال ایدرله
 شفا عایت بیدوب و سرد اکم طهری ادوی سکره
 اولیفتد نیسی وقت راند افند و جاده شانی عالی و بره کون
 صکره کجوری غاسی و ساز اوجاق اغاری بوجادو حیف لاف
 اولوق کلدری زمان بوشدر اولوقزون اولوجه طریت
 ایشاره و خدمتی مشکود اولد مشی باشانله رنه و زانی
 قیلمکی اولیفتد ترغ شاق ایه و بیضیه اکرانه صرپ
 بل لخت خندی ذری مرد ایدن خادین دین و دوت خدمت
 بیه منت قوضو و غونایه نجه بند اسیر اولوق ادوی ایچا
 و دور و ذره سی لرتنه نله قادش بقیه سیکه نجه بورت
 طرفه سر آیا قانقله خنبریکی بزور باب جان جانان
 اولدی اسفن سافینه شتاب و لوکله نازیمه زار ایوی

و اولیون امدون و بودوکی طرفون دودو این عملیستند
 کجه لو طرفه اولون هفتنه قهقهکی و بودو سفور طرفون
 هفت اولینی خبریه وقت بشی عدد دن و کی ترخه و بلخوب
 و بران دوس مخوسه فادو لیکه اقعاشنه کوره کتودن
 اوینه اباسی ضلعت و علیه اعطا اولونی مقهورک
 اراده سجای و قهقهای یمن قدم جنب قاهیدی بودته دیکت
 و قویبودن قوهات طرفه اسدیمازده غایت و عسکر ده
 کونکون تیر اوزده بالاضافه تیره اولون خورش و یرانه
 کچن حال غلام و صفای فاطمین قریف و قویستی هم اولمک
 و بعد غنم و کله جادیه سکات طرفان غروشه و قیون
 نایت اوفند یاره و صفر اوله عوونه زینت اولینی
 شهید فواترند کجه سفری و بیکه ادمان تخنی و یکدی
 صد لک مقصدا هتکام مکرده بوخاندون هرکله اتمای
 اولونه سواد تارتد اولوب بیضه اشو و قویبودن سفده
 مجادو قیو دوستنه رعایت ایدوب بی طرفی اولینیکن قطعا
 کجه لویه اعانه میدونه اولوب و بدینه غنم و جوارکی
 و صبی بیا به دسبه اولیکه فودن اذینک فودن اعانک
 و حیره نلک اوزره زینت ایه ملک اسیری و اولومینه
 دینکون بیا سنه بقیه دخی بر طرفن دینه و اندک عرب لایه
 هرکس زاد و دیارینه انه کچی اسیر و یا خود هیوانان زینت
 بر طرفن قایضه کچن طوفانه نلک فارشو طرفه امرایلی

برنوع ادوی هر ایوانله رابطه نزلتنه سبب خلقیسه ده
 بوندن صکره فادو ایه جله عسکری طائفه سنه فودر عارض
 اولون موصطیسه بر سرت سکوت الحقی مناسب کوردلک
 نرطونه نلوه سواصلک مکاب اعذار بلغاره و اریجه دیکت
 حفظ و حراسته طلوه شادانیه وزیر متربا نا مقابله و مقابله
 و نر منکدریشکانه حقه مخموت کفاری بانکله منزه ایدولک
 بلغاره مجور اولوده ات بنقعه قیبه ایملاری کجه زینت موطونه
 و بندس قصبه لیکه کجه لولوه غاس صفت جیقینی محدر موجود
 اموال و نیا و هله فام و کلبو غاس و کدله بودت اسیر دیکت
 بشی نفر دن و کجه لیکه دخی محاربه اولسنه قف اولینیکن
 بیای ماه منقول اولوب شیخی صالح کوفی اودوی لهما یوز و اصل اولوب
 بوزون اوقیه سفور کفره نلک اوزی قلعه نلوه استبد
 فکر ناسرینه کلبو صکره سفور کسکی قلعه مذکورده بی بر و جزا
 صحر و تحقیق ایدوب دودن و بیرونزه اوزون عسکر موصدین
 هرمازه اعانه به محتاج اولدولزون کجب الوقت دلوته اوزره
 کلبو عسکر اوزونلک اهلوانه نظر اولسال اولونه سوب اولدولوه
 کوله عسکر و کون ذخیره سی خصوصاری و کایرت تخیم اولوق
 اوزده نظام و رابط اولمشیکو بر وجه مطلوب امداد اولنجوب
 بانکله نایروس اولدولری سببه هران قلعه فوسفی کشاد
 و صمنه دیکت کوهلری بیشکی رینه محاربه شروع و نیم فود

درصفت جانب اسلامیانند و چون ظهور بلیغتی قتی کل مسقو لو
 کفری قهر و زور و اجباری یکی نمودن و یکی نخر ماورد و نیز
 بودال باقی ضابط اودوق الرجوب باقدی دخی دهنه و دست
 ادبار اودقزله اضاصحت نامدی اسماعیل مسکری و وزیر
 حسن بانا طرفد باخیزفت اودوی هارون نهرتخرونه واصل
 اولوب بوکیفت جمعه به امون قندی صدوق و سردارکم هفت
 سیش بوغازبه اودو ترتیب ایونکه بانا "نکره اولانورق قندی
 ایه مکتوبی بلایم اقدی میندیه کلدرخا مرو فرهاد بیورماریه
 درحال عیبت امینرد در اوفان سیش شیچی بویه بوند
 وزیرجکی حسن بانا دعبه سرعک بانا هفتاد و سواد
 وبادکار وجمداً لایطیح خیر اوندوق کجری دودوری ودر
 عمد بالمرطوب ایه عیبت امین اودوقدی قضیبت ودر
 قشرد قضیه نکند مرادیه - کز ساعت معذری برجم ودر
 برتر عظیم ادوب وقاد نهرنکرده نله قادشونه واهن
 اودقازنه دوعف یکی طرفی برباشد برباشه کال نمانت
 ایه مندرصف ویکوی دودوری وضمیه قضیه سنه
 منبرالصراع اولوب صلح قلد طرفه مشادیه جرقهگی بانا
 وصول قلد طرفه زه عثمان زاده مرغانا واوره قلد مسکر
 بانا ورافقه وافع جبالده بالمرطوبی فرایضیه کاکجانی
 میان غیبه بند اورد کاه طوب وعبه وکاه نقله وازری
 وازنه سواد قذنه سیه جرضه نشه وق ککوک معذری

نور

لب و نهاد بوحال اودره محاربه لردن زده شر منقله خور
 کلایب وگداً لله نمانی بوانه خرد کون صمدینه کمن دین
 قتی طرفه هجوم ایوی ایه نرزم و مقهور اودوق برینان
 اولوبی و باوضی ایشوه نله کجی ودرزته و مرادیه
 وانشک محاربه لرن قتی کل عسکری تلف وهرماندی منبر
 واولمدرده دخی نزع وشمیر اودنقی وهرجاه غایت اسدیانه
 و مغلوبیت کمن طرفد ظهور کدیکی و بوکیفتار اعدانله بلدی
 واقناعی مخوسه سنه ککی قی قود و برمش اودنقند وازدی
 اودون لعین بر این کال هیانتد مرادیه اوزدیه صفاینبین
 اندکی جزانی کال غضبند اعدام وودنقه دخی سیش اوزدیه
 سرکرده نصب ایوی وکر جزانله سخلو تبریزه قصور ایوی
 کلا عبزد اشته تلفایم اما کوجه سیش برغانانله کسه
 سخی دخی بویه ایوم ویردک اید وشدیر انیه ایه مجنبا
 ایوی بله معذری مسکر مخوسه سیه بین اودول قزاددو
 قید ایوی اودکسی سیش قادشونه قودوب جمیع مسکر
 خوف وعتبت وکار ایه طابور به طابور جیر ترتیب
 وکوناکون جرضفلکر ایجاد وضمعات ایه برجلدیه برجه
 علی العیون یکی سخن ساعت عقل الله اییه جله درجه لرد
 مندرخفر وانشا وکال عرود واقناع ایه وقت وفت جکله
 اعزاز ایوب وغانا سوبانز دخی جبالده وضع اوفات
 بالمرطوبی هفتی وقت ازاننه اوقتی ایه ضمه اوزدیه

ذلی برشان ایکنون جنن درجه سنه رسیده اولوب
 اشبو ماه منکونک کیمچی بازا کیمچی ساعت النهه قریب
 قره قولر دشمن طرفند ایکی نفر اول اخذ ایکنون کیفیت
 اعداوت نفس اولندره سفودل قهریزن بهمال بیکه
 ذال سبشی کلایا بوشا ادوب قاری فراده بشیل ایملک
 اوزره دور لندرت قوماقند صکه مرادیه بوغازینه غلیم کلیم
 دیرشکیک فطما برهنه فی سفید اولوب غمنا اولو ککرتن
 نجه لویه غایت خوف وحشت کلکله ذالایوم عکرتله
 ایجنه موجود اولوب اکرتیشی فطرا لغزیر طرناورک
 بالکله بوشا ادوب کیمه کیمه دیو افاده ایکنون حال
 طرف صد غلطیرنه شکر بانای مجانه خیرایه اول انده
 وزیر حرکتی حسن بانا وقره غمناک زاده انده سوار اولور
 اعظم طرفندی منقاجا موجود میقدار دوت عکرتیجاعت
 قرین ایبه افاد اولور وسته بر اعدود کلکله نغره
 الله الله صدیقی بوز اسمان اولور کفاد شد کین
 اوزدینه سل سف هجم بدقه نوقه صفه مدو کاوی
 ایبه طایور سفوسه لری برانه قهر و برشان وطوب و خیر
 درمناوری و جرم غلله اولورکی وقتی کلایا سوار اولوب
 و مویشی و سار اسام مالاطرف اولور قنایه اول و آخر
 قنا و جه لینه نای اولور کلندک بشفه بودقه دنه

بعلرب لسان اعدانک بیه الیو ولری های سلامت فرساریده
 سبش روزنده اولور کیناره کصن ایله بره طوب و نفعله
 ایبه نفسینی اولور قنوزن ماعدا فضا سبشک دور اطرافنه
 ایشلر و بریلوب یقه یقه بر عاکر موصدین اعدا ایله
 دخول و درون بیرونه جمع ایدن کفره فی اموان و انباریه
 احراق بانار و یا قاری اطراف جیلاره باشلرک حاره سنه
 یعنی فکریه افطفا ایدوب مصلحه مقال اولورکی باعدون
 آورده فتح و شکر اولور قنوزن عاکر میلوت سیمیش
 قصبه سخی ایکی اوج ساعت ایدوبه مرودیه لغوش شهرینه
 تقرب ایکنده اولورکی و ذال هندلر قنینه ناس کل کلکله
 برجه یقین لهنطویه سوار و رحمت قهریزایه ترک اعمال
 ایدون عیبی قریه سی نام همه کویجه وصول شتاب
 ایدوب اکجه بر قاج ساعت وقتی حرکت ایله به حال
 الیکه جی ارمقد ایدون ایلورده اولور صوف عکرت
 مرادیه به باشی خلیفه مزامبی افری و ضلعاد عربی
 باشی زاده اراهم افری ایبه و ایزیزده تحقیق اولمشی
 قاری همه رول غنر لزه هر قدر کندونه باعث عاذا و
 قنایه کون اهون کوزنکله اجتهاد ایتمیشی بویام فرج
 انجام صد اعظم طرفلرک غواض باشلرجه ادرودک
 لذتیه ورود ایدوب کلایا ادرود و اطر و تانس
 و نغ الاسلام قنغنده طوب انفاق و بره خانه شکرلرجه

باورده بسط و بیان و بحث و عیان اولین سیاق اودزه

سستی بود چه اولیوب کسم آخر اودزه وابطله لوبرقیه

بر محمد بوفیق یکات یکاد صاینه المتمد و دکانوان

نوعهای جیل اوانسه تقارن المی زانته منطیبه

قوفوز بی منصفی لجه لری او ابرار امینی

بروغ سیاه اشجار و درود شهوند بره اقب اوله سود

ذبت ایه زبیب اولنینه ماعدا خانه رله المراف

کفلی هنده ایه نا اویش کنده کیناری دمی هزار

شده خانه دکا لوز و دوقا لری برینه موهن و غایت

انضم صله عثمان قناد ابتاز دته و نانا مرادیه

نجه لو دیدنله نماز و مقنا او ایننده واقع اوق

افوت و بوکوی طرفون اودوی هر یوه طرفه ورود ایلو

و یکی مران عریکی و اود بی دل و براد دوس نخوسه دمی

اغالیه اودوی هر یوه و دود ایدی وینه او کون یکی طرف

لطوز دل جانکی منق علی بانانک کخاسی قبی باشی عینه

علیه عاذم اولشرد کیننده اخذ اوانه بو دکان

عزیت بیدریله و بو قوهان ضربه ایع جوقاد صمد علی انان

خزیری شادایه هفتدی سینه استی اولدیله او کون

ضیری اخذی دودز ناخجه اوله و باش عیابه کلکی سیکینه

اطرار اکلاوت و اساعت حسدی صمدی صمدی و نوزی

فخر کوزن غایت مهنم اوله اوله بو قود اود

قصوده بغز جمله ایه بر ابر شهید فرد ظهوره کدلت

کوره سویله ایچوزر زیر ابر اود دین دودنندز بو کینه

اشکاره خادیکو اشو جیمیدن مراد عصفه کور شی مصحنه

پادشاهانه و انصاف ملکان لری صفزده دکاد و نزار اید

نزه صودا لوسون حق تقالی به امانت اوله نندبو دعا ک

ها بوندرده جمله کوزن مهنوم بو نکر آن اولون نان لوم

اندله دمی بینی مجدم هر یوندی اولوب دودو این خطوط

و شکرلو قندلو و نوقت عالم افزیره بر طرفن کیز اولنجه

دین غیند و ساز فلور عکرده دمی اخذم و جنت جملگی معلوم

و بیله اوانه ملار و اوجاقلو و نودوزنه شاهره اوانان

ظلم ابرایه بو گونه فرد و قویبودن عیاده لره غایبیت

تعالی غایت عادی و نصف بر دود کادی و دعای خیه هفت

اولنوب همه سر کیری به لعل اودود ابتذاف کلام لویه

ددهال دودت و یکیمی اغاسی و ساز اوجان اغالک

اودو عرک بانا و دوزنه لار ابرهم بانا و بز هر کس صو بانا

حرکت المی نسبتید و بو مذکره الیه طبیعت مصحنه کولکه

کود کون غایتی بخت اولنه دق بوند بویه نوجیه

اولکون مجلس اولنوب اعدانله کیفیت اندامی و عکر کین

دجال دودن سینه مستم هفتدینه صودی اودو نزه

این اولین امره صفا سار مهار جبهه صواله سم اجبار
 ایبه دلک دافعا اعالله وکلله کسید و بویه اولسید کجه لکه
 دیادی کتیب وقت دتاراجی بکشته حزایا ایله اوزره کلتیو
 سزادی و یاده و مناسب باشوغلدایه لغوش اوزرنی طشوار
 ستمنه قسین اولغدی بوساعت الزمدر محافظه ممکنه وقت
 ساعده ایمرایه جابول منلو مسادته مسوز بوقدر اولله
 کوله مکنی مرتبه تادله اونیسه حرکت التفتق مناسب ر
 بوخته فاقه اولشود دیو قطع جواب بورمیره همان
 دازن لی وزیرایجم باشا و فرعمان زاده ظلد قندینک شقه
 مهاده سکرکی صر باشا هفتی زاره ری صلی و کوشلی
 اعواق ایبه و دازرنه ذکر اوفانک اصول اوزره طشوار دومود
 طرنینه حرکت وطن ارهضه صدعلی ایبه غزیه اقزم بوریلدی
 زانته بویه وقت قیلده کجه دیاریم کتیب وهم بوقدر متازدا
 وقصه زینی جمع مال و هیوانایه ضبط و تسخیر حق بیکه صلی
 صلیت جبهه دندر اوجه سلاطین مایه اکنه الله الالبیم
 اوزره تقدیره طشوار دیو بویه قلعه ری و دایمیری اوجه
 طره دوت علیه دند آدده قسینه تسخیر اولوب دیو بجه توخا
 ظهوره کدیگی افرمدر اما بوقصه بویه سکرکی ندیقیه
 کلمنه باقیمه رق اجه و زفره قد کفایه سندک دود ادرتی
 اولدینه کوره دوزوب خوشوب بوهال ایله بورمیه لره
 اینی کوشی انضاقانه مطالبه اولننه اولکی محادیه لردن

اقوم

اینی کوشدی بن عاجز اوم بانک برام اینی کوره مر
 کجه نکه اتفاق واعانه سیده کوریلدی جمع وقده
 بویه دو صباب حق کوجله و سوزکون هوصال کسید
 و دافعی اولشود به دلک مدخلی هفتینک جوابی کج اولدی
 شو صودته جوابیه اعلا: اولدیکه ملانتر بادشاها ایله
 اقزم صالح اولشود هفتند قاسم تقرب اروب بوهولدی
 جاد درایه اقامت و شوادایه ده سخریدک نه طرز
 اولدیس اولشود شفت و یکدر اوجاقو قوردی بقیه
 الشفود بوماده ده مطالعه اولنه حق زفیو ظهور
 بوانه دکیب فتح السلام و اقون طرفدن زینه
 کلکن وطونه عملاً غمماً الوده کجه دیارنه مر
 بغدای غایت صوفد اودنی زفره در و سکر مزده
 کمال درجه ده خواهش و نکاد و الخاص بوسیش
 ایبه انفا اونیوب اخاد سابقه ده اولدینی منلو
 طشواره و اولق ناسیدر و اولنک اهوالی مویو
 معلومدر مستغیا بالله القیر قتی طره سکریز
 هجوم ایلایه مسوز اولدیمز امرا شکار در باقی
 اندیزمزل اعلمدر دیو قطع جواب اولدیره ضایب
 سردا کومله تمام مدخفه سنه موافق سکرکی
 طرفدن بوجه مطلوب بومتلو جوابی کج

کوهن

شادایه طهرندی کند و اول قدری محله کش بیورد و بزرگ کند
باشد اقدی و جادو شانشی آغازی دخی مرادیه به زهره آلاله
ظهور بیورد و بزرگی کاتی جیبی کشید اقدی و جبه جید کاتی
حسن اقدی زاده باشد اقدی و اوجاق افازند ماعداد و
دندت جمله زودنه اودونه عودت ایستد و د

بوتن اقم صوفیه فولندت دفع غولش عهده ایروله بلغاد
جاده سنله کشا دینه ظهور اودون میرمیران کرامند نه دخی
علی باشا مضمینای ظهور خا اودنه طی مراحل و قطع مذاذایله
بلغراد محافظی وزیر عبدالله باشا ایه بعد از وفات شادایله
معینش اودون میرمیران عسک باشا و بوسنوی بکر باشا
ایه بلغراد دودوری و شادایله قهری خفیه کله طاری
دیرو اغمازند ملاطرتا نام کنه دخی باز عیان کویران
بلغراد قاروشون بر اعاده اودون باخچه بقیر اادنای
قبه نکه فتح و تحیر کون قاروشون طرفه امراد امتش و قدر
بشفه دوم ای وایی و عسکری وزیر سیمان فیضی باشا
دخی کتخدا اودون خواجهک دیوان هر ایدوند معظوظ اقدی
و مالک باشا یاده عسکریه انده الحاق و جهکسی طوری
مرور و ذکر اودان باخچه در کله کلی معای ضد جهانداری
ایه ضبط ایملکوند ماعدان خنقه اودینه عرفیت
ایده وزیر معنی باشا دفته خنقه مذکورده فی قبضه خنجه

کوشن ایروکی دکفادک محل جغیری اودون نودینه قهسکی
وطن بوغازی دکله محکم غایت معویلی دبلغراد جوارین
خه لوزله مقامت دستمالدینه بر دستبرد سی ایروکلک
مشهور محلدیر اودوه قبط اسدیان اولوب دیومیرله
سویایه عسکی باشا باخچه به محافظت فنب اوتش اولونج
اخبار هجت افادی ذی القعدة نله بکرهای کوف اردوک
هر ایدونه دودو ایه بر بقعه جه سردینی موجب اولندر

عزل دوم ای وایی و عسکری فیضی سیمان باشا و نصب
بلغراد محافظی وزیر عسکی باشا و نقل اودون بضراد محافظی
شادایه عسک باشانله مضمینا کتخدا سی اولوب دینه دادی
وزارت ایه قهری ترشح اوتش اولونجی بابده دکی مرور
ایون عثمان باشایه و عسکر سابق دخی بوزد و خه محافظه
بقیه ایه کتخدا زینه ایلس خدمت اولنی ماه شکورله
یکری کتخی کوفی و اودنه ط زاده سلیم باشا ایه رکاب همیون
ضد ماه مضمین نالی وزارت ایه نظر انتقادات اولنک طیفند
باشا محابه و سادعه اذی قنمه سنله کلایر اعدا دند
وقایع کون اید و شیر او امر علیه ارسال دیکند اقم محل
مقصوده و صوره استحال اوتش و اسماعیل عسکری
بولنک زینه ط وزیر حسن باشانله دخی محکم مرتبه اعانه
ایله بقعه جه قائم سینه ایه خیه خندری و سبب شده

قائم شده هر چند که کمتر دروغه برقع دفع به ظهور
 کجلی فاده اوتمزایه دعاوتره گل بودنش ایست
 شمردی بود که ای کون کنش اولوب دشمنه حرکت
 ضد الحق بر حال مقتضید و بر دل و اضاها سوسر اوساد
 اولفنه صلب عورتدوزه کلینک ضد ویرمیریه بویه ناقص
 اودن ایبه خاطر به دوچار ده بر فانه اولوب مختصافه
 دون علیه ده صاب اولانزدن غیره بر شی حاصل اولوب
 دمنگی عالند بلکه زاموش اولوشی نفی تحملد بو بر سر
 شادایه مویظ و مطامه ایوب دشمنه گله اولمزرت
 طعم الطرائق جاقولدی تجستی صورتیه سینی بوغانیه
 افر بولون غیبت ضدوجه بکیف اودجینی ضم واذعات
 و سرتیه واض اولنده غنی فاده ایبه سالفانکر قائم سنله
 جوانیه نظر اودوق وحق میانه ده جزویه شاهسکادایه
 اغلاق صدغلی بی کجس اخبار ایبه دله بوسلوی جکیانه
 سینه وودد ایبه بواناده قتیبه عافلی صدسین کلدار
 محمد بانا ملک نقای خیری ماه منورون یکم کزنی کویب
 رکاب همایون طرضه وودد ایوب شوقی مشایه کویب
 سفند سلطان عثمان خان علیه ارمت و انفرانک کلدار
 خان ودرت ایبه اولم اوشیب بیده خندونکار اسبق سلطان
 صفیق خان سلطنه کسان یکی خرنه باقا طافنده بر درم

بنی

اوردن عاگولانفنه رینه تهرانه و متفقانه یون و زار جام و سنا
 ایلمدی صفوسلرینه تیناف و ناکیدون و نهات و عسکرتوقه
 سی و غیرت حال اولوب قصوده اوده ضفه تقویضی ایبه
 کیفیت اعلا توجهاب اهدیه حواله فندی بوزن ادم تقوی
 کزدان ایدن مرادیه عسکری ویر حونی بانا سینه
 قصه سندن حرکت و ایلدیه غیبت ایلی طرف سارادار کویب
 اوجه نقل مطلوب قطعی ایدکن سین یا ضی ادرینه شریبه
 زمان اصداد و بر طرفون حرکتی استجمال اولننننده هر چه
 اسباب حرکتی فاده ایلیایه و الاصل حواله مع اقب
 اولننننده قطع نظر جانب مساعظیمه بکه انتقاد
 و ایدری اشتمال اولمنه بنا، عملی دله عسکرتادایه
 نفی روات و عسکره قصودیه بقیه وق غیبت شتاج
 کوستمندی رفته رفته سندن قطع نازلا ایدله
 بوجوی و اسمه نولد و لوکیجه انزه اقامت و خراس
 و کرک و دهاتله و بعد طریزله کینتی جمله لنده دت
 اولننننن تقص اولننننن مقابله اعاده و صین اقتضایه
 دوجه کفایت دون اولنننن اشکار اولوب و دیار کمنده
 و رادون امداد کلغزایه گل میاریده ده معاذله نفاحت
 تقصیرات ظهوری دکدار اولننننن بشقه کزدان ایدن
 عظمت و ذمت بوجه هیا اودجینی مراضه دون بیدار اولنن

بدرستی دور زمان ابره بر مصکره چه قنیه محافظه سته
 قام اوزره ایکن سرمزل خانم دارالقرار ایلیوب مخلفانه
 باشه بقین قنیه ویدیردن کاسون زره بوفه محافظی خود
 بانا دامادی ابرهیم بانا قه لو کفره سئلو اندق صدوری
 جودنر لنده خانه شی بدالط بیار نام کله انا
 ایدی کیرطریق قلمکی دخی بالکله اوت وهرایله
 دهرم انجش اودنی حنی کلکله اققاشنه کده حیلله
 وعطیه احان اولندی سردارکرم مطربزله بوزن اقم
 موده محصلاتی انا سنده دانه رینه قطع کسباروب میدانه
 تشویقنر کاجایق خدمتینر اودون موده مصتیبی
 سابق محمود اقدی هر حاده شاد اربله مظهر اکرم وانفا
 اولوب بوضه اودی هر ایوی ایه دخی دانه وشی ایه
 عین المیشی دوزرتنه سینه عینلرین اوندینه
 اولیه چی اموره مختار و اخقول دانه بی موجب حرکت
 صیبه وطن اصلیه که اودون موده به در عقب
 عزتی زمان بیوندی ذاتق دیار کجمن اودون لزتی
 و مرادیه در کوری محله صور لرین مدق اقامت ده چی
 بوکه آب وهوسی وجم اولدیندن جمه به صوش طوب
 بر طرفن قوهاف مسونکی واسیر نواردی و اطرافله
 تماشای و الخاص اعد و ادنایه باعث اسایش و استراحت
 اولدینی عمل انکار دکلمد بوزن اقم اقدی باشکلمد

عزله ایه جهن نام کله محافظ بقین اولوب رشکر
 سینه بازنه عالم ظهور قنات ویر دانه لایزه ابرهیم بانا
 هاب سردارکرم بعض کاندو نقاق صیبه اققاش
 اولدیندن رشکر شاد اربله اودونده زرب جزاشنه
 نقا جریان در همان حقه روان اولنده بیره هکام قوز
 بو مقصد حادثه نلو حکمی دوقی اولدودن سخا اولدوخه
 رشکر شاد اربله سبندن لغوشه هاب عیندیزه سالقار
 ابرهیم بانا لغوشه بوغوب طرف رشکریت باز سواد
 زقیقه امدانک اولدنی کله غلور الینی فاده اولدورنه
 قف رشکر وهراتنه کجته اشاع مودتیه اولدیندن
 بیکینت سردارکرم طرفه عکس ایلدوره حکم الله نقال
 براننده جمه دوزیه ویکه رشکر بانا دغماقتادری
 دغان باوده نطیر المیشی دزنجیری رود ایدن
 سبش بوغادرتن هین عودتیزه بر مقصد سافه کتوروج
 نجون برنکام عودت ایدی دیمه ری رشکر بانا به دخی
 ترفیق مقامنه اولوب کوجه بوابرهیم بانانک صورت
 نکالی ظاهر کندونه صودت اتمام ابرهیم افرینی دخی
 ایقافن مد مظریله ایدک جمه نلو معلوی اولمشدر
 براننده غایت اسانک کتفه صیبه بچک لاندی ویری
 زمان بیوردینته ناز اصل دعایا اولدو کتقیق لوشی بون
 و دین زره بولید بقین قنیه سردارکرم مطربز

دیس کتاب را شافری ایله اوردی هر اونه عودت بیوردی
 ادرکجه حکمت خدا احسانه خوب شوق طرفین برادر بزرگی
 عیوم مشاهده اولمده قنار خیداقان اولمخدر اشو ماه
 زنی بی نلک ادنی جهادشبه کونی چه جلد جادشودونه کونی
 جادشی سیمان اغایه جیه بی باسین کلافی محمد اغایه مرادیه
 اوردونه بوئمده اوردی هر اونه کلهبی زمانه بیوردی
 وادکون سردار کرم حفزری زین کتاب وادشاد خایه بیج
 یوز خطنی انامیه گزار مرادیه اوردونه عزیزت وقتاً زینت
 وانشاسی زمانه اوفان مرادیه قصبه سلک جوات اینه
 شایبوری مجانه وسادغه بران اول تکلی استیجاد بیوردی
 ماعدا ووزتند قادش طرفه کورغانشاسی ساین جلد طارفا
 ظلو ختمشیدی مطلوب اوزره کراسته وادوات ووزتند
 موجود بوئمده غایت اعمال وانشاسنده مصوبت زنده
 اولوق این اوره میکنی هر وقتند افاده ایوردایه قطعاً
 حواله سع وامنفا بیوردی بوردی مرادیه دن عودتند
 کورنگین ویدنقهبانه اسم حکره جوابیه قادر اولمخدر
 دیوبور جاده اختیاری کور دیوبه چه قطع کدم اوردی
 بوماده ده اغای سوئی لایله افادگی هر صاده ایوردی مصونه
 موثق ایبه برکونه تفهیم مرادیه سافده بیوردی و کور
 تمام اولمخدی رجاد دوت وگله نلک کورنگی سلولدرک
 وهنوز مالزنگی میان بوتق وزه دن کله جلد بوموقله

معالج بر قاع ماه مقسم الطافون تزجیه کتاج بخارده بخارده قبا
 الهه انجانوق ضید ایبه بر درله شتوک علی الهه انشاسنده مارتد
 ایبه اوتنه دیند تجیه اوفان مولدندک طبیعت بشریه انشا
 برقصومه باشتره کمال عسرت ایبه باشتر اولمخدر
 ههول مرادیه دکن صید وکل الخافین ههات بر قاعه کور
 اولمخدر بوئمده زکی مقوما دهضانه سبقت ایبدی
 اوزره عسکری زورسی بوئمده اولمخدره سعقت الخاف
 قوق وافر قنایه نائل اولمخدری جهتیه افاطول وروم لای
 طرفین وطن اصلیه لرینه بعضاً استانبول کتد ملک
 زکی ورتیه دیه وده ایکی اومه بر قاع دخی قایتلوج
 منظرلی قایلماکان اولمخدی وقاسم دخی تقریه بانلیوب
 موفظه اوفان معالج فیدیه ضیه مقه بیه جهنمناخن
 مشهور عالیات اولمخندن ناشی دفته خشو ایگوست
 عسکر زین اولمخندن هر قندسی وادقم و صوفی کور
 قالیف اوتنه بیله اقاتلاری عسکر اولمخده سعقت بوکیت
 عظم اوزیه و فخری موجب اودج هله بقه بر قاعه
 دخی وقت واد در اولمخدایه مرادیه ووزت محافظند
 بلو قلی قیدیه تقریر ایچدر وغانصیب اولمخدر بو
 ژاد وریوب شایبو اوندینه ظلو افاطولن محاشته
 کورنگی محمد افندی دخی تدر اوشکی بوند ادم بلغراد
 صلابتین کجه لو کوره سیله و قویبولون کجاده لوره

افتد اولیوب صوب کفره نملو عیاندی تقریبه نوض
 اولخندی بوضه ایکنز اولی نفر ول وایک طبع وایک قریه
 عسکر عیبی بانا طرفن ماه مرقومله اولخی کونف
 ادروی همایونه وودد ایبه جنبه وودد اولجه جیهه
 باشلوه بتدیغ اوجاق جادخی فایه جی باشی نصب
 اولینیغی شعاد قنخندی جادشلوه حاکم قالدیفند
 اغاق قوسی جادخی بونانک عبدالرحمان اغایه ایاجی خدمت
 اولندی واولکون بوستانی باشی اسبق قوی بیلی بیسی
 زاده هیمن اغاددی مهادیه نلک جویاب ادبه سنه
 خدمت اثناسنه موغایه کمد افندی به اتفاق وانقاد
 ایره نلک بر ساعت اولجه تکینه موغایه ظهور قوند
 بوجکه دن مقصود سرداراکرم هفتدیلک مرادی راضی
 اسدیمیه به الحاق ایوب وجماع و مساجد و سائر
 نوزانات اسباب محافظه به کمال تقویت بیروجید
 واولیوبی معایانی کفردن خدمتی وهم دونت علیه طرف
 رعیتی قبول ایدک دعایاره اموال و انشایارینه واولی
 وعیاندینه بر طرفن خدمت و تقوی اولخینه بق سبابه
 بادشاهییه اسوره حال اولسوندر قینه سنه بیخ
 ایدکی کیفیت دیوان ترجمانی و ساطینه معایانیه تقویت
 اولخقه ادویب و الحاصل زاسی محافظه بی بوسد تار
 میسند اولدی بوجیم ایالت مملوک محل حاصل اولدی

اما اسوده آکجه که لولک بوجکه کوی میج اولمن ایسوده
 محافظ و عیادسی خصوصه دماغ اولخندیندن اولوقت بعدت
 اصلنه اعاده ایدکی صدیک سببه بوضه یلد و نهاد بوقرد
 اقامت و هم آمدن مقصود بر عارضه ظهور اولزون مقصدیه
 بوقرد همت و غیرتله بر عزمه می شاهه اولنون ایجه ایدی
 اما مستقانی حال و اوضاع هم انقیاد مشوب روزگار نایب
 و استوار اولدیغی و سلفه دئی بو محال غریبه و اطوار عجیبه
 ظهوری مجرم اولدیندن تکلی اولد کوروشی اولد قارک
 تفصیل و تشبیه اولفانک مودظله به معنی ایدکی اصحاب
 و دایتم اولقلرله مجرزمه لرد
 بونانده سر جو قرد هفت شهبازی عیاده اغا نشانیان
 همایونه ایبه درعیبه دن حرکت وودین جویانه طوعری
 وودو اولدی ایدار اولخندیندن سرداراکرم هفتدیلک
 و دیشرا کتابک و اشرف افندی مهادیه اولدوسند حرکت و ادروی
 همایونه و صوری یکجکی مهادیه اولدوسنده اولون
 جادشاهی سید فیض الله افندی علوی ایوب سببی سفوال
 اولدند یزری و ال جمیع یاندر ایدری هفتدیلک مرمر
 مطلق سنه رعیری استه قاسم تقریب ایدی عودت
 وقع کلدی مشنایه قالمون ویرکلرن همه بر تقریب
 افندی موغایه اولزون خدمتی و ادروی همایونه و هم

برصفت در لاسی موجب اولوب هنوز آوطولیکه محافظه
 قیده ایکی بوشلوقی وقت یوبه صفت و معنا عسکره
 حرکت باعث صفت اویضت قطع نظر ذکر بیان اوزان
 اوصاف صفت تطبیق اوصافند کنشی کو ترکیب بلدی
 نهایت الامر تشکیک حادثه وقت کده مناسب کولکه
 هروریزیم اعطایچود کیوی اذیبی ایه باش قوخلدی
 صبی صفتی غا مرادیه لطفه ایصال ایه اسکاتدی ارنه
 اقع ایجب همه نکه قوتی میک هرورکاغذریم
 برای کون لطفه کنودوب تقیم اوزنی واولکون
 بلغاد عسکر ووزکم بسک بانادو کل برانوب
 ویرزاس باکیص صوفی حلام هسبه لی کلوب برینله
 کله دخت وکله غاشبه سی مرجه ایه مزین ویر
 قیات تکلفی صفت طاقند بشفه دکر برزاس دگر
 حرکت طاقی نیمه اوزور طراخ ایه مکلف وضع ویر
 بشفه حیوانانله اوی دخی بی بزده احد و توانا
 قید اولدورت طاقدی مین و بونلردن بشفه برمد
 وضع و غولاقی خوف کف نوعنک انقاة سزایشو
 لدعیس زان واذن صفت بینک ایدک مشهور اولد
 لطفه شادایدن جانب صفت سزاداکوی به تقیم ایه
 شایده تخمین و قبول اوزنیقی صفتن صحت
 شادایدن قانغ کبر واصل اولدنی اولدینه ایکن

صفت ایه تلیف اولوب برقع کون طرف اعاده اولدی
 سرچوقراد صفت شهرباری غا ذکر سفت اوی اوزده اشو
 ماه روقولک اوز ددی کون فتح اولدودن منه قایضه
 سواد وارشوه مشکافنه لکر اناز ووصولاناسنه اولدی
 ترتیب اولوب کتبی صغالی تقیف اذنی و جادیشاش
 سید قیفی اله اذنی وکتوبی ابرهم اذنی و تشیقاتی نسیم
 اذنی وکلترن دیوان جادشدری ورتخاننه ایه ایشوه
 استقار واطاغ صدغی یقین کلکده بالجه دجال
 بایک استانه سعادت اوزون رسم شلا طوغلر قونست
 استقار وغانی صوی ایلله حامل اولدنی عسک و تطبیق
 میان ظواهریون شکوتونی ریش قن وانش اذنی زبور
 دست تنظیم ایه کوزوب صدغم سرداکرم هرقلینه نسیم
 داوطاق اکتض جمله حضورنن ظواهریون قرانت و سراسر
 دوخته سمود کورکی صدغم هرقلینه اکسا و وضع سفیدی
 دخی بیانه بنه داوطاغ کورتلرنن اغانی صوی ایه سمود
 وایبالتسردور و مستنده اوزده انقوت اوزونه قاقوم کورکلر
 ابایسه لوزانات اهتمامدی بعدالکمال علمت بیورد نظرنه
 دگر ظواهریونی دخی بر صدغی ایه لوزان نسیم وبعده
 مهیا اوزان جادربینه استازنه وضع ویردی بوالاقده
 او جاقلو ادورلره بیضا هسته ظهور اویخند بشفه کتبا
 دخی بررنن ایه بونانلرله اقامدنن قطعا برقاغ ایلدی

سینه دین طرفه اعاده زین استوبلیک ایگز اوج سنگ
 ماه گرمک اود دودخی کوفی اژد و درختارینه ساعه
 علیه ادانی قندی و ماه مذکورک اوج بی جهار شینه
 کوفی صدعظم هتدیه سرفواد حضرت شهر یاری عبده
 اغا مرادیه و صوابی و مدرس گلادی تا شا ایگوت
 عزیت بیروپ دیوم مذکورک فرسی زینه ادوی هرابون
 کودت وادکون طایز طوبریک ایرشوه به وازون ایقلر
 ایه کیم بونده امداری فرمان بیوردی دیوم جمعه سوز
 عبدالله اغا اطرقه سنک دودون و بیرونه کورمک
 ایجوده زینه قایقیه عزیمت بیوردید دیوم مرقوم
 ایرتی کوفی صدعظم هتدیه اغای موهلیه بانوده
 اوصافی کزک ایدن انلک صوابی جمد تا شا اوفیویه
 عزیت بیورد قلی کون خوتک قلمه سنک نمه لورون
 استیونسلو خبری ودد ایسی جوادلق مرادیه لورون
 دغه دغه برای اوج دبه دله عکوک ادویه داون
 دین طرفه امرادری بروجه منجول ایدم صحت
 اولیغی سینه هرقت ضبط اوزان گلادی محافظه
 بخشات واسامه وریه جلو دغی فلسه زره قدر
 بر نشنه بی منج اولیغی اولیغی همه منقاد و کاد عزیت
 وضع اولیغی بیزن افرم دغی بر قیاق دغه وقوعه کون
 اطواد و اوضاعه نظرات و قزادری عید الامکان

ادبچی درکار ویردولو مرادیه نکه محافظی مکن اولیغی
 اشکار اولیغی بیگیت جانب سردار کوه قوری موجبا اولیغی
 زیزاک مرادیه ویشی وازنک کاهو موقه محافظ اوزون
 اطرافه شایر ویرلوقولی واقعات و ضابطات و محافظی
 و کاب هایونه اطرافیه کمر اولیغی شوری ذکر بیات
 اوزان صورتلر دوما اولیغی باشلوق بقدره جیکون املک
 و وقت دیومر تایم و موصظات عینه صرف اینه جینت
 زانته صدعظم مشارابه هتدیه کلی انکسار خالارغ
 موری برهات اولشیه بیوم مذکورده و عفتار اوزان
 اتلوری سبشی طرفه مرادیه اوجباش اولیغی اوتوزون
 مجاوز دل وروس محوسه نواد ایوی دیمینه ایلیغ
 خلعت و کرامتیه افرم اوندی وادکون جانکلی علی باش
 کتازی قوی باشلوق عبدالله اغا ادوی هایون بون
 دینه میریان ایه مطلوب اوزون طرفون ایاتی اصابت
 حراغ بیوردی و بوزون افرم جبهی باشلوق عزایه اوز
 اوزون مرمادق اغایه جبهی باشلوق بایه سینه سماجیه
 طواد قندی سرفواد شه یادی اغا و قاسیم ماه گرمک
 اوزون هتدیه کوفی کاب هایون طرفه عزیت بیوردی
 لوزم کرام و احترامیه ضابطه دغی و جمال دوت دغی
 و جوهه نقلیه ماردون دغت بیوم شینلی و د

بوداوزه اسمای سرسکری و نااهلوک و لبی زبانه طبع
 وزیر حسن باشا طرفه کوتاهیہ مشعلی اورد کریمان را
 مشعل ایمن استانه علیه ده برصیث التی اسافرتانسد
 اولدجه کتابته انشادی اوردن برجهی کندوشونه ملوق
 تریاتی جادوشونده الفت ایچی باز جاد ابرد و برقع اغا
 قاضیه زمره سفارده مع ایچی اولمکه کنی دیوان
 کانی دکخا و سازه منسلده مخموی فریندار و دخانی
 باشی دیه دله برطاق هرزه کویان مغولاری فریده و نما
 سازه دن اولمقیه و بر برجهیب و ذکر اولینی و جهه
 برضمنه نینی ایوب زحفه عام وازه سنه نظام
 و برینکده مکه کندو غلیبه منسلکه زمانه دیوان اولمقیه
 منظم و اسکارون عادت اوزره نمای زاهد و ادینی کلده
 ایاسی خدمت ایدلو ایلدییه قوناقی ارسالییه طوقجه
 کوتاهیہ : دود و زمانی زانت و برقع کون قاعده بده
 اوزره و صوه بده کندوشنه حیثت ترتیب ایوب قاضی
 بلدییه و سازه اقتضا ایدله ایاسی خدمت و برصت مکه
 اسواق و بازارده تبدیلیک و کزازه باشی و
 حکم قره قرشی سفار قانده و اداب الطاری الیارات
 عجب بوزد مکه کوتاهیہ داغ و مرقه و نده برجه غلیبه
 اولدینیه هشتقه استابول صواری اولو حصیه هر
 چیم یازده بهشتدن اولشیک برصت بو یاد کادله

و طما هرکان و سکناسه بایوب و صمد اعاد و کلا بایوب
 قتی و نر اولدی نجم و کسبی نقی ایوب قاضی بده بو نوات
 اذی - بو منسلک اوضاع و مرقاق حق فکر اولمشیک بوم
 کجه مشعل اولون کند بو زمانه قطع دعادی ایه بو عجا
 بو منسلک کندویه زمانی کلدی دیو علم اذینه اوزره
 ایکی برون مکه به بر زمان ارسال ایوب مطالعه اولد
 قطعا قانونه و شرط جمع شرح زحفه ذره قدر موافق
 اولدیند بغه طراز و سازه زمانه مخموی عدنده و
 دیبینه اولوب کچی تقی ایوب و کسودک شنبه یوز
 و اطرافه خلوره و بریدی و صفت تام مدوظر سنه مؤخر مکه
 بو منشی مشعل دو جهه دن اولدینقی افاده ایوب و کلاب
 هایونه سرسکه و سادایله قیتمخاسی و کلی کفر کاجی خل
 سرخینقی بک اذی - قره ایلدییه کسیت فریاق بر قانیه ملا
 احتیاج کله بو مندر و برون اوردی هایون مشا ایلک
 اصل فریتمخاسی اولدن و شد اذی : ارسال اوردی مخموی
 بو منشی مکه کلاب هایونه فریاقه کوناهیه دن مجاز استندی
 زمان بوردی
 اشبه بیکه ایچ سنه سی کوللو بیکه بقی کون مهادیه
 اوردوشدن اوچاغ غایره افغانی لذت اودوشنه منورق
 ایچون دعوت اولوب اولکومر اطلاع صد عمالی شود جمله

به صدق او نمیدیدم آنچه بوزن آدم شمیر اوزان کمدارک
 حفظ و حراستی دادوی هابونله طونه هوابسنده شتانیسه
 الوسی بالدفعات اکرجه منکره اونوب وژاو دریشیک جهنکه
 هرته دورو اقام اولسه وخواه اوزره محافظه ادرنیه جه
 جمله عندره جزم شوقدر وادک کجه تهی برافیهب اولجه
 برطرفه اسابنه سوا بیلو دوزنه دور ایدک معلوم کلام
 شتا ماده سنه بوجه لو دورمآژ مادکم بوسنه بوقدر قیوم
 و بوجه کلامی تحذیب اولدی البته اورو طونه بی مرور ایدک
 انه نغیب اورهیح اشتباه بوقدر ولامصل باری طو نه
 هوابسنده ضایب کلامه شتا اونسی نهمیم ایدم عسکر
 صیوق اذکجه کله دینکمه بوکزارک ایدم کلهای تفهیدین برلواضا
 قاسم دقن توب ایدی ضایب اودن دیکجه شتا قنایین
 اولغندر بزاره طرفه ستمد کون بوطنون افشا اونسوت
 بزارشمیرت ضفقله اوکالغماز بو فنی اودرت کرجه کلمه
 ضام ویدی فنی ادم سرداعظم شادابیلو زانده
 قوه بینه سی ادمه مسیبه بیل دناد بانفس کله متبی
 وکرک ظهورات سازه ده موجود بوزدن قیمت وافرک
 ترفیف ویا نکه مستنید ولامصل کرجه دریشیه فتاکرکی
 کله اولدی شویه ظن اونفد بکر بطاشنی برانیه جه
 ویکر اوزین کلامه اوسنه شتا ابره کماصتال ایدی اوز
 مفتضای حال بوضولهای اطراف مشاهده ایدیکیند

شادابیلک کلی شوقدی موجب اولوب قشوق کلمه برکون
 اولجه هرکه اذم اونملک حکمی بواری خراسی کون
 کیوی افاسی بونک این افاعزل اونوب قلد کخاسی بونک
 صالح افایه اباسی خلعت اولدی افای موی بیلو غلغی
 موجب برحالت اولوب اخی صالح افانک رحال دولت
 و باطنون ادرنه دور ادری هابونله همین مردوز ادر
 افاسی بونوب اخلول و فوعنه زاره به کیمسی اولونست
 و عدا ایشیدی و قاک کلوب قول کخاسی اولونست بودفنه
 اذی کخاسی بونوب مسیبه افانم مستینه ناز اولسنه
 اوری بوزنه اقم بوجه اینضام ذکرک مرد ایدم بعوف
 طرفه اوزان کمدارک محافظه قیدی و ذراعظم طرفه بیلو
 غایت ملتی اولوب هرغندر اطرافه اذم و غایت بودن لاری
 اطرافون ضولهای مشاهده ایلیکی و حقیقت دقن زمللو
 اولنجه اولوب ایچ جا ادره افانک موحملری کوزان
 ایلمک اوزنی با ادره نغیب فله شیمی بنا علیه حاف
 اوزره دقن ترکی اوز کومو مکلوزن و زنی غطا مدنت
 برحافظ نغیب اونوب ادری هابون طونه بی
 کیور ایدیکون حکمه اسباب محافظه نکه استحکام
 لوزم کلوزیه برحاف دقن دینک اونوقت عسکر
 اوزان اوزور بوزله بر اویه عسکرکی ویز حسن بانا
 ادری هابونله رکوت اونوب دوروزن بسوس و زمان

ایاندازی نفعنا بیه حکاکان و دین سزاکر کی تو جهن المردم
 بر صفت مرادیه ده یونسی اوده سببه الماس ضمنت
 اولدیزندن بنقه اولکون دوم ایچی سزاکر کی سابق و دیر
 فیضی سیاهک بانا دخی کلشی بولغنه کوستندی سچانی
 منهبیه لردوت محافظتی کویا لطف بوزون توجیه و دیر
 حجت سمیر و اشبو فو هاندوده شیخانی ظاهر و بدو منهب
 اوردو حرفه جیبی اولوب دفعا تله بالوده اوصاف کوزون
 ایون حرکتی صن بانابه و کدکون عدد کسبیه مکافات
 مروض دوم ایلیک اوردو قولند شتاده اولدی
 طرفه عسک - سورجیلی ماده سنه نیتین بولغنه بوماده
 فاروا اهلای: اوردویه بر صورتی نجیب جاهل ایلند
 افاده سی درجه امکان دکلد واد بوند بانا ندن کورد بانابه
 اوردوی هایلون قرنا قلیبی وجهی بی باشی سابق صادق اغالی
 ایساقی کیریبی فسخه نامور قندی و بانجه طرفه اولدی
 و دیر گیش بانابه سدیله سچانی توجیهه مرادیه محافظ
 نیتین و برکون اول اوردوی هایلونه کلوب ایس خدمت اوستی
 استیصال اولدی اشبو و دوزی عظام توجیهاتدن حکمه قانو
 بقیه به اوردوی هایلونک حرکتی درجه تخفیفه دسبده اولدی
 بوزون اقم کیریشانه ظهور بیجاده طاهر غا غارایه
 کند اولدی کسره جیبی الله و دیرله غیا قتی وقت بزه غضب
 ظهور اید فکر بیه مشغول و هر کسی کوردکون صب حال ایدر.

دانه سان کسمر یلور اطوادوی کندوبه کسمر اولدو دوت
 برادرم اولوب مقدم کوزون ایچکی وجهه عالم صبرته ایچ برک
 صد مطلق طرفندی کیریلک باشنه وادوب بری طاهر اغا کیر
 بجه برنام اطن استانبول ناسنه افضله وادوب برقیح وضع
 معاد اولدک کن بوزه کاد اولز بنقه کاد اولور علفی باشنه
 دوشنه دیمیم صدوزنه ایچ اغای سولایه چونکه امه حاج
 ناطقه دون اولغنه بری ختم فکر اودون ایچ باشنه ایچ دور
 - نظام کورد خانیله مستوجب سفرتزه بریم ایچ بربر ایم
 و بوزغانم سیمد بانالله اولونک عنایتید بجه کیرک
 اراده اولدوزه کز سنه سالیق ماه مضمع حاضر اولور وادود
 کوزون اولدو کجه کی بجه ایچ موجود بولنور وادوزینه علفی
 بری نیتین فصور اولوت کیری تمام اولزاییه معات اولور
 بزیمجه یلورن قالدیک بویکری بی افوز قنات ایچ اولور کوزون
 هنوز بر اجزای موجود اولیه دق اطراف ذریه لردن سنیلی
 کز سنه جیبیه تنظیم و کیمه قریب اوردوی استکمالی وادی بونقی
 به تم فکر فانه بر قانش برادرم و جانمک او همانم توجیهه ایدو
 ایدر ایچ کز سنه محض و کوره بویکری صلی ستماد اولدی آنزه مکی
 انضالدرینه بر قانشی نرق کلوب بویکیق در حال کتختاری صد
 نظیف ایدی استماع ایلورک تشکیل مرز لردوی موفنده اغای
 موی لای صیات صتمده جادوشناسی جادوینه صبر بیه کتختا
 و ذوالسی کتختایله و سائر دجالله اعانه و القاسبه اکلدر

ویرانده حرمت لادرد دیدن که حالایه بوجه عموم
 ایندیلوب برهنگان اباسه تطیب اولمنه اقام دهن
 بیدریدل تیجه سخن ماه حم الحرام کی کی کون کون قزاق
 طوطی و کبکی اوچی کون ادوی همیون کیرین عبور دفع اولد
 طرفه حرکتی کون مادیه جالدریه قادیاغینی مشاهده اولد
 اولدیه کیرین مرور ایرالین سولایه طاهرانایجه بلور
 قاونغله اولدینه شال مادوب مجربه قیافت اینه کیرک
 باشنه انه عمما نهایت الیه قد ایاق اولدین دوشنه
 بی جان سدرعظم افزیزی بزه انفصال اولدینی بلوم کانا:
 که بوزمه بخاذاک حتی قادی کورسوند حتی بکلک عیب
 افزیزن غیره یا هو طاهراغا منملک نامرد و زود کلورن
 انیزش ایجه دیرانز کیرک برکنسه اولدی بوانه قدیرین
 افاده ایح مع یا خود افزیلوز منغه ایجه تمام صایمیلر
 بیت علامه نه همراه ونه هم قادی ه کشف زار انکه
 دینی برادرم قالدی او سطاغ اموال برمدول بوجهجه و یونکان
 کندی بو شنه مزایمی باده نغم اولدینی اندزه اولکلن
 فتح اولدومه وصول و محافل بونان و بزرگه بلیم باشا
 صدراعظم حضرتی الیایه قادیلوب طونه کله
 اسکی ادو کمنه ضرب خیام اولدی ولزوت دیرکلک
 کلونق اولدومه دوکله مت ساتار اولوب اولکلن
 شایه بلیم باشایه بندر اوجه سخن اولد قنبه ایاق

توضیه دساره چلو سمور کورک اباس اولدی ماه مزود
 کیری التخی کون کفاد دور هقراو آن بنقه اولدینه همورک
 فبرک ورود المیزر دفع اولدوم محافظه سنه انالغین
 تنقل برمیاندن کمد باشا نصیب اولدوب کیری کاد صایغ
 دخی اولکلون تقیاً دورد ایوب ویز حرکتی باشادغی
 ووردن کلوب ادوی همیونته انخاف ایدی واقشایسج
 صدعظم حضرتی طونه دن جنه قایقده سوا کیرلر
 آدم ایجه بژا و دین طرقته ویت سیدلریه بوم مذکورک و
 کون ادوی همیون دخی کتخدی صدر عالی نظیف اولد
 مینیه حرکت وای فونانی برابره دک دور دخی کون سینه
 و دینه وصول ولوا شریف سایه سنه جابلده دخول
 سید اولدینجه اولکل و کاب وینی کینی قزاقیکه فانی
 ضربه دورد ایوب ادوی همیونزه ژین کتخاب اولد
 راشد افند رکاب دیاشنه نین دینه جانشان
 سیدغیرانده ایدی نعب وکل اولد جانشان
 ساه انحاسی کیم غمناک انام وانلک نصی ژین زاد بوزی
 باشی صبی انابه توضیه وجه سنه اباس خلعت
 اولدی
 امدای دین هوندنقرین ادوی همیون لندته دن دین
 جانیه حرکتی خبر اولوب و مقدا ملاحظ و مذکره ادانات
 اسباب تقویت رام اولدزه اویه سیدغیران بر طرفه صنف

ایکنی کوفی فرآور ایدی بروضه بهر حال توش ایلامق
 قابلاکات وکند اما چونک مضمانته بهر حال توش کله
 ویاخورد چاره رینه اهتمام وقت اونزه دبه جلع اصل
 معونه نظر امنی دجلی عقله نلیم ابرجی مودون اولدین
 همان قدر اهلایه هماد ایه نیت اولمشدر اولکون
 اوردوی همایون نزلینیی جیشنی دادای دیکله معرفت
 ضاهکانه سلیمان اقی برمت برده هته اولفنه دایق
 نضت وکنجی صی انما تشد کشته فرد بوجه اعانت
 نزل صلیق اواره ایسی فرماک ببولدی فی نفس الامر
 زیب اولفته نوجه هفت شهبازی ایه نلومه کدک نوحا
 دینفب بوجه کلبک خطی جلوهر کند اولد اولت خلعت
 واقام اهتمام وعت ادنا اعمال کواجه معیت جیمه دت
 ابرو کاشکار اولدینجه موسیبه دیاد اعدایه وارلش اولدی
 دین اسدملو شرفی وغالبینی وکفه دت اولدوب عب وراس
 دیندردن قطع نظر طشدرای کلایا ترک ابروج البته غنای
 عکری بوصولای کلود کوزن اولدقلدی عکری جینه متاز
 ابروکی اخذ اولدای دلدک تقریر زوت دانما استماع الهی
 بادرفعات بوجه تقبل نظیر وزیم قشیدی کن هفتند
 نغینه محافظه سی بسد اولاش بوسدی کذب بد
 وناموس دونه کلایو قشد موسمنده مرتادایه کوروت
 ودرین صوزنده بش کون اقامت وکافلی بونان اوردی

مسکریه نلو کیف مایه اعاده لری وکلور لرلو یا ندره
 ذر کفایه عکر اولدینی وبقدر اهتمام اولدنی بس ببه
 برقانه فی شیخ اولدینی جاسولری اغباری حسینه
 برکبه بنفیه یاخوه به هجرم دیز کشرباشا ایه بری کز
 ساخت همادیه وحقانه ابروب بجه دین اسدی شیب
 کلکفره دنی عازم نادریم اولدینجی برچاره بده بونان
 عاکر موصوب جانبارانه مانتخدرایه ده اولتی
 اولدور اسدک کله کی ملوفز اولدینی موصط سیه یوزن اقر
 ذکر و بیان اولدینی سیاق اوزره بویضیه عکر برغزین
 اولدور دنی ناس کلمکه اولنکامره دشمن دینک جودره
 اولدور طابودرنن قوی کلی سلمات فرآورد ابروب وخالص
 دیزر مشادایه زانتع اصحاب فیزنک ویدلنی ظاهر
 بر ذات ایه دنی نه چاره مقابله به وافی وهاف عکر
 مفعود اولدینی کزدره عظیم تدش موصوب اولوب
 هات برکدر ویاخود شاید برتقیضیه کفره دت اولد
 بالصل کزدری جلع ایدله اسیر اولغنی امتیاد ایدر
 وطونه قودنی قوی باشی چارهی زاده محمد افادنی
 جنه قاصدیه یزا اولدورون لوزنه به طوفی صیرت
 عودتن کفره طرفه اذاعته اولانک طوب کله نلو
 بر عاقای مولایه راست کلوب شهادته نال وعت
 صفه واصل اولدینی ضعی باقرات ماه مذکور لک

کفر

هایدون قاضی دیر شریف حسد بانا لوا شقی تسلیم وایاس
 ضلعف اونوب بشی ساعت ساض اوجام نام نندام ووصول
 درهبا اوتان جادوره نزول اولینی کون مرادیده اودون
 دوی عسکری حس بانا طرفون واور اودون بیزانی فهورگ
 شورجهبه دوک چونکه دیر شادایلهک زانی بالدفانداش
 شوراده صودت اهدارده افادهک بوجوجهه ابریک بوجهدرله
 ارمغانلهکی قینه دکشون ابره جاپول نملو برلرفش
 تخیب اوتسه هر دولو مناسب اولوب و عسکر دمی منتقم اولم
 کفره نله دزدو یادی حرب اندر حرب اولور بز ارمغانلهکی
 اکی فات تجیب اولنه دن عسکرله موجودینه منتقمند دیر
 برلرفون بوماده به صفرا و کاد کشته نفیم ابریک جمه میانه
 متواتر معلوم و تکان اشوقاغه سنه بوداعاشی اناف منضم
 اق بنقه دشمن طرفه کچیکن خیر ادرن اولکون مرادیده و هوا
 احراف باناد و انای راهده دمی قزایی هم ایدرله طوریجه
 لزونه به وصول و ضرب صیاح ابریک ماه مذکورده التیمی
 کونی قریه لوطام نام نندام وصوله ابرشوه بی وزدته بی
 دمی بالکبه خاکه برابر ایدوب درهفات و کرله طوبیلهک
 انوج کرله عسکر مشارابه و کرله فیضی صیاح بانا
 و جکس بانا جمهکی فتح ادرم طرفه کلوب و زادن
 دمی کیریلک فسخنه اوله فیضی برنسنه کی قالمیه دفر
 جمه کی جمیع فتح ادرسه کدی کدی خبری دمی کلکندن

ماه سفر الحمله اودن ابریک کوی قطع شاناد دمی مراهل
 ایدرله کلکتی نام قصبه به وصول و کرای واسه سنه
 نزول اولینی کوی فیضی صیاح بانا نملو و زادن رضیه
 اموال و انیاسنلو صیغه ککولر رهتری فیضی اغا نصیب
 و اناطوی عینی زمان بوردیلوب برز ایامدیند بینهارلز
 کون ایدن نمدار خاوق قوه ده فعه کوزومله ججهوسنه
 اسباب ظرویه زهنیاب اولهیندک اشو لزوت زنده
 اعاده لری فلما نهی و یاغود برضودی ایجا بایمه جک
 جمه ناسی عذرن مسح اکن بودضع نادوا ابره مشارایله
 کدیرینه ادرل جابه حق یوک کوزول همت بوردیلک
 و ماه منکدرله اودن التیمی کویف سردار اکرم ههترکی کتوب
 ابراهیم رشید ادری بی و تشیفات کسه زاری افدایلهک
 التیمی مقداری ادرود اغواقی و باز خدمت دمی استغیاب
 ابره کیش جانیه و عت دیر کویکس حاضر اودن هسقلوره
 سواد و اودن سکوکون ایچین کورت بوردیلد و کیکرت
 مقصود اصی صیغف حال کیش و بودکمر رسوملک
 بوجاده ده قتی جوف برانی زلمده کدی و کجه لوطرفون
 کجب اوقفا کیدو جکدی جهنه معلول اوزینه کلدره
 برنوع قود عارض اولسون قصبه سنه صیوا لوج مسقولو
 معلولله و اغا کوریکدی دعادت قریکسی ماسم شتاده
 بانس کوستوب و دسبه ابره برکلی استبد ابریک اولینی

بالخرجه ظاهر او دینه ناه اگرچه بوقش اطراخ ایصال
 ضار الطراب به بیه او بیا دره بفته "هم ایبه چی و اول
 دقه دکن دعایق بطرقون اغفال و تحریک ایبه جکنه جمع
 اشتباه اولدیندن بوضوح صدی بکش دیوکسینه مذکوره کینه
 حیدر ده اول طرفک تقویت واستحکامی لاسی نوجیه اولور کسیر
 نه کیشته ادره اتمی ضاسبر دیکه مرکزک عبادت اولدی
 اچهار اولیندی زکی مرود ایچی ادره سردار کوم طریقه
 بکرتشد عود نزدیک زراسی تدبیر میوانده ایکن بر مینه
 قیش ظهور ایچی میواندک اوزری کلید لقب تفت دوجه زینه
 وارد قوزون ماعدا بر طرفک جادد لک ایچی رونج هرکی
 سحر اولوی تدقی شهری جواد زده هم اذن اولسور و لور
 بزکده دز زیا درجه تطفه داریک دیوکسینک اولفته باشدی
 و بز ادم شده نقل و کیمی نقل میواندنه برعل بولوب
 اسکان ایلیو تکینه دوشدی و ظاهری بوجو اولدی
 انا سنده دهال دوت و اوجاق اغوزی خیمه سردار کوی
 دعوت اولوب شتا ضوی مناکوی شوزمین ایبه بط
 اولنیکه کجه بوسنه شتا ادره ده اولسور بوزن افجه
 قزاد و برشی کی ایری کن بویه شدت شتالک برده بره
 طرودی حسیبه ادره به وارلق امرحال مناسب اولور
 دیوکسین شتای جیقا دمقد و بندکزه همه نلک جاننه شتی
 هزاره ضاسب جوابی تمام اولور اولر کجه لر خنده خافنه باشه

افند و هزار زمت و شنت جیکه دهک برخان تارکنه اقام کون
 کون بوجوهده افطراب ایبه اقامت اولوب ماه بیری برنی
 کونف دورون قهیه به دعول و قاییش زاده و یکله مردوف
 کنه نلک قونانی باناقوسی تقصیر اولدیندن لوا شریف
 دنی اولکده حاضر اولور او طریبه وضع اولوب برقع کونف
 هرکی کوجمه بر کله اسکانه و باری دنی نازی کوزینه الوب
 کونفیشکی قد مجاده اولور اسکانه اولوب ماه مذکوره
 بیری بنی کونف کونف کونف قونانی قونانی عزل اولوب سلفی اولر
 حیه حیدر کاتی ماشناقند، کزاد ترحیمه و نقل اولور حیه
 کتای دنی مولایه قونانی افند به توجیه و اباسی خدمت اولر
 دیکری برنی کونف مکتوب صد علل ابرهم و شند افند اشته
 ظلمدا عزیمت ایچ کویا ادره به شتا تجر اولمشکن زکته
 منی مد سجه کیردی دیند ایبه سردار کوی بی وقایه و هر
 ماده سی و غیرتند و ادوی هر ایونله کینتند سا نا
 الطایفه افاده ایچ بیره افند مولایه کندوندک شنت
 سفرد برقع خنی صدوی فکریه اولوب بوسر حضور صدی
 افاده بیجورن دهال دوندن بر نلک دکاب هابیده طرفه
 کیشی دغا تریخ ایچ نهایته کندوندک عقیق بیغ اولنه
 قریب الوقته و اوج کلنه کیک کی عماد کب ایتدیش اولنه
 و کانی مکتوب باشی خلیفه سی امین افند به احاله و بوجوهده
 استانه به کوزینه شتای ایبه بوزکمه صد قونانی حرکت

و فراسی انکه مغایری امر کدی دیده دلجو کنگه به اریابه
 اهلان قطعا بر سرور شده اندکی شویبه طور سوت بومکنه
 بویه منسج کدی بویقد ماشا الله بوعادت قام کیدرک
 و درق موصدر دیر لری کال عاقدی غایب ابیکنده منسج
 ضروری فی منسج اولشدر و الحاصل سالفا انکر منسج رخوم
 منسج ایکنه مطلقا بوجه لری مجازات ایچون اردوبه کلوب
 قتل اولشدر صدر اعظم حضرتدی اصدار ایچدی ایچن هیتاسن
 اوریننده بوجادت باشن جمع اوردن سفرا: فونده نشاف
 اتمش اولشدر فایضام عایضام بوناقه حد ارضه منسج مطبق
 باشانکه کورک کی تمیق اولدینندن بومغول لرینده زوره
 اتخاذ اولنور اوجه جنون اولسه بومکنه به اولدین
 معنی منسج اولن ایری شمدریک بیاد خانه به وضع
 اولدی ~~منسج~~ بوردج ترتیب جزای عفو بوردی و بولنور
 بوندن زنده جزا اولمز دیوجانب حضرت صدیق علی به انش
 اقدیمه فایضام مشا و ایلیو طبق تجربی اوزره مساعده
 اوزنای قنقنده بوماده نلو بیره عفو اولسندک و اوت
 ورت اوللو ترتیب جزاسندک صف نظر بوردی
 اوردی همایون بوناقه منقاد و کبای مننون و کنگه
 ایکنه دوام کرد و دولت بادشاهی دعوتنه موافقت اوزره او
 چیکه در کنگه اولمقنده و در بولسندک کتبی بوسنه مباد
 ده

دورانی

بوندن اوزجه اوردی همایون لرینده ده ایکن خبری کلوب بآدده
 غریب اهلان بویقر و نه صورتی کوتاهیبه منسج اولدیندک
 کیفتی و قوی اوزره بملکه ایچره بادرش اسنم امر شریفه
 مخصوص آدم ارسال قنقینی روح بیان قنقینی و فاکر امر شریف
 بیس اوانک مینر اولنور دی اوردن منسج بوناقه اهدنام
 کنگه هیشالسه و کنگه منسج منسج اوردن شاکر نام مملکت
 و بر طاق هر سه اتمش بادکاد سفینه و قارونک کوتاهیبه به
 کلاب طرفه فلور مینر ایچره سفینه شانه به کتور بکلی
 منسج اولدینک میناندره موجود ایچن منزل اولنور
 و بیض کنگه نلو اهدنام و قلمه بن اولدیندک بنقه و اعلم
 اولدیندک کنگه بنقه و صفحا اولدینه بیدلید قنقین
 اوراق بر طوره به موضوعاً اوردی همایون و دور ایچینک
 ماعدا نجیب بوندن درک منفرد منسج ماده سنه کنگه
 ارایه نظام دیرینک قنقیت ایچره نه جانتدرک اوراق
 قنقا و خالده اولنور اسم و شهرت معلوم اولدن اولنور
 اوردون استه منسج کنگه بویقر بویقر بویقر بویقر
 سوادیه باشنور ایچون بویه بویه بویه بویه خاد ایچ
 اهلان بویقر ایچره منسج کنگه بویقر ایچره ایچره
 بویقر کنگه لری تطیف برینه کنگه و کتور منسج اوردی ارایه
 بویقر حرکت لازمه سفینه و باضمن بکند ایچن هم ظهورت

لوا: شریف بوجله توفیق اولوب بکش یقه نه کتیلو ک
ایله برغفور رشکر بیس وافتق ویدی مادی یازینجیلر
ایله اتحاد اولرلا ولیدارک امریافته نه و مستولونلو ییشی
فتی طرفه اوله حق ایسه او ماده به کال اهتمام عن صیم القید
مطلوب و ملتم اولدنی دیوشکت مقدمه ویده: مسفوریه
کوک صداعلم هفتدیلو وارد قدرن باشانه وکله نوز
بالدقات باخیزات رابطه ویرش ایما شو نه مایوک ده
طونه صوابنده مشاهده اولان قش یکی نه دمنجادر
کنه نله مشهوری اولماش ایوک اولوایس کانی خیار
استنطاق اولندقه معترف اولندود و زاتره طونه نله
بردرجه لده ییخ اولشدرک توفیق قاب امکان وکلدوجف
برکوک طرفه آمدند اولندوه برغیب صواب و بعضی ملدی
طایغ مثال و شکل آفرایه ییب شید مشاههسی و بوزن
بقعه ذکرافان قیله کیفتی بوزن دنی معلوم اولورکه
اون زانه صطبه مالله اولق برولک عزته به ناز
اولتی قد فداؤ افذیک وکلرچی کوزم ایله کوردوم اوت
زانه صطب کتودوب ویرلوی اطرافن سدم ایله ایکی
ایکی اوج عدد صطب استر به جانغ هفتکلون اولورن
وکلور اولورن افخ الدق اولور دیمه نله ییخ فانه سی
یوق ویرینه ماورد اولسه ده ویرسه مقبول تجیه کیک
جمعه عنین اشکاد ایوی بوزن افخ برع ویران اولندولر

اصول اولوره اول باراده ابدوی همایونله کونی خصوملو
صورت قاری بوجره اولیک بو شدت شنا هر نقدر بویه
ظهور امتیایه دنی عاکر اخراجه زائر او رعلیه عقده
ناضیه کرقاد اولیه رق طرف نشتر الحق اولوره قرار
دیرلکه اولوجه استیصال اولنتمه زره قدر قصود اولورک
حکمة الله نمالی بو ناخاره اوزی قلعه سنک صوت ارتبته
سقولو طرفند میأصره اولدنی خبری صیقه کلدی کون:
بوماده نله سرزده ظهور اولسی همه نله نایدوبت و تیز
و هم عظیم تدش بوجب اولوب ایق بو یخاواناق محل و شدت
شنا دنی معلوم تکی دنی بوجره جائز اولدینسک صدم اعظم
هفتدی غای مظهر جلال اولوب همان صوابدیزه اقتیدر
بلا بوقاد و قشله زده قدر ضرر و کمضودی یوقد بلیت
اقتریح لایزم خلقتنه یقون دویسند قیوق تارک
ایدم دیرکس برقع رهاک دولند دنی کیمکه هفتت حال
خینا ایوج دقه کوره تروکانه مبادرت ایکلری اناده
اطه یاقنی میرمیران طاهر باشا جمه اطه بی نشید
ایره ییدیزه ان معیم اولسی صبیبه بودغه و دروایو
تیزایته جنانک دنی دولی الماده کافتی طرونه سنغول
نوسط وایکی دنی صیغه رغبت کونتر دکاری اوجکستان
اولوب ایق صیغ دیرلک واقعا بران شروط و یقود ایله حاصل

اودجی صلیتی جیمه ده ایدوی سلم اقا بوخند سورشته
 دخی ایدوسی مقفه صلح اودجینی ظاهر اودیننه بنا، هات
 بوکاخندر عیاد. نادر لایله دکاب هابینه نقیم اولنوب
 واهردن دخی کوردن خیرانه اون بی کون قدر جواب ظاهر
 ایدر بر دله غایت غنی جواب ادسال اولنوب و قوتی اولدرتی
 کوز ایه جوابنه متقب انا سنده بهن داندردن بدخنی مطلق
 جوابی کلور ههان سکره و ساز ظهورده نورد و بریکند
 دیزاکنه فله افواج و سایی موبو معلوم انامد بکده
 اغناشکون قریبا کلام ایچون رضعتی حاوی خط هابینه
 شرفصودر ایدر امینه سنده اولدوقدری

بتقدیر الله الملك المعین بالوده مرور ایدمه اوزی قنصکی
 هاهمه سی ضیری شکتو عالمده مرهلو سلطان عبدالرحمن
 اذین مطهرتیک معلومکی اولیندی بنا، علیه یل و نباد
 اوزی قنصه سنله حال و کیفیتی شوال و خندور جانی
 اولدوقدری اشکار اولدیندنه بودفته قنصه نذکرده برتقرب
 بر اعدایه کز قناد اولدینی دهشت ازی برتقرب معلوم شاهانه
 اولننه عظیم کورد و ناسف بیورد قلدردن نامزانی طبع هر ایزدی
 موجب اولدیندنه کورده کورنه سنند اولور تقریبی اشوبله
 ایچون سنه سی رجب شریفله اود ایچینی کوروش
 شادایه سلطان عبدالحمید خان قهرقندی ۹ بایشان انقصر

انقصر

اوصوله دبله راضیه رضیه فادخلی قیادی دادخی
 ضعیف صدای هوش ازانجه کوش ایدرله له فاعلم انه ندر انه ایدانه
 دبر دله هر صدای قریب خدا و عازم کلشنکای دار بقا اولدی
 شوکتو ربانلو سلطان سلیم خان به سلطان معطفی خان
 قهرقندی جلوسی بیورد قندی خیرجه تظیف اقد و برادرک
 امین ایتله در علیه کلکی ضیری دودر ایچکدن اشوب
 و قویات حسینیه کله زرتب ایدوی و کله اوزی عاده
 و ساز ظهور صانه بالکلیه بر نوع کته عاضی اولوب عالم
 نه صودت کسب ابر جکدر انیشه سیه مشغول اولنک
 مری ایه تظیف اقدی کجکای صدر عالی بوشنه یرینه دفتند
 اسبق حسن اقدی نغیب اولنوب سلفی بر قیاح کون ایچنده
 عیبت ایدیدله خداوند کاد سابق مرصهلو سبب موقی بودجه
 اولننکه شادایه اصحاب مرگندت جمع اولغنداد بارشا
 ملکی الحصال ایدی ایدر بوشنکله ظهردی کندوریکله وضیی
 اولدیندند عباد اللیلک و جمع و عابانلو دختن اولکلیف
 یل و نباد انعام بیوردج تا برین بو اوزی ماده سنند
 غایت انقابه طائر اولوب راغا نوزجه اولدینلکله جنب
 صحتی مطلوب بیورد قندی سائق تقیر بر اعدایه کز قناد
 اولدینی ضعیف رسیه صلح هابیندی اولوقن تمام کندوریه
 بر قات دخی کورد عارض اولوب دار قنادن کلدار دمنه موبه
 دوان بیورد قندی سبب مستفنه اولننه غیاب زینت

وکل اولاد دقت دارن سپیض الله اقدی، و مولای حسن
 اقدی، دخی دقت امانی توجیه وجه سنه ایسان خلعت اذنی
 قطنهای حال اگرچه بوسونده قزدر برتری یقن اصحاب
 وقت و ادبای بهیوت دمرفله فرمه کوره مقوا ترتیب
 ذوقی مرود ابرو اصوله بالکبه شیخ اوزنجی شیفین
 و صورت مصیحت کون کون شکل آفر کب ایه کجی مجدم اولیست
 حق بوک اوزنه بی مودی اولضه و قناک و کاب هابوت
 طرفنه جلوس هابوت رسدی نامونفکره کزاد سوزله
 کال اقدم ایه تقنی بیه خطوط هابوت در طرفنه خیرت
 کزاد ایلمه باشدی بدفع ابره کله هیرت
 زآ اولور کویا اوشوخ بلدیکن در یاد کل مدلولجه شجاعت
 و جدوت انوع خدر کجی کنونی کونتهک باشلیج
 آوک خزاد و بیوت صورت کله همه سنه تقیه خج
 ایجاب نمیکه نایب امر استیجال دغنی صیه تدقی
 صواست حرکت و صد غلم سن باشا داغنا ناضاع اولیست
 اهته و بینه قطع مراحل ایدک نه هالایه مابین
 قریه سنه وصول و ساحل طونه ده میا اوفات جابدازه
 نزول اولوج برز ایام کندن مکره اینیل طرفه مرود
 وانته بوزه صوبی کبود ایه دشمن اوزرینه اولیسنه
 قزاد و بریلج قطنهای قدر برفقه ستمه عتله سید اولیست
 مابین لولا شریف سایه سنه ذوق المینیم والاصل

کمن کانات روح بر فطرتین تقدیری ایه اینک مؤخر ککود
 تا ادر ایه ترسانه ایسی سلیم اغائلو بیگی اوانته رینه
 شهادته نانی اولسی صحیح اولزیندن ماعدا غلطه ده
 کانی شرخانه رسد و بند و فتر عاتذت طوشان بقیه اولرکله
 شدر شیخ کلا ایه شیخ اولیغنی و نتیجه ارباب اتوبی ظاهره
 مکرون خدمی و برقع دخی اقتدره و قایه قضیه اولیست
 و اشاعتی ابتداء امره ظهوری زانته شایان نامول
 و فکری موجب اولیشدی و بوار اضره کفخی بوزین مرفی
 شهر یاری شمس لاین بله افتد هر هابوت ایصاله
 ظهورتیه داصل اولوج لوزم اکرانه کلابه رعایت اولیست
 اهداد اولوی بدلتحقق در علیه به غزیه هت بیور ریلر
 دادودی هابوتلو دخی تکلیف صواستنه اخراجی مهم اولیست
 قاعه اوزره صیه زن اقامت اناسنده علی الصلح بی
 صیه کیسه امین افلا کلوب انبو بله ایکنز اوج سنه
 در مضاه شریفله طغیانی کوفد مشا رابه یوسف باشاد
 هر هابوت استرداد و ورین عسکری صو باشا طرفینه
 اصای هابوت اولزیندن اوللذ غزیه شتاب اولوج
 یوسف باشا دخی یکوف نام مندرک توقیف و اون جن کون
 طرفه صد غلم حضرتی ابدی هابوتی شریف ایجاب
 بر فاجکون مکره کفخی صدر عالی صو اقدی بی دفته غزل
 و شیخ اول ذوق زندی سیمان راشد اقدی بی کفخا نصیب

دخ

صین بودند و در سواد کتاب وقت او بوده اویاب همزدند
 سیضک اقدی بوزه صوبینه اقدیای تقدیر منغ الغیب
 دقت حقه وجه: بحر الطاف ایه به مستوف اودرف
 دینه: شادانه نانی اودوب بیکدی دیوان همایون صواب
 معارفند حاجی مصطفی اقدی زاده سید عبد الله بنگ
 اقدی اول ضنب ایه بر قات دمی اثبات وجود ایدک
 پز ایاام مابین اقامت بسمه دیوانه عرمان اچنده
 شغنی جاننه صعباً بالغانیه واصل اودوب موراسنده
 مکث اودنه اچن قاسم اناسنه کرم وقت عینی کرم
 فغاسی ادمیننده برده بره قش باصوب ناها درند
 شهره دخول در هفتقه دنه کرم صدغظ هفتزدند
 مهرهای بود اسما جین سکر کرم جزای کرم صی باشا
 هفتزین صغ و تحویل اوتوب کچری اغاسی یونان
 وزیر صی باشا قانقام ضنب فغند بهر ره جو قانزاد
 کوه جلک صی اغاشا رانیه صدغظ هفتزین اسما جین
 اددوی همایونه ایمام ظلوزی مخفق اوطنه پز ایاام
 سکره بیل اچیز دوت سنه کرم بیع اودون شغوف
 جو اوتوب ذاب قیر اودنه بجان دوت و اوجاقو ایه
 ادی ترتیب و یککله گلنه شغیه وطعام احاده اوشکر
 بر گلده ادم ایه دلو و کیه به سونم و نگاه قلبیه
 اب حیوان طولو و زیکه کیری ات پانزین صدغچه

نینک صی بولو نیم اچکلی کلان طوعریه باشا
 قیزی قشص اوتان قرانق وضع قیر بودید صدغظ
 سابق صی باشا هنگام سکر کرمی مغنیای تقدیر هفتز
 بوزنه بر مطنه موثق اودما شواب ده اصحاب انقارون
 صلیم الطبع بر وزیر دروش صیم اولدینده مالم مدت مدید
 امورده استخام اونه کلیند اوضاع وقته و قوق اولدین
 جمله نله معلومید نتیجه مقال صدغظ هفتزینک ایتاری
 امرده بوضع صیوت انجرام و ادانیه بزک اولوب
 بر مدت کچرک غایت بر سیلی کون ایدی همایون برینه
 بیغوب کتاری سکرک دیوان و اشد اقدی ایه کتوب
 امین اقدی بجاده زین بوجه قی و اولد مظلومری بوزنه
 ترف ایکی هفایت اجم فکریه شادانه دینه واصل
 ایدی کویا بوزه وقته سنه سب اولدیر تمغنی اسناد
 زغیه ایدی حکمت بادی اولکونله سبب بقیر اچکلی
 دمانلک اولدی مطلقاً هفکله غایتی و بوشد نلو کال فلوط
 اولدیننه اشتباه اولیب بز برودجه به دادیکه اچکام
 قادتو قادتوشیه غایت یقین کلینجه ذره اونه سبب
 و شدرالک صید ری دمی بونون معلوم اولورک هفتز
 نقتنه دکن کینه نله معاینه سه اولما شدر هفتز
 بادی روح بر فوطری سلطان شدا شفا غتته نانی بیه
 امین کتاری سابق صی اقدی دقیشنا د مشغوف

حسن بوسله الى اول سببه در صراط سید روح
 کتوبکله و کومله تکره جیلله فرود ساختی؛ توجیه و
 ایاس خلعت اولنوجانجی بویه بهنگام الطوار عنددعایه
 و باظنوصی سخاری اوردن حسب و تشبیه خاطر بلیله
 وقت همانده مخالفین اولنوردن بقیه شخص منکوره بویه
 صولایمیزد بوضعی قوم دئی کندرسنه زعم فاسدجه
 صاذالله نفاک بر شرف بلطب برهونمانه اوردن عقادنه
 مقیسی اولیه درق بیکناه و عجم بوزندری وضع حادث کردی
 نشانه و بر مشدر استغراب بونزه و در کجه رهال و اوچا
 عالم جبریت و ایاس خلعت ایوکلای جهالده شعور را
 منسب یعنی سلفه و قویموردن مانم وقعه سنه شایه
 اولوب آیا اولر جعفر فکیره بر ایام وقت کجوب بوموادند
 خزیه و کاب هایینه عکسرایدوب و قیه دله شنبجه خط
 هایره کلدکجه ضدی طول اولدیندن و کجه بویه ک
 سبقت المیزدین بوسامه طلوعی ضدی کورینوب بر کون
 قوشی بولنه اتنا ایوکی کجه و اوردن انزه کندرسنه
 عارضی اولغنه در حال قویه اعاده سنه کندوندی
 کفره کتوردوب قان ادرتی مرادالیندی رسوم دئی
 بوقتی ایاسنه قان المی تبار ایدر و کجه کعبه ایلی
 اربع کعب مقداری قان جیبین دیو تهریز و کتورسی
 اولطه مسیه بر فاجکون زیاده جه خلقی شند اولوب بیک

نسیم روح ایوی در حال شمه رایبه همه رهال و اولطه
 قویه کلوب دو کفره اوردن سابقا کجوی اغای صرنا
 جهریه آدم ارسال و دیوانه بی فرض و کفرانه باناک
 شاندرله کلوب قانغلام اوچئی عیال و مسامعه و توجیه
 و کاب هایینه عجز و دوسال و بوزنت اقم یان اولنات
 و باظنوصی بند استیدسند بیفانده اوردن عقادنله
 ایفاتی حکم مضمود خلقی مسیه اجرا ایوکنک همه به
 نلب کشی اولشد و ذاته مسامع و شاندرله اصحاب
 زورتن اولوب بیجه ایام دریا قوردن اولدی جینه کتور
 کلیت مطوظ ایوی کنی نقدار مالی جیجینی کفوه اولکلشد
 ذکی سبقت ایون اتنا ایوکی که نه دهن اولنک
 اشو و قوعاندن مبرکه مرهانیون ایاکره قان ایدر کون
 ایکن اقلنای سوق ایوی دانه عیاطی و بر شریفین
 بانا صفت ظهد اوردن ادعایه شناه شمنویه تنفین
 و جدت کجود صوابیه حرکت اوقه اوزره ایکن نمه کفره
 بر کوی قسقهئی همیره ایوکی ضرری بیدرئی نواز اولغنه
 محافظی بوناد میمیزند جادوش زاده بانایه
 و سد طیبی جکینه دت جکیز کرای سلطان بر طرفین
 لوزم اعانه و امدا ده کال مرتبای و غیرت ایوکنک بقه
 دو کجور ایفاتی قوی باشی جلیو غا بر اورداری اولدی تقریبیه

عاكر موصينه زخاير اذسانه وكافه خصصات ايدى منت
 صق بوك زاموش اولود مودود وكلد تيمس حاصه المينك
 لطف صق ايه بر كوك قلمكنى بززه اقم سكان اكي غزن
 عاڏى وڊر احمد بانا محافظ اكو مسقو حاصه ايدوب
 مشا اريك موقق اوبنى غزا ابعم بر كوك اها اينك باعث
 افتخار ايدوب بويجه لو حاصه سقى دغواول غزايه ياد تلو
 كلياً نيزم اولديزه بزوزه عظيمه نك خبرى كديگان
 بنفسه صدى عظم هفتلى اوج درينوز اندون اغواوت
 استعجابيه حكمت ودعا لوصول محافظ باغايه زاروت
 وسطاوت مشا اريزه قنقايق فرماق وڊر اريزه جاوشا
 وراز سر كرده لره خدمت وعظيمه ايه تخفيف ايدوب
 كوك بوقوهات حبيبه ويا خصوس صدى عظم هفتلى
 بواقدم وهق وڤير قزوقى اها اودويه زريمه ابداع وڤير
 اولندر وڤر لواغواوت وڤر فرائه دغوا صاوت بيغايه ايدوب
 صق بوك اشاع درون اريزه باعث اوبى بالوده تفصيل
 اونان لندقه قزوقايه ساز و قزوقا لندره ماى بو زوقه
 قزوقا اها اودوى هابوبك بهن عارضات حسيه بر كونه
 ابا طايه حلا طارى اولوب نجه نجه قزوقه درون ستم
 بر طرفه هاند مشاهدى صبه به حياوت وڤر ايدوب
 مستفيد نابرين اودوى هابوبك درون طرفه وڤر
 اموصخنه دن اولديفند فى الحقيقه واريوب بس

اولوب

بر كوك جاننه عبود وراز اقامدن صكه دايه باغدى
 دولارى حله بديلى بودد اولوب اعلاى ديله دغى
 اودوى نجت محوس حاصه مساق بر محمد ايدى بر طرفه
 متيد صغريه اقام اولمغه مابنت اولوب صغى
 اولانانده دخان كركيسى قوبق باشى نغان بله سوك
 باز سوادى تيريه كلوب زاتق وڤر اوشاخه مائ
 اولمغه مائ ك خصوصه باقبوب بر اكي صوبك قافقه
 حرواق اهدى انا سنده صده ده اولوب نجه لوطون
 قزوقه بزودت عليه ايه مائ ك ايه جكندد بويه
 هابوب اولوز ايدوب ميمولى ايه افاده وهم اولوز دغى
 اشاعت الميلا دك فى الحقيقه بر صت صكه سر كاي
 نعيم ايدوبك صغى اديسى كلوب كيمكه باشدى
 اما صاكو نصمنا تر مادكو مئسلده در جنتا خزيه
 بيق صده صغه كودومكه ديس وقت سب عباله ائذك
 مئرك مصطقي مئركه به علود و قارنو تخمده جيو عالنه
 قزوقا نجه كيدوب كللمكه باشدينى كوندده مئسط اولوب
 بوديه قزوقه طرقته بيم اوناك مئ جبال يايه سنه
 بكي دغى كلوب كبرى اودوز كوزك همه مصلى مائ ك بر رابط
 انا سنده مئسطو لوطرقته سجو ديدكلوى شكل بخير
 لعين بذايين صورت جيسر هاد ظهرو ايدوب صوبكه
 مقدا اتفاق ايه صفايد كلوندر ايا دور اضرود

کلی مقول عامی علی مقاصد اربعی تقریر اولیست هر قدر که
 اقسام اولیست بجمع بیجه بلیوب بازی بر طرفت
 شنا اذو سیختمنی به عین الجک بشدیل ذکر می رود
 ایدن نمه لویه قناع متاد که دن مکره مذکره صلی بر
 یعنی دوزخ اولیست اولی دوزخ عید نله اولیست
 اولیست ماده شاد شوکت سلت وقایعی تمام مواظبه
 کرده جله معنی هفیه ده اولیست کلی بمرت
 خمیض دباب هابونه استبان ونجه لوطیفی دخی
 تالیف حاصره دوستانه ایه تغیب چون بکرشه ایدن
 باشی وکیلنه باذنق واقعا دوزخ هالده اولیست ما شوق
 یونجه لوفخ صبح ایکندن مقولویه متعقا عید عیدت
 حرب اشکاد اربعی بلوده نقیمت دوزخ و بیات خوفیک
 تار" علیه اول حیزر باشی قصبکی مقولونه لطفه
 بولنیستند دوزخ عید لطفه نبیب اوزخهر مضهر اقتیل
 و متوسط ایدن اوده دوتدوزه طالعزلله بکرشه
 جمع اولیست بر نوع مخدود اولیست میدان اولیست
 نمه لوزله لطفه ادردی هابون بونان سرکاتی وریوالو
 لطفه متوسط ایه خمیض کن منکره سندن بنقه زلفی
 لطفه دخی باشی وکیلنه کیم اونه دق و بر طرفت دباب
 هابون جانخی کافت ایدن حاصن مقال ذافی
 دوزخ عقابانه دافع دشمنی قصبکی کن مکالمه به

بر اعانه ایه بیخ مهابله ادردی شمیرن برضاد انفا
 کوزن عیارت ایدر وخالص بملاداک ادردی هابون
 کلیتا وکلی لطفه عبور المی شوپه که نمه لو اولیست
 مکره کیم وکجه جله بزنی دوزخ لطفه بکر مکره عبود
 دساهر و سندات میاد ادردی لحو دیرکلی طلع
 برمت مکره وکجه ادردولک مکره کوندرده بن انکر
 مقولویه دخی صلی بر مقدمه مذکره اولیست ایدر
 جدکه اولیست کیم دوزخ ادردینه تار" اعاده سنه
 رحمت ویرلی بوهنگام دوزخ ایدر خط هابون
 فالخ ایه ادرق طرغنت اسماعیه لطفه حرکت
 ایسن جکر نمه لویه متاد که اولیست بر صورت نافته اولیست
 دیواستجمال المونه یسعی حال بکر اولیست ادردولک
 مقولوده وریبی نمه لوده مکره بول دیرمکره
 هنوز صیاحه اولیست جه فانه انقادسی بر دوزخ
 اولیستی دوزخ اولیست اصل ماده متاد که لطفه ادردی
 دیکه ایدر لرم و مقصود اقتاد سفر ویراز مکره
 کوره متهلانه مانتامدی و عالی بیه دله و مدوظه
 المیه دله متهلانه فقط بکره نفوذی قصدت
 عیارت ایدر ضمیمه مقال سخته به وارندک
 ویشی دخی بر طرفت باشی کورسوب واقعا اجماع
 عسکری وزیر ایدرکی مکره دوزخ کورسوب بکرش
 ک

کمبیس و اطرافه زینتی صبیبه هر وجهه صوتی اسهل او
 بیانه تار و ریویج موعود اندک و تشه دوت علیه حرفی
 دودن سازه ایلیری کلاری ظهوری و مراد حرفت شاهی
 اووزه معلقت کلوش ابرکنی و دوت علیه دت وادودون
 یکمروضی نین سیدیچی ونه وقت که مکلایسه دول
 ایلیزیه دخی بولونم تیراتی ایه افاده ابرلم ویدعالمه
 نکاهجهایمده طرخه تیراوندینکند تشه اودی و هالی
 محققده هرکنند برقاچکون اوجه تیرکتاب وقت اوقی
 بوقفدی هاجردهج صاوق اوقی دوت علیه ایه رضفدی
 دودن سازه متوسطی دشتوقی که مکلارو هرقتد
 اتانیه به استیاده انخراجه همه قار بیویه چه دینیه
 اتفایید کرکه ماکوردن کرکه قنادر تارکه وقرن
 شمیرت اقام واهتمام دندم کنذایک مهرتیر کورجی
 زماند حافظد بوددقلری واقا موصظ اوجه بورت
 شاده اودویه بدنتق مکلایسه بورت بوظفان
 کیدمکه فیدودد بیه دله زماند انقو فزیسی صیداعظم
 انیزله برادوری جلی غانک قوناقق اقام وانز
 هرکنزه اوچی کوف تشوی و وصل ویزوده اولای
 اریق بی قرانت و مصلک مغانسه اقام و قیمت اولای
 بر طرفه نغیاد جمعه و بر طرفه قنادر تارک و زهی
 ظهور موزیه کجه دکوردود ویدوه دکلام وقت ایه اهتمام

دشمن

اولوق ایچی زشتوی ددکلری محل دویجه قیاسی اولوق
 بوجه دخواه قنراق تارک منعم اولوقندم بشغه
 اکثر دعا کله اوق و بنفان هوارچی صبیبه یازد کلات
 وکار وکب هجابنده اولوقندم نوعا خانه لوی و شیبیه
 اوجه بومودنه دعایا خانه لری برینه انقوام ایه
 تویح قیل ایه کجه تار» عمه تارک ایه بظرت انانک
 ادوی هجابندم تا قار لرایه واد ادود غیرتاره مرضی
 اولد تویس کتاب مسابه اوق و مرضی ناک کتوی صیغی
 اتام دوی عصمت بلک اوق و مرضی ناک کتوی صیغی
 دیک اوقی و مقیدینه طلم دیوات کیه داری عوق اوقی
 وکتوی فلانسنده و صولجان دیون هجابندم کلام کای
 سب قالی اوق و کیک کیه داری سب کتوی و کلام دوق
 خرابکانه مس اوق قیبا ودمه اوده اولدیه کوه
 اولد قنادرک دما زنده قیبا مهیا اولی و نشو فلندر
 دودی عقیده دخی اوقی یقینک دود افر مرضی و مشط
 متاقا کله اوزه اولدوی مهته یکده اول بودجه
 تنظیم امور طلمینه ندل مقدور ایکنده دهم امرنامه تار
 ابروب و لاصل خالایه ضارایم اقدره خانه زتارک
 اولوب نشغیدینه منظر اولوب منظر تار اولدوی
 تیرازه دخی بودنه کلامه برقاچک نوب اولدوی شیطانی
 اولدوی عکلی تروی و قرانتی بعدنکای دکه جله ایلیزه

موزنا وکوتا رتب اوقات قرناقد و همدارند اون خشک
 مکه مکه مکه پایه سیه مضمونانی ابدون فصلان و صحت
 بلع اوقی و افشته ای مدین مد سبب کرامت
 صحتان ذله بی دخی استصواب بیودوب و دیون زحمان
 باید ده ذکر می مود این عکس انزری و براری بخارا
 اولجه نشقوی : دخول اوج بختی مشادایه بلک اوقیه
 بر ساعت محته ککلاری اخبار افغنه مشارایه موصی اول
 اوقیه طهری بومقیمه جا فرودب بزم کلایک ده اهالی
 برج نوبیه بزیه تشیع ایدلایب موی ایلک اوقیه
 دخی اند اسباق اوقیه اوی رتبا بملری لادومر دیتی
 بیود بقدردن ناشی ففقسا اومر کرک محافظ باشا
 وهاکم اوقیه سار و جوه جی وید عاجز و موصی اولایک
 طهری طرقه مودره عثمان اوقیه اید جمعه مز ایلر
 بریکومان ایجه فیشی شندن کویسه داخل اوج بید
 اولطریه ووشوب کمدک اند دخی قرناقدیه ایمالایه
 خدمتونه تمام و خانه لرزه نه حالایب و صود شتاب
 اوزنه حاصل کیم اشور دوت عیه و مصله اوقیلر
 و دور دندن اون جی کون مودن ابتدا متوسط اوقیه
 برو سبالو طریقین لوکر نیمی نام مرضی و سکلانق مقامه
 بر قاع مین اولطریه اقدق یقه نه و موی صبرک
 کدوک انشاء طرقه کون کصیر تر جماع بانقانی قرشوطر

نندله تر همانندی دخی وکاب هرابوزنه ظهور اولطریه بوند
 ایگون دخی بشق و شقه قرناقد لودومر دیو جهانه کور اوقیه
 اولطریه نوقاق به نوقاقه خانه به خانه قضیتی کج بجم
 اولونه رق تارک اوقات خانه له برینه موده اولونه
 کتیه و تارک اوجوب کمن کمن جله وول بملری : موزنه
 در دیو اوردوی هرابوزنه کور اولنوز ابتدا متوسط
 اوردون یور سیا قودی طرقه اوقیه کوی کوی بید اکلنه
 و فطلنه و حمار و حمار جاندند کجه لو و قعلری طرقه
 و خاصیشی عددی اوقیه اقدق یقه سنده قبا نشقوی
 و دود و اولکوزن اقدق ایدن نیناندی و دیکه و قوقاق
 کستیم اولوی موزنا کور ضری کوی جار ناچار قوق
 الی کون بومطلنه نقیم و تشیکسه مشغول ایکن
 مشارایه نیشقوق طرقه اهشام ریب بر موقدرایه
 خبر طهری ایکی یاد کرک کور ات شاهه نقالی نشقوی
 و ضول اوزنه مصله کرم بزم و کور دوی اقدیلر و مینار
 موصود اقدیلرک و مکاله و قدری صی اقدیلر
 قرناقدی حافظه مهباسبه دیو خدمت ایدکون تلک
 قداسی محافظ جره بونان مینبازن طاهر باشا
 وهاکم جره و سدر بونان انا و بیدک فوجی بخر عباسه اعیا
 و اقدق و سار کوی نقرایه سولموز نوب و شنده
 فم و طهری اذاعت اولوی و ذکر اوقات اومها قارد

موزنا

اورا به دوستان سفاد فاطرون مکه جنبه قانی نیست
 وکرده ادی ترتیب ایه اشاء مثلاً اولی مرتبه شان
 سحنی جرافته جانشانی مقامی می افتد
 ودریفا فی مقامی بیخیزد وحقین منافی نمیخیزد
 داود شی مقداری حبه می دیر وقرقران بودند
 کیویان بلخی مقورله فانه تکیه سزایا برنلدریه
 بودجه شان شکست دوت علیه اوزره اجرای ماسم
 رعایتکاری اقام قندوب هفته سته نمه لو وجماد الجاریه
 دخی کلکه مهازاری اودن خراجکانه صدسبوت
 دوشی محمدباشا قانیه صالح اقمه و سائری دخی اصول
 سابق اوند مسعود ری فانه تیه نزول ایتیریلوب
 و سافلان کورتیب اوند کویکی سیاق اوزره انگله و فله
 ایلجری صغله دخی بودجه اچره دسم اونه دخی
 جمعه دودوند مکه فلاسی زجهاند واسطه سینه
 و سوزنی نمه و ضرورتیله طرفینه فیزی کورک اقمه
 کده افراد هر موادف واستفاد حالده طاربخ
 بقرینه سوال ایه رعایتک قصومدینه دیوان رحمت
 اودن قطنین زاده عکسازدیک و ضرورتیله
 طرفی طرفین ارسال اوندی ویک سزکون مردود
 مکن طاقایه ابتدا بدیا ایلی و بعد سائیر ایلده
 دارلایوب فزوش و تعلقات اید بیخ ماسم مهازاری

انما وقت بود بلیه ایلیک مسوآن دخی بقیه بقیه راه
 مرضی اذیکله خانه زینه کلوب اهلار تشکر استغفر
 بجه منون اودقنی فاده و تقریر ایدر ویراز اوسی
 کزبان ایدر که محل کلام کفیس خندان دیوره قرانله
 مفرد شات و مازنرسی بهالکیم بر مبارک ساعده سونه
 ایتار اودنی قار ویریلوب و جمه نلک جاب میرین
 فینامانک مولایه کلامه دقت داری حسی ادی معرینه
 نظم اوشن اویوب بجه طائفه اذیکله بر جمه واروقه
 نقد ادیبیه انجمنه و انان زینه نلک اولکده زیج
 نه در فروختن اوشن فقهه قیاح خروشی قانور و مازنه
 اقد اوشن تفاوت ایدک غایت معرفتی تغیر ایه
 معادلک لوم و لوازه اویوب بر عاده لینه نظام ویریک
 غیب سمد خروقتیله کیریمکی مشهور اودینت اشبو
 قاندرسم و قیناندری مفوی نامند مکه مکالمه به
 مبارت اوشن غائب کوروشی ایکنی اباد ضمیمه دیوان
 تر جاق عکسازاری بخاره توسط ایل طریقه ایصال اوشن
 ایشو صورتیه افاده تنفین و تینه اوشن امیک شروع
 مکالمه ایه ایداسی اولدینند فدیجه اذیک طرفین
 منون سافت دیو قفیس اوشن رف توسط طرفین
 سائیر ایلده دخی تنویر و اندک طبع ایه محل مکالمه
 قران جمع اوشن فقط مقدمات شروع یا با سبب دین

و هم گاه تند و سختی در خلد بر نفس مرخصه بنده افغان
 اسلوب او زده دیوان زلفانی مرسوم و قیامات افاده کرد
 مقدر او در خدمت لری القیم اول هفته کلاه برونه
 اظهار خواهش کوسته مدینه منکد عیالده القیرت
 ابتداء بر قلع ماه گذران بزرگه مشاهده موصیانی
 کصمت بلك اقری استانبول پایسبه اوردی همایون
 قاضیانی دخی مسموده اولتیق و کلاب همایون طرفت جنه
 وارد اولغده بوکیف زاندره اوردی و قدرینه رفیق
 دخی اکرام زایدی موجب اولشد باده نصیبی مورد ایترک
 سیاق او زده ایکی قاسم مکتی صلواتا بیکدن همان بدون بره
 بر صورتی جنس ظهور ایترک بر عبادت بر عبادت بگفت
 اولد میوجب صیدانات دخی درجه خف رسیده اولدی جوی عزیز
 تحقیق اولغده حاجی دخی بازاریه هزارکی و شاقا بزه زینه
 دغمت و بر طکله لدی او دود سردا کرم شریف حس باشا
 اولکلک بر مقدار ارام ایله توقف و ماخذ شمنی طرفه بوکرکه
 صلا معصافینج و صول و لغوت شد نطق عینت ایترک یوزار
 و قدره وقت علی رانق اقری عزل اولنج کیسه دارها اولت
 شریف اقری نغب در عرضی ناکت کنونی مسدعال و توی
 روز قانجه اولد و کنونی بانی خلیفه سی سید ماد قانق
 کنونیکیان دهانش زده علی بک خلیفه لکه نومه و بگنه
 اباسی خلعت اقری وایع دود کون صکره کفندی مدتی

بیر

بی فغانله اقری عزل بر منقهای حال دروس جزیره سینه
 ظهور اولغده کاملاً حد بانا زاده نشانی دیوان همایونت
 صقی بک اقری حضرتکی اولتد رخصه ایله اکرام خدمت
 بوتر صربها نکه عقیده اوردی همایونت حاجی دخی بازاری
 مکتوبی اقری بک و بعضی ادبای مناصبت بر قانع زانکه
 کلدیق مدخلی شادایه اروزمان بیود مدینه نهایت کون کون
 هم استقدولی رونما اولدیندن خدمت قانع اولدوب رفت
 و اقره اولغده جمله مکت و ارام ایترک ایلی و قاضی زینت
 اسماجیل قصبه ای مدینه عیال کرسونی قضیه کی ایون اولدی
 مقفاه اسرد صمدی و کت سجانی بر طرفه احکامک
 اجرایه کدیکی اسماجیل بهیفت و ادبای حقیقت عنین
 صقی دکدر و هر بر ماده که موافق قدر اولیه عیالایه
 نوع بشیرک و سمنده اولیغی اوله قاطعه دیاهیب
 عقیده ایله ظهورد نایرین زشتویره اولق اولق
 بنی اون کونز برکه عمل مکاله اوردن خانه و ادر
 آتاده برکجه اسماجیل قلمه نکه مقولو طرفت
 استیوسی خبری کلکله بویه هنگام مکاله ده بر طاق
 ز نظر موجود ایکی بوماده نکه و قوی شویستی مدتی
 بر حات اولتیق بیه بر ماده بقیقه اولد ماده بقیقه
 دیه رنگ قانت ضروری بیه مجله فیصل و اوضاع
 مامور کول کلامنه اهتمام و اتمام اولمیشک

یعنی آنچه کرده دمی مذکره و مباحثه به قطعا فلا بد
 بکه بر قات دمی کریمت او زده اظهار درستی رسمه
 طریقات ایله اشبو اصول معصیت ایله هفتاد اولد
 یا ذاهدقند شخمه صدغم مشاریه عودت
 ایدی ائاده میزور نانی همین افانک و موک
 صیه مقفای طوریق اوزر شمنویه کلش بوننه
 صدر اعظم صر بانانله سر مقلای اقتد نار اولد
 برادی اولوب برکوک قرحا تنه طهره کده سر
 دغیر قی و کمال صدغی صیه جا و بنا نیلر و برلوب
 بیره بابا ها غزه بخن کرای سطلان مقنه طوریق
 دمی برادی گمراغای دغی اومینه شرت شهادت برکوز
 نوشی و هلو تندهای کلزار جناحه و دانه اولدند کسک
 ضیک و مهر هایدن اشبو کیوز شمشیر جهادی اولد
 اوشخی کوف صد سیم یوسف بانابه قویه و یونوز
 کلغیه زر اغامد بانا قانقاع نفب اولدغی باغ
 و رود قلعه صوم سلک حق سولوب شرفه بیله
 اولدغله واری مدلوبم بدنا که عقین معانی بری
 صدغم و صومک معنی سباب تهنه بادی اولدنه
 جمله بیان قلنور اشبو بنیدف صیه بومک اولد
 اول و افغری بدد ملک و توقیحاته اولد معصیت
 مقفیه نله استیانته متوقف مواردک اولدغند

برخ

بری سقاقداد وده هایدن و بمنجا برغی دمی دکاستطاب
 کیر اوقده ایکن غیه ایشو بیله هرت دیرکلی معلوف
 بشعور مکاله قونا غدن طوریق اقدت یقه سنه
 مرود اربوب اولک طرفن عبوری کفیف اولد
 مجلس مکاله حرکت اولمامنه مقفولک بولاره
 باشی و کیم طرفن افاده اولماید دمی برنام مکاله
 توقیف اولوب اولدق اولدق بوسیا لویه مذکره نو
 حالی اولموب کیم بوماده عظیم نکر اولدغی افلاره
 دمی ناماسب ایتمک معلوم اولدنه و الاصل برحت
 مکره خانه کیمکله تجااصل عارف قاعد صیه مکانه
 شروع اولوب اما اولک اوردی هایدن و کلاب
 مستطابره کتمی موارد افتر ا هفتد کیر اولموب
 نوما برغانه هغه بی موجب اولمیشک باده بدیع
 و کیر اولدغی اوزده صدغم و صومک و کون برادر د
 فی اوصر و کیم خاتانتنه جیبی غا دیکله عریف بونک
 ندر جیمه اولوب ککان ایکن غزه دود سطلان
 معلوف خایز مشاریه صر بانا کند بونک
 کیر و کیم حوالینه سر ک بونک جزایری ویر
 صر بانا منیع قتی دوز برادغی قاهر اولدغی بار
 اولدق صدرا فظ بونام کس زاده گمراغای
 موطف عیبه مولان رون دینه و زور قوری شیع

اچیندی اوضاع و احوال و دروز کار صیبه بریند زنگه
 کومچینه ده مرفوع الوداره اقامت ایچی اناؤ شوب
 عجه و مقبول سفری و قوقزه وزارت ایفا سیبه
 زه دکر هولینه ویده ویدی عاقلم سنه ویدولان
 شریف قانقاصمنه و مداره کدیکی ماده واضه
 عاقلم سنه بوغیشدی صی افوقه موصلا و سول
 سنند بر و فقر اووروشاد ایبه الفت اووره و اوله
 امور اشنا و غیر تلوجه بر دیز ایچی صی ذکر کی کوزای
 ایچی بر کوز کوز خانه و غیر لویه مصالحه نکه مقنانه
 کما یغنی اقوم و اهتمام صق بر کوز کار ایچی سبب
 وفای عیب قانکرده حالوله اوزه بیده بد اذنب
 کیوب صی عودنه ندمنجه بر دعوا اووریندن ایچما
 ایچی امه اید همتن بیه زوانک اقا و ناهق بره کوز
 شیوعنه نشاد ایچی صوادق اولوقت اوورده اتماع
 اولمغه واقع فید واقع بو قوز صیج اولدی برادر لویه
 زوی مقنونه لری اسکادده صی صی ای کینه صی
 صوادق دهن اولمندن صیاب صوم دمت ایبه ایچ
 صد عظم و سردار کرم هنردی قطع منازله و طهر اصل
 ایچک فقط ایزدون اعلایته بونه دن حرکت
 و قریب کوزدن شمه و صوم بر لجه اویا و صیابه

ایچما

ایچی خندرا صاننده مکه تشریفاتی نعیم ایدی
 کوزل ویرینه کوز ایدی اوورده حاجی مطیع ایدی فی نصب
 ایچوب ویراز اولی مودر ایچک دکاب همایون کوز ایچی
 اوورده صی کیش مطیع ایدی فیاضط همایون اوورده
 کوز ایچی ایبه وودر ایچی کوز ایچی خیمت اولوب
 سقله صی بله ایدی، تا یچین نوجه اولدی
 و اطراف و کنازده لاملولک بر کوز اول کملدی خولدی
 بر لوزن شحال اواری نصیر وارسال اوله و ف
 مهات و لوز مالک قصور و کوردی نایب کوز و طوع
 سهاوردی نودوزه وقت کوز قالدق بر وجه معاد
 کینه وضع و کوز شمی، لولا شریف دمت و دیقله
 مرت ایدی ایبه افرای قوز تقرب نکه و لاصو صهر لای
 وقت کلاکزه صولای شکرده حرکت و مهابودت صهر لای
 نزول اولوب بر مت مکه زیم زده حمایین باشایه
 لولا شریف قانقاصمنی و باشی حمایه حمایه ایچم ایدی
 جنود و طرف دکاب همایون کوز بوغمنه اوورده
 و ساز کوز قوز دهن تقیف اولوب ویرجه ایچدی شوه
 اوور و قانقاصمنه و معفا و قانقاصمنه کوز اوور و ایزدی
 کوزجه و صولد سید ایدج ایچم صد عظم هنر لایک بقا
 خذ و نکاد سابق صیقلان سلطان عید لایک خای هنر لایک
 زمانت اوورده همایونله نظای و کوز وره اوله نصد

مسیه اولوق موخن اولوقی نرا کند و رینه باغی فر
 و باهاق اولوقینه اشو دفعه صلوت نشویدن
 برات قدری کبی بود سوب اصول دکنش و بالکینه
 کویزند برقع فد عاوض اولوقی همه نله نظور و
 اولوقی و قنار ذراسی کوف اولوق صلح خطیب
 بالجه و ذراسی نظام و میان کرم در جاده دون و اولوق
 عقیدت اولوقه شو جبهه ذرا بر ویدلم حوشه
 طونه کنادش برحد اولوق اطرافن سفنه لایه زید
 کلمه صوف اسهل اولوقه و صد از شریف اقدی اولوق
 قالیه منّا بر کومک اود بویش اولوق بعد اولوق
 طایه کوی و ما جیب اولوقه همان ساده بر جاد
 و زله احواد و اشغال ایه کیدلی فاسد و در
 ذرا و بر کله ففضا مور بر قاع کوه مکه کوی
 و به جی و طوی و طوی بر اود و در از زنه بی
 علی بانا و جیاد زاده سیمان بک و خره عنان زاده
 ظهول طایه کویند نام همه و قند زه زمان بود
 و شمیم اید و به طود اود و دومی و ایسی زید
 معطفی بانا و وزیر سیمو بانا دومی ما جینه و
 افامی بانا هرنده بالذکره ایسی طرفی فردی
 قار شولنی معظ و مرانت و اطراف نظار بصیرت
 و ناسی و بهده خره فلان نبیه ایدلی زمان بود

به حال اوزده بر هفت مرد ایله حوشه دن حرکت
 و معاطل بونان قره معادی و ذرا احمد بانا به و داد ک
 سوق تینه ذاکم اولوق سغیا باله الفیر الحویا
 طایه کوی ذیه نه و صوبله ذراسی کویله ما جیب
 صوانه اید ترتیب اولوقین اولوقه جاد راد سالیله
 اولوق و ذیه جی اری یکله کمنه نغده سف اولوق
 قد صمدن قنطاش نام همه و ذره ما جینه طوغری
 طابود موشکی ظهور ایدکی و اود و نله اولوق کون
 پای حال ذوقی مناسب اولوقی جین کرای کطانه دوم
 اید و ایسی و ساز و ذراسی نظام تیر المثلایسه ده
 انای و اهل بویشنی شو به طود سون ما جینه
 و اولوق بویشنه نه خانه معطله نتیجه سه : صوبت
 اید کی سیاق سیاق زینه سیه معلوم اولوق لقبه
 همان بر ایاق اید و به و اولوق غیری بر جاده خانانه
 صوغان فله اید و سنده اود و جبهه صمدن اولوق
 کجه دن ما جینه کلوب مندر لیلله اوکته کدی بو
 کوی و در و ذری و صاف جین کرای سلطان قناریله
 دومنی و ایسی و ساز و ذراسی نظام طابود موشه سه
 هجوم ایه کفره مشکیق بر شان ایلک درجه لینه کوی
 اولوق زنه بر طرف کله کرای کمنه قد صمدن ذرا اودنه
 اولوق بالجه بر شان کرای مجاهده اولوق معلوم

اولیوب زانده قصبه بوجه یکی صدغظ ایله برته برارده
 موصود اوردون دهال وساز اغولون دینو فقیه آت اوتونده
 عالم صیتره ایکی یواصوالله ععقیق وارلره نیاغ
 کجاینه میوادلور دیو تفکرده ایکی دوم اینله نیاغ
 همدوق اینله برجهه اعاده لره هرقتد سی اوندیک
 ایسه مکه اولدیوب صدغظ یوسف باشا دنی بکلا
 اینله هماد برقه مابده خوددوب مسکرمج اینله
 اولکوره برجهه تصور اولیوبخی ظاهر اولدوره دیزر سیلو
 باشا انده قیبح افکار ایله کلوب بهیاقم بزراهدای
 بریشاد اینشیک بو مندرنجون کلونکری کلره اوکی
 اینیور کیدوره اولرکز بر طرفن مسکرا سالانه سوت
 وارایله دیمکه صدغظ حضرتای ایلدوبه کیدوم دیولرد
 ایکی هنکاره کتخای صدغظ اغا اولرک نیشغالی
 هاجی مصطفی اوزی اقم مادامک سزده اهانت وارودور
 کیدیه دنی عودتدی محالدرینله مقابله دشمنه کیدمکز
 اطلاذ دیرکلزله شادایه کتخلیک حضرتدی بزازسوی
 ایله ایلدوبه افکار ایوب مترسه واروب وودها لکود
 المنشر ایری قدومه کتوم جنکه مقنای قدر بووید
 مدعا اولدیند کلله دندای جمع طوائف مسکری کید
 کوب مرشویه به وارسی وارنجهه آقفا سنه کوره برتر
 دزای دیزر جنینی مناسب کولکله لری اولدورد برضای کول

صکوه بو صورتله حینات و قیامتدن بی اوندوره لدرسه ط
 مسکرهاقونق اولدی کزاراجینه وارلق مناسبدر دیو
 قزاد دیرله یواناده دوم ایی والیبی صسته اولوب برضای
 کورن مودوع ایلدومو حوریه اد کمال داربقا ایرک
 دیزر ضیل شان سله به قورر باشا دامادی سیرید
 اراهم باشا دنی کچر باشنه بمعنی مسکری طائفه سنله
 اعاده لینه طلود خندی اعادی دینک بریشاد اولدورت
 کدیکی کلون قدومه اعاده سی ذکر اینجندی و تکام ایلد
 محافل دیزر محمود باشا دن جنه قابقی به اومی کلوب
 اعدانله هنرما ماجیندن قدوم یغه سنه وهنه ددست
 اوبار اولدینی ضیعی کتودینی بجه کیدورن کولکسکر
 مسکرون دنی کتقیق اوندوره دهال مشورق اولوب
 صیدکه دشمن انای جنکه مایینی براتش هنوز اینله
 قزایی خیدالوق ایری ان شاهنه قفال کزار حرکت اولدور
 دیو قزاد دیرلکه بتیام کون ایجن عیال غریبه شوم
 نظام دیرلیرک آنای داهره مترس هف و ایلدوبه قه
 دینس اوندوره ماجینه لری اولدورد دشمنک فی الحقیقه
 بریشاد اولدورت قزای ککیکی معلوم عالمان اولدونه
 برمدت کتق واقات آنا سنه برکون مقولونلک
 کچو دیرکلری ایلی برقیسی زه کوزلک ات اولد
 کبی بیغه کلوب مال مال بوک بو تکین طرفند تادام

ماده‌ی افاده - ظهورتی ضد و بر مکه بخن کرای خان دوزی
 غلام و اوجان اخذیته بوضوون مذاکره اولدوق اوردی
 هاپوزره نمدیک برادیم کیمسی استغواب کوریلوب
 دینس کتاج کیم واری اولدو سیر صین اقدی -
 هفتقد بر ماده فلک ادبای دکولایسه ده همان تارکه
 صولتک صحتی وادیسرد بوچیدر بجموای کتوریلوب
 فارشوقوصی یغه سنه کیدوب فردسی عورت ایلمکه
 کتوردی کافردون تادکه صولدی درجه صیغه اولدی
 معلوم اولدق همان تشیغاتی مایه مطقی اقدی -
 سردار کرم وفتدیک مسمی و دانش مستقیم بران
 اولدیندو دیون زحمانی قطنطین اقدی بوکلک بلک
 زاده ایله بوکلک طرفه اولدو اولدیله خدرک
 کلوک بوزن اقدی نامزاجانی صیدیه اتانیه کتک
 مادون اولدو هاجی بایهم اقدیک مضمی ناطولوب
 محاسبی و اصف اقدی - توجیه اولوب بنا - عمیه
 بوزن اقدی دغی ککان ای کسفرن دینس کتاج
 بوزن عبد الرزاق اقدی مسمی سختم اولدیندو
 مقدمات مصلحه اطری اقدی خلایله ونو کایومقله
 ظهور صولتک تنظیمه قدرتی ملایمه اتنا - بتمی
 ضنوب بر قیاق دفعه خدرسه وادوب مذاکره و تادیک
 نوجیه ایله برصوت وروب فنک و خدرسه اوردی

هاپوزله سلته به و مسقولوددی خدرسون باش خدیسه
 حرکت ایسی تارد و برککه بوضووس کجالت وکاب مستطابه
 عرض و تقیم قندک سلته و صولوب بوضوول مصلحتک
 عسفه تا صبره کفاد اولدی غایب بکیمیدر بکود اولد
 نیجه بولسی عتدانا سولامور و ایجه ده اولغه و لخاص
 اقدی رجال دون عیه دن ناشانی دیون هاپوز و خدیله
 اقدی مضمی اولد و زشتوب استانبول پایسی وادوی
 هاپوز - تامیللی ایله تیغ بیویودون مضمی نای عیمت بلک
 اقدی کتار مضمی نای و کیری اقدی رات اقدی مضمی
 نانت نینین اولوب نجور مشادایه عیمت بلک اقدی
 هفتد تشویر اولغه فقط مشادایما اقدیله سمور
 کورکلر اداس و امور دوزمه لیرت دون شهره نقل ایلی
 زمان بوزلغه نقل کجالت حرکت و روشو و دنده خدیله
 ظهور صولتک اولدو عیه نقل ایلی
 بالوده تقید روح بیان ایفان نشویر کجه لایله عفت
 اولان مصلحه مادوی مفا عیانت برود کادایله نیجه
 بوزدی مضمی اول اقدیک موزاری عقاد اقدی ایله طرفین
 سندان یارده اولدی بیام سدرت اجدای درود وازن
 دکاب هاپوزنه عیبت ایدوب قلوب ناسه بر مرتبه اولدیم
 حاصل ایچدورک کور قاین و تبیرک درجه امکان دکلدر

در خاص مرضی اول سید عبد الله برقی اندکی در حسی داشت
 عصمت بک اقری عیالاً و مساعده بر یکی کون ایچ حسه
 کلوب اردوی همایونه محلی اولادیه زمان یوریه و ب
 فقط مرضی فانت دوی اقری اردوی همایون طرفین
 یعنی دواتک سوخته بوسنه کورینه کلادی زمان
 کز دوسنه ارسال الهندی رضی اول و فانی اقدار سدا کز
 مدقالتیک فزونی کافی سابق مقول کفره ی کلایه
 دخی مرضی تبیین اولادیه کزینک صیتره اولاد
 اقداره دخی اباسی خدمت اونوب ایچ بوسنه به کلورار کز
 سالفلانک دوی اقری دخی کلوریدین عقب و انک دخی
 سابقی مثلد مرضی فانت اولسی رجا المیریه در حال
 حسه - کلوب اباسی خدمت اولد کفره ایچ کون
 طرفه قارشویه اوار اونوب صوب مقصوده کزینک
 ایدیلر اشو مقول کماله ایچ که لو مثلد اولدینک
 فقط مرضی اقدار ایچ صیتره کلور کماله کایک
 اقدار دوی ماعد انک عم لونی در کار اولدینک
 توفیقی اواره یوردی حکمت خدا اردوی همایون
 بونان جنود معصیتک کلورید کتوبه اولدینک
 بومصله کلک دخی کون لطف صدف ایچ و قی
 قیلده قرین تمام اولدینک مامول اولدینه فی صدف ایچ
 اعداد اولدینک بویابه توجه درونیه لوی تقال ایچ

اقا اولدیندی دواته مقول کفره بک حسوت کلور
 و بمقتضای حال بر سریت دقت بند اطوار و امضاء کز مود
 میوم اولو با ایچ شکل بودک بهر حال جمع تذکرات و معاملات
 مرضی تانبه تبیین ایه طی بید لردن ماعدا بو کفره
 ملعونه اقدار سنه کده کز ایچ مستقل قطع کفره
 هر قدر مراده اشکار اولدینک ایه اشو کماله ده توب
 فانه در اولدیندی بو ایچ مادی و بطاخ کب عقور کون
 ملولولایه بیه ضعیفی مذکوره هر بر مادی بوجه ایچ
 و قی ناموس سلطت سینه زینجه سینه دخی بر طرفین رعایت
 اولدیندی ز مرتبه اولدیندی اوردیندی ایه کز انک بر ایچ
 و بیچاره معلوم موددی متعلقه لطف و فایده اولدیندی
 رعایت تفرس اولدیندی دقت و دقت نام معلوم کزینک
 ایچت ایدیلر فیری کولک اردوی همایون دخی حسه کلور
 عطف فایده حکمت لونی مود سنه و دود و کفره اقدار
 اقری ایچ طرفه ناکه مود ایچ ایچ تبیین و اولدیندی
 بیه درویم شمرده تبیین اولدیندی قرنا طره و خود اولدیندی
 سالفلانک مرضی اقدار طرفین باش قبه سنه و اولدیندی
 بونیکه دیکلری طوبی بلورق معاصره و ستان ایه استفسار
 حال و خاطر اولدیندی مقول کفره مصلحت مصلحتانه شرح و مصلحت
 مرضیه هر نه حال ایچ بطاخ مجلس اولدیندی
 لشکر ایچ ایدیه دخی مود ایچ تبیین هم در دین کفره دل ایچ ایچ

سفور پینه نهب ایچی باش ضدانه کاف الساق ملاد
 ظهوری تینه ایوب و اشو مسقولو ملانه سز محنت
 سفور ناله قطعی و کزادان ایرن مجالسله زاری تجلو
 مهاظه سنه نظراً وقت قیلدیم تنیم دوشورسی وقت
 دهاله کده فامولک غیره موادون ایروکی بان و تیر
 وارسته برار عظیم ایکن لطف باری ایه خنامه دسیده
 اولسی دمسفور بوتیکله اوله آناده مصطقی معالیله
 زین تجلنه اسباب کل اولغنه بیاد سننات اولدینغی
 غمزه مضراول دیش کتاج سید عبداله اقی مصومله
 خفتا نجیبی عیدی قا ادوی هاپونه وانده دکاب قراب
 خسر و اقیر بحاله انسال قندی و ادوی هاپون
 بونان سفار و کباده بر مرتبه انشراح و بر وجه بنایط
 حاصل اولدیگر تریف و خمدی سینه افکان اولیوج نهاد
 بویکی غانه عظمانک جمع امت محمد اوزدرون دفع قوی
 و بدو اسدیسه ده اولدورن دعایا و بر ایلمک بر صحت ایاش
 و استرضای موجب اولدینغنه دعای خیریه حضرت جبار زاری
 کزادینه مطابقت اوزره اولدیگر فی هه زانه کرک کجه و
 مصافحه لری ایچون وفا دون اولدقاری ماده لرده نش
 صرف انظار و کسب الوع مجادله و حکیماننه اکلادی
 و قطع دشته اولغنه رق مفتضای وقت دهاله رایطه سن
 تشیر ساق غنیمت اولدینغی و بوزون بشفه سفور اولک

سه

فهرسخه برکوره بحجاب و عاراج صامون کجه بوزون ملاد
 ایه ایشه باشرت اولوب اما سفور بوتیکین مسقولو
 جادویه سنله ظاهر اصل اهل اولدینغنه عاده مناووزدی
 اوزره و جوهره یقیق اولق منکر سینه اعتقاد اولدی
 و جمع امد باطنه لری اذن عادت و مصطلک بجه لری
 دخی بجه ملهونک مدنی اولدینغی و خونی اولدورن و لای
 و درقار زرن مغرم ایری دوجم بوخیزرک احوال ملالنه
 اولغنه مصوت به حلا صعبت کت ایه جکی و غذاب
 دورونک انغلی ظهوره کوهکی مدظنون لیمه اطیه غنیمت
 قطع نظر تکالیف یارده و اصداد فاسده دن حال اولدقاری
 کون کیکی شکار و طفرات باطنه زینه و بیع و بر علیه طلب
 صرف مکت و ازیم اولغینغی مدظنون لیمه دکل اولدینغی
 شادایلهما رفیع اخیزرک افدوی دورونه لری و دعای
 خیر لری سینه سفور بوتیکین صته اولوب کیدرک
 عقی مشته اولدینغنه مکاله به فیصل و بر لکله برقع کون
 ایچمه ههات همدونک اولوب برن اقم و بر صحت مقدم
 قاد روز صقیرن ایشکله جیمه و طویجون ایه باطلدی
 اوزره قالدیرک اقامت اولدورن بیه بوفه اولدیه کجه
 کونر شکر ایری سفور کلاوزک بونانده وجود میاغ
 فی اندریم اولسی کسناق وقت و حاله انخاز اولغنه
 ضدینه مقال کزاد جادویه طرفه کزد و مضمونه لکله

ادوی همایونک شنبه حرکتی وادونه به طوف ک
 قوتی وشارابه مضمق فزید کلجه به دکن اودنه
 اقامت ایشی وازن اسنانه سعاده توبه ایشی
 بارک دکاب قرآب هفت خسه واذی بعد از مضمق
 دفت ویشی اولوفیت لملمس و قطع شانل ایزله
 کید اولم ایزلم شیبی ترغ ساز اهنگ مهتخانه
 اغازه سیه صفای خاطر بله مردسه اودنه به دود
 ولوا شیبی سابعلی شلو باشا قوسن اودن گنه
 وضع وشمس قمهی قنات خانه ره تعد وبریلم تقیر
 استراحت ایشنه چنای بکی بشکون کدک شادایا مرضی
 اقبیل ایه میندرن اودن مکاله کابندی اقبیل وگ
 بالین ولساده شتای اودنه به وخر اطلیه بقات
 دتی جمله به مسدودیت کلوب هرکی وطن امیه رک
 ادرسی ورساعت اول حرکت توقف اول جفد بقاته
 سب ند ایشیکه برآزاده جلی تفکری موجب اولشد
 بین حرفه جیفه فم شنگه نوله دوزخ وایلی
 ضبط ایه لم سلطام بیدک بر طرفن صیغه ویرالین
 اناخلد بیدک عزیت ایدیل دود عیبه اب قرار ایه بوی
 هادب بدک مع قیدره مشروط مواد عیبه بی کین
 بکار ایه دک احسن صورتی دسب اقامی ساغشکو
 و استقامت و خدمت میدره مضمق دوت و دوت عیبه نله

استر اولم جلع فزونیک مود عیبه نله نهایت مرتبه
 ایزی دوت عیبه طرفن تقییبی ایون مشادایا مضمق
 انزیدلر اودن ایکن بوماده قرآله طیبی اولوب مکاله
 ایشانه اصدر ایه هیکلرخی یا ایز کلرزن بومخند
 فارغ اولد هجری عقده بالطیه نسیم ایه جک
 ننه دن اولیبو بخصی قرار بیره جک مواد غیر
 بوماده به توقف ایکن مقبول بومضمق ماد کسده
 بوجه سهولت کذوصی مضار به فارغ اولد طرف
 کل مکاله ده بیات ایلدیه اوکون معالجه نله خنای
 امدت ایه بویکت دتی نشقه جه بر خدمت متادین
 ایزو کادایا نقیض لامهای وقوف عذرن معنی عیده
 وسالف الذکر کل مقبول وجه مکاله لر بک
 تقصیر احوالی خط ایه مکاله به ظهور اودن خط مک
 دیوان همایونن سید غالب قده هفتکری مضمق لر
 هجد تبیینه هت بیوروب بر اثر اولو ایون دیوان
 قلمه وضع ایش دتی اولغه زانس بر اثر عظیم اولدی
 و نارین مقبول طرفن دقنوقاً مقام معنی اخباریه
 شیرا نامنه بر کیده اودی هایدنه کلمه طرف سید
 اکریمده لودم انغان دکامنه هت و اجراء لودم مطای
 و خاک سازینه نقت ایه بر قاع کده ایجه اعاده اید

وجمع عباد الله هغه هغه خداوندی و ملائکه
 عذبی خونین و بند و انکرمان و اسماعیلها ایند
 کوه دجال و کوه صنون قتی و ازاها سردی
 بر تقریب قیاس کردند همدی و همه سه ائمه
 و هر سه ایه اکرام و ائمه ملامتیه کمال مرتبه دعایت
 و معارفی جانب میریدند اولیوب مطلقه فی الکتاب
 و در ضمن و عدد مشاوریه اقباله نمیت و با ایند
 اولیغه عباد الله بوجده لوده امانه و با همدی
 یکی و عبادیه میاندی کفره مشکین یتیم
 استند صبرینه اذول و جان صدق ظهوری به اذول
 ذاتده و آریده موجب سحر او خفی شکار بر کیفیت
 اولیغه بوزن قطع نظر تا موسس سلطنتی و درجه
 مفروضه ده او دوت شریعت مطهری به رعایت و قیام
 دقت ایبه ظهوره کیده فدت بهوده بجه بون
 عقیقه و بلهین نغیه ایبه ظاهر و هور را روده و
 دوت عینه عثمانیه فی همه دول او زینده غالب اولی
 برجه قیوم و مالدی انضمام مملک اسدیان اولی
 مستغنی تقریر جناب کرام کشای کائنات صفتیه
 دولت ال عقیاف بونده بویه هر حال الهی او زینده
 تمام اربوب را عادتی دینی مفوم و مریبیه امین
 ادروی همایون ظفر قرینله او دونه دن محو با بالمانیه

درباره

در باد شکره زاده بر ساعت اولی درود ریگون مخصوص
 هزینه داد حضرت شکره یاری هالداغما شکره ایبه ایگوز
 اتقی سستی ماه رحیمه اودن طفره بی کون ظواهر
 موهبتیون ایبه شکره اودنه به واصل و صدر اعظم
 حضرت زینب مدد قانتدن صکره سمد کورله اوکلن طاقی
 اسب مبارقاد و لوازم اکرام و امتدانه با لفته ایبه
 اهتمام اودنه دق بشی کور کت و ادرند صکره اعاد اکتوب
 بیغام کون مردن ادروی همایون دینی دونه دن
 حرکت قطع رهرا ایله بیک ایگوز اتقی سستی ماه
 شکره شریفله او بی کوفه دود با نا صحرانه کور
 و شکره حضرت خدیجه شکره و اقبال ایبه ادروی
 همایون شریف و بوجه مقام بیخ ادرند فغلو کوی
 اذی و قانغام عالی مقام شکره مطهر با نا و خور دن با
 همین بانا و صدور تمام و موافق کرام و رجال دونه
 لوازمه سید سلیمی زای قیم اودنه شکره بیخ و بعد
 جناب حضرت جهانزادیک با اذی به مملو کانه لیم
 و اجزای مرسومه صکره جا دوزه نزول و لوازم شریف
 داود بانا ده مخصوص بودن او طریبه وضع و بر مقدار
 توقیر صکره شکره قدرت و وفای عالم بادنا
 عالیاء اذی حضرتی سطن شاهان و قاطر مملو کانه ایبه
 سرای همایونیه شریف بیور بقلوزن کت ایگوز سستی

نرفزون مکره اردوی همایونکه هنگام فریخته اودنی سلوب
 اوزره دستار عادی و قوطلدایه نعم ابدی بیاعده صوری
 مکرودود حرکت و طیب فیورده مرتب اویایه اتان ناما
 دضون و اشوالایره بوهقیه دخی اتابیلو مقاططیسی
 بویمتخدم نهایت سخن دیح دیان اولندی بیساق اوزره
 طوغری سزای همایونه درود سردار کرم حضرت علی علیه السلام
 هذایی دودیمه جناب کبریای بر ملوکانه فیم کونه
 نودیم ایه دعای غیر ظلالدی بظهور اونه نفا بانی
 نشریف و همگی بوسرت عطا یه نشکر و هزار مرتبلا
 دسیاس ایدله خانزینه وصوله نتاجایه اوود
 و میاندزیه و اقربا و اعیان کرامتیه موفقه الهی
 زیاده سروریت حاصل اوفنده جناب مستقیم القهار و کلان
 و دسول کرمی هرمنه برنده بویه دولت عظیم
 جمیع اعدای اوززینیه غالب ایوب عسکر
 اسلوی منصور و کمن برزجامی مقهور
 ایه بجه زمان امت کرمه سایه
 بادشاهیه امه و زلفت و کلا یا
 دریا یا استافت و تابش
 کم ایجه امین
 یا معین
 م م م

KAYNAKÇA

Ahmed b.Resmî.(1269), **Sefinetü'r-rüesa(Halifetü'r-rüesa)**. İstanbul: Takvimhane-i Amire.

Ahmed Cevdet Paşa. (1309), **Tarih-i Cevdet**. İstanbul: Matbaa-i Osmaniye.

Ahmed Vâsîf Efendi. (1994), **Mehâsinü'l-Âsâr ve Hakâikü'l-Ahbâr**. Yayınlayan: Mücteba İlgürel. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Ahmed Vâsîf Efendi. **Vekâ'i-nâme**. Ankara: Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi.
No: 390

Babinger, Franz. (1902), **Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri**. Çeviren: Coşkun Üçok. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Baysun, M. Cavit. (1964), **İ.A.**, "I. Abdülhamid Maddesi". İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Bursalı Mehmed Tahir. (1975), **Osmanlı Müellifleri**. İstanbul: Yaylacık Matbaası

Heyet. (1962), **Mufassal Osmanlı Tarihi**. İstanbul: Güven Yayınevi

Mehmed Süreyya. (1308), **Sicill-i Osmani**. İstanbul

Sadullah Enverî. **Tarih-i Enverî**. İstanbul: Süleymaniye Kütüphanesi. No: 2089

Unat, Faik Reşit. (1984), **Hicri Tarihleri Milâdi Tarihe Çevirme Kılavuzu**.
Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı. (1988), **Osmanlı Tarihi**. Ankara: Türk Tarih Kurumu.

İNDEKS

A

- Abdi Efendi: 6-b, 14-a
 Abdi Paşa: 34-b, 35-a, 37-b, 40-b, 41-a, 62-b, 63-a, 66-b, 67-b
 Abdullah Ağa: 59-b, 67-a, 68-b, 69-a, 85-b
 Abdullah Berri Efendi: 80-b, 93-b
 Abdullah Efendi: 27-a, 32-a, 85-a
 Abdullah Paşa: 62-b
 Abdurrahman Ağa: 66-b
 Abdülhamîd Han: 1-b, 5-b, 8-a, 30-a, 61-b, 78-b, 90-b
 Abdülkerim Efendi: 7-a
 Abdülrezzâk Efendi: 92-b
 Ada: 5-a, 24-b, 25-b, 40-b, 43-b, 59-a, 68-b, 78-a,b
 Ağa Mehmed Paşa: 88-b
 Ahmed: 76-b
 Ahmed Ağa-zâde Çelebi Ağa: 39-b
 Ahmed Efendi: 18-b, 21-b, 26-a
 Ahmed Paşa: 82-b, 91-a
 Ahmed Tevfik Efendi: 33-b
 Akdeniz: 17-b, 18-a, 19-b, 20-b
 Akkerman: 96-b
 Ak Palanga: 57-a, 62-b, 73-a, 74-b
 Aleksandır: 85-a, 86-a,b, 87-a
 Ali Bey: 87-b
 Ali Paşa: 10-b, 11-a, 34-a, 59-b
 Ali Raif Efendi: 49-a, 87-b
 Anadolu: 26-a, 26-b, 28-a, 34-a, 66-a, 69-b, 75-a, 92-b
 Arabacı Karyesi: 59-a
 Arslan Paşa: 39-a
 Ani Efendi: 85-a
 Avrupa: 4-a, 84-a

Ayasofya: 28-b
 Aydın: 4-b, 26-a
 Aydoslu Mehmet Paşa: 83-b
 Aynalı Kavak. 19-a
 Aynî Efendi: 21-b

B

Baba Dağı: 64-a, 88-b
 Bağçe Kapusu: 11-b
 Bahr-i Siyah: 15-b, 17-a
 Baht Giray: 88-b, 92-b
 Balî Efendi: 36-b
 Bazarcık. 33-a, 88-b
 Bekir Efendi: 70-a
 Belgrad: 5-a, 12-a, 24-b, 25-b, 34-b, 35-a, 37-a, 40-b, 44-b, 46-b, 47-a, 55-b, 57-a,
 62-b, 63-a, 66-a, 67-b
 Bender: 18-a, 96-b
 Beylerbeyi: 26-b
 Binek Taşı: 28-b
 Boğdan: 2-b, 3-a, 3-b, 4-b, 9-b, 18-a, 26-b, 27-a, 33-a, 34-b, 36-a, 39-a
 Bosna: 24-a, 88-b, 89-b, 93-b
 Bosnâvi Bekir Paşa: 62-b
 Boyar. 64-b
 Boza Suyu: 80-a, b
 Bozrokça: 63-a
 Budîn: 61-a
 Bükreş: 75-a, b, 77-b, 84-a, 94-a

C

Cabbar-zâde Süleyman Bey. 90-b
 Cânîk: 10-b
 Canikli Ali Paşa: 69-a

Ceneviz: 47-a, 52-a

Cengiz Giray: 82-a, 91-a

Cezâyirli Hasan Paşa: 10-b, 11-b, 80-b, 89-a

Cûde-zâde Ahmed Paşa: 27-a

Ç

Çekmece: 31-a

Çelebi Efendi: 33-b

Çelebi Mustafa Ağa: 67-b

Çelebi Mustafa Reşid efendi: 32-b, 49-a

Çelebi Reşid Efendi: 62-b

Çerkes Hasan Paşa: 34-b, 38-b, 39-a, 40-a, 46-b, 49-b, 53-a, 56-a, 57-b, 58-b,
60-a, 71-b, 73-a, 74-b

Çernes: 42-b, 43-a, 65-a

Çukov: 55-b

D

Dağıstan: 27-a

Darendeli Hacı Mhemed Ağa: 9-b

Darendeli İbrahim Paşa: 60-a, 61-a, 65-a

Darendeli Mehmed Paşa: 23-b

Davud Paşa: 28-a, 30-a, 30-b, 97-a

Deli Mehmed Ağa: 62-b

Derviş Mehmed Paşa: 7-b, 9-b, 10-b, 86-b

Dabruca: 90-a

Dürri Efendi: 51-b, 85-a, 85-b, 87-b, 93-b

E

Edirne: 5-a, 6-a, 31-b, 32-a,b, 33-a,b, 39-b, 71-a, 75-b, 76-a, 96-a,b, 97-a

Eflak: 2-b, 3-a, 4-b, 18-a, 27-a, 41-b, 42-a,b, 43-a, 46-a, 47-b, 54-a,b, 60-b, 64-b,
83-b, 85-a,b, 86-a, 89-a

Eğribozlu Mehmed Paşa: 14-b
 Emin Ağa: 71-a, 79-b
 Emin Efendi: 33-a, 59-a, 76-a, 79-a, 81-a
 Emin Paşa: 32-b
 Enveri Efendi: 57-b
 Erzurum: 11-b
 Eski Ordu: 72-b
 Esmâ Sultan: 6-a
 Estevran: 3-a

F

Fethü'l-İslam: 43-a,b, 48-a, 48-b, 51-b, 53-b, 54-a,b, 59-a, 60-b, 68-a, 72-b,
 73- a, 74-b
 Feyzi Ağa: 75-a
 Feyzi Süleyman Paşa: 38-b, 41-a, 71-b, 74-b, 75-a
 Feyzullah Efendi: 51-b
 Filibe: 32-b, 33-a
 Flemenk: 85-b, 86-a
 Fransa: 41-b
 Frenk: 85-b

G

Galata: 30-b
 Geçid Köyü: 54-b
 Gümülcine: 89-b
 Gürcü Mehmed Efendi: 66-a

H

Hacı İbrahim Efendi: 90-a, 92-b
 Hacı Mustafa Efendi: 90-a, 91-b, 92-b

Hacıoğlu Bazarı: 87-b
 Hakkı Bey: 88-a, 90-a, 93-a
 Halil Bey: 49-a
 Halil Hamid Paşa: 12-a, 25-b
 Hamza Paşa: 30-b
 Hasan Ağa: 74-a
 Hasan Efendi: 22-a, 27-a, 32-a, 33-b, 34-a, 38-a, 49-a, 79-a, 80-a, 81-a, 85-a, b,
 86-b, 87-a
 Hasan Paşa: 26-b, 30-b, 42-b, 46-a, 49-b, 51-b, 53-a, 61-a, 63-b, 71-a, 74-b,
 79-b, 80-a,b, 81-a, 82-a, 88-b, 89-a
 Hazret-i Hâlid: 6-a, b, 21-a, 31-a
 Hazret-i Hüdayi: 89-b
 Hırşova: 90-a, 91-a,b
 Hotin: 7-a, 18-a, 68-b
 Hülagü Han: 2-a
 Hüseyin Ağa: 66-b, 73-a
 Hüseyin Paşa: 97-a
 Hüsnu Yusuf Efendi: 34-b

İ

İbrahim Efendi: 57-b, 59-a, 68-a
 İbrahim Paşa: 64-b, 65-a
 İbrahim Reşid Efendi: 75-a, 76-a
 İbrail: 80-a
 İncirli: 6-b
 İngiltere: 85-b, 86-b
 İnlik: 47-a, 52-a, 58-a, 68-b
 İran: 27-a
 İrşova: 23-a, b, 44-a, 46-a,b, 47-b, 52-a, 58-a, 68-a,b
 İsakçı: 34-a, 71-b, 90-b
 İsmail: 14-b, 17-b, 32-a, 34-a, 57-b, 63-a, 69-a,b, 83-b, 84-a, 88-a, 96-b
 İsmet Bey: 86-a, 87-b, 93-a, b.

İstanbul: 38-a, 69-b, 87-b, 96-a

İvaz Paşa: 24-b

İvâz Paşa-zâde Halil Paşa: 5-a

İzzet Mehmet Paşa: 6-b, 11-b

K

Kalafat: 42-b, 45-b

Kalas. 9a-b, 91-a, 92-a,b, 93-a

Kamil Efendi: 30-a

Kandiye: 64-a, 72-b

Karaboğa: 64-b

Karadeniz: 17-a, 18-a, 20-b

Karaloş: 94-a

Karaman: 71-a

Kara Osman-zâde Ömer-Ağa: 57-b, 58-b, 61-a, 69-a, 90-b

Karar Bağçesi: 44-a

Karîn-âbâd: 6-a

Kaşgarî Abdullah Efendi: 21-b

Kavanos-zâde Ahmed Ağa: 33-a

Kaynarca: 6-a, 12-b, 20-b

Kelleci Osman Ağa: 32-b, 36-a, 39-b

Kırım: 2-b, 5-b, 8-a,b, 9-b, 10-a, 12-b, 15-b, 16-a,b, 17-b, 18-a, 19-b, 20-b, 21-a,
33-a

Kız Taşı: 91-a

Koçu: 56-a

Konstantin: 85-a, 86-b, 92-b

Konuş Dağı: 36-b, 37-a

Köstendil: 71-b

Kral Bağçesi: 46-b

Kuban: 27-a, 33-a, 36-a, 39-a

Küçük Hüseyin ağa: 80-b

Kütahya: 26-a, 69-b, 76-b

L

Lagoş. 59-a, 61-a, 65-a

Lazarate: 23-a, 43-b, 44-b, 45-a,b, 46-b, 53-b, 54-b, 56-a, 58-a,b, 59-a,b, 62-b, 64-b, 65-b, 66-a, 69-a, 70-a, 73-a,b, 74-b, 75-a, 76-b, 82-b

Luke Zini: 86-a

M

Maçın: 80-b, 90-b, 91-a, 92-a

Mahmud Han: 23-a, 24-b, 72-a

Mahmud Paşa: 71-b, 92-a

Malik Paşa: 62-b

Manisa: 34-b

Manuel: 36-b

Mavriyani Ağa: 11-a, 30-b, 65-b, 73-b

Mehmed Ali Ağa: 16-b

Mehmed Bey: 38-a

Mehmed Efendi: 64-b, 66-b

Mehmed Emin Ağa: 39-b

Mehmed Paşa: 11-a, 73-a

Mehmed Raşid Efendi: 20-a, 27-a, 28-a, 33-b

Mehmed Sadık Ağa: 69-a

Mekke: 86-a

Mekkî Efendi: 97-a

Melek Mehmed Paşa: 7-a, 26-b

Memiş Paşa: 43-a,b, 46-b, 47-b, 52-b, 56-a, 57-a; 62-b, 71-b, 73-b

Mersum: 75-a

Mehmed Sadık Za'im-zâde: 1-b, 84-b

Moldovancı Ali Paşa: 5-a

Mora: 37-a, 41-a, 49-a, 64-b

Motun: 57-a

Muhadiye: 49-a,b, 51-a, b, 53-a,b, 54-b, 55-a, 57-b, 58-a, b, 59-a,b, 61-a, 62-a,b,
63-b, 64-b, 65-b, 66-a, b, 67-a, 68-b, 69-a, 70-a, 71-a,b, 72-b.

Muhsin-zâde Mehmed Paşa: 4-b, 5-a, 12-b, 89-a

Musa Paşa Palangası: 38-a

Mustafa Bey: 39-a

Mustafa Efendi: 6-b, 14-a, 23-a, 62-b, 80-b

Mustafa Han: 2-a, 4-a, 12-b, 29-a, 64-a, 89-a

Mustafa Paşa: 77-a

Münîb Efendi: 12-b

N

Nahîfî Efendi: 7-a, 30-b, 73-a

Naim Efendi: 68-a, 90-a

Nazif Efendi: 49-a, 55-a, 68-a, 71-a, 72-a, 79-a

Niğbolu: 79-b

Niş: 32-a, 35-b, 38-a,b, 39-a

Nu'man-Bey: 83-a

O

Oğuz Mehmed Paşa: 44-b

Osman Efendi: 86-a, 93-a

Osman Han: 64-a

Osman Monla Efendi: 4-b

Osman Paşa: 41-a, 63-a

Otam: 74-b

Ö

Özbek: 28-b

Özi: 17-b, 57-a, 63-a, 71-b, 78-a, 78-b

P

Pançova: 62-b, 63-a, 71-b, 73-b

Polonki: 3-a

Potemkin: 92-a,b, 94-a,b, 95-a

R

Ragıp Paşa: 2-b

Rahova: 82-a, 89-b

Raşid Efendi: 53-a, 56-a, 62-b, 67-a, 68-a, 70-a, 73-a, 76-a

Ratib Efendi: 93-a, 94-a

Resmi Ahmed Efendi: 12-b

Rodos: 16-b, 18-a

Ruhi Süleyman Ağa: 9-a, 32-a, 48-b

Rum İli: 14-b, 16-a,b, 26-a,b, 27-a,b, 28-a, 36-b, 37-a, 38-a,b, 39-a, 62-b, 63-a,
66-a, 91-a, 92-a

Ruşçuk: 70-b, 75-a, b, 76-a, 77-a, 79-b, 80-a, 82-a,b, 83-b, 84-b, 85-a, 89-a

S

Sadık Ağa: 71-b

Salih Ağa: 39-b, 49-b, 71-a

Salih Efendi: 86-b

Sarı Selim Paşa: 38-b, 39-a, 48-b, 54-b, 72-b

Sebeş: 56-a, 57-b, 58-a,b, 59-a,b, 60-a,b, 63-b, 64-a, 65-a, 69-a

Selânik: 71-b, 83-a

Selim Ağa: 79-b

Selim Han: 79-a

Seyyid Abdullah Berri Efendi: 28-a

Seyyid Abdullah Efendi: 59-b, 72-b, 83-a, 95-a

Seyyid Feyzullah Efendi: 14-a, 32-a, 48-a, 67-a, 68-a, 73-a, 80-a, 88-a

Seyyid Galib Efendi: 85-a, 95-b

Seyyid Hayri Efendi: 80-b

Seyyid Hüseyin Efendi: 92-b
 Seyyid Kamil Efendi: 26-a
 Seyyid Mehmed Paşa: 72-a
 Seyyid Muhib Efendi: 85-a
 Seyyid Numan Bey: 33-a, 49-b, 53-a
 Seyyid Sadık Efendi: 87-b
 Seyyid Ulüvv Paşa: 90-b, 91-b
 Sezâyi Efendi: 31-b
 Silahdar Abdullah Paşa: 10-b, 24-a
 Silahdar Hamza Paşa: 4-b
 Silahdar Mehmed Paşa: 5-a, 64-a
 Silahdar Mustafa Paşa: 97-a
 Silâhşör Hâce Mustafa Bey: 35-a
 Silistre: 83-b, 92-a, 93-a
 Sivas: 42-b, 71-a
 Sofya: 14-b, 17-b, 25-b, 32-b, 33-b, 35-a,b, 36-b, 37-a, 62-b
 Soğanlık: 91-a
 Soğucak: 10-b, 15-b
 Sulcu: 83-b, 92-a
 Süleyman Ağa: 65-b
 Süleyman Efendi: 32-b, 33-a, 74-a
 Süleyman Feyzi Efendi: 18-a, 19-a, 27-b
 Süleyman Feyzi Paşa: 38-a, 39-a, 62-b, 63-a
 Süleyman Raşid Efendi: 79-b, 81-a

Ş

Şahbaz Giray: 27-a, 33-a, 39-a
 Şahin Giray: 8-b, 15-b, 16-b, 26-b
 Şanes: 43-a,b, 44-b, 59-a
 Şerif Efendi: 87-b, 90-b
 Şerif Hasan Paşa: 48-a, 74-b, 82-a, 87-b
 Şuranu: 5-b, 80-b, 84-a, 87-b, 88-b, 89-b, 90-a, 94-a, 96-a

T

Tahir Ağa: 55-a, 65-b, 71-b, 72-a,b

Tahir Paşa: 78-a, 85-b

Tameşvar: 58-b, 60-b, 61-a, 62-a, 74-a

Tatar: 2-a, 8-b, 25-b, 26-b, 27-a,b, 30-b, 51-b, 78-b, 79-b, 85-a

Tatarcık-zâde Abdullah Efendi: 34-a

Taye Köyü: 90-b, 91-a

Tayfur Paşa: 63-a

Tekye Burnu: 43-b, 44-a, 52-a, 54-a, 56-a, 68-b

Tepedelenli Ali Paşa: 34-b, 37-a, 62-b, 90-b

Tevfik Efendi: 76-a

Tevkî'i Hayri Efendi: 59-b

Tevkî'i Mehmed Emin Paşa: 4-b

Tiryaki Çarşısı: 69-b

Topkapı: 97-b

Toprak Kalesi: 54-a

Trabzon: 69-a

Tuna: 3-b, 16-b, 23-a, 39-a, 40-b, 41-b, 42-b, 43-a,b, 44-b, 46-b, 48-b, 49-b, 52-a,b,
53-b, 54-a, 55-b, 56-b, 57-a, 60-b, 70-b, 71-a, 72-b, 73-a, b, 77-b, 80-a, 90-b

Ü

Üsküdar: 89-b

V

Vama: 47-b, 48-a

Varnalı-zâde Selim Ağa: 34-b

Varnalı-zâde Selim Paşa: 63-a

Vasıf Efendi: 92-b

Vehbi Efendi: 16-b, 34-b

Veliyyüddin Efendi: 4-b

Vidin: 12-a, 14-b, 25-b, 26-b, 38-b, 39-a, 41-b, 43-a, 46-b, 48-a, 56-b, 65-a 67-a,
68-b, 71-a, 73-a, 74-a,b, 79-b

Vinlas: 57-a

Y

Yahya Efendi: 28-b

Yaş: 84-a, 93-a, 94-a

Yedikule: 22-b, 25-a

Yeğen Mehmed Paşa: 6-a, 12-a, 24-b

Yeni Türbe: 11-b

Yergöğü: 43-a, 75-a, 77-b, 82-a,b, 83-a, 88-b, 89-b

Yorgaki: 85-a, 86-a, 92-b

Yunan: 36-b

Yusuf Paşa: 30-a, 79-b, 88-b, 91-b

Z

Za'im-zâde Mehmed Emin Paşa: 90-a

Za'im-zâde Mustafa Paşa: 90-b

Zâralı-zâde Abdullah Paşa: 32-a

Zihneli Hasan Paşa: 34-a, 57-b, 63-a, 69-b

Ziştovi: 84-a,b, 85-a,b, 88-a, 93-a